

<36623517710013

S

<36623517710013

Bayer. Staatsbibliothek

~~39-40~~

m.

Nat. med. 99-1

Nat. med. n.

Berg

10.

M A T E R I A
M E D I C A
E
R E G N O V E G E T A B I L I .

MATERIA
MEDICA
E
REGNO VEGETABILI,
SISTENS
SIMPLICIA OFFICINALIA,
PARITER ATQUE
CULINARIA.

SECUNDUM SYSTEMA SEXUALE,
EX AUTOPSIA & EXPERIENTIA,

FIDELITER DIGESSIT

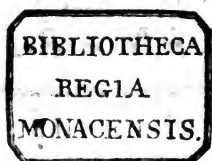
PETRUS JONAS BERGIUS,

M: D. Hist. Nat. & Pharm. Professor Stockh., R. Colleg.
Med. Assessor, Acad. & Societ. scient. Imper. Petropol.,
Imp. N. Cur., R. Londin., Stockh., Upsal., Philadelph.,
Haarlem., Nidros., Helvet., Zell., Roterod., Zeeland.,
Berolin. Nat. Cur., & Lund. Membrum, ut &
Monspel. Corresp.

TOMUS I.

Cum privilegio S. R. M:tis Sveciæ, & Elect. Saxon.

STOCKHOLMIÆ, Typis PETRI HESSELBERG 1778.

Amicis Optimis,

D: no OLAO ACREL, Equ.

Chirurgo illustri.

D: no BENEDICTO BERGIO,

Oeconomo illustri.

D: no TORBERNO BERGMAN, Equ.

Chemico illustri.

D: no CAR. GUST. EKEBERG, Equ.

Navigatori illustri.

D: no ALEX. BERNH. KÖLPIN,

Medico practico illustri.

D: no ERICO LAXMAN,

Mineralogo illustri.

D: no ADOLPHO MURRAY,

Anatomico illustri.

D: no PETRO SIMONI PALLAS,

Zoologo illustri.

D: no EDVARDO SANDIFORT,

Physiologo illustri.

D: no CAROLO WILH. SCHEELE,

Pharmacopœo illustri.

D: no DANIELI C. SOLANDER,

Historico naturali illustri.

D: no CAROLO PET. THUNBERG,

Botanico illustri.

D: no PETRO WARGENTIN, Equ.

Astronomo illustri.

D: no JOH. CAROLO WILCKE,

Physico illustri.

Hoc Materię Medicę illustratę tentamen, in tesseram ob-
servantię & amoris,

D. D. D.

PETRUS JONAS BERGIUS.

* * *

Simplicium medicamentorum, & facultatum, quæ
in eis insunt, cognitio ita necessaria est, ut sine ea
nemo rite medicari queat.

ORIBASIIUS.

† † †

Fatendum est, longe feliciorum & Physicorum &
Medicorum futuram conditionem, si, non contenti le-
ctione variorum auctorum, non traditionibus, continua
successione a veteribus ad nos traductis, sæpe opti-
mis, sæpe falsis, pro veris tamen habitis, &, ut no-
vus liber fiat, invicem exscriptis, non denique subtili-
bus disceptationibus & ratiunculis, anatomen instituere-
mus & perficeremus chemicam, verum a falso fecer-
entes, & rationem cum experientia jungentes, quid
fundamentum habeat in re, quid minus, disquirere-
mus.

G. W. WEDELIUS.

Præfatio.

NON amplius superest arbor aliqua vitæ, qualem initio creatam sacræ litteræ docent. Attamen, propitii Numinis beneficio, existunt stirpes, quibus, recte dispensatis, vitam sæpe tueri datur a plerisque ipsi contrariis infirmitatibus ac morbis. Certe jucundum est recordari, naturam, in tanta tamque late vagante malorum iliade, eximia nobis blandimenta, atque ea multa & varia, genuisse. Credo equidem, non adeo pauca in regno vegetabili medicamina adhuc latere, longioris forte ævi diligentia ac felicitate in lucem extrahenda; interea temporis eorum, quæ dudum majorum periculis detecta sunt, magna satis est numerositas. Sed parum aut nihil boni vel maximus rerum salutarium numerus efficeret apud quemquam infirmum, si medico, impetum morbi represso, istæ res incompertæ essent inque incerto positæ. Etiam si enim causas & indolem morbi satis scite

calleret, juxtaque minus ignoraret, qualis naturæ medicamentum hic vel ille ejusdem status indicaret ac posceret, titubare tamen necesse ei foret, ubi nihil de ipsius medicamenti ingenio viribusque ex accurata phænomenorum serie haberet liquidi vel explorati. Itaque relinquitur, simplicia medicamina intimius nosse cujusque practici interesse, ut quod maxime, adeoque scientiam Materiæ medicæ, prout vulgo appellamus, singulari cura atque animi contentione addisci oportere.

FUERE quidem, per bina præcipue recentiora secula, oppido multi, qui non tantum hanc thesin probarunt, sed, longius etiam ipsi progressi, intentius in eandem curam incubuerunt. Neque vero ita injurius sum, ut negem, permultum a tot doctorum virorum laboribus in scientiam nostram revera redundasse emolumenti. Interim tamen non diffitendum arbitror, multum etiam ad nostra usque tempora mansisse defectum.

Non

Non quidem est dubium, quod necessaria de virtutibus simplicium certitudo vix aliunde melius peti possit, quam e crebris doctorum practicorum observationibus; verum postquam in tantum excrevit observatorum numerus, ut jam quasi quodam imbre observationum obruti simus, vix otium nobis erit eas omnes nobis comparandi, multo minus perlegendi, & in usus nostros convertendi. Quotusquisque autem foret, qui multum temporis in easdem perlegendas infumere vellet, posteaquam jam pridem deprehensum est, tot veris inibicentis intermixta esse falsa & ex vapoallata, ut vix ab invicem discerni queant? Multi Materiæ medicæ scriptores fuere, qui inanibus commentis & conjecturis scientiam hanc deturparunt, ad arbitrium, e præjudiciis ortum, fingendo qualitates, quas naturæ postea obtruserunt. Compilarunt anteriora scripta pars dijudicando propriaque observata inferendo; multi, inclinatis ad credendum animis, antecessorum asserta, quantumvis dubiæ fidei, immo nonnunquam

absona, adoptarunt & transcripserunt, adeo ut non raro jam, in recentioribus quoque scriptis, offendere liceat cramben multoties recoctam, errores longa serie transplantatos.

QUANTUM vero hujusmodi obstacula luminibus junioris cujusque medicinæ cultoris obstruant & officiant, quantumque progressum ejus in scientia ipsi tam necessaria interpellent, fugere profecto potest neminem. Adeo enim non in proclivi est, singula, in magna sententiarum varietate, recte ponderare, in diversum abeuntia inter se conciliare, veraque a falsis discernere, ut potius identidem hærare & vacillare necesse sit.

ITAQUE plures una mecum optarunt, prodiret aliquis scientia botanices pariter ac longiori experientia medica excultus, qui Materiam medicam scrupulosius tractaret, ita quidem, ut hinc idoneas simplicium quorumvis traderet adumbrationes, inde eorundem proprietates, sensuum externorum ope & experimentis chemico-pharmaceuticis, singula modis pluribus versando, investigaret

ret & particulatim lustraret, tum denique, proscriptis vanis semidoctorum conjecturis somniisque, atque vagis & suspectis ignavorum scriptorum traditionibus abesse jussis, candide aperiret, quid de virtutibus eorum varioque usu haberet comperti.

EQUIDEM satis superque intellexi, hæc omnia, si rite absoluta sisterentur, non perfunctorii operis, sed admodum operosæ disquisitionis, materiam fore, adeoque eo minus cum meis viribus meoque statu congruere, quod ego maximis occupationibus, amplam potissimum praxin medicam spectantibus, in dies ac pæne horas soleam distineri. Nihilominus assidua animum vellicavit cupido experiundi, annon, in gratiam auditorum meorum, aliquid saltem frugiferi hoc in studio præstare valerem, quamobrem, ne quid in re ardua intentatum relinquerem, neque nimium exiliter de viribus propriis judicarem, provinciam hanc suscepi, tædiumque & molestias cum eadem conjunctas constantia devoravi; quia ita semper censeo, satius esse face-

re, quod non pessime faciam, quam non facere, quod non optime possim.

EXIT jam in publicum tela, non qualem pertexere eam volui, sed qualem, per rerum mearum rationes, inter crebra jugiter avocamenta, potis fui, nullo impensius commendabilis merito, quam intemerato studio veri.

DICERE nil attinet id, quod cujuslibet oculorum obtutum fugere non poterit, me in botanicis rebus vestigiis instituisse ill. LINNEI, præceptoris quondam dilecti, & proinde committere non potuisse, ut aut in nominibus ambiguitas fallaciave existeret, aut in descriptionibus hiatus. In hoc quidem vereor, ne aliquam culpam contraxerim, quod quascunque, vel minutissimas, notas præterire religioni habuerim; sed conquiesco animo, ubi non sine causa fore confido, ut bona lectorum pars istam meam diligentiam opportunam judicatura sit, perpensa præsertim ubertate illa utilitatis, quam nos hodieque caperemus ex proavorum & atavorum laboribus, si parem ii quoque in rebus

bus designandis admisissent scrupulositatem, nec in contemplatione naturæ quidquam habuissent supervacuum. Neque vero sic fastidire quisquam facile poterit aut in levi habere miram illam accuratationem, quæ mihi fuit in singulis simplicibus, pariter ac eorundem infusis & extractis, pharmaceutice explanandis, &, qua usquam visu, olfactu, gustuque licuit, penitus cognoscendis.

Esse forsitan poterunt, qui minus congruenter factum existiment, quod, res ad officinas pharmacopœorum pertinentes tractando, mere etiam alimentarias, & quæ alias culinis propriæ censentur, interposuerim; sed sciant hi, velim, persuasum mihi esse, has res minime oportuisse relinqui intactas, quippe quod basin efficiunt, qua maximam partem nititur valetudo, cujusque proprietatum intimior cognitio sæpe necessaria est, ubi de diæta, vel infirmorum, vel ex morbo convalescentium, quæstio fit.

Quon ad medica attinet, quæ plerisque articulis subjuncta cernuntur, id in primis agere volui, ut afferrentur exempla quædam,

vir-

virtutem hujus vel illius simplicis, & quantum in eo contra hunc vel illum morbum sperari possit præsidii, luculentius illustratura; quorum quidem ejusmodi mihi a primo animadvertenda & notanda fuere, quæ propria quinque lustrorum praxis medicinæ suggestit, tum etiam quæ e scriptis proborum virorum, potissimum recentiorum, depromsi; qui, si quid fortasse hallucinati sint, ipsi suam causam tuteantur.

CETERUM quandoquidem movere quemquam poterit, quod, in vario simplicium usu designando, parcius forte, quam a me expectari potuisset, morborum nomina adduxerim, quinimmo spatium sparsim vacuum reliquerim, monendum habeo, me non alia nomina memorare voluisse, quam quæ certo scivi locum ipsis assignatum tueri posse; in qua quidem re perinde sollicitam adhibui cautionem, atque alias semper usus sum, ut ne quid præter veritatem infereretur, ratus, præstare potius nihil auditoribus meis de usu simplicis cujusdam officinalis impertiri, quam multa crepera & inexplorata. Qui meliora certioraque edoctus sit, poterit lacunas in libro

bro obvias facili negotio farcire. Neque mihi ipse grave ducam, veritates inobservatas, quarum experientiam inter exercendum praxin clinicam ulterius nactus fuero, per temporum intervalla ac spiramenta annotare, inque plurium usus vertere.

INTEREA, quoniam sæpe magnopere expedit uberius novisse præcipua & maxime memorabilia eorum, quæ de officinalium efficacitate disperse scripserunt auctores sexcenti, immo mille, quæ vero arctiores illi, quos mihi posueram, limites nonnisi strictim carpimque attingere permiserunt, peropportuno mihi est, quod habeam, ad quem istius rei curiosos recte ablegare possim, celeb. nempe virum JO. ANDR. MURRAY, qui suo *Apparatu medicaminum &c.*, non minus ingenium exquisitum quam iudicium maturum arguente, palmam promeruit nomenque famæ asseruit.

Ad postremum Lectorem benignum obtestor, ut quemadmodum ego nihil odio, nihilque studio dedi, ita ille æquum se censori præbere velit, nec totum opus, metiri
ex

ex una alterave dictione minus comta vel polita, quæ alicubi calamo festinanti excidere potuerit. Ipse affatim scio, mihi communem in omnibus plausum non competere, quemadmodum nec eundem captare unquam cogitavi; id duntaxat in quæstu habebō, si quando constiterit, me in plerisque operam non collocasse pœnitendam, sed opportunam ac fructuosam.

FELICI-

FELICITER !!!

CLASSIS I.
MONANDRIA.
ORDO
MONOGYNIA.

1. **A**MOMUM Zingiber. LINN. *Spec. plant.* 1.
Mater. med. 1.

Inschi. RHEED. *Malab.* 11. p. 23. t. 12.

Zingiber majus. RUMPH. *Amboin.* 5. p. 156.
t. 66. f. 1.

Gingember. NIEUHOV. *Legat. Bat.* 2. p. 83.
t. 83.

Zingiber foemina. LOBEL. *Hist.* 169.

Pharm. & Culinis. ZINGIBERIS Radix.

Locus. Apportatur ex India utraque, ubi colitur quod usui inserviet. *Perenne.*

FORMA. recent. Radix tuberosa, albido-cinerascens, extus subrugosa, digitato-ramosa, vestita pelliculis tenerioribus, oblique repens, *parencymate* carnosio, lutescente, transversaliter secto æquali, annulo centrali amplo. *Sicc.* Frusta radice circiter bipollicaria, ramosa, subdichotoma, utrinque compressa, nodoso-moniliformia, læviuscula, pallide cinerea: nodis ovatis. *Parencyma* albidum, subresinosum; transversaliter sectum æquale, variegatum maculis lutescentibus; ad nodos fragile: fractura filamentosa.

PROPRIETAS. Recent. Odor fragrans; Sapor fervidus, acris, aromaticus; *masticata*
A com-

comminuitur, fervet in lingua & faucibus, inhæret. *Sicc.* Odor fragrans; *Sapor* acris, pungens, fervidus, aromaticus, lingvæ inhærens. Radix siccata recente paullo fortior.

VIRTUS: percalefaciens, incidens, stomachica, stimulans purgantibus.

USUS: culinaris. Anorexia, Colica flatulenta, Tussis.

OBS. 1. *Infusum* aquosum radicis siccatae pallide citrinum, turbidiusculum, odore zingiberino, sapore fervido; Vitriolo martis colore non mutatur; turbidum vero fit & præcipitatur. E radice recente destillationis ope eliciunt Indi *Oleum* limpidum, transparens, rubrum, aquæ innatans, odorem & saporem radicis servans. RHEEDE. Oleum vero Zingiberis, quod in nostris occurrit officinis, est rubrum, odore zingiberino, in oleum Terebinthinæ simul incidente, sapore calido, amaricante, in aqua subsidens.

OBS. 2. Annosæ radices communiter colliguntur ad siccandum, quod peragitur illas solis calori per 14 dies exponendo; tum cineribus vel calce consperguntur, ne tineis exedantur.

OBS. 3. Radix recens *condita*, ex Indiis allata, præstantissima est; illud vero Conditum, quod in Europa e siccatis radicibus paratur, vix punctum fert. Conditur Zingiber in India orientali, docente RUMPHIO, eo modo, ut radices maximæ & pingvissimæ effodiantur, a pelliculis depurgentur, ligneis pungantur subulis, atque recente aqua per octiduum macerentur, aqua illa bis per diem mutata, usque dum omnis acrimonia penitus fuerit extracta. Tum coquantur in Syrupo, ex Saccharo albo canto confecto, primum in tenuiore, qui effundendus, deinde in
spis.

spiffiore Syrupo, dum Saccharum indurefcatur, quo factò transportationem per mare bene fert.

2. AMOMUM Cardamomum, LINN. *Sp. pl.* 2.

Mat. med. 2.

Elettari. RHEED. *Malab.* 11. p. 9. t. 5.

Pbarm. & Culinis CARDAMOMI MINORIS fructus.

Locus. India orientalis. *Perenne.*

FORMA. Capsula turbinato - subrotunda, ungvicularis, vel oblonga, subpollicaris, triquetra, obtusa (sæpe cum acumine), undique striata, pallida, trilocularis, dissepimentis membranaceis. *Semina* plurima, compacta, angulata, subtetragona, utrinque truncata, rugosa, rufescentia. *Parencyma* album, submucilaginosum.

PROPRIETAS. *Odor* gratus, aromaticus. *Sapor* aromaticus, subcamphoratus, dein subnitrosus. *Masticata* comminuuntur semina, corticali parte inter dentes subcrepula.

VIRTUS: excitans, calefaciens, stomachica, diaphoretica, subantispasmodica.

USUS: culinaris. Langvor ventriculi, Colica flatulenta.

OBS. *Tinctura* aquosa & *Extractum* spirituosum fragrantia & aromatica sunt. *Oleum* stillatitium flavum, odore Cardamomi, in oleum Terebinthinæ simul incidente, sapore amaricante, in aqua supernatans.

3. AMOMUM Grana Paradisi. LINN. *Sp. pl.* 2.

Mat. med. 3.

Elettari. RHEED. *Malab.* 11. p. 9. t. 6.

Maniguette. DES MARCHAIS *Voyag.* tom. 1.

p. 151. *

A 2

Pbarm.

Pharm. *PARADISI* grana.

Locus. Madagascar, Ceylona, Gvinea. *Perenne.*

FORMA. *Semina* brunnea, turbinata, angulata, truncata, rugosa, lucidiuscula, magnitudine seminis Raphani, *parencymate* niveo, subfarinoso.

PROPRIETAS. *Odor* aromaticus. *Sapor* aromaticus, calidus, pungens, inhærens: *maficata* hæc grana comminuuntur, pungunt in lingua & faucibus, cum calore, Piperis instar.

VIRTUS: excalesciens, stimulan.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum limpidum, subaqueo colore, odore aromatico, sapore acerrimo, Sinapios instar; Vitriolo martis non mutatum. *Oleum* stillatitium fragrans, sapore miti, *Extractum* aquosum pungens, spirituosum vero acerrimum.

OBS. 2. Sunt qui febres intermittentes granis Paradisi curant, idque, ut sæpius vidi, felici cum exitu. Dissvaderem tamen usum seminum tam calidorum, quamdiu securiora prostant.

4. AMOMUM scapo nudo, spica laxa truncata.

Kua. RHEED. *Malab. 11. p. 13. t. 7.*

Tommon itam. RUMPH. *Amb. 5. p. 169.**

Zedoaria officinarum. PETIV. *Gazoph. t. 23. f. 1.*

Zedoaria seu Indorum Tamogcanli. CAMELL.

*Luz. 23.**

Pharm. *ZEDOARIÆ* Radix.

Locus. India orientalis. *Perenne.*

FORMA. *Radix* recens cinerea, tuberoso-carnosa, compressa, *parencymate* cærulescenti-albicante. *Sicc.* cinerea, cylindrica, crassitie digi-

giti minoris, subtorulosa. In officinis saepe occurrit transversaliter secta, unde frusta orbiculata.

PROPRIET. *Sicc.* Odor graviusculus, subzingiberinus. *Sapor* aromaticus, fere Rosmarini, amaricans, calidus. *Recent.* Odor & *sapor* longe debiliores. Odor vix ullus, nisi conteratur. Sapor subamarus, leviter aromaticus cum acrimonia. CAMELLI.

USUS. Ventriculi saburra acida.

OBS. 1. Zedoaria longa & rotunda ex eadem desumuntur planta.

OBS. 2. Infusum aquosum lutescenti-rubicundum, odore fragrante, inter Zingiber & Camphoram medio, sapore radicis. Vitriolo martis color non mutatur; sed coagulatio & præcipitatio exoritur. Radix recens destillata Camphoram dat, aquæ stillatitiæ innatantem. HERMANNUS.

OBS. 3. Plantam habui ex Cochinchina, figuræ Rheedeanae convenientem, lectam a Cl. JOANNE DE LOUREYRO, & comparatam sub itinere Chinenfi, a cl. CAR. G. EKEBERG, Centurione & navis Gubernatore, de scientia botanices bene merito.

OBS. 4. De Zedoaria bene scripsit SAM. G. MANITIUS (*). Recenset iste 4 ætates Zedoariæ, & succinctam dat descriptionem totius plantæ, tandemque usum describit.

5. CURCUMA longa. LINN. *Sp. pl.* 3. *Mat. med.* 5.

Curcuma. RUMPH. *Amb.* 5. p. 162. t. 67.

BLACKW. *Herb.* t. 396.

Manjella - kua. RHEED. *Mal.* 11. p. 21. t. 11.

A 3

Cur-

(*) De ætatibus Zedoariæ relatio. Dresdæ. 1691.

Curcuma radice longa, ZANON. *Hist.* p. 86.
t. 59. HERMAN. *Lugd. Bat.* 208. t. 209.

Pharm. CURCUMÆ Radix.

Locus. Ex India orientali apportatur, ubi in hortis colitur pro usu culinari. *Perennis.*

FORMA. Radix recens tuberosa, digitata: ramis teretiusculis, annulatis, carnosis, subnodosis; fibris radicantibus inter ramos, Tubera proferentibus; *Parencymate* croceo, carnosio. *Siccatae* radices binæ varietates in pharmacopoliis occurrunt, longa scilicet & rotunda, quæ commixtæ sunt. Utraque dura, lutea, annulis parallelis cincta; *longa* cylindrica, digitalis; *rotunda* ovata, utrinque acutiuscula, pollicaris, sæpe magnitudine Pyri fructus; *Parencymate* luteo-rubicundo, facie gummosa, splendente; transversaliter secto centro medullari orbiculato, disco æquali.

PROPRIETAS. Odor unguentaceus. Sapor subamaricans, subcalidiusculus, debiliter aromaticus. *Masticata* radix comminuitur, emollitur, fere solvitur, salivam croceo colore tingens.

VIRTUS: aperiens, diuretica; urina lutea.

USUS. Icterus. In India recens culinaris, omni cibo admiscetur.

OBS. Extrahitur menstruo aquoso & spirituoso; Tinctura aquosa longe saturatius crocea, quam spirituosus. Infusum aquosum odore & sapore radices; Vitriolo martis coagulatur & præcipitatur, colore non mutato. Extractum aquosum obtinuit CARTHEUSER amaricans, falsum, unam quartam ponderis radices partem; spirituosum vero acre, aromaticum, nauseosum, unam quintam partem.

6. MA-

6. MARANTA Galanga. LINN. *Sp. pl.* 3. *Mat. med.* 6.

Galanga major & minor, Lancquas. RUMPH. *Amb.* 5. p. 143. t. 63.

Pharm. GALANGÆ Radix.

Locus. India orientalis; colitur in hortis Indicis. *Perennis.*

FORMA. *Sicc.* Radix teres, ramosa, crassitie digiti vel ultra, rufescens, annulis parallelis elevatis undique cincta; *Parencymate* cinereo-rufescente, solido. *Recens* radix carnosonodosa, firma, solidiuscula, fractu contumax, purpurascens, annulata.

PROPRIETAS. *Sicc.* Odor aromaticus, minus gratus. *Sapor* subacris, leviter aromaticus, dein fervidiusculus, inhærens. *Recens* radix acrior, odore aromatico, nares vellicante instar Sinapios. *Sapor* penetrans, fervidus, mordens in lingua.

VIRTUS: calefaciens, incidens, stomachica; *recent.* sternutatoria.

USUS: Anorexia.

OBS. 1. *Infus.* aquosum limpidiusculum, odore & sapore radicis; Vitriolo martis vix fufcescit. *Extractum* radicis spirituosum fervidum est & pungens.

OBS. 2. In India orientali colitur hæc planta pro usu culinari, ad cibum condiendum. Sunt etiam apud Europæos quosdam qui Radicem Galangæ Zingiberi præferunt, ut minus calidam magisque sapidam.

7. COSTUS arabicus. LINN. *Sp. pl.* 2. *Mat. med.* 4. MERIAN. *Surin.* p. 36. t. 36.

Tsiana - kua. RHEED. *Malab.* 11. p. 15. t. 8.

Costus amarus & dulcis. BLACKW. *Herb.* t.

394.

Pharm. COSTI ARABICI Radix.

Locus. India utraque, Malabarica, Surinamum. *Perennis.*

FORMA. *Sicc.* Radix subcylindrica, cinerea, crassitie pollicis vel ultra, duriuscula, *parenchymate* cinereo, pallidiore.

PROPRIETAS. Odor gratus, subviolaceus. Sapor *sicc.* amaricans, leviter aromaticus; *recens* radix dulcis.

VIRTUS: stomachica.

USUS.

OBS. 1. Costus officinarum dulcis & amarus ex eadem planta desumuntur, & nonnisi ætate differunt; quo vetustior, eo magis amaricans. Sed in plurimis pharmacopoliis Cortex Winteranus perperam pro hocce substituitur.

OBS. 2. Ex hac radice sumta urinam odore violaceo infici, plurimi statuunt.

8. SALICORNIA herbacea. LINN. *Sp. pl.* 5.

Mat. med. 8. PALLAS *Reise*, 1. p. 479.* t. 1. f. 1.

Salicornia annua. BASTER. *Subsec.* 2. p. 105.*

t. 10. f. 1. - 4. OEDER. *Icon.* t. 303.

Salicornia ramis clavatis, squamis articulorum adpressis. MOEHRING. *Philos. transact.* vol. 41. p. 211.*

Salicornia. DODON. *Pempt.* 82.

Culinis SALICORNIAE Herba virens, condita.

Locus. Europa, in littoribus marinis. *Annua.*

FORMA. Radix fibrosa. Caulis spithameus vel ultra, herbaceus, teres, articulatus, erectus, sca-

scabridus, ramosus, diffusus. *Rami* alternatim oppositi, ad genicula articulati: articulis turbinato-cylindricis. *Folia* nulla. *Spicae* plures ex articularum apicibus, cylindricae.

PROPRIETAS. *Sapor* salus, submordax. *Odor* nullus.

VIRTUS: *rec.* antiscorbutica; *condita* appetitum excitans.

USUS. Scorbutus.

OBS. 1. Editur frequentissime in Zelandia, mensibus æstivis, ut saluberrimum & gratum antiscorbuticum, tota nimirum planta cocta, caulibus lignosis exuta, Lactucæ instar, atque oleo, aceto & pipere conditur. **JOB BASTER.** Aceto condita per hyemem facile servatur, & ex Europa australi, eo modo condita, ad nos advehitur.

OBS. 2. Salicornia Soudam dat, perinde atque plurimæ plantæ marinæ ustulatæ; sed Salicorniæ Souda minus bona est, quorsum accedit, quod difficulter lege artis in alcali convertitur, prout observarunt Viri clarissimi. Salicorniæ recentis libras 2 methodo Tacheniana cremavit cl. H. D. GAUBIUS; dedit cinerum unc. 7 ꝑ, qui elixiviati nullum indicium alcali præbuerunt, sed muriam culinarem, quantitate unc. 4 & drachm. 6. Cineres elixiviati, igne valido calcinati, in vitrum non abierunt, sed aqua pura diluti, & in acido vitrioli soluti, dederunt liquorem austerum, evaporatione in gelatinam luteam, diaphanam desinentem; postea vero, addita aqua Calcis, nova solutione & evaporatione, verum alumen exhibentem (*). Salicornia locis a mari & exhalationibus maritimis remotis culta, posteaque l. a. cremata, nullum indicium alcali mineralis dat. MAZÉAS. (**).

A 5

CLAS-

(*) BASTER *Opusc. subséciv. t. 2. p. 112. - 114.*

(**) *Memoires de mathem. & phys. de Paris, v. 5. p. 362.*

CLASSIS II. DIANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

9. **J**ASMINUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 9.
Mat. med. 9.

Jasminum vulgatus flore albo. DUHAM. *Arb.*
1. p. 309. *t.* 122.

Jasminum. DODON. *Pempt.* 405. BLACKW.
Herb. t. 13.

Gelseminum vulgatus Jasminum. LOBEL.
Icon. 2. *p.* 105.

Pbarm. **J**ASMINI Flores recentes. Oleum.

Locus. Ex India in Europam migravit, ubi
copiosius colitur. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores axillares, in summitate ramorum. *Corymbus* terminalis, sessilis, simplicissimus, circiter quinqueflorus. *Pedunculi* oppositi, uniflori, vix pubescentes. *CALYX.* *Persistentium* monophyllum, minutum, pubescens, tubo brevi, pentagono, truncato, soluto in lacinias 5, subulatas, erectas, tubo duplo longiores. *COROLLA* nivea, glabra, hypocrateriformis. *Tubus* cylindricus, albidus, striatus, calyce duplo longior, superne subincrassatus, utrinque compressiusculus. *Limbus* quinquepartitus: laciniis ovato-oblongis, acutis, subæqualibus, patentibus. *STAMIN.* *Filam.* 2, breviuscula, tu-

tubo inserta. *Antheræ* lineares, luteæ, hinc planæ, inde convexæ, intra tubum corollæ inclusæ. *PL. STILL.* *Germen* superum, viridescens, truncatum, retusum, utrinque compressiusculum. *Stylus* breviusculus. *Stigmata* 2, linearia, obtusiuscula, erecta, staminibus breviora.

PROPRIETAS. flor. rec. *Odor* suaveolens. *Sapor* subamaricans.

VIRTUS: emolliens.

USUS: externus.

OBS. Oleum Jasmini sequenti modo paratur. In vase idoneo strata fiunt alterna floribus Jasmini recentibus & lana bombycina, oleo nucis Behen bene imprægnata & madida, quo facto probe obturatur vas. Post singulum deinde nycthemeron novi immittuntur flores, prioribus rejectis, atque hoc continua agitur serie, usque dum lana bombycina satis fragrans evaserit; tum vero illa prelo rite exprimitur, atque sic oleum expressum fragrans obtinetur, quod, ne evaporer, in vitrum injicitur perbene obturandum. Flores Jasmini destillati aquam vel spiritum fragrantem non dant; sed si oleum Jasminicum cum spiritu vini in lagena vitrea bene conquassetur, migrat principium odoriferum ex oleo in spiritum, facile tamen avolat, etiamsi in vitro obturato servetur. *DUHAMEL.* (*)

10. *OLEA* europæa. *LINN. Sp. pl. 11. M. med. 10.*

Olea. *DUHAM. Arb. 2. p. 57. t. 14. BLACKW.*

Herb. t. 199. LOBEL. Hist. 566. DOD. Pempt. 809.

Pharm. & Culinis OLIVÆ Fructus conditus.

Oleum expressum. Sapo.

Lo-

(*) *Traité des Arbres, tom. 1. p. 310.*

Locus. Europa australis, locis apricis. *Arbor.*

FORMA. *Drupa* exquisitè ovalis, utrinque obtuso-rotundata, magnitudine glandis *Quercus*, glabra, viridescens. *Nux* ovali-oblonga, rugosa, utrinque acutiuscula, sulcis longitudinalibus & rugis scabrida, cinerascens. *Nucleus* albus, compressus, obvelatus tunica viridescenti, venis albis reticulata, intra testam crassam osseam.

PROPRIET. *Fructus* recens immaturus valde acerbus, fœtugine vero conditus assuetis sapidus. *Oleum* expressum blandum, album vel subflavum, *odore* vix ullo, *sapore* miti. Hoc oleum, ellychnio immisso, accenditur, flagrat: flamma luminosa, vix fumante, vix fuliginosa, parum vel nihil nidorosa. In balneo arenæ, infra punctum ebullitionis aquæ, evaporatione non dissipatur, neque diminuitur. Digessi oleum olivarum in hoc balneo per quindecim dies, absque notabili deperditione. Sub digestionem, quamdiu incaluit, valide expansum fuit, atque in tubo vitreo alte satis se elevavit; refrigeratum vero denuo in pristinum collabit. Si autem validiori igni exponatur, ut leviter ebulliat, vapores aquosos emittit, unde paululum spissescit, atque tunc facile adurit. Destillationi subjectum, calore supra gradum ebullitionis aquæ, adurit; stillat sub initio vaporem aqueum acidumque, dein mere oleosum, empyreumaticum, acrem, remanente pauxillo capitis mortui. Si vero ante destillationem a pulvere Laterum calido absorptum fuerit, & tum destilletur, foetidissimum evadit. More aliorum oleorum expressorum non solvitur *Oleum olivarum* in spiritu vini, nisi

nisi antea destillationem subierit; nec cum aqua miscetur, nisi mediante vitello ovi, vel gummi arabico, vel etiam ope alcali in saponem mutatum. Ex agitatione cum acidis vegetabilibus coit: mixtura spissa, subsaponacea; ab acidis mineralibus fortius afficitur, præcipue Nitri concentrati, idque sæpe cum specie accensionis. Caloris ope hoc oleum, pariter ac pleraque olea expressa, solvit Plumbum, sive fuerit in forma calcis, sive regulina. Ætate rancescit, atque acre fit respectu gradus rancoris. Citius rancescit, si in loco calido servetur, vel in balneo digeratur. Oleum olivarum, si genuinum, frigoris impatiens est, atque id cogitur ad gradum circiter duodecimum supra punctum congelationis in Thermometro Suecico; hinc quoque diutius se conservat absque rancore; illud vero oleum olivarum, quod non cogitur nisi circa punctum congelationis aquæ, rancidum est.

VIRTUS: Olei leniens, relaxans, lubricans, obtundens. *Olivar.* appetitum excitans.

USUS. Olei: Nephritis, Enteritis, Pleuritis, Tussis, Colica pictonum & lochialis, Acria ingesta, Morsus Viperæ, Tormina, Stricture intestinorum; *Externe* Ascites.

OBS. 1. Fructus olivæ, cum condientur, virides adhuc & immaturi macerandi in aqua simplici, ut amaritiem deponant. Hæc aqua singulis alternis diebus mutanda, quantum opus fuerit. Tum falsugini forti immittendi per plures menses. Postremo in falsuginem debiliorem conjiciendi. Nonnulli plantas seu semina aromatica addunt, ut palato magis arrideant olivæ.

OBS. 2.

OBS. 2. *Oleum* olivarum, ut optimum sit, recens e fructibus, affatim maturis & solicite decerptis, atque a pedunculis foliisque probe purgatis, exprimendum est. Id, quod sub prima vel secunda expressione obtinetur, bonum est alimentare & officinale, postquam bene defæcatum fuit. Si vero olivæ non fuerint rite maturæ, sive ruditer ex arbore abrasæ, & ante expressionem diutius servatæ, ut fermentationem quandam subierint, deterius obtinetur oleum, usibus aliis œconomicis solummodo aptum. Idem etiam valet de oleo tertiæ vel quartæ expressionis, ope aquæ bullientis elicitò.

OBS. 3. *Oleum lateritium* maxime empyreumaticum est, foetidissimum, penetrans, nervinum, antispasmodicum, in convulsionibus utile, dosi paucorum guttarum.

OBS. 4. *Sapo* est massa solidiuscula, consistentia sebi hircini, albida, sectilis, inter digitos tractata mollis, subplastica, sublubrica, odore vix ingrato, sapore pingvi, salso. Ignis flammæ Sapo admotus, liquefcit, stillat guttis decidentibus, sæpe vero in bullas se expandentibus, quæ, remota flamma, subito rigescunt, persistunt. In vase aperto super ignem tumet, liquefciente oleo, aduritur, nigrescit, alcali non mutato; non flagrat, nisi bene excalefactus & admota flamma; tunc flagrat, & consumitur, remanente carbone nigro, inquinante; sed in igne clauso liquefcit, funditur, pellicula induitur, quæ in bullam elevatur, aduritur, fuscescit. Saponis frustulum, in aquam demissum, superficie undique perlubricum fit. Solvitur mora in aqua simplici: solutione limpidiuscula, opalescente. Tardius solvitur in aqua frigida, ubi primum emollescit & albescit; in aqua calida sub digestionem subdiaphanus fit, solutio-

que

que citius peragitur, & vertitur in faciem Gelatinæ; quæ vero limpida evadit, si cum aqua nivis parata fuerit. Solutio saponis, si ope virgæ quatitur, spumescit, & in bullas, sæpe grandes, exurgit; mora non decomponitur, neque ebullitione supra ignem. Si frustum Saponis cum penicillo fricetur, insperso pauxillo aquæ, spumescit: spuma nivea, quæ, saturata, cremori lactis simillima fit, Spuma hæc siccata spongiosa evadit. Sapo spumescit optime cum aqua fluviali, nivali, pluviali; sed cum aqua fontana sæpe tenax fit & in fila ductilis. Si Alumen vel aliud Sal cum basi terrestri aquæ adjicitur, non spumescit; Salia autem media perfecta bene ferr, e. gr. muriam fontium, tartarum vitriolatum &c. salva facultate spumescendi & vi detergente. Cum Resinis tritus Sapo, illas cum aqua commiscet: mixtura tamen bene non persistente; paullo melius persistit mixtura ex oleis, sapone & aqua. Solvitur Sapo etiam in Spiritu s. alcohole vini; citius vero, si cum alcali spiritus fuerit exacutus: solutione perfecta, limpida; sed si aqua huic solutioni addatur, mox lactescit & precipitatur. Si sapo additione alcali fixi suprasaturetur, in aqua pariter solubilis fit: solutione subopalescente; quæ quiete cremore superinduitur; quod tamen non fit, si alcali volatili suprasaturetur. Si sapo ex Borace, loco alcali, præparatur, Boracis pars una, ex observatione Cl. SPIELMANN, olei expressi partes duas vertit in Saponem verum, pulcherrimum, in aqua facile solubilem, & Borax non decomponitur, quod mireris, quandoquidem sal sedativum per se nullam cum oleo commixtionem admittit. Sapo *componitur* ex oleo olivarum & alcali fixo, calce viva exacuto. In usus medicos præstat Saponem frigide parare, ne oleum sub decoctione rancore afficiatur. Sub hoc processu oleum cum alcali intime jungitur, adeo

adeo ut per se non secedat, ut supra monitum, neque decoctione protrahat in aqua pura; inspissatur enim in gelatinæ liquidæ faciem, & refrigeratione spissescit. Ex nexu hoc alcalino nihil ferme alteratur oleum; etenim si acidis decomponitur sapo, oleum in integrum restituitur, in spiritu vini postea solubile. Formula pro conficiendo Sapone officinali, frigide parato, hæc erit: *Re. Calcis. viv. p. 1 ꝑ, Soudæ hisp. p. 2.* decoquantur in aquæ puræ s. q., in aheno ferreo, usquedum omne alcali solutum fuerit. Lixivium frigefactum coletur per chartam emporeticam, & super ignem concentratur, ut mensura uncie 1 aquæ puræ, hoc lixivio repleta, ponderet unc. 1. & drachm. 3. *Re. hujus lixivii concentr. part. 1, & olei olivar. opt. part. 2,* misceantur in vase fictili vitreato, ac ope spatulæ agitentur, dum spissescat hæc mixtio & colorem assumat album, quod brevi fit. Deinde combinatio perfectior sensim peragitur, si per duas vel tres hebdomades linquatur. Hæc encheiresi obrinetur Sapo solidus, albus & bonus. Ille sapo, qui calide paratur, artificibus inservit, & alia methodo conficiendus; scilicet *Re. lixivii supradicti,* sed minus concentrati, h. e. ut ovum recens sustineat, q. v. Hujus pars una debilitetur cum affusa aqua pura, cui admisceatur olei olivarum anatica pars. Mixtio illa supra ignem moderatum collocetur, sub valida agitatione ope spatulæ, ut unio faciliter; quo facto residuum lixivii addatur, sub continuata coctione igne moderato, usquedum sapo perfectissimus evaserit. In hunc finem, experiendum, si notas requisitas bonas habeat, scil. si alcali & oleum justæ sint proportionis. Genuinus sapo debet esse solidus, albus cum refriguit, in aëre libero nec deliquescere nec emolliri, & in aqua pura penitus solvi, ne guttula olei supernatet. Ex observatione

GEOR-

GEOFFROY, Saponis unciae 2, si mediante acido decomponentur, constabunt ex olei unc. 1, drachm. 3 & scrup. 2; aquae drachm. 2 & gr. 4, vel paullo ultra, pro siccitate saponis, & alcali mineralis crystallisati drachm. 2 & scrup. 2. Sapo *decomponitur* omnibus acidis, etiam debilissimis, atque salibus omnibus imperfectis, sive basis sit calcarea, argillacea, sive metallica. Ill. DUHAMEL statuit, quod color ille marmoreus, quem sapo saepe ostendit, ab auripigmento, lixivio saponario admixto, quod saponi superadditur, dependeat. *Virtus* medica Saponis est detergens, mundificans, aperiens; hinc *usus* ejus in obstructione viscerum, ictero, arthritide, podagra, calculo. Sapo solubilis, lubricans, mitis ex alcali caustico pingvedine involuto, absque noxae metu sumi potest. Vidi, nobilem Senem septuagenarium, Saponis unc. \frac{ss} , cum amaris maritati, & aquae Calcis libr. 2, addito pauxillo lactis, per integros 10 annos quotidie contra calculum sumsisse, idque magno cum levamine. Per totum hoc tempus cibum bene appetiit, macilentus non factus, qui potius pingvescuit, hilaris & vegetus.

II. VERONICA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 14.

Mater. med. 511. OEDER. *Icon. t.* 248.

Veronica. CAMER. *Epit.* 461.

Veronica mas. BLACKW. *Herb. t.* 143.

Pharm. VERONICÆ Herba.

Locus. Europa, locis sterilibus. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix filiformis, geniculata, repens: fibris fibrillosis a geniculis descendens. Caulis spithameus, procumbens, filiformis, teres, simplex, pubescens, geniculatus. Folia ad genicula opposita, subsessilia, pubescentia, serrata, pollicaria, dilute viridia, concaviuscula, patentia; inferiora cuneiformia; superiora ovali-

B

ob-

oblonga, obtusa; paullo majora, remotiora. *Racemi* solitarii sive gemini, in summitate laterales, axillares e foliis, pedunculati, erecti, nudi, pubescentes, floribus sparsis, brevius pedicellatis. *Bractea* ad flores, solitariae, lineares, obtusae, pubescentes, longitudine vix calycis, erectae. *CALLYX*. *Perianth.* monophyllum, pubescens: pilis capitulatis; quadripartitum: laciniis ovali-linearibus, obtusis, æqualibus. *COROLLA* rotata. *Tubus* brevis, albus, calyce paullo brevior; *Limbus* erecto-patens, dilute violaceus, striis saturatioribus pictus, quadripartitus: laciniis ovatis, obtusis, inæqualibus; tribus majoribus, subæqualibus; unica duplo angustiore. *STAM.* *Filam.* 2, subulata, violacea, tubo inserta, erecta, corolla paullo longiora. *Antherae* cordatae, obtusae, incumbentes. *PISTILL.* *Germen* ovatum, obtusum, compressum, pubescens, utrinque sulcatum, basi cinctum margine glabro. *Stylus* subulatus, erectus, longitudine filamentorum illisque concolor. *Stigma* truncatum, cærulescens.

PROPR. Rec. Odor debilis. Sapor amaricans. Sicc. odor nullus, Sapor amaricans, subadstringens.

VIRTUS: vulneraria.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum saturatissime paratum, obscure rubrum s. purpurascens, odore non ingrato, sapore amaro; dilutum vero rubicundum, vitriolo martis subito nigrescit. Infus. satur. guttæ 10, instillatae in aquæ unc. ʒ, addito vitriolo martis, colorem fusco-viridescentem fecerunt.

OBS. 2. J. FRANCUS (*) Veronicam ut benedictam, herbarum reginam, præstantissimum naturæ donum, vul-

(*) *Veronica Thelzans*, id est, collatio *Veronicae* cum *Thee Clinítico*. Lips. 1700. 12mo.

vulneris auxilium deprædicat, & 40. casibus utilitatem ejus comprobat in plurimis morbis, præcipue in vulneribus, phthisi, scabie. De *Infusi veronicæ efficacia herbæ Theæ præferenda* disseruerunt Præf. FR. HOFFMANNUS & resp. C. W. SATTLER, Halæ 1694.

12. VERONICA Beccabunga. LINN. *Sp. pl.* 16.

Mat. med. 12. KNIPH. *Botan. orig. cent.* 9.

Anagallis aquatica. DODON. *Pemptad.* 582.

BLACKW. *Herb. t.* 48.

Pharm. BECCABUNGÆ Herba virens.

Locus. Europa, locis scaturiginosis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix cylindrica, viridis, glabra, geniculata, longius repens: fibris ad genicula verticillatis, aggregatis, albis, fibrillofis, descendentibus; caules & furculos caulescentes ad genicula promens. *Caulis* repens, cylindricus, teres, glaber, succulentus, spithamæus vel ultra, simplex vel subramosus: *ramis* oppositis, brevibus. *Folia* opposita, subcarnosa, breviter petiolata, ovato-oblonga, obtusa, ferrata, dilute viridia, utrinque glabra, punctata, pollicaria vel ultra, patentia. *Petoli* breves, concavi, basi amplexicauli connati. *Racemi* oppositi, laterales, longitudine internodii, axillares e foliis, pedunculati, glabri, erecti, foliosi: foliolis s. *bracteis* linearibus, utrinque attenuatis, ad pedunculos solitariis, longitudine fere calycis. *Flores* longius pedicellati. *CALYX.* *Periantb.* quinquepartitum, glabrum: foliolis lineari-ovalibus, obtusiusculis, subæqualibus, erectis. *COROLLA* dilute cærulea, rotata; *Tubo* brevissimo, intus piloso; *Limbo* quadripartito: laciniis ovatis, obtusis, subæqualibus, basi striatis, longitudine calycis, erecto-patentibus. *STAM.* *Filam.* 2, subulata, inferne alba, superne violacea, tubo corollæ inserta,

corolla paullo breviora. *Antherae* sagittatae, erectae, rufescentes. *PISTILL.* *Germen* ovatum, obtusum, didymum, punctatum, basi marginatum. *Stylus* subulatus, superne incrassatus, dilute violaceus, longitudine calycis. *Stigma* capitulatum, albidum.

PROPR. rec. *Odor* contulorum foliorum debilis. *Sapor* amaricans, stypticus, acriusculus. *Masticata* folia tenera, sapore Nasturtij obscure imbuta, adstrictionem stypticam in ore relinquentia, satis diu inhaerentem. Caules masticati foliis congruunt.

VIRTUS: antiscorbutica.

USUS. Scorbutus, Stomacace.

OBS. *Infusum* herbae recentis Theam quodammodo refert, odore subnasturtino, sapore amaricanti-styptico; Vitriolo martis nigrescit.

13. ROSMARINUS officinalis. LINN. *Sp. pl.* 33.

Mat. med. 16. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Rosmarinus latiore folio. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 229. t. 54.

Rosmarinum coronarium. DODON. *Pempt.* 272.

Rosmarinus. BLACKW. *Herb. t.* 159.

Pbarm. ROSMARINI Herba. Oleum still.

ANTHOS flores.

Locus. Europae australis & Orientis colles, Japonia. *Frutex.*

FORMA. rec. *Caulis* fruticosus, bi-vel tripedalis, vel ultra, corrice cinereo, rimoso, ramosus. *Rami* oppositi, erecti; teneriores tetragoni, pubescentes. *Folia* opposita breviter petiolata, linearia, obtusa, pollicaria, supra dilute viridia, rugosa, scabra, lucidiuscula, subtus pariter rugosa, albido-tomentosa, patentia, internodiis longiora. *Corymbuli* flo-

florum in ramulis terminales, breves, simplices, vix foliis longiores, erecti, minutim tomentosi, nudiusculi. *Bractææ* ovatæ, acutiusculæ, concavæ, ad pedicellos solitariae, extus tomentosæ, intus glabræ, pedicellis breviores. *CAL. Perianth.* breviter tubulatum, tomentosum, bilabiatum; labiis subæqualibus, emarginatis; superiore paullo brevior. *COROLLA* monopetala, dilute violacea. *Tubus* longitudine calycis, postice gibbus. *Limbus* ringens; labium superius oblongum, bifidum, erectum, margine utrinque revolutum; inferius trifidum, patens: laciniis lateralibus ovatis, obtusis, margine revolutis; intermedia duplo majore, pateriformi, concava, obtuso-rotundata, margine minutissime crenulato. *STAM. Filamenta* 2, subulata, fauci corollæ inserta, adscendentia, longitudine corollæ; singula postice notata denticulo recurvo. *Antheræ* lineares, incumbentes. *PISTILL. Germen* quadripartitum, viride, obtusum. *Stylus* subulatus, violaceus, corolla longior, recurvatus. *Stigma* acutum, bifidum: mucrone superiore brevior.

PROPRIETAS. recent. *Odor* fragrans, gratus, cephalicus. *Sapor* odori conformis, aromaticus, calidus.

VIRTUS: resolvens, nervina, corroborans, emmenagoga.

USUS. Chlorosis.

OBS. 1. *Infusum* aquosum herbar recentis lutescens evadit; *Odore* fragrante valido; *Sapore* aromatico; Vitriolo martis fusco-nigrescit. *Oleum* still. limpidum instar aquæ, odore Rosmarini, sapore consimili; quod in officinis occurrit, in oleum Terebinthinæ plerumque incidit.

OBS. 2. Oves Monspelienses ab esu Rosmarini fapidas carnes fortiuntur. GABR. P. SALLÉ (*).

14. SALVIA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 34. *Mat. med.* 13. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2. & 11.

Salvia major. DODON. *Pempt.* 288. LOBEL. *Hist.* 299.

Salvia minor. BLACKW. *Herb. t.* 71.

Pbarm. SALVIÆ Herba, Oleum still.

Locus. Europa australis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix fibrosa. Caulis erectus, pedalis, tetragonus, villosus, ramosus. Rami oppositi, erecti, axillares e foliis. Folia opposita, petiolata, ovali-oblonga, obtusa, pollicaria, utrinque minutim villosa, supra rugosa: rugis convexiusculis; subtus reticulatim lacunulosa, margine crenulata, patentia; summa brevius petiolata, sæpe sessilia. Petioli teretes, villosi, supra canaliculati, foliis breviores. Racemus terminalis, pedunculatus, simplex, sæpe compositus lateralibus minoribus; erectus, nudus, minutim villosus; floribus patentissimis, brevius pedunculatis, verticillatis: verticillis octofloris. Bractæe duæ, oppositæ, ad basin racemi, sessiles, ovato-oblongæ, concavæ, acutæ, basi membranaceæ, glabriusculæ, superne subrugosæ, patentissimæ. CAL. Perianth. monophyllum, turbinato-campanulatum, purpurascens, latere inferiore pallidum, undique striato-angulatum, pubescenti-viscidum, bilabiatum: labio superiore truncato, tridentato: dentibus mucronatis, recurvis; in termedio minimo; inferiore bifido, acuto, mucro-

(*) *Materies medica in regno vegetabili.* Monspel. 1768. 4:to p. 14.

cronato. *COROLLA* monopetala, cærulea, ringens, minutim pubescens, calyce duplo longior; *Tube* inferne albo, sensim superne ampliato, striato. *Faux* ventricosa; *Limbus* ringens, bilabiat: labio superiore erecto, fornicato, emarginato; inferiore trifido: laciniis rotundatis, reflexis; intermedia majore, obcordata. *STAM. Filamenta* 2, subulata, alba, apice instructa pedicello transversim affixo, erecto, incurvato, utraque extremitate antherifera. *Antherae* 4, purpureæ; quarum 2 superiores lineares, in labio superiore reconditæ; 2 inferiores subovatæ, compressæ, conniventes, subconcretæ. *PIST. Germen* quadridum, viridescens, obtusum, basi perichætio instructum purpurascens. *Stylus* filiformis, pallide violaceus, corolla longior, incurvus, juxta antheras superiores. *Stigmata* 2, acuta, erecta; altero duplo minore.

PROPRIET. rec. *Odor* fragrans, validus, graviusculus. *Sapor* amaricans, calidus, aromaticus. *Sicc.* consimilis.

VIRTUS: resolvens, corroborans, stomachica.

USUS. Laxitas-viscerum, Debilitas post morbos, Leucorrhoea, Relaxatio uvulæ.

OBS. 1. *Infusum* aquosum. *Herbæ* rubicundum; odore fragante, sapore consimili; Vitriolo martis nigrescit; hujus infusi guttæ 50, instillatæ in aquæ puræ unc. ꝑ, colorem fusco-viridem sortitæ sunt. *Oleum* stillat. lutescens, odore Salviæ, sapore Salviæ forti, amaricante.

OBS. 2. De *Salvia* scripsit CHR. FR. PAULLINI (*). Liber, 414 paginis constans, nullius fere usus est. Continet maximam partem formulas corrasas. Quæ immiscuit

B 4

pro-

(*) *Sacra herba f. Nobilis Salvia*. August. Vindel. 1688. 8:vo.

propria observata practica, nihil demonstrant, cum demonstrandum farragine sepultum sit remediorum. Ceterum Salviam in omnibus fere morbis commendat.

15. SALVIA Horminum. LINN. *Sp. pl.* 34. *Mat. med.* 14. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 11.

Horminum. DODON. *Pemptad.* 292. LOBEL. *Hist.* 300.

Pbarm. HORMINI Semina.

Locus Italia. *Perennis.*

FORMA. Semina ovata, obtusa, obsolete subtrigona, glabra.

PROPRIET. Odor fragrans. *Sapor* subamaricans; *massicata* mucilaginoso.

VIRTUS: obtundens.

USUS. Ophthalmia.

OBS. 1. Semina, in aqua pura infusa s. leviter cocta, *mucilaginem* dant, lutescentem; sed si seminum drachma 1 in aquæ fervidæ unc. 3 infundatur, dat *infusum* aqueo-sublutescens, odore vix ullo, sapore debili, vix dulcescente, parum mucilaginoso.

OBS. 2. Plures species Salvie mucilaginem præbent, ut Salvia Disermas, Verbenaca &c.

16. GRATIOLA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 24. *Mater. med.* 18. OEDER. *Icon. t.* 363. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Gratiola. BLACKW. *verb. t.* 411. DODON. *Pempt.* 358. ZANNICH. *Venez. t.* 295.

Gratiola & gratia Dei. LOBEL. *Hist.* 238.

Pbarm. GRATIOLÆ Herba.

Locus. Europa australis, Germania, Brabantia, locis humidis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, alba, geniculata, oblique horizontalis, instructa fibris filiformi-

mibus, descendentibus. *Caulis* spichamæus, erectus, glaber, subramosus, teres, geniculatus; internodiis alternatim opposite canaliculatis. *Folia* ad genicula, alternatim opposita, internodiis longiora, sessilia, lanceolata, obtusa, glabra, margine superne utrinque serrata, inferiora minora, integerrima, ovali-oblonga, apice revoluta; superiora sensim majora, carinata. *Pedunculi* axillares, filiformes, oppositi, glabri, longitudine circiter foliorum, uniflori, nudi. *Bractea* 2, lanceolata, acuta, ad basin calycis opposita, illiusque longitudine. *CAL. Perianth.* quinquepartitum: laciniis lineari-lanceolatis, acutis, erectis, æqualibus. *COROLLA* monopetala; *Tubus* viridescens, crassus, calyce duplo longior, undique striatus, superne tetragonus, intus pubescens; *Limbus* albus, quadripartitus: laciniis obovatis; tribus inferioribus subæqualibus, erectis; suprema emarginata, reflexa. *STAM. Filam.* 4, tubo inserta, eoque breviora; quorum 2 superiora subulata, fertilia; 2 vero inferiora setacea, emaciata. *Antheræ* 4, quarum 2 superiores albæ, pateriformes, subrotundæ, antice squama alba tectæ, postice subcaudatæ; 2 inferiores effoetæ, minutæ, obsoletæ. *PISTILL. Germen* superum, pyramidale, viridescens, futuris 4, longitudinalibus. *Stylus* cylindricus, longitudine staminum. *Stigma* cernuum, ovato-rostratum, supra depressum.

PROPRIET. recent. Odor nullus. Sapor intensius amarus, ingratus, inhærens. *Sicc.* consimilis.

VIRTUS: emetica, purgans, hydragoga, antihelminthica. *Dosis* gran. 15 - 20 - 30.

USUS. Hydrops.

B 5

OBS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum rubrum, odore debili, subnauseoso, sapore amaro, inhærente; Vitriolo martis nigro-fuscescit, & paullulum turbatur. *Extractum* aquosum bonum, validum; Succus vero inspissatus mitius purgat.

OBS. 2. Siccatione vim suam purgantem & emeticam non deponit Gratiola; hinc parum mitescit. Equos mire emaciat. planta foeno immixta (*). Incepi herbam Gratiolæ in praxin medicam referre. Pulvis ejus dosi scrup. 1, bis una die sumtus, sæpius alvum duxit, cum nausea & vomituritione; quæ purgatio in posterum diem continuavit. Sæpius illam præscripsi refracta dosi, idque cum successu. Concinnavi pulveres ex herb. Gratiolæ gr. 10 & Rad. Gentianæ gr. 5, quos quovis bihorio exhibui in febribus biliosis repullulantibus, atque in quartanis autumnalibus. Tres pulveres plerumque duxerunt alvum apud adultos, & interdum vomitum simul excitarunt. Planta tam efficax non profecto deberet a Medicis negligi.

ORDO

TRIGYNIA.

17. PIPER nigrum. LINN. *Sp. pl.* 40. *Mat. med.*

19. BLACKW. *Herb. t.* 348. CLUS. *Exot.* 19.

183.

Malago - codi. RHEED. *Malab.* 7. p. 23. t. 12.

Piper rotundum nigrum. PLUKEN. *Almag.* 297. t. 437. f. 1.

Piper nigrum. CAMELL. *Phil. transact.* v. 24.

p. 1773. * DE JAGER *relat. de Pipere in*

VALENTINI *Ind. liter.* p. 480. t. 5.

Pharm.

(*) GLEDITSCHS *vermischte Abbandl.* t. 3. p. 376.

Pharm. & Culinis **PIPER** nigrum, album.

Locus. India orientalis, ubi colitur & plantatur ramis disiectis. *Frutex.*

FORMA. *Sicc.* *Semina* semimatura, sphaerica, nigricantia, rugosa, magnitudine fere seminis minoris Pisi; *parenchymate* albido.

PROPRIETAS. *Odor* aromaticus, validior. *Sapor* fervidus, acris, inhærens. *Mallicata* semina comminuuntur, ferventque in ore & faucibus.

VIRTUS: stimulans, calefaciens, sternutatoria.

USUS: Cibi condimentum. Singultus, Nausea, Odontalgia, Prolapsus uvulae, Pediculi.

OBS. 1. Piper *album* reapse non differt a nigro, sed album evadit, cum fructus, in arbore tamdiu relictus, donec sponte deciderit, post macerationem in aqua marina, cute primum exuitur, & deinde solis æstu exsiccat.

OBS. 2. *Oleum stillatitium* luteum, odore Piperis, sapore calidissimo Piperis, minus inhærente. *Seminum* Piperis nigri libra 1, macerata, & tum cum aqua simplici destillata, olei drachmas 2, aut cum aqua Piperis stillatitia destillata, olei drachmas 3 dedit. Hoc oleum recens nullius coloris est; vetus autem luteum, fluidum. Si Piperis materia saporum cum aqua per decoctionem extrahenda sit, longa coctione opus est, largaque mensura aquae affundenda, scil. aquae libræ 550 ad Piperis libram unam. Hoc decoctum inspissatum Pipere ipso longe fortius fit, piperis sapore concentrato, quod gustatum lingvæ per plures horas inhæret. H. D. GAUBIUS (*).

OBS. 3. In calidis regionibus, intra Tropicos Indiae utriusque & Africae, Pipere, ut condimento cibi, fe-

(*) *Adversar. varii argum. Libr. 1. p. 55. seq.*

fere abuti videntur incolæ. Sed calidum clima videtur calida condimenta acriæque postulare, ad corpus sudore diffuens roborandum, atque etiam ventriculum firmandum, qui alias eousque langueret, ut febribus intermittentibus facillime locum faceret. Par ratio Capfici usus in Peruvia aliisque Americæ calidioris regionibus.

OBS. 4. Gallinis omnibus amicum Piper; Pediculis vero deleterium.

18. PIPER longum. LINN. *Sp. pl.* 41. *Mat. med.*
 20. CLUS. *Exot.* 20. 183. RUMPH. *Amboin.*
s. p. 333. *t.* 116. *f.* 1. BLACKW. *Herb.* *t.* 356.
 Tipplelee. BROWN. *Philos. transact.* *vol.* 23:
p. 1063.

Pharm. PIPER longum.

Locus. India orientalis, Amboina. *Frutex.*

FORMA. Amentum fructiferum, integrum, semimaturum, pollicare vel ultra, cylindricum, obtusum, seminibus undique tuberculatum.

PROPRIET. rec. acerrimus (RUMPH.). *Sicc.* & uti apud nos obvenit, odore & sapore debiliior præcedenti.

VIRTUS: præcedentis.

USUS. antecedente rarior.

OBS. Piper longum, in nostris officinis occurrens, communiter situ debilitatum est.

19. PIPER caudatum. *Pharm. Jvec.* *p.* 17.
 Cubeba. LINN. *Mat. med.* 526. CLUS. *Exot.*
 184.
 Cubebæ officinarum. CAMELL. *Phil. transact.*
vol. 24. *p.* 1773. *
Pharm. CUBEBAE Fructus.
Locus. Java.

FOR-

FORMA. *Bacca* subrotundæ, magnitudine seminis minoris Pisi, fuscæ, pedunculatæ, venis elevatis undique reticulatæ, vix acutiusculæ; *parenchymate* ex nucleo albido, suboleoso.

PROPRIETAS. *Odor* fragrans. *Sapor* aromaticus, acris, fervidus (sed *Pipere nigro* debilior). *Masticatæ* comminuuntur, calent in ore & faucibus, salivamque alliciunt. Nucleus corticali parte longe acrior.

VIRTUS: stimulans, calefaciens, stomachica.

USUS. Vertigo.

OBS. *Infusum* aquosum rubicundum, turbidiusculum, odore fragrante, sapore Cubebæ; Vitriolo martis præcipitatur, colore non mutato. *Oleum* stillatitium luteo-rubicundum, odore Cubebæ, sapore calido, odori conformi. E Cubebæ. libr. 12 ꝑ, olei still. unc. 2 & drachmam 1 adeptus est cl. BAUMÉ; qui etiam observat circa hoc oleum, illud colore leviter viridescente fuisse, fere absque odore, non tamen tenue, ut cetera olea stillatitia, sed consistentia fere olei amygdalarum dulcium. *Extractum* spirituosum acre. Cubebæ fructus, pulverandus, sub contusione nares valde irritat.

CLAS-

CLASSIS III.
 TRIANDRIA.
 ORDO
 MONOGYNIA.

20. **V**ALERIANA officinalis LINN. *Sp. pl.* 45.
Mat. med. 21. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.
 OEDER. *Icon.* t. 570.

Valeriana sylvestris. GARID. *Aix.* p. 478. t.
 96. ZANNICH. *Venez.* t. 153. DODON. *Pempt.*
 346. BLACKW. *Herb.* t. 271.

Pbarm. VALERIANÆ SYLVESTRIS Radix.

Locus. Europa, in pratis depressis & humi-
 dis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix alba, trunco cylindrico,
 cincta geniculis annulatis, subciliatis, gemmiferis,
 apice soluta in fibras filiformes, teretes, descen-
 dentes, albas. *Stolones* sub terra repentes, ex api-
 ce radice intra fibras exeuntes, albi, filiformi-tere-
 tes, geniculati: geniculis instructis squamis ovatis,
 acutis, solitariis. *Parenchyma* trunci radice subcar-
 nosum, album; transversaliter sectum centro
 medullari amplissimo, margine undulato.

PROPRIETAS recentis radice. Odor fragrans,
 graveolens, foetidus. *Sapor* subdulcescenti-ama-
 ricans, gravis. *Siccatae* rad. odor & sapor fere
 intensiores. *Masticata* radix comminuitur.

VIRTUS: antispasmodica, diaphoretica, em-
 menagoga, diuretica, anthelminthica.

USUS.

USUS. Epilepsia, Convulsiones, Hysteria, Hemicrania, Visus hebetudo.

OBS. 1. *Infusum* aquosum saturatissimum rubrum, odore fragrante, sapore radicis; Virriolo maris nigrum. *Extractum* aquosum graveolens, subamaricans. Ex Radicis Valer. sicc. libris 6 obtinentur circiter Extr. aquosi libræ 2 & unc. 5. *Aqua stillatitia* satis fragrans; *oleum stillat.* nullum. Sub contusione radicis in pulverem nasi fibræ irritantur.

OBS. 2. Plenæ sunt observatorum narrationes testimoniorum de hujus radicis efficacia in Epilepsia. Multa revera præstat, quando sedes morbi est in nervis irritabilibus absque causa fixa. In hysteria etiam, in convulsionibus, atque systemate generis nervosi irritabili, egregie prodest. In hemicrania radicem Valerianæ ut specificam laudat Cl. FORDYCE (*), idemque confirmat Cl. Z. STRANDBERG (**). Radix tempore vernali debet colligi, & drachmæ binæ quotidie sumi. In dosi non est quod simus scrupulosi. Emeticam illam nunquam vidi, nec laxantem:

21. VALERIANA PHU. LINN. *Sp. pl.* 45. *Mat. med.* 22. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5. BLACKW. *Herb. t.* 250.

Valeriana hortensis. DODON. *Pempt.* 346.

Pbarm. VALERIANÆ MAJORIS s. PHU
Radix.

Locus. Alsatia. *Perennis.*

FORMA præcedentis, sed major, trunco radicis oblongo.

PROPRIET. Præcedenti amarior, odore foetidior.

VIR-

(*) De Hemicrania, p. 417.

(**) Tal om felen vid kroniska sjukdomars börande. p. 15.

VIRTUS præcedentis.

USUS antecedentis.

22. VALERIANA celtica. LINN. *Sp. pl.* 46. *Mat. med.* 23.

Valeriana foliis integerrimis, radicalibus ovatis, caulinis linearibus obtusis. HALLER. *Helv.* 1. p. 91.

Nardus celtica seu alpina. CLUS. *Pannon.* 514. t. 515.

Spica celtica fastigiato flosculorum ordine differens. CAMERAR. *Epit.* 14.

Pharm. SPICÆ CELTICÆ Radix.

Locus. Alpes variæ Helvetiæ, Stiriæ, Pyrenaicæ. *Perennis.*

FORMA, sicc. Radix cylindrica, crassitie pennæ anserinæ, undique involuta squamis membranaceis, lineari-oblongis, carinatis, glabris, laxiusculis; inferne obliqua, fibrillosa.

PROPR. Odor fragrans, fortis, graviusculus, præcedentium odore gratior. *Sapor* aromaticus, amaricans, fatis gratus.

VIRTUS: antispasmodica, stomachalis, diuretica.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum rubro-lutescens, chartam albam valide tingens; odore fragrante, sapore Croci. Ex Vitriolo martis leviter fufcescit. *Extractum* spirituosum bonum.

OBS. 2. In alpibus Stiriæ quotannis effodiuntur hæ radices, unde Tergestum apportantur, navibus exinde in Africam transmittendæ. LEOP. BIWALD (*).

Quot-

(*) *Select. ex Amoenit. acad.* LINNÆI *differs.* Græc. 1764. 4.to. p. 280.

Quotannis ex Germania in Ægyptum transportantur 60 tonnæ, quarum quævis 100 fere Imperialibus venditur mercatoribus Æthiopiarum. Usus Spicæ celticæ ingens est apud gentes interioris Africæ, Abyssiniciæ & Æthiopiarum. Inservit illis ad unguentum conficiendum, quo cutem mollem servant sub fervido solis calore, splendoremque illi conciliant, in quo ornatum suum ponunt. FRID. HASSELQUIST. (*).

23. VALERIANA Locusta olitoria. LINN. *Sp. pl.* 47. SCHWENCK. *Gewass.* 17. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3.

Olus album. DODON. *Pempt.* 636.

Culinis: LOCUSTÆ herba virens.

Locus. Germania, Belgium, Bohemia, in agris inter frumenta. Colitur in hortis. *Annua*.

FORMA. rec. *Radix* filiformis, descendens, fibrillosa. *Caulis* erectus, teres, striatus, subpubescens: striis longitudinalibus pubescentibus; dichotomus, spithameus. *Folia* subsucculenta, opposita, sessilia, glabra, integerrima, obtusa, inferne ciliata; inferiora obovata, erecta; superiora lineari-lanceolata, vix serrata, patentia, internodiis breviora. *Spicæ* florum terminales, sessiles, foliosæ, convexiusculæ. *Bractææ* lineari-ovales, obtulo-rotundatæ, minutim ciliatæ. *Corollæ* subviolaceæ, quinquefidæ. *Stamina* 3.

PROPRIET. *Odor* nullus. *Sapor* debilis, austeriusculus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: oleraceus.

OBS. Sero autumnò & primo vere inter acetaria quæritur.

C

24. TA-

(*) *It. Palæst.* 537.

24. TAMARINDUS indica. LINN. *Sp. pl.* 48.
Mat. med. 28. JACQU. *amer.* p. 10. t. 10. 179.
f. 98. MUNT. *Aardgew.* t. 113. BLACKW.
Herb. t. 201.

Balam - pulli. RHEED. *Malab.* 1. p. 39. t. 23.

El Tamarindo. ACOST. *Drog.* 65.

Pulea Chedde. BROWN. *Phil. transact.* vol.
 22. p. 1009. *

Pharm. TAMARINDI Fructus, Pulpa.

Locus. India utraque, Oriens. *Arbor.*

FORMA. Legumen digitale, oblongum, compressum, ad semina torulosum, laviusculum, extus ferrugineo-cinereascens, nebulosum: punctis planis, squamosis, quibus undique adpersum; bilamellatum, *Pulpa* inter lamellas ligamentosa; subuniloculare, subtrispermum. *Semina* magna, subtetragona, cortice cartilagineo, brunneo, nitido, nucleo albo; singula obvoluta arillo proprio tenuiore. Fructus Tamarindorum, ubi ad nos apportatur, semper contusus est, separatis lamellis leguminis, unde pulpam nigram & sicciorem refert, seminibus immixtis.

PROPRIET. Odor subvinosus. Sapor intensius acidus, gratus.

VIRTUS: refrigerans, antifebrilis, laxans.

USUS. Æstus omnis febrilis, Colluvies biliosa vel putrida, Diarrhoea biliosa, Dysenteria epidemica, Icterus, Calculus felleus, Ascites.

OBS. 1. Fructum Tamarindorum, in aqua pura contusum, ebullire feci; decoctum postea, calide colatum & in consistentiam Syrupi tenuioris inspissatum, brevi demisit *crystallos salinas*, sessiles, obtusas, acinaciformes, h. e. facie exacte laminæ cultri mensalis, dorso incrassato, acie antice acuta, lateribus planis, sensim

sim in aciem attenuatis, apice obtuso-rotundato; pel-
lucidas, aggregatas, erectas, albidas, sapore sicciuscu-
lo, acidulo, in aqua frigida difficiliter solubiles. Ex
Fruet. Tamarind. unc. 8, hacce encheiresi, salis hu-
jus essential. scrup. 2 obtinuimus. In minore aquæ bul-
lientis quantitate solvitur hoc sal, quam Cremor Tar-
tari. In igne se habet ut Tartarus vini. Cl. A. J. RET-
ZIUS (*) experimenta cum hoc sale instituit.

OBS. 2. *Infusum* aquosum Fr. Tamarind., destil-
lationi subiectum, mox mihi dedit aquam limpidam,
insipidam, nullo modo cum alcali fixo effervescentem;
quæ vero insequabatur, empyreumatica erat.

OBS. 3. *Pulpa* Tamarindorum paratur maceratione
Fruetus Tamarindi contusi, in vase idoneo, balneo
arenæ, in aqua calida, subsequente percolatione & in-
spillatione. Præstaret, si legumina Tamarindorum in-
tegra e solo natali habere possemus; etenim, ut ob-
servat Cl. BAUMÉ, fructus, in India contusus, & ab
exteris ad nos allatus, sæpe scater viridi æris, quod
ab ipso præparationis modo in solo natali dependet,
qui communiter in vasis cupreis peragitur. Cuprum
ab acido Tamarindorum solvi necesse est, præcipue
quia mos illis est, fructus contusos in ahenis cupreis,
addita aqua, macerare, donec in speciem pastæ redigantur.

OBS. 4. Folia arboris recentia etiam acida sunt.

25. CROCUS fativus officinalis. LINN. *Sp. pl.* 50.

Mat. med. 27.

Crocum montanum I. CLUS. *Hist. p.* 209. f. 1.

Crocus autumnalis fativus. DOUGLAS. *Philos.*
transact. v. 32. n. 380. p. 441. * t. 1. f. 6.

MORIS. *Hist.* 2. f. 4. p. 335. t. 2. f. 1.

The true Saffron. SELIGM. *Hort.* t. 36.

Crocus fativus. MILL. *Figur.* t. 111. f. a. b.

C 2

Cro-

(*) K. *Vetenſk. Acad. handl.* v. 37. p. 132.

CROCUS. DOD. *Pempt.* 213. BLACKW. *Herb. t.* 144.
Pharm. & Culinis CROCUS.

Locus. Planta alpina colitur in Anglia, aliisque Europæ & Orientis regionibus. *Perennis.* *Propagatur bulbis.*

FORMA. *rec.* *Stigmata* tria pollicaria, filiformi-cuneiformia, inferne attenuata, lutea, in Stylum desinentia, superne sensim incrassata, saturate rubra, apice truncata, crenata; crenis albedo-lutescentibus.

PROPRIETAS. *sicc.* *Odor* fragrans, similis alcali volatili urinoso mediocriter aromatico. *Sapor* aromaticus, subamaricans. *Masticatus* tenaciusculus, emollescit, saliva rubro-lutea, saturate tincta. Tritu contumax.

VIRTUS: antispasmodica, resolvens, emmenagoga, diuretica.

USUS. Mensium suppressio, Lochia retenta, Tussis, Vomitus, Ophthalmia, Contusio.

OBS. 1. *Infusum* aquosum, frigide paratum, saturatissimum est, farina quadam supernatante, odore & sapore Croci; ætate decoloratur. Spiritui Vini instillatum, non præcipitatur. *Tinctura* e Croco parari potest cum Spiritu Vini, Cerevisia, Vino, Aceto, Aqua; sed præstat tincturâ spirituosa. Tinctura Croci, cum alcohole vini parata, aquæ instillata, non lætescit, verum limpida permanet. *Extractum* Croci aquosum frequentis usus est in praxi medica. E croci opt. unc. 16 obinentur Extr. aquosi circiter unciz 10. Crocus *olei stillatitii* paucillum dat, fragrantis & pungentis, circiter Olei still. scrup. 4 ex Croci unciz 16. LEWIS.

OBS. 2. Adulteratur Crocus sæpe corollis Carthami tinctorii. Mons Atlas ad Tripolin Barb. fragrantissimum fert, quem incolæ oleo adspargunt. G. ROTHMAN.

OBS. 3.

OBS. 3. Croci usus medicus frequens est. Propinatur ut validum pellens in lochiis & mensibus suppressis, dosi gr. 5 - 10 - 20. Applicatur externe venter, ad vomitum sedandum, sacculus eo impletus, irroratur idem vino albo, & contusionibus imponitur. Infusum aquosum saturatum, linteo exceptum & oculis applicatum, utile est in ophthalmia. Usus æconomicus pariter frequens est. In culinis nostris Croco sæpe tinguntur jussula panesque. Vidi hystericas quasdam a propinato Croco valde emotas. Nobilis matrona semper in tristitiam illapsa est ingentem, postquam pulveres crocos ei propinaveram. Sericum tingunt Croco Tinctores, sed color non persistit.

OBS. 4. De Croco scripsit J. F. HERTODT (*). Figuræ sunt ex *Horto Eyslettenfi* mutuatae. Dicit se in Hispania vidisse aromatarium, ex sumto nimio Croco, in risum vehementissimum solutum. Recenset experimentum a se institutum, in cane gravida, quam multo Croco pavit, & appropinquante partu dissecuit in theatro publico; narratque, non foetum solum ex croco penitus flavescens deprehensum, sed etiam secundinas. De cultura Croci officinalis legi meretur: *An account of Saffron; the manner of its culture and saving for use, with the advantages it will be of to this kingdom; published by order of the Dublin Society. Dublin 1752. 8:0.* Traditur in hoc libello tota praxis Crocum colendi, una cum proventu ex ejusdem cultura.

OBS. 5. Ætate Crocus evaporatione debilitatur; hinc quo recentior, eo præstantior. Servatur vero bene, si, ut docet cl. ROBINSON, vesicæ includatur, quæ deinde in vase stanneo, bene obturato, reponenda. Pulchra experimenta cum Croco instituit hicce ROBINSON (**).

(*) *Crocologia*. Jenæ 1671.

(**) *Le Pharmaciens moderne*, p. 108. seq.

26. IRIS germanica. LINN. *Sp. pl.* 55. *Mat. med.*

24. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. & 6.

Iris nostras hortensis. BLACKW. *Herb. t.* 69.

Iris altera. DODON. *Pempt.* 242.

Pharm. IRIDIS NOSTRATIS Radix.

Locus. Germania, *Perennis.*

FORMA. rec. Radix tuberosa, horizontalis, subarticulata: articulis obovato-oblongis, obtusis, transversaliter sulcatis, læviusculis, cinerascens, pollicaribus vel ultra, supra punctis obsoletis adspersa, infra radicans fibris plurimis; sparsis, filiformibus, albidis, descendens, fibrillosis; apice ramosa: articulis 3 vel 4 tuberosis, ipsi radici conformibus, germinantibus. *Parenchyma* carnosum, firmum, album, transversaliter sectum centro medullari amplissimo, subrotundo vel oblongo, adperso punctis ferrugineis, sparsis. *Siccata* in officinis occurrit concisa, parenchymate solido, pallido.

PROPR. rec. Odor subnauseosus. Sapor leviter amaricans, substypticus, acriusculus. *Masticata* comminuitur, fauces constringit, & acris sentitur, faucibus inhærens. *Siccata* Odor gravis, ingratus; Sapor amarus, acerbiusculus, subnauseosus, acris.

VIRTUS: recent. diuretica, purgans, hydragoga, subemetica.

USUS. recent. Hydrops, Oedema.

OBS Infusum aquosum radic. sicc. lutescens, odore ingrato, sapore amaricante, subnauseoso; vitriolo martis nigrescit; hujus infusi guttæ 20 cum aquæ unci. ꝑ & vitr. martis mixtæ, colorem fusco-viridescentem fecerunt.

27. IRIS

27. IRIS florentina. LINN. *Sp. pl.* 55. *Mat. med.*
24 β MORIS. *Hist.* 2. J. 4. t. 5. f. 5. BLACKW.
Herb. t. 414.

Iris corollis barbatis, germinibus trigonis,
foliis ensiformibus longissimis, caule foliis
longiore bifloro. MILL. *Figur. p.* 103. t. 154.

Iris alba florentina. PARKINS. *Paradis.* 180.

Iris biflora lusitanica. DODON. *Pempt.* 242.

Pharm. IRIDIS FLORENTINÆ Radix.

Locus. Italia, Carniolia. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix tuberosa, oblonga, cras-
sitie digiti vel ultra, compressiuscula, lutescenti-
rubicunda, subtus fibrillosa. In officinis occur-
rit ficcata, decorticata, undique scissa, alba, pon-
derosa.

PROPRIET. Recens acris, sapore acri, inhæ-
rente. Siccata leviter amaricans, masticata tan-
dem subacris; odore grato, violaceo.

VIRTUS. Recentis purgans; Siccatae incidens,
pectoralis.

USUS. Asthma, Tussis, Tormina infantum.

OBS. 1. Infusum aquosum rubicundum, odore Acori
Calami, sapore fere Acori, amaricante; Vitriolo mar-
tis fuscescit.

OBS. 2. Globulis e radice confectis, ad fonticulos
apertos servandos, utuntur Turcæ. FORSKÅL.

28. IRIS Pseudacorus. LINN. *Sp. pl.* 56. *Mat. med.*
25. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3.

Pseudoiris. DODON. *Pempt.* 248.

Acorus nostras palustris. LOBEL. *Hist.* 31.

Acorus adulterinus. BLACKW. *Herb. t.* 261.

Pharm. ACORI PALUSTRIS Radix.

Locus. Europa, in fluviis fossisque. *Perennis.*

Si in hortos transportetur, solo pingvi,

quamvis elevato, bene crescit, floret, hor-
ti ornamentum.

FORMA. rec. Radix tuberosa, teres, subcy-
lindrica, horizontalis, crassitie pollicis, submo-
niliformis: articulis subrotundis, inæqualibus; vix
ramosa, undique obsessa rugis annularibus, &
adspersa punctis excavatis s. foraminulis subrotun-
dis, singulis proferentibus fibram filiformem,
albam, sæpe elongatam; extus subferruginea,
superne squamosa: squamis fuscis, emarcidis, ru-
gis insidentibus; summo apice instructa fibris fi-
lifformibus, albis, congestis, atque fibrillis seti-
formibus. *Parenchyma* subcarnosum, fragile, cine-
reo-album, transversaliter sectum disco æquali, in-
carnato, undique punctato: punctis subrotundis.

PROPRIET. recent. Odor paludosus. *Sapor*
stypticus, ceterum subinsipidus. *Masticata* com-
minuitur, fauces linguamque constringit. *Sicc.*
odor nullus; sapor substypticus, insipidus.

VIRTUS. recent. hydragoga, purgans. Siccitat.
adstringens.

USUS. recent. Hydrops.

OBS. 1. Infusum aquosum radic. recent. odorem nul-
lum induit; saporem vero intense stypticum, nauseosum;
Vitriolo martis subito nigrescit. Hujus infusi guttæ 3,
instillatæ in aquæ puræ unc. ℥, addita solutione Vitri-
martis, colorem pulchrum cæruleo-violaceum; guttæ
vero 6, colorem saturate cæruleum pulcherrimum præ-
stiterunt.

OBS. 2. Scoti montani ex decocto radicis, addito
marte, atramentum scriptorium parant. *SIBBALDUS. (*)*.

29. *IRIS biflora. LINN. Sp. pl. 56. KNIPH. Bot.*
or. cent. 8.

Iris

(*) *Scot. illustr. p. 2. l. 1. p. 32.*

Iris pumila minor flore purpureo. GARID.

Aix. p. 255. t. 57.

Iris latifolia biflora. BESLER. *Eyst. vern. 114.*

Pharm. IRIDIS VIOLACEÆ Flores.

Locus. Gallia, Lusitania, locis siccis. *Perennis.*

Floret bis in anno, vere scil. & autumnno.

FORMA. rec. Flores solitarii. *Spatha* diphylla, dilute viridis, majuscula; uniflora: foliolis ovato-oblongis, acutis, concavis, erectis, subæqualibus. *COROLLA* supera, saturate purpureo-violacea, monopetala. *Tubus* cylindricus, angustus, obscure viridis, longitudine calycis. *Limbus* erecto-patens, sexpartitus: laciniis cuneiformibus, obtusis, violaceis, inferne variegatis; tribus alternis linea longitudinali barbata; tribus aliis alternis glabris, unguibus compressis. *STAM.* cæruleo-rosea. *Filam.* 3, linearia, tubo inserta, petalis barbatis respondentia, sub stigmatibus recondita. *Antheræ* lineares, planæ. *PIST.* *Germen* inferum, cylindricum, utrinque truncatum, sexstriatum. *Stylus* cylindricus, tubum replens, longitudine tubi. *Stigmata* tria, maxima, petaloidea, cuneiformi-linearia, dorso concava, antice carinata, apice bifida, corolla dimidio breviora, corollæ concolora, patentia.

PROPRIETAS. recent. *Odor* aphrodisiacus, sc. e petalis contusis. *Sapor* debilis, odori conformis, *masficata* petala salivam violaceo colore tingunt. Petala recentia, chartæ albæ affricata, illam pulchre violaceam reddunt.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. *Syrupus*, e petalis recentibus paratus, pulcherrime violaceus est, odore & sapore debili, sub-nauseoso. Cum spiritu vitrioli rubescit, & cum alcali

fixo viridescit. Qui vero e petalis siccatis paratur, non violaceus, sed obscure viridescens est, & magis nauseosus.

OBS. 2. Flores hujus Iridis in pharmacopoliis nostris nondum recepti sunt. Sed quandoquidem Syrupus eleganter coloratus, variis usibus aptus, ex illis parari potest, utiles videntur.

30. CYPERUS longus. LINN. *Sp. pl.* 67. *Mat. med.* 29. DODON. *Pempt.* 336. BLACKW. *Herb.* t. 316.

Cyperus odoratus radice longa, f. cyperus officinarum. MORIS *Hist.* 3. f. 8. t. 11. f. 13.

Cyperus longus odoratior, habitior. LOBEL. *Icon.* 1. p. 75.

Pharm. CYPERI LONGI Radix.

Locus. Gallia, Italia, in paludibus. *Perennis.*

FORMA. *Sicc.* Radix sublignea, tenax, teres, ramosa, geniculata: annulis frequentibus circum-euntibus, tecta cortice rufescente, striato, glabro, sæpius in squamas soluto.

PROPRIETAS. *Sicc.* Odor fragrans, gratus. *Recens* debilius odorata. *Sapor* amaricans, balsamicus, inhærens faucibus.

VIRTUS: stomachica, diuretica, vulneraria.

USUS.

31. CYPERUS rotundus. LINN. *Sp. pl.* 67. *Mat. med.* 30.

Cyperus rotundus orientalis major. RAUW.

Rais. p. 235. t. 31. MORIS. *Hist.* 3. f. 8. p. 236. t. 11. f. 2.

Cyperus Hodveg. ALPIN. *Ægypt.* p. 44. t. 44.

Cyperus rotundus odoratus vulgatio. PARKINS. *Theatr.* p. 145. t. 146.

Tra-

Trasi cum flore. LOBEL. *Hist.* p. 41.

Pharm. CYPERI ROTUNDI Radix.

Locus. Japonia, Syria, Ægyptus, in paludibus, lacubus, in flumine Nilo. *Perennis.*

FORMA. *seccat.* Bulbi s. tubera ovata, magnitudine vix ovi columbini, cortice rufescente, glabriusculo, undique cincta annulis frequentibus circumeuntibus, concatenata, sæpe libera; *parenchymate* solitiusculo, albido, friabili.

PROPRIET. Odor fragrans, gratus. Sapor amaricans, resinoso-balsamicus. *Recens* radix debiliorem habet saporem.

VIRTUS: præcedentis.

USUS.

ORDO DIGYNIA.

32. SACCHARUM officinarum. LINN. *Sp. pl.* 79.

Mat. med. 33.

Arundo saccharifera. RUMPH. *Amboin.* 5. p.

186. t. 74. f. 1. HUGHES *Barbad.* p. 244. t.

23. f. 1. ANONYM. *Hist. nat. du Cacao & du*

Sucre, p. 150. t. 2. SLOAN. *Fam.* 1. p. 108. t. 66.

Harundo saccharina indica. LOBEL. *Icon.* 49.

Pharm. & Culinis SACCHARUM album, cantum. Syrupus.

Locus. India utraque, Æthiopia, ubi colitur solo pingvi & depresso. *Perenne.*

FORMA. Saccharum albissimum, solidum, durum, subfriabile, atomis micantibus, vix diaphanum. *Cantum* crystallisatum album vel rubrum: crystallis columna tetraëdra, lateribus planis, duobus oppositis latioribus, utraque extremitate cuneatis, obtusiusculis.

PROPR. Sal essentielle dulcissimum, sapidissimum,

simum, solubile. Solvitur in aqua, difficiliter in vino, difficillime in spiritu vini, nisi per calorem ignis, vel mediante aquæ pauxillo. In igne funditur: fusione limpida, sublutescente, sub refrigeratione in fila ductili, refrigerata vero solidescente, subdeliquescente. In igne clauso, pariter ac in vase ferreo supra ignem, funditur, spumescit cum bullis sponte delinquentibus, fumo copioso, fusco, grato; tandem in carbonem vertitur nigricantem, spongiosum, splendentem, friabilem, non inquinantem, sub refrigeratione subdissilientem, calcinatione subsequente parum alcali reddentem. Ignis flammæ admotum accenditur, spumescit, flagrat cum strepitu: flamma cærulea, fere sapphirina, fumo grato, relictis carbonibus. Saccharum, in aqua solutum, lege artis fermentescit: fermentatione spirituosâ, vinosâ vel acidâ. Saccharum, uti reliqua salia essentialia, quiete & mora tarde crystallifatur; unde syrupi saccharini temporis tractu & quiete crystallos ad fundum deponunt. Sed calore sacchari crystallifatio acceleratur. Ergo cum Saccharum ad crystallifationem perducendum erit, idem in aqua decoquatur, usque dum decoctum, in aëra projectum, veluti fila araneosa referat; tum vasis cupreis subcylindricis, lævissimis, filis transversalibus pertusis, calidissime immittatur, & in hypocausto perquam calido reponatur per nonnullos dies, sub quibus crystalli, summa sub quiete, filis innascuntur, quæ denique siccandæ.

VIRTUS: saponacea, edulcorans, relaxans, pectoralis, vulneraria, antiseptica, nutrienda.

USUS: culinaris. Raucedo, Tussis, Pannus.

OBS. I. Succus expressus e culmis recentibus, manu-

turis, coquatur repetitis vicibus in vasis idoneis, communiter cupreis, sensim minoribus, cum aqua calcis & lixivio alcalino, ut clarificetur, h. e., ut partes succi viscosæ in spumam supernatantem secedant, continua evaporatione, donec inter refrigerandum sponte concre-scat. Hoc concretum, species crystallisationis confusæ, a concomitante liquido separandum, *Castonade* dicitur, quod adhuc impurum est a particulis multis mucilaginosis & melligineis, unde molle & rubicundum est. Itaque ulterius purificandum, quod *depurare* (*rassiner*) vocant: scilicet denuo solvendum in aqua pura, atque deinde coquendum pari modo atque prima vice, addito albumine ovorum vel sanguine bubulo, quo ulterius purificetur & clarificetur. Saccharum sic coctum tandem in vasa fictilia, obverse conica, leniter ustulata, immittatur, superimposita terra argillacea, aquis humectata, qua efficitur, ut humidum hoc per saccharum descendat, & per apicem coni perforatum, deorsum spectantem, exeat, secumque trahat omne quod melligineum sit. Sed ut ad summam perfectionem redigatur saccharum, pluribus purificationibus, h. e. decoctionibus & despumationibus, opus est, donec in Saccharum albißimum abierit.

OBS. 2. Acidum sacchari essentialè, ex observatione cel. TORB. BERGMAN ()*, obtinetur, si sacchar. albiß. pulverati unc. 1 solvatur in acidi Nitri fortis unc. 3, in retorta tubulata; tum adaptetur excipulum aptum, & solutio leniter coquatur. Utrumque liquor badium adipiscitur colorem, iterum affundantur acidi nitri unc. 3, ebullitioque eousque continuanda, dum acidum fumans & color memoratus penitus disparuerint. Tandem in amplius effundatur vas. Sic sub refrigeratione deponuntur crystalli albæ, graciles, tetraëdræ, acidissimæ, pondere drachm. 1 ½ & gr. 19. Lixivium restans

(*) *Dissert. de Acido Sacchari. Upsl. 1776. 4.to.*

restans cum acidi nitri unc. 2 iterum coctum, donec rarefiant vapores rubri, post refrigerationem exhibet crystallorum salinarum drachm. β & grana 12. Quod postea remanet, lixivium glutinosum est, & vix crystallisibile; sed si acidi nitri unc. 2 successive instillentur, & postea evaporatio ad siccum instituat, obtinetur massa salina, fusca, glutinosa, deliquescent, quæ exsiccata ponderi respondet drachmæ β . Hæ omnes crystalli postea probe depurandæ, iterata solutione & crystallisatione. Sic obtinetur acidum essenziale sacchari, sacchari albißimi unam tertiam partem efficiens, adeo ut, ad hujus salis unc. 1 producendam, requirantur Sacchari albißimi uncia 3, & acidi Nitri fortis unc. 30. Hoc sal essenziale in regno vegetabili latius se extendit, & invenitur in melle inque omnibus fructibus atque radicibus dulcibus, e quibus saccharum extrahi potest. Acidissimum est hoc sal, adeo ut dentes, si masticeatur, sensibiles faciat. Scrupulus 1 hujus salis, in aquæ cong. 1 solutus, sensibilem aquæ impertit aciditatem. Solvitur in aqua bulliente anatica parte, sub refrigeratione vero aquæ crystallisatur ad vitri parietes. Solvitur etiam in Spiritu vini ebullitione, sed duplam partem requirit spiritus vini, respectu habito ponderis, & refrigeratione subsidunt crystalli squamosæ, irregulares, svaveolentes. Usus hujus salis insignis est ad explorandam aquam quancunque; nam si tantilla portio hujus salis in aqua solvitur, hæc mox opalescit, si calx ipsi inest, & postea præcipitatur. Generatur enim Selenites saccharatus, in aqua indissolubilis. Sic ex omnibus reagentibus nihil invenies expeditius ad calcis in aqua præsentiam indicandam, quam acidum sacchari. Pulcherrima cum hoc sale instituit experimenta laudatus BERGMAN (*).

OBS.

(*) *Loc. citato.*

OBS. 3. Saccharum in Culinis usitatissimum est. Omni fere cibo immiscetur ad conciliandum saporem. Ut edulcorans & saponaceum, salubre est. Dux DE BEAUFORT sacchari libr. 1 per 40 annos quotidie sumfit, & ætatem septuaginta annorum attingit. Post mortem viscera inventa sana, dentesque incorrupti (*).

OBS. 4. Tota familia Graminum Saccharo, ut sale essentiali, scatet; nullibi autem tam copiose occurrit, quam in Arundine saccharifera. Principium saccharinum in regno vegetabili revera latissime diffusum est; etenim deprehenditur in omnibus arboribus, quæ tempore vernali lympham stillant, in plurimis radicibus carnosiss, ut Bera, Rapa, Sisaro, Pastinaca &c.; immo etiam in plerisque fructibus maturis, sive dulcibus seu acidis, adest, quod demonstratur crystallisatione succi, extractione cum alcohole Vini, fermentatione spirituosâ, vi nutriente.

33. *FESTUCA fluitans* LINN. *Sp. III. It. scan.*

348. SCHREB. *Gram. 37. t. 3.*

Gramen loliaceum fluitans, spica longissima divisa. MORIS. *Hist. 3. p. 183. f. 8. t. 3. f. 16.*

Gramen mannæ esculentum Prutenicum.

LOESEL. *Pruss. p. 108. t. 108.*

Culinis MANNÆ grana.

Locus. Europa, in fossis & lacunis.

FORMA. Grana excorticata, parva, albido-lutescentia.

PROPR. farinacea.

VIRTUS: nutriens.

USUS culinaris.

OBS.* I. Modus colligendi & purificandi semina traditus est a LOESELIO & LINNÆO l. c.

OBS. 2. Furfures equos vermibus liberant. LOESELIVS.

34. SE-

(*) *Anecdotes de Medecine, tom. 2. p. 35.*

34. SECALE cereale. LINN. *Sp. pl.* 124. SCHWENCK. *Gewass.* 23.

Rogga sive Secale. DODON. *Pempt.* 490. *Fru-ment.* 50.

Secale. LOBEL. *Icon.* 28. BLACKW. *Herb. t.* 424. *Culinis SECALIS* Semina, Farina, Panis.

Locus. Creta. Seritur in agris, in regionibus borealibus. *Bienne.*

FORMA. Semina cinerascencia, conica, lineas 2 longa, acuta, glabra, dorso convexa, antice longitudinaliter sulcata, basi obtusa, versus apicem notata cicatrice ovata, carinata. *Parencyma* album, farinaceum. *Farina pura* e parencymate pulverato, separatis omnibus furfuribus, alba, subinsipida; *mixta* vero cinerascens, e corticali parte simul contrita.

PROPRIETAS: farinacea, viscosa.

VIRTUS: nutriens, invisicans, conglutinans.

USUS: diæteticus.

OBS. 1. *Viscosum* Secalis conglutinans, infusione calida vel unica ebullitione perficitur; protracta vero coctione, adeo non destruitur conglutinans, ut potius permaneat.

OBS. 2. *Panis* secalinus primarius cibus gentium septentrionalium, sapidus, nutriens, facilis stomacho, dulcis vel acidus. *Dulcis* paratur e farina, tartaro cerevisiæ & pauxillo aquæ, fermentatione spirituosâ abrupta, & denique subsequente coctione in furno; *Acidus* vero præparatur mediante fermento e pasta acida; hic refrigerans est, minus nutriens, diætæ animali convenientissimus.

OBS. 3. Semina Secalis, l. a. cum aqua contrusa, Emulsionem non dant, sed abeunt in gluten viscosum.

OBS. 4. Massam, e farina secalina & tartaro cerevisiæ recenter paratam, colloque affixam, cito curasse

se

se anginam & asperitatem faucium sæpiſſime vidi. Sub fermentatione enata propellitur ær fixus, qui forſan reſolvit.

OBS. 5. Secalis ſemina *Amylum* dant farinaceum, albidum, ſubcineraſcens, inter digitos vix crepulum, odore & ſapore ſeminum crudorum. Hoc, cum aqua coctum, abit in gelatinam cineraſcentem, opacam, bene conglutinantem. Ex ſecalis unc. 3 obtinuit cl. SCHEELE (*) amyli unc. 1 ſſ.

OBS. 6. *Secale cornutum* eſt morbida excreſcentia ſpicæ ſecalinæ, nigra, incurvata, parencymate farina- ceo, livido; rancida, combuſtibilis, inebrians. Valde idem noxios edit effectus, utpote ebrietatem, vertigi- nem, ſtuporem, laſſitudinem, convuſſiones, gangræ- nam. Cl. SALERNE (**) cum Secali cornuto experimen- ta in animalibus vivis inſtituit, ſat curioſa, unde pa- tet, hoc Secale venenum eſſe lentum, gangrænam tandem efficiens peſſimam.

OBS. 7. Cl. SAGE (***) experimenta inſtituit cum ſeminibus ſecalis, unde didicit, quod farina ſecalina ſubſtantiam glutinoſam, viſcoſam & vix elaticam, pari- ter ac amyllum, dat. Ex una libra farine ſecalinæ deſtil- latione elicuit acidi unc. 6, olei ponderoſi unc. 1 & drachm. 2, alcali volatilis gr. 48, carbonis unc. 4, drachmas 2 & gr. 48.

35. TRITICUM hybernum. LINN. *Sp. pl.* 126.

Mat. med. 36.

Triticum. DODON. *Pempt.* 480. *Frument.* 20.

Siligo ſpica mutica. LOBEL. *Icon.* 25.

Pharm. & culinis TRITICI Semina, Amyllum,
Pulvis cyprius, Panis.

D

OBS.

(*) In *Litteris* ad me datis.

(**) *Memoir. de mathem. & phyſ.* T. 2. p. 155. ſeq.

(***) *Analyſe des Blés*, p. 57-59.

Locus. Seritur ubique in agris. *Bienne.*

FORMA. *Semina* flavescencia, ovato-gibba, utrinque obtusa, lineas 2 longa, glabra, dorso convexa, versus apicem notata cicatrice ovata, prominula, antice longitudinaliter sulcata, basi tomentosa; *parencymate* albo, farinaceo. *Farina* nivea, sublutescens, ponderosa. *Amylum* albidissimum, friabile, inquinans, tactu molliusculum, inter digitos fricatum crepulum. *Pulvis cyprius* est amyllum in pollinem redactum.

PROPR. farinacea, subinsipida, glutinosa.

VIRTUS: nutriens, fortior antecedente. *Amyli:* exsiccans, obtundens.

USUS: diæteticus. *Amyli:* Diarrhoea.

OBS. I. Triticum, ex observationibus cl. BECCARI, MODEL, KESSELMAYER, SPIELMANN, BAUMÉ, ROUELLE, SAGE & PARMENTIER, præbet *substantiam glutinosam*, sc. materiam siccam, diaphanam, fragilem, inter velamentum corticale & farinosam seminis compagem sitam, animalis profapici, corruptibilem, putrescentem. Hæc substantia glutinosa facile separatur a farina, si formeretur pasta e farina Triticæ & aqua, quæ inter manus probe malaxetur, & postea nova affusione aquæ lavetur, usque dum omne amyllum prorsus sit elotum. Tunc restat substantia glutinosa, albicans, sublutescens, insipida, elastica, tenax, glutinosa, odore farinæ. Si cito siccetur, compacta fit, semidiaphana, odore carnis assatæ, atque sub exsiccatione intumescit. Sed si lente exsiccetur, facillime putrescit: foetore cadaveroso. Solvitur in acidis vegetabilibus, e. gr. cremore tartari, aceto vini: solutione lactescente, spumescente instar saponis soluti; & reducitur in priorem statum, tintura cum alcali præcipitata; intacta vero manet ab acidis mineralibus, salibus alcalinis fixis & volatilibus, spiritu vini, æthere, oleis. Carbonibus candentibus, supra spa-

spatulam, intumescit, nigrescit, foetet: odore cornu adusti. Aquæ simplici immissa, fundum petit, nec solvitur, nisi loco tepido diutius cum aqua digesta, ubi putrescit, foetore casei antiqui. Si destilletur, alcali volatile & oleum empyreumaticum provenit. Quando fermentationem subit, vel in aqua coquitur, post tres vel quatuor ebullitiones tenacitatem perdit, non reducibilem. E farinae Triticæ unc. 16 substantiæ glutinosæ drachm. 2 extrahit cl. SAGE. Hæc substantia glutinosa non solum in Triticæ, ubi primum a BECCARI observata fuit, invenitur, sed, ut recte monet ROUELLE, in omnibus plantis adest, & a fæculis succi plantæ cujusvis expressi segregari potest, larga primum lotionem cum aqua frigida, & deinde repetita affusione spiritus vini, subsequente digestionem loco tepido, quoadusque omne colorans penitus sit elotum. Tunc obtinetur substantia glutinosa, albido-cinerea, siccatione fuscescens, quæ, ut calculat ROUELLE, tres quartas partes constituit fæculæ succi adhibitæ. Hæc substantia glutinosa, si destilletur, alcali volatile præbet, etiam in forma concreta, una cum oleo supernatante. Hinc facile demonstrari potest ortus partis caseosæ in lacte animalium, frumento sive plantis enutritorum; namque solvitur apud hæc animalia substantia glutinosa vegetabilium, & in lac transit immutata. Alcali itaque volatile æque bene ad regnum vegetabile, ac ad animale, pertinet. Hoc alcali volatile vegetabile, sub fermentatione plantarum putrida, evolvitur, & facili encheiresi obtinetur, ut etiam observavit HUXHAM (*), si nimirum plantæ recentes, cujuscunque demum generis, quantumvis acidissimæ, in acervum cumulentur, & ita relinquantur, dum sponte incalescant & fermentationem putridam subeant; si sub illo decursu destillatio-

D 2

ni

(*) *Oper. phys. med. T. 3. dissert. de angina maligna, p. 124.*

ni subjiciantur, alcali volatile provenit, animalium alcali simillimum.

OBS. 2. *Amylum* est magisterium seminum Tritici, fermentatione sive maceratione protracta in aqua simplici elaboratum, & in aqua pura deinde bene lotum, tandemque siccatum. Ex observatione cl. SCHEELE, semini Tritici unc. 3 dant amyli unc. 1 & drachm. 3, albisimi, purissimi, in sæculas concrefcentis, friabilis, facillimi pulveratu, inter digitos crepuli, inodori, insipidi. Sed cl. SAGE (*) ex farinæ Tritici unc. 16 amyli unc. 11 & drachmas 2 eduxit. Amylum non solvitur quiete in aqua frigida vel tepida, nec in spiritu vini, vel acidis; coctione sola, vel sub jugi conquassatione, aqua bulliente superaffusa, verritur in *gelatinam* mollem, limpidiusculam, bene glutinantem. Cum aqua frigida sive tepida absque coctione conquassatum amyllum abit in pulmentum lactei coloris, sed non gelatinescit. Gelatina amyli frigefacta cum aqua frigida non commiscetur, nec quidem in balneo macerata mixtura, sed fundum petit, & si agitur, mox subsidit, aqua supernatante non glutinante. Amyli gelatina exsiccata alba evadit, diaphana ut vitrum, superficie splendente, fragiliuscula. Candelæ flammæ admota, flagrat: flamma vivida, & pergit flagrare remota candela, tandemque consumitur. Sub conflagratione decrepirat, scintillas edit. Sub digestionem in aqua emollitur. Amylum erudum, masticatum, solvitur in ore: saliva lactea. Hoc amyllum, cum tartaro cerevisiæ & aqua in pastam redactam & l. a. tractatum, non fermentescit; quare nec in panem elaborari potest. Sub coctione in furno fermentum ad fundum pastæ subsidit, ubi indurescit, ipsaque pasta exsiccatur in massam albissimam, friabilem, siccam, amylaceam, rimosam, conflatam e columnulis

(*) *Analyse des Blés*, p. 6.

mnulis aggregatis, parallelis, scabriusculis. Materia amylacea in regno vegetabili late se extendit; namque amyllum dant plurima *semina*, præcipue ex familia Graminum & Leguminosarum; *radices* pæne omnes *tuberosæ* plantarum, ut Solani tuberosi, Convolvuli Batatas, Spireæ Filipendulæ, Lathyri tuberosi, &c.; *carnosæ* plures, ut Sii Sisari, Bryoniæ, Ari &c.; quidam *bulbi*, ut Gladioli, Colchici &c. Amyllum in culinis non incognitum est pro cibo. Sic parant Russi suum *Kysel*, quod revera lapidum est. Recipiantur farinæ Triticæ libra una akerave, quæ immittenda vasi cuidam idoneo. Huic adjiciatur furfuris tritici manip. i, tartari cerevisiæ q. f. & aquæ simplicis q. f. Srent loco tepidiusculo, & fermentent per 14 dies; unde liquor supernatans acidus evadit, qui postea decanteretur & abjiciatur. Residuum est amyllum, quod cum aqua frigida bene lavari debet. Hujus amyli q. v. coquatur cum lacte bubulo, quoad refrigeratione spissescat, quo facto in modulis formari debet hæc puls, posteaque edi potest cum cremore lactis, vel cum vino & aqua saccharoque. Ex vulgari amylo parantur placentæ &c.

OBS. 3. De Frumenti morbis bene scripsit cl. TRILET (*). Cl. CLAS BIERKANDER (**) pulchras observationes communicavit de *ustilagine*.

OBS. 4. E capite mortuo, post destillationem Triticæ, igne vehementissimo, absque ulla alia additione, *Phosphorum* pulcherrimum elicit MARGGRAF.

OBS. 5. Europæa nostra frumenta, in Brasilia sata, non proveniunt, ut observavit A. THEVET (***).

D 3

OBS.

(*) *Dissertat. sur la cause qui corrompt & noircit les grains de bled &c.* Bourd. 1755. 4:to.

(**) *K. Vetensk. Acad. Handl. v. 56. p. 317.*

(***) *Singularités de la France antarct. fol. 110. b.*

OBS. 6. Semina Tritici matura, cruda comesta, insalubria sunt. L. B. VAN SWIETEN (*) observavit, pueros quosdam, qui triticum maturum avidius comederant, cunctos male se habuisse, & infarcto ac tumido abdomine diu languisse, tandemque binos eorum perisse hydropicos, reliquis purgantium ope servatis, quibus putrida saburra expulsa fuit. Ejusmodi quid ipse GALENUS adolescens expertus, postquam, aliorum ciborum inopia, triticum coctum, sale conditum, esuriens avide ingessisset, nam mox pondus sensit in ventriculo, postero die sequebantur omnis cibi fastidium, molesti flatūs, capitis dolor, & caligatio oculorum, alvo interea suppressa (**).

OBS. 7. Cl. SAGE (***) farinæ Tritici libr. 1 destillavit, & eduxit acidi unc. 8, olei unc. 1 ꝑ, alcali volatil. drachm 1; residuum erat unc. 4, drachm. 2 & gr. 12.

36. TRITICUM repens. LINN. *Sp. pl.* 128. *Mat. med.* 37.

Gramen loliaceum radice repente. ZANNICH. *Venez. t.* 197.

Gramen caninum repens vulgatius. MORIS. *Hist.* 3. f. 8. t. 1. f. 8.

Pharm. GRAMINIS Radix.

Locus. Europa, vulgatissimum in locis cultis. *Perenne.*

FORMA. Radix recens filiformis, teres, simpliciuscula, subramosa, glabra, lævis, repens, longissima, centro perforato, geniculata: geniculis distantibus, vaginatis, emittentibus fibrillas capillares, ramosas.

PROPRIET. recentis & ficcata. Sapor debiliter dulcescens. Odor, ubi in thecis pharmacopo-

lii

(*) *Comment. in BOERH. aphor. T. 4. p. 108.*

(**) *De Alimentor. facult. lib. 1. c. 7.*

(***) *l. c. p. 34.*

lii concisa servatur, exacte idem ac ex acervo frumentij.

VIRTUS: aperiens, temperans, mundificans.

USUS. Obstructio hepatis.

OBS. 1. Principio suo dulci & saccharato valde mi-te evadit decoctum, & saporem acquirit ut infusum maltæ tenuius.

OBS. 2. *Extractum* aquosum instar mellaginis, nigro-fuscum, odore & sapore fere infusi maltæ, sub-salsum.

37. HORDEUM vulgare. LINN. *Sp. pl.* 125. *Mat. med.* 35.

Hordeum polystichon vernal. MORIS. *Hist.* 3. f. 8. t. 6. f. 3.

Hordeum. BLACKW. *Herbal*, t. 423. DODON. *Pempt.* 492. *Frument.* 54. LOBEL. *Icon.* 28.

Pharm. & *Culinis* HORDEI Semina, excorticata, perlata. Malta, Cerevisia, Acetum, Spiritus.

Locus. Seritur in agris. *Annuum.*

FORMA. Semina ovali-oblonga, utrinque attenuata, glabra, pallide citrina, semiungvicularia, undique obsolete angulata, antice sulcata, apice terminata arista lineari, retrorsum scabra, sæpius diffracta; *parencymate* albo, farinaceo.

PROPRIET. farinacea, mucilaginosæ.

VIRTUS: nutriens (minor quam præcedentium frumentorum), temperans.

USUS: diæteticus, Potus ægrorum.

OBS. 1. Jusculum vel *ptisana* hordeata, ex Hordeo mundato s. perlato parata, saporis gratia acidulata, primum potum febrilem, & insimul leniter nutrientem, efficit. Hordeum, a furfuribus mundatum,

decoctum dat opacum, dulcescens, subgelatinosum, glutinans, post refrigerationem incarnatum, constans parte amylacea extracta. Si vero integrum Hordeum coquitur, velamentum corticale, aquæ non permeabile, separationem amyli vix permittit, unde limpidius fit decoctum, rubicundum & vix conglutinans. Decoctum Hordei tardius acescit, quam decocta e granis Avenæ vel Secalis. Grana fecalina, aquæ immissa, aquam valde acidulatam reddunt (*).

OBS. 2. *Malta* paratur ex hordeo, principio id aqua frigida madefaciendo, dum tumeant semina, tum accumulando, dum tepescant & germinent, postea subito siccando. Hordeum hacce encheiresi admodum dulcescit.

OBS. 3. *Decoctum maltæ* saturatum dulce est, glutinosum, pectori amicum & in tussi inveterata bonum; fermentatum, adjecto Lupulo, abit in Cerevisiam: potum vinosum, inebriantem, diureticum; qui, simulac recens lac coagulavit, *Possetum* format; fermentationi vero acidæ subiectus, in *Acetum* exit. *Spiritus* autem ex malta s. hordeo, expedite fermentato, generatur. Volui explorare, quantum spiritus ardentis cerevisiæ contineret. Itaque destillare feci cerevisiæ Stockholmenfis cong. 1, & accepi unc. 2 β spiritus, qui respondebat gradui 5:to Probatoris Spiritus vini, (cujus grad. 1 indicat aquam, grad. 10 vero alcohol vini). *Infusum* maltæ, ut remedium revera bonum in Scorbuto, proposuit cl. MACBRIDE, quod confirmatum vidit cl. JOH. REINH. FORSTER (**), sub itinere suo maritimo in oceanum australem. Paratur infusione maltæ libr. 2 in aquæ bullientis libr. 6; mixta bene agitentur, & per nonnullas horas recta reponantur, tum colentur. Hujus infusi libr. 2, 3 vel 4 quotidie scorbuto laborantibus

(*) Cfr. v. SWIETEN *Comment. in BOERH. Aphor. T. 1. p. 126.*

(**) In litteris ad ill. VON LINNÉ; cfr. diss. cl. ERN. D. SALOMON *de Scorbuto*, Ups. 1775. p. 22.

bus propinari debent. Purgat alvum, humores edulcorat, & sic sanat. Idem FORSTER refert, naves, misere scorbuto afflictos, ex hoc infuso brevi convaluisse, absque ullo alio remedio. Ipsa ulcera siphilitica, & abscessum cum ulceribus sinuosis, curavit cl. BENJ. RUSH(*) solo infuso maltæ. Tribus vel quatuor cochlearibus maltæ superaffudit aquæ bullientis libr. 1, & colaturæ addidit cochleare unum alterumve vini & sacchari q. s. atque hujus infusi libras nonnullas quotidie biberunt ægri.

OBS. 4. Ex hordei farina, cum Tartaro Cerevisiæ fermentata, & in furno cocta, provenit *Panis* perfectus, pani secalino paullo albidior, qui quidem recens satis sapidus, antiquior vero siccus & insipidus fit. In septentrionalibus regionibus pauperum plurimi, in annonæ præsertim caritate, hocce pane utuntur. Sed ut sapidus evadat, requiritur, ut pastæ fermentatio brevissima sit, statim atque inceperit abrumpenda.

OBS. 5. Hordeum *amylum* dat farinaceum, albido-cinerascens, inter digitos vix crepulum, sapore Hordei crudi. Cum aqua coctum, fit gelatina cinerascens, opaca, bene conglutinans. Ex semin. Hordei unc. 3 amyli unc. 1 & drachm. 6 obtinuit SCHEELE.

OBS. 6. Uncias 4 farinæ Hordei destillavit SAGE(*), e quibus eduxit acidi unc. 1 & drachm. 6; olei ponderosi drachm. 3; olei levioris gr. 14; alcali volatilis gr. 10; remanente carbone unc. 1 & drachm. 2.

OBS. 7. Principium saccharinum in seminibus Hordei imprimis eminet. Evolvitur sub germinatione seminum; sic Malta hordeacea dulcissima. Hordeum proxime sequitur Triticum. Malta vero, e Secalis & Avenæ seminibus parata, dulcedine prioribus cedit.

D 5

38.

(*) *Medical observat. and inquir. vol. 4. p. 367. seq.*

(**) *l. c. p. 64.*

38. AVENA fativa. LINN. *Sp. pl.* 118. *Mat. med.* 38.

Avena vesca. LOBEL. *Icon.* 31. *Hist.* 19.

Avena. DODON. *Pempt.* 502. BLACKW. *Herb. t.* 422.

Pharm. & Culinis AVENÆ Semina, Grana.

Locus. Seritur in agris. *Annua.*

FORMA. Semina cylindrica, ungvicularia, tecta cortice nigro vel albo, lævi, hinc sulcato, inde angulato; *nucleo* libero, villosa, pallide cinereo, apice barbato; *parenchymate* niveo, farinoso.

PROPR. farinacea, mucilaginosā, insipida, vix dulcescens.

VIRTUS: nutriens (minor quam præcedentis), refrigerans, obtundens.

USUS: diæteticus, Potus febrilis.

OBS. 1. *Ptisana* avenacea e seminibus, ut & *Fusculum* e granis avenæ, magni sunt usus in morbis pectoris, sputo cruento, febribus, arthritide. *Decoctum* e granis avenæ sub lactei est coloris, dulcescens; refrigeratum mucilaginosum, spissiusculum, debilissime glutinans. Decoctum vero seminum integrorum avenæ limpidiusculum, vix mucilaginosum, tenue, non glutinans.

OBS. 2. Avena *Cerevisiam* dat limpidam, refrigerantem.

OBS. 3. *Amylum* dant semina avenæ cinerascens, farinaceum, odore debili avenæ coctæ, sapore debili avenæ, inter digitos non crepulum. Ex hujus coctione cum aqua exsurgit gelatina opaca, cinerea, bene conglutinans. Avenæ unc. 3 amyli unc. 1 ꝑ dant, ut observat SCHEELE.

OBS. 4. Ex destillatione, quam instituit SAGE (*), patet, quod farinæ avenacæ unc. 4 dederint acidi unc. 1, drachm. 5 & gr. 10; olei levioris drachm. 5; alcali volat. gr. 10; remanente carbone unc. 1 & gr. 66.

CLAS-

(*) l. c. p. 68.

CLASSIS IV.
TETRANDRIA.
ORDO
MONOGYNIA.

39. **SCABIOSA** Succisa. LINN. *Sp. pl.* 142. *Mat. med.* 41.

Succisa s. morsus diaboli. CAMERAR. *Epit.* 397.
Pbarm. **MORSUS DIABOLI** Radix, Herba.
Locus, Europa, in pascuis humidiusculis. *Perennis*.

FORMA. *rec.* *Radix* fibrosa: fibris plurimis filiformibus, verticillatis, descendentes, lævibus; trunco radice cylindrico, præmorso, intra fibras descendente, illisque brevior; *Parenchymate* albo. *Caulis* spithamæus vel ultra, vix pedalis, simplex, erectus, teres, pubescens, scabridus. *Folia radicalia* petiolata, ovata s. ovali-oblonga, acutiuscula, integerrima, utrinque pubescentia: pilis raris, basi tuberculatis; supra viridia, subtus glauca; *caulina* opposita, pauca, linearia, angusta, remota. *Petioli* lineares, concavi, basi vaginati. *Capitulum* florum terminale, solitarium, sæpe ternum, pedunculatum, subrotundum. **CALYX** communis polyphyllus: foliolis lanceolatis, acutis, subpubescentibus, ciliatis. **COROLLA** composita, cærulea, uniformis; *propria* infundibuliformis; tubo obverse conico; limbo erecto, quadrifido: laciniis ovatis, obtusorotundatis; tribus æqualibus, exteriori majore.
STAM.

STAM. *Filam.* 4, setacea, corolla longiora, erecta, intra incisuras corollæ inserta. *Anth.* oblongæ. **PISTILL.** *Germen* inferum, turbinatum, hirsutum, quadriaristatum: aristis subulatis, fuscis, patentibus. *Stylus* cylindricus, staminibus brevior, cæruleus. *Stigma* truncatum, concavum, exsertum, cæruleum.

PROPR. *radic.* *Odor* debilis; *Sapor* amaricans, *Herbæ odor* nullus; *sapor* herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adstringens.

USUS: Angina tonsillaris.

OBS. *Infusum* aquosum *radicis* ad Theam colore accedit, amaricans, non ingratum; vitriolo martis subito nigrescit.

40. SCABIOSA arvensis. LINN. *Sp. pl.* 143. *Mat. med.* 40.

Scabiosa vulgaris major. DODON. *Pempt.* 122.

Morsus diaboli & Succisa. BLACKW. *Herb.*

t. 142.

Scabiosa. LUDW. *Ectyp.* p. 10. *t.* 21.

Pharm. SCABIOSÆ Herba.

Locus. Europa, in pratis, solo glareoso. *Perennis.*

FORMA. *Caulis* pedalis vel ultra, teres, simplex, scaber, superne nudus, pubescens, inferne nigro-punctatus, hispidus: pilis albidis. *Folia* opposita, hispida, acuta; inferiora integra, ovali-oblonga, spathulato-periolata, remote serrata; superiora sessilia, amplexicaulia, pinnatifida: laciniis linearibus, oppositis, subserratis; intermedia duplo majore, lanceolata, utrinque attenuata, in medio serrata. *Flores* terminales, longius pedunculati, solitarii. *CALYX* communis polyphyllus, imbricatus: foliolis ovatis, acutis, pube-

bescentibus, ciliatis, plano-patentibus; interioribus paullo minoribus. *COROLLA* composita hemisphærica, dilute violacea; radiata; *propria radii* tubulata, longitudine calycis, intus villosa, quadrifida: laciniis erectis, oblongis, obtusis, inæqualibus; exteriore paullo majore; duabus lateralibus, oppositis, æqualibus; intima duplo minore; *disci* minor, ore quadrifido, obtuso, inæquali. *STAM. Filamenta* 4, setacea, tubo corollæ inferne adnata, longitudine corollæ. *Antherae* exstantes, lineares, incumbentes, corollæ concolores. *PISTILL. Germen* inferum, tetragonum, villosio-hispidum, coronatum *pappo* campanulato, villosio-setaceo, cinereo. *Stylus* cylindricus, superne incrassatus, corolla longior, erectus. *Stigma* exsertum, clavatum, emarginatum. *Receptaculum* barbatum: pilis germinibus brevioribus.

PROPRIET. Odor nullus; Sapor herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adstringens.

USUS.

OBS. Infusum herbæ aquosum rubro-purpurascens, odore debili, sapore acerbiusculo, amaricante; vitriolo martis subito nigrescit.

41. *ASPERULA odorata*, LINN. *Sp. pl.* 150. *Mat. med.* 45. MILL. *Fig. t.* 55. BLACKW. *Herb. t.* 60.

KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. OEDER *Icon. t.* 562.

Asperula odorata flore albo. DODON. *Pempt.* 352.

Asperula aut *Aspergula* nostras. LOBEL. *Icon.* 801. *Hist.* 464.

Pharm. MATRISPLVÆ Herba.

Locus. Europa, in sylvis umbrosis. *Perennis.*

FORMA. rec. Caulis herbaceus, erectus, simplicissimus, tetragonus, quadrifurcatus, glaber, spi-

spithamæus, superne viridis, inferne purpurascens. *Folia* verticillata, glabra, ciliata, carina scabrida, patentia; inferiora minora, sena, obovata; media majora, septena, obverse lanceolata, obtusa cum acumine; suprema octona, paullo minora. *Corymbus* terminalis, pedunculatus, nudus, erectus. *CAL. margo* superus minimus, obsolete quadridentatus. *COR.* alba, infundibuliformis; tubus breviusculus; limbus quadripartitus, tubo longior: laciniis lanceolatis, obtusis, patentibus. *STAM. Filam.* 4, alba, brevia, tubo inserta. *Antherae* oblongæ, utrinque obtusæ, erectæ, in fauce sitæ. *PISTILL. Germen* inferum, subrotundum, obsolete didymum. *Styli* 2, albi, breviusculi. *Stigmata* globosa.

* *PROPRIET. recent.* Odor vix ullus; planta decerpta, cum marcescit, odorata evadit, odore grato, ambrosiaco; *siccata* odor consimilis, persistens. *Sapor* herbaceus, leniter amaricans.

VIRTUS: leniter adstringens.

USUS.

OBS. Infusum aquosum saturate rubrum, fere ut vinum Gallicum rubrum dilutum, sapore ambrosiaco, grato; Virriolo martis nigrescit. *Tinctura* spirituosâ pariter rubra ut vinum rubrum, svaveolens; virriolo martis nigrescit.

42. GALIUM verum. LINN. *Sp. pl.* 155. *Mater. med.* 46. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. MILL. *Figur. t.* 139. *f.* 1.

Galium luteum. ZANNICH. *Venez.* p. 106. *t.* 110. *f.* 1. LOBEL. *Icon.* 804.

Gallium. DODON. *Pempt.* 351. CAMER. *Ep.* 868. *Pbarm. GALLII LUTEI* Herba.

Lo-

Locus. Europa, locis apricis, in collibus, juxta margines agrorum, solo latiore. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix filiformis, geniculata, fibrosa, extus rubro-purpurea, descendens. *Caulis* pedalis vel ultra, respectu folii, tetragonus; geniculatus, pubescenti-scaber, simplex, vel superne parce ramosus. *Rami* alternatim oppositi, divaricato-patentes, floriferi. *Folia* ad genicula, sessilia, verticillata, linearia, angusta, margine utrinque revoluta, supra obscure viridia, lucidiuscula, rugosa, sulco longitudinali, subtus minutim tomentosa, patenti-reflexa, subpollicaria; margine vix ciliata; caulina octona, sæpe dena; ramea sena. *Stipulae* nullæ, verum margo geniculi parvus, caulem ambiens, cui folia inserta. *Panicula* florum terminalis, longa, spithamæa, erecto-incurvata, composita: ramis breviusculis, patentibus; pubescens, foliosa: foliolis senis, floribus brevioribus. *Braeæ* parvæ, lineares, ad singulum pedicellum solitariae, illoque vix longiores. *CAL. Perianth.* vix ullum. *COROLLA* stellata, plana, lutea; *Petalis* 4, ovalibus, acutis, plano-patentibus. *STAM. Filam.* 4, capillaria, erecta, corolla breviora. *Antheræ* subrotundæ. *PISTILL. Germen* subrotundum, didymum, compressum. *Styli* duo, breves. *Stigm.* capitata.

PROPRIET. rec. Odor florum fragrans, validiusculus, melligenus, subingratus simul. *Sapor* leniter amaricans, odori conformis. *Sicc. Odor* recentium florum odore paullo debilior. *Sapor* herbaceus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. Infusum comæ floriferæ aquosum colore potus Theæ, odore & sapore florum; Vitriolo martis fulco-

fusco-nigrescit; herbæ vero infusum odore & sapore debiliore est.

OBS. 2. Galii veri recentis summitates destillatæ dederunt *aquam* stillatitiam fragrantem, sapore consimili, nauseoso; sed nihil acidi obtinuimus, ut tamen vult BORRICHIVS (*), nec lac coagulavit hæc aqua, neque flores recentes in lacte cocti, ut plurimi statuunt; quod experimentum ter repetii.

OBS. 3. Flores lanam luteo colore, at radices rubro tingunt. GUNNERUS.

43. RUBIA tinctorum. LINN. *Sp. pl.* 158 *Mat. med.* 44. ZANNICH. *Venez.* t. 120. BLACKW. *Herb.* t. 326.

Rubia foliis senis. MILL. *Diction. litt.* R. c. fig. Rubia major. LOBEL. *Icon.* 798. *Hist.* 463.

Rubia. DODON. *Pempt.* 349.

Pbarm. RUBIÆ TINCTORUM Radix.

Locus. Europa australis. Colitur ubique. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, teres, crassitie pennæ anserinæ, repens, fibrillosa, parce ramosa, geniculata: geniculis distantibus, subgemmiferis; extus dilute sanguinea s. pallide rubra, glabra vel fusca, membranis emortuis laxè obvelata, pro gradu ætatis, furculos plures caulescentes proferens, ubi sub terra latent sanguinei. *Parencyma junioris* radice sanguineum; corticali parte carnosâ, fragili, separabili; fibra centrali tenaci, medullata; transversaliter sectum, centro medullari ovali, atomis punctato, cincto annulo concentrico, tenuiore, opaco, obducto umbone concentrico, dilutiorè, & corticali parte saturatione; *Senioris* radice: corticali parte subcarnosa, fra-

(*) BARTHOLIN. *Act. med. Hafn.* vol. 1. p. 130.

fragiliuscula, facile secedente, bitunicata: tunica exteriorē fulcā, interiorē sangvineā, magis carnosa; fibra centrali lignea, lutescente, medulla parva; transversaliter sectum, centro medullari orbiculato, parvo, cincto lignea parte latiore, citrina, porulis pluribus undique pertusa; obducta umbone concentrico, sangvineo, & corticali parte fulca. In annosis radicibus medulla aut fusco-nigricans est, aut penitus exesa, unde radices hæ in centro plerumque longitudinaliter perforatæ sunt.

PROPRIET. *rec.* Odor contusæ radicis remissior; fere corticis Sorbi. Sapor amaricans, leniter stypticus, ingratus. *Masticata* tenaciusscula, saliva phœnicea. *Sicc.* consimilis, sed odor fortior, præsertim ex radice comminuta.

VIRTUS: tinctoria, diuretica: urina rubra; adstringens, propinata inficiens ossa colore kermesino.

USUS: tinctorius.

OBS. 1. *Infusum* rad. *rec.* cum aqua frig. paratum, rubro-sangvineum; ex radicibus senioribus magis fuscescens; ex surculis tenellis magis phœniceum; cum Spiritu Vitrioli atque Succo Citri congelato vix variat, diluitur paullulum; cum oleo Tart. p. del. intenditur & saturatius rubrum fit; cum solut. Aluminis nil mutatur; cum Vitriolo, martis fuscescit. *Infusum* rad. *sicc.* consimile, odore fere Curcumæ. *Tinctura* spirituosā pariter rubra est. Extractum e radice recente rubro tingit.

OBS. 2. Radix interne sumta tam urinam, quam lac mammarum, rubro colore tingit. Rad. Rubiæ libr. ꝑ, unica vice Vacca, per 24 horas jejuna, propinata, post 12 horas lac non vertit; post alias autem 12 horas illud colore saturate rubro infecit. Alia vacca, quæ ante sumtam Rubiam per 12 solum horas jejunium sus-

E

tinu-

tinuerat, lac nonnisi post 36 horas rubrum reddidit. Per integros 8 dies, post usum Rubiæ, lac rubrum perrexir. YOUNG (*). Proprietas illa, qua pollet Rubia, ossa animalium viventium tingendi, illorum cibo immixta, magis singularis est. Neque carnes, nec tendines, neque etiam cartilagines inficit, nedum tingit, ut docet cl. FOUGEROUX (**), callos ossium adhuc molles & in duritiem osseam nondum induratos, sed durissima tantum ossa, idque colore rubro, kermesino, adeo pertinaciter inhærente, ut neque decoctione in aqua, nec digestionem in spiritu vini, color ossium ullo modo mutetur. Lixivium vero salis tartari, ut docent observationes, aliquid de colore extraxit; aceto vini color ossium ad lutescenti-brunneum sive magis obscurum transiit; sed solutio aluminis colorem delevit. Aër apertus valide in hunc colorem agit, nam sola in aëre libero mora, anni spatio, ossibus pristinam albedinem reddidit. In animalibus junioribus citius infectus hicce procedit, sæpe intra paucos dies; hinc in pullis tenellis tertio die ossa rubro colore tincta observata sunt; in senioribus vero tardius tinguntur, sc. nonnisi post 10, 15 vel 20 dies; DUHAMEL. Ego experimentum repetii cum pullo gallinaceo, semiadulto. Per 4 septimanas pulveris Rubiæ drachm. i vel dr. iß ei quotidie dedi, nec destiti antequam Rubiæ fere uncias 6 inglutierat. A Rubia perpetuo abhorruit, quare invito intrudenda erat. Macilentus semper apparuit, plumarum partem amisit, & sterces ruberrimum dejecit. Macerati pulli rostrum unguesque pulcherrime rubros observavi; cutis firma satis fuit albißimaque. Aperto ventre, viscera sana deprehendi, sed ingluviem ad parietem interiorem phœnicea fuit, heparque obscure pur-

(*) *Dissert. de Lacte*, p. m. 549, in cl. SANDFORD *The-sauro Dissert.* vol. 2.

(**) *Memoires sur les os*, p. 26.

pureum. Omnia ossa totius corporis colore kermesino tincta fuerunt; tendines, cartilaginesque non item. Caro pulli albissima fuit, sapidissima, tenerima; & tamen vivus pullus gracilis atque macilentus apparuerat, pingviuscula tamen caro. Stercus pulli rubrum fuit; nonnihil ejus colligere feci, quod, in aqua coctum, jusculum tinctorium rubrum exhibuit, & vero telas sericeas lanamque, alumine prius imbutas, non tinxit, nisi addito Tartaro vini, colore tunc lutescenti-rubicundo, non tamen in lavacro persistente; ast linteam & fila bombycina non infecit. Vim Rubiæ ossa tingendi anno 1566 primus observavit MIZALDUS (*) in ovibus Rubia pastis; anno autem 1735 vis ea innotuit in Anglia JOHANNI BELCHIER (**), apud impressorem telæ bombycinæ, qui sues enutriverat recrementis Rubiæ; MATTH. BAZANUS (***) experimentum instituit in Italia a. 1745; interea ill. DUHAMEL (†) experimentis indubitatis hanc veritatem stabilivit, quod etiam alii plures deinde fecerunt, inter quos cl. J. B. BOEHMER (††) priora experimenta repetiit. Inquirere juvaret in omnes hujus ordinis naturalis species, ut pateret, an cunctæ, vel quænam præcise, facultate illa ossa tingendi polleant. Certe cl. viri statuunt, eadem vi etiam gaudere varias Galii species, e. gr. verum, purpureum, Molluginem, Aparinem, boreale, sylvaticum; item Asperulam tinctoriam, arvensem, pyrenaicam; Valantiam denique cruciatam.

OBS. 3. Sunt qui multum sperant de Rubia tinctorum

E 2

(*) *Memorabil. centur.* 7. *aph.* 91.

(**) *Philos. Transact.* v. 39. p. 300.

(***) *Comment. Bonon.* T. 2. *part.* 1. p. 129. & T. 2. *part.* 2. p. 124.

(†) *Philos. Transact.* v. 41. p. 390. & *Hist. de l'Acad. d.* sc. ann. 1739.

(††) *Diff. acad. Lips.* 1751.

rum in morbis ossium, sed experimenta indubitata adhuc defunt. Nec dixero quid sperandum; namque ossa, Rubia tinctoria, magis quam alias fragilia sunt, & callus in osse femoris fracto generatus, amplus, spongiosus & inæqualis fuit, apud columbas Rubia nutrita, dum econtra callus optimæ fuit notæ apud alias columbas, eodem tempore experimentis subjectas, quas farina e frumento nutriverat DUHAMEL. Experientia quoque monstrabit; quousque Rubia contra Rachitidem valeat, ut arbitratur cl. LUD. COSNIER (*). Certe animalia fere cuncta, a sumta Rubia, largiori dosi, contabuerunt, plurimæque perierunt. Video tamen, cl. J. MARX (**) decoctum Rubiæ pluribus dedisse cum felici successu, in Tussi chronica, Ictero, Vomitu, itlumque fecisse ægros per plures septimanas, immo menses, decoctum haurire.

44. *PENÆA mucronata*. LINN. *Sp. pl.* 162. *Mat. med.* 48.

Pharm. SARCOCOLLÆ Gummi.

Locus. Æthiopia.

FORMA. Gummi-resina lutescens, subrubicunda, granulata: granis areniformibus, nitentibus; sive in frustis solidiusculis, ponderosis, subpollicatibus; sæpe magnitudine Pisi, vel Lentis seminis; friabilis, fragilis; fracturis subgranulatis, nitentibus.

PROPRIETAS. Odor debilis. Sapor primum subdulcescens, tum amaricans, acriusculus; *massificata* solubilis. In igne candelæ accenditur, intumescit, flagrat, nigrescit. In aqua frigida

(*) *Questio med. an Rachitidi Rubia tinctorum.* Paris. 1758. 4.

(**) *Observ. med.* Berol. 1772. p. 27. *seq.*

omnino solubilis; in Spiritu autem vini nonnisi qua partem.

VIRTUS: vulneraria, consolidans, suspecta.

USUS. Vulnera.

OBS. Solutio G. Sarcocollæ ex solutione vitrioli maris opalescit, præcipitatur sedimento copioso, albido.

45. **PLANTAGO** major. LINN. *Sp. pl.* 163. *Mat.*

med. 49. DODON. *Pempt.* 107. CAMERAR.

Epit. 261. MERIAN. *Eruc. ort.* p. 13. t. 37.

Plantago septinervia. BLACKW. *Herb.* t. 35.

Plantago vulgaris latifolia. LOBEL. *Hist.* 162.

Pharm. **PLANTAGINIS LATIFOLIÆ** Radix,

Herba, Folia virentia.

Locus. Europa, ad vias. *Perennis.*

FORMA. *recent.* *Radix* pollicaris vel ultra, subturbinata, apice lanata; tomento ferrugineo; undique oblecta fibris plurimis, filiformibus, glabris, albis, approximatis, descendentes; *parenchymate* subcarnoso, albido; transversaliter secto centro medullari orbiculato, variegato, cincto annulo purpureo, tenui; corticali parte simili medullari. *Siccata* parenchyma pallide incarnatum, solidiusculum, sed molliusculum, minime friabile. *Folia* omnia radicalia, palmaria, petiolata, erecto-patentia, ovata, obtusa, subsucculenta, margine subundulata, minutim atque remotissime dentata, utrinque glabra, septemnervea: nervis elevatis; quarum 5 validiores; laterali utrinque minore, in medio folii evanescente. *Petioles* longitudine fere foliorum, glabri, subtus convexi, sulcato-striati, supra concavi, basi latiores, subvaginati: vagina subsucculenta, alba, concava. *Scapi* plerumque plures ex una radice, teretes,

erecti, pubescentes, foliis longiores, nudi. *Spica* cylindrica, terminalis, floribus undique imbricata. *Bractea* solitaria, ovata, obtusa, concava, carinata, margine membranacea, flores fulcientes, adpressæ, calyce breviores. *CAL.* tetraphyllus: foliolis ovatis, obtusis, membranaceis, albidis, carina viridi. *COROLLA* monopetala, membranacea, diaphana, marcescens. *Tubus* cylindrico-ovalis, longitudine calycis. *Limbus* quadripartitus: laciniis ex ovato sensim acutis, concavis, reflexis, tubo brevioribus. *STAM. Filam.* 4, capillaria, infima basi tubi inserta, corolla duplo longiora, exstantia. *Antheræ* purpureæ, ovata, acuminata, utrinque planæ, margine utrinque bilamellatæ. *PLST. Germen* superum, ovatum, viride. *Styl.* filiformis, albidus, pubescens, corolla longior. *Stigma* simplex.

PROPR. succ. radiceis Odor debilis. Sapor primum subargillaceus, dein subdulcescens, non ingratus. *Masticata* comminuitur, tingit salivam rufescenti colore, & saporem panis secalini leviter tosti ori imprimit. *Folior. Odor* herbaceus; *Sapor* rancidus; *masticata* salivam rubro tingunt.

VIRTUS: vulneraria.

USUS: Tertiana.

OBS. 1. Infusum folior. rec. limpidum, sapore herbaceo; vitriolo martis nigrescit; *folior. succ. aurantium*, sapore pariter herbaceo; vitriolo martis minus fufcescit. Pari modo se habuit infusum radiceis, quod magis dulcescens fuit.

OBS. 2. Plurimæ sunt narrationes de utilitate Radicis Plantaginis in Tertianis. Periculum ipse feci, dosi largiori; scil. a drachmis 3 ad 6, quovis die, sub apyrexia; sed contra febres autumnales nihil valuit Plantago; in vernalibus autem febribus subinde opem tulit.

46. PLANTAGO Cynops. LINN. *Spec. pl.* 167.*Mat. med.* 50.Psyllium majus lupinum. BAUH. *Hist.* 3. p. 513.Psyllium Plinianum forte. LOBEL. *Hist.* 239.Psyllium sempervirens. MORIS. *Hist.* 3. f. 8.

p. 262. t. 17. f. 1.

Pbarm. PSYLLII Semina.*Locus.* Europa australis. *Perennis.**FORMA.* Semina parviuscula, ovali-oblonga, utrinque obtusa, hinc convexa, fusca, nitida, inde concava.*PROPR.* Odor nullus. Sapor nullus. *Masticata* mucilaginosa.*VIRTUS:* obtundens, refrigerans.*USUS.* Ophthalmia, Dysenteria, Dysuria.*OBS.* Seminum drachma 1, aquæ fervidæ unc. 6 infusa, illas in *mucilaginem* vertit. Hæc mucilago subviridescens est, insipida, consistentia albuminis ovi, odore debilissimo, sapore nullo; Vitriolo martis non alteratur. Decoctione vero in aqua, vel digestionem in Spiritu vini, acrimoniam levem produnt hæc semina.47. FAGARA octandra. LINN. *Mantiss.* 1. p. 40.Elaphrium tomentosum. JACQ. *Hist.* 105. t. 71.

f. 1. - 3.

Pbarm. TACAMAHACÆ Gummi.*Locus.* Curaçao America. *Arbor.**FORMA.* Resina solida, in frustis majoribus, vix diaphana, fusca, variegata: maculis lutescentibus, rubescentibus; friabilis, fragilis: fracturis planis, nitentibus.*PROPRIET.* Odor gratus, ambrosiacus; sapor nullus; *masticata* inter dentes friabilis. In ignis flamma fusibilis, accenditur, flagrat cum susurro: flamma alba, fumo copioso, odore resinoso.

- β. *Ramulus* arboris Tacamahacæ americanæ, ro-
faceis foliis alatæ. SEB. *Thes.* 2. p. 49. t. 48. f. 3.
Gomme Tacamahaca. DES MARCHAIS *Voyag.*
T. 3. p. 260. *

Pbarm. TACAMAHACA in testa.

Locus. Brasilia, Gviana. *Arbor.*

FORMA. Resina immixta testis cucurbitaceis, hemisphæricis, plastica, viridescens, subdiaphana, pinguiuscula; inter digitos tractata tenax, adhærens.

PROPRIET. Odor fragrans, validus, in flores Lavandulæ incidens. Sapor leniter amaricans, odori conformis. Masticata emollitur, non solvitur, nec dentibus adhæret, colorem viridem deponit & albescit. Funditur in igne clauso; flammæ admota subdestillat, accenditur & flagrat: flamma vivida, fumo gratissimo Lavandulæ, fuliginoso.

VIRTUS: roborans, resolvens.

USUS: externus.

OBS. 1. Ex incisione corticis succus resinofus stillat, qui testis cucurbitaceis excipitur, & deinde siccatur.

OBS. 2. Tacamahaca vulgaris solvitur in oleo expresso perfecte: solutione turbida, rubescens; in oleo stillatio non solvitur, sed emollitur & tingitur luteo. Tacamahaca in testa solvitur etiam in oleo expresso; at in Spiritu vini & oleo Terebinthinæ nonnisi imperfecte.

48. TRAPA natans. LINN. *Sp. pl.* 175. *Mat. med.* 52.
Tribulus aquaticus. DODON. *Pempt.* 571. CAMER. *Epit.* 715.

Pbarm. NUCIS AQUATICÆ Fructus.

Locus. Europa, in lacubus, stagnis. *Annua.*

FORMA. Nux fusca, pollicaris, subtriangularis, quadrirostris: rostris alternatim oppositis, sub-

subconicis, incurvis, mucronatis, compressiusculis, patentibus; quorum superiora paullo minora; unilocularis, *Nucleo* cordato, albo, firmo.

PROPR. Nucleus recens dulcescens, ad Castaneam accedens.

VIRTUS: subnutriens, subrestringens.

USUS: culinaris.

49. DORSTENIA Drakena. LINN. *Sp. pl.* 176.

Dorstenia Dentariæ radice, Sphondylii folio, placenta ovali. HOUSTON *Philos. transact.* vol. 37. p. 192. * t. 1.

Tuzpatlis. HERNAND. *Mexic.* 147. (absque flore).

Contrasierva. DES MARCHAIS *Voyag.* vol. 3. p. 254. *

Pharm. CONTRAÆRVÆ Radix.

Locus. America australis.

FORMA. *sicc.* Radix fusiformis, solida, pollicaris vel ultra, sæpe digitalis, extus fusco-cinerea, rugis transversalibus, undique fibrosa, præcipue interne: fibris filiformibus, longissimis, descendens. *Parenchyma* albidum, duriusculum, compactum; post sectionem transversalem annulo medullari notatum.

PROPRIET. Odor fragrans, gravis. Sapor subamaricans. *Masticata* in ore non solubilis, verum compages tenax. *Recens* radix acris.

VIRTUS: alexiteria, sudorifera.

USUS. Febris lenta nervosa.

OBS. 1. *Infusum* aquosum brunneum, sapore radicis; vitriolo martis non alteratur. *Decoctum* mucilaginosum; LEWIS. *Extractum* spirituosum fragrans, sapore radicis, acriusculum.

OBS. 2. Fide Houstoni, autoptæ, Dorsteniam Drake-
nam excito, licet, ut idem monet, Contrajerva offi-
cinarum promiscue, & ab hac specie, & a Dorstenia
Houstoni, colligi solear.

OBS. 3. Pulveranda sub contusione nares irritat.

50. **CAMPHOROSMA monspeliaca.** LINN. *Sp.*
pl. 178. *Mat. med.* 43.

Camphorata hirsuta. BUXBAUM *Centur.* 1. *p.* 18.
t. 28. *f.* 1.

Camphorata monspeliensium. BAUHIN. *Hist.* 3.
p. 379. *f.* 380.

Pharm. **CAMPHORATÆ** Herba.

Locus. Europa australis, Tartaria, locis areno-
sis. *Perennis.*

FORMA. Radix cylindrica, crassitie digiti, de-
scendens. Caules plures ex una radice, erecti, spi-
thamæi vel ultra, teretes, ramosi: ramis sparsis; to-
mentosi. Folia fasciculata: fasciculis alternis; subu-
lata, sessilia, circiter lineas duas longa, hirsuta,
rigidiuscula, patenti-erecta.

PROPR. Odor aromaticus, subcamphoratus.
Sapor acriusculus.

VIRTUS: resolvens, diuretica, diaphoretica.

OBS. Commendatur decoctum vel infusum aquosum s.
vinosum in asthmate, leucophlegmatia, ipsoque hydro-
pe; sed ipse hanc plantam nunquam adhibui.

51. **ALCHEMILLA vulgaris.** LINN. *Sp.* *pl.* 178.

Mat. med. 54. KNIPHOF. *Bot. orig. cent.* 3.

MILLER *Figur.* *t.* 18. CLUS. *Hist.* 2. *p.* 108.

GUNNER. *Flor.* 70.

Alchemilla. BLACKW. *Herb.* *t.* 72. LOBEL. *Hist.*
378. DODON. *Pempt.* 140.

Alchemilla alpina pubescens minor, PLUKEN.
Phytogr. *t.* 240. *f.* 2.

Pharm.

Pharm. **ALCHEMILLÆ** Radix, Herba.

Locus. Europa, in pascuis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* *Radix* cylindrica, oblique descendens, fibrillosa, extus fusca, undique notata marginibus annularibus frequentibus, obsoletis, quibus insident squamæ fuscae, emarcidæ, radicem undique obsidentes. *Parenchyma* albidum; transversaliter sectum centro medullari amplissimo, æquali, vel punctis sanguineis nebuloso; cincto annulo albido, subinterrupto, intra corticalem partem sito. *Caulis* solitarius, sæpe bini ex una radice, spithamæus, erectus, teres, villosus, subnudus, superne dichotomus. *Ramus* lateralis e medio caulis, filiformis, erectus, nudiusculus. *Folia* reniformi-orbiculata, concava; plicata, novemnervea, minutim venulosa, supra pubescentia, subtus villosa, novemlobata: lobis obtuso-rotundatis, serratis; radicalia longius petiolata, erecta; caulina minora, brevius petiolata, alterna, pauca, distantia. *Petioles* radicales teretes, palmares, caulis crassitie. *Stipule radicales* duæ, in petiolum decurrentes, membranaceæ, apice obtusæ, pilosæ, inciso-serratæ, acutæ; *caulinæ* inferiores campanulatæ, turbinatæ, amplexicaules, pubescentes, apice inciso-serratæ; superiores perfoliatæ, planiusculæ, incisæ. *Corymbus* terminalis, dichotomus, pubescens. *Flores* breviter pedicellati. *CAL.* *Perianth.* monophyllum, tubo turbinato, tetragono, pubescente; limbo glabro, octofido: laciniis 4 alternis ovaris, acutiusculis, apice subpilosis, erectis; 4 aliis alternis oblongis, multo minoribus, patentibus. *Collum* tubi calycis clausum, sed foramine centrali perforatum. *COROLLA* nulla. *STAM.* *Filam.* 4, subulata, calyci inserta, illoque breviora

ra

ra. *Anthera* subrotundæ. *PIST.* *Germen* inferum, intra tubum calycis, ovatum, obtusum, glabrum. *Stylus* subulatus, breviusculus, e latere germinis. *Stigma* capitatum, globosum, in collo calycis situm.

PROPRIET. *Radix* rec. concisa albida; aëri vero exposita mox lutescit. *Odor* recentis ingratus, fere ceu urina Cati. *Sapor* stypticus. *Herbæ* rec. *Odor* debilis, herbaceus; *Sapor* herbaceus.

VIRTUS: adstringens, vulneraria.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum herbæ sicc. potus Theæ speciem præbet, sapore herbaceo; vitriolo martis illico nigrescit. *Decoctum* saturatissimum herbæ aquosum viridescenti-brunneum, turbidum, odore nullo, sapore leniter amaricante, sed non styptico. Cum vitriolo martis atramentum fit, sed viridescenti-nigrum.

ORDO

DIGYNIA.

52. *CUSCUTA* europæa. LINN. *Sp. pl.* 180. *Mat. med.* 55.

Cuscuta major. ZANNICH. *Venez. t.* 138. *f.* 2.

Cuscuta. CAMERAR. *Epit.* 984.

Cassutha. DODON. *Pempt.* 545.

Pharm. *CUSCUTÆ* Herba.

Locus. Europa. *Parasitica in stirpibus.*

FORMA. *Caules* filiformes, subdichotomi, nudi, implexi. *Folia* nulla. *Glomeres* florum subrotundi, sessiles, distantes.

PROPRIET. *sicc.* *Odor* debilis. *Sapor* vix amaricans, acriusculus. *Masticata* leniter rodens in lingua & faucibus.

VIR-

VIRTUS: stimulanſ, incidens, aperiens.

USUS.

OBS. 1. Commendatur in obſtructionibus viſcerum.

OBS. 2. *Infuſum* aquoſum herbæ ſicc. rubicundum, herbacei ſaporis; Vitriolo martis fuſceſcit.

β. Epithymum ſ. Cuscuta minor. BAUHIN. *Pin.* 219.

Pbarm. **EPITHYMI** Herba.

FORMA. ſicc. Ut præcedens, verum ex omni parte tenuior, capillaris, ferruginea.

PROPRIET. ſicc. Magis odorata quam præcedens. *Sapor* fere magis acris, pungens, inhærens.

VIRTUS: eadem quæ præcedentis.

USUS.

OBS. *Infuſum* herbæ aquoſum priori ſimile, ſapore autem magis aromatico; a Vitriolo martis purpureum.

ORDO

TETRAGYNIA.

53. ILEX Aquifolium. LINN. *Sp. pl.* 181.

Aquifolium baccis rubris. DUHAM. *Arbr.* 1. p. 59. t. 22.

Aquifolium. BLACKW. *Herb.* t. 205. MILL. *Fig.* t. 46.

Agriſolium. DODON. *Pempt.* 746.

Pbarm. **VISCUM AUCUPARIUM.**

Locus. Europa australis. *Arbuſcula.*

FORMA. Maſſa reſinoſa, viridis, molliſſima, plaſtica, ſubfluidiuſcula, tenaciſſima, in fila longiſſima ductilis, adhærens.

PROPRIET. *Odor* terebinthinatus, fere reſinæ abietis. *Sapor* conſimilis. *Maſticatum* labiis adglu-

glutinator, in ore non solvitur, nec ullo modo cum saliva miscetur. In frigore rigescit, in calore ignis liquefit, funditur cum crepitu, ad-mota flamma difficulter accenditur, nec nisi postquam super carbones candentes probe excalefactum est, quo facto accenditur a flamma ad-mota & flagrat; flamma vivida. Solvitur in oleis expressis & stillatitiis, pariter ac in Spiritu vini; in aqua vero simplici minime.

VIRTUS.

USUS: mechanicus.

OBS. 1. Cortex interior hujus arbusculæ, exterio-re bene exutus, succulentus est. Si hic in postam contundatur, & deinde vasi inclusus in cella reponatur ad putrescendum, atque tum in aqua lavetur, ut fibræ lignæ separantur, optimum habebitur gluten aucuparium. *DUHAMEL.*

OBS. 2. Etsi tenacissimum est hoc viscum, tamen non conglutinat.

CLAS-

CLASSIS V.

PENTANDRIA.

ORDO

MONOGYNIA.

54. **A** NCHUSA officinalis. LINN. Sp. pl. 191.
Mat. med. 59. OEDER. *Icon.* t. 572.

Buglossum. BLACKW. *Herb.* t. 500.

Pharm. BUGLOSSI Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, locis ruderatis, ad vias. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrico-fusiformis, spithamæa, descendens, parce fibrillosa, extus rufoescens, *parenchymate* subcarnoso, incarnato; post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, rubicundo; peripheria annulo latiusculo incarnato, nebuloso; corticali parte rubicundo. *Caulis* bipedalis, erectus, angulatus, pilosus, scaber, superne ramosus. *Folia* subsucculenta, alterna, lineari-lanceolata, acuta, utrinque hirta, scabra, subtus carinata, margine minutim erosodenticulata, plusquam palmaria, patentia; inferiora inferne attenuata, petiolata; superiora sessilia, inferne latiora, basi rotundata. *Corymbus* terminalis, constans spicis alternis, conjugatis, bracteatis, secundis, hirtis, apice revolutis. *Bractææ* lanceolatæ, hirtæ, ciliatæ, calycibus paulo longiores. *Flores* subsessiles. *CAL.* Perianth. monophyllum, hirsutum, quinquepartitum: laciniis lineari-lanceolatis, acutis, erectis. *COROLLA*

LA infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, longitudine calycis, albido-cæruleus, superne angulatus. *Limbus* pulcherrime cæruleus, extus nitidiusculus, quinquefidus: laciniis ovatis, obtusis, patentibus. *Cingulum* depressum, interruptum, extus ad apicem tubi. *Nectarium*: squamæ 5, oblongæ, cæuleæ, apice obtuso - gibbæ, antice barbatae, margine utrinque albo-hirsutæ, in fauce conniventes. *STAM. Filam.* 5, brevia, alba, in apice tubi. *Antheræ* lineari-trigonæ, fuscae, incumbenti-erectæ, sub nectario reconditæ. *PISTILL. Germen* superum, quadripartitum, obtusum, viride. *Stylus* cylindricus, albidus, staminibus brevior. *Stigma* subcapitato-obtusum, emarginatum.

PROPRIET. rec. radic. Odor nullus; Sapor mucilaginosus. *Folior. rec.* odor nullus; sapor herbaceus, debilis; *masficata* tenera, succulenta, salivam vix tingunt, subinsipida. *Flores* rec. in odori, insipidi, submucilaginosi, salivam cæuleo tingentes masficati, postea obscure amaricantes.

VIRTUS totius: refrigerans, aperiens, oleacea.

USUS. Ardor viscerum, Hypochondriasis.

OBS. Infusum radicis sic. aquosum rubicundum, sapore dulci & grato, instar infusi maltæ; vitriolo martis non alteratur; *folior.* rubrum, sapore herbaceo, vitriolo martis sensim fuscum evadens; *florum* vix ullius saporis.

55. ANCHUSA tinctoria. LINN. *Sp. pl.* 192. *Mat. med.* 58.

Anchusa monspeliaca. BAUH. *Hist.* 3. p. 584.

Orcanette. POMET. *Droga.* 1. p. 90. f. 74.

Radix anchusæ. VALENT. *Simpl.* 126.

Pharm. ALCANNÆ Radix.

Le-

Locus. Monspelium, locis siccis. *Perennis.*

FORMA. *sicc.* *Radix* conico-cylindrica, purpureo-nigricans, palmaris, inferne sensim attenuata; vestita corticali parte concolore, intra quam fasciculus plurium fibrarum radicum cylindricarum, minorum, parallelarum inclusus est, quarum singulae cortice proprio purpureo obvelatae. *Parenchyma* ipsarum radicum fibrarum cinereum, siccum, durum, subligneum, fragiliusculum.

PROPRIET. *sicc.* *Odor* nullus. *Sapor* mucidus. *Masticata* corticali parte salivam rubro-brunneo tingit. Chartae affricata corticalis pars, inquinans est: colore rubro-violaceo; cuti vero fricata, tingit illam colore pulcherrimo sanguineo, optimi instar fuci.

VIRTUS: tinctoria, praecipue pingvibus.

USUS: tinctorius.

OBS. 1. Corticalis pars radicum oleis omnibus, cerae, axungis, quadragesima circiter parte illorum ponderis addita, balneoque aquae digesta, illa sanguineo tingit colore; Spiritum vini etiam tingit, sed colore diluore, quae Tinctura spiritiosa affuso vitriolo martis subito nigrescit; at aquam difficulter colore inficit, nisi diutius loco repido digesta fuerit, idque tunc colore dilute rubro. Haec Tinctura aquosa chartam tingit colore Lilac, & vitriolo martis sensim fusca fit.

OBS. 2. Saepe sunt qui adulterant radicem Alcannae, substituta radice Buglossi, quam coquunt in decocto Ligni Brasiliensis rubri, ut colorem mutuetur; sed fraus facile detegitur inspectione oculari ipsius radicum, atque etiam infusione in oleo olivarum, vel alio oleo expresso, quod e radice adulterata rubrum non evadit.

OBS. 3. Alcanna vera, *Lawsonia inermis* LINN., nunquam in officinis nostris occurrit, quare nec de illa nobis erit sermo.

56. CYNOGLOSSUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 192. *Mat. med.* 60. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. Cynoglossum. DODON. *Pempt.* 53. f. 1. & 2. BLACKW. *Herb.* t. 249.

Cynoglossum foliis ellipticis lanceolatis, sericeis, caule folioso. HALLER *Helv.* 260.

Pbarm. CYNOGLOSSI Radix, Herba.

Locus. Europa, Oriens, in ruderatis. *Annum.*

FORMA. rec. Radix majuscula, extus rubro-nigricans; inferne simplex, superne ramosa; *Parencymate* albo, subcarnoso; transversaliter secto, centro medullari orbiculato, amplissimo, circumdato annulo subspongioso. *Caulis* subbipedalis, erectus, teretiusculus, sulcato-angularatus, villosus, simpliciusculus, superne ramosus. *Rami* breviusculi, paniculati, stricti, villosi. *Folia* sparsa, frequentia, utrinque pubescentia, mollia, binervia, acuta; inferiora petiolata, lanceolata; superiora sessilia, linearia. *Racemi* in ramulis, floriferi subrotundi, secundi; fructiferi foliosi, longius pedunculati. *CAL. Perianth.* quinquepartitum: foliolis ovali-linearibus, obtusiusculis, villosis, erectis. *COROLLA* monopetala, infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, crassius, pallidus, striatus, calyce duplo brevior. *Limbus* concavus, fordide purpureus, quinquefidus: laciniis obovatis, obtuso-rotundatis, calyce vix longioribus. *Nectarium*: squamæ 5, purpureæ, antice concaviusculæ, vertice gibbæ, obtusæ, margini tubi insertæ, limbo duplo breviores, conniventes. *Faux* corollæ perforata. *STAM. Filam.* 5, brevia, margini Tubi inserta. *Antheræ* cordato-trigonæ, sub squamis nectareis reconditæ. *PIST.* viride. *Germen* glabrum, quadripartitum: lobis globosis.

sis. *Stylus* pyramidalis, tetragonus, longitudine tubi corollæ. *Stigma* obtusum, emarginatum.

PROPRIET. recent. Rad. Odor foetido-hircinus. *Sapor* subdulcescens, hircinus. *Herbæ & Florum odor* foetido-narcoticus. *Sapor* herbaceus, aquosus, subhircinus. *Siccata* radix sapore mucilaginoso, dulcescenti-fatuo; herba exsiccata debilior.

VIRTUS: antispasmodica.

USUS. Tussis.

OBS. *Infusum* aquosum *radicis* rubrum; vitriolo martis fuscum; *herbæ* consimile.

57. PULMONARIA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 194.

Mat. med. 62. KNIPH. *Botan. orig. centur.* 1.

Symphytum maculosum. DODON. *Pempt.* 135.

Pulmonaria maculosa. BLACKW. *Herb. t.* 376.

Pulmonaria vulgaris maculoso folio. CLUS.

Hist. 2. p. 169.

Maculosa Pulmonaria. LOBEL. *Hist.* 317.

Pharm. PULMONARIÆ Herba.

Locus. Europa, in nemoribus; vernalis. *Perennis.*

FORMA. recent. *Caules* plures ex una radice, erecti, angulati: angulis e foliis decurrentibus, spithamæi vel ultra, scabri, simplices. *Folia* alterna, ovato-oblonga, acuta, ciliata, scabrida: pilis brevissimis; bipollicaria, integerrima, subtus cinerea; radicalia petiolata, paullo majora, caulina sessilia, decurrentia. *Corymbus* florum terminalis, sessilis, nutans, gracilis, bifidus, floribus brevius pedunculatis. *CAL. Perianth.* monophyllum, cylindrico-campanulatum, quinquangulatum, scabrum: punctis elevatis piliferis; quinquefidum; laciniis lanceolatis,

F 2

acutis,

acutis, erectis, æqualibus. *COROLLA* monopetala, infundibuliformis. *Tubus* albidus, cylindricus, longitudine calycis, angulatus, basi paullulum incrassatus. *Limbus* dilute purpureus, campanulatus, nervis & venulis albidis pictus, quinquefidus: laciniis ovatis, obtuso-rotundatis, erectis. *Faux* barbata. *STAM.* *Filam.* 5, subulata, tubo adnata, superne libera, brevia, sub barba faucis, alba. *Anth.* oblongæ, trigonæ, erectæ, in fauce conniventes. *PISTILL.* *Germen* superum, viride, quadripartitum: lobis ovatis, obtusis; cinctum perichætio e squamis 4, subcarnosis, albidis, concaviusculis, ovatis, obtusis, singulis singulum germen fulcientibus, illiusque longitudine. *Stylus* cylindricus, albidus, staminibus brevior. *Stigma* capitatum, emarginatum

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* herbaceus, debilis. *Reccens* submucilaginosus.

VIRTUS: oleracea, adstringens, vulneraria.

USUS. Hæmoptysis.

OBS. 1. *Infusum* aquosum herbacei saporis, tenue; ex vitriolo maris momento nigrescit.

OBS. 2. Ex observatione GMELINI (*), *Pulmonaria* dat cineris septimam sui ponderis partem, albi; lixivio peracri; sale lixivioso acido maritato, indeque cum Spiritu vitrioli parum effervescente.

58. SYMPHYTUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 195.

Mat. med. 61. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Symphytum magnum. DODON. *Pempt.* 134.

Symphytum Alum. LOBEL. *Hist.* 315.

Symphytum. BLACKW. *Herb. t.* 252.

Pharm.

(*) *Commentar. Petropolit. vol. 5, p. 282.*

Pharm. *CONSOLIDÆ MAJORIS* Radix,
Herba, Flores.

Locus. Europa, in umbrosis humidis. *Per-
enne.*

FORMA. *rec.* Radix adulta magna, extus nigricans, ramosa; ramis cylindricis; *Parencymate* albō, carnosō; transversaliter secto, centro medullari orbiculato, amplo, obsolete stellato, punctis adperso. *Caulis* simplex, erectus, teres, subangulatus, scaber: pube rigida, recurva; subbipedalis. *Folia* alterna, petiolata, ovato-lanceolata, acuta, spithamæa, rugosa, villosa-scabra, ciliata, patentia. *Petioli* supra concavi, subtus convexo-carinati, marginati: margine foliaceo, in caulem utrinque decurrente. *Corymbus* terminalis, cernuus, foliosus, villosa-scaber, compositus e cymis alternis, nutantibus, axillaribus e foliis corymbi. **CAL.** *Perianth.* monophyllum, villosum, profunde quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, carinatis, erectis. **COLLA** infundibuliformis, alba, decidua. *Tubus* crassus, longitudine calycis, apice extus notatus punctis 5, depressis. *Limbus* ovatus, e tubo sensim ampliato, minutim quinquefidus: laciniis brevibus, obtuso-rotundatis, revolutis. *Faux* clausa: squamis nectareis 5, lanceolatis, acutis, albis, margine utrinque serrulatis: serraturis crystallino-splendentibus; conniventibus, corolla brevioribus. **STAM.** *Filam.* 5, lanceolata, alba, breviuscula. *Anth.* oblongæ, apice & basi bifidæ, albæ; erectæ, sub squamis nectareis occultatæ. **PIST.** *Germen* quadripartitum: lobis subrotundis, obtusis, viridibus. *Stylus* subulatus, albus, inter lobos germinis surgens, corolla paulo longior. *Stigma* obtusum, exsertum.

PROPRIET. *Radix recens* subdulcescenti-insipida, succo tenaci, glutinoso abundans; fere magis glutinosa quam radix Althææ; *masficata* comminuitur, sed sub masticatione glutinosum copiose extrahitur; *siccata* (in taleolas longitudinales secta) duriuscula, fragilis, subinsipida; *masficata* pariter mucilaginosa; *Odor* nullus. *Herbæ* recent. *odor* debilis; *sapor* herbaceus; *masficata* submucilaginosa.

VIRTUS: obtundens, adstringens.

USUS. Hæmoptysis, Diarrhœa, Dysenteria, Ulcus vesicæ.

OBS. *Decoctum* radices obscure rubrum, spissum, mucilaginofum, sapore amaricante, odore subaromatico subnauseoso; vitriolo martis affuso nigrescit & coagulatur. *Infusum* radices, digestionem paratum; decocto consimile. Pulvis radices, cum aqua coctus, & per linteum expressus, pulchrum colorem kermesinum dat; Hællot. Certe *Extractum* radices rubrum idem est, quod *Sanguinem Symphyti* vocat QUERCETANUS.

59. BORAGO officinalis. LINN. *Sp. pl.* 197. *Mat. med.* 63. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. BLACKW. *Herb. t.* 36.

Borrago. LUDW. *Ectyp. p.* 2. *t.* 3.

Borago f. Buglossum verum. DODON. *Pempt.* 615.

Pbarm. BORAGINIS Herba; Flores.

Locus. Europa australis, Oriens. *Annua.*

FORMA. *rec.* *Caulis* teres, carnosus-fucculentus, erectus, undique sulcato-angulatus: angulis e foliis decurrentibus, parvis; pubescens, hispidus: pilis subulatis, rigidiusculis, subpungentibus, ortis e basi tuberculata, subrotunda; bipedalis vel ultra, ramosus, diffusus. *Rami* alterni,

ni, teretes, striati, hispidi. *Folia* alterna, ad ramos sita, ovato-oblonga, obtusa, patentia, sessilia, amplexicaulia, subdecurrentia, supra viridia, subtus glauca, utrinque hispido-scabra, venoso-rugosa; inferiora spathulata, spithamæa. *Corymbus* terminalis, foliosus, bifidus, simplex, hispidus, secundus, nutans. *CAL. Perianth.* monophyllum, hispidum, purpurascens, quinquepartitum: laciniis lineari-lanceolatis, acutiusculis, subæqualibus, erectis. *COROLLA* violacea, rotata, longitudine calycis, quinquepartita: laciniis lanceolatis, acutis, plano-patentibus, subæqualibus. *Nectarium*: squamæ 5, ovatæ, obtusæ, emarginatæ, subcarnosæ, albidæ, basi ad singulam laciniam corollæ singulæ; squamæ aliæ 5, lineares, obtusæ, cæruleæ, planæ, filamento singulo prope antheram extus impositæ singulæ, antheris breviores, erectæ. *STAM. Filam.* 5, carnosa, brevia, albida, turbinato-trigona, extus convexa, antice gibba, latere utrinque superne marginata, erecta, nectario corollæ paullo longiora, apice nectariferæ & antheriferæ simul. *Antheræ* lanceolatæ, acutæ, utrinque carinatæ, erectæ, convergentes, fusco-brunnæ. *PIST. Germen* superum, quadripartitum, obtusum, viride, glabrum. *Stylus* cylindricus, albidus, staminum longitudine. *Stigma* truncatum.

PROPR. rec. Odor debilis. *Sapor* herbaceus, aqueus, subcucumerinus. *Masticata* folia tenera, succulenta. *Siccat.* sapor herbaceus.

VIRTUS: refrigerans, oleracea.

USUS. Ardor viscerum.

OBS. 1. *Infusum* aquosum tenue, rubicundum; fortius saturate rubrum; vitriolo martis fuscum.

F 4

OBS. 2.

OBS. 2. Folia incisa carbonibus candentibus infusa, non accenduntur, sed fremunt & scintillant lucide, cum specie fulgurationis, ad modum Nitri. E succo expresso sive decocto, præsertim si alcali vel calcè viva mariterur, verum Nitrum extraxerunt viri clariss. BOULDUCE & MARGGRAF.

60. PRIMULA veris officinalis. LINN. *Sp. pl.* 204. *Mat. med.* 64. KNIPH. *Bot. or. cent.* 1. & 3.

Paralyfis. BLACKW. *Herb. t.* 226.

Primula veris flore flavo elatior. CLUS. *Hist.* 1. p. 301.

Primula pratensis. LOBEL. *Hist.* 305.

Pharm. PRIMULÆ VERIS Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in pratis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix subcylindrica, descendens, tuberculis frequentibus undique echinata, fibris filiformibus, sparsis, glabris, albis, longiusculis instructa. *Vaginæ* radicales, membranaceæ, oblongæ. *Scapus* radicalis, albido-cinereus, simplicissimus, spithamæus, foliis duplo longior, erectus, teres, pubescens, nudus. *Folia* cuncta radicalia, petiolata, ovato-oblonga, obtusa, rugosa, crenata, glabriuscula, subtus cinerea, minutim tomentosa, in petiolum decurrentia, venosa; venis elevatis, dichotomis. *Petioli* triquetri, albidii. *Umbella* florum terminalis, nutans, albido-cinerea, pubescens, simplex. *Involucrum* parvum, polyphyllum, foliolis linearilanceolatis, concavis, acutis, inæqualibus. *Flores* pedunculati, inæquales tempore. *CAL.* *Persistentium* monophyllum, pubescens, laxum, turbinato-campanulatum, plicato-quinquangulatum, quin-

quinquefidum, acutum. *COROLLA* lutea, monoperala, hypocrateriformis. *Tubus* cylindricus, longitudine calycis, in medio geniculatus, superne obsolete pentagonus. *Limbus* plano-concavus, interne maculis 5, ovatis, subfuscis inferne notatus; quinquefidus: laciniis obcordatis, pagina interiore undique striatis. *Margo* faucis notatus punctis decem, in figuram circuli dispositis. *STAM. Filam.* 5, brevissima, æqualia, simplici serie intra tubum collocata. *Anthera* oblongæ, trigonæ, inclusæ. *PIST. Germen* superum, globosum, glabrum. *Stylus* cylindricus, inferne pubescens, longitudine tubi corollæ. *Stigma* capitatum, subexsertum.

PROPRIET. rec. Radicis odor fragrans, anisum redolens; *sapor* debiliter anisatus, leniter stypticus, tandem amaricans cum aciditate; *Foliorum* sapor herbaceus. *Florum* odor gratissimus, submellitus; *sapor* debilis, leviter dulcescens; *masticati* comminuuntur, saliva lutea; *siccati* flores vix odorati, insipidi.

VIRTUS: Radic. sternutatoria; *Folior.* oleracea; *Florum* leniter restringens.

USUS. Flor. Rheumatismus.

OBS. 1. Flores a calycibus debent bene esse muniti, celeriter siccari & loco sicco servati, ne palleant. Apud exteros quosdam *Flores Paralyseos* audiunt.

OBS. 2. *Infusum* aquosum florum colore aureo est, gratissimum, usui diæterico aptum, & in doloribus rheumaticis sæpe bonum; vitriolo martis mox purpurascit.

OBS. 3. *Potum* fermentatum, sapidum, effervescentem, aëre fixo abundantem, in calore æstivo refocillantem, ex melle & hisce floribus recentibus per fermentationem parare norunt mulierculæ nostrates.

61. CYCLAMEN europæum. LINN. *Sp. pl.* 207.
Mat. med. 65. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3. MILL.
Figur. t. 115.

Artanita Cyclamen. BLACKW. *Herb. t.* 147.

Cyclamen orbiculare. DODON. *Pempt.* 335.

Cyclamen. LOBEL. *Icon.* 604. 605. CAUSE *Ho-*
ven. t. 16. f. 1. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 45.
t. 100.

Cyclaminus. CAMER. *Epit.* 357.

Varkensbrood. MUNTING. *Aardgewass. p.* 531.
t. 533. - 537.

Pharm. CYCLAMINIS Radix.

Locus. Austria, in locis umbrosis, nemorosis.
Perenne.

FORMA. Radix recens, instar Rapæ, subrotunda, majuscula, depressa, extus nigricans, basi radicans: fibris filiformibus; *parenchymate* carnosum.

PROPRIET. recentis: *Odor* nullus. *Sapor* acris, pungens, fervidus, amaricans, ingratus. *Recente siccata* adhuc acris; *diu servata* fere insipida.

VIRTUS: recent. purgans, drastica; *assata* mitis.

USUS: externus.

OBS. Plurimi auctores statuunt, succum, umbilico illinitum, alvum ducere, atque etiam abortum facere posse.

62. MENYANTHES trifoliata. LINN. *Sp. pl.* 208.
Mat. med. 66. OEDER *Icon.* 541.

Trifolium paludosum. LOBEL. *Hist.* 496.

Trifolium palustre. BLACKW. *Herb. t.* 474.
DODON. *Pempt.* 570.

Trifolium fibrinum. TILLANDZ *Icon.* 157.

Pharmac. TRIFOLII AQUATICI (Fibrini)
Herba. Lo-

Locus. Europa, in paludibus. *Perennis.*

FORMA. *rec. Radix* repens, geniculata. *Folia* cuncta radicalia, petiolata, ternata: foliolis ovatis, obtusis, utrinque glabris, venosis, margine repandis, bipollicaribus vel ultra, æqualibus; tenerioribus oblongis. *Petoli* teretes, striati, basi vaginati. *Scapus* radicalis, teres, nudus, glaber, foliis longior, erectus. *Racemus* terminalis, nudus. *Flores* pedunculati, subterni. *Bractææ* ovatae, acutiusculæ, pedunculis breviores, concaviusculæ. *CAL. Periantb.* monophyllum, glabrum, quinquepartitum: laciniis lanceolatis, obtusis, erectis. *COROLLA* monopetala, campanulato-infundibuliformis, roseo-alba. *Tubus* crassus, calyce longior. *Limbus* quinquepartitus: laciniis lanceolatis, acutiusculis, revolutis, intus barbatis: barba coneolore. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, receptaculo inserta, sed tubi basi adnata, corolla paullo breviora. *Anth.* exsertæ, purpureæ, lineares, sagittatæ, incurvæ. *PIST. Germen* superum, ovatum. *Stylus* cylindricus, flaminibus duplo brevior. *Stigma* capitato-truncatum, quasi ex lobulis conglomeratum.

PROPRIET. rec. & ficc. *Odor* nullus. *Sapor* amarissimus.

VIRTUS: antiscorbutica, tonica, anthelminthica, diuretica, emmenagoga, subeocoproctica.

USUS. Scorbutus, Leucophlegmatia, Arthritis, Rheumatismus, Cacoëthes.

OBS. 1. Oves tabidæ, in paludibus, hacce herba abundantibus, pastæ, brevi sanantur. **TANCREDUS ROBINSON.**

OBS. 2. *Infusum* aquosum foliorum amarissimum, a vitriolo martis subito nigrescit. *Herbæ* libræ 4 dant
Extr.

Extr. aquosi circiter unc. 6. *Tinctura* spirituosâ etiâ intensius amara.

OBS. 3. De Trifolio aquatico bene scripsit Jo. FRANCUS (*). Plurimis casibus & observationibus utilitatem ejus comprobât in cephalæis periodicis, scorbuto, otalgia, asthmate, empyemate, febribus intermittentibus protractis, obstructione mensium, palpitatione cordis, ictero, spasmodicis abdominis, cachexia, hydrope, arthritide vagâ, hypochondriaci. Propinat infusum, cum vino, cerevisia, sive aqua paratum, vel in Essentia. Sæpe præmittit emetica. Nimis largam dosin vidit raucedinem vel dyspnœam initio induxisse, quæ tamen mox disparuit, simulac dosis imminuta fuit. Externe contra serpigines, tineas, ichores, pediculos capitis, imperigines & scabiem, laudat lavacrum ex Trifolio. Ad fistulas & ulcera succum Trifolii multum juvare ait, ut bonum absterforium; sub usu succi locus affectus sæpe intumuit, sæpe inflammatus fuit, sed brevi cessavit hoc symptoma. In Scorbuto dicit medellam attulisse Trifolium, ubi Cochlearia fefellit. Ceterum noxium gravidis, hæmorrhagiis obnoxiiis & tabidis fuisse deprehendit. Ego ex Infuso præclara expertus sum in arthritide, febribus autumn. & asthmate.

63. *LYSIMACHIA nummularia*. LINN. *Sp. pl.* 211.

Mat. med. 67. KNIPH. *Bot. or. cent.* 8.

Nummularia major. ZANNICH. *Venez.* 297.

DODON. *Pempt.* 590. CAMER. *Epit.* 755.

Pharm. NUMMULARIÆ Herba.

Locus. Europa, locis subhumidis. *Perennis.*

FORMA. rec. *Radix* descendens fibris plurimis, simplicibus, fibrillosis. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, terræ adpressi, longius

(*) *Trifolii fibrini historia, selectis observationibus & perspicuis exemplis illustrata.* Francof. 1701.

gius extenſi, pedales vel ultra, glabri, geniculati; inferne ſimplices, teretes, alternatim oppoſite canaliculati; ſuperne tetragoni: angulis acutis; verſus apicem ramoſi: ramis oppoſitis, teretibus, utrinque canaliculatis. *Folia* ad genicula, alternatim oppoſita, petiolata, ovato-obiculata, obtuſa, utrinque glabra, punctis obſoletis adſperſa, venoſa, ſupra obſcure viridia, erecta; caulina ſubpollicaria; ramea minora. *Flores* axillares e foliis, pedunculati, erecti: *pedunculis* ſubangulatis, glabris, foliis longioribus, unifloris. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: foliolis cordatis, acutis, obſolute punctatis, glabris, ſubtus concaviuſculis, minutim carinatis, erectis. *COROLLA* lutea. *Petala* 5, oblonga, acuta, ſeſſilia, patentia; tria æqualia; 2 paullo majora. *STAM.* lutea. *Filam.* 5, ſubulata, pubeſcentia, erecta, corolla breviora, baſi petalorum inſerta. *Antheræ* cordatæ, acutæ, erectæ. *PIST. Germen* ſubrotundum, obruſum. *Stylus* cylindricus, glaber, longitudine ſtaminum. *Stigma* truncatum.

PROPRIET. recent. *Odor* nullus. *Sapor* acidulus.

VIRTUS: vulneraria, reſtringens.

USUS.

OBS. *Infuſum* aquoſum herbæ recent. limpidiuſculum, acidulato-ſubſtypticum; vitriolo martis nigroſuſcum.

64. SPIGELIA marilandica. LINN. *Mantiſſ.* 2. p. 338. *

Periclymeni virginiani flore coccineo planta marilandica, ſpica erecta, foliis conjugatis.

CATESB. *Carol.* 2. p. 78. t. 78.

Xivhto.

Xivhtotongui seu herba calida Totopocensi.

HERNAND. *Mexic.* 201.

Pharm. SPIGELLÆ Herba.

Locus. America septentrionalis. *Perennis.*

FORMA. Radix fibrosa. Caulis herbaceus, erectus, glaber, teretiusculus, obsolete tetragonus, simplex, dodrantalis vel ultra. Folia opposita, distantia, sessilia, ovato-oblonga, acuta, bipollicaria, utrinque glabra, erecta, supra viridia, subtus glauca, nervis a costa alternis. Stipulae nullae, verum *margo* inter folia ciliatus, ut & anguli caulis ad folia ciliati. Spicae conjugatae, terminales, subsessiles, secundae, nudae, glabrae, erectae, digitales: rachis striato-sulcata. Bractee parvae, subulatae. *CAL.* Perianth. quinquepartitum: laciniis lineari-subulatis, acutis, longiusculis, aequalibus, glabris, erectis. Corolla monopetala, rubicunda, clavata, h. e. inferne cylindrica, superne incrassata, subquingularis, calyce multo longior, pollicaris vel ultra; limbo contracto, quinquesido: laciniis lanceolatis, acutis, patentibus; quarum 2 inferiores paullo minores. *STAM.* Filamenta 5, in fauce corollae, corollae concolora. Antherae lineari-hastatae, obtusiusculae, albae, conniventes, subexstantes. *PISTILL.* Germen superum, ovatum, parvum. Stylus teres, inferne uniarticulatus: articulo cylindrico, discolore; parte superiore facile decidua; corolla longior, superne pubescens. Stigma obtusum.

PROPRIET. Odor & Sapor exacte uti odor vasis lignei ex aqua corrupta.

VIRTUS: narcotica, soporosa, anthelminthica, pupillae dilatationem efficiens in nimia dosi sumta.

USUS.

USUS. Lumbrici, Convulsiones.

OBS. 1. *Infusum* aquosum saturatum rubrum, subspissiusculum, *odore* narcotico, *sapore* consimili; vitriolo martis injecto nil variat.

OBS. 2. Dosis adultis herbæ drachm. 2, in infuso, bis de die. Largior dosis, initio data, sæpe discrimen minatur. Vidi puellam 10 annorum graviter dormientem e Spigelia, nimia dosi sumpta; namque illa, e Spigeliæ unc. 2, in aquæ font. libr. 2, ad remanentiam libræ 1 coctis, hauserat prima vice Decocti unc. 2, dein unc. 1 quavis sexta hora; post 36 horas illam inveni soporose dormientem, cum palpebris ita relaxatis, ut infra orbitam oculi longius penderent, digitorum ope elevandæ, pupilla valde dilatata; quæ vero symptomata sponte sensim evanescebant, quando somnus remittebat. Convulsiones violentas ope Spigeliæ curatas vidi, etsi vermes non visi discessisse. Hanc Spigeliæ frequentissime præscripsi, sed vim ejus purgantem (qualem statuunt quidam), nunquam comperi.

OBS. 3. Per JOHN LINNING, medicum in Carolina australi, Europæis primum innotuit Spigeliæ hujus vis anthelminthica, quæ arcanum antea fuerat barbarorum in illa regione. Planta nunc Anglis cognita est sub nomine *Indian Pink*. Cl. LINNING (*) laudat imprimis radicem, in forma pulveris, dosi gran. 12 infantibus triennibus, vel in infuso, dosi scr. 1, quæ dosis mane & vesperi repetenda per nonnullos dies.

OBS. 4. Spigelia anthelmia, BROWN. *Jamaic. t. 37. f. 3.*, in nostris officinis non prostat. Hanc ajunt debiliorem esse præcedenti.

65. CONVULVULUS Scammonia. LINN. Sp. pl. 218. Mat. med. 82.

Con-

(*) *Ess. and observat. phys. and litterar. v. 1. art. 14. p. 386.*

Convolvulus foliis sagittatis, postice truncatis, pedunculis bifloris. *RUSSEL in Medical Observat. and inquir. vol. 1. p. 13. t. 1. f. A-F.*

Scammonium. *DODON. Pempt. 387.*

Convolvulus syriacus, Scammonia Syriaca.
MORIS. Hist. 2. p. 12. f. 1. t. 3. f. 5. MILLER Figur. p. 68. t. 102.

Pharm. SCAMMONIUM CRUDUM.

Locus. Oriens, in montibus, ex Antiochia ad montem Libanum, in monte Tauro, in tota Syria, alibique. *Perennis.*

FORMA. Gummi-resina in frustis, fusca, levis, friabilis: fracturis nitidiusculis.

PROPR. Odor foetidiusculus. Sapor subviriolicus, nauseosus. *Masticata* hæc gummi-resina in ore difficulter solubilis, emollitur & adhæret dentibus, sæpe arenosa. Solvitur in aqua pura: solutione lactescente, subviridescente; lactescit etiam frictione digiti humidi. Resinosa pars solvitur in Spiritu vini: tinctura limpida.

VIRTUS: purgans, heroica, dosi gran. 5-10-15.

USUS. Morbi chronici.

OBS. 1. E Scammonii boni unc. 48, ope Spiritus rectificati, per extractionem obtinentur Resinæ siccae & friabilis circiter unc. 22; residuum vero, in aqua coctum, largitur Extr. aquos. unc. 5. Hæc resina Scammonii, pari modo ac Resina Jalapæ, stimulat & purgat eadem dosi.

OBS. 2. Fœtidissima excrementa a Scammonio observavit L. B. VAN SWIETEN.

OBS. 3. *Diagrydium* infida est præparatio, quæ ideo rejicienda.

OBS. 4.

OBS. 4. Scammonium Aleppinum purum, in solo nati, ruri colligitur a rusticis, ineunte mense Junio, unde fertur in urbem Aleppo, ibique a Judæis emitur, & plerumque adulteratur heterogeneis immixtis. Colligitur, abrasa terra & radice oblique secta, supposito vasculo, in quo liquor lacteus defluens exceipitur, singula radice non ultra paucas drachmas succi largiente. Hic succus, in aëre aperto sponte inspissatus, Scammonium audit. Herba plantæ siccata minime purgat, ut observavit Cl. RUSSEL. Optimum Scammonium provenit ex Marasch, quadriduo itinere ab Aleppo urbe distante; inde affertur in urbem, pellibus parvulis inclusum, unde postea Londinum & Massiliam a mercatoribus Anglis & Gallis transmittitur. FR. HASSELQUIST.

OBS. 5. Tentare mereret, annon Convolvulus Scipium LINN. Scammonium etiam sisteret; certe succum præparatum Convolvuli vulgaris huic scopo convenire prædicat PH. MILLER.

66. CONVULVULUS Turpethum. LINN. *Sp. pl.* 221. *Mat. med.* 84.

Convolvulus indicus alatus maximus, foliis Ibisco nonnihil similibus angulosis. HERMANN. *Lugd. Bat. p.* 177. *t.* 178 & 179.

Pbarm. TURPETHI Radix.

Locus. Malabaria, Ceylona, locis opacis, humidis, ad fossarum margines. *Perennis.*

FORMA. Radix recens longissima, cylindrica, flexuosa, ramosa, extus fusca, succo lacteo turgida; HERMANNUS. *Siccata* vero, qualis in officinis occurrit, secta in frusta digitalia, teretia, subfragilia, corticali parte cinereo-fuscescente, *parencymate*, transversim secto, poris plurimis pertulo.

PROPRIET. recent. Sapor subdulcis, dein pungitivus, nauseosus; *HERMANNUS. Sicc. odor* nullus; *sapor* debilis, subnauseosus.

VIRTUS: purgans, hydragoga, dosi scr. i - dr. ꝑ.

USUS. Morbi chronici.

OBS. Radicis Turpethi unc. 8, cum Spiritu vini extractæ, dant Resinæ circiter drachm. 5, quæ eodem modo parique dosi purgat ac Resina Jalapæ.

67. CONVOLVULUS Soldanella. LINN. *Sp. pl.* 226. *Mat. med.* 81. KNIPHOF *Botan. orig. cent.* 6.

Convolvulus maritimus rotundifolius ZANNICH. *Venez. t.* 6.

Soldanella, Brassica marina. LOBEL. *Hist.* 329.

Soldanella. DODON. *Pempt.* 391.

Soldanella vulgaris sive Volubilis marina. PARKINS. *Theatr.* 161.

Pharm. SOLDANELLÆ Herba.

Locus. Italia, Gallia, Zelandia, Flandria, Anglia, in littoribus. *Perennis.*

FORMA. Caulis herbaceus, procumbens, inferne repens, glaber, angulatus, sæpius longius extensus. *Folia* subcarnosa, alterna, longius petiolata, reniformi-cordata; obtusa cum mucrone parvo, utrinque glabra, nervoso-venosa, pollicaria. *Pedunculi* axillares, solitarii, uniflori, foliis longiores. *Flores* majusculi, purpurascens.

PROPRIET. Recens lactescens. *Odor* nullus. *Sapor* amarus, acris. *Siccata Sapor* acriusculus. *Masticata* mordet in faucibus, vix amaricans.

VIRTUS: purgans, hydragoga, dosi scrup. i - drachm. ꝑ, sed in infuso drachm. i - 2.

USUS. Hydrops.

68. CONVOLVULUS (Mechoacanna) caule volubili; foliis cordatis, fructibus maximis tomentosis.

Convolvulus americanus Mechoacan dictus.
LINN. *Mat med.* 83.

Mechoacanna vera lativa. MÜNTING. *Aardgewasf.* p. 764. * t. 763.

Tacvache seu radix Michuacanica. HERNAND.
Mexic. 164.

Bryonia alba Peruana five Mechoacanna.
PARKINS. *Theatr.* 179.

Peruviana Mechoacæ provinciæ planta Bryoniae similis. LOBEL. *Hist.* 345.

Pharm. MECHOACANNÆ Radix.

Locus. America media, Mexico.

FORMA. Radix magna, carnosa, recens lactescens, alba. *Siccata* in taleolas scissæ leves, extus pallide cinereas, *parencymate* albo, fragili, friabili.

PROPR. inodora, subinsipida. *Masticata* primum leviter dulcescens, deinde acriuscula, subnauseosa.

VIRTUS: laxans hydragoga lenta, dosi drachm. $\frac{1}{2}$ - 1.

USUS.

OBS. *Infusum*, aquosum insipidum, cerevisiæ instar clarum; a vitriolo martis non demutatur. Per decoctionem vim purgantem perdit radix. Cum spiritu vini digesta, parum resinæ dat.

69. MIRABILIS dichotoma. LINN. *Sp. pl.* 252.

Admirabilis Jasmini rosa. CLUS. *Hist.* 2. p. 90.

Jalapa officinarum. MARTYN *Centur.* 1. t. 1.

Mechoacanna nigricans five Jalapium. PARKINS. *Theatr.* 180.

G 2

Pharm.

Pharm. JALAPÆ Radix.

Locus. America media, Mexico. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix carnosa, majuscula, ovali-oblonga, extus nigricans, rugosa; *parenchymate* fusco-cinereo; post sectionem transversalem notato circulis nigricantibus concentricis, centro variegato maculis oblongis, pariter nigricantibus. *Siccata*, prout in pharmacopoliis occurrit, in taleolas transversales scissa, solida, ponderosa, sectione transversali eodem modo picta ac in recente. Ceterum variat communiter in nostris officinis, ut nunc magis pallida, nunc prorsus nigrescens obveniat; præstantissima censetur quæ maxime resinosa.

PROPR. sicc. Odor debilissimus. Sapor acrisculus, diutius inhærens, haud ingratus. *Masticata* & deglutita pungit in faucibus. Quando contunditur, pulvis in auram ascendens valde titillat in naso & faucibus, atque irritat adusque sternutationem. Jalapæ frustum in candelæ flamma accenditur; & resina ejus funditur; sed simulac flammam removeris, extingvitur, fumat: fumo graveolente.

VIRTUS: purgans hydragoga, dosi gran. 15. scrup. 1 - drachm. ꝑ.

USUS. Vermes.

OBS. 1. Particulis suis acribus, quibus sternutationem excitat Jalapa, alias etiam intestina irritat, atque sic purgat. Hinc noxia in ardore viscerum, febribus inflammatoriis, diarrhoeis; hinc, uti WEPFERUS observavit, nimia dosi sumpta, sæpe intestina inflamat; hinc denique convulsiones apud sensibiliores ab ejus esu, ut monstrant exempla a cl. P. C. ABILDGAARD adducta (*).

OBS. 2. Radix Jalapæ, cum spiritu vini rectificato digesta,

(*) *Collectan. Socier. med. Hafniens.* vol. 1. p. 234.

digesta, tincturæ tertia parte in baln. mar. abstracta, & deinde cum aqua frigida præcipitata, *Resinam* Jalapæ sistit. E radicis libr. 10 obtinentur Resinæ uncia 16. Hæc, nuperrime per aquam præcipitata, tenax est, fere ut Terebinthina; siccata vero dura & friabilis. Ceterum resina hæc calidum est purgans, stimulans, sæpe quoque tormina excitans; dosi gran. 2-5-10. Contra ea *Extractum* aquosum satis mite est, & præstans laxans, dosi gr. 15-scrup. 1-drachm. ꝑ.

OBS. 3. De genere plantæ, ex qua Jalapæ Radix sumitur, inter Botánicos non convenit. Ill. von LINNÉ Mirabilem Jalapam olim statuit, sed postea PH. MILLERUM secutus id correxit, & Convolvulum Jalapam reposuit. Ego, effectus visendi causa, radicem Mirabilis Jalapæ recenter siccata ad scrup. 1 vel drachm. ꝑ. propinavi, sed non purgavit; dedi etiam æquam dosin Mirabilis longifloræ, sed nec ea purgavit. Verum radix Mirabilis dichotomæ satis bene purgat, quemadmodum etiam simillima est Jalapæ veræ exoticæ.

OBS. 4. De Jalapa scripsit, & quidem diffuse, C. F. PAULLINI (*), purus compilator, cujus ergo liber, 417 paginis constans, parum frugifer est, utpote maximam partem conflatus ex meris præparatis Jalapæ atque formulis; hæc vero, quatenus Jalapa cum multis aliis rebus longa serie combinatur, nihil certi evincunt. Interim ejus usum commendat auctor in plerisque morbis; ast dissuadet apud hypochondriacos. Decoctum Jalapæ aquosum nihil valere dicit.

70. LONICERA caule procumbente repente, foliis obverse ovatis acutis scabris. LINN. *Mater. med.* 69.

Ipecacuanha. Pis. *Brazil.* 101. MARCGR. *Brazil.* 17.

G 3

Ipeca-

(*) *De Jalapa liber singularis.* Francof. ad Moen. 1700.

Ipecacuanha Brasiliensis radice emetica. PETIV.

Gazophyl. t. 59. f. 9.

Pharm. IPECACUANHÆ Radix.

Locns. Brasilia, in sylvis humidis. *Culturæ* impatiens. *Perennis.*

FORMA. succ. Radix cylindrica, digitalis vel ultra, crassitie pennæ anserinæ, cinerea, rursus profusum flexa, annulis s. rugis torulosis transversalibus, approximatis; *parenchymate* resinoso, brunneo, fragili; fibra lignea centrali, longitudinali.

PROPR. succ. *Q. lor.* graviusculus, subnauseosus. *Sapor* amaricans, graviusculus; *masitata* radix acriuscula, faucibus inhærens. Inter pulverandum orti circumcirca pulvisculi stimulant in nato & sternutationem cient, pulmonibus etiam molesti.

VIRTUS: emetica, adstringens, alterans, diaphoretica si cum opio jungatur.

USUS. Dysenteria, Diarrhœa, Hæmorrhagia uteri.

OBS. 1. *Infusum* aquosum leviter amaricans est, & submordens; vitriolo martis fusciscit. *Decoctum* radicis aquosum saturatum, submucilaginosum est, fatis amaricans, rubicundum; vitriolo martis statim nigrescit. Sequitur hinc, decoctum vel pulverem Ipecacuanhæ adhiberi oportere, ubi adstringentibus opus, infusum autem ubi iisdem non est locus. *Extractum spirituosum* resinofum, circiter quinta pars ponderis radicis; emeticum, stimulant; *aquosum* vero mite est, subemeticum.

OBS. 2. Ipecacuanha emesin communiter concitat, de s. scr. i vel drachm. s. exhibita. Immo etiam in parca d. si, ad pauca duntaxat grana, sumpta, vomitum movet,

vet, ut docuit cl. S. PYE (*). Præscribitur ut emeritum, ubi primæ viæ purgandæ, atque præclara præstat in febribus, dysenteria & diarrhœis. Sæpissime vidi, dysenteriam in prima quasi herba præcisam, mature propinata Ipecacuanha, ad drachmam ꝑ. Diarrhœas quoque eadem, dosi ita restricta atque repetita, compluries curavi; & vero contra infantum diarrhœam, quæ in Svecia mensibus Julii, Aug. & Septembr. sæpe epidemica esse solet, Ipecacuanha admodum mihi profuit. Sed & in aliis morbis saluberrima deprehensa. Sic nob. N. DALBERG (**) Ipecacuanham, sub parcissima dosi, nempe tertia parte grani, quovis bihorio vel trihorio datam, hæmorrhagias uteri feliciter suppressisse docet. Eadem via plures ego fœminas sanavi, etiam ubi quasdam e protracta hæmorrhagia uteri ferme enervatas deprehenderam; &, quod sæpe miratus sum, curat sic Ipecacuanha sine relapsu, atque adeo agit in hoc morbo ut verum specificum; namque subinde vidi, fœminas, post paucas ejusdem doses, levatas, atque deinceps curatas, etsi tota summa Ipecacuanhæ, ab ipsis sumtæ, vix scrup. i. excesserat. Veruntamen idem de aliis non valet hæmorrhagiis. In hæmoptysi nunquam mihi Ipecacuanha successit. Hæmorrhoides nimias eadem semel quidem vidi sufflaminatas fuisse, sed non ita multo post recruidisse. In mictu cruento ter eam frustra præscripsi. Cum Opio conjuncta Ipecacuanha, ad modum cl. DOVER, bonum est alterans, diaphoreticum ac sudoriferum, adeoque in Rheumatismis prodest. Cl. MARK AKENSIDE (***) eandem præstantissimam comperit in asthma spasmodico, eo quod curam persolverit. Exhibuit vero is grana 3-5 quovis mane, vel etiam gr. 5-10 quovis

G 4

altero

(*) *Medical Observat. and Inquiries*, vol. 1. p. 240. seq.

(**) *K. Vetensk. Acad. handl.* vol. 51. p. 316.

(***) *Medical Transactions*, vol. 1. p. 96.

altero mane. Agit hic plerumque emesi, movet expectorationem, & tollit morbum post 2 vel 3 septimanas.

OBS. 3. Ad Lonicerae genus, cum laudato v. LINNÉ in *Mater. med.*, Ipecacuanham officinalem retuli, dum verus character genericus aliquando innotuerit. Ipecacuanha *alba* longe alia est radix, cum officinali non confundenda, quam vide infra sub genere Violæ. Historiam Ipecacuanhæ tradidit cl. SPIELMANN (*).

71. LONICERA Periclymenum. LINN. *Sp. pl.* 247. *Mat. med.* 68.

Caprifolium germanicum. DODON. *Pempt.* 406.

Pharm. CAPRIFOLII Stipites.

Locus. Europa. *Frutex.*

FORMA. *ficc.* Stipites teretes, pallide cinerascens, glabri, articulati, ramosi: ramis ad articulos alternatim oppositis, confimilibus; vestiti cortice tenui; centro longitudinaliter perforati.

PROPRIET. *ficc.* Odor nullus. Sapor debilis, leniter amaricans.

VIRTUS: diuretica.

USUS. Rheumatismus.

OBS. *Infusum* aquosum luteo-rubicundum, colore potus Theæ, odore subnarcotico; sapore consimili, subamaricante; cum vitriolo martis nigrescit.

72. CINCHONA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 244. *Mat. med.* 71.

Quinquina. DE LA CONDAMINE *Memoir. de l'Acad. d. sc.* 1738. p. 226. t. 5. fig. A - E. & t. 6. f. F - S.

Cortex

(*) *Mater. med.* p. 616.

Cortex Peruvianus vulgo China dictus. E.
 Rosén *diff. de Cort. peruv. t. 1. BARTHOL.*
Hist. centur. 5. p. 107. t. 116.

Gentiana indica fruticescens. HOEFER. *Herc.*
med. l. 6. c. 3.

Cascarilla de Loja. *Hispanis.*

Arbol de la Cascarilla, Corteza vel Cascara
 de Loxa. *Peruvianis.*

Pharm. CHINCHINÆ (Peruvianus) Cortex.

Locus. Peruvia, speciatim Loxa, in montibus, (optima Chinchina e monte Cajanuma); in viciniis Rio Bamba, Cuença, in Quito, in montibus Jaën. *Arbor excelsa.*

FORMA. Cortex duriusculus, brunneo-rubescens, extus cinerascens, rugosus, sulcis transversalibus interruptis, sæpe lichenibus deformatus, sectus in frusta semidigitalia, convoluta vel concava; fragilis: fractura læviuscula vel fibroso-scabra.

PROPR. Odor mucidus. Sapor amarus, austerus, inhærens.

VIRTUS: antifebrilis; tonica, adstringens, roborans, stomachalis, antiseptica, suppurationem promovens.

USUS. Febres intermittentes, exacerbantes, topicæ; Odontalgia periodica, Gangræna, Scrophulæ, Vermes, Hæmorrhagia uteri, Hæmoptysis, Phthisis, Empyema, Variolæ confluentes, Aphthæ criticæ, Atonia, Debilitas senilis, Anorexia, Tussis convulsiva.

OBS. 1. Anno 1638 Chinchinæ usus Europæis innotuit, ex occasione pertinacis febris intermittentis Comitissæ DEL CHINCHON; tamen integrum effluxit seculum, quo incolæ Peruviæ, & speciatim Loxæ, huic remedio adeo non fisi sunt, ut potius idem vituperarent,

G 5

rint,

rint, uti remedium nimis calidum & insalubre, unde etiam factum, ut hoc eximium specificum neglexerint, quantumvis febribus intermittentibus multoties cruciati. Tandem vero ipsi quoque justum huic cortici pretium statuere didicerunt, idque cura JOSEPHI DE JUSSIEU.

OBS. 2. Pulvis Chinchinæ, qui in Anglia paratur, subtilissimus est, neque idem stomacho molestus. Circa pulverationem hujus corticis observandum est, quod primus leviorque pulvis abjiciendus, quippe qui plerumque nonnisi epidermide corticis lichenibusque annexis constat. Resinosa pars difficiliter in pulverem conteritur, sed hæc præstantissima merito censetur. Expedit, in optione Chinchinæ, seligere cortices tenuiores, e ramis arboris gracilioribus desumptos, duriores, fragiles: fractura læviuscula, subfuscescente, atomis micantibus conspicua (dum nimirum luci exponuntur); cortices autem molliores, subfriabiles, fractura filamentosa, non approbandi. Qui vero crassi sunt, e trunco vel ramis grandioribus sumti, rejiciendi.

OBS. 3. Chinchina extrahitur menstruo aquoso, vinoso vel spirituoso. *Infusum* aquosum corticis pulverati, *frigide paratum*, tenue est, limpidiusculum, intense amarum; vitriolo martis subito nigrescit, tamen limpidiusculum permanet. Si cortex grosse incisus in aqua frigida infunditur, aquam vix tingit, quæ potius limpidissima, tamen insimul valde amara, evadit. *Infusum calide* apparatus fortius fit, colore & sapore, si præsertim in balneo præparetur, atque rubicundum & clarum fit quamdiu calet, refrigeratum autem opalescit & serum lactis refert; si vero pergit rubere, indicio id est, bonam non fuisse Chinchinam, ideoque jam rejiciendam. Hoc infusum cum vitriolo martis statim nigrescit, ac turbidum evadit. *Decoctum* aquosum rubrum est quamdiu calet, at frigesfactum velut infusum lactescit, quiete subsidens, sapore amaro & auste-

austero; cum vitriolo martis pariter momento nigrescit. Decocti Chinchinæ (e cort. unc. 2 in aquæ f. q. per horas 3 coctis, colat. libr. 1) guttæ 12, aquæ puræ unc. 6, in qua vitriolum mart. solutum erat, instillatæ, colorem viridi-fuscescentem stiterunt; guttæ vero 20 colorem fuscum; quodsi plus decocti addebatur, fusco nigrescebat. FULLERUS observavit, corticem, septies in aqua coctum, eum octava vice rursus coqueretur, aquam adhuc amaritie infecisse. *Tinctura* spirituosæ rubra est, sapore calido, austero; vitriolo martis subito nigrescit. *Extractum* corticis austereum est. Obtinui e cortice Extracti aquosi circiter unam tertiam partem, spirituosi vero unam quintam partem. Cl. BAUMÉ infusum Chinchinæ frigidum laudibus effert, & statuit, quod aqua frigida valet e cortice extrahere omne quod activum est, atque id experimento comprobatur; etenim corticis unc. 25, cum aqua frigida elixiviata, & postea decoctioni subiectæ, non dederunt ultra unc. 1 extracti terrei, subinspidi, in spiritu vini non solubilis. Generatim dicendum, Chinchinam decoctione protracta debilitari, cum resina ejus, ut recte monuit BAUMÉ, ista operatione admodum decomponatur, & neque in aqua, nec in spiritu vini amplius solubilis fiat, sed ut terra iners rejicienda veniat. Hinc ratio, cur decoctum Chinchinæ saturatum, ex pulveris Chinch. unc. 2 paratum, adeo parum valeat ad sistendum febris quartanæ paroxysmum; hinc etiam ratio, cur extractum Chinchinæ aquosum, vulgari methodo, nempe decoctione protracta in aqua simplici, cum subsequente inspissatione, paratum, debilius & minus efficax sit remedium, quam ipse cortex in substantia, etiamsi æqua ad utrumque portio adhibita sit, id quod omnes practici sæpenumero experiuntur. Ideirco infusum Chinchinæ frigidum, seu potius infusum apparatus ex affusa aqua calida absque ebullitio-

litione, omni decocto corticis præstat; atque ideo etiam extractum Chinchinæ methodo potissimum Baumeana parandum est, ea tamen cum differentia, ut ex infusio calido formetur, repetitis affusionibus aquæ, quoad omne activum fuerit extractum, subsequente evaporatione cauta, leni igniculo, in consistentiam mellis. *Sal* sic dictum *essentiale* Chinchinæ, trituratione corticis protrahita in aqua frigida elicatum, extracti species est, sed nimis sumtuosa præparatio, pretio non respondens. Cl. TH. PERCIVAL pulchra experimenta cum Cortice Peruviano instituit (*).

OBS. 4. Si cortex Peruvianus in febribus intermittentibus ex sententia succedat, bene purgandæ antea erunt primæ viæ, & sub apyrexia exhibendus cortex, qui, siquidem bonus & tenuissime pulveratus, dosi drachm. 6 vel 8 febris paroxysmum suspendet, relapsusque postinde præcavebitur, si modo tertia, quinta, septima & nona hebdomade post febrem curatam, drachmæ 2 quotidie sumantur; vel, ut certius deprehendi, præcipue in febribus pertinacibus autumnalibus, si quovis altero, vel quovis tertio die, hæc dosi propinetur, per plures septimanas. Talibus enim in febribus seminium febrile longa intervalla a Chinchina vacua non tolerat, sed sæpe repullulat. In Quartanis autumnalibus etiam expedit corticem acuire calidis atque amaris, præcipue Radice Serpentinæ virg. Gentianæ, Zingiberis, alcalinis, quod maxime necessarium inveni, siquidem alias sæpe fallit Cortex. Quodsi corticem fastidiant nec tolerant ægri, juvat illum coquere in aqua, ad pulvis consistentiam, ventrique imponere, qua quidem via febres intermittentes crebro curantur. Infantibus sufficiunt pulveris Chinchinæ uncia 2, at adultis uncia 5 imponendæ. Cataplasma hoc per plures

(*) *Philos. Transact. vol. 57. p. 221. sequ.*

res dies valere potest, dummodo aqua vel decocto Chinchinæ irroretur, quoties siccatum fuerit. S. PYE (*) pluribus casibus utilitatem hujus cataplasmatidis illustrat. Ceterum pulvis corticis dilui etiam poterit aqua simplici, & ut clyσμα applicari, quod bene retinent ægri. Effectum Chinchinæ in plurimis aliis morbis cum emolumento experti sunt Medici. Sic in decubitu humorum, in fistulis, cancro exulcerato, hæmorrhagiis, scorbuto ac rachitide, egregios effectus præstitit. In tussi convulsiva, præmissis emericis, bono cum successu decoctum corticis propinavimus. Binos ipse ab empyemate Chinchina curavi. Quo magis sputa sætent, eo certior cura. In phthisi pulmonali sæpe quidem præclara præstat, sæpe autem nihil efficit. Quando aphthæ accesserunt, symptomaticæ in hoc morbo, non evidenter nocuit, nisi sputa suppressisse diceres. Certe ubi sputa in phthisi nimis abundant, cortex indicatur; si vero cum oppressione pectoris subito diminuantur, cortici non inhærendum. Nullam vidi noxam ex moderata dosi Chinchinæ quotidie sumta in phthisi, etiamsi sanguis, per venam sectam emissus, crusta inflammatoria obductus subinde fuit. Effectum hujus corticis in Scrophulis demonstrarunt viri clariss. J. FORDYCE (**), J. FOTHERGILL (***), & BOND (†).

OBS. 5. Chinchina *nocet* in omnibus febribus inflammatoriis, sub initio febrium biliosarum & putridarum, atque in quacunque febre, ubi hypochondria tensa sunt & abdomen durum, atque ubi lingua crassa sordibusque obducta. Generatim nocet semper, ubi cutis arida, pulsus durus ac celer, urina cruda saturataque, & fauces siccæ; atque etiam ubi ardor viscerum

(*) *Medical Observat. and Inquiries*, vol. 2. p. 245.

(**) *Medical Obs. and Inquir.* vol. 1. p. 184.

(***) *l. cit.* p. 303.

(†) *l. c.* vol. 2. p. 265.

rum est, visceraque obstrueta. Ast in progressu februm biliosarum & putridarum, postquam urina sedimentum posuit linguaque remollita est, plerumque bono cum successu præscribitur. Biliosæ febres autumnales interdum multum frustrant practicos juniores falsa sua remissione, præcipue sub initio morbi; etenim occurrunt epidemiæ, ubi hæ febres sub larva tertianæ in scenam prodeunt, intervallis lucidis apyrexiam mentientibus; sed si Chinchina tunc exhibetur, paroxysmus vehementia intenditur, ægrumque sæpe in delirium trahit.

OBS. 6. Chinchina, etsi admodum styptica est, tamen naturales & criticas evacuationes non videtur sistere. Cl W. HEBERDEN (*) scæminæ cuidam, altero post partum die, Corticis drachm. i quovis trihorio dedit, absque retardatione lochiorum; nec eadem in aliis scæminis hocce cortice suppressa. In variolis confluentibus nunquam salivationem inhibuit, quod sæpius miratus sum.

OBS 7. Innumeri fere auctores de Chinchina scripserunt, & eorum, quos ego vidi, antiquissimus est GAUDENT. BRUNACUS, Doctor Romanus, qui edidit *Syntagma de Cina Cina s. pulvere ad febres Venetiis* 1661. 8:o. Docet is, corticem e regno Peruviano Romam principio allatum a. 1650 a Patribus Jesuitis, & a Cardinale DE LUGO impense promotum. Svadet, ut Corticis drachmæ 2, in vino albo per 3 horas maceratae, sub initio paroxysmi sumantur. Infusum & decoctum rejicit. Formula ista BRUNACI exacte convenit cum illa, quæ in schediastmate Italico, proxime post inventum hunc corticem Romæ publicatio, existat, cujus recensionem dedit TH. BARTHOLINUS a. 1661 (**). Ex ea patet, medicos non dedisse corticem,

nisi

(*) *Medical Transact. vol. i. p. 470.*

(**) *Histor. anat. centur. 5. p. 108.*

nisi post febris insultum cum rigore, nec illius usum ante svasisse in tertiana, quam aliquot dierum decursu in veterata esset, in quartana autem nonnisi post elapsos 25 vel 30 dies. Ceterum asserit BARTHOLINUS, a. 1653 aliquot hominum millia febribus malignis, quartanis simplicibus ac duplicibus, Romæ grassantibus, cortice liberata fuisse, postquam D. FONSECA ejusdem corticis naturam & indolem propriis experimentis indagaverat, bonumque eum deprehenderat, idque svasu memorati Cardinalis, qui ea tempestate magnam corticis vim, suis sumtibus comparatam, pauperibus liberaliter distribuit. Ne recidiva subsequeretur, pulveris Chinchinæ drachmæ 2, in vino maceratæ, bis vel ter exhiberi jussæ, cautumque, ne quidquam ejus prima vice sumeretur, antequam laxans vel clyisma quoddam applicatum fuisset.

73. COFFEA arabica. LINN. *Sp. pl.* 245. *Mat. med.*
70. KNIPHOFF *Bot. orig. centur.* 11. BLACKW.
Herbal t. 337.

Jasminum arabicum Lauri folio, cujus semen apud nos Caffé dicitur. JUSSEU *Mem. de l'Acad. d. sc.* 1713. p. 388. t. 7.

Jasminum arabicum, Castaneæ folio, flore albo odoratissimo, cujus fructus Caffé dicitur. TILLI *Hort. Pis.* p. 37. t. 32.

Evonymo similis ægyptiaca, fructu baccis lauri simili. PLUKEN. *Almag.* 69. t. 272. f. 1.

Kauwa. LE BRUN *Voyag. aux Indes orient.* p. 346. t. 206. f. B.

Caffé. DES MARCH. *Voyag.* tom. 3. p. 229. t. 1.
DE LA ROQUE *Arab.* t. 3, cum fig. BANCROFT
Gvian. p. m. 15. *

Culinis CAFFÉ Semina.

Locus.

Locus. Arabia felix ; nunc etiam in America calidiore, ubique fere confita. *Arbor.*

FORMA. *ficc.* *Semina* ovalia, utrinque obtuso-rotundata, hinc convexa, inde plana, sulco longitudinali, glabriuscula, sæpe arillo maculata, semiungvicularia, cinerascens; *ustulata* fusconigricantia, subinquinantia.

PROPRIET. *recenter ficc.* *semin.* *odor* fere foeni; *sapor* gramineus (Du MONT); *diu vero ficc.* & uti apud nos occurrunt, *odor* debilissimus, fere acervi fecalis; *sapor* odori congruens, subamaricans. *Ustulata* friabilia, sicca, *odore* fragrante, grato, penetrante, præcipue si recentissime *ustulata* sint semina; *sapore* sicco, amaricante, odori conveniente; *masficata* salivam fusco tingunt. Inter *ustulandum* tument & sudant.

VIRTUS *ustulat.* exsiccans, excitans, stomachalis.

USUS : somniculosis; Cephalalgia consensualis.

OBS. 1. *Decoctum* saturatum seminum Coffeæ *cru-*
dorum, i. e. nondum *ustulatorum* & *contusorum*, fusco-nigricans fit, odore ac sapore radicis Solani tuberosi, sed intensius amaricante. Si hoc aqua pura diluitur, ut infuso Theæ colore respondeat, vitriolo martis illico nigrescit; idem etiam cum *infuso* seminum *cru-*
dorum contingit, sed tunc dilutius nigrescit. *Deco-*
ctum seminum *ustulatorum* fusco-brunneum fit, amarum, fragrans; aqua pura dilutum rubrum; cum vitriolo martis nigrescit. HOUGHTON (*) semina Coffeæ destillavit, atque ex semin. libr. 1 obtinuit phlegmatis unc. 7, olei subempyreumatici unc. 2½, capitis mortui unc. 5½. Hocce caput mortuum difficillime incineratum fuit.

OBS. 2.

(*) *Philos. Transact.* N:o 256. p. 315.

OBS. 2. Usus Coffeæ nunc temporis ubique fere usitatus, immo & vulgaris est, decoctum nimirum ex seminibus ustulatis. Si post prandium sumitur, concoctionem promovere creditur cibi. Ceterum plurimi tempore maturino decoctum hocce hauriunt, addito cremore lactis atque saccharo, unde alvus sæpe emolitur. Quod cephalalgia medetur, notissimum est. Novimus feminam, quæ per 20 annos quovis mane evigilavit cum cephalalgia, tantisper ingravescente, dum potum Coffeæ hausisset, ex quo postmodum per totum diem levatam se sensit. Coffeæ vis excitans apud Arabum quosdam evidentissima est, qui, siquidem opio & confectioe sua narcotica *Benge* dicta abutuntur, iisque depressi & semisopori evadunt, solo Coffeæ potu eriguntur; d' ARVIEUX (*).

OBS. 3. Potus Coffeæ sæpe nocet illis, qui irritabili systemate nervoso laborant; obest etiam apoplecticis, lethargicis atque hæmorrhagiis obnoxiiis. Non tamen generat sanguinem spissum, uti ajunt multi, errore populari seducti. Vidi sacerdotem, potu Coffeæ eousque abutentem, ut quotidie 10 vel 12, immo subinde 15, vascula ejus plena hauserit; erat vero is macilentus, cholericus, facie subcrocea.

OBS. 4. Coffeæ arbor primum in Americam, & quidem Surinamum, introducta est ab Hollandis; anno vero 1718 Galli quidam transfugæ baccas nonnullas Coffeæ furtim secum apportarunt Cayennam, unde postmodum in Martinicam ceterasque intulas Antillas sensim migravit hæc arbor; BARRERE (**). In Europa increbuerunt semina Coffeæ mediante circiter seculo XVII. In Italia a. 1615 potus Coffeæ incognitus fuit; DELLA VALLE (***). Nec ante a. 1640 multum

H

uli.

(*) *Voyage dans la Palestine*, publ. par DE LA ROQUE, p. 196.

(**) *Hist. natur. de la France Equinoxiale*, p. 62.

(***) *Reiſs-beschreib.* 1. p. 41.

usiratus in Massilia, quæ urbs ipsum a primo usurpasse videtur; Du MONT (*). Postinde in Angliam introductus a. 1652, ubi, Londini puta, paullo post prima potus Coffeæ taberna visa est; HOUGHTON (**). Anno demum 1661 usum ejusdem ibidem invaluisse, ex MÖINICHENIO refert TH. BARTHOLINUS (***). Eodem anno primus de novo hocce potus genere rumor ad aulam Holsaticam pervenit, & quidem ex aula Suecica, in qua, ut in Litteris testatur J. LANGELOTT (†), tunc temporis dudum receptus erat ejus usus, qui tamen aulae Danicæ nondum innotuerat, fatente BARTHOLINO (††). Ex illo tempore, grassante præsertim bello a. 1672, satis cito quoquoersus per Europam serpsit luxus hicce, adeo ut a. 1691 in plerisque domibus honestioribus Galliae potus Coffeæ frequens fuerit; Du MONT (†††).

OBS. 5. Semina Coffeæ *pulpa* glutinoso-dulci, subnauseosa, intra baccam circumdata sunt. Hæ baccæ, sejunctis seminibus, crebriori in usu sunt apud Arabes australes, præcipue in Jemen, quam ipsa semina, quæ illis nimis calida videntur; & vero istas baccas, leniter tostas, decoquunt Arabes in aqua simplici, unde emergit decoctum colore & sapore fere Theæ Chinenfis, quod ut salubre & refrigerans respiciunt; NIEBUHR (§).

OBS. 6. In calidioribus Americæ regionibus, baccæ Coffeæ bis in anno maturescunt, & quælibet arbor quotannis profert circiter libras 3 seminum; BANCROFT

(*) *Voyag. en France . . . & en Turquie, tom. 4. p. 81.*

(**) *l. cit.*

(***), *Epist. medicinal. centur. 3. p. 193.*

(†) BARTHOLIN. *l. c. p. 191.*

(††) *l. c. p. 193.*

(†††) *loc. cit.*

(§) *Beschreib. von Arabien, p. 52.*

CROFT (*). Semina Coffeæ Arabica longe præstant Americanis, partim quod sapidiora sunt, partim quod diutius se conservant, ceterum in forma externa satis inter se conveniunt, nisi quod Arabica magis albicant quam cetera.

74. CORIS monspeliensis. LINN. *Sp. pl.* 252. *Mat. med.* 80. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Coris quorundam. CLUS. *Hist.* 2. p. 174.

Symphytum petraeum. CAMER. *Epit.* 699.

Pharm. COREOS Herba.

Locus. Europa australis, in arenosis. *Annua.*

FORMA. Radix ramosa. Caules plures ex una radice, digitales, erecti, teretes, pubescentes, simpliciusculi. Folia subcarnosa, sparsa, frequentia, sessilia, linearia, obtusa, 2 lineas longa vel semiungicularia, reflexa; inferiora integra; superiora margine spinuloso-ciliata. Spicæ terminales, solitariae, cylindricæ, obtusæ, sessiles. Calyces spinosi. Flores cærulei.

PROPRIET. Odor vix ullus. Sapor amariusculus.

VIRTUS:

USUS.

75. VERBASCUM Thapsus. LINN. *Sp. pl.* 252. *Mat. med.* 90. BLACKW. *Herb. t.* 3. OEDER. *Icon. t.* 631.

Verbascum mas & candela regia, LOBEL. *Hist.* 303.

Verbascum latius. DODON. *Pempt.* 143.

Bouillon-blanc. GEOFFR. *Mat. med. contin. T.* 3. p. 277.

H 2

Pharm.

[*] *Naturgeschichte von Guiana*, p. 15.

Pharm. VERBASCI Herba, Flores.

Locus. Europa; in glareosis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix ramosa, descendens. *Caulis* simplicissimus, erectus, bi-vel tripedalis, tomentosus, angularis e foliis decurrentibus. *Folia* sparsa, sessilia, decurrentia, spithamæa, oblonga, inferne attenuata, acutiuscula, undique tomentosa, albido-viridescencia, margine crenata, erecta, supra rugosa, subtus nervoso-venulosa; inferiora petiolata; superiora sensim minora. *Spica* cylindrica, terminalis, subsessilis, palmaris vel ultra, constans bracteis & floribus tempore inæqualibus. *Bractææ* lanceolatae, terminatae apice lineari, angusto; subtus tomentosa, supra glabrae, calyce fere longiores. *CAL. Perianth.* tomentosum, ovato-oblongum, basi angulatum, quinquefidum: laciniis lineari-lanceolatis, subæqualibus, intus lævibus, erectis. *COLLA* infundibuliformis, calyce longior. *Tubus* glaber, crassus, breviusculus. *Limbus* luteus, tomentosus, quinquefidus: laciniis ovato-oblongis, obtuso-rotundatis, subæqualibus; 4 erectis, apicibus inflexiusculis; infima patente. *STAM. Fil.* 5, filiformia, tubo inserta, limbo breviora; 3 superiora paullo breviora, superne lanata, erecta; 2 inferiora longiora, glabra, declinata. *Anth.* oblonga, didyma, erecta. *PIST. Germen* subrotundum, tomentosum, obtusum. *Stylus* filiformis, inferne tomentosus, superne glaber, longitudine corollæ. *Stigma* capitatum, compressum.

PROPR. rec. Folior. odor debilis, subnarcoticus, non gratus. *Sapor* herbaceus, subamaricans, in folia Raphani incidens, sed longe debilior; *Flor. rec.* debilior, subnarcoticus, vix gra-

gratus. *Sicc. Folior. odor* debilis, non ingratus. *Sapor* subrancidus. *Flor. odor* svaveolens, fere Iridis florentinæ; *sapor* gratus, violaceus.

VIRTUS folior. emolliens; *Flor.* anodyna, pectoralis.

USUS flor. Tussis, Hæmorrhoides cæcæ.

OBS 1. *Flores* extrahuntur menstruo aquoso & spirituoso; destillatione dant aquam stillatitiam violaceo odore; folia vero debiliorem. *Infusum* aquosum florum & foliorum cum vitriolo martis nigrescunt.

OBS. 2. Vis plantæ stupefaciens ex eo demonstratur, quod pisces a seminibus adeo stupefacti evadunt, ut manibus capi possint; BOCCONE.

76. NICOTIANA Tabacum. LINN. *Sp. pl.* 258.

Mat. med. 87. KNIPH. *Bot. orig. centur.* 4.

Petum Tabacum. BLACKW. *Herbal t.* 146.

Herba sancta. LOBEL. *Icon.* 316.

Quavhyetl. HERNAND. *Mexic.* 403.

Petum latifolium. CLUS. *Exot.* 309.

Tabacum majus latifolium. SCHOON *Oeffen der plant. p. 7. t. 1. f. A - E.*

Hyoscyamus peruvianus. DODON. *Pempt.* 449.

Pbarm. TABACI (*Nicotianæ*) Herba, Extractum.

Locas. America. Colitur ubique. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fibrosa. Caulis bipedalis vel ultra, erectus, teres, villosus, subviscidus, simplex. Folia magna, alterna, pedalia vel ultra, pro ingenio soli, patentia, ovali-lanceolata, acuta, inferne attenuata, sessilia, paullulum decurrentia, utrinque glabra, supra obscure viridia, subtus pallidiora, costa & nervis albedo-viridescentibus, pubescentibus; suprema minora, sessilia.

filia, non decurrentia. *Corymbus* terminalis, compositus, fastigiatus, villosus-viscidus, parce foliosus: foliis floralibus lanceolatis, ad singulas divisuras solitariis, acutis. *CAL. Perianth.* monophyllum, ovato-campanulatum, villosus-viscidum; minutim quinquangulatum, quinquefidum: laciniis ovato-acutis, erectis, subæqualibus. *CO-ROLLA* monopetala, infundibuliformis, villosus-viscida, subincurvata. *Tubus* pallide viridescens, cylindricus, calyce duplo longior, undique striatus, in medio punctis 5 elevatis, situ annulari extus dispositis. *Limbus* inferne ovato-oblongus, tubo concolor, superne explanatus, rubicundus, quinquangulatus, ciliatus. *STAM. Filam.* 5, albi-da, subulata, longitudine tubi, inferne hirsuta, versus basin tubo adnata, superne glabra, ad latus superius corollæ flexa. *Anth.* cordato-compressæ, versatiles. *PIST. Germen* superum, conicum, glabrum, majusculum, futuris 4 longitudinalibus. *Stylus* cylindricus, glaber, longitudine staminum. *Stigma* capitato-convexiusculum.

PROPR. recent. Odor debilius narcoticus, siccat. vero fortior. *Sapor recent.* amaricans, acriusculus; *masticata* folia recentia, subglutinosa, linguam faucesque leviter mordentia: saliva viridescente. Folia Tabaci recentia, manibus tractata, digitos inquinant glutinosa quadam materia, fusco-brunnea. In flamma candelæ flagrant folia ficcata: fumo narcotico, asilvetis grato, cinere albido relicto. Folia concisa, carbonibus ignitis injecta, fulgurant & fremunt ad instar Nitri, nervi potissimum & petioli.

VIRTUS: narcotica, inebrians, antispasmodica, emetica, purgans, errhina, sternutatoria, phthiriaca, repellens.

USUS

USUS internus: Tussis; *externus*: Phimosis, Ozæna, Obstipatio alvi; *diæteticus* vulgatissimus; ubique terrarum pulvis naribus, & fumus ore hauriuntur, luxuriosa & mira consuetudine.

OBS. 1. *Infusum* aquosum folior. rec. & siccat. rubicundum, odore & sapore Nicotianæ, nauseoso; papyrum brunneo colore tingit; cum vitriolo martis fuscescit leniter.

OBS. 2. *Infusum* Nicotianæ, emetici loco in initio febrium putridarum, ut bona medicina domestica in Svecia adhibetur. Clysmata e fumo Tabaci alvum potenter solvunt. Extractum Nicotianæ in tussi sæpe multum pollicetur. Fotus e foliis Tabaci, s. lavacrum e Decocto Tabaci, desideratum effectum plerumque præstat in Phimosi. Vidi, paraphimosin chronicam, absque omni inflammatione, nunc insensibilem fere, largæ cristæ similem, solo fotu e Decocto Tabaci, brevi resolutam.

OBS. 3. Nicotiana, principio Petum nuncupata, innotuit in Europa anno 1560, per mercatorem quendam e Florida reducem, & curante JOH. NICOT famosa facta. Mirum mihi videtur, quod in Italia usu non fuerit recepta ante annum circiter 1610, posteaquam Cardinalis CRESCENTIUS, ex consilio VIRGIL. URSINI, eam ex Anglia arcessiverat ad sanitatem suam firmandam, multosque mox affectatores nactus fuerat. ut testatur P. DELLA VALLE (*). Per bina secula adeo percrebuit ejus usus, ut tantum non ubique terrarum nunc recepta sit, immo in necessariis sæpe habeatur. De hac planta scripserunt plurimi, inter quos TH. SCHOON (**) in extenso de ea egit.

H 4

OBS. 4.

(*) l. c. p. 42.

(**) *Waare oeffening en ontleding der Planten.* Gravenhage 1692.

OBS. 4. Plures e plantis *luridis* cum *Nicotiana* viribus quodammodo conveniunt; fumus etiam ex illis, perinde ac e Tabaco, hauriri posset.

77. DATURA Stramonium. LINN. Sp. pl. 255.

KNIPH. Bot. or. cent. 10.

Stramonium. BLACKW. Herb. t. 313.

Stramonium fructu spinoso rotundo, flore albo simplici. GARID. Aix. t. 94. ZANNICH. Venez. t. 84.

Stramonium. STÖRCK libell. p. 1. t. 1.

Pharm. STRAMONII Herba, Extractum.

Locus. Europa. Annua.

FORMA. rec. Radix alba, ramosa, fibris elongatis undique obfessa. **Caulis** subbipedalis, erectus, teres, glaber, lucidiusculus, inferne simplex, superne dichotomus. **Rami** patuli, minutim pubescentes. **Folia** alterna, subsucculentata, petiolata, vix spithamea, ovata, acuta, utrinque glabra, lucidiuscula, supra obscure viridia, venis lineata, subtus pallidiora, nervis validis, subalternis, margine undique inaequaliter sinuato-dentata, patentia. **Petioles** foliis breviores, teretes, supra superne canaliculati. **Flores** axillares e dichotomia, breviter pedunculati, erecti. **CAL. Perianth.** monophyllum, cylindricum, basi rotundatum, dilute viridescens, vix minutim lanuginosum, acute pentagonum; ore quinquefido: laciniis ovato-acutis, erectis, carinatis. **COROLLA** nivea, infundibuliformis. **Tube** viridescens, pentagonus, calyce brevior. **Limbus** turbinatus, e tubo sensim ampliato natus, nervosus: nervis circiter 15, per 5 ordines dispositis; calyce longior, superne ampliatum, patulus, pentagonus, quinqueplicatus, quinquefidus:

dus : laciniis rotundatis, breviusculis, terminatis apice lineari-subulato, conduplicato, erecto. *STAM. Filam.* 5, subulata, inferne linearia, tubo adnata, sulcata, superne libera, subulata, longitudine dimidii limbi, erecta. *Antheræ* ovali-lineares, utrinque compressæ, margine utrinque longitudinaliter dehiscentes, erectæ, inclusæ. *PIST. Germen* superum, obtusum, undique hispidum. *Stylus* albus, cylindricus, glaber, longitudine staminum. *Stigma* clavatum, obtusum, latere utrinque excisum.

PROPRIET. rec. Odor narcoticus, fortior, præcipue e foliis fricatis. *Sapor* amarus. Folia *masticata* tenera. Odor recentis herbæ narcoticus, adeo fortis & afficiens, ut, cum plantam describerem, ex odore narcotico, & ex eo quod masticaveram folii frustum, temulentus quasi evaserim, haud secus ac si infvetus fumum Tabaci hausissem.

VIRTUS: antispasmodica, inebrians, siccitatem faucibus inducens, pupillæ dilatationem cum visus obnubilatione periodica efficiens, nimia dosi sumta.

USUS. Convulsiones, Mania, Epilepsia.

OBS. 1. Extractum parari debet a succo expresso herbæ, inspissatione igne molli facta. Herbæ Daturæ rec., fine Augusti collectæ, libræ 158 mihi dederunt succi expressi libras 37; residuum in aqua decoquebatur, & decoctum inspissatum succo addebatur, quæ omnia inspissata dederunt Extracti libr. 3 ꝑ. Ætate exsiccatum hocce Extractum in massam nigro-fuscā, quæ, luci exposita, particulis nitrosis undique micat. In candelæ flamma fremit Nitri instar, cum explosione & fulguratione, ac fumat: fumo narcotico, tabacino. Sapor extracti nitrosus, mordens in lingua. E succo inspissato vel extracto liquidiore, mora & quiete, sponte na-

H 5.

scun-

scuntur veræ crystalli Nitri. Dosis Extracti Daturæ est a grano 1 ad 5, bis de die. Non augenda dosis, quando pupilla oculi dilatur.

OBS. 2. Decoctum e capsulis 3 feminalibus Daturæ, in lacte coctis, hora 8. a. m. eporum, vertiginem subito fecit, subsequente aphonía, agrypnia, frequente blatteratione, extremitatibus truncoque corporis frigidis, pulsu exili, celeri. Hunc statum excepit paralysis apparens totius corporis per horas 7, quæ, tandem in furorem abiit. Hora 10. vespertina ad se rediit æger, & tranquille dormivit per noctem. ABR. SWAINE (*).

OBS. 3. De usu Daturæ in plurimis morbis pulchre egit ill. ANTONIUS STÖRCK (**). Confirmarunt, usumque Daturæ in Epilepsia & Convulsionibus comprobant cl. viri, J. L. ODHELIUS (***), J. E. GREDING (†), J. G. WAHLBOM (††), A. F. WEDENBERG (†††), pluresque. Sæpius ipse vidi maniacos in integrum restitutos absque relapsu, ex propinato Extracto Daturæ, per tempus quoddam continuato. Delirium post puerperium sæpe curavi cum Datura, ubi alia fefellerunt. Pariter illa profuit adversus ideam fixam ex mœrore, cum deliratione mansveta conjuncta. Si fetaceum nuchæ jungitur usui Daturæ in mania, citius curatur morbus.

78. DATURA Metel. LINN. *Sp. pl.* 256. *Mat. med.* 85.

Dutra alba. RUMPH. *Amb. 5. p.* 242. *t.* 87. *f.* 1.

Hum-

(*) *Essays and observ. phys. and litter. v.* 2. *p.* 247.

(**) *Libell. de Scramonio, Hyosciamo & Aconito.* Vindob. 1762.

(***) *K. Vetensk. Acad. Handl. vol.* 27. *p.* 277.

(†) In LUNWIG. *Adversar. medico-pract. v.* 1. *p.* 259. *seq.*

(††) *Medicinal-Verk. tilstånd för år* 1769, *p.* 108.

(†††) *Diff. de Scramonii usu.* Ups. 1772.

Hummatu. RHEED. *Malab.* 2. p. 47. t. 28.

Datura. OLEAR. *Muj.* p. 27. t. 18. f. 1. 3. 6.
7. 8.

Stramonium peregrinum. LOBEL. *Icon.* 264.
Hist. 136.

Stramonia. DODON. *Pempt.* 457.

Pharm. DATURÆ Semina.

Locus. Asia, India orientalis, ubi frutescit;
apud nos culta annua est.

FORMA. Semina ovato-reniformia, utriusque
compressa, glabra, lineas 2 circiter longa, undi-
que cincta margine tereti, subcarnoso, sulcato.

PROPRIET. Odor & Sapor fatuus.

VIRTUS: soporifera, phantastica.

USUS.

OBS. De abusu hujus herbæ vide prolixè apud
RUMPHIUM, l. c.

79. HYOSCYAMUS niger. LINN. *Sp. pl.* 257.

Mater. med. 86. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

ZANNICH. *Venez.* t. 225. DODON. *Pempt.*
447.

Hyoscyamus. STÖRCK *libell.* p. 26. t. 2.

Pharm. HYOSCYAMI Radix, Herba, Semi-
na; Extractum.

Locus. Europa, in ruderalis. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix primi anni fusiformis,
undique alba: *parencymate* carnoso, albido, post
sectionem transversalem centro medullari orbi-
culato, rugoso, cincto disco annulato: annulis
subapproximatis, obsoletis. *Caulis* (secundi an-
ni) erectus, teres, bipedalis, villosus-lanatus,
subglutinosus, superne ramosus. *Rami* alterni,
erecti. *Folia* alterna, sessilia, amplexicaulia, o-
vato-oblonga, acuta, minutim tomentosa, mol-
lia,

lia, pinnatifido-dentata: laciniis lanceolatis, acutis, integris. *Flores* axillares, solitarii, ad latus alterum axillæ firi, subpedunculati. *CAL. Perianth.* monophyllum, campanulato-turbinatum, subtomentosum, basi lanatum, apice quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, carinatis, concavis, subæqualibus. *COROLLA* infundibuliformis. *Tubus* cylindricus, villosus, longitudine calycis, inferne albus, superne striatus, purpurascens. *Limbus* ex tubo sensim ampliato, erectus, patens, colore tristi, sordide sublutescens, venis rubicundis undique pictus, extus subpubescens, quinquefidus: laciniis obtusis; quarum 2 superiores ovatae, 3 inferiores paullo majores, obovatae. *Faux* purpurascens. *STAM. Fil.* 5, filiformia; alba, villosa, erecta, ad latus corollæ sursum flexa, tubo paullo longiora; quorum 2 inferiora breviora, arcuata. *Antheræ* cordato-lineares, erectæ. *PIST. Germen* superum, ovatum, obtusum, glabrum; superne albidum, inferne lutescens. *Stylus* filiformis, pubescens, violaceus, staminibus longior, flexura eadem cum staminibus, basi albidus. *Stigma* capitatum, albidum, subexsertum. *CAPSULA* intra calycem persistentem, ovata, obtusa, glabra; obsolete tuberculata, bilocularis, tecta operculo obtuso, mucronato, horizontaliter circumscisso. *Semina* numerosa, cinerea, ovata, obtusa, utrinque compressa, undique foveolis reticulata.

PROPR. rec. Rad. Odor narcoticus; *sapor* primum narcoticus; *masticata* radix tenera pulposa, subdulcescens, submucilaginosa. *Herbæ rec.* odor narcoticus, ingratus; contusorum foliorum tabacinus; *masticata* folia lubrica, submucilaginosa, *sapore* fatuo. *Folia siccata* subinsipida, vix acriu-

acriuscula, odore debili; carbonibus ignitis immixta scintillant, fremunt & fulgurant ut Nitrum, fumant: fumo narcotico, tabacino.

VIRTUS: narcotica, phantastica, antispasmodica, in nimia dosi pupillam dilatans, emmenagoga, repellens; *recens toxica*; *siccata* mitior.

USUS. *Internus* Paralysis, Palpitatio cordis, Mania, Convulsiones; *externus* Tumores duri, Scirrhus.

OBS. 1. *Infusum* aquosum, e foliis siccatis saturatum, rubrum; vitriolo martis non variatum. *Extractum* parari debet e succo expresso. Dosis a gran. 1 ad 5, bis de die. *Semina oleum* expressum dant, fatuò odore.

OBS. 2. Radices recentes primo vere ab imperitis per errorem subinde effodiuntur loco Pastinacæ, effectu sæpe tristissimo; sed curatur emeticis, & aceto vini largiter propinato. Cl. C. M. BLOM (*) ab esu radicis recentis vidit supervenisse somnum profundum, protractum, cum facie tumida rubraque, oculis splendentibus, pulsu duro, insequentibus eruptionibus gangrænosæ cutis, sparsim per totum corpus, præcipue in femoribus & tibiis; quæ vero symptomata, ex propinata aceti largæ dosi, brevi evanuerunt. Reliquæ species Hyoscyami pariter narcoticæ & venenatæ sunt. *Semina* Hyoscyami albi, dosi gran. 15 exhibita, excitant stuporem, convulsiones, subsultus tendinum, cum pulsu exili atque abolitione sensationis. Proximo mane expergefactus fuit æger clysmate antimoniali, amploque vesicatorio. ARCHIB. HAMILTON (**).

OBS. 3. De utilitate Hyoscyami scripsit laudatus STÖRCK (***), quorsum accedit, quod pulchre de Extracto

(*) K. *Vetensk. Acad. Handl.* v. 35. p. 55. seq.

(**) *Essays and observ. physic. and lister.* v. 2, p. 243.

(***) l. c.

tracto Hyoscyami differuit cl. J. E. GREDING (*). In recentiore libello (**) de Extracto Hyoscyami prædicat STÖRCK, quod spasmos & convulsiones mitigavit, opem etiam tulit in epilepsia, mania, furore, tussi phthisicorum, eclampsia infantili.

OBS. 4. Arabum confectio, *Benge* dicta, ex specie Hyoscyami præparatur, estque inebrians, somnifera, phantastica, somnia vigilia excitans, assuetis adeo familiaris, ut deficiente hac cibum fastidiant. Effectus autem hujus *Benge* est, totum systema nervosum debile, maxime irritabile; unde tremor corporis, terror ex minimo strepitu, facies leucophlegmatica. D'ARVIEUX (***)

80. ATROPA Mandragora. LINN. *Sp. pl.* 259.
Mat. med. 88.

Mandragora. MILL. *Figur. t.* 173. BLACKW.
Herb. t. 364.

Mandragoras. DODON. *Pempt.* 454. PARKINS.
Theatr. 344.

Mandragora femina. CLUS. *Hist.* 2. p. 87.
LOBEL. *Hist.* 138.

Mandragora fructu rotundo. TILLI *Hort. Pisan.* p. 108. t. 43.

Pbarm. MANDRAGORÆ Radix.

Locus. Europa australis, in umbrosis & ad ripas fluviorum. *Perennis.*

FORMA. Radix recens crassa, longa, bifida vel quadrifida, pallida. *Siccata* in taleolas longitudinales secta occurrit, fragilis.

PROPRIET. Tota planta recens odorem exhalat narcoticum, inebriantem. *Siccata* radix debi-

(*) In LUDWIG. *Adv. med.* v. 1. p. 71. seq.

(**) Libell. de *Pulsatilla*, p. 59.

(***) l. c. p. 12. seq.

debilius odorata, sapore acriusculo, amaricante, nauseoso.

VIRTUS: emetico-purgans (HERMANNUS.), narcotica, somnifera, (veterum *Pocanum*), repellens.

USUS: externus, Scrophulæ, Indurationes glandularum.

OBS. 1. *Infusum* aquosum colore cerevisiæ, amaricans, nauseosum; vitriolo martis non alteratur.

OBS. 2. De vi Mandragoræ repellente & induratas glandulas resolvente observationes recensuit cl. C. F. HOFFBERG (*). Applicuit pulverem radices, melle exceptum, vel etiam in lacte coctum, externe tumoribus duris glandularum, idque cum levatione. Radices grana 3 propinavit, insequente effectu velut a narcotico valido.

81. ATROPA Belladonna. LINN. *Sp. pl.* 260. *Mat. med.* 89. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Belladonna majoribus foliis & floribus. MILL. *Figur. t.* 62.

Belladonna. SICEL. *monogr. t.* 1.

Solanum lethale. CLUS. *Hist.* 2. p. 86. LOBEL. *Hist.* 134. DODON. *Pempt.* 453.

Pharm. BELLADONNÆ Herba, Baccæ.

Locus. Austria, Italia, in montibus. *Perennis.*

FORMA. *Caulis* herbaceus 4-vel 6-pedalis, erectus, teres, minutissime pubescens, ramosus. *Folia* alterna, gemina: altero minore; petiolata, ovata, utrinque acuta, spithamæa vel ultra, molliuscula, integerrima, nervosa: nervis a costa alternis, obliquis. *Flores* axillares, subgemini, pedunculati: pedunculis folio brevioribus. *Corollæ*

(*) K. *Verensk. Acad. bandl. v.* 24. p. 229.

rollæ rubro-purpurascens, luridæ. *Baccæ* nigricantes, nitentes, magnitudine fructus Cerasi.

PROPRIET. sicc. *Odor* foliorum vix ullus; *sapor* herbaceus, acriusculus, subnarcoticus. *Baccæ recent.* sapore dulcescente, fatuo, subadstringente.

VIRTUS: narcotica, antispasmodica, siccitatem in faucibus, & pupillæ dilatationem cum cæcitate periodica efficiens, vertiginosa; *nimia dosi* venenata.

USUS. Convulsiones, Epilepsia.

OBS. 1. *Infusum* foliorum fatuum; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Sexcentæ in medicorum scriptis occurrunt observationes, de vi narcotica & deleteria foliorum & baccarum Belladonnæ; quare caute cum hac planta procedendum. Debita vero dosi exhibita, congeneribus vix periculosior. In convulsionibus sæpe cum fructu pulverem foliorum, a gr. 1 ad 4 bis de die, præscripsi. Ulterius experiendum censeo, quid valeat Belladonna in tumoribus scirrhis & cancro. Quæ in Svecia alibi-que instituta sunt, experimenta, incassum ceciderunt. Video tamen plures clarissimos Medicos multum sibi de ea polliceri. Sic cl. TIBERIUS LOMBERGEN (*), cl. Editor Commentar. Lips. (**), alique, curationes cancri revera peractos annotarunt. Cl. J. E. GREDING (***) pulchra cum Belladonna instituit experimenta practica, quæ docuerunt, illam reapse multum levaminis attulisse, etsi morbum penitus curare non valuit. *Baccæ* Belladonnæ comestæ valde sunt venenatæ. Cl. GOECKEL (†) observationes de vi deleteria harum baccarum confirmavit,

(*) *Lectio inaugur. de Ephemeride personari Carcinomatis.* Groening. 1754.

(**) *Vol. 8. p. 654.*

(***) In LUDWIG. *Advers. med. pract. v. 1. p. 637*

(†) *Fränkische Samml. v. 3. p. 44.*

mavit, unde patet, illas necare vomitu atroci, cum convulsionibus juncto. Nihilominus tamen veteres Rob baccarum propinarunt. CONR. GESNERUS (*) svadet, ut succus baccarum expressus, in consistentiam Syrupi, addito Saccharo, coquatur, de quo sumat æger mensuram cochlearis parvi singula vice; sic somnum intulit, fluxiones stitit, dolores sustulit, dysenteriam curavit, & grate sapuit.

OBS. 3. De Belladonna scripsit Jo. M. FABER (**). Symptomata e comesta Belladonna recenset, & curam proponit, quæ præcipue consistit in emeticis s. purgantibus. Acetum ut antidotum extollit. C. C. SICILIUS (**), præmissa descriptione plantæ, testimonia auctorum affert de hujus plantæ vi venenata. Casum deinde describit viri, summopere afflicti ex usu radicis Belladonnæ, quam per errorem speciebus pro Thea, a medico præscriptis, immiscuerat pharmacopola. Postea acetum ut antidotum laudat. THEOD. G. TIMMERMANN (†) pulcherrime egit de Belladonna. Succinctam dat historiam de usu Belladonnæ in Cancro, ubi recenset pericula a variis medicis instituta, cum illorum judiciis super Belladonnæ vi anticancerosa. D. BRUMMEN, Consiliarius, ut arcanum habuit cancerum Belladonna curare. Hoc secretum in manus incidit D. SPAETH, qui illud communicavit cum JUNCKERO, hic vero cum DEGNERO. Pater cl. TIMMERMANNI a DEGNERO de hoc arcano edoctus fuit. Retulerunt hi viri, cancerum Belladonna curatum. Sed ingenue fatetur TIMMERMANN, cancerum, ab extirpatione repullulan-

I

tem

(*) *Epist. med. p. 34. b.*

(**) *Strychnomania, explicans Solani furiosi historiam, nocumenta & antidota.* Aug. Vindel. 1677.

(***) *Diatriba de Belladonna, s. Solano furioso.* Jenæ 1724.

(†) *Periculum medicum Belladonnæ; Rintelii 1765.*

tem, ubi Belladonnæ præscripserat ipse, minime curatum fuisse. Recenset deinde opiniones variorum Medicorum, Belladonnæ in levi habentium.

82. **PHYSALIS** Alkekengi. LINN. *Sp. pl.* 262.

Mat. med. 93. KNIPH. *Bot. or. cent.* 7.

Alkekengi officinarum. GARID. *Aix. t.* 6.

ZANNICH. *Venez. t.* 235.

Alkekengi f. Halicacabum. BLACKW. *Herb. t.* 161.

Solanum Halicacabum. LOBEL. *Hist.* 134.

Solanum vesicarium. DON. *Pempt.* 451.

Pharm. ALKEKENGI Baccæ, Semina.

Locus. Italia, Germania. *Perennis.*

FORMA. Baccæ subrotundæ, magnitudine fr. cerasi, calyce vestitæ, rubræ, pulposæ, polyspermæ. *Semina* plurima, subovata, utrinque compressa.

PROPRIET. Bacc. recent. Sapor acidulus, tum amaricans. Sicc. debilior. *Calyx* amarus. *Semina* acriuscula, leviter amaricantia.

VIRTUS: diuretica, refrigerans.

USUS.

OBS. Infusum Baccar. sicc. aquosum, cerevisiæ simile; vitriolo martis non demutatum.

83. **SOLANUM** Dulcamara. LINN. *Sp. pl.* 264.

Mat. med. 95. OEDER *Icon. t.* 607. KNIPH.

Bot. orig. cent. 1. & 3. DUHAM. *Arbr.* 2.

p. 269. *t.* 72.

Dulcamara DODON. *Pempt.* 398.

Solanum lignosum seu Dulcamara. BLACKW. *Herb. t.* 34.

Pharm. DULCAMARÆ Stipites, Herba.

Locus. Europa, ad sepes in nemorosis, locis depressis, sæpe in aquosis. *Suffrutex.*

FOR-

FORMA. *rec. Radix repens. Caulis* (h. e. *stipites*) suffruticosus, flaccidus, teretiusculus, subangulatus, minutim rugoso-scabridus, tuberculis sparsis exasperatus, ramosus. *Rami* pauci, alterni, erecti. *Folia* alterna, petiolata, ovata, acuta, utrinque glabra, patentia; inferiora integra; superiora hastata. *Petioli* glabri, subtus convexi, supra canaliculati. *Flores* cymosi. *Cymæ* laterales, oppositifoliæ, pedunculatæ, bifidæ, nudæ, nutantes, subsecundæ. *Bractææ* nullæ; *callus* parvus, truncatus, ad basin pedicellorum. **CAL.** *Perianth.* monophyllum, turbinatum, purpureum, parviusculum, truncatum, ore obsolete quinquefido, obtuso. **COROLLA** monopetalâ, rotata, cærulea. *Tubus* vix ullus. *Limbus* quinquepartitus: laciniis lanceolatis, acutis, plano-patentibus; singulis basi instructis *macula* gemina, subrotunda, diaphana, centro notata puncto rubro, subcordato. **STAM.** *Filam.* 5, brevissima. *Anth.* luteæ, lineares, sulcatæ, in cornu conniventes. **PIST.** *Germen* ovatum, glabrum. *Stylus* subulatus, staminibus paullo longior, glaber. *Stigma* obtusum.

PROPR. *Stipit. rec. Odor* gravis, nauseosus; *sapor* amaricans, postea subdulcescens. *Sicc. Odor* nullus; *sapor* magis amarus; *masficati* deinde dulcescunt. *Folior. rec. odor* fœtidus; *sapor* herbaceus.

VIRTUS: pellens urinam, sudorem, menses, lochia, sputa; mundificans.

USUS: Rheumatismus, Retentio mensium & lochiorum.

OBS. 1. *Infusum* stipit. sicc. aquosum rubescens, intense amarum; virriolo martis vix fuscescit. *Extractum* amarum, præstans.

OBS. 2. Stipites Dulcamaræ ficcati narcotici non sunt, etsi planta Solani est species. Dulcamara recens præstat omnino ficcata, sed dosis ipsius diminuenda. Si Stipitum Dulcam. rec. drachm. β in aquæ font. unc. 16 coquatur ad unc. 8, & decoctum deinde cum lacte diluatur, valde id opportunum est, ut observat cl. RAZOUX (*), in plurimis morbis rebellibus & chronicis, e. gr. in exostosi, herpete, scorbutica diatthesi. Apud nos Stipites ficcati communiter decoctis mundificantibus immiscentur. Extractum in arthritide dari potest a gran. 5 ad 10, bis vel sæpius de die.

OBS. 3. *Baccæ* Dulcamaræ purgantes & emeticæ sunt. Cani datæ, intra trihorium eum occiderunt. FLOYER (**).

84. SOLANUM tuberosum. LINN. *Sp. pl.* 265.

KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6.

Solanum tuberosum esculentum. BAUH. *Prodrom.* p. 89. t. 89.

Arachidna Theophr. forte, Papas Peruano-
rum. CLUS. *Hist.* 2. p. 79. t. 79.

Culinis POTATOES tubera.

Pharm. SOLANI TUBEROSI Herba, Extractum.

Locus. Peru. Colitur nunc ubique per Europam. *Annuum.* Propagatur tuberibus, nodis caulis, feminibus.

FORMA. rec. Radix teres, cylindrica, albida, fibrosa: fibris fasciculatis, horizontalibus; instructa stolonibus intra terram exprorectis, repentibus, teretibus, albis, fibris radicantibus, portantibus Tubera subrotunda, compressiuscula, lævia, cicatricibus notata excavatis, h. e. totidem gemmu-

(*) *Journ. de Medecine*, T. 22. p. 236.

[**] *Pharmac.* p. 86.

mulis vivacibus; magnitudine, colore & sapore variantia; *parencymate* carnofo, subsuccofo, lutescente, firmo. *Caules* plures ex una radice, pro numero gemmularum tuberis, erecti, flaccidi, subflexuosi, nodosi, subdichotomi, trigoni: articulis inter nodos superne alternatim interruptis; glabri, inferne simplices, e fusco variegati, superne viridescentes, ramosi. *Rami* alterni, viridescentes, cauli conformes, leviter pubescentes, scabridi punctulis elevatis. *Folia* ad nodos, alterna, petiolata, pinnata cum impari: foliolis petiolatis, oppositis, cordato-ovalibus, oblongis, acutis, integerrimis, margine minutim ciliatis, supra rugosis, lucidiusculis, scabris: punctulis elevatis, piliferis: pilis parvis, incurvis; subtus glaucis, pubescentibus, venulosis, nervosis; foliolo extimo majori; inferioribus sensim minoribus. *Auriculæ*, s. foliola parva petioli, intra singulum par pinnarum, suboppositæ, cordatæ, subsessiles. *Petiolus* communis teres, supra bisulcatus, villosus, subtus lanuginosus. *Petiolelli* confimiles, breves, pubescentes. *Stipulæ* 2, oppositæ, lunulatæ, caulem amplexantes, subsessiles. *Margo* e petiolis in caulem utrinque decurrens ad proximum nodum, flexuoso-crispus. *Pedunculi* axillares, in medio foliosi, erecti, teretes, pubescenti-scabridi. *Flores* corymbosi, albi vel violacei, pro ingenio varietatum.

PROPR. rec. Tuberum Odor subaphrodisiacus; *sapor* subfatuus; Tuberum *cocta* farinosa, sapore leguminoso. Tuberum recentia, in taleolas secta & in furno pistorio siccata, evadunt durissima, cinerea, extus farinosa, sc. ex relicto amylo, odore panis torrefacti; sed si ante siccationem coquantur in aqua, & in taleolas secentur, refe-

runt frustum cornu bovilli, fiunt diaphana, dura, rubicunda, absque odore; siccata difficulter iterum emolliuntur. Si tubera Potatoës recentia sub cineribus coquantur, odorem accipiunt seminum Pisorum in aqua coëtorum. *Herbæ rec. odor* tabacinus; *sapor* amaricans; a masticatis foliis teneris saliva viridescit. *Sicc. odor* pariter tabacinus; *sapor* fatuus. In flamma candelæ comburitur herba absque flamma permanente; folia accensa, si bene siccata, sponte non extinguuntur, sed a flamma remota ignem sœvent serpentem, comburuntur, fumant: fumo tabacino, relictis cineribus albidis; hæc folia, Tabaci instar per fistulam fumigata, relinquunt in ea *oleum* empyreumaticum, oleo Tabaci simile. Folia & petioli, carbonibus ignitis immissi, fremunt & scintillant ut Nitrum.

VIRTUS: Tuber. nutriens, facilis digestionis. *Herbæ* subanodyna, repellens.

USUS. Tuberum: culinaris.

OBS. 1. Infusum aquosum herbæ *sicc.* subrubicundum, odore non ingrato, sapore herbaceo; vitr. martis non mutatur. *Extractum* ex herba sicca nigricans, tenaciusculum, odore infusi Maltæ, sapore falso, in lingua leniter mordente.

OBS. 2. Tubera Potatoës nutriunt *farinoso* suo, quod, si debito modo extrahitur, & a vesiculis, quibus in ipsis tuberibus inclusum tenetur, bene purgatur, verum est *amylum*. Succus tuberum recentium nauseosus est, aquamque puram rubicundo colore inficit. Amylum obtinetur, quando tubera recentia, radula rasa, in aquam frigidam mittuntur, seduloque agitantur, subsequente quiete, unde pars amylacea fundum petit, furfuribus supernatantibus, qui demum separandi. Hi fursures bene elixiviandi, ut plus obtrineatur amy-

myli. E tuberum Potatoës rec. libris 10 obtinetur amyli libra 1. Parem amyli quantitatem ex tuberibus frigore congelatis obtinui; &, ut docuerunt Viri cl. C. B. SKYTTE (*), B. BERNDTSON (**), & PARMENTIER (***), hæc tubera nullum detrimentum capiunt ex frigore, modo caute regelentur. Amylum illud simile est amylo triticeo, albissimum, inquinans, luci expositum atomis micantibus conspicuum, inter digiros crepulum, friabile, ponderosum, in aqua subsidens, frigida sive tepida in aqua non solubile. Superaffusa aqua bulliente, in gelatinam agitatione abit limpidissimam, æqualem, hyalinam, sapore subfatuo, bene glutinantem. Si hæc gelatina exsiccat, vertitur in gummi transparens, album, simile Camphoræ in frustulis. Amylum hoc cum fermento nullo modo fermentationem subiit, sed se gessit ut amyllum ex Tritico.

OBS. 3. *Spiritus ardentem* ex tuberibus Potatoës parant æconomi nostri, quod sequenti modo peragunt. Rc. Tuberum recent. tonnam unam; bulliant in aqua leniter, ut commode contundi possint in pulpam; sub fine contusionis sensim addatur aquæ tepidæ q. f., ut f. pulmentum. Deinde immisceatur palearum avenac. vel triticearum tonnæ quarta pars. Hæc omnia probe & valide agitentur; tum fermentum ex Tartaro cerevisiæ addatur, & debita quies cautelæque ad fermentationem necessariæ observentur. Hoc modo Spiritus ardentis perfecti & boni circiter congios 12 ex Potatoës tonna una obtinuit cl. F. J. VON AKEN. Constat proinde, fermentationem spirituofam omnino subire tubera hæcce, quod ideo mireris, quia farina ex tuberibus siccat, sola & sine addito aliquanto farinæ frumenti,

(*) K. Verensk. Acad. Handl. v. 35. p. 324.

(**) l. c. p. 326.

(***) Exam. chym. des Pommes de terre, p. 192.

perfectam non admittit fermentationem, ut panis inde coqui possit.

OBS. 4. Utilissima hæc tubera in Europa cognita sunt inde ab exeunte sæculo 16. Innotuit planta **CASP. BAUHINO** a. 1590, iconc missa a **SCHOLTZIO**; sed paullo ante, nempe anno 1588, **C. CLUSIUS** hinc tubera cum fructu hujus plantæ acceperat a **PHIL. DE SIVRY**, qui e Belgio miserat, ex Italia deprompta, ubi tubera hæc non modo cognita, sed & usu culinari dudum recepta tradebantur. Itali ex Hispanis, hi vero ex America, tubera acceperunt. **CLUSIUS**, a. 1601 Historiam suam rariorum plantarum publicans, tubera hæc describit ut nova, & ante paucos annos Europæ primum cognita; addit tamen, ea plerisque Germaniæ hortis satis vulgaria dudum facta; quod indicio est, satis cito per Europam disseminatam fuisse plantam, instituto sane utilissimo, siquidem plurimis gentibus primarius post extiterit victus. Communiter esitantur hæc tubera, in sola aqua subfalita cocta, vel in jure carnis salinæ, cum embammate butyraceo, vel cum lardo sive carnibus salitis. Facillime digeruntur, & saluberrimus cibus. Varia escutelia in culinis nostris e Solano tuberoso apparantur. Sic panis paratur e radicibus, in aqua fervide infusis, tum contusis, & cum farina frumenti mixtis, addito fermento e tartaro cerevisiæ, unde pasta formatur, quæ breviter fermentare debet, moxque in forno coqui. *Amylum* Solani valde gelatinosum fit, si debita encheiresi tractatur. Ebullitionem vix fert, illa solum citissima erit; coctione enim protracta, multum perdit de qualitate gelatinosa. Sic utimur hoc amylo ad lintea dealbata rigida reddenda; quod ut procedat, amyllum Solani debet in aqua frigida primum contundi, deinde virgulæ ope in aqua bulliente, olla ab igne remota, bene conquassari in gelatinam satis firmam. Hæc encheiresis necessaria est, alias enim solo aëre tol-

tollitur rigor linteï. Pro mensa parant *gelatinam Solani*: sc. Rc. aquæ puræ q. v., succi Ribium rubr. & Rubi Idæi cum Saccharo cocti, corticis Cinnamomi & flaved. cort. Citri, non concisi, q. f. ad gratum caporem; ebulliant omnia in olla cuprea bene polita; tum eximantur cortices, & amyli pulverati q. f. ad consistentiam justam per cribellum inimitratur, sub debita valida agitatione cum virga, subsequente brevi ebullitione per minuta 10 vel 15, dum decoctum clarescat, quo facto olla ab igne removeri debet, gelatinaque in vase elcario, mensæ adaptato, statim immitti. Observandum est, quod tota dosis farinæ, ad justam gelatinæ consistentiam requisitæ, durante prima agitatione cum virga, immitti debet; etenim non expedit novam portionem farinæ superaddere, finita prima agitatione; nam altera portio farinæ, serius addita, non gelatinescit, sed concrescit in grumos duriusculos, albos, non solubiles, unde tota gelatina deturpatur. Si gelatinam limpidam cupias, minor portio farinæ Solani recipi debet; si autem spissiore velis, major portio prima vice adjicienda, ut formis adaptari possit. Parant etiam coqui nostri jusculum, Sagu æmulum, coquendo passulas, cinnamomum &c. in aqua pura, quibus rebus, postquam cuncta satis cocta sunt, adjiciunt farinæ Solani q. f. ad justam consistentiam, posteaque addunt novam portionem farinæ, quæ granis Sagu respondeat, quo facto ollam ab igne remonent, jusculumque tandem inferunt, addito vino rubro. Ceterum amyllum Solani juri etiam carniū addunt, unde magis gelatinosum, satis tamen limpidum, fit. Pultes pulmentaue, ex hoc amylo cum lacte cocta, sapida fiunt. Præterea adornant placentas sapidissimas ex amylo solani, farinæ tritici immixto, parca tamen dosi, ne fermentatio necessaria supprimatur. Possunt etiam præparari placentæ sapidæ ex solis tuberibus Solani, absque farina tritici;

cujus generis formulam sequentem communicat al.
 PARMENTIER: Recipientur Tubera Solani, sub cineribus assata, q. v.; decorticata contendantur in pulpam. Rc. hujus pulpæ libr. 1, cui addantur vitelli ov. 8, sacchari unc. 4, quæ omnia agitando bene misceantur; deinde iterum addantur flavedo & succus mali citrei unius, iterumque agitando bene commisceantur. Tum agitentur albumina ovorum 8 in spumam, adjicianturque pastæ, quo factò hæc pasta mollis mox mittatur in ollam, butyro illinitam, & sic coquatur, superimposita lamina cum igne. Sæpius degustavi hanc placentam, absque aqua, lacte, butyro, sale & farina paratam, & bonam deprehendi. Alii conscindunt tubera Solani cocta, in taleolas, illasque deinde parant cum butyro, sale culinari, pipere, cepa, petroselino minutissime oonciso, pauxilloque farinæ, tandem humectant cum jure carniū, vinoque bono, coquunt & calidas inferunt.

85. SOLANUM Melongena. LINN. *Sp. pl.* 266.

Mala insana. DODON. *Pempt.* 455.

Melongene. LABAT *Voyag. en Espagne, T. 5.*
p. 165. *

Trongum hortense. RUMPH. *Amb. 5. p. 238.*
t. 85.

Nila Barudena. RHEED. *Malab. 10. p. 147. t. 74.*
Culinis MELONGENÆ pomum.

Locus. Asia, Africa, America. Colitur copiose in oriente. *Annuum.*

FORMA. rec. Fructus axillares, pedunculati, penduli. *Pomum* ovale s. subcylindricum, leve, magnitudine circiter ovi anserini, pulcherrimum, obscure violaceum s. purpureum, lævisimum, nitidum, apice obtusum, depressiusculum, macula lutescente, puncto convexo, umbilici loco; basi paullulum attenuatum, vestitum

ca-

calyce subcaroso, fordide violaceo-viridescente, adperso plurimis pilis stellatis & aculeis raris pungentibus; quinquesido, sæpe trifido: laciniiis acutis, erecto-patentibus. *Parenchyma* albidum, carnosum, firmum, polyspermum: *seminibus* plurimis, subrotundis, compressiusculis, per series plures longitudinales dispositis.

PROPR. rec. Odor pomi crudi, nuper resecti, fere pomi Cucumeris; Sapor subcucumerinus.

VIRTUS

USUS: culinaris.

OBS. I. In India & Oriente adeo familiares coquis sunt hi fructus, uti Cucumeres apud nos. In Aleppo mensibus autumnalibus primarius fere cibus est incolarum; ALEX. RUSSEL. (*). Immaturi sumi solent. Parantur hæc poma vario modo. Scinduntur primum in duo frusta longitudinalia, deinde coquantur in aqua pura, usquedum mollescant; tum eximuntur ex aqua, & bene comprimuntur, ut succus amaricans rite defluat; postea caro pomi excutatur, & conscinditur una cum petroselino & pane triticeo, in aqua pura emollito, salis pauxillo, & olei olivarum q. s. ut fiat pasta, qua postea adimpleretur crusta pomi, a carne excissa vacua; postremo in farragine coquitur, adaptato moderato igne, tam supra quam infra, & deinceps infertur. Aliter paratur assatione; sc. poma primum dissecantur per medium, deinde incisuræ fiunt in carne longitudinaliter & transversaliter, quæ sale perfricantur; post semihoram bene exprimitur succus pomi amarus; tandem incisuræ adimplentur pane raso, petroselino, pipere, oleo olivarum, q. s., & assantur ad lenem ignem supra craticulam, mensæque postremo imponuntur. Coquantur etiam cum carne, uti radices Napi, & gra-

(*) *Nat. hist. of Aleppo*, p. 25.

grata sunt, nec flatulenta. Sæpe duntaxat cum vino & saccharo coquantur, sapidaque evadunt, salutaria, & facilis digestionis. Spect. PALM, e Smirna redux, semina ad nos attulit, quæ, fata & prout clima tulit culta poma protulerunt, quæ in escam adhibita bona deprehendi. Si cruda eduntur, fatua & indigesta sunt, etiamsi sale & pipere condiantur, vel oleo & aceto commisceantur. Non deterreat præjudicium generis plantæ luridæ, namque fida experientia plus valet, quam omnis theoria.

OBS. 2. Semina feri debent loco pingvi, substrato fimo, uti Cucumeres. Frigoris maxime impatientes sunt teneræ plantæ, & ut poma apud nos ferant, campanæ vitreæ illis superimponendæ. Maxima, quæ hic vidi, poma magnitudine ovi anserini fuerunt; in calidis vero regionibus admodum increfcunt. Sic in insula Mauritiæ s. Isle de France libram integram pondere æquant, & maxime multiplicantur (*).

86. SOLANUM nigrum. LINN. *Sp. pl.* 266. *Mat. med.* 94.

Solanum officinarum. ZANNICH. *Venez. t.* 267.

Solanum hortense. DODON. *Pemptad. p.* 450. *t.*

451. LOBEL. *Histor.* 133. BLACKW. *Herbal t.* 107.

Pharm. SOLANI Herba.

Locus. Europa, in hortis & cultis. *Annum.*

FORMA. rec. Radix alba, fusiformi-cylindrica, ramosa, fibrosa. *Caulis* erectus, pedalis, teres, viridis, nodosus, inter nodos angulatus: angulis 2 scabridis, oppositis, a singulo pedunculo ad proximum decurrentibus; undique ramosus: ramis alternis, e nodis exeuntibus, erectis. *Folia* ad nodos, infra ramos, pariter alterna, petio-

(*) *Voyage à l'Isle de France, par un Officier du Roi, t. 1. p. 215.*

petiolata, ovata, acuta, angulata, subcarnosa, utrinque glabra, margine minutim ciliata, bipollicaria vel ultra, pro ingenio foli, patentia. *Petioli* semiteretes, supra biangulati. *Umbellæ* laterales, ex ipso caule & ramis infra folia, sed latere opposito, enatæ, pedunculatæ, minutim pubescentes, simplices, cernuæ, nudæ, subsexflo-ræ. *CAL. Perianth.* monophyllum, minutim pubescens, 5-fidum, obtusum, erectum. *COROLLA* infundibuliformis. *Tubus* brevis, viridi-lutescens, longitudine calycis. *Limbus* albus, 5-partitus: laciniis ovato-oblongis, acutis, margine minutissime ciliatis, patentibus, tubo triplo longioribus. *STAM. Filam.* 5, breviuscula, erecta, villosa, ori tubi inserta. *Anth.* lineares, obtusæ, erectæ, subconvergentes. *PISTILL. Germen* globosum, superum, viride, glabrum. *Stylus* subulatus, longitudine staminum, inferne villosus. *Stigma* capitatum, viride.

PROPRIET. rec. herbæ: *Odor* foetidus; *Sapor* herbaceus, subfatuus. *Masticata* folia tenera, saliva viridi.

VIRTUS: anodyna, repellens, pellens.

USUS.

OBS. Egregia experimenta cum Solano nigro instituit cl. THOM. GATAKER (*), incipiendo a grano 1, hora vespertina dato, sensim adscendendo ad grana plura. Vim hujus plantæ expertus est auctor adversus ulcera impura, pertinaces dolores, cutis erosiones, hydropem. Agit vi sua narcotica, sudorem & urinam mover, ac sæpe alvum ducit; sed largiori dosi exhibita, vomitum sæpe excitat, capitis dolorem, vertiginem, visus

(*) *Observ. on the internal use of the Solanum or Nightshade.* Lond. 1757.

fus obnubilationem. Folia confusa, per triduum applicata, certo remedio sunt *Bulæ* morbo Arabum, ut docet PETR. FORSKÅL (*), qui consistit in vulnere corroderente sine dolore, quo levato restat cicatrix, quasi ex variolis.

87. CAPSICUM annuum. LINN. *Sp. pl.* 270. *Mat. med.* 96. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 11.

Capficum. CLUS. *Exot. p.* 340. *f.* 340.

Vallia-capo-molago. RHEED. *Malab.* 2. *t.* 35.

Capficum Actuarii, f. Piper indicum longioribus filiquis. LOBEL. *Icon.* 316. *Hist.* 172.

Capficum oblongioribus filiquis. DOD. *Pempt.* 704.

Piper indicum. BLACKW. *Herb.* t. 129. MERIAN. *Surin.* p. 55. *t.* 55.

Quiya Brasiliensibus. PIS. *Bras.* 225.

Chili Piper filiquosum, mexicanum. HERNAND. *Mex.* 135.

Pharm. PIPERIS INDICI Fructus.

Locus. America meridionalis. *Annuum.* Colitur copiosissime in Peruvia.

FORMA. rec. Capsula conica, incurvata, subdigitalis, subcarnosa, glabra, rubra, nitidiuscula, basi fulcita calyce brevi, urceolato, viridi, quinquentato; subbilocularis: dissepimento abrupto; referta seminibus subrotundis, acutiusculis, utrinque compressis, albidis.

PROPR. rec. Odor narcoticus; recenter resecti fructus fortis, fere Tabaci. Sapor acerrimus, igneus. fauces excandens; masticatus fructus valde calefacit & pungit in ore & faucibus, haud secus ac innumeri acum mucrones, sapore Piperis

(*) *Descr. plant. c.* 2. *p.* 46.

peris nigri, diu inhærente, intolerabili. *Siccat.* paullo mitior, perquam tamen acris. Fructus ficcus, pulveratus & naribus tractus, stimulat in naso & faucibus, fortius quam Tabacum, tussimque & sternutationem vehementem excitat. In igne fumat: fumo sternutationem pariter ac tussim excitante.

VIRTUS: pungens, incidens, stomachica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Infusum* aquosum rubescens, spissiusculum, perquam acre, gustatum acrimonia sua fauces calefacit, pungit & Piper sapit; vitriolo martis injecto colorem retinet, & concrescit in gelatinam rubescentem, subdiaphanam, duriusculam; quod etiam accidit ex affuso alcohole vini. Fructus Capfici, quando in Spiritu vini maceratur, pungentem suam qualitatem cum illo quoque communicat; menstruo proinde tam aquoso quam spirituofo extrahitur; sed alembicum non transcendit id quod pungens est, quando tinctura spirituofoa destillatur.

OBS. 2. Capficum annuum colitur in valle Aricæ Peruviae, tam copiose, ut incolæ, ex sola hac valle, quæ sex milliaria gallica non excedit, Capficum, quod *Agi* vel *Piment* vocant, pro 80000 aureis quotannis vendant. Incolæ Peruviae ita Capfico delectantur, ut eo carere non possint in suis embammatibus, quamvis adeo acre sit, ut infvetus vel a solo ejusdem gustu abhorreat; FREZIER (*). Idem valet etiam de incolis Carthagenæ; ANT. DE ULLOA (**). In Quito fructum Capfici crudum comedunt, cum sale culinari, idque sat copiose; ULLOA (***) .

OBS. 3.

(*) *Voyage de la mer du Sud*, T. i. p. 262.

(**) *Voyage de l'Amerique meridionale*, part. 1. p. 151.

(***) *l. c.* p. 350.

OBS. 3. Semina Capfici in febribus intermittentibus protrahitis & repullulantibus cum successu sæpius præscripsi, & quidem formula sequenti: *Rc. Semin. Piper. ind. gr. 6. Bacc. Lauri ser. 2. Mr. f. pulvis, dividendus in tres partes æquales; quarum prima portio fumenda incipiente primo rigore; secunda postridie eadem hora; tertia vero tertio die. Sæpiissime vidi febres intermittentes protrahitas hocce pulvere curatas, plerumque sine relapsu.*

88. STRYCHNOS (*Nux Vomica*) foliis ovatis obtusis quinquenerviis: nervis evanescentibus.

Strychnos Nux vomica. LINN. Sp. pl. 271. Mit. med. 77.

Nux vomica in officinis. BLACKW. Herb. t. 395. RAJ. Hist. 1814.

Caniram. RHEED. Malab. 1. p. 67. t. 37.

Pharm. VOMICA Nux.

Locus. Malabaria, Ceylona. Arbor.

FORMA. *sicc. Semina orbiculata, utrinque compressa, umbilicata, tomentosa: villo molli adpresso; pollicaria, cinerea; parenchymate bipartibili, cotyledonibus subcorneis.*

PROPRIET. *Odor nullus. Sapor intensius amarus; semina masticata cartilaginea.*

VIRTUS: *tonica, venenata, narcotica, vertiginosa, pandiculationes convulsivas sæpe vehementissimas excitans, nimia dosi deleteria: tremoribus, epilepsia.*

USUS. *Dysenteria.*

OBS. 1. *Tritu & confusu contumax, hinc difficillimè pulveratur. Extracti aquosi dimidiam ponderis nucis partem largitur; spirituosi vero, tres sedecim partes. NEUMANN.*

OBS. 2.

OBS. 2. Toti potissimum Canis generi summe deleteria est Nux vomica, unde ea uti venatores solent ad interimendum Lupos & Vulpes; etenim sub parca dosi, sæpe ad pauca duntaxat grana, illis letalis est, ut observavit P. (*). Deglutita hæc nux intra semihoram vires narcoticas exserit, sæpe deleterias, tamen si in ventriculo vix solvitur, quod sectiones cadaverum demonstrarunt. Itaque in nervos potenter agit. Fibras quoque musculares valide roborat amaro suo. Hominibus non æque perniciofa ac feris, quare etiam ægris eam exhibuere Medici, dosi gr. 5 ad gr. 10, semel vel bis de die. Cl. J. O. HAGSTRÖM (**) nucem vomicam ut specificam in dysenteria commendat, scrup. 1. quovis mane dato. Periculum ejus feci ego in nonnullis dysentericis; & quidem omnes evacuationes suppressit per 12 horas, sed postmodum recruduit morbus. Inter hos ægros scæmina fuit 32 annorum, quæ scrup. 1. sumsit mane & vespere per biduum; ipsi inceserunt, post singulum pulverem, pandiculationes summe convulsivæ, cum vertigine, omnibus evacuationibus suppressis, neque vomuit, nec a morbo curata fuit, sed rediere symptomata dysenterica post relictam nucem, quare aliis remediis curanda erat; hæc dolorem ventriculi & regionis epigastricæ per longum dein tempus sensit. Ut anodynum atque roborans dari tamen potest nux vomica dysentericis, idque cum successu, dosi refracta, sub fine morbi, postquam emetica antimonialia debitaque laxantia rite præcesserunt. In Ceylona Nux vomica, ut specificum contra morsum Colubri Najæ, propinatur, & quidem interne sumta, ut narrat LE GRAND (***).

K

89. STRYCH-

(*) *Stralsundisches Magazin*, t. 1 p. 52.

(**) *K. Verensk. Acad. bandl. vol. 34 p. 301.*

(***) In notis ad J. RIBEYRO *Histoire de l'île de Ceylan*, p. 154.

89. STRYCHNOS (*Ignatii*) foliis ovatis acutis quinquenerviis: nervis continuatis, fructibus maximis:

Igafur seu Nux vomica legitima Serapionis.

CAMELL. *Philos. transact. vol. 21. n. 250. p. 88. t. 1. f. 4. 5. 6.*

Cucurbitifera Malabathri foliis scandens, Catolóngay & Contarà Philippinis orientalibus dicta. PLUKEN. *Mantiss. 60.*

Pharm. SANCTI IGNATII Faba.

Locus. Insulæ Philippinæ. *Arbor.*

DESCR. & FORMA. *Caulis* fruticosus, crassitie brachii, altissimas arbores scandens, cortice scabro, crasso, cinereo. *Folia* opposita, brevius petiolata, ovata, acuta, ampla, quinquenervea, venulosa, sapore amaro. *Flores* majusculi. *Fructus* ovalis, dodrantalis, Melone major, testa lapidescente, obductus epidermide lævi, splendente, viridescente, pulpa carnosa, flava, amaricante, molli; unilocularis, includens *semina* plurima, sæpe viginti, *recentia* magnitudine nucis juglandis, inæqualia, polymorpha, argentea lanugine splendentia, (CAMELLI): *siccata* vix nuce Avellana majora, subtrigona, durissima, subcornea, albido-glauca.

PROPRIET. *Odor* nullus. *Sapor* amarissimus.

VIRTUS: tonica, narcotica, subemetica, ant-helminthica, emmenagoga, nimia dosi, se scrup. i vel ultra, vertiginosa, tremorem totius corporis & motus convulsivos excitans, sæpe sudores frigidos, animi deliquium.

USUS. Tertiana.

OBS. Dosis gr. 5 ad 10. Raro in substantia exhibetur, sed communiter in infuso aquoso. *Extracti* aquosi

quosi dimidium radices ponderis accepit NEUMANN;
spirituosi vero $\frac{5}{24}$ partes ponderis radices.

90. STRYCHNOS (*colubrina*) foliis conjugatis
ovatis trinerviis, cirrhis simplicibus.

Strychnos colubrina. LINN. *Sp. pl.* 271. *Mat.*
med. 78.

Modira - Caniram. RHEED. *Malab.* 8. p. 47.
t. 24.

Pharm. COLUBRINUM Lignum.

Locus. Malabar. *Arbor.*

FORMA. *ficc.* Lignum leviusculum, molliusculum, pallide cinereum, excisum e ramis f. truncis arboris, teretibus, crassitie pollicari vel bipollicari; obductum cortice cinereo, verrucis f. nodulis sparsis adsperso. Lignum transversaliter sectum disco æquali, undique pertuso punctis excavatis, subapproximatis.

PROPR. pulv. ligni: *Odor* nullus; *sapor* debilius amaricans, subacutus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. 1. Decoctum pulverati ligni rubrum, odore nullo, sapore debiliter amaricante & acriusculo; vitriolo martis vix fufcescit, sed coagulatur.

OBS. 2. Hoc lignum in officinis nostris adeo incognitum, ut non satis bene sciam, num verum fuerit, quod descripsi. Habui tamen hoc specimen ex insula Manilla, a Pharmacopola, ibi degente, cl. C. H. WÄNMAN donatum, sub nomine *Ligni colubri* f. *Palo contra veneno*.

OBS. 3. Ex propria experientia nihil de vi hujus ligni medica statuere possum.

91. **CORDIA** Sebestena. LINN. *Sp. pl.* 274. *Mat. med.* 171.

Sebestena scabra, flore miniato crispo. DILLEN. *Hort. Eltham.* p. 340. t. 255. f. 331.

Novella nigra. RUMPH. *Amb.* 2. p. 226. t. 75. *Pharm.* SEBESTEN Fructus.

Locus. India utraque. *Arbor.*

FORMA. Drupa ovata, utrinque acuta, magnitudine Pruni minoris, fusca, basi fulcita calyce orbiculato, concaviusculo, coriaceo, rugoso, cinereo, repando. Nux majuscula, ovata, utrinque obtusa, compressiuscula, obsolete tetragona: angulis oppositis majoribus, acute marginatis; bilocularis. *Parencyma*, i. *Pulpa* mollis, fuscum.

PROPRIET. Odor nullus. Sapor dulcescens, viscosus.

VIRTUS: rec. nutriens; sicc. edulcorans, obtundens, pectoralis, eccoprotica dosi unciae 1 vel 2.

USUS. Tussis.

OBS. Gluten alexandrinum ex hoc fructu parari, adeo tenax, ut ayiculæ eodem capiantur, docet TRAGUS.

92. **RHAMNUS** catharticus. LINN. *Sp. pl.* 279.

Mat. med. 72. BLACKW. *Herb.* t. 135. ZAN-

NICHELL. *Venez.* t. 299. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 214. t. 50. BAUH. *Hist.* 1. p. 55.

Rhamnus solutivus. DOD. *Pempt.* 744.

Pharm. SPINÆ CERVINÆ Baccæ.

Locus. Europa, in nemoribus. *Arbor.*

FORMA. rec. Baccæ immaturæ virides; maturæ magnitudine seminis Pisi, subrotundæ, apice depressiusculæ, puncto elevato, loco umbilici,

ci, undique læves, nitidæ, nigricantes; *parencymate* viridi, pulposo-succoso, tetraspermo. Utut pulpa ipsa viridis, cortex tamen baccæ latere interiore obducitur succosa substantia, velut in baccis Ribium nigrorum, violaceo tingente. *Semina* ovata, obtusa, dorso convexa, antice carinata, hinc subtrigona, fusca, læviuscula.

PROPRIET. recent. baccarum Odor Padi. Sapor primum dulcescenti-nauseosus, odori congruens, dein substypticus. *Masticatæ* salivam viridipurpurascente tingunt. *Seminum* sapor amaricans; *masticata* salivam lutescenti colore inficiunt.

VIRTUS: purgans, dosi drachmæ 1 vel 2; tinctoria.

USUS.

OBS. 1. Infusum aquosum baccarum rec. violaceo-purpurascens, e mucilagine præcipitata turbidum, odore & sapore baccarum; ex Spiritu Vitrioli rubrum fit; ex Spirit. Nitri paullo obscurius rubrum; ex Solut. Aluminis obscure violaceum; ex. Ol. Tartari p. d. ferrugineum; ex Vitriolo martis nigrum.

OBS. 2. Baccæ recentes maturæ, cum alumine coctæ, tingunt viridi colore, præsertim si tinctum sapone lavetur; cum Tartaro coctæ tingunt rubro; cum lixivio ciner. betulin. tingunt luteo. Si succus baccarum maturarum, absque prævia depuratione, ad mellis consistentiam caute inspissetur, & addito pauxillo aluminis, in aqua soluti, vesicæ immittatur, quæ loco calido suspendatur ad ficcandum; sique ulterius tota massa in aqua solvatur, & tum coletur, juncturaque evaporetur, obtinebitur color ille viridis, usitatissimus sub nomine *verd-de-vesfie*, Germ. *Saftgrün*; *DUHAMEL*; *GEOFFROY*. Loco aluminis, quidam hunc colorem parant cum aqua calcis, addendo hujus aquæ

libr. 8 ad succi baccar. expressi libras 12, & Gummi Arab. unc. 6, quam miscelam deinde in consistentiam extracti evaporant & siccant. BAUMÉ.

OBS. 3. Baccæ in hydropo, arthritide, aliisque morbis chronicis a Medicis commendantur; sed quoniam nimis nauseosæ sunt, præfertur Syrupus ex illis paratus, qui tamen tarde purgat.

93. RHAMNUS Frangula. LINN. *Sp. pl.* 280. *Mat. med.* 73. KNIPH. *Bot. or. cent.* 5. OEDER. *Icon.* t. 278. GUNN. *Flor. norv.* 15. *

Frangula. DOD. *Pempt.* 772. DUHAM. *Arbr.* 1. p. 245. t. 100. CAMER. *Epit.* 978. BLACKW. *Herb.* t. 172.

Pharm. FRANGULÆ Cortex.

Locus. Europa borealis, in nemoribus, locis depressis. *Arbor.*

FORMA. Cortex tenax, vimineus, epidermide olivaceo cinerascens, interne lutescens.

PROPRIET. Olor nullus. Sapor rec. nauseosus; siccatur. subamaricans.

VIRTUS: recent. purgans dosi drachm. 1-2, subemetica, tinctoria; siccatur. mitior.

USUS. Hydrops.

OBS. *Infusum* aquosum cort. sicc. rubro-kermesinum, nauseosum; adjecto vitriolo martis nigrescit.

94. RHAMNUS infectorius. LINN. *Mantiss.* 1. p. 49.

Rhamnus catharticus minor. DUHAM. *Arb.* 2. p. 214. t. 51.

Lycium gallicum. BAUH. *Hist.* 1. part. 2. p. 58. *

Spina infectoria pumila 1. CLUS. *Hist.* 1. p. 111.

Lycium. LEMERY *Drogu.* p. 453. *

Pharm.

*Pharm. GRANA AVENIONENSIA.**Locus.* Europa australis. *Frutex.*

FORMA. *Baccæ* subrotundæ, obtusæ, magnitudine *Piperis*, glabriusculæ, apice hilo umbilicatæ, sulco utrinque longitudinali subdidymæ, sæpe subtrigonæ, bi-vel triloculares, communiter dispermæ: *feminibus* majusculis ovatis, hinc convexis, inde planis, conniventibus.

PROPRIET. ficc. *Odor* vix ullus. *Sapor* amaricans, nauseosus.

VIRTUS: purgans, tinctoria.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum saturatum rubro-apuranti-um; cum vitriolo martis nigrescit.

OBS. 2. *Baccæ* hæ, sub nomine *Graine d'Avignon* notæ; arti tinctoriæ magis inserviunt, quam medicinæ. Immaturæ colorem luteum dant. Tinctura baccarum, cum basi aluminis trita, format colorem vulgo *Stil-de-Grain* dictum; DUHAMEL.

95. RHAMNUS *Zizyphus*. LINN. *Sp. pl.* 282.

Mat. med. 74.

Zizyphus. DUHAM. *Arb.* 2. p. 378. t. iii. DOD.

Pempt. 794. t. 795.

Zizyphus Cappadocica. DALECH. *Hist.* 1. p. iii. f. iii.

Pharm. JUJUBÆ *Baccæ.*

Locas. Europa australis. *Arbor.*

FORMA. *Drupa* ovalis, utrinque obtusa, magnitudine fructum *Olivæ* fere excedens, rubra. *Nux* ovali-turbinata, utrinque acuta, rugosa, bilocularis. *Parencyma* drupæ: *Pulpa* mollis, alba; spongiosa in ficcata.

PROPRIET. *Odor* nullus. *Sapor* dulcis, subviscosus.

K 4

VIRTUS

VIRTUS: rec. nutriens; sicc. edulcorans, pectoralis.

USUS. Tussis.

96. RIBES rubrum. LINN. *Sp. pl.* 290. *Mat. med.*

99. KNIPH. *Bot. or. cent.* 2.

Grossularia multiplici acino, five non spinosa hortensis rubra, five Ribes officinarum.

DUHAM. *Arbr.* 1. p. 279. t. 110.

Grossularia hortensis majore fructu rubro.

DUHAM. *Fruit.* 1. p. 266. t. 1.

Grossularia hortensis non spinosa. MERIAN.

Eruc. ort. p. 6. t. 15. 38.

Ribes. BLACKW. *Herb.* t. 285.

Ribesium fructu rubro. DOD. *Pempt.* 737.

Pharm. & Culinis RIBIUM RUBRORUM Baccæ, Baccæ conditæ, Rob, Gelatina.

Locus. Svecia borealis, Norvegia, Sibiria,

Colitur ubique in hortis. *Frutex.* Propagatur ramis excisis.

FORMA. rec. Racemi laterales in apice ramulorum annotinorum, subdigitales, simplices, e singula gemma solitarii, penduli. *Bracteæ* solitariae, obovatae, obtusae, concavae, subrevolutae, pedicello triplo breviores. *Baccæ* globosae, magnitudine seminis Pisi, rubrae, glabrae, nitentes, apice umbilicatae: umbilico emarcido, convexo, nato e calyce marcescente & contracto; uniloculares; *parencymate* succoso, polyspermo. *Semina* intra pulpam baccæ, pedicellata, altera receptaculi extremitate singula affixa, ovata, obtusa, arillata: arillo membranaceo, diaphano, turgido succo aqueo, limpidissimo, intensius styptico, a vitriolo martis subito nigrescente.

PRO-

PROPRIET. rec. Odor vix ullus. Sapor subvinosus, dulcescenti-acidus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Æstus omnis febrilis.

OBS. 1. Succum expressum large fundunt baccæ maturæ, rubrum, opacum, aqua longe spissiore, sapore dulcescenti-acido, subvinoso, submucilaginoso, loco calidiusculo in quiete collocatum, absque ulla additione, spissescentem in gelatinam mollem, consistentia pultis. Chartæ illinitus succus tingit colore dilute rubro; vitriolo martis non fulcescit. Succus hic *colatus* fit clarus, ruber, plurimo mucilaginis rubicundi, spissi instar rob cujusdam, in filtro remanente. Hic succus, colatus cum alcali fixo, fortius fermentat, & salis tartari scrup. i & gr. 7, ad plenariam saturationem, requirunt succi colati drachm. 13 ꝑ, quæ *mixtura salina* colore est fordide rubro, debilitè odorata, & postquam per 10 horas loco calidiusculo sterit, in gelatinam vertitur. Baccar. Rib. rubr. uncia i expressione dedit Succi drachm. 6.

OBS. 2. Gelatina Ribium rubrorum absque coctione parari debet, e Succo recent. q. s., cui addatur Sacchari albiss. anatica portio, subsequente continua agitatione per horas 3, sed æquali lentaque, postea quiete per dies tres, unde sponte gelatinescit. Servari debet in vasis vitreis probe obturatis, loco frigidiusculo. *Rob* vero est succus, ignis ope in mellaginem inspissatus. *Syrupum* Ribium rubrorum parant quidam sequenti modo. Succus expressus vasi porcellano vel vitreo immittatur, tecto charta, plurimis acu pertusa foraminulis, ut aër accedat, muscæ vero arceantur. Loco calidiusculo, soli exposito, collocetur hoc vas, per 15 dies, vel quoad succus bene fermentaverit; tum cochlearis ope bene separanda crusta supernatans, sub fermentatione generata. Succus dein ollæ cupræ be-

ne politæ immittatur, addito saccharo, proportione fere dupla, h. e. sacchari septem octo partes ad succi partes quatuor. Tum ebullitio succi acceleranda, quæ peracta, olla statim ab igne removenda, syrupus effundendus, inque lagunculis vitreis excipiendus, & sic servandus. Hic syrupus, utur admodum acidus, gratissimus tamen est, saporem succi retinet, & amplius non fermentescit.

OBS. 3. Si baccar. probe maturarum libræ 79 pond. civil. contundantur, addito sacchari non depurati libr. 10 & aquæ frigidæ q. s., probeque exprimantur, fermentatione debita subsequente in doliolo mensur. cong. 15, nascitur *Vinum*, pulcherrimo colore kermesino æmulum, acidulum, ætatem sustinens. Fermentatione spirituosa *Spiritus* ardentem dant hæ. baccæ.

97. RIBES nigrum. LINN. *Sp. pl.* 291. *Mat. med.* 100. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2. OEDER. *Icon. t.* 556.

Grossularia non spinosa fructu nigro majore.
DUHAM. *Fruit. 1. p.* 267.

Ribes fructu nigro. DODON. *Pempt.* 737.

Pbarm. RIBIUM NIGRORUM Stipites, Folia tenera, Baccæ, Baccæ conditæ, Rob, Syrupus.

Locus. Svecia, Sibiria, Helvetia, Anglia. *Fru-tex.* In Finlandia superiore vulgatissimus frutex, imprimis ad margines viarum. Colitur in hortis. Propagatur ramis excisis.

FORMA. rec. Rami alterni, teretes, cinerei, glabriusculi, atomis nigricantibus undique adspersi, ramuloli; *tenelli* virides, minutim pubescentes, teretes, notati angulis oppositis, obsoletis, e petiolo decurrentibus. *Folia* alterna, bipollicaria, petiolata, subcordata, trilobata, utrinque glabra,

glabra, supra lineata, dilutius viridia, subtus pallidiora, punctis elevatis aureis adspersa, venulosa, margine minutim ciliata, undique grossius serrata: ferraturis puncto calloso terminatis. *Petiolii* teretes, longitudine foliorum, minutim pubescentes, supra fulcati, basi clavati, concaviusculi, superne notati dentibus 4 subulatis, oppositis. *Racemi* fructus solitarii, pollicares vel ultra, e ramulis annotinis prodeuntes, penduli, minutim pubescentes. *Bractæ* parvæ, obovatæ, minutim ciliatæ, patentes, ad pedicellos solitariae. *Baccæ* globosæ, magnitudine varia, a magnitudine seminis Pisi ad fructum Cerasi minoris, nigrae, nitidæ, sed punctis aureis sparsis adspersæ, apice umbilicatæ: umbilico prominente, villosò, subcylindrico, nato e calyce & corolla superflite; *parenchymate* gelatinoso-succulento, duplici: centrali sordide citrino, chartam albam vix inficiente; corticali tenuiore, obscure sanguineo, chartam colore pulchre violaceo-rubundo tingente; hinc color baccarum e parenchymate exteriori unice dependet. *Semina* plurima, in parenchymate extensa, longius pedicellata, affixa receptaculis 2, lateralibus, oppositis, solidioribus; singula ovali-oblonga, obtusa, glabra, fusco-brunnea, arillata: arillo membranaceo, tenuissimo, laxo, turgido succo aqueo, limpidissimo.

PROPR. rec. & sicc. Odor totius fruticis peculiaris, fragrans, odorem Padi haud obscure referens, baccis non exclusis. *Sapor stipit. rec.* subausterus: *foliorum rec. & sicc.* odor fragrans; *sapor* subausterus; *baccarum rec.* odor debilior; *sapor* dulcescenti-acidulus.

VIRTUS: Stipit. & folior. mundificans, pel-lens, diuretica. *Baccar.* refrigerans.

USUS.

USUS. Stipit. & folior. Rheumatismus. Bacc. Angina.

OBS. 1. Stipites, hyeme collecti, pariter valde fragrantés sunt. Recentes sive siccati, concisi & in aqua pura cocti, *decoctum* dant fusco-rubrum, odore fere nullo, sapore debili, subamaricante, paullulum austerum, quod cum vitriolo martis subito nigrescit; sed *infusum* aquosum stipitum recent. fragrans evadit, gratum, cum sapore fragrante, & vitriolo martis vix fuscescit. *Foliorum infusum* aquosum infusum Theæ repræsentat, cum vitriolo martis nigro-fuscum.

OBS. 2. Baccæ expressæ dant *Succum* rubro violaceum, spissum ut rob tenuius, odore subnauseoso, sapore acido, qui cum alcali difficulter accurate saturatur, ob spissitudinem, nisi dilutus. Salis tartari scrup. i requirit, ad saturationem, Succus non diluti circiter unc. i. Succus Ribium nigrorum *colatus* mora & quiete sponte spissescibat in gelatinam claram, liquidiores; cum oleo tart. p. del. pulchre cærulescebat; cum solut. aluminis constabat color; cum vitriolo martis vix fuscescebat.

OBS. 3. E baccis recentibus & probe maturis paratur *Aqua* fermentata, subvinosa, coloris purpurei, refrigerans, subaromatica. Baccar. a stipit. & pedicellis purgatarum libræ 20 doliolo immittuntur, cum affusis Spiritus vini gallic. libr. i vel 2, & aquæ puræ calidæ congiis 12 vel 14, sub repetita agitatione dolioli; tandem adjiciuntur fermenti e tartaro cerevisiæ cochlearia 2. Post effervescentiam per octiduum, hocce vasis vitreis immittitur, quæ bene obturentur. Si quantitas baccarum augeatur, sc. si bacc. libræ 70 ad doliolum mensuræ cong. 15 sumantur, & loco fermenti addantur Sacchari Thomæi libræ 10, una cum debita quantitate aquæ frigidæ, obtinetur, juxta fermentatione vinosa subsequente, *Vinum* saturate purpureo-
ru-

rubrum, spissiusculum, revera bonum. Baccæ, l. a, fermentatæ, *Spiritus* ardentem largiuntur.

OBS. 4. In Sibiria, inter Tobolsk & Tomsk, baccæ Ribium nigrorum, nuces avellanas magnitudine æquant, obviæ sunt; C. FR. VON WREECH (*).

OBS. 5. Folia Ribium nigrorum tenella, recentia & citissime in aqua calida infusa, mox siccata, succedanea sunt Theæ Chinesi, & non paucis placent.

98. RIBES Grossularia. LINN. *Sp. pl.* 291. KNIPH. *Bot. or. cent.* 1.

Grossularia spinosa sativa. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 270. t. 2. f. 1 & 2.

Uva crispa f. Grossularia. RAJ. *Hist.* 1484. * BLACKW. *Herb. t.* 277.

Uva crispa. DODON. *Pempt.* 736.

Culinis GROSSULARIÆ Baccæ immaturæ, maturæ, conditæ.

Locus. Europa; in Helvetia vulgarissimus *Fru-tex*. Colitur in hortis; propagatur radicibus.

FORMA. rec. Baccæ pedunculatæ, pendulæ, laterales e ramis annotinis ex gemma foliorum, solitariæ, magnitudine Cerasi, quarum majores pondere fere drachmæ 1 sunt, vel ultra, ovali-globosæ, latere interiori nervis longitudinalibus, subramosis, translucentibus; extus glabræ sive hirsutæ: pilis subulatis, rectis, capitularis; citrinæ, sæpe rubicundæ, pro diversitate varietatum; apice umbilicatæ: umbilico prominente, cylindrico, pubescente, e flore superstiti nato; *Parencymate* uniloculari, gelatinoso-succoso, baccæ concolore, polyspermo. *Semina* in *parencymate* exposita, pedunculata, affixa receptaculis 2, lateralibus, op-

(*) *Historie von denen Schwedischen Gefangenen in Russland und Sibirien*, p. 174.

oppositis; singula ovali-oblonga, acutiuscula, brunnea, glabra, arillata: arillo tenui, membranaceo, laxiusculo, gibbo, succo acido turgido. *Pedunculi* filiformes, baccis fere breviores, pubescentes. *Bractæ* 2, supra medium pedunculi sitæ, a bacca remotiores, parvæ, cuneiformes, pubescentes, patentes, oppositæ; altera duplo longiore.

PROPR. rec. & matur. baccar. *Odor* debilis; bene maturarum baccarum in baccas Rubi idæi debilius incidens. *Sapor* gratus, dulcescens, debilius acidulatus, subvinosus; *immatur.* sapor acidus.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Succus* expressus baccarum matur. acidulus, spissus, instar mucilaginis, non tamen glutinosus. Chartam albam vix tingit. Salis tartari scrup. 1 requirit, ad saturationem, Succo drachm. 13. Sub saturatione exsurgit odor fere baccar. Rubi idæi. Bacc. matur. unc. 1 dedit Succo express. fere unc. 3.

OBS. 2. E baccar. probe maturar. libris 100 & Sacch. non depur. libr. 6, debite contus. & cum aqua frigida expressis, dolioloque mensur. cong. 15 immixtis, fermentatione vinosa obtinetur *Vinum* bonum, album, limpidissimum, subflavescens, odore grato, debilius aromatico, ad vinum Champanicum quodammodo accedens. Baccæ fermentatæ pariter *spiritum* ardentem dant. E baccar. matur. tonna unica Spiritus ardentis cong. 9 accepit VON AKEN. Baccæ maturæ, caute siccatae in furno, gratum saporem acidulum conciliant juseulis, præcipue hordeatis & e Sagu &c. In embammatibus etiam cum successu adhibentur, ad pisces, carnes &c. *Gelatina* e Grossulariis optima fit, si sequenti encheiresi præparetur. Saccharum album coqui

coqui debet in aqua simplici, quoad refrigeratione penitus solidescat. Huic saccharo, æquali pondere, superaffundatur succus recenter colatus Grossulariæ, qui ex baccis contusis, pauxillo aquæ addito, & expressis obtinetur. Tum insequi debent 2 vel 3 breves ebullitiones, namque tenax fieret, si ulterius coqueretur. Sic obtinetur Gelatina persistens, sapida, subdiaphana, brunnea. Hæc servari debet in vasis vitreis minoribus, superimposita lamella e charta alba, Spiritu vini gallico irrorata, ipsis vasis alligata charta postea obturatis.

99. HEDERA Helix. LINN. *Sp. pl.* 292. *Mat. med.* 98.

Hedera arborea. DUHAMEL *Arbr.* 1. p. 290. t. 115. 116. BLACKW. *Herb.* t. 188. DODON. *Pempt.* 408.

Corymbosa Hedera. LOBEL. *Hist.* 336.

Pharm. HEDERÆ ARBOREÆ Folia, Baccæ, Gummi.

Locus. Europa. *Frutex* arborescens.

FORMA. Folia alterna, petiolata, utrinque glabra; firma, venosa, junioris fruticis quinqueloba: lobis acutis; intermedio productione; mediæ ætatis fruticis triloba; senioris vero cordata s. ovata, acuta, integerrima, supra lucida, subtus pallidiora. Umbellæ terminales, simplices. Baccæ globosæ, magnitudine seminis Pisi, nigricantes, apice stellatæ, mucronatæ, subquadri-loculares. Semina angulata. Gummi: massa resinosa in glebulis, duriuscula, uniformis, scabra, fusco-nigricans, instar mineræ ferri tophaceæ, fragilis: fracturis splendentibus, purpurascens, granulis diffractis, subdiaphanis.

PRO-

PROPRIET. *Folia* nauseosa, leniter amari-
cantia. *Baccæ* recentes acidiusculæ; ficcatae pri-
mum *sapore* resinoso, tandem subacidæ. *Gummi*,
potius *Resina*, masticata arenacea, friabilis, sicca,
in saliva non solubilis. *Sapor* debilis, resinosus.
Odor debilis, subfragrans, resinosus. In candelæ
flamma accenditur, flagrat: flamma albido-lute-
scente, fumo graviusculo, resinoso. Candela re-
mota, flammam sponte sustinet. In oleo expres-
so non solvitur, sed tingit oleum colore lute-
scente, & emollitur; nec in oleo stillatio solvi-
tur, sed tingit oleum colore aureo.

VIRTUS: *Baccar.* purgans; *Resinæ* vulneraria.
USUS.

OBS. *Infusum baccarum ficc.* aquosum rubro-
purpurascens, subamaricanti nauseosum; vitriolo mar-
tis leviter purpurascit; *infusum foliorum ficc.* aquos.
saturate rubicundum, odore & sapore lixivioso; vitri-
olo martis vix mutatur.

100. **VITIS** vinifera. LINN. *Sp. pl.* 293. *Mater.*
med. 97. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6. DUHAM.
Arb. 2. p. 360. t. 106. BLACKW. *Herb. t.* 153.
DOD. *Pempt.* 410.

Druiven. CAUSE *Hovenier p.* 64. t. 6. MERIAN.
Surin. p. 34 t. 34.

Pharm. **VITIS** *Folia.* Passulæ majores. Vinum
Gallicum album, rubrum, Rhenanum,
Hispanicum, Portugallicum, Maderense.
Spiritus vini. Acetum vini. Tartarus.

Locus. Orbis totus temperatus. *Frutex.*

FORMA. *rec. Folia* alterna, longius petiola-
ta, plana, subpeltata, cordato-subrotunda, bi-
vel tripollicaria, supra viridia, glabra, subtus
pallidiora, nervosa, venulosa, nervis & venulis
pu-

pubescentia, subquineloba: lobis rotundatis, inciso-dentatis: dentibus ovatis, acutiusculis; sinubus loborum obtusis. *Cyma* nuda, pendula, ovata, obtusa, pedunculata: pedunculo instructo *cirrho* solitario. *Bractea* solitaria, lineares, obtusiusculæ, concavæ, ad ramos cymæ fixæ. *Pedicelli* baccis fere breviores, teretes, adspersi punctis parvis, callosis, apice margine incrassato. *Baccæ* ovato-globosæ, colore, sapore & magnitudine variantes, subdiaphanæ, baccis uvæ crispæ vix majores, undique glabræ, rore glauco tinctæ, quo abrafo nitidiusculæ, apice instructæ puncto parvo, elevato, umbilici loco; *parenchymate* mollissimo, pulposo-succoso; post sectionem transversalem æquali, annulo tenui solitario, interrupto, subflexuoso; uniloculari, pentalpermo. *Semina* obcordato-cylindrica, basi emarginata, glabra, receptaculo cylindrico intra baccam insidentia, breviter pedicellata.

PROPR. folior. recent. *Odor* vix ullus. *Sapor* acidulus, herbaceus, substypticus; *masficata* salivam viridi tingunt. *Baccar.* rec. *Odor* nullus. *Sapor* acidulus, humectans. *Baccar.* recent. unc. i. dat drachm. 6 *Succi* expressi tenuis, viridescentis (e baccis viridibus), aciduli. *Passular.* *Sapor* dulcis, subacidulus.

VIRTUS: folior. leniter adstringens; *Passularum* nutriens, pectoralis, eccoprotica.

USUS: Passularum: culinaris; Tussis.

OBS. 1. Infus. folior. rec. aquosum limpidum, odore debili, sapore acidulo; vitriolo martis fulcescit, turbidum evadit, albescit, præcipitatur.

OBS. 2. Passulæ s. uvæ maturæ, lege artis siccatæ & præparatæ, semipollicares, fusco-brunnæ, rugosæ, semidiaphanæ, ad tactum læves; *parenchymate* di-

L

sper

ſpermo, pulpoſo: pulpa melliginea. Methodum optimam Paſſulas pro bellariis conficiendi tradidit cl. EDV. ANTILL (*); ſcil. uvæ Mallagenſes bene maturæ decerpantur & fervide infundantur (non coquantur) in mixtura, facta ex lixivii alcalini, e cineribus parati & lixivio ſaponario ad dimidium reſpondentis, cong. 4, quibus fervidis, in olla ferrea, ſub ebullitione addantur manipulus unus alterve ſalis culinaris & olei olivar. optimi libr. 1, vel, huius defectu, butyri recent. libr. 1ſ. Hæc omnia probe miſceantur. Dein racemū uvarum in faſces ligentur, & in hac mixtura acervatim infundantur, ut tota ſuperficies mixturæ uvis ſimul occypetur. Poſtea ex olla deſumantur ad ſiccandum, quod fieri debet ſub umbraculo, ex recto mobili parato, quod tempore diurno & ſereno quotidie amoveatur, reſepſitoriis ſtramine ſtratis, quibus faſces uvarum ſimplici ſerie locentur, & compluries vertantur, quoad prorſus ſiccentur; quo factō in amphoras vel ampullas fictiles probe glutinatas immittantur.

OBS. 3. *Vinum* eſt ſuccus baccarum vitis expreſſus, & lege artis fermentatus in liquorem ſpirituolum, dulcem vel acidulum, fragrantem, ſapore, conſiſtentia & dotibus variantem, pro diverſitate climatum, ſolorum, & varietatum vitis viniferæ. Vina probantur odore, ſapore, nitore, colore; *Schol. Salernit.* Vina ſunt exhilarantia, diaphoretica, nimia doſi inebriantia. *Gallicum* rubrum ſubauſterum, ſubadſtringens, tonicum. In aqua dilutum, ex addita ſolutione vitrioli martis purpureſcit. *Rhenanum* analepticum, ſubrefrigerans, diureticum. *Portugalicum*, *Hiſpanicum* & *Maderenſe* magis ſpirituola, calefacientia. *Uſus: Rhenani:* Podagra retropulſa, Debilitas, Exinanitio; *Gallici rubri:* Diarrhoea; *Hiſpanici* & *Maderenſis:* Anorexia.

OBS. 4. *Spiritus vini* eſt liquor fluidiſſimus, limpidiſſimus, leviſſimus, volatilis, e fermentatione ſpirituola enatus,

(*) *American Philoſophical Tranſact.* vol. 1. p. 194. ſeq.

rus, destillatione per alembicum exceptus, inflammabilis, combustibilis absque fumo, fuligine, carbone. Igni admotus accenditur, flagrat: flamma parum luminosa, cujus centrum albidum, peripheria vero cærulea. Sub accensione vapores exhalat aquæ simplicissimæ. Miscetur perfectissime cum aqua. Acida omnia liquida dulcificat. Digestus cum acidis fortioribus, resolvitur primum in æthera, tandem in oleum. A salibus alcalinis causticis sub digestionem coloratur. Solvit olea essentialia & resinas, sed non olea expressa, sebum, axungias. Solutio resinarum cum aqua pura præcipitatur. Coagulat sanguinis serum, lympham, salivam; roborat solida, vasorum lumina restringit; hinc contra hæmorrhagias valet, hinc sudore diffluentibus sæpe cordialis. In nervos agit sopiendo, inebriando, uti narcotica, sed insimul calefaciendo, siccando, velut aromata. Ex abusu spirituosorum nervi relaxati, sensus hebetes, solida inertia, viscera obstructa; unde tremor, hebetudo, cachexia, hydrops. *Virtus*: calefaciens, inebrians, resolvens; alcoholisati restringens, vulneraria, anti-putredinosa. *Ufus*. Gangræna, ambusta. Si pars quædam corporis, recenter ambusta, Spiritu vini mox illinatur, acerba sequela plerumque præcavetur, & cutis in vesicam non elevatur. Spiritus vini gallicus constat ex 56 partibus spiritus, & 44 partibus aquæ.

OBS. 5. Acetum vini est liquor acidissimus, fermentationis acrescentis ope a vinis enatus, a decompositione principii spirituosus ortus, subspirituosus, fragrans, per alembicum adscendens, congelatione concentratus acerrimus. In crystallos acetum non abit, nisi summe concentratum, ut quod ex ærugine elicitur. Cum salibus alcalinis effervesceit, & salia media format, in spiritu vini solubilia. Terras calcareas omnes cum effervescencia solvit. Adulteratur sæpe acido vitrioli, sed fraus facile detegitur, si addatur aceto vini solutio ter-

ræ calcareæ, quæ opalescit, si acidum vitrioli immixtum fuit, terrâ, ex acido vitrioli saturata, in gypsum abeunte, & præcipitata. Pleraque metalla ignobilia & semimetalla sine strepitu solvit. Syrupum violarum rubro colore tingit. Lac animalium phytophagorum coagulat, sed non carnivororum, neque humanum, nisi diæta prorsus vegetabili nutrita fuerit mulier. *Virtus*: refrigerans, resolvens, antiputredinosa, alexiteria, antibiliosa, antiphlogistica, digestiva, antiscorbutica, diaphoretica. *Ufus*. Febres putridæ, Pleuritis, Inflammatio, Mania, Narcotica ingesta, Animi deliquium, Synanche strangulatoria. De Aceti vini egregiis virtutibus medicis bene disseruit Jos. BENVENUTI (*). De felici effectu aceti in mania, larga dosi propinati, observationes pulchras tradidit cl. LOCHER (**). In Synanche strangulatoria, quæ sæpe apud nos epidemica fuit, cum successu vaporem frigidum aceti gallici adhibui, eo modo, ut acetum exceperim linteis, quæ prope lectum ægroti extendenda curaveram; sic tota camera repleta fuit vapore aceti. Insimul vesicatorium applicui asperæ arteriæ, purgantiaque antiphlogistica propinavi. Sangvinem mitti feci, venæsectione vel hirudinibus applicatis. Emulsiones oleosas delibare etiam jussi ægrotos. In initio morbi nunquam fefellit hæc methodus; sed posteaquam tubus in aspera arteria dudum formatus est, atque solidatus, medelæ vix locus.

OBS. 6. Tartarus est sal essentielle vini, a vino perfecto crySTALLIFICATIONE depositum, heterogeneum, lapideum, rubrum vel cinereum, sapore acidum, ponderosum, particulis micans. Decoctione in aqua pura, salina pars solvitur, unde crySTALLI s. cremor tartari. In igne calcinatus, abit in Sal Tartari, alcalinum, fixum. Destillatione e retorta præbet spiritum acidulum, & oleum fœtidum. OBS.

(*) Nov. Act. phys. med. Ac. N. C. v. 2. p. 132. seq.

(**) Observ. pract. p. 68. seq.

OBS. 7. *Cremor Tartari* est salina pars Tartari, imperfecte neutra, constans ex alcali vegetabili fixo, cum sale essentiali Tartari supersaturato, albissima, crystallisata: crystallis lamellatis: lamellis quadrangulatis sive rhombeis, sæpe etiam quadrangulato-oblongis, utrinque acutiusculis, supra & subtus planis, margine supero undique convexiusculo & in varia parva formato plana, unde crystalli multiplici fronte in margine circumeirca rutilant, efformati instar adamantis. Solvitur parum in aqua frigida, adeo ut ad gr. 3 solvenda opus sit aquæ frig. unc. circiter 1; at perfectius in calida, cujus unc. 20 solvunt crem. tart. unc. 1; sed refrigerando sub forma crystallina subsidit, vel aquæ innatat. Admixta Boracis quinta parte, valde solubilis fit, fere ut Saccharum, salva aciditate insigni. Cremor Tartari in ignis flamma vel carbone candente nigrescit & spargit odorem. *Virtus*: laxans, refrigerans, antiphlogistica, aperiens, antibiliosa, digestiva, diuretica. *Ufus*. Icterus, Calculus felleus, Obstructio hepatis, Ascites, Febres biliosæ & putridæ, Dysenteria, Cruditas rancida. In praxi medica usus Cremoris Tartari amplissimus est. Urimur illo pæne in omnibus febribus, excepta phthisi pulmonali; in omni saburra rancida, omnique indigestione a pingvibus ingestis; in dysenteria & diarrhœa biliosa; in obstructione hepatis ejusque duritie, in ictero chronico, in calculo felleo, & in ascitide, cum pulsus durus, atque urina summe biliosa & parca, heparque obstructum est. Plures cremore tartari & jusculo e Taraxaco curavi a calculo felleo & duritie hepatis. De Cremoris Tartari eximio usu in quavis specie hydropis, largiori dosi, ad minimum unc. ꝑ, quovis die exhibiti, pulcherrime egit VINC. MENGHINI (*). Cremor Tartari decomponitur, si cum absorbentibus, e. gr. cre-

L 3

ta,

(*) *Comment, Bonon.* T. 4. p. 260.

ta, coquatur. Hacce encheirefi verus Tartarus tartarifatus segregatur, & superfluum acidum Tartari combinatur cum Creta, & format Selenitidem tartareum, qui, ab acido vitrioli decompositus, relinquit acidum Tartari liberum, *Sal essenziale Tartari* appellatum. Hoc sal essenziale est ipsum acidum Tartari purum, acidissimum, crystallifatum: crystallis aggregatis lamellaris, parallelis, subacinaciformibus, basi latioribus, sessilibus, pellucidis, albis. Solvitur facile in aqua frigida, sc. salis hujus unc. ꝑ in aquæ scrup. 8, trituratione; & alcalina omnia saturat, unde oriuntur salia media, pro varietate baseos alcalinæ diversa, quæ vero fere ab omnibus aliis acidis, sive sint mineralia, seu vegetabilia, decomponuntur. Si cum alcali fixo vegetabili juste saturetur, fit *Tartarus tartarifatus*; sed si alcali hoc supersaturetur cum hoc sale acido tartari, fit *Cremor Tartari regeneratus*; qui etiam faciliore encheirefi obinetur, si solutioni Tartari tartarifati instilletur solutio salis essent. tartari, unde Cremor Tartari extempore regeneratur, & ad fundum mox subsidit. Sic oritur sal difficulter solubile ex superaddito acido Tartari puro, quod per se valde solubile erat. Cum alcali minerali saturatum sal ess. Tartari, format *Sal Ruppellense*, & cum terra calcarea, Selenitidem calcareum. Ceterum terras metallicas etiam aggreditur hoc Sal acidum, præcipue martis, antimonii & plumbi. Igni expositum aperto & carboni injectum, liquefcit, ut observavit cel. TORB. BERGMAN (*), in massam, aquæ instar pellucidam, atque fremit, nigrescit, fumat, flagrat: flamma cærulea; relictis scoriis fuscis, tandem albidis, alcalescentibus. E retorta autem destillatum igne valido, Spiritum & Oleum tartari dat. Itaque in igne decomponitur, præter ut Succus citri, ceteraque acida

(*) *Diff de Stibio tartarif.* p. 10.

da vegetabilia essentialia. Varia experimenta cum hoc sale instituit cl. A. J. RETZIUS. (*). Methodum sequentem hoc Sal essentialiale Tartari parandi communicavit cl. C. W. SCHEELE, quæ etiam in officinis nostris dudum recepta est (**); R^c. Cretæ alb. subtil. pulver. & in aqua pura bene lotæ libr. 1. Huic affundantur aquæ puræ cong. 2, in aheno stanneo igni superimposito; deinde sensim admisceantur pulv. Crem. tartari libræ 3 ½, h. e. quantum satis ad saturationem justam. Ahenum ab igne deinde remotum collocetur in quiete ad subsidendum, lixiviumque supernatans caute decanteretur, & l. a. inspissetur in Tartarum tartarifatum, verum, flavescens, plerumque odore subnauseoso præditum, qui, scrupulosius collectus, elixivationibus residui repetitis, commixtis atque una cum lixivio evaporatis, attingit pondus unc. 21. Residuum vero in aheno est Selenites tartareus, qui, edulcoratus & siccatus, pondere est libr. 2 ½. Hoc residuum bene lorum saturetur unc. 11 olei vitrioli, in aquæ puræ libris 8 antea diluti, subsequente digestionem ex arena per diem, sub frequenti agitatione spatula lignea. Tandem decanteretur liquor acidus supernatans, & residuum, h. e. Gypsum verum, bene elixivietur aqua pura, quoad acidum amplius non sapiat; atque hæ omnes elixivationes commisceri debent & evaporari in consistentiam syrupi tenuioris, qui debite filtratus crystallifetur, vel, si mavis, in siccum vaporet. E Crem. Tartari libr. 3 obtinentur Salis hujus essentialis circiter unc. 10, ut expertus est SCHEELE. Probatum hoc Sal essentialiale tartari, num purum sit atque ab omni acido vitrioli immune, si dissolvatur in aqua pura, & instilletur aceti Lithargyrii paucillum, unde sedimentum album subsidit, quod extemplo iterum dissolvi debet ab affuso Spiritu Nitri, liquorque

L 4

pe-

(*) K. *Vetensk. Acad. Handl.* vol. 31. p. 207. seq.

(**) *Pharmacop. Svecic.* p. 160.

penitus recalescet, si purum fuerit acidum Tartari; sin minus, pulverem album in fundo remanentem videbis, quoniam vitriolum plumbi in spiritu nitri diluto solubile non est. *Selenites tartareus* in forma pulverulenta est, albissimus, ponderosus, atomis scintillantibus micans ubi luci exponitur, insipidus. Cum aqua agitatus non coit in pastam, sed diluitur ac pulmenti instar commiscetur, & in quiete posita mixtura fundum petit, aqua limpida supernatante. Hinc in aqua frigida *Selenites* hic tartareus non solvitur, quod etiam comprobatur affusione lixivii Tartari alcalini, a quo nulla præcipitatio. In aqua vero calida solvitur paululum, sed vix ultra gr. 2 in aquæ bullientis unc. 1. In calore siccat, sed in igne aperto solvitur vinculum, acidum tartari destruitur, & remanet terra calcarea pura. Ex quovis acido minerali affuso decomponitur *selenites tartareus*, cum effervescencia, & oriuntur *selenitidis* species variae, pro diversitate cujuslibet acidi adhibiti. *Selenites vitriolicus* crystallisibilis & in aqua difficulter solubilis est, sed ex reliquis acidis mineralibus *Selenitides* liquidi exsurgunt. Acetum vini gallicum, frigide affusum, *selenitidem tartareum* non decomponit. Si Cæmor iste Tartari, qui subinde ab exteris ad nos apportari solet, scrupuloser examinetur, patebit, illum *Selenitidem tartareum* fovere, ut recte observavit cl. SCHÉELE (*); etenim si crystalli tartari in aqua bulliente solvuntur, satis multum non soluti in fundo vasis observatur, quod verum *selenitidem tartareum* efficit. In cryst. tartari libra 1 *selenitid. tartar.* circiter uncia 1½ continetur, quod a methodo depurandi, Monspeliî usitata, derivatur, ubi terra calcarea adhiberi solet, ut docuit FIZES (**).

OBS. 8. *Sal Tartari* incineratione Tartari crudi paratur, alcalinum, fixum, albissimum. Tartari crudi

(*) In *Litteris* ad me datis.

(**) *Memoir. de l'Acad. des sc.* 1725. p. 346.

di libra ⁱ Salis tartari circiter uncias 4 largitur. *Virtus*: antacida, diuretica, stimulans, caustica, corrosiva. Recenter paratum seu calcinatum, causticum est; aëri vero expositum, vel diutius in vasis probe non obturatis servatum, aëre fixo saturatur, unde mitescit. Si loco humido retineatur, magnes est humiditatis, unde deliquescit, solvitur. *Ufus*. Acidum in primis viis, Scirrhus *externe*. De usu & utilitate Salis tartari in Rachitide differuit cl. ABILDGAARD (*); solvit is Sal. tartari drachm. $\frac{1}{2}$ in aquæ puræ vel Decocti Chinchinæ unc. 8, quarum unc. 4 quotidie sumendæ. In Scirrhus maligno sæpe multum emolumenti præstat lixivium fortius Salis tartari, extus applicitum, linteo exceptum. Novi Senem honestum, septuagenarium, qui per decem annos, & quod excurrit, scirrhum revera malignum habuit, quem intra limites retinuit cl. J. THEOPH. NATHORST, sola hac applicatione. Ante nonnullos annos Medicus magnæ satis famæ arcessitus consilium dedit, ut abstineret æger ille a lixivio Tartari, & ejus loco fomentationem ex herba Conii, scopo resolvendi, imponeret, sed tristi omnino eventu; scirrhus enim sensim cæpit intumescere & maxime dolere, cum cutis discoloratione, justusque metus erat exulcerationis scirrhi; sed remoto cataplasmate, & lixivio Tartari denuo imposito, omnia funesta evanuerunt, & scirrhus in pristinum statum redactus. Vivit adhuc æger, dum hæc scribo, & lixivio suo utitur.

OBS. 9. De Vite vinifera scripsit J. HORSTIUS (**) a 1587, idque isto in tempore bene. Recenset differentias vinorum, eorumque qualitates & usus. Explicat vina simplicia & medicata. Agit etiam de acero,

L 5

passu-

(*) *Collectan. Societ. med. Havniens.* v. 1. p. 1.

(*) *Opusc. de Vite vinifera ejusque partibus &c.* Marburgi 1630.

passulis &c. Scripsit insuper P. J. SACHSIUS (*). Tradit hic historiam Vitis viniferæ, atque plurima in medium affert de cultura Vitis, Vini præparatione ejusque usu. Nuperrime de cultura Vitis & Vini præparatione elegantissime & in extenso egit cl. EDV. ANTILL (**), ut alios taceam.

101. VITIS apyrena. LINN. *Sp. pl.* 293.

Vitis acino minimo rotundo albido sine nucleis, Corinthia. DUHAM. *Fruit. v.* 2. p. 273. t. 7.

Vitis corinthiaca s. apyrena, BAUH. *Hist.* 2. p. 72.

Pharm. PASSULÆ CORINTHIACÆ.

Locus. Græcia, imprimis Insulæ Cephalonia & Zante. *Frutex.*

FORMA. *sicc.* Uvæ maturæ & siccatae, magnitudine seminis Pisi, subrotundæ, obtusæ, rugosæ, molles, subaccharatæ, undique lucidiusculæ, fusæ; *parenymate* pulposo, subapyreno.

PROPRIET. *Odor* vix ullus, saltem debilissimus. *Sapor* dulci-acidulus.

VIRTUS: nutriens, refrigerans, eccoprotica.

USUS: culinaris.

102. VINCA minor. LINN. *Sp. pl.* 304. *Mat. med.*

101. KNIPH. *Bot. or. cent.* 1.

Clematis daphnoides. DODON. *Pempt.* 401.

Vinca pervinca daphnoides. BLACKW. *Herb.* t. 59.

Pharm. VINCÆ PERVINCÆ Herba.

Locus.

(*) *Ampelographia*, s. *Vitis viniferæ consideratio*. Lips. 1661.

(**) *l. cit.*

Locus. Germania, Anglia, Gallia. *Perennis.*

Bene perfert hiemes in Svecia.

FORMA. rec. *Caulis* procumbens, subrepens, teres, glaber, exporrectus, subramosus, foliosus, sterilis, geniculatus, utrinque exaratus sulco longitudinali, opposito, inter genicula. *Surculi* palmares, cauliformes, erecti, floriferi. *Folia* ad genicula opposita, petiolata, sempervirentia, ovata, acuta, glabra, supra lucidiuscula, pollicaria. *Flores* axillares, pedunculati, solitarii. *Pedunculi* foliis longiores, uniflori, nudi, glabri. *CAL. Perianth.* monophyllum, 5-partitum: laciniis linearibus. *COR.* monopetala, violacea, infundibuliformis, calyce multoties longior. *Tubus* cylindrico-turbinatus, albicans, intus basi pilosus. *Limbus* 5-partitus: laciniis oblique obovatis, obtuso-rotundatis. *STAM. Fil.* 5, breviuscula, apici tubi inserta, in medio geniculato-inflexa, basi barbata. *Anth.* cuneiformes, obtuso-rotundatæ, planæ, in medio tubi conniventes, pilosæ. *PIST. Germen* superum, ovatum, bipartitum. *Glandulæ* 2, ovatæ, obtusæ, carinatæ, oppositæ prope germen, longitudine germinis. *Stylus* longitudine staminum. *Stigma* orbiculatum, apice barbatum, antheris conniventibus tectum.

PROPRIET. rec. *Odor* nullus. *Sapor* amarus, inhærens.

VIRTUS: tonica.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum herbar recentis lutescens, odore debili, sapore intensius amaro; vitriolo martis fusco-nigrescens.

ORDO

ORDO
DIGYNIA.

103. ASCLEPIAS Vincetoxicum. LINN. *Sp. pl.*
314. *Mat. med.* 103. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3.
Vincetoxicum. DODON. *Pempt.* 402. LUDW.
Ectyp. p. 12. t. 25.

Asclepias albo flore. MILLER. *Figur.* t. 53.
f. 2.

Asclepias. LOBEL. *Hist.* 356.

Pharm. HIRUNDINARIÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, in glareosis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix oblonga, cylindrica f. planiuscula, horizontalis, repens, breviuscula, bipollicaris, superne cinerea, scabra, notata cicatricibus callosis, truncatis, rugosis, subtus obfessa fibris numerosis, aggregatis, filiformibus, albis, subcarnosis, glabris, descendentes, elongatis. *Gemmæ* e radice progerminantes, incarnatae, sparsae, undique imbricatae: squamis ovatis, obtusis, adpressis. *Parenchyma* radice solidiusculum, transversaliter sectum variegatum; parenchyma vero fibrarum album, transversaliter sectum puncto centrali, subrotundo. *Caules* plures ex una radice majore, e minore radice solitarii, erecti, pedales, teretes, glabri, sed utrinque linea longitudinali pubescente, simplices, virides, geniculati, basi infima purpurascens, adpersi squamis sparsis, ovatis, acutis, convexiusculis. *Folia* ad genicula alternatim opposita, brevius petiolata, cordata, acuta, bipollicaria, patentia, utrinque glabra, margine minutim ciliata, nervoso-venosa; longitudine internodii. *Petioles* pubescentes, supra canaliculati, subtus convexi. *Corymbuli* florum

rum axillares, suboppositi, longius pedunculati, subnutantes; pubescentes. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, subpubescens, 5-fidum: laciniis linearibus, obtusis, corollæ adpressis, apice patulis. *COR.* monopetala, 5-fida, albidâ: laciniis ovali-oblongis, obtusis, patentibus, calyce longioribus. *Nectarium*: margo monophyllus, campanulatus, germen cingens, longitudine calycis, albidus, 5-fidus, quasi conflatus e squamis 5, obovatis, obtusis, subcarnosis, intus convexis, coherentibus, erectis. *STAM. Filam.* 5, linearia, erecta, intra nectarium conniventia, longitudine vix nectarii. *Antherae* membranaceæ, apice includentes orbiculum pentagonum. *PIST. Germina* 2 ovata, glabra. *Styli* breves. *Stigm.* obtusa.

PROPR. rec. Radic. Odor graveolens. Sapor graviusculus, vix amaricans; *fibrarum sapor* subdulcescens; *odor* fortis, graveolens, validior quam radicis; *Herbæ odor* debilis; *sapor* herbaceus. *Siccatae radicis odor* intensius graveolens, quam recentis; *sapor* amaricans, gravis.

VIRTUS: pellens, diuretica, sudorifera, emmenagoga, alexipharmaca.

USUS. Hydrops.

OBS. Infusum radicis sicc. aquosum, colore inf. Theæ, odore forti, graveolente, sapore nauseoso. Sub digestionem calidâ, tota camera odore graveolente repleta fuit. Cum vitriolo martis non variat. Radicis siccatæ libræ 10 dant Extracti aquosi circiter libras 3.

104. HERNIARIA glabra. LINN. *Sp. pl.* 317. *Mat. med.* 104.

Herniaria, DODON. *Pempt.* 114. BLACKW. *Herb. Pharm.* t. 320.

Pharm. HERNIARIÆ Herba.

Locus. Europa, in collibus. *Perennis.*

FORMA. *Radix* perennis, filiformis, ramosa. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, teræ adpressi, virides, teretes, vix pubescentes, geniculati, ramosi. *Rami* alterni, breviter ramulosi. *Folia* alterna, subsessilia, vel breviter petiolata, ovato-oblongiuscula, inferne attenuata, apice acutiuscula, subcarnosa, glabra, lineam fere longa, patentia. *Stipulae* teneræ, membranaceæ, albidæ, ovato-acutæ, erectæ. *Glomera* florum lateralialia, oppositifolia, sessilia, subrotunda, sæpe totum ramulum occupantia, unde spicas oblongas referunt, foliosas.

PROPRIET. *Odor* nullus. *Sapor* sicc. vix ullus; *recent.* herbaceus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. *Infusum* aquolum herbæ sicc. rubicundum, infusum Theæ referens, sapore herbaceo, leniter amaricante; vitriolo martis fuscescens.

165. CHENOPODIUM Bonus Henricus. LINN.

Sp. pl. 318. *Mat. med.* 106. *OEDER Icon.* t. 579.

Tota bona. DODON. *Pempt.* 640.

Culinis. BONI HENRICI Herba.

Locus. Europa, in ruderatis. *Perenne.*

FORMA. *rec.* *Caulis* pedalis, erectus, simplex, teretiusculus, inæqualiter striatus, glaber, adpersus farina diaphana, levissime adhærente. *Folia* alterna, patentia, petiolata, supra glabra, subtus glauca, pulverulenta, bipollicaria vel ultra, triangulari-sagittata: lobis baseos horizontalibus, obtusiusculis, latere inferiore dente obtuso;

fo; superiora sensim minora. *Petoli* longitudine foliorum, supra canaliculati, subtus convexi, striati. *Axillæ* foliorum foliolis secundæ. *Spica* terminalis, conica, nuda, pulverulenta, inferne composita, superne glomerata, cylindrica. *Bractææ* lineares, solitariae, concaviusculæ, glomerulis subjectæ, illisque ferme breviores. *CAL. Perianth.* monophyllum, 5-partitum: laciniis lineari-cuneiformibus, truncatis, apice tridentatis, margine submembranaceis. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, subulata, longitudine fere calycis. *Antherae* gibbæ, subexstantes. *PIST. Germe*n superum, ovali-oblongum. *Styli* 2, reflexi. *Stigmata* simplicia.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* Spinaciæ, gratus. *Masticata* folia tenera, saliva viridescente.

VIRTUS: oleracea, sublaxans.

USUS: culinaris.

OBS. *Folia* recentia, Spinaciæ instar cocta, sapida sunt, si in solo pingvi culta fuit planta. *Caules* recentes cocti, & adaptati cum embainmare, circa esum Asparagi usitato, medulla sua tenera esculenti & satis sapidi sunt.

106. CHENOPODIUM rubrum. LINN. *Sp. pl.* 318. *Mat. med.* 107.

Pes anserinus. DODON. *Pempt.* 605. DALECH. *Hist.* 542.

Pharm. ATRIPLICIS SPLEVESTRIS Herba.

Locus. Europa, ubique in cultis. *Annum.*

FORMA. rec. *Caulis* erectus, teres, glaber, striatus lineis longitudinalibus, concoloribus, ramosus, diffusus. *Rami* sparsi, striati, simplices, patentes. *Folia* subcarnosa, alterna, petiolata, ovato-oblonga, utrinque glabra, basi & apice atte-

attenuata, margine inaequaliter dentata: dentibus lanceolatis, obtusiusculis. *Petioles* teretiusculi, supra canaliculati. *Racemi* in caule & ramis frequentes, axillares, sessiles, cylindrici, foliosi, erecti, foliis breviores, compositi e *Spicis* brevibus, alternis, conicis, nudis, sessilibus, foliolis brevioribus. *Flores* sessiles, glomerati. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: squamis concavis, obtusis, glabris, margine tenuioribus. *COROLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, capillaria, calyce breviora. *Anth.* subrotundæ. *PISTILL.* *German* superum, ovatum, obtusum. *Stylus* cylindricus, brevis. *Stigmata* 2, subcapitata. *Semina* parva, solitaria, orbiculato-reniformia, utrinque compressa, fusca, nitida.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* oleraceus, fere Spinaciæ. *Masticata* folia tenera.

VIRTUS: oleracea.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum recentis colore infus. Theæ refert, sapore autem est debili oleraceo; ex vitriolo martis fuscescit.

107. CHENOPODIUM Botrys. LINN. *Sp. pl.* 320.

Mat. med. 109. KNIPH. *Bot. or. cent.* 9.

Botrys. DOD. *Pempt.* 34. BLACKW. *Herb. t.*

114. CAMER. *Epit.* 598. LOB. *Hist.* 113.

Pharm. BOTRYOS Herba, Semina.

Locus. Europa australis, in arenosis. *Annum.*

FORMA. rec. *Caulis* erectus, vix pedalis, ramosus, angulatus, striatus, hirsut-scaber. *Rami* alterni, erecti. *Folia* alterna, petiolata, oblonga, obtusa, glabriuscula, runcinata; lobis alternis, obtusis, angulatis; sinibus obtuse excavatis. *Racemus* terminalis, elongatus, subfoliosus, compositus e racemulis geminis, lateralibus, dichotomis,

tomis, nudis, hirto - scabris, secundis. *Flores* subsessiles. *CAL. Perianth.* 5-partitum: laciniis lineari-ovalibus, acutis, hirtis, viridibus. *COLLA* nulla. *STAM. Filam.* 5, subulata, albidæ, calyce paullo longiora. *Antherae* trigonæ, albidæ. *PIST. Germen* superum, obtuso-truncatum. *Styli* 2, capillares, longitudine staminum. *Stigmata* simplicia. *Semina* orbiculata, depressa, fusca.

PROPR. rec. Herbae Odor fragrans, fortis, graviusculus, balsamicus, non ingratus. *Sapor* odori congruens, aromaticus. Recens planta, manibus tractata, leviter viscida est, manus inquinans; diutius olfacta, temulentiam excitat. *Sicc. odor & sapor* consimiles.

VIRTUS: *herbæ*, resolvens, emmenagoga, antispasmodica; *recent.* subinebrians. *Semina* fragrantia.

USUS. Herb. Hysteria. *Sem.* Vermes.

OBS. 1. Infusum aquosum *herbæ* rec. lutescens, aromaticum; vitriolo martis debiliter fufcescit. *Aqua stillatitia* fragrans. *Oleum* stillatit. sebaceum; *CARTHEUSER.*

OBS. 2. Plurimi hanc herbam ut pectoralem commendant, & ut vere bonam in Asthmate, Orthopnea, Mensium obstructione.

108. *CHENOPODIUM anthelminthicum.* LINN. *Sp. pl.* 320. SCHREB. *Mater. med. Linn.* 113. KALM. *Amer. Resa,* 2. p. 283. *

Chenopodium Lycopi folio, perenne. DILLEN. *Eltb.* p. 77. t. 66. f. 76.

Pharm. CHENOPODII ANTHELMINTHICI
Semina.

M

Locus.

Locus. Pennsylvania, ad vias, solo arenoso.
Perenne.

FORMA. Semina parva, subrotunda, paullulum compressa, fusca, splendentia.

PROPR. Semina graveolenti-fragrantia.

VIRTUS: anthelminthica.

USUS. Lumbrici.

OBS. Fide cl. P. KALM hæcce semina excito, utpote in Pennsylvania communissimi usus; ex propria experientia nihil de illis statuere possum.

109. BETA vulgaris. LINN. *Sp. pl.* 322. *Mat. med.* 313. KNIPH. *Botan. or. cent.* 10. & 12.

Beta rubra vulgaris. DOD. *Pempt.* 609. LOB. *Hist.* 124. BLACKW. *Herb. t.* 235.

Culinis BETÆ RUBRÆ Radix.

Locus. Colitur ubique. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, crassa, spithamæa, purpurea, transversaliter rugosa: rugis annularibus, obsolete; *parencymate* carnosio, succulento, subtunicato, purpureo, transversaliter secto ex annulis albidis & purpureis variegato; centro medullari subrotundo, albido.

PROPRIET. recent. Odor debilior. Sapor dulcescens, aromatico-fatuus. *Masticata* comminuitur, aquosa sentitur, saliva violacea. *Siccata* radix friabilis, cellulosa, rubro-purpurea, vix odorata; *masticata* in ore emollitur, sapore dulcescente, salivam rubro-purpurascentem faciens.

VIRTUS: rec. nutriens, refrigerans, mucilaginosæ; *Succi:* errhina.

OBS. I. Infusum aquosum radicis siccatae sangvineum, mucilaginosum, fere ut mucilago feminis Lini, dulcescens, sapore Betæ; vitriolo martis non mutatur. Radices

dices recentes rasæ, in olla cum aqua pura coctæ, *decoctum* dant rubro-purpureum. Si hoc, evaporetur, obtinetur *Extractum* intense dulce, sapore debili radicis, vix crystallisibile. Radix siccatione multum ponderis perdit; radic. rec., libr. 1, siccata, exhibet radicis sicc. unc. 2.

OBS. 2. E pulveris radicis Betæ rubræ libr. §, ope alcoholis vini & digestionē debita, *Sacchari* puriss. drachm. 2 § extrahit cel. MARGGRAF (*).

OBS. 3. In culinis notissima radix tempore autumnali & hiberno. Elixantur radices recentes in aqua, & in taleolas transversales deinde secantur, postea acetō, cum pauxillo aquæ diluto, immittuntur. Sunt qui radices concisas fermentare faciunt ad aciditatem, perinde ac cum Brassica capitata acidulata fieri solet, & sic sapidiore creduntur. Beta rubra albaque apud priscos Romanos in usu culinari fuerunt, præcipue apud plebem viliorē, unde MARTIALIS:

*Ut sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O quam sæpe petet vina piperque cocus!*

110. BETA Cicla, LINN. *Syst. nat.* 195. *Mat. med.* 113. β.

Beta candida. DOD. *Pempt.* 609.

Culinis BETÆ ALBÆ (Mangold) Herba recens.

Locus. Colitur ubique. *Biennis.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, alba, crassitie pollicis vel longē ultra, transversaliter rugosa, apice scabra: squamis plurimis congestis, rigidiusculis, fulcis, patentibus. *Caules* plures ex una radice, bi-vel tripedales, erecti, flaccidi, virides, glabri, striato-angulati, ramosi. *Rami*

M 2

virgati

(*) *Opusc. chym.* t. 1. p. 221.

virgati, erecti, alterni, elongati, cauli conformes, simplices, glabri, basi infima nodulosi. *Folia* subsucculenta; *radicalia* erecta, viridia, petiolata, ovata, obtuso-rotundata, inferne latiora, basi producta in petiolum, brevius decurrentia, margine repanda, utrinque glabra, lævia, subbullata, dodrantalia; *caulina* ad nodulos ramorum, alterna, petiolata, ovata, obtusa, pariter glabra; *ramea* minora, obovata. *Spicæ* filiformes, longissimæ; glomerulis florum sparsis, sessilibus, remotis, subtrifloris. *Bractææ* lineares, angustæ, extrorsum paullo latiores, solitariae, glomeribus florum paullo longiores, illisque subjectæ. *CAL. Perianth.* monophyllum, truncatum, 5-dentatum: squamis lineari-ovatis, obtusis, concavis, carinatis, patentibus, proxime sub margine oris calycis insertis. *COROLLA* nulla. *STAM. Fil.* 5, brevia, intra singulas squamas calycis singula. *Anth.* didymæ, ovatæ, utrinque sulcatæ. *PIST. Germen* subinferum, subrotundum, depressio-planiusculum, undique coronatum margine calycis. *Styli* 3, brevissimi. *Stigmata* 3, cinerascientia. *PERIC. Capsula* e calyce paullulum indurato, unilocularis. *Semen* unicum, cochleatum.

PROPR. rec. Radic. Sapor Betæ rubræ, sed ingrator. *Herbæ odor* nullus; *sapor* herbaceus, debilissimus, mitis. *Masticata* folia firmisscula, subglutinosa, saliva saturate viridi.

VIRTUS: oleracea, subecccoprotica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Infusum folior. rec. aquosum lutescens; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Pulveris radicis Betæ albæ libra ꝑ, in alcohole vini digesta, dedit Sacchari puriss. unc. ꝑ. *MARG-*

GRAF

GRAF (*). Radix recens siccatione perdit tres quartas partes; hinc radic. recent. libra 1 exhibuit rad. sicc. unc. 4.

OBS. 3. Folia recentia in culinis parantur pro cibo, pari modo ac Spinacia.

III. SALSOLA fativa. LINN. *Sp. pl.* 323. LÖFLING. *Resa* 132. *

Kali hispanicum supinum annuum Sedi foliis brevioribus. Juss. *Mem. de l'Academ. des sc.* 1717. p. 74. * t. 2.

Pbarm. SOUDA ALICANTINA.

Locus. Valencia, Murcia, Almeria & Granada Hispaniæ, in oris maritimis. *Annua.* Planta feritur copiose, etiam in agris inter segetes, & maturefcit fero autumn.

FORMA. Massa solida, durissima, griseo-nigricans, subcærulescens, ponderosa, sicca, sonora, fragmentis poris pertusis.

PROPR. *Odor* non ingratus; cum saliva fricata Souda, odor excitatur violaceus, alcali urinoso mixtus. *Sapor* intense salus, acris.

VIRTUS: stimulan, antacida, diuretica.

USUS.

OBS. 1. *Souda* ex plurimis plantis marinis parari potest, sed optima habetur e Salfolis, & speciatim e Salsola Kali & fativa; at præstat Salsola fativa, quoniam hæc planta verum alcali minerale semper præbet, etiam ubi locis a mari remotis conferitur, modo id in climate calido fiat, ut expertus est el. Abbas MAZEAS; tamen si non diffitendum, ut cel. DUHAMEL etiam observat, cum alcali vegetabili commixtum iri, si nimis longe a mari feratur. Ea vero Souda, quæ ex aliis plantis marinis conficitur, vix semper punctum fert. Ægyptii

M 3

tamen

(*) *l. c.* p. 220.

tamen satis bonam parant e *Mesembryanthemo nodifloro* & *Réaumuria vermiculata*; Angli vero suam Soudam, sub nomine *Kelp* noram, e *Fuco* Ceranoide aliisque *Fuci* speciebus *vesiculosis*. Souda, quam præbet *Salsola Kali*, communissima nobis, estque illa massa uniformis, sicca, fragilis, sapore salso, obscure cærulea, nigricans; adulteratur, si, loco *Salsolæ Kali*, *Salsola Tragus* sumatur. *Salicornia Soudam* dat griseo-cærulescentem, cineream, poris pertusam, fragilem, vix persistentem. Ceterum præstantissima censetur Souda alicantina, quæ a *Salsola fativa* perficitur; hanc excipit Souda e *Carthagina*; Souda vero *Bourdina* mala est, ut recte observat cl. MARCORELLE (*); est vero hæc massa nigra, maculis viridibus variegata, humida, odore fœtido; deterrima tandem Souda, *Varec* dicta, quæ in Normandia ab omnibus plantis marinis, indiserete sumtis, præcipue *Fucis*, paratur; immo illa in eo damnosa est, quod lineæ maculat. Quæ pura est, Souda, alcalina est, ejusdem indolis ac basis salis culinæ. Syrupum violarum viridem reddit. In aëre non deliquescit. In aqua pura soluta, crystallos promit, principio diaphanas, tum aëre aperto in pulverem album fatiscentes. Effervescebat acidis omnibus; cum acido vitrioli saturata, format sal mirabile Glauberi; cum acido tartari *Sal rupellense*, &c. Cum sulphure vivo, hepatem sulphuris efficit. Pingvia quævis, ut olea omnia expressa, sebum, axungias, ceram &c. solvit, & cum illis in saporem abit.

112. ULMUS procerior foliis angustioribus, truncato per intervalla viminibus dense congestis infra ramos obsito. GRONOV. *Virg.* 39?
Salve-Bark. vulgo. (Anglis Americanis).

Pharm.

(*) *Memoir. de mathem. & de phys. de Paris*, vol. 5. p. 547.

*Pharm. CORTEX UNGVENTARIUS.**Locus.* America borealis, Jersea nova. *Arbor.**FORMA.* Cortex intermedius vimineus, flexilis, albido-cinereus, longitudinaliter fissilis: fissura capillari-fibrillosa; fragilissimus, lateribus utrinque minutim rugosus.*PROPRIET.* Odor vix ullus. Sapor vix ullus. *Masticatus* maxime glutinosus.*VIRTUS:* emolliens, obtundens, consolidans.*USUS.* Vulnere.*OBS. 1.* *Infusum* aquosum corticis concisi dilute rubicundum, limpidum, subinspidum, obscure mucilaginosum; vitriolo martis sanguineum evadit. Cortex infusus inter digitos lubricus sentitur. *Decoctum* aquosum spissa mucilago erat, rubra, limpida vero & subnauseosa. Vitriolo martis saturate sanguineum evasit.*OBS. 2.* Nisi omnia me fallunt, Cortex unguentarius desumitur a specie quadam Ulmi; certe tota analogia id svadet; specimen vero arboris, de qua cortex desumptus erat, non vidi. Rever. Præpositus WIKSELL, e Pennsylvania a 1774 redux, corticis hujus specimen secum apportavit, mihiq; obtulit. Ut arcanum hic cortex olim apud barbaros indigenas Americæ habitus fuit, nunc vero etiam Anglis Americanis in usu est, ut optimum consolidans in vulneribus. Methodus adhibendi hæc est. Cortex bene pulveratus miscetur cum lacte bubulo tepido, & agitur valide, quoadusque in Electuarii consistentiam coeat, & id quidem valde mucilaginosum est. Vulnus consolidandum, si impurum sit, debet antea bene esse depurgatum, quod digestivis l. a. fieri oportet. Americani lotionibus ulcus purgant. Hoc facto, electuarium supradictum vulnere imponendum est, quod mane & vespere iterari debet; sed si antiqua sint vulnera ulcerave, satis erit semel per diem illud applicare; ne nimis acceleretur consolidatio,

sæpe tunc perniciosa, quare lotionibus vel digestivis iterum id refricare juvat. Vulnere hac medela bene consolidata vidi, quamvis, ubi caries subfuit, consolidatio tarda apparuerit. Vulnere recentia & pura brevi tempore percurata vidi. Cortex vero ante suppurationem inceptam non debet applicari. Agit is conglutinando & emolliendo, sed styptica qualitate vix ulla.

113. ULMUS campestris. LINN. *Sp. pl.* 327. *Mat. med.* 105. OEDER *Icon.* t. 632.

Ulmus. DODON. *Pempt.* 825.

Ulmus campestris & Theophrasti. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 367. t. 108.

Pbarm. ULMI Cortex intermedius.

Locus. Europa. *Arbor excelsa.*

FORMA. Cortex intermedius subvimineus, albidus, fragiliusculus, longitudinaliter fissilis: fissura capillari-fibrillosa; latere interiore adspersus punctis oblongis, linearibus, frequentibus.

PROPRIET. Odor nullus. Sapor debilis, subamaricans. *Masticatus* valde glutinosus sentitur. Ramulorum cortex magis amaricat, & *masticatus* magis glutinosus.

VIRTUS: adstringens, consolidans.

USUS. Vulnere, Ambusta.

OBS. 1. *Infusum* corticis concisi aquosum limpidum, rubicundum, subinsipidum; vitriolo martis fusco-nigrescit. Cortex infusus inter digitos lubricus sentitur. *Decoctum* corticis trunci rubrum, mucilaginosum, vitriolo martis subito nigrescit; corticis vero ramulorum decoctum obscurius rubrum est, adeo mucilaginosum, ut in fila ductile sit; vitriolo martis pariter subito nigrescit.

OBS. 2. Pulchra experimenta practica cum cortice ulmi

ulmi instituit cl. DAN. LYSONS (*). Casibus 5 comprobatur usum hujus corticis in morbis cutis, scilicet scabie inveterata, humida siccaque. Sumit corticis recent. ramorum gracilium (non vero tenellorum) intermedii unc. 4, quas decoquit in aquæ puræ libris 2, ad remanentiam libræ 1. Hoc decoctum non debet nimis mucilaginosum evadere. Si vernali tempore, quando arbor floret, paratur decoctum, purpurascit, reliquo vero anni tempore brunneum fit. Sapor decocti est mitius adstringens. Multum ponderis observationi cl. LYSONS addit casus ultimus, de scabie ferina, quæ salivationem mercurialem eluserat, hocce decocto curata. Propinat decocti unc. 8, mane & vespere. Non cito curat, sed lente.

114. GENTIANA lutea. LINN. *Sp. pl.* 329. *Mat. med.* 110. MILL. *Figur. t.* 439. *f.* 2.

Gentiana caule folioso, foliis ovatis nervosis, floribus rotatis verticillatis. HALLER *Stirp. Helv. 1. p.* 283. * *It. belv. 2. n.* 23.

Gentiana major vulgaris flore pallido. BARREL. *Icon.* 63.

Asterias. RENEALM. *Spec. p.* 63. *t.* 64.

Gentiana. DOD. *Pempt.* 340. *Purg.* 69.

Pharm. GENTIANÆ RUBRÆ Radix.

Locus. Europæ alpes. *Perennis.*

FORMA. ficc. Radix pedalis vel ultra, crassitie digiti, sæpe pollicis, vel longe ultra, cylindrica, rugosa: rugis annularibus approximatis, fusca, subannulata, ramosa; *Parencymate* rubrolutescente.

PROPRIET. Odor debilis. Sapor amarissimus.

VIRTUS: tonica, stomachica, anthelminthica, antiputredinosa.

M 5

USUS.

(*) *Medical Transact.* vol. 2. p. 204. *seq.*

USUS. Atonia, Cachexia, Arthritis, Icterus, Tertianæ, Ulcus fistulosum.

OBS. 1. Extrahitur omnibus menstruis, ut aqua, vino, cerevisia, spiritu vini; optime tamen menstruo spirituofo, unde *extractum* spirituosum acrius aquoso. Extracti aquosi tres octo partes obtinuit CARTHEUSER, spirituofo vero unam quartam partem. *Infusum* aquosum rubrum, absque odore, sapore amarissimo; vitriolo martis leviter fufcescit.

OBS. 2. Gentiana lutea crescit copiose in alpibus Stiria. Mulierculæ Tyrolenses alpes has tempore vernali quotannis conscendunt, radicesque hujus Gentianæ colligunt, e quibus *spiritum ardentem* destillant, quem deinde circumcirca divendunt, sub nomine *Entzian-geist*, prout memorat L. BIWALD (*).

115. GENTIANA Centaurium. LINN. *Sp. pl.* 332.

Mat. med. 112. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 8.

OEDER *Icon.* t. 617.

Centaurium minus. ZANNICH. *Venez.* t. 249.

BLACKW. *Herb.* t. 452. DOD. *Pempt.* 334.

Erithræa. RENEALM. *Specim. p.* 77. t. 76.

Pharm. CENTAURII MINORIS Herba.

Locus. Europa, in apricis, præsertim maritimis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix cylindrica. *Caules* sæpe plures ex una radice, erecti, spithamæi, teretes, angulo utrinque ancipites, glabri, simplicissimi. *Folia* radicalia congesta, cuneiformi-oblonga, obtusa, integerrima, subsucculenta, in petiolos breves desinentia, glabra, vix pollicaria, patentia; *caulina* opposita, sessilia, linearia, obtusa, erecta, internodiis breviora. *Corymbus* terminalis, sessilis,

(*) *Select. ex Amoen. Acad. LINNÆI*, p. 280.

lis, ramis trifloris, foliosus, floribus sessilibus. *Corollæ* sordide & pallide violaceæ, quinquefidæ.

PROPR. *siccatur.* *Odor* debilis, vix ullus. *Sapor* amarissimus.

VIRTUS: tonica, stomachica, antiputredinosa.

USUS. Atonia, Cachexia, Podagra, Icterus, Tertiana.

OBS. 1. Extrahitur omnibus menstruis, optime quidem spirituoso. *Infusum* aquosum inf. Theæ simile, amarissimum; vitriolo martis fuscescit. *Herbæ* libr. 9 dant *Extracti* aquosi circiter libr. 2; sed NEUMANN aquosi duas tertias partes respectu herbæ se accepisse dicit, & spirituoosi dimidium ponderis herbæ.

OBS. 2. De hac planta disseruerunt WEDELIUS (*) & SAM. LEDELIUS (**). Hic signaturam externam rejicit; simplicia præfert compositis; alienis & propriis experientiis *Centaurium minus* laudat in febribus, ad affectus cutaneos, ulcera, vulnera, vermes.

116. GENTIANA Amarella. LINN. *Sp. pl.* 334.

Mat. med. 111.

Opiantha. RENEALM. *Specim.* 71.

Pharm. GENTIANELLÆ *Herba.*

Locus. Europa, in pratis siccis. *Annua.*

FORMA. rec. *Radix* fibrosa. *Caulis* palmaris, sæpe spithameus, viridi-purpurascens, erectus, tetragonus, glaber, ramosus. *Folia* opposita, sæpe terna, sessilia, lanceolata, acutiuscula, pollicaria, integerrima, utrinque glabra, subtus pallidiora, patentia. *Flores* axillares, pedunculati. *Pedunculi* tetragoni, oppositi, foliis breviores, communiter multiflori, flore intermedio priore, longius pedunculato. *CAL.* *Perianth:* monophyl-

(*) *Diff. de Centaurio minori.* Jenæ 1713.

(**) *Centaurium minus, auro tamen majus.* Francf. 1694.

phyllum, turbinatum, pentagonum, quinquefidum: laciniis ovato-oblongis, acutis, margine recurvato, erecto-patentibus. *COROLLA* hypocrateriformis, dilute violacea. *Tubus* crassus, calyce longior. *Limbus* 5-fidus: laciniis ovato-oblongis, obtusis cum acumine, patentibus. *Faux* barbata: barba dilute violacea, subcrispa, exstante, basi membranacea. *STAMINA* quinque. *STYLUS* bifidus.

PROPR. Odor vix ullus. *Sapor* amarissimus.

VIRTUS: eadem quæ præcedentium Gentianæ specierum.

USUS: ut in præcedentibus.

UMBELLATÆ.

117. *ERYNGIUM* campestre. LINN. *Sp. pl.* 337.

Mat. med. 114. OEDER *Icon.* t. 554.

Eryngium campestre vulgare. CLUS. *Hist.* 2. p. 157. c. fig. DOD. *Pempt.* 718.

Pharm. *ERYNGII* Radix.

Locus. Europa, in campis siccis. *Perenne.*

FORMA. Radix cylindrica, crassitie vix digiti, geniculis annulata, fulcescens; *parenchymate* albo. *Siccata* fragilis.

PROPR. Odor leviter aromaticus; *Sapor recentis* dulcescens; *sicc.* leniter aromaticus, parum dulcescens, subamaricans.

VIRTUS: diuretica, aperiens.

USUS.

OBS. Radix recens usui culinari bene inservit.

118. *SANICULA* europæa. LINN. *Sp. pl.* 339.

Mat. m. 115. OEDER *Icon.* t. 283.

Sanicula Diapentia, BLACKW. *Herb.* t. 63.

Sani-

Sanicula. DODON. *Pempt.* 140.

Diapensia. CAMER. *Epit.* 763.

Caucalis Sanicula. CRANTZ *Austr.* 3. p. 228.*

Pharm. SANICULÆ Herba.

Locus. Europa, in sylvis umbrosis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix perennis. Caules sæpius bini ex una radice, erecti, subnudi, undique sulcati, glabri, simplicissimi, crassitie culmi fecalini. *Folia* radicalia plura, longius petiolata, circumscriptione reniformia, plusquam pollicaria, utrinque glabra, profunde quinqueloba: lobis cuneiformibus, inciso-ferratis: ferraturis mucronatis; caulino solitario, radicalibus conformi, verum minore. *Umbella* terminalis, erecta; universalis subquinquepartita, partialis tripartita; radii sæpe 2 simplices. *Florum* capitula globosa, magnitudine seminis Pisi. *Involucrum universale* triphyllum: foliolis tripartitis, ferratis, umbella triplo brevioribus; parziale diphyllum, foliolis oppositis, linearibus, ferratis, umbellula duplo brevioribus. *Seminum* capitula echinata, aristis uncinatis.

PROPRIET. Odor nullus. Sapor herbaceus.

VIRTUS: adstringens, vulneraria.

USUS.

OBS. Infusi aquosi color idem qui potus Theæ; vitriolo martis fusco-nigricans.

119. TORDYLIUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 345.

Mat. m. 145.

Seseli creticum. DOD. *Pempt.* 311.

Pharm. SESELI CRETICI Semina.

Locus. Europa australis. *Annuum.*

FORMA. Semina linearia, crassa, utrinque obtusa, 3 lineas longa, hinc concava, angulis tribus

tribus parallelis, inde convexa, angulis 4 alatis, interjectis angulis 3 aliis, longe minoribus, singulo intra singulam alam.

PROPR. *Odor* aromaticus, gravis. *Sapor* aromaticus, amarus, fortis, in semina Cymini incidens.

VIRTUS: carminativa.

USUS.

120. DAUCUS Carota. LINN. *Sp. pl.* 348. *Mat. m.* 142. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Daucus sativus. LUDW. *Ectyp.* p. 5. t. 9.

Pastinaca sativa Dioscoridis. LOB. *Hist* 416.

Pastinaca tenuifolia sativa. DOD. *Pempt.* p. 667. f. 1. & 2. PARKINS. *Theatr.* 902.

Daucus vulgaris. ZANNICH. *Venez.* t. 190.

Pharm. & Culinis DAUCI SATIVI Radix recens, Folia, Semina.

Locus. Europa, Japonia. Colitur ubique europæa herba. *Biennis*.

FORMA. rec. Radix fusiformis, palmaris, sæpe spithamæa vel ultra, lutea, extus sulcis transversali-annularibus, fibrillis capillaribus sparsis; *parencymate* carnosio, undique luteo, post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, sæpe angulato, striis radiantibus; corticali peripheria reticulata. *Folia* radicalia primi anni longius petiolata, subtus pubescenti-scabra, supra glabra, duplicato-pinnatifida: pinnulis cuneiformibus pinnatifidis: laciniis oppositis, lanceolatis, acutis, ciliatis, erectis, parallelis. *Petioli* supra concavi, subtus tereti-convexi, scabri. *Semina* ovalia, longitudine 1 vel 2 linearum, utrinque obtusa, hinc plana, lineis tribus elevatis, minutim ciliatis, inde convexa, margine & angulis 2 spinoso-

spinoso-ciliatis; lineis 3 elevatis, minutim ciliatis, singulis inter singulum angulum interjectis.

PROPR. Radic. rec. Odor aromaticus, non ingratus; *Sapor* dulcescens, leniter aromaticus, odori congruens. *Siccata* radix duriuscula, pariter dulcescens, magis aromatica; *masticata* in ore emollitur, salivam colore fulvo tingens. *Herbæ* rec. odor graviusculus; *sapor* graviusculus, odori analogus. *Semina* aromatica, calidiuscula, amaricantia.

VIRTUS: radic. nutriens, aperiens, diuretica, anthelminthica; *herbæ* diuretica; *sem.* carminativa.

USUS. Radic. culinaris; Lumbrici, Cancer scrophulosus, Aphthæ; *Herbæ*: Calculus.

OBS. 1. Infusum radic. siccatur, pulcherrimum, rutilans, odore debili Dauci, sapore dulci, aromatico, grato; vitriolo martis non demutatur. Infusum vero herbæ rec. colore Theam refert; vitr. martis fuscescit.

OBS. 2. Succus radicis expressus & inspissatus dulcissimus est, & ad naturam mellis accedit; sed in saccharum verum non crystallifatur; MARGGRAF (*). Si radices Dauci recentes conscinduntur, atque cum aqua in aheni coquantur, dum mollissimæ fiant; sique succus deinde exprimitur, & ad justam consistentiam inspissatur, obtinetur mellaginis species, qua incolæ Thuringiæ frequenter utuntur in cibis loco sacchari, atque etiam in medicina, ut remedium utile in Tussi infantum, Phthisi, atque contra vermes; SCHÖBERUS (**). De radicis Dauci recentis & rasæ effectu salutari in ulceribus cancris, sub cataplasmati forma adhibitæ, pulchre egit cl. SULZER (***), & confirmavit cl. HENR.

GIB-

(*) *Opusc. chym.* tom. 1. p. 241.

(**) *Hamburg. Magaz.* t. 8. p. 6. n. 4. p. 610.

(***) *Journal de med.* t. 24. p. 68.

GIBSON (*). Patet exinde, quod cataplasma e Daucoraso, frigide applicato, brevi spatio, sæpe post primam applicationem, omnem odorem ulceris fœtidum tollit, dolorem mitigat & stillicidium ichorosum in melius vertit, sive sit ulcus cancrum, seu siphiliticum, scorbuticum, vel scrophulosum. Cancrum penis non curavit, sed in binis aliis casibus, scilicet in ulcere phagædenico pedis & in ulcere carcinomatoso glandulæ ingvinalis, conjuncto cum latissima exulceratione, curam perfecit hoc cataplasma, propinato simul infuso maltæ & victu antiscorbutico ex Nasturtio aquatico & Raphano. Cl. ARTH. NICOLSON (**) Herbam Conii cum radice Dauci conjunxit in cataplasma coctum, quod validius operavit in cancro scrophuloso, quam purum cataplasma e Dauco; ulcusque cancrum fere sanatum erat, dum orthopnoea correpta, cum stridore dentium, subito exspiravit ægra. Vidi virginem generosam, cancro scrophuloso afflictam, cui cataplasma e radice Dauci applicitum fuit, certe cum levamine, tamen curam non perfecit; quoties cataplasma mutaretur, illud semper quasi calcarea quadam materia obductum apparuit.

OBS. 3. Pleræque hujus familiæ radices, l. a. fermentatæ, spiritum ardentem dant, sed, quantum mihi adhuc constat, radices Dauci & Sisari plurimum omnium.

121. CONIUM maculatum. LINN. *Sp. pl.* 349.

KNIPH. *Bot. orig. cent.* 11.

Cicuta. STÖRCK *Supplem. de Cicuta*, p. 2. t. 1.

LEBER *monogr. t. 1.* LOB. *Hist.* 422. RIVIN.

Pentapet. t. 74. BLACKW. *Herb. t. 451.* LOD.

Pempt. 458. HALL. *Stirp. Helv. 1.* 337. *

Ci-

(*) *Medical Observat. and inquir. T. 4. p. 183. seq.*

(**) *l. cit. p. 363.*

- Cicuta major. ZANNICH. *Venez. t.* 284.
 Cicutaria vulgaris. CLUS. *Hist.* 2. p. 200. c. fig.
 Cicuta vulgaris major. PARKINS. *Theatr.* 933.
 Coriandrum Cicuta. CRANTZ *Austr.* 3. p. 211 *
 Pharm. CONII (*Cicutæ*) Herba, Succus in-
 spissatus.

FORMA, rec. Radix fusiformis, crassitie ra-
dicis Dauci, palmaris, sæpe dodrantalis, alba,
striis annularibus approximatis undique rugosa,
fibris & fibrillis sparsis, odore inter Daucum &
Chærophyllum; junior radix lactescit. Caulis tri-
vel quadripedalis, erectus, teres, geniculatus,
crassitie digiti minoris, sæpe pollicis, macula-
tus: maculis fuscis, sparsis, subinde confluenti-
bus, ramosus, diffusus. Rami alterni, axillares
e foliis, erecti, ramulosi, foliosi. Folia ad ge-
nicula, alterna, utrinque glabra, saturate viridia,
lucidiuscula, lineata, subtus pallidiora, erecto-
patentia, tripinnata: pinnis oppositis; pinnulis
pinnatis: pinnulis secundariis oppositis; inferio-
ribus distinctis, sessilibus, pinnatifidis: laciniis ob-
longis, obtusis, inciso-ferratis; superioribus con-
fluentibus, simplicibus, inciso-pinnatifidis: laciniis
lanceolatis, obtusis; folia ramea minora, vagi-
nis petiolata. Petioli communes teretiusculi, fi-
stulosi, striati, glabri, compressiusculi, latere su-
periore maculati, & inter pinnas infimas carina-
ti; inter pinnas vero superiores sulcati: sulco
longitudinali; basi vaginati: vagina concava,
amplexicauli, extus undique sulcata. Umbellæ ter-
minales, pedunculatæ; priores axillares e ramu-
lis; universalis 12-vel 14-partita, concava, gla-
bra; partialis plana, circiter 16-partita. Involu-
crum universale tetraphyllum: foliolis parviuscu-
lis, lanceolatis, acutis, margine inferne utrin-

N
que

que membranaceis, glabris, deflexis; *partiale* triphyllum, latere exteriori situm, foliolis ovato-acutis, margine membranaceis, patentibus. *Petianth.* proprium vix ullum. Margo superus. *COROLLA* *universalis* æqualis, uniformis; flosculi omnes fertiles; *propria* alba, *petalis* 5, obcordatis, supra carinatis, sinu inflexo, patentibus. *STAM. Fil.* 5, subulata, alba, patentia, longitudine corollæ. *Anth.* didymæ. *PIST. Germen* subrotundum, compressiusculum, viride, undique striato-angulatum: angulis tuberculatis. *Nectarium* superum, album, planum, germen superne tegens, crenatum. *Styli* 2, albi, erecti, patententes. *Stigmata* obtusa. *Semina* subrotunda, obtusa, compressiuscula, undique fulcato angulata: angulis 10 vel 12, tuberculato-crenatis. *Obs.* Quod sic descripsi, specimen, loco pingvi constitutum erat.

PROPR. rec. Odor plantæ totius foetidus, murinus; *sicc.* fortior. *Sapor rec.* leniter aromaticus, herbaceus, subnauseosus.

VIRTUS: narcotica, resolvens, suppurationem promovens, diuretica.

USUS: Ulcera fordida & siphilitica, Scabies, Morbi cutis, Gonorrhœa, Leucorrhœa, Phthisis, Impotentia virilis, Rheumatismus chronicus, Scrophulæ.

OBS. 1. *Infusum* aquosum herbæ *sicc.* limpidum, adspectu tenue, sapore debili, odore Conii; vitriolo maris nihil demutatur. *Succus inspissatus* parari debet ex succo herbæ, sub fine inflorescentiæ, dum semina ponere incipit planta, collectæ, expresso, quiere subside[n]te, limpidiore supernatante decantato, inque melliginis consistentiam leni igne inspissato, tum magisterio s. faculis adjectis, & sine igne probe commixtis. Hic
suc-

succus inspissatus fœtidus est, subsalsus, ætate sal essentielle nitrosum deponens. Ex succo inspissato, adjecto pulvere foliorum, formatur massa pilularum, quæ usui servatur. Sub inspissatione succi totum laboratorium, immo tota domus, retro Conii odore repletur.

OBS. 2. In *vero Cancro* Conium adeo non boni quidquam præstat, ut potius noceat, stillicidium materiæ ichorosæ augendo, adeoque contabescentiam promovendo, nec non id efficiendo, ut citius stadia percurrat morbus, morsque sic acceleretur, prout longa & constans experientia satis superque evicit. Nob. PETRUS AF BIERKÉN, qui theoriam Canceri tam solide enucleavit (*), plurima experimenta instituit, quibus hæc thesis stabilita & extra dubium posita est. Et ne parca dosi peccaremus, Conium in succo vel in pilulis, ad unciam ꝑ vel plus, immo ad unciam 1, quotidie propinavimus, unde didicimus, pro æsseris haud opus esse, ut dosi arcti quidam ponantur limites. Idem valet etiam de infuso Conii; namque vidi ægrotos, qui infusum Conii saturatum ad plures libras, absque incommodo, quotidie hauserunt. Interim tamen semper expedit initio a parca incipere dosi, præsertim cum sæpe fiat, ut Conium subiecta sensibilia valde commoveat, vertiginem & debilitatem, immo & cæcitatem periodicam, inducendo. In *cancro scrophuloso*, in *ulceribus sordidis & siphiliticis*, Conium sæpe multum boni efficit, sæpe etiam curam persolvit, quod subinde mihi experiri licuit. *Impotentiam virilem* sub usu Conii curatam observavi, in viro quodam plusquam quadragenario, qui omnem erectionem penis perdidit, postinde tamen plures liberos procreavit. In *Leucorrhæa* lotiones ex infuso Conii multum levant, præcipue si usus Conii internus iis jungatur. *Gonor-*

N 2

rheas

(*) *Tal om Kräftskadors, scrophulöse och veneriska sår och foulnaders igenkännande. Stockh. 1772.*

rbæas recentes cum pilulis Conii, & infuso infimul largiter hausto, sæpiissime intra mensem seure curavi; in gonorrhæis inveteratis Conium cum mercurio sublimato conjungo. Plurimos *scabiosos* solo Conio sanatos vidi. Atque hæc vis antiscabiosa videtur tantum non ad omnes umbellatas pertinere. Sic Cerefolium, Cicuta virosa &c. in morbis cutis multum valent. Cl. R. PULTENEY (*) de *Oenanthe crocata* annoravit, quod scabiem quandam leprosam penitus curaverit succus radicis, tempore vernali expressus, quovis mane ad dimidium cochlearis sumtus, apud virum quendam, qui diu hæc scabiei specie afflictus fuerat, plurimis remediis frustra adhibitis. Fama conii apud Medicos apprimè convaluit, ex quo L. B. ANT. STÖRCK primum suum publicavit libellum de *Cicuta*, Vindob. 1760. Postmodum hoc pharmacon materies litis exstitit per totam Europam, in diversum abeuntibus Medicis, quorum alii assensu exceperunt, alii vero infirmarunt Conii vim contra Cancrum.

122. ATHAMANTA cretensis. LINN. *Sp. pl.*
352. *Mat. m.* 143.

Daucus creticus. CAMER. *Epit.* 536.

Daucus creticus femine hirsuto. BAUH. *Hist.*
3. p. 56.

Libanotis Daucus creticus. CRANTZ *Austr.* 3.
p. 219. *

Daucus creticus verus Dioscoridis. PARKINS.
Theatr. 896.

Pharm. DAUCI CRETICI Semina.

Locus. Helvetia. *Perennis.*

FORMA. Semina subulata, 2 lineas longa, basi obtusa, apice stylo persistente coronata, hinc sulco concavo notata, inde semiteretia, tomentosa. PRO-

(*) *Philos. Transact.* vol. 62. p. 469.

PROPR. Odor aromaticus, gratus, fere Origanum. Sapor gratus, aromaticus, in Daucum incidens, calidiusculus.

VIRTUS: carminativa.

USUS.

123. *ÆTHUSA* Meum. LINN. *Syst. veget.* 237.
Athamanta Meum. LINN. *Sp. pl.* 353. *Mat. med.* 144.

Ligusticum Meum. CRANTZ *Austr.* 3. p. 199.*

Daucus Meum. CLUS. *Hist.* 2. p. 198. c. fig.

Daucus creticus. LOBEL. *Icon.* 777.

Meum. LOBEL. *Hist.* 449. DOD. *Pempt.* 302.

Meum vulgatius. PARKINS. *Theatr.* 888.

Pharm. MEU Radix.

Locus. Alpes Europæ australis. *Perennis.*

FORMA. ficc. Radix fusiformi-cylindrica, apice ramosa, crassitie digiti minoris, fusco-cinerea, rugis transversalibus, annularibus, approximatis, vertice instructa setis numerosis, fasciculatis, penicilli instar rasorii; parenchymate ferrugineo.

PROPRIET. Odor & sapor aromaticus, gravis cum suavitate, fere Dauci Carotæ.

VIRTUS: diuretica, lactifera.

USUS.

OBS. Infusum aquosum ex vitriolo martis nequicquam variat.

124. *PEUCEDANUM* officinale. LINN. *Sp. pl.* 353. *Mat. m.* 126.

Peucedanum. BAUH. *Histor.* 3. p. 36. DODON. *Pempt.* 314.

Peucedanum vulgare. PARK. *Theatr.* 880.

Peucedanum minus germanicum. BAUH. *Hist.* 3. p. 36.

N 3

Pharm.

Pharm. PEUCEDANI Radix.

Locus. Europa australis, in pratis humidis.
Perenne.

FORMA. Radix longa, cylindrica, fusconigricans, (in officinis plerumque cuticula abrasa occurrit); parenchymate pallido cinereo, friabili; centro medullari albo, angulato-stellato.

PROPR. Recens radix foetida, lactescens: lacte luteo. *Sicc.* odor foetidiusculus, rancidus; sapor amaricans, gravis, ingratus, diu inhærens; masticata radix salivam lactescentem reddit.

VIRTUS: antihysterica, diuretica, emmenagoga.

USUS.

OBS. Infusum aquosum Theæ infuso simile, sapore amaro atque nauseoso; vitriolo martis nil demutatur.

125. FERULA Asa foetida. LINN. *Sp. pl.* 356.
Mat. med. 118.

Hingisch umbellifera Levistico affinis, foliis iustar Pœoniæ ramosis, caule plano maximo, femine foliaceo nudo solitario, Bractæ urinae vel Pastinacæ simili, radice Asam foetidam fundente. KÆMPF. *Amœn. p.* 535. *t.* 536.

Pharm. ASSÆ FOETIDÆ Gummi.

Locus. Persia, in campis circa Heraat, inter civitates Lar & Gamrôn, & in jugis montium provinciæ Lar, solo fabuloso, saxoso & arido. *Perennis.*

FORMA. Gummi-resina in glebis, plastica, conflagata e variis grumis lucidis, albidis, lutescentibus vel rubicundis.

PRO-

PROPR. Odor fœtidissimus, alliaceus. Sapor amaricans, acris, mordens, diutissime inhærens, etiam si os faucesque compluries eluerem aceto vini vel spiritu vini diluto. *Masticata* primum plastica, deinde sensim soluta: saliva lactea, instar cremoris lactis, linguam & palatum albo tingente. Solvitur Assa fœtida secundum partem in oleo expresso: solutione turbida, sordide lutescente. In oleo stillatio non solvitur, sed tingitur paullulum colore sublutescente. In aqua pura si digeratur loco tepido, tota superficies primum albescit, deinde maceratione protracta reducitur in substantiam cretiformem, gummosa parte soluta: solutione squalide rufescente. Ex Assæ fœtid. scrup. 1, digestioni submissio, tota camera fœtido repleta fuit odore, qui in posterum diem duravit, etiam si aer sæpius agigaretur. Si Assa fœtida trituratione solvitur in aqua frigida, abit in solutionem lactescentem.

VIRTUS: carminativa, emmenagoga, antispasmodica, roborans, resolvens, anthelminthica, pecoribus fœnivoris salutaris.

USUS: Hysteria, Tympanites; Indis cibi condimentum.

OBS. 1. Gummosa pars duplo fere major est resinosa. *Tinctura* spirituosa lutea, fœtida, stimulans. *Aqua stillatio* fœtida, oleo essentiali parco, fœtidissimo.

OBS. 2. Veram Tympanitidem, ex febre prægressa ortam, curatam vidi clysmaribus fœtidis, ex Assæ fœtidæ drachm. 2, quotidie semel vel bis applicatis, propinato simul Rheo quovis mane. Novi etiam virum, pediculis ingvinalibus per plures annos infectum, qui, Empl. antihysterico Edinb. ventri solum applicato, ab iisdem se liberatum dixit, quod quidem fœtori Assæ

fœtidæ adscribo. . Ceterum Febribus intermittentibus protractis Assa fœtida sæpe medetur. Quin immo parem etiam effectum præstant varia hujus familiæ semina & fucci. Nob. DAV. VON SCHULZENHEIM casu reperit, pilulas fœtidas Pharm. Sv. tertianam protractam brevi sustulisse. Idem postmodum plurimis nobis constitit experimentis. Curant revera hæ pilulæ sæpe febres intermittentes, sæpe tamen fallunt. Si curabunt, febris erit paullulum inveterata; in recente feбри nunquam mihi successerunt. Sumendus scr. \frac{ss} harum pilularum ter vel quater de die, sub remissione. Sæpe expedit has pilulas cum Chinchina jungere. Idem porro præstant semina Pastinacæ, Coriandri, Levistici, Phellandrii &c.

OBS. 3. Assa fœtida est succus lacteus concretus, qui e radice plantæ recente, transversaliter secta, uberime defluxit, candidissimus, liquidus, pingvis, cremori lactis simillimus. In aëre vero exsiccatus, colorem demutat. Recenter exsiccatus fœtidissimus, ast ætate debilitatur. Assæ fœtidæ recentis drachma 1 plus fœtoris spargit, quam 100 libræ vetustioris, quare etiam recens nonnisi difficillime navibus in Indiam devehitur, quoniam ceteras merces, præcipue liquores potulentos, corrumpit. KEMPFERUS.

OBS. 4. Assa fœtida culinaris est Banianis Indiæ orientalis, qui quidem, ab esu carniū abhorrentes, nec spirituosius indulgentes, aromata sibi necessaria ducunt, quæ etiam omni cibo immiscent; horum primum est Assa fœtida, quam cordialem putant & ad cibum digerendum idoneam; interim pessime ipsi olent, non oris halitu solum, sed etiam transpiratione. J. H. GROSE (*).

OBS. 5. Semina Assæ fœtidæ ex alpihus Gilanensibus Persiæ habui, quæ admodum fœtida fuerunt.

126.

(*) *Voyage aux Indes orient.* p. 336.

126. LASERPITIUM latifolium. LINN. *Sp. pl.* 356.

Mat. med. 123.

Sefeli æthiopicum herba, DODON. *Pempt.* 310.

CLUS. *Hist.* 2. p. 194.

Laſerpitium glabrum. CRANTZ *Austr.* 3. p. 181. *

Laſerpitium. RIVIN. *Pentap.* t. 21.

Libanotis Theophrasti major. PARKINS. *Theatr.* 952.

Pharm. GENTIANÆ ALBÆ Radix.

Locus. Europa, in pratis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix crassa, ultra pollices 2, cylindrica, pedalis vel ultra, fusco-cineraſcens, rugis annularibus, approximatis, vertice penicilliformi: ſetis filiformibus, vix ſemidigitalibus; parenchymate albo, carnoſo, ſublaſceſcente; tranſverſaliter ſectio linea ſpongioſa incurva, ſubſemicirculari, dentata; ſiccato vero parenchymate toto ſpongioſo, albo.

PPOPR. recent. & ſicc. Odor fragrans, ſete Angelicæ; Sapor intenſius amarus, inhærens; recens radix maſſicata carnoſa, principio calida, ſere ut Angelica, poſt amaricans; ſed ſiccatione augetur amarities.

VIRTUS: tonica, ſtomachica.

USUS: Pecoribus.

OBS. 1. Infuſum aquoſum cereviſiæ ſimile, intenſe amarum, aromaticum; vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Radix hæc præſtantiffima a Medicis negligitur.

127. LASERPITIUM Siler. LINN. *Sp. pl.* 357.

Mat. med. 124.

Siler montanum. CLUS. *Hist.* 2. p. 195. CRANTZ *Austriac.* 3. p. 185. t. 1. f. 7. MORIS. *Hist.*

3. f. 9. t. 3. f. 1. DOD. *Pempt.* 308.

N 5

Sefeli

Seseli. BLACKW. *Herb. t. 426.*

Pharm. SILERIS MONTANI Semina.

Locus. Austria, Gallia. Perenne.

FORMA. Semina linearia, 2 lineas longa, basi obtusa, apice tuberculo trigono, hinc convexa, sulcato-angulata: angulis tribus membranaceis (sæpe derasis in siccis feminibus), inde plana, striis tribus elevatis, fusco-cinerascentia.

PROPR. Odor aromaticus, fragrans. *Sapor* calidus, aromaticus, amarus.

VIRTUS: carminativa, stomachica.

USUS.

128. *LIGUSTICUM* Levisticum. LINN. *Sp. pl. 359.*

*Mat. m. 119. CRANTZ. Austr. 3. p. 196. **

Levisticum. BLACKW. *Herb. t. 275. DODON.*

Pempt. 309.

Levisticum vulgare. MORIS. *Hist. 3. f. 9. t. 3. f. 1.*

Levisticum vulgare germanicum. PARKINS.

Theatr. 936.

Pharm. LEVISTICI Radix, Herba, Semina,

Locus. Alpes Italiæ. Colitur ubique. Perenne.

FORMA. rec. Radix fusiformis, dodrantalis vel ultra, extus ferruginea, undique notata rugis parvis reticulatis, apice fusco-rugosa, sulcis annularibus, approximatis; parum ramosa, fibrosa. *Parencyma* carnosum, album, transversaliter sectum centro medullari ampliore, lutescente, ovato, undique dentato, versus marginem striato: striis obsoletis; cinctum corticali parte alba, obsolete striata; succo limpidiusculo. *Caules* plures ex una radice, orgyales, erecti, teretes, perforati, crassitie pollicis, undique striati, glabri, geniculati, simplices, superne vix ramosi. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-ternata: foliolis

olis cuneiformibus, bipollicaribus, utrinque glabris, venosis, trilobatis, superne incis; inferioribus sessilibus; intermedio longius pedicellato; folia suprema vaginis petiolata, simpliciter ternato-pinnatifida: foliolis trilobatis: laciniis lanceolatis, integris. *Petioles* communes teretes, perforati, striati, pariter glabri, basi vaginati: vagina subovata, concava, amplexicauli, stricta, marginibus antice se invicem decussantibus. *Corymbus* terminalis, trichotomus, glaber, constans *umbellis* pluribus terminalibus; *universalis* circiter 15-partita, convexa; *partialis* circiter 20-flora, convexa, floribus pedicellatis, minutim pubescentibus. *Involucrum universale* submembranaceum, polyphyllum: foliolis circiter 8, linearilanceolatis, acutis, glabris, venoso-striatis, reflexis; *partiale* simile, circiter decaphyllum, pariter reflexum, membranaceo-albidum. *COLLA* universalis æqualis, uniformis; *propria* alba. *Petala* 5, ovata, acuta, inflexa, decidua. *STAM.* *Filam.* 6, longitudine corollæ. *Anth.* subrotundæ. *PIST.* *Germen* inferum, subrotundum, truncatum, compressum, undique sulcato-angulatum. *Nectaria* 2, ovata, plano-convexa, conniventia, margine crenata, lutescentia, germen coronantia. *Styli* 2, parvi. *Stigmata* simplicia. *Semina* ovalia, lineas fere 2 longa, subincurva, basi truncato-retusa, apice tuberculo pyramidaliter terminata, glabra, hinc plana, carina obsoleta, inde convexa, dorso angulis tribus parallelis, latere undique margine subalato.

PROPRIET. *rec. Radic.* Odor fragrans, fortis, gravis, in odorem Meliloti cærulei incidens, sed longe gravior & ingrator. *Sapor* fortis, gravis, calidus, Angelica ingrator. *Herbæ* *rec.*
odor

odor fragrans, fortis, gravis. *Sapor* conformis, vix amaricans. *Semin.* siccat. *odor* fortis, aromaticus, graviusculus, fere Angelicæ. *Sapor* fortis, calidus, aromaticus, Angelica ingrator.

VIRTUS: alexiteria, diuretica, carminativa, emmenagoga, lactifera.

USUS. Pecoribus.

OBS. Ligustici frequentissimus erat usus in culinis veterum Romanorum, tempore TRAJANI, & omni fere cibo imponebatur, ut patet ex APICIO COELIO. Sed id nostrum Levisticum non fuit, verum *Laserpitium Siler* LINN. Ex mente autem DODONÆI, nostrum Levisticum *Lasfer* veterum præbuit, quod succus inspissatus erat, in culinis Romanorum & Græcorum usitatissimus, tametsi infimul oppido carus. Tanti hoc Lasfer æstimatum fuit, ut PLINIUS illud *inter eximia naturæ dona* numeraverit; - - - *ad pondus argentei denarii pensam.*

129. ANGELICA archangelica. LINN. *Sp. pl.* 360.

Mat. med. 120. *OED. Icon. t.* 206. KNIPH.

Bot. or. cent. 4.

Archangelica. PARKINS. *Theatr.* 940.

Imperatoria sativa. GARID. *Aix. t.* 54.

Angelica major. DOD. *Pempt.* 316.

Angelica. BLACKW. *Herb. t.* 496.

Pbarm. ANGELICÆ SATIVÆ Radix, Semina.

Locus. Alpes Lapponicæ, Pyrenææ. *Biennis.*

FORMA. *rec.* Radix fusiformi - cylindrica, crassitie pollicis vel longe ultra, pro varietate soli & ætatis, rugosa, cinereo - rufescens, undique instructa fibris elongatis, teretibus, descendibus, crassis: *Parencyma rec.* carnosum, albidum, lactescens: succo lutescente; *sicc.* subspongiosum.

giosum. *Semina* ovalia, utrinque obtusa, 2 vel 3 lineas longa, pallido-cinerea, hinc plana, sulco longitudinali, inde convexa, dorso elevato: angulis tribus parallelis, latere undique marginato.

PROPR. radic. Odor aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* aromaticus, fortis. *Masticata* primum subdulcescens, mox graviusculus, calidus, acris; sub masticatione salivam sollicitat, mordet in lingua & faucibus cum calore. *Seminum* odor aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* calidus, aromaticus.

VIRTUS: alexiteria, stomachica, fudorifera, carminativa.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquosum radice rubro-purpurea, debiliter aromaticum, amaricans; vitriolo martis non transformatur. Radix perfectius extrahitur menstruo spirituofo, quam aquoso. Sub destillatione paululum *olei stillatitii* adscendit, odore Angelicæ.

OBS. 2. Succus lacteus radice exsiccatu ab it in *Gummi-resinam*, odore & sapore Angelicæ.

OBS. 3. Radix recens, l. a. fermentata, *spiritum ardentem* dat, Moschi odore; ill. v. HALLER (*).

OBS. 4. Petioli & rami recentes, saccharo conditi, gratissimi sunt, & mensis magnatum imponuntur. Caules ante florescentiam a Færoënsibus, Lapponibus aliisque borealibus gentibus avidissime eduntur crudi, detracta cute fibrisque, quandoque etiam in prunis rosti vel in lacte elixati; LUC. DEBES (**); CANUT. LEEEM (**).

130. ANGE-

(*) *Hist. Stirp. Helvet.* i. p. 359.

(**) *Færoæ & Færoa referata*, p. 112.

(***) *Commentatio de Lapponibus Finmarchiæ*, p. 127.

130. ANGELICA sylvestris. LINN. *Sp. pl.* 361.
Mat. med. 121. DODON. *Pempt.* 318. PARKINS. *Theatr.* 940.

Pharm. ANGELICÆ SYLVESTRIS Radix.

Locus Europa frigidior, locis humidis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix alba, majuscula, basi trunco subcylindrico, breviusculo, transversaliter rugosa: rugis annularibus, approximatis, scabriusculis: dentibus brevibus, subulatis; ramosa: ramis cylindrico-fusiformibus, elongatis, tuberculatis, ceterum lævibus, fibrillosis: fibris subfuscis; transversaliter secta centro medullari oblongo s. rotundato, constante e striis transversalibus, approximatis, sæpe spongioso, cincto disco profunde transversaliter striato; corticali parte tenui, pelliculato.

PROPRIET. rec. Odor fere Angelicæ sativæ, verum minus fragrans, ingrator. Sapor debiliior, minus aromaticus. Radix recens tempore æstivali lactescit.

VIRTUS: præcedentis.

USUS.

131. SIUM Sifarum. LINN. *Sp. pl.* 361. SCHWENCK. *Gewass.* 76.

Sifarum. DODON. *Pempt.* 670. LOBEL. *Hist.* 408.

Sifer vulgare. PARKINS. *Theatr.* 945.

Culinis SISARI Radix.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radices plures, (4 vel 5) aggregatæ, inferne liberæ, descendentes; singulæ tuberosæ, cylindricæ, rectæ, subflexuosæ, albæ, undique transversaliter sulcatæ live rugosæ, sæpe

pe torulosæ, palmares, spithameæ f. dodrantaes pro diversitate foli, crassitie digiti, glabræ, absque fibris vel cicatricibus. Apex radiceis undique germinat: *furculis* pluribus, bulbosis, aggregatis, basi radicanlibus: fibris filiformibus, albis. *Parencyma* radiceis niveum, carnosum, firmum, fragile, transversaliter sectum æquale, centro medullari subrotundo, incarnato, parviusculo.

PROPR. rec. Odor debilior, in radicem Petroselinii incidens. Sapor gratus, subdulcescens, odori congruens. *Masticata* radix cruda firmiuscula, sicciuscula sentitur, comminuitur.

VIRTUS: nutriend, subdiuretica.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Hæc planta feminibus serius propagatur, citius vero furculis, ex apice radiceis divulsis. Si ipsa tubera terræ mandantur, non germinant. Hiemes rigidas bene perfert, quare vere potissimum effodiuntur radices.

OBS. 2. Radices, tempore vernali vel autumnali effossæ, & in radula rasæ, *amylum* sistunt album & pulchrum, quale ex Solano tuberoso habetur, coctione gelatinescens, glutinans. Hoc amylum fundum petit, dum radix rasa in superaffusa aqua sedulo agitur, subsequente quiete. Aqua supernatans opalescens est, rubescens, dulcescens. Dulcedo proinde radiceis amylum non ingreditur. Si principium hoc dulce ex radice extrahitur, obtinetur Saccharum verum, sive radix recens, seu siccata sumatur. Cl. MARGGRAF (*) obtinuit Sacchari puriss. drachm. 3 e radiceis hujus siccate libra ½, digestionem in Spiritu vini rectificatissimo. Sed ipsa planta supra terram, utpote caulis, folia, flores, nihil sacchari largitur. Itaque e duplici principio nutriunt hæc radi-

(*) *Opusc. chym. t. 1. p. 236.*

radices, nempe amylaceo & saccharino. Hinc radices, l. a. fermentatæ, largiter dant *Spiritus ardentem*.

OBS. 3. In culinis radices recentes jusculis incoquantur. Infunduntur etiam cito in Spiritu vini gallico, addito pauxillo cinnamomi & caryophyll. aromat. non confus., saccharoque, tum eximuntur & obliniuntur pasta laxa, parata e farina tritici, ovis, cerevisia vel lacte vinove, posteaque in butyro elixantur. Alii alio modo radices has parant, unde etiam sapidæ evadunt. Elixantur in aqua, ut mollescant, tum eximuntur & macerantur supra ignem in butyro, addito pauxillo decocti harum radicum & farinæ vitelloque ovi; postea superaffunditur brodium hocce.

132. SISON Ammi. LINN. *Sp. pl.* 363. *Mat. med.* 140.

Fœniculum lusitanicum minimum acre. SHAW
Afric. n. 232. *t. f.* 232.

Ammi. CAMERAR. *Epit.* 522.

Pharm. AMMIOS VERI Semina.

Locus. Europa australis, Oriens. *Annum.*

FORMA. Semina linea breviora, ovata, utrinque obtusa, undique striatæ, bipartibilia; plurimque partita occurrunt, hinc plano-concava, inde convexa, quinquangulata.

PROPR. Odor aromaticus, gratus. *Sapor* aromaticus, amaricans, calidus.

VIRTUS: carminativa, diuretica.

USUS.

OBS. Oleum stillatitium aromaticum dant hæc semina, pariter ac semina congenerum, in satis larga copia, aromate plantæ.

133. BUBON macedonicum. LINN. *Sp. pl.* 365.
Mat. med. 133.

Petro-

Petroselinum macedonicum, BLACKW. *Herb.*
t. 382. LOBEL. *Icon.* 708. *Hist.* 406. DODON.
Pempt. 685. PARKINS. *Theatr.* 924.
Pbarm. PETROSELINI MACEDONICI Se-
 mina.

Locus. Mauritania. *Bienne.*

FORMA. Semina caudata, utrinque acuta,
 oblonga, striata, villosa, lineæ longitudine, hinc
 convexa, inde plana.

PROPR. Odor balsamico - aromaticus, gravi-
 usculus. Sapor aromaticus, amaricans, fortis,
 calidus.

VIRTUS: carminativa, diuretica.

USUS.

134. **BUBON Galbanum**. LINN. *Sp. pl.* 364. *Mat.*
med. 132. BERG. *Pl. Cap.* 77. *

Anisum africanum fruticescens, folio & caule
 rore cæruleo tinctis. PLUKEN. *Almag.* 31.
t. 12. *f.* 2.

Ferula africana galbanifera, folio & facie Li-
 gustici. HERM. *Paradis.* 163. *t.* 163. RAJ.
Suppl. 252. *

Pbarm. GALBANI Gummi.

Locus. Africa, Cap. b. sp. *Frutex.*

FORMA. Gummi-resina in massa, plastica,
 inter digitos ductilis instar ceræ, digitis tenaci-
 ter adhærens, facie resinosa, fusco-cinerascen-
 te, fragmentis splendentibus instar colophonii.
 Occurrit *varietas* magis pallida, sicca, fragilis:
 fragmentis maculosis. parum splendentibus, di-
 gitis, quibus tractatur, vix adhærens.

PROPR. Odor gravis, ad Ammoniacum ac-
 cedens. Sapor gravis, amaricans. Masticata pla-
 stica, vix solubilis, sed fere ut cera cum saliva

circumvolubilis, & diutius in ore retenta palato adhæret. In ignis flamma accenditur, & flarat: flamma albida, fumo copioso, aromatico, relicto carbone. Solvitur tum in spiritu vini, tum etiam in aqua vel aceto vini, sed non in oleis; in oleo expresso digesta, neque solvitur, nec tingitur; neque etiam in oleo stillatio solvitur, sed inficitur colore lutescente. Aquæ puræ infusa, loco calido digesta, in formam pastæ argillaceæ mollissimæ vertitur, quæ pasta refrigerata indurescit. Menstruum, compositum e Spiritu vini partibus 2 & aquæ parte 1, solutionem perfectam efficit. Itaque resinosa pars Galbani in dupla proportionem est ad gummosam. Trituratione cum aqua frigida solvitur in liquorem lacteum, qui in quiete sponte præcipitatur.

VIRTUS: emmenagoga, maturans, antispasmodica.

USUS: Asthma, Hysteria, Tumores maturandi.

OBS. 1. Galbanum bene purificatur, si vesicæ inclusum in aqua bulliente liquetur, & tum coletur.

OBS. 2. Sub destillatione Galbani cum aqua pura, separatur *oleum* essentielle lutescens, vigesima circiter parte ponderis Galbani, quod aquæ stillariæ innatat;

LEWIS. Si vero Galbanum ex retorta destilletur, absque additione, oleum dat empyreumaticum, cæruleum, ex purpureo variegatum; **NEUMANN.** *Infusum* aquosum amarum, lutescens, odore & sapore gravi; vitriolo martis nil mutatur.

135. CUMINUM Cyminum. LINN. *Sp. pl.* 365. *Mat. med.* 139.

Cuminum Dioscoridis. LOBEL. *Hist.* 428.

Cuminum lativum. CAMERAR. *Epit.* 518; **DON.** *Pempt.* 298. Cu-

Cuminum vulgare. PARKINS. *Theatr.* 887.

Pharm. CUMINI Semina.

Locus. Ægyptus. Colitur in Sicilia & Melita.

Annum.

FORMA. Semina ovali-linearia, hinc plano-concaviuscula, inde convexa, undique sulcata, scabrida, duas lineas longa, fulco-cinerea. Sæpe fructus integri occurrunt, h. e. semina duo composita.

PROPR. Odor fortis, gravis. Sapor aromaticus, in Carum incidens, sed acutior, gravior, ingratus.

VIRTUS: discutiens, carminativa.

USUS: externus; Tumores frigidi, Sacculi resolventes.

OBS. Aqua stillatitia aromatica. Oleum stillatitium intensius odoratum, odore seminum. E semin. cymini recent. libr. 25 olei still. citrini unc. 12 obtinuit BAUMÉ.

136. PHELLANDRIUM aquaticum. LINN. *Sp. pl.* 366. SCHWENCK. *Gewass.* 79. VOGEL *Mat. med.* 173.

Phellandrium. DODON. *Pempt.* 580. ERNST. *Pbellandrol. t.* 1.

Cicutaria palustris tenuifolia. PARKINS. *Theatr.* 933.

Pharm. PHELLANDRII Semina.

Locus. Europa, in fossis. *Bienne.*

FORMA. Semina integra, oblonga, lineari-ovalia, truncata, compressiuscula, glabra, obsolete striata, purpurascencia, inferne viridia, nitidiuscula, lineas vix duas longa, coronata margine parvo 5-dentato, & stylis 2, persistentibus, subulatis.

O 2

PROPR.

PROPR. rec. Odor gravis; *sapor* aromaticus, gravis, amaricans, calidus.

VIRTUS: diuretica, vulneraria.

USUS.

OBS. De hisce feminibus integrum tractatum scripsit ARTH. CONR. ERNSTINGIUS (*). Laudat hæc femina ut vulneraria, ad omnia ulcera, externa s. interna, sananda; vim feminum antifebrilem pariter laudat in febribus intermittentibus, si drachm. i vel ultra, usque ad unc. ß, ante paroxysmum, & dimidia hæc portio extra paroxysmum, mane & vesperti, propinetur. Cl. J. HENR. LANGE (**) confirmat usum in vulneribus recentibus, & ulceribus scorbuticis, canerosis & fistulosis.

137. *CICUTA* virofa. LINN. *Sp. pl.* 366. *Mat. med.* 129. GUNNER. *Flor. norv.* 1. p. 26. t. 2. f. 1. 2.

Pharm. CICUTÆ AQUATICÆ Herba.

Locus. Europa, in lacubus & fossis. *Perennis.*

FORMA. rec. *Radix* magna, ramosa, alba, annulata: annulis instructis punctis subrotundis, serie annulari. *Caulis* erectus, bi-vel tripedalis, crassus, teres, undique striatus, glaber, geniculatus, ramosus: geniculis instructis punctis discretis serie annulari, caulem fere ambiente, subsolitaria. *Rami* alterni, erecti, divisi, cauli conformes. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnatifida: foliolis simplicibus, linearibus, planis, acutis, argute serratis, utrinque glabris, venosis. *Petioles* teretes, basi vaginati. *Umbellæ* florum plures, in ramulis terminales, pedunculatæ; *u-*
niver-

(*) *Phellandriologia s. de medicamento novo, vulgo Peer-saar dicto*, &c. Brunsv. 1739.

(**) *Wasserrfenchel*, p. 19. *seq.*

niversalis plano-convexa, 12-vel 15-partita, radiis glabris, striatis; *partialis* circiter 30 partita, convexa. *Involucr.* universale nullum, *partiale* lineari-subulatum, breviusculum, stria carinali, reflexo-patens. *Perianth.* proprium superum, quinquedentatum, parvum, erecto-patens. *COLLA* universalis æqualis. *Propria* alba: *petalis* 5, ovatis, acutis, apice inflexo. *Nectarium* superum, germini impositum, carnosum, album, plano-convexum, germen coronans, ovale, margine undique rotundato, in medio bipartitum; connivens, persistens. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, corolla longiora, erecta. *Antheræ* didymæ, incarnatæ. *PIST. Germen* inferum, viride, subturbinatum, striatum. *Styli* duo brevissimi, conniventes, erecti. *Stigmata* simplicia. *Semina* subglobosa, compressa, viridia, subdidyma, decemstriata, obtuse angulata, coronata perianthii dentibus, nectario & stylis binis, subulatis, divaricatis.

PROPR. recent. herbæ. *Odor* (contusorum foliorum) fortior, in Apium graveolens incidens, magis acutus. *Sapor* fere Petroselini, non ingratus. *Sicc.* odor debilis; sapor herbaceus.

VIRTUS: *rec.* virulenta; *sicc.* fere effœta.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* herbæ recent. aquosum lutescens, odore & sapore nauseoso; vitriolo martis fuscescit.

OBS. 2. Radix recens, tempore vernali resecta, substantia corticali lactescit ex cellulis propriis: *lacte* lutescente, valde viroso, hominibus & bobus letali; GUNNERUS (*); GADD (**). De vi venenata Cicutæ recentis consu-

O 3

lantur

(*) *l. c.* p. 27.

(**) *K. Verensk. Acad. bandl. vol. 35. p. 233.*

Iantur WEPFERUS (*) & SPROEGEL (**). Certe plurimæ plantæ umbellatæ, in udis & aquosis provenientes, semper virulentæ, dum recentes sunt; siccatione vero prorsus fere mitescunt. Recentem Cicutam nunquam adhibui; pilulas vero e succo Cicutæ expresso & inspissato, cum pulvere foliorum formatas, dedi tæminæ, cancro vero mammarum laboranti, incipiendo a parca dosi, sensim ascendendo ad drachm. 3 quotidie; sed nullum effectum inde sensit, neque bonum, nec malum. Præscripsi famulo cuidam Decoct. saturat. herbæ Cicutæ siccatæ libr. 4, quod externe adhiberet, sed per errorem intra binas horas totam ebibit lagunculam, absque ullo tamen insequente damno.

138. CORIANDRUM sativum, LINN. *Sp. pl.* 367.

Mat. med. 135. KNIPH. *Bot. or. cent.* 10.

Coriandrum vulgare, PARKINS. *Theatr.* 918.

LOBEL. *Hist.* 403.

Coriandrum. CAMERAR. *Epit.* 523. BLACKW. *Herbal t.* 176.

Pharm. & Culin. CORIANDRI Semina.

Locus. Italia, in agris. Colitur ubique. *Annum.*

FORMA. Semina globosa, apice umbilicata, minutim rugosa, undique sulcato-angulata, linea paullo longiora.

PROPR. rec. Odor graveolens, foetidiusculus. *Sicc. odor* aromaticus, graviusculus, subgratus; *sapor* congruens.

VIRTUS: rec. suspecta, subnarcotica; *sicc.* carminativa.

USUS: culinaris.

OBS.

(*) *Hist. Cicuta aquat.* Basil. 1679 & 1716.

(**) *Experimenta circa venena.* Gotting. 1753. p. 15. seq.

OBS. 1. *Infusum* aquosum, in balneo digestionē paratum, odore & sapore est debili; vitriolo martis non demutatur. *Olei* still. unc. 5 ꝑ, citrini, liquidi, ex *Semin.* Coriandri sic. libr. 164 obtinuit BAUMÉ.

OBS. 2. Panem confecturi, ruricolæ nostrates, Coriandri semina pastæ crebro immiscent.

139. SCANDIX odorata. LINN. *Sp. pl.* 368. KNIPH. *Bot. or. cent.* 4.

Myrrhis. DODON. *Pempt.* 689. BLACKW. *Herb.* t. 243.

Myrrhis major vulgaris, f. Cerefolium majus. PARKINS. *Theatr.* 935.

Culinis CEREFOLII HISPANICI Herba virens.

Locus. Alpes Europæ australis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix majuscula, fusiformis, alba, pedalis, cinerea, rugis transversalibus, apice punctis elevatis scabra, inferne in ramos divisa; *parenchymate* carnosio, albo, dulcescenti, aromatico. *Caulis* bipedalis, erectus, teres, lanuginosus, scabridus, undique longitudinaliter striatus, dilute viridescens, geniculatus, superne ramosus. *Rami* alterni, erecti. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, triplicato-pinnata: pinnis planis, oppositis, remotis: pinnulis propriis lanceolatis, acutis, supra glabriusculis, subtus nitidiusculis, pubescentibus, pinnatifido-incisis: laciniis obtusis, inciso-ferratis, ciliatis. *Petioles* radicales elongati, erecti, teretes, cauli similes, scabridi, sulco longitudinali supra inter pinna; *caulini* vaginati: vagina ovato-oblonga, obtusa, concava, pallida, longitudinaliter sulcato-angulata, lanuginosa, amplexicauli. *Umbellæ* plures

terminales, nudæ; pedunculatæ, erectæ; *universalis* multipartita, circiter 12-vel 16-partita; *partialis* circiter 20-partita. *Involucrum* universale nullum, *partiale* pentaphyllum: foliolis lanceolatis, acutis, albidis, ciliatis, longitudine umbellulæ. *COROLLA universalis* difformis, radiata; Flosculi radii fertiles, disci abortientes. *Propria* alba, petalis 5, cuneiformibus, obtusis, profunde retusis, cum sinu inflexo, patentibus, supra carinatis; flosculorum radii tribus petalis exterioribus majoribus; disci vero æqualibus. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, corolla longiora, erecta. *Anth.* ovato-trigonæ, erectæ. *PIST. radii:* *Germen* inferum, viride, ovato-turbinatum, undique striato-sulcatum, glabrum. *Styli* duo conici, basi gibbi, conniventes, albi. *Stigm.* obtusa. *Disci:* *Germen* obsoletum. *Styli* nulli, verum corpora duo subglobosa, conniventia. *Stigmata* nulla.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* gratus, fere Anisi; *sapor* dulcescens, ad Anisum accedens; *masticata* folia teneriora.

VIRTUS: pectoralis, diuretica.

USUS: cibarius.

OBS. 1. *Infusum* herbæ rec. aquosum, rubicundum, odore fere Anisi, sapore debiliore; vitriolo martis fusco-nigrescit, turbatur.

OBS. 2. Folia recentia apud nos culinaria sunt. Ingre-diuntur una cum aliis vernali tempore juscula oleracea. Radix non usurpatur, etsi, quamdiu junior teneraque, satis sapida est. In Silesia culinaris radix, haud secus ac radix Petroselinii apud nos; C. SCHWENCKFELT (*).

140. SCAN-

(*) *Scirp. & fossil. Siles. catal. p. 259.*

140. SCANDIX Cerefolium. LINN. *Sp. pl.* 368.

Mat. med. 137.

Chærefolium. DOD. *Pempt.* 688. BLACKW. *Herb.*
t. 236.

Chærophylum Cerefolium. CRANTZ *Austr.* 3.
p. 191. *

Pbarm. & Culinis CEREFOLII Herba, Succus
inspissatus.

Locus. Europa, in agris & arvis. Seritur in
hortis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, apice fibril-
losa. Caulis erectus, teretiusculus, striatus, sub-
angulatus, glaber, viridescens, geniculatus: ar-
ticulis apice incrassato-nodosus; pedalis vel ultra,
dichotomus. Rami ad genicula, solitarii, alterni,
erecto-patentes, cauli similes, ad singula geni-
cula inferne subpubescentes. Folia ad genicula,
alterna, petiolata, utrinque glabra, tenera, du-
plicato-pinnata: pinnis remotis: pinnulis propriis
ovatis, acutiusculis, inciso-pinnatifidis, margine
minutissimo ciliatis; costa subtus pubescente: pi-
lis rectis, albis. Petioli communes striati, cana-
liculato-vaginati, subamplexicaules, latere utrin-
que excurrente in membranam tenuissimam,
ciliatam; partiales teretiusculi, subtriquetri, supra
canaliculati, glabri. Stipulae nullae; verum an-
nulus albido-pilosus ad insertionem petioli, cau-
lem ambiens. Umbellae floriferae pedunculatae,
terminales; fructiferae sessiles; laterales, exceptis
umbellis e dichotomia caulis; *universalis* 3-vel
4-fida, pubescens; *partialis* circiter 8-fida, gla-
bra. Involucrum universale nullum; verum fo-
liolum caulinis simile, solitarium, involucri lo-
co; *partiale* 2-vel 3-phyllum: squamis lineari-
lanceolatis, parviusculis, ciliatis, reflexis, persisten-

tibus. *Periantb.* vix ullum. *COROLLA* universalis uniformis; flosculi disci paullo posteriores. *Propria* alba, petalis 5, obcordatis, supra carinatis, subtus canaliculatis, patentibus, apice subincurvis, subæqualibus; exterioribus paullo majoribus. *Nectarium*: orbiculus superus, planus, albus, angulatus, in medio fissus, persistens, germi inpositus. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, patentia, longitudine fere corollæ. *Anth.* rufæ, subrotundæ, didymæ, incumbentes. *PIST. Germen* inferum, viride, lineare, truncatum, didymum. *Styli* 2, subulati, crassiusculi, erecti, breviusculi, albi, persistentes. *Stigmata* simplicia.

PROPRIET. rec. Odor gratus, balsamicus, debilis nisi fricetur; in siccata penitus evanescit. *Sapor* aromatico-balsamicus, ad Anisum accedens, gratus. *Sicc.* debilior.

VIRTUS: aperiens, pectoralis, diuretica, lactifera, vulneraria.

USUS: culinaris; Phthisis, Tussis inveterata, Herpes, Hæmoptysis, Icterus.

OBS. 1. *Succus* expressus, caute inspissatus, aroma herbæ recentis adhuc servat, atque sapore salso est; loco frigidiusculo servatus, temporis tractu veras crystallos Nitri deponit. *Infusum* herbæ siccatae aquosum leviter aromaticum, colore infusi Theæ, sapore levi Cerefolii; vitriolo martis non demutatur. *Oleum* stillatitium parce dat, odore fere Fœniculi; LEWIS.

OBS. 2. Usus Cerefolii in phthisi, tussi protracta, & hæmoptysi abunde demonstrat praxis quotidiana. Paramus serum lactis cerefoliatum, quod ita præparari debet, ut Cerefolium recens & concisum in sero lactis calide infundatur, posteaque bene exprimatur. Pilulas præscribimus, ex succo inspiss. Cerefolii & pulv. folior. Ceref. paratas. Expectoratio nimia sæpe ægrum

ægrum vexat post peripneumoniam & pleuritidem, illumque prorsus emaciat, sed Cerefolio communiter cedit. Vidi fœminam nobilem, iëtero chronico laborantem, tandem curatam succi Cerefolii rec. & inspiss. ana unc. 1, quotidie cum aqua Selterana sumta. Adversus scabiem morbosque cutis Cerefolium præstans deprehendi; immo etiam adversus tumores duros, quos identidem bene resolvit. Ceteroqui videtur vis illa aperiens & resolvens toti huic ordini naturali adhærere, nec Conio aut Cerefolio peculiaris esse.

141. CHÆROPHYLLUM sylvestre. LINN. *Sp. pl.*
369. *Mat. m.* 134.

Pharm. CICUTARIÆ Herba.

Locus. Europa, ad pagos, in cultis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, cylindrica.

Caules plures ex una radice, pedales vel ultra, erecti, teretiusculi, undique sulcato-angulati, pubescentes, articulati: articulis apice incrassatis; dichotomi; ramis erectis, inferne nudis. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis remotis; pinnulis ovatis, utrinque glabris, lucidis, supra saturate viridibus, lineatis, minutim ciliatis, inciso-pinnatifidis: laciniis lineari-ovalibus, acutis, integerrimis. *Petioli* trigoni, minutim striati, parce pubescentes, supra canaliculati, basi vaginati: vagina amplexicauli, sulcata, concava. *Folia* superiora vaginis solum petiolata. *Umbellæ* terminales, geminæ florentes octofidæ; intermedia priore, fructifera, decemfida; partiales 12-fidæ. *Involucrum* universale nullum; *partiale* pentaphyllum: foliolis ovato-lanceolatis, acutis, reflexis, glabris, umbellula paullo brevioribus. *COR.* universalis æqualis; flores Radii hermaphroditi; disci vero masculi, paullo minores, abor-

abortientes; *Propria* alba, petalis 5, patentibus, obovatis, obtusis; unico sc. exteriori paullo majore, obcordato. *Nectarium* superum, germiini impositum, album, lucidiusculum, convexum, bipartitum; connivens, persistens. *STAM. Filam.* 5, subulata, longitudine corollæ, erecta. *Anthere* subrotundæ, didymæ. *PIST. Germen* interum, turbinatum, utrinque compressiusculum, striatum, lucidum. *Styli* 2, albi, parviusculi. *Stigmata* simplicia.

PROPR. rec. *Odor* herbæ contusæ fortior, ingratus. *Sapor* amaricans, subnauseosus.

VIRTUS.

USUS.

142. IMPERATORIA Ostruthium. LINN. *Sp. pl.* 371. *Mat. m.* 122.

Imperatoria. BLACKW. *Herb. t.* 279. GARID. *Aix. t.* 55.

Astrantia. DODON. *Pempt.* 317.

Magistrantia. CAMER. *Epit.* 592.

Pharm. IMPERATORIÆ Radix, Herba.

Locus. Helvetia, Austria, in subalpinis. *Perennis.*

FORMA. rec. *Radix* carnofo-tuberosa, ovalis, bipollicaris, rugis elevatis fuscis & fulcis annularibus glabris profundis, proferens ramos undique excrecentes, simplices, palmares, teretes, crassitie pennæ anserinæ, geniculatos, sæpe ramosos, albos, erectos, apice desinentes in tuber, primario simile, subrotundum vel cylindricum, sæpe proliferum. Fibræ radicales filiformes, e geniculis exeuntes. Radix stolones repentes sub terra edit, sæpe pedales, cylindricos, geniculatos, tandem in folia excrecentes. *Parency-*
ma

ma carnosum, transversaliter sectum centro medullari amplissimo, orbiculato, centro solido, peripheria punctata: punctis lacunosis; circumdato annulo fusco; corticali parte cinerea. Radix recens secta *lac* fundit albidum, sublutescens, amarum, e punctis lacunosis parenchymatis proveniens. *Caulis* pedalis vel ultra, erectus, teretiusculus, simplex, glaber, striatus, geniculatus. *Folia* ad genicula alterna, petiolata, triternata: lobis ovatis, acutiusculis, rugosis, utrinque glabris, sessilibus, inæqualiter serratis, supra saturate viridibus, subtus pallidioribus; intermedio cuneiformi, trifido; lateralibus subconfluentibus; radicalia folia longius petiolata. *Petioles* teretes, striati, glabri, basi vaginati: vagina firma, tumidiuscula, concava, striata, glabra, amplexicauli, subdivaricata; *partiales* supra canaliculati. *Umbella* terminalis, pedunculata; sæpe simul duæ laterales, minores, e vaginis axillares; *Universalis* multifida, plano-concava; *partialis* multifida, convexa. *Involucrum* nullum. Perianthii loco *margo* superus, minimus, crenulatus. *COROLLA* universalis æqualis, uniformis, alba; *propria* petalis 5, obcordatis, patentibus, parvis, supra carinatis. *STAM. Fil.* 5, subulata, alba, erecta, corolla longiora. *Anth.* subrotundæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum, subrotundum, striatum, truncatum, infra viride, supra album. *Styli* 2, subulati, patentes, staminibus paullo breviores. *Stigm.* obtusa.

PROPRIET. rec. radicis. Odor gravis. Sapor gravis, acris, amarus; *masficata* acris & calida sentitur, fauces & linguam pungit. *Herbæ* rec. folia contusa subgraveolentia, sapore radici congruente.

VIRTUS:

VIRTUS: alexiteria, sudorifera, emmenagoga, carminativa.

USUS. Hysteria.

OBS. *Infusum* herbæ sicce. aquosum saturat. rubro-kermesinum, nauseosum; vitriolo martis purpurascit; sed si debile est infusum, vix mutatur. Radix inter pulverandum narium fibras irritat.

143. **PASTINACA** sativa. LINN. *Sp. pl.* 376.
Mat. m. 130. KNIPH. *Bot. or. cent.* 6.

Pastinaca. BLACKW. *Herb. t.* 379.

Pastinaca latifolia sativa. DOD. *Pempt.* 669.
PARKINS. *Theatr.* 944.

Pastinaca domestica vulgaris. LOBEL. *Hist.* 407.
Pharm. & Culinis PASTINACÆ Radix, Semina.

Locus. Europa australis, in subhumidis. *Biennis.*

FORMA. *rec.* Radix fusiformis, subpedalis, albida, rugis transversalibus undique rugosa, fibris filiformibus sparsis; *parencymate* carnosio, albo, post transversalem sectionem centro medullari orbiculato s. angulato, striis radiantibus, obducto disco æquali, striis minutissimis picto. Radix recens, secta vernali tempore, lactescit. *Semina* ovalia, utrinque compresso-plana, obtuso-rotundata, undique marginata, glabra, hinc concavuscula, subcarinata, inde striata.

PROPR. *rec. radic.* Odor fragrans; sapor dulcescens, aromaticus. *Sicc.* leviuscula, subfriabilis, aromatica; *masticata* in ore emollitur, sapore dulcescente, salivam vix tingens. *Semin.* odor debilis, gravis; sapor intensius gravis, empyreumaticus.

VIRTUS:

VIRTUS radicis: nutriens, diuretica. *Seminum*: diuretica.

USUS radicis: culinaris; *semin.* Tertianæ vernalis.

OBS. 1. *Infusum* radic. sic. lactescens, odore & sapore Pastinacæ debiliore, dulcescente. E radice Pastinacæ siccata, ope spiritus vini alcoholisati, pauxillum Sacchari puri extraxit MARGGRAF. *Extractum* spirituosum dulce. Destillatione elicitur e radice *olei stillet.* pauxillum, aromate radicis; LEWIS.

OBS. 2. Radix recens in culinis pro cibo paratur; incoquitur jusculis carniū, vel elixatur in aqua simplici, & editur cum embammate ex butyro acidulato. Caveant sibi bene coqui, ne radices Hyoscyami pro Pastinaca per errorem sumant, quod primo vere facile accidit, antequam folia progerminaverint.

144 PASTINACA Opoponax. LINN. *Sp. pl.* 376.

Mat. m. 131.

Panax Pastinacæ folio. MORIS. *Hist.* 3. f. 9. t. 17. f. 2.

Panaces peregrinum. DOD. *Pempt.* 306. c. fig. *Pharm.* OPOPONACIS Gummi.

Locus. Europa australis. *Perennis.*

FORMA. Gummi-resina in glebulis s. frustis, rubro-lutescens; massa conglomerata e grumulis & glandibus, friabilis.

PROPRIET. Odor hujus Gummi gravis ad G. ammoniacum accedens. Sapor amaricans, diu inhærens, nauseosus; *masticatum* inter dentes primum friabile, dein solubile, Lev sticum referens: saliva lactea. Candelæ flammæ admotum accenditur cum flamma, flagrat: fumo Ammoniacum referente. Trituratione solvitur in aqua: solutione lactescente. In oleo expresso digestum, non

non solvitur nec emollitur, non mutatum manet, nec oleum tingit. In oleo expressio neque solvitur, nec emollitur, verum tingit oleum colore subviridi-lutescente. Resinosa pars solvitur in spiritu vini: *Tinctura* lutescente, aromate ipsius gummi. Destillatione *aquam stillatitiam* fragrantem sistit.

VIRTUS: resolvens, emmenagoga, subecoprotica.

USUS. Hysteria, Asthma humorale.

OBS. *Extractum* aquosum ad dimidium ponderis obtinuit NEUMANN; spirituosum vero ultra unam tertiam partem.

145. ANETHUM graveolens. LINN. *Sp. pl.* 377.

Mat. m. 147.

Anethum. PARK. *Theatr.* 886. LOB. *Hist.* 449.

DOD. *Pempt.* 296.

Pharm. & Culinis ANETHI Herba, Flores, Semina.

Locus. Europa australis, inter segetes. *Annuum.*

FORMA. *rec.* Radix fusiformi-cylindrica, descendens, ramosa, alba. *Caules* saepius plures ex una radice, erecti, bipedales, glabri, undique striati: striis parallelis, alternis albis, glabris, rore glauco & tenui tinctis, alternis rubicundis, punctulatis; geniculatus, parcius ramosus: ramis alternis, erectis, remotis. *Folia* ad genicula, alterna, glabra, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis pinnatifidis; laciniis subulatis, acutis, supra planiusculis. *Petioles* teretes, viridi-rubicundi, striis albis, basi vaginati: vagina lanceolata, concava, striata, arcta, basi amplexicauli. *Umbellae* terminales, amplae, planae, nudae, pedunculatae; *universalis* circiter 30-partita; *partialis* consimilis.

lis. *Involucrum* nullum. *COROLLA* universalis aequalis, uniformis. *Propria* lutea, petalis 5, sessilibus, ovatis, obtusis, supra carinatis, apice involutis. *STAMINA*. *Filam.* 5, setacea, lutea, corolla longiora, erecta. *Anthere* trigonæ. *PISTILL.* *Germen* inferum, turbinatum, teretiusculum, truncatum, compressiusculum, lutescens, striatum, glabrum. *Nectarium* superum, germen tegens, ovale, luteum, convexiusculum, in medio bifidum, lobis conniventibus, persistens. *Styli* 2, brevissimi, approximati. *Stigmata* simplicia. *Semina* ovata, utrinque compresso-plana, undique striata, glabra, longitudine duarum linearum, apice tuberculo bipartito, bipartibilia.

PROPR. *Foliorum* recent. *Odor* gratus, fragrans; contusæ vero herbæ graviusculus, vix gratus; *Sapor* aromaticus, odori congruens, gratus; *masficata* folia calidiuscula, satis tenera sentiuntur, saliva rubicundo-viridescente. *Flores* magis aromatici, magis calidi. *Semina* aromate herbæ, odore item & sapore, at magis calida.

VIRTUS: carminativa, hypnotica, lactifera.

USUS: Colica, Vomitus.

OBS. 1. *Aqua stillat.* Anethi fragrans aromate anethi. *Oleum stillat.* colore aureo, odore anethi graviusculo, sapore consimili, calido, & in frigore congelatur. Ex herbæ Anethi recent. libris 60, mense Septembris destillatis, olei still. unc. 1 ꝑ obtinuit BAUMÉ, colore dilute citrino; sed e semin. Anethi sicc. libr. 4 olei still. unc. 2 accepit, præcedenti similis, sed fragrantioris.

OBS. 2. Herba Anethi tenerior in culinis adhibetur; coquitur cum carne, muræna angvilla, cancris, &c. qui inde aromate Anethi imbuuntur. Sed aviculis noxium creditur Anethum; certe semina Loxiæ Pyrrhulæ

læ deleteria observavit P. (*). Aqua stillat. lectos ægrotorum inspergunt aniculæ, ad somnum conciliandum.

146. ANETHUM Fœniculum. LINN. *Sp. pl.* 377.

Mat. med. 146.

Fœniculum. DOD. *Pempt.* 291. PARKINS. *Theatr.* 884. LOB. *Hist.* 448. BLACKW. *Herb. t.* 288.

Pharm. FOENICULI DULCIS Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa australis, in rupibus cretaceis. *Trienne.*

FORMA. rec. Radix tenera filiformis, alba; adulta ramosa. *Caules* plures ex una radice 3-vel 4-pedales, sæpe ultra, erecti, teretes, undique striati: striis rubro-viridibus, longitudinalibus, alternis glabris, dilutioribus, alternis punctatis; rore glauco tincti, geniculati, ramosi: ramis alternis. *Folia* ad genicula, saturate viridia, glabra, diffusa, bipinnata: pinnis pinnatifidis: laciniis filiformibus, acutis, supra sulco longitudinali, subtus striis tribus remotis. *Petioles* teretes, undique striati, basi vaginati: vagina cylindrica, concava, undique sulcata, basi amplexicauli. *Umbellæ* in ramis terminales, pedunculatæ, nudæ, glabræ; *universalis* circiter 20-partita, ampla, concava; *partialis* confimilis. *Involucrum* nullum. *COROLLA* universalis æqualis, uniformis. *Propria* lutea, petalis 5, sessilibus, ovatis, obtusis, emarginatis, supra carinatis, apice involutis. *Nectarium* superum, germi inpositum; luteum, carnosum, ovale, convexum, germine paullo latius, margine cre-

nu-

(*) *Sivalfund. Magaz.* p. 1. p. 56.

nulatum, in medio bifidum, connivens, persistens. *STAMINA* lutea. *Filam.* 5, subulata, longitudine corollæ. *Anthera* ovata, compressa, didyma. *PIST.* *Germen* inferum, ovato-cylindricum, truncatum, glabrum, undique striato-angulatum, viridi-lutescens. *Styli* duo, crassi, breves, erecti, ex nectario nati. *Stigm.* truncata. *Semina* ovali-linearia, teretiuscula, undique profunde sulcata, bipartibilia, 2 lineas longa.

PROPR. rec. folior. *Odor* debilis, nisi fricata fuerint, tunc vero fragrans, aromaticus, gratus. *Sapor* aromaticus, subdulcescens, debiliior; *masficata* subsucculenta, comminuuntur, saliva rubro-viridi. *Radix* rec. & tenera, secundum aroma & saporem, herbæ conformis, sed gratior & dulcior; *adult*a vero radix debiliter aromatica. *Florum* rec. *odor* foliorum conveniens; *sapor* seminum, calidiusculus, graviusculus. *Seminum* *odor* aromaticus, snavis; *sapor* aromaticus, dulcescens, calidiusculus, gratus.

VIRTUS: *radic.* & *herbæ:* diuretica; *femin.* carminativa, pectoralis, lactifera.

USUS. Tormina infantum.

OBS. 1. *Oleum stillatit.* colore aqueo, odore fœniculi, sapore Fœniculi forti, subdulci, calido. In frigore congelatur, pari modo ac oleum Anisi, & butyraceum fit; sed non incipit hoc facere ante gradum 5 sub puncto congelationis in thermom. Reaumurii. E semin. fœnic. libr. 6 olei still. unc. 2 obtinuit BAUMÉ; sed cum semin. libr. 75 unica vice destillasset, olei still. unc. 30 accepit. *Oleum expressum* mite. *Aqua still.* femin. aromatica, leniter opalescens. *Infus.* femin. aquosum, aromaticum; vitriolo martis non demutatum.

OBS. 2. Fœniculum dulce copiosissime colitur in Italia & Sicilia, quarum regionum clima plus illi con-

ciliat dulcitatē, quam in Gallia attingere potest, quare etiam planta junior, cum radice & herba, frequenter ibi estur cruda cum sale & pane; LABAT (*). Apud nos semina duntaxat culinaria sunt.

147. CARUM Carvi. LINN. *Sp. pl.* 378. *Mat. m.* 138.

Carum. DOD. *Pempt.* 297. LOB. *Hist.* 418.

Carum vulgare. PARK. *Theatr.* 910.

Apium Carvi. CRANTZ *Austr.* 3. p. 218.*

Pharm. CARVI Semina.

Locus. Europa borealis, in pratis. *Bienne.*

FORMA. rec. *Fructus* ovatus, compressus, utrinque obtusus, glaber, undique sulcatus, coronatus stylis duobus persistentibus, divaricatis, bipartibilis in semina parviuscula, lineæ longitudine, vel paullo ultra, subincurva, hinc plano-concaviuscula, carinata, inde convexa, quinquangulata: angulis pallidis; glabriuscula, fusco-brunnea; utrinque obtusa.

PROPR. *Odor* aromaticus, subgraviusculus. *Sapor* aromaticus, calidus, satis gratus.

VIRTUS: discutiens, carminativa, lactifera.

USUS: culinaris.

OBS. 1. *Oleum stillat.* pallide citrinum, odore Carvi, sapore consimili, forti, calido. Cl. BAUMÉ e semin. Carvi non contus. libr. 6 olei still. unc 4 ꝑ accepit, colore aqueo. *Aqua still.* aromatica. Spiritus vini ex hisce seminibus plus saporis, aqua vero plus odorati extrahit. *Extractum* aquosum iners; spirituosum aromaticum.

OBS. 2. Semina Carvi satis communiter adhibentur ad condiendum panem. Rustici nostrates esitant jusculum e pane, seminibus Carvi & cerevisia coctum. Destillatores seminibus Carvi utuntur in rectificatione

Spi-

(*) *Voyage en Espagne & en Italie*, t. 5. p. 167. 170.

Spiritus frumenti, ut ille acuatur oleo stillatio carvi, utpote calefaciente, unde spiritus fortior apparet. Tartari Nogajenses, iter facientes, secum ferunt suum *Talcan*, h. e. farinam seminum Cumini, quam lacte equino, vel, hujus defectu, aqua simplici diluunt, & sic sorbent, ut unicum nutrimentum; DE LA MOTRAYE (*). Tartari Circassenses panis speciem parant ex seminibus Carvi, quam sub cineribus coquunt (**).

OBS. 3. Vulgus colicam curare annititur seminibus Carvi, vel aliis carminativis. Si colica frigida, sæpe bene procedit; sed si quid inflammatorii vel biliosi subest, cum damno ægroti sumuntur hæc semina.

148. PIMPINELLA Saxifraga. LINN. *Sp. pl.* 378.

Mat. m. 125. CAMER. *Epit.* 775.

Saxifraga parva. DOD. *Pempt.* 312.

Pimpinella saxifraga hircina minor. PARK. *Tb.*

947.

Pharm. PIMPINELLÆ ALBÆ Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa, in pascuis siccis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, subfusiformis, bi-vel tripollicaris vel ultra, undique alba, striis annularibus approximatis rugosa, parcius fibrillosa; *parencymate* subcarnoso, albo, post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, radiato-striato; obducto disco albo, poris pertuso. *Caullis* dodrantalis, erectus, simplex, superne parce ramosus: ramis alternis, brevibus; teres, undique striatus, pubescens. *Folia* radicalia petiolata, patentissima, pinnata: pinnis oppositis, sessilibus, ovatis, obtusis, utrinque minutim pubescentibus, venulosis, margine inciso-ferratis, ungviculari-

P 3

bus,

(*) *Voyag. en Europe, Asie &c. t. 2. p. 43.*

(**) DE LA MOTRAYE l. c. p. 99.

bus, patentibus; extima trifida; folia *caulina* pubescentia, pinnatifida; laciniis lineari-subulatis, acutis; quibusdam pinnatifidis. *Petioles* radicalium foliorum teretes, longiusculi; caulini nulli, verum *vaginae*, petioli loco, lineares, submembranaceae, glabrae, striatae, concavae, pollicares; superiores nude, acutae. *Umbella* terminalis plana, in caule prior, in ramis posterior, pedunculata, universalis, 12-vel 16-partita; partialis consimilis. *Involucrum* nullum. *COR. universalis* aequalis, uniformis. *Propria* alba, Petalis 5, ovatis, acutis, emarginatis apparentibus ex apice inflexo, supra carinatis, patentibus. *Nectarium* superum, germini impositum, album, carnosum, subrotundum, convexum, bifidum, connivens. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, longitudine corollae, patentissima. *Anth.* subrotundae, trigonae. *PIST. Germen* interum, ovatum, truncatum, compressiusculum, glabrum, undique striatum. *Styli* 2, subulati, albi, erecti, breves, conniventes. *Stigm.* simplicia. *Semina* ovata.

PROPR. rec. radice: Odor fragrans, subgraviusculus. *Sapor* amaricans primum, *masticata* radix subdulcescens, aromatica, calida, fauces linguamque calefaciens. *Foliorum odor* fere herbae Angelicae sylvestris; *sapor* amaricans, ingratus. *Semina* calida.

VIRTUS: resolvens, diaphoretica, stomachica, diuretica.

USUS. Anorexia, Angina serosa.

OBS. Radix Pimpinellae menstruo spirituoso perfecte extrahitur; aquoso autem imperfecte. *Infusum* aquosum lutescens, subdulcescens, odore fere butyri fixati; vitriolo martis immixto color constat.

149. PIMPINELLA magna. LINN. *Mantiss.* 2. p. 219.

β. Tragofelinum majus umbella candida, radice succum cæruleum fundente. DE BERGEN *Francof.* p. 180.

Daucus cyanopus. CORD. *Hist.* p. 155.

Saxifraga Pimpinella germanica major. CLUS. *Hist.* 2. p. 197.

Pharm. PIMPINELLÆ NIGRÆ Radix.

Locus. Marchia. Colitur ad Francofurtum. *Perennis.*

FORMA. Radix cylindrica, crassitie digiti, palmaris, apice ramosa, extus fusco-nigra; *parenchymate* recentis cæruleo, succum cæruleum fundente.

PROPR. rec. Odor gratus; color nigrescenti-cæruleus; Sapor dulcescens, mite aromaticus.

VIRTUS: diuretica, resolvens.

USUS.

OBS. 1. Radix destillata largitur *aquam stillatitiam* cæruleam, cum *oleo stillatitio* sapphirini coloris, ut oleum Chamomillæ. Si radix in spiritu vini maceratur, & deinde destillatur, Spiritus colore cæruleo tingitur.

OBS. 2. Scripsit de hac radice J. A. HARNISCH (*), & 16 casibus usum ejus extollit in arthritide vaga, malo ischiadico, hysterico, anasarca, testiculo venereo, sterilitate ex fluore albo, ulcere manante in genis ex morbillis retropulsis, calculo. Addit etiam, quod tabernarii & destillatores Francofurtenses hac radice utuntur ad aquam vitæ colore cæruleo tingendam.

150. PIMPINELLA Anisum. LINN. *Sp. pl.* 379.

Mat. med. 141. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2.

P 4

Ani-

(*) *Meditat. de Pimpinella nigra.* Lips. 1757.

Anisum vulgare. CLUS. *Hist.* 2. p. 202.

Anisum. BLACKW. *Herb.* t. 374. DOD. *Pempt.*

297. PARK. *Theatr.* 911. LOBEL. *Hist.* 415.

Pharm. ANISI Semina.

Locus. Ægyptus. Colitur in Europa. *Annua.*

FORMA. Semina pedunculata, exquisite ovata, bipartibilia, minutim villosa, striata, linea vix longiora.

PROPR. Odor aromaticus, levaveolens. *Sapor* aromaticus, dulcescens, calidiusculus, gratus.

VIRTUS: carminativa, lactifera, pectoralis.

USUS. Tormina infantum.

OBS. 1. *Oleum stillatitium* citrinum, odore Anisi, sapore dulci valide anisato, acuto. In frigore lenissimo congelatur, in substantiam albam, crystallinam, sc. gradu 12. thermom: Svecici supra punctum congelationis, sed postquam vetustum & subrancidum evasit, hanc proprietatem amittit, ut observat BAUMÉ. Olea Anisi & Fœniculi in frigore per se congelantur, sed vix reliqua olea stillatitia, nisi addatur Sperma ceti, unde pleraque in frigore coguntur. E semin. Anisi rec. libr. 8 olei still. unc. 2 & drachm. 6 accepit idem BAUMÉ. Sed alia vice, quando eandem quantitatem seminum destillavit, affusa aqua stillatitia anisi, olei unc. 3 ꝑ obtinuit. *Aqua stillatitia* aromatica, grata. *Tinctura* spiritiosa aromate Anisi. *Extractum* aquosum iners est, sed spirituosum efficax.

OBS. 2. Oleum Anisi præsentaneum est venenum Columbis, si pauca guttulæ ipsarum rostro instillentur & capiti infricentur, ut observavit RUD. A. VOGEL (*), & confirmavit P. (**). Haustulus olei anisi, a viro quodam deglutitus, delirium subitaneum induxit, emeticis sistendum; TREW (***)

151.

(*) *Hist. Mater. med.* 161.

(**) *Stralsund. Magaz.* p. 1. p. 56.

(***) *Commert. litt. Norimb.* 1743. p. 152.

151. APIUM Petroselinum. LINN. *Sp. pl.* 379.

Mat. med. 127.

Petroselinum vulgare. PARKINS. *Theatr.* 923.

Apium hortense. DODON. *Pempt.* 682.

Pharm. & Culinis PETROSELINI Radix,
Herba, Semina.

Locus. Sardinia, juxta scaturigines. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, alba, spithamæa, extus rugis annularibus approximatis, *parenchymate* albo, carnosio, post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, radiato-striato, obducto disco obsolete striato-radiato, corticali parte teneriore, albidior. *Caulis* bipedalis, erectus, teres, undique striatus, glaber, saturate viridis, geniculatus, superne ramosus: ramis alternis, patentibus. *Folia* radicalia *primi anni*, petiolata, pinnato-ternata: pinnis longius petiolatis, tripartitis: foliolis cuneiformibus, pollicaribus, utrinque glabris, nitidis, venulosis, planis, trifidis, margine incis: laciniis oblongis, obtusiusculis cum acumine; radicalia *secundi anni* duplicato-pinnata, paullo angustiora & minus incisa; *caulina* alterna; *inferiora* longius petiolata, duplicato-pinnata: pinnis pinnatifidis: pinnulis s. laciniis linearibus, obtusis cum acumine, planis, integris, glabris, superioribus incis: *superiora* vaginis petiolata, biternata: foliolis linearibus, integerrimis, dependentibus, petiolello intermedio duplo fere longiore; *summa* longe minora, simpliciter ternata. *Petoli* elongati, teretiusculi, glabri, supra canaliculati, basi vaginati. *Vaginæ* lanceolatæ, striatæ, glabræ, margine submembranaceo. *Umbellæ* terminales in ramis; *universalis* decempartita, planoconvexa; *partialis* patens, 20-partita. *Involu-*

crum universale nullum ; parziale hexaphyllum, sæpe octophyllum: foliolis subulatis, compressiusculis, acuminatis, umbella brevioribus, inæqualibus, patentibus. *COR. universalis* æqualis, uniformis; *Propria* viridis, pentapetala: *petalis* ovatis, patentibus, supra carinatis, apice longius acuto, inflexo. *Nectarium* superum, germini impositum, convexum, viride, lucidum, margine germine paullo latiore, crenulato, bifidum, connivens. *STAM. Filam.* 5, subulata, viridescentia, corolla duplo longiora, patentia. *Antherae* virides, subrotundæ, trigonæ. *PIST. Germen* viride, inferum, ovatum, compressum, truncatum, undique striatum, glabrum. *Styli* 2, subulati, breves, erecti. *Stigmata* obtusa. *Semina* lineæ longitudine, hinc plana, inde convexa, quinquangulata.

PROPRIET. radic. rec. Odor & sapor leniter aromatici; *siccata* fragilis, subfriabilis; *masficata* in ore emollitur, sapore dulci, levius aromatico. *Herbæ rec. odor* fragrans, gratus; *sapor* aromaticus, subcalidiusculus, odori congruens; *masficata* folia satis tenera, succulenta, lingvam & fauces debiliter calefaciunt, saliva rubicundo-viridi. *Semina* aromatica, calida.

VIRTUS: radicis: nutriens, aperiens, diuretica; *herbæ:* resolvens, diuretica.

USUS: radicis: culinaris, Icterus; *herbæ rec.* Punctus apum, Suppressio urinæ; *seminum:* Pediculi.

OBS. 1. Oleum stillatitium Petroselini dilute lutescens, limpidum, odore Petroselini graviusculo, sapore Petroselini. Radices destillatæ parum olei stillant, adeo ut e Radicis libr. 200 olei still. drachmæ duntaxat 2 vel 3 obtineantur, quod quidem oleum par-

partim aquæ supernatat, partim butyraceum est; e Folior. libræ 200 olei still. draclimæ 10 obtinentur; e Semin. libris 3 olei stillar. unc. 1 elicitur; LEWIS. Aliam proportionem statuit cl. BAUMÉ, qui ex herbæ Petrosel., floribus erumpentibus collectæ, libris 60 olei still. unc. 5, saturate viridis, consistentia butyri accepit. *Infusum* aquosum radicis siccatae opalescens, sapore dulci; ex vitriolo martis nihil variat color.

OBS. 2. In culinis radices recentes jusculis carniū incoquuntur. Folia recentia pariter jusculis & embamatibus immittuntur, tenuissime concisa; ceterum Petroselino etiam condiuntur pisces, olera, carnes. Ast aviculis venenatum est Petroselinum, ut plurimi observarunt, atque ipse subinde vidi.

152. APIUM graveolens. LINN. *Sp. pl.* 379. *Mat. med.* 128. KNIPH. *Bot. or. cent.* 5.

Eleoselinum. DODON. *Pempt.* 683.

Apium. BLACKW. *Herbal t.* 445.

Apium vulgare s. palustre. PARKINS. *Theatr.* 926.

Pharm. & Culinis APII Radix, Herba, Semina.

Locus. Europa, in humidis. *Bienne.*

FORMA. rec. Radix alba, fusiformis, subovata, ramosissima: ramis simplicibus; *parencymate* carnosio, albo, firmo, fragiliusculo, post sectionem transversalem marmorato. *Caules* plures ex una radice, erectiusculi, glabri, geniculati, angulati, undique striato-fulcati, pedales, ramosi: ramis alternis, brevibus, longitudine internodiorum, erectis. *Folia* alterna, ad genicula, petiolata, ternata: lobis cuneiformibus, incisfis, utrinque glabris, utrinque lucidis, pollicaribus; intermedio pedicellato; *superiora* vaginis solum-

solummodo petiolata. *Petiolii'* longitudine folii; undique sulcato-angulati, basi vaginati; vagina parviuscula, quinquangulari, amplexicauli, margine utrinque membranacea. *Umbellæ* in ramis terminales, unde laterales apparent, subsessiles; *universalis* rara, 12-partita: radiis patentibus; quorum 6 exteriores longiores, 6 vero interiores duplo minores; *partialis* 18-partita, contracta, plana. *Involucrum* universale nullum. *COR.* *universalis* æqualis, uniformis; *propria* alba, *petalis* 5, patentibus, ovatis, supra carinatis, apice inflexo. *Nectarium* superum, germi inpositum, bifidum: lobis ovatis, obtusis, basi truncatis, conniventibus. *STAM.* *Filam.* 5, capillaria, corolla longiora. *Anth.* didymæ. *PIST.* *Germen* inferum, ovatum, truncatum, compressum, striatum. *Styli* nulli. *Stigmata* simplicia. *Semina* parviuscula, hinc plano-concava, inde convexa, quinquangulata: angulis tribus intermediis majoribus.

PROPR. *Radicis* rec. *Odor* aromaticus, intensior, subgraveolens; *Sapor* subdulcescens, subaromaticus. *Siccata* radix fragilis, magis calida, magis graveolens: *masficata* duriuscula, tandem emollitur, sapore graviusculo. *Herbæ* rec. *odor* gravis, in Levisticum incidens; *sapor* aromaticus, gravis, calidus, odori congruens. *Seminum* odor gravis; sapor ingratus, amaricans, calidus.

VIRTUS: diuretica, emmenagoga, subnarcotica.

USUS: *radicis*: culinaris.

OBS. 1. Oleum stillatitium seminum parcum, aromate seminum. *Extractum* spirituosum radicis dulcescens. E radice siccata cum alcohole vini saccharum obinetur; *Lewis.*

OBS. 2.

OBS. 2. In culinis secantur radices crudæ in taleolas, & eduntur juxta carnes assatas, aceto atque oleo conditæ. Quando elixantur, tenerrimæ evadunt. Herba Apii virens, cum terra tecta sub incrementa, lutescens fit & sapida.

ORDO TRIGYNIA.

153. RHUS coriaria. LINN. *Sp. pl.* 379. *Mat. med.* 150. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. MUNITING. *Aardgewass.* t. 107. DODON. *Pempt.* 767.

Rhus Sumach officinarum. LOBEL. *Hist.* 539.

Rhus sive Sumach. BAUH. *Hist.* 1. p. 555.

Rhus obsoniorum & coriariorum. CLUS. *Hist.* 1. p. 17. PARK. *Theatr.* 1450.

Rhus folio ulmi. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 218. t. 52.

Pharm. SUMACH Folia, Flores, Baccæ.

Locus. Europa australis, Oriens. *Arbor.*

FORMA. Flores albido-lutescentes. Baccæ subrotundæ, compressæ, magnitudine seminis Lentis, vix pubescentes, uniloculares. Semen unicum lentiforme, subrotundum, compressum, glabrum, capsulæ adnatum hilo.

PROPR. Folior. & Flor. Sapor stypticus. Bacc. rec. Sapor acidulus, stypticus. *Semina* sicc. dura.

VIRTUS: Folior. & Flor. adstringens, coriaria. Baccar. stomachica.

USUS.

OBS. 1. Infusum aquosum Baccar. sicc. fusco-viridescens; a vitriolo martis non alteratur.

OBS. 2.

OBS. 2. Conferitur in Europa australi, & surculi cubitales, e radice excrecentes, quovis anno prope radicem cæduntur & comminuuntur, sicque opificibus usui sunt. Adeo styptici sunt, ut bonum coriarium efficiant.

OBS. 3. *Baccæ*, olim in condimentum cibi adhibitæ, nunc in culinis obsoletæ sunt. Adhuc tamen usuales Turcis, majorum moribus pertinaciter inhaerentibus, qui carnes ipsis condiunt, sive folis, seu sale & Allio mixtis.

154. CASSINE Peragua. LINN. *Mantiff.* 2. p. 220. Cassine foliis ovato-lanceolatis serratis, floribus corymbosis axillaribus. MILL. *Figur.* p. 55. * t. 83. f. 1.

Pharm. PERAGUÆ Folia.

Locus. Florida, Paraguay. *Frutex.*

FORMA. Folia minutim concisa ad nos veniunt.

PROPR. Odor suburinofus. Sapor amaricans, acerbus.

VIRTUS: diuretica, adstringens, corroborans.

USUS: diateticus.

OBS. 1. *Infusum* aquosum, paratum ex folior. Peraguæ drachm. 1 & aquæ bullientis unc. 1 ꝑ, est odore suburinoso, forti, sapore amaricante, acerbis, colore fusco-brunneo; vitriolo martis momento nigrescit. Infusi hujus guttæ 10, aquæ puræ unc. ꝑ instillatæ, addito vitriolo martis, colorem nigro-brunneum stiterunt; guttæ vero 20 infusi, colorem penitus nigrum, in brunneum incidentem; largior demum infusi portio quasi atramentum formavit. Si infusum adhuc saturatius paratur, nigro-brunneum fit, ut potus Coffeæ, atque subnauseosum, vitrioloque martis addito intensius nigrescit. Si postea oleum tartari p. del. superadditur, con-

confestim coagulatur mixtura, & gelatinefcit: mucilagine spiffa lateribus vitri adhærente.

OBS. 2. In India occidentali haud fecus invaluerunt folia Peraguæ ad potum diæreticum, ac folia Theæ Chinenfis in India orientali & Europa. In Peruvia & Chili infufum debilius, fub nomine *Maté*, paratur e foliis concifis, vafi e cucurbita lagenaria effiêto immiffis, aqua frigida primum emollitis, deinde addita aqua bulliente extraêtis, idque celeriter, ne nimis purpufcens evadat infufum. Tum forbillatur ope canulæ ab incolis utriusque fexus ac conditionis, quovis mane, loco Chocolatæ, pofttea abftinendo ab omni cibo per aliquot horas. Sunt qui etiam poft prandium hoc infufum bibunt. Interdum fapori confulant, addendo fuccum citri floresque aromaticos. Apportantur hæc folia concifa e Paraguay in Peruviam, & ingens inde emergit commercium, fingulis annis circiter ad 50000 arrobas (*) exfurgens. FREZIER; ULLOA. Sed in Florida alio modo præparatur; etenim folis toftis, & vafis deinde fiêtilibus immiffis, tantum aquæ calidæ affundunt, ut infufum vinum modice rubrum referat. Hoc infufum calidum bibunt e grandibus conchis marinis, magna delectatione, tam barbari, quam Europæi ibi degentes, quorum quidam fe morituros credunt, fi aliquo die non hauserint. Poft fefquihoram a potu, incredibilem urinæ dejiciunt vim, pæne per horulæ fpatium, idque fere continuo. Quando alvum purgare volunt barbari, fimul aquam marinam bibunt. Ceterum mos apud hos invaluit, ut comitia fua ordiantur hocce infufo, quod bibunt cunêti, incipiente duce. Credunt nimirum, illud virtute corroborante fimul & nutriente pollere; unde fpondent fe per integrum nyêthemeron p otu & cibocarere poffe, poftquam hoc infufum largius hauserunt; atque ideo in excurfionibus

bel-

(*) Una Arroba continet 25 libras.

bellicis saepe solam Cassinem vel ejus infusum secum portant. DE LAËT; DE MOURGUES; BOSSU.

155. SAMBUCUS Ebulus. LINN. *Sp. pl.* 385. *Mat. med.* 149.

Sambucus caule herbaceo ramoso foliis dentatis. MILL. *Figur. t.* 226.

Ebulus. DOD. *Pempt.* 377. ZANNICH. *Venez. t.* 286. CAMER. *Epit.* 979. DALECH. *Hist. 1. p.* 269. BLACKW. *Herb. t.* 488.

Pharm. EBULI Radix, Folia, Flores, Baccæ. *Locus.* Europa. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix teretiuscula, repens, subcarnosa, elongata, crassitie digiti vel ultra, alba. *Caulis* orgyalis, herbaceus, teretiusculus, glaber, undique striato-fulcatus, subgeniculatus: geniculis compressis; superne ramosus, ramis oppositis, erectis. *Folia* opposita, pinnata, quadrijuga cum impari: foliolis lanceolatis, basi inæqualibus, spithamæis, acutis, venulosis, supra glabris, subtus pubescentibus, glaucis, margine ferratis, æqualibus; impari paullo majore; caulina folia petiolata; summa subsessilia. *Petiole* teretes, undique striato-angulati. *Stipulae*: foliolarum quatuor opposita, petiolata, cordata, acuta, ferrata; quarum supremæ fulcaturæ; *partiales*, h. e. ad pinnas foliorum (excepto infimo pari) binæ, subæquales, reliquis similes, verum minores. *Corymbus* terminalis, tripartitus, basi foliosus: ramis subnudis; exterioribus teretiusculis, supra 5-striatis; intermedio compresso, undique striato-fulcato; corymbus compositus e cymis pluribus pedunculatis, nudis, fastigiatis, floribus pedicellatis. *Bractææ* solitariae, lineari-subulatæ, subserrulatæ, ad ramos cymarum; longæ

ge minores ad pedicellos. *CAL. Perianth.* marginatus, parvus, 5-dentatus: dentibus ovato-acutis, erectis, purpureis. *COR.* monopetalum, albida. *Tubus* brevis, crassus. *Limbus* profunde 5-fidus: laciniis lanceolatis, acutis, margine undique inflexo concaviusculis; apice inflexo obtusis, superne extus purpureis, rugosis, patentibus, intus albis. *STAM. Filam.* 5, tereiuscula, crassa, rugosa, alba, tubo inserta, longitudine corollæ. *Anth.* geminæ, parallelæ, tereiusculæ, acutæ, supra sulcatæ. *PIST.* *Germen* inferum, turbinatum, glabrum. *Styli* nulli. *Stigm.* 3, reniformia, in apice germinis picta. *Baccæ* orbiculatæ, apice depressæ, umbilico parvo 5-fido, adpresso, undique glabræ, nitidiusculæ, nigricantes, magnitudine seminis *Pisii* minoris; *parenchymate* succoso, purpureo, tripermo. *Semina* undique rugosa, ovata, subtrigona, dorso convexa, antice subcarinata.

PROPR. Radicis sicc. Odor debilis; sapor amarus, ingratus, nauseosus; *masficata* sublignea sentitur. *Folior. rec.* odor foetidus; sapor initio foetidiusculus; *masficata* intensius amara & valde nauseosa, saliva saturate rubro-viridescente. *Flor. rec.* odor foliis congruens; at gravior; sapor intensius amarus, sed postea foetidiusculus. *Baccar. rec.* odor nullus; sapor acidulo-amaricans; *masficatæ* succosæ, saliva purpurea. *Succus* baccarum recens, chartæ albæ illinitus, illam colore pulchre violaceo inficit.

VIRTUS: radic. rec. purgans hydragoga, emetica, diuretica; *folior. rec.* resolvens; *flor.* sudorifera; *Baccar. rec.* diuretica; *semin.* diuretica, subemetica.

USUS: Hydrops.

OBS. I. Semina, in aqua macerata, oleum expressum dant.

Q

●BS. x.

OBS. 2. *Infusum* radicis sicc. aquosum rubescens, amaricans, subaromaticum; vitriolo martis haud demutatum.

OBS. 3. *Decoctum* corticis Ebuli amarum est, & haustum fortem vomitum cum purgatione alvi facit. Urinam etiam movet, sæpeque curam persolvit in hydropo, ubi alia remedia fefellerunt. BROCKLESBY (*).

156. SAMBUCUS nigra. LINN. *Sp. pl.* 385. *Mat. med.* 148. OEDER *Icon.* t. 545.

Sambucus vulgaris. BAUH. *Hist.* 1. p. 544.

DUHAM. *Arbr.* 2. p. 253. t. 65.

Sambucus. BLACKW. *Herb.* t. 151. DODON.

Pempt. 832. DALECH. *Hist.* 1. p. 266. CAMERAR. *Epit.* 975.

Sambucus fructu in umbella nigro. ZANNICH. *Venez.* t. 265.

Sambucus flore albo. MERIAN. *Eruc. ort.* p. 24. t. 64.

Pharm. SAMBUCI Cortex interior, Folia, Flores, Baccæ, Semina.

Locus. Europa. *Frutex excelsior, arborescens.*

FORMA. rec. *Caulis* fruticoso-arboreus. *Rami* cinerei, scabridi: punctis sparsis, elevatis. *Ramuli* oppositi, teretes, geniculati, viridescentes, erecti, scabridi. *Folia* in ramulis solum, ad genicula opposita, petiolata, pinnata: pinnis ovato-oblongis, acutis, ferratis, minutim ciliatis, glabris, venosis, subtus venis scabridis, bipollicaribus; inferiora folia in ramulis sensim minora. *Petioli* teretiusculi, pubescenti-scabri, supra canaliculati, subtus convexi, striati, angulati: angulis albidis, emarcidis, basi petioli incrassatis, subtus amplexicaulibus, se invicem inter-

(*) *Oeconomic, and Medical observations*, p. 277.

intercussantibus. *Cyma* terminalis, convexo-plana, ampla, nutans, decomposita, alba, scabrida, nuda, pedunculata: pedunculo palmari, cylindrico, undique striato-angulato, albo, scabrido. *Flores* albi, sessiles & pedicellati. *CAL. Perianth.* superum, parvum, album, 5 dentatum: laciniis ovatis, acutiusculis, minutim ciliatis, subtus pubescentibus. *COR.* rotata, utrinque plana, nivea, quinquefida: laciniis ovatis, obtusis. *Tubus* nullus. *Stam. Filam.* 5, alba, intra sinus corollæ adnata, subulata, corollæ longitudine, patentissima. *Anth.* luteæ, didymæ. *PIST. Germen* inferum turbinatum, glabrum, albidum; superum ovatum, glabrum, niveum, longitudine calycis. *Styli* nulli. *Stigmata* 3, subrotunda, carnosæ, alba. *Baccæ* magnitudine seminis Pisi minoris, ovales, nigræ, nitidiusculæ, apice obtusæ, submucronatæ, umbilicatæ; umbilico convexo, stellato: radiis quinque obtusis; *parenchymate* succoso, trispermo. *Semina* approximata, ovali-linearia, utrinque obtusa, utrinque plano-convexiuscula, minutim rugosa, linea paullo longiora, crusta subossea, fragiliuscula, intra baccam obducta succo subgelatinoso.

PROPR. Corticis intermed. rec. color viridis; *sapor* primum dulcescens, dein amaricans, acris, nauseosus. *Folior. rec. odor* fœtidus; *sapor* herbaceus, graviusculus, nauseosus. *Florum rec. odor* fragrans, fœtidiusculus, subnauseosus; *sapor* amaricans, odori congruens; *sicc. flores* confimiles, fere fortiores. *Baccar. rec. odor* debilior; *sapor* acidulus; *masticatæ* non ingratae, succosæ, saliva purpurascens. *Succus* baccarum viridescenti-rubicundus, non tingens; sed pulpa

mollis, tenuis, corticem baccæ latere interiore obliniens, charta alba fricatus, illam, pariter ac manus quibus tractatur, violáceo colore inficit, pertinaciter inhærente.

VIRTUS: Corticis rec. purgans, hydragoga, subemetica; *Folior. rec.* purgans, resolvens; *Flor. sicc.* diaphoretica, lactifera, discutiens; *rec.* eccoprotica; *Baccarum:* sudorifera, refrigerans; *Semin.* purgans.

USUS: corticis: Hydrops; *fol. rec.* Tumores œdematosi; Hæmorrhoides cæcæ; *Flor. & baccar.* Erysipelas, Febres, Rheumatismus, Arthritis, Exanthemata.

OBS. 1. Infusum florum aquosum rubrum, fragrans aromate florum, vix amaricans; cum vitriolo martis nigrescit; infusum *baccar. sicc.* nigro-rubundum, odore & sapore ut rob sambuci; dilutum aqua pura rubrum; cum vitriolo martis purpurascit. *Flores* destillatione dant *aquam still.* fragrantem, & pauxillum *olei still.* butyracei, ut docet LEWIS. *Semina,* perinde ut Ebuli semina, *oleum expressum* dant.

OBS. 2. Rob sambuci e baccis maturis parari debet. Succus expressus baccarum, addito Saccharo, caute evaporandus in mellis spissitudinem. Acidulum est rob, obscure rubrum, satis gratum. Sacc. Sambuci libræ 15 Rob circiter libr. 2 dant.

OBS. 3. Baccæ recentes, addito saccharo, cum vel sine aromatibus, l. a. fermentatæ, *vinum* præbent; v. HALLER (*); sed liquorem vinosum, quem ego præparavi, nauseosum deprehendi. *Spiritus* æque bene ex hisce baccis, ac ex plurimis fructibus pulposis, elici potest.

OBS. 4.

(*) *Hist. stirp. Helvet. p. 299.*

OBS. 4. Usitatissimi sunt flores Sambuci in praxi medica, atque sub forma infusi frequenter bibuntur in Erysipelate, Rheumatismis, Variolis, &c. Siccati externe applicantur erysipelati, œdemati, rheumatismis; plerumque tamen commiscantur cum floribus Chamomillæ vulgaris. Succus corticis præclara præstat in Hydrope, sed nauseosus est & identidem emesin movet. Rob sambuci ad plures uncias sumitur, ubi sudandum. Medicina est domestica in Svecia, certe permultum opportuna, quippe quæ refrigerans, simulque sudorem pellens & subluxans est.

OBS. 5. De Sambuco scripsit MART. BLOCHWICH (*). Remedia sambucina, quæ a variis partibus hujus arboris præparari possunt, descripsit, quibus subjunxit usum in diversis morbis. Latine conscriptus liber, sed in linguam Anglicam translatus, & a Societate regia scientiarum Anglica commendatus.

157. TAMARIX gallica. LINN. *Sp. pl.* 386. *Mat. med.* 154. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2.

Tamarix floribus pentandris. MILL. *Figur.* p. 175. t. 262. f. 1.

Tamariscus narbonnensis. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 300. t. 84. ZANNICH. *Venez.* t. 186. f. 1. LOB. *Icon.* 2. p. 218.

Tamariscus. BLACKW. *Herb.* t. 331.

Pharm. TAMARISCI Cortex.

Locus. Europa australis. *Frutex.*

FORMA. *succ.* Cortex extus fusco-cinereus, glabriusculus, semiconvolutus, latere interiore fusco-rufescens, lineolis elevatis abruptis undique scaber, parum crassus.

Q 3

PROPR.

(*) *Anatomia Sambuci, or the anatomy of the Elder &c.* Lond. 1677.

PROPR. fœc. Odor vix ullus. Sapor leviter austerus; masticatus salivam rubro tingit.

VIRTUS: adstringens.

USUS.

OBS. 1. Infusum aquosum saturate rubrum, ut vinum gallicum rubrum paucillum dilutum, sapore subaustero. *Decoctum* aquosum nigricans, ingratum, subausterum; vitriolo martis infusum & decoctum protenus nigrescunt.

OBS. 2. Cineres ligni Tamaricis gallicæ elixivatos verum Sal mirabile Glauberi dare, statuit cl. MONTET (*).

OBS. 3. Omnes medici Tamariscum ut bonum aperiens respiciunt; & vero veteres lienem consumiturum crediderunt.

ORDO

TETRAGYNIA.

158. PARNASSIA palustris. LINN. *Sp. pl.* 391.

Mat. med. 155. ZANNICH. *Venez. t.* 51.

Hepatica alba. GESNER. *Fasc. p.* 9. *t.* 4. *f.* 11.

Gramen Parnassii, LOBEL. *Hist.* 330. GESNER.

Icon. 122. *t.* 17. *f.* 145.

Gramen Parnasium. DOD. *Pempt.* 554.

Pharm. HEPATICÆ ALBÆ Herba.

Locus. Europa, in uliginosis. *Perennis.*

FORMA, rec. Radix bulbosa; bulbis aggregatis, magnitudine vix seminis Pisi, fibris filiformibus, radicanibus. *Caules* plures aggregati, filiformes, simplicissimi, pentagoni, glabri, adspersi atomis sparsis, subnudi. *Folia* subcarnosa, cordata, obtusa, glabra, semipollicaria; radicalia

(*) *Memoir. de l'Academ. des sciences; 1757. p.* 355.

calia petiolata; caulinum solitarium, in medio caulis sessile. *Petioles* triquetri, basi membranaei. *Flos* terminalis, solitarius, erectus. *CAL. Perianth.* glabrum, quinquepartitum: laciniis ovato-oblongis, obtusiusculis, decurrentibus, patentibus, nervis lucidis pictis; persistens. *COR.* alba. *Petala* 5, ovata, obtusa, lineata, patentia, calyce duplo longiora, sessilia. *Nectarium:* *Squamæ* 5, persistentes, spathulatæ, calyce breviores; inferne albæ, superne lutescentes, instructæ filamentis circiter 13 vel 16, subulatis, longitudine fere staminum, quorum intermedia sensim longiora; singula terminata glandula viridescente, subdiaphana; quarum inferiores subrotundæ, superiores conicæ.. *STAM. Filam.* 5, subulata, alba, corolla breviora, erecta. *Antheræ* oblongæ, sulcatæ, incumbentes. *PIST. Germin* superum, magnum, albidum, conicum, glabrum. *Stylus* nullus. *Stigmata* 4, obtusa.

PROPR. sicc. subinsipida, inodora; *rec. odor* debilis; *sapor* amaricans.

VIRTUS: leniter adstringens.

USUS.

OBS. Infusum aquosum herbæ sicc. & rec. rubicundum, sapore amaricante; vitriolo martis nigro-purpurascens. *Infus.* florum dilutius, vitriolo martis pariter nigrescit.

ORDO PENTAGYNIA.

159. STATICE Limonium. LINN. *Sp. pl.* 394.

Mat. med. 159.

Limonium. BLACKW. *Herb. t.* 481.

Limonium Behen rubrum. LOBEL. *Hist.* 157.

Q 4

Pharm.

Pbarm. BEHEN RUBRI Radix.

Locus. Arabia. Perennis.

FORMA. succ. Radix cylindrica, crassitie pollicis vel ultra, rugosa, transversaliter minutim striata, in frustula palmaria vel ultra secta; parenchymate solidiusculo. rubicundo.

PROPR. Odor debilis. Sapor leniter austerus.

VIRTUS: adstringens.

USUS.

OBS. Infusum aquosum obscure sanguineum, sapore styptico; dilutum pulchre rubrum; vitriolo martis illico nigrescit.

160. *LINUM usitatissimum. LINN. Sp. pl. 397.*

Mat. med. 156. KNIPH. Bot. or. cent. 9.

Linum sativum. DODON. Pempt. 524.

Linum. BLACKW. Herb. t. 160.

Pbarm. LINI SATIVI Semina; Oleum expressum.

Locus. Europa australis, inter segetes. Conferitur in agris. Annuum.

FORMA. Semina ovato-oblonga, compressa, apice sensim attenuata, obtusiuscula, lævia, nitida, linea paullo longiora, olivacea.

PROPR. Odor vix ullus; sapor fatuus; masticata mucilaginosa.

VIRTUS: relaxans, emolliens, obtundens.

USUS. olei: Passio iliaca, Pleuritis, Colica nephritica, Hæmoptylis a calculo pulmonum, Tenesmus; semin. farine: Tumores emolliendi, Hernia incarcerata, Angina, Stranguria.

OBS. I. Semina integra, aquæ ferventi in balneo immissa, mucilaginem dant, eamque limpidissimam, subinspidam; in aqua vero frigida infusa, absque balneo, loco frigido, mucilaginem non dant. Si Semin. drachm.

drachm. 5 in aquæ fervidæ unc. 6 infunduntur, infusum fit limpidum, colore subaqueo, odore & sapore debili seminum Lini, mucilaginosum, in fila ductile.

OBS. 2. Oleum femin. Lini frigide expressum luteo-viridescens, mucilaginoso-pingve, ingratum. E femin. Lini libr. 1 obtinetur olei expr. unc. 2 ꝑ. Hoc oleum in frigore non cogitur, quare facile rancefcit; sed medebitur rancori, si cum aqua tepida probe agitur. De præstantia olei Lini in passione iliaca pulchre disseruit cl. J. G. GALLÉSKY (*). Utilissima certe est praxis, oleum Lini recens in volvulo propinare, una cum balneis tepidis frequenter adhibitis. Sæpe oleum Lini in hoc morbo purgat, ubi drastica fallunt.

OBS. 3. Vernicem oppido eximiam, elegantis Chinenfis tantum non æmulam, ex oleo Lini parent incolæ tractus Sibirix circa Newjanfk, quam variis utensilibus cupreis, ferreis & ligneis, ut vasculis pro Thea, pateris, hypocrateris &c., imponunt. Compositionem methodumque applicandi docuit cel. P. S. PALLAS (**). Scilicet coquant oleum Lini cum Lithargyrio, usque dum spissescat, tum adjiciunt fuliginis q. s. ad nigredinem justam. Postea debent hæc bene digeri in furno calido, per aliquod tempus, ut eo intimior evadat mixtio. Atque hanc vernicem digitorum ope vasculis deinde tenuissime illiniunt, idque sæpius, octies vel decies, iterant, semper observando, quod vascula, post singulum linimentum, in furno calido siccanda sint.

161. LINUM catharticum. LINN. *Sp. pl.* 401.
Mat. med. 157. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 8.
 BLACKW. *Herb. t.* 368.

Linum pratense flosculis exiguis. ZANNICH.
Venez. t. 258. Q 5 Sper-

(*) von *Miserere oder von der Darmgicht*. Mictau 1767.

(**) *Reise durch verschied. provinzen des Russisch. Reichs*,
 T. 2. p. 187.

Spergula bifolia Lini capitulis. LOESEL. *Pruss.*
261. t. 86.

Pharm. LINI CATHARTICI Herba.

Locus. Europa septentrionalis, in pascuis humidiusculis. *Annuum.*

FORMA. rec. Radix filiformis, descendens, apice fibrillosa. *Caulis* filiformis, palmaris vel spithamæus pro diversitate foli, erectus, teres, glaber, inferne simplex, superne dichotomus: ramis patulis. *Folia* semiungvicularia, opposita, sessilia, ovali-linearia, acutiuscula, glabra, nervo longitudinali subcarinata, integerrima, erecta, internodiis breviora; inferiora proximiora. *Flores* pedunculati, paniculati, terminales. *Bractææ* lineares, oppositæ, ad pedicellos, illisque breviores. *CAL. Perianth.* 5-partitum: foliolis ovato-oblongis, acuminatis, glabris, minutim ciliatis, concavis, carinatis, æqualibus, erectis, persistentibus. *COR.* campanulata, pentapetala, alba, inferne lutescens, decidua; *petalis* subsessilibus, cuneiformibus, obtusis, trinerviis, calyce duplo longioribus, erecto-patentibus. *STAM. Filam.* 5, membranacea, inferne latiora, ovata, imbricata in tubum ovatum, superne subulata, longitudine calycis. *Anth.* subrotundæ. *PIST. Germen* ovatum, viride, glabrum, subangulatum. *Styli* 5, capillares, longitudine staminum. *Stigmata* subrotunda, lutea. *Capsula* globosa, vestita calyce, pentagona: angulis rotundatis, sulcatis; decemlocularis, quinquevalvis. *Semina* in singulo loculamento solitaria, ovato-acuta, compressa, nitida.

PROPR. rec. Odor debilis; *sapor* amarus, subacris. Herba recens *massicata* tenax est, & vix comminuitur.

VIR-

VIRTUS: purgans.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum herbæ rec. colore potum Theæ refert, lutescens, odore nullo, sapore intensius amaro; vitriolo martis nigrescit.

162. *DROSERA rotundifolia*. LINN. *Sp. pl.* 402.

Mat. med. 158.

Ros solis. BLACKW. *Herb. t.* 432. DOD. *Pempt.*

471.

Rorida f. *solis ros.* LOB. *Hist.* 472.

Pharm. *ROSSOLIS* Herba.

Locus. Europa, America septentrionalis, in paludibus. *Biennis*.

FORMA rec. *Radix* filiformis, fibrosa, nigricans. *Folia* radicalia omnia, petiolata, orbiculata, dilute viridescencia, lineas 2 longa, subtus glabra, supra hirta: pilis brevibus capitulatis; margine ciliata: pilis subulatis, mollibus, capitulatis, supra discum folii prope marginem expansis; teneriora folia minora, ciliis & pilis omnibus inflexis, discum folii glabrum tegentibus. *Petioles* teretes, hirsuti, patentissimi, foliis duplo longiores, basi instructi ungue lineari-plano, glabro, petiolo latiore; penicillo setarum mollium longiore supra, stipulæ loco, ad ungues petiolorum. *Scapus* radicalis, palmaris, spadiceus, erectus, filiformis, teres, glaber, simplicissimus. *Racemus* terminalis, erectus, secundus, floribus pedunculatis. *CAL.* *Perianthium* monophyllum, glabrum, tubo brevi turbinato, minutim quinquangulato, limbo quinquefido, tubo longiore: laciniis linearibus, obtusis, erectis, minutim venulosis. *COLLA* pentapetala, alba, calyce paullo major. *STAMINA*. *Filam.* 5, subulata, longitudine calycis,

lycis; *Anth.* parviusculæ. *PIST.* *Germen* subrotundum. *Styli* 5, longitudine staminum. *Stigmata* simplicia.

PROPR. rec. *Odor* nullus; *sapor* leniter acridulus & amaricans, acriusculus, substypticus.

VIRTUS.

USUS.

OBS. *Infusum* herbæ rec. lutescens, odore paludoso, sapore debili; vitriolo martis fusco-nigrescit.

CLAS-

CLASSIS VI. HEXANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

163. **ALLIUM** Porrum, LINN. *Sp. pl.* 427. *Mat. med.* 165.

Porrum, BLACKW. *Herb. t.* 421. DODD. *Pempt.* 677.

Porrum fativum latifolium. MORIS. *Hist.* 2. *f.* 4. *t.* 15. *f.* 2.

Porrum vulgare. LOBEL. *Hist.* 77.

Purio *Specis.*

Pharm. PORRI Semina.

Culinis PORRI radix.

Locus. Colitur ubique. *Bienne.*

FORMA. *rec.* Bulbus conicus, bipollicaris vel ultra, albus, striatus, basi undique sulcatus, vaginis membranaceis vestitus; radicans fibris pluribus albis, descendentes. *Parencyma* album, carnosum, tunicatum, transversaliter sectum centro medullari subrotundo.

PROPR. *radic.* Odor fragrans. Sapor subdulcescens, fragrans, mitius acris.

VIRTUS: alexiteria, diaphoretica.

USUS: culinaris.

OBS. Radices Porri jussculis carniū frequenter incoqui solent.

164.

164. ALLIUM Victorialis. LINN. *Sp. pl.* 424.
Mat. m. 163.

Allium radice oblonga, reticulo obducta, foliis ovato-lanceolatis, umbella sphaerica.

HALLER *Stirp. Helv.* 2. p. 111.

Victoralis longa. CLUS. *Hist.* 1. p. 189.

Allium angvinum. CAMERAR. *Epit.* 329.

Pharm. VICTORIALIS LONGÆ Radix.

Locus. Alpes Helveticæ. *Perenne.*

FORMA. *sicc.* Bulbus simplex, vel plures paralleli, cylindricus, fibrillosus, rugis annularibus profundis undique cinctus, hirsutus, involutus vaginis numerosis, reticularibus, ficcis, singulari spectaculo.

PROPR. *Rad. rec.* Odor alliaceus; siccata radix, &, ut in officinis nostris provenit, effœta, insipida, inodora, cariota.

VIRTUS: Allii sativi, si recens, sed debilior.

USUS.

165. ALLIUM fativum. LINN. *Sp. pl.* 425.

Mat. m. 164. MORIS. *Hist.* 2. f. 4. t. 15. f. 9.

Allium. CAMERAR. *Epit.* 328. DODON. *Pempt.*

671. LOBEL. *Hist.* 80.

Hvitlök *Svecis.*

Pharm. & Culinis ALLII Radix.

Locus. Sicilia. Colitur frequenter in hortis.

Perenne.

FORMA. rec. Bulbus subrotundus, obvelatus tunica integra, quadrivalvi, ficca, chartacea, alba; constans ex bulbulis plurimis, duplici vel triplici ordine fasciculorum: singulo fasciculo propria tunica obvelato. Bulbi circiter 5 vel 6, subæquales, paralleli, oblongi, incurvi, acuti, hinc plani, inde conyexi, singuli propria tunica

nica involuti, bivalvi: valvula exteriori chartacea; interiore tenui. Bulbuli in fasciculo supremo, membrana vaginiformi interstincti. *Parencyma* album, carnosum, spongiosum, subvariegatum, succo limpidissimo prægnans.

PROPR. rec. bulb. Odor fragrans, validus, graveolens. Sapor subdulcescens, acris; *masticatus* comminuitur, halitu oris fragrantissimo, diu inhærente. Succus, quem radix concisa plorat, si digitis fricetur, ficcatur, illosque splendentes facit; si chartæ albæ illinitur, illam rigidam facit, postquam ficcatus est, atque etiam diaphanam, perinde ac si oleo fricata fuisset.

VIRTUS: alexiteria, emmenagoga, diuretica, diaphoretica, epispastica, maturans, anthelmintica, pectoralis, stomachica.

USUS. Hysteria, Colica frigida, Tussis, Tænia, Hydrops, Herpes, Cophosis.

OBS. 1. *Decoctum* Allii, ebullitione protracta, odorem allii deponit, & odorem Cepæ coctæ assumit, atque dulcescens fit; saporem tamen Allii retinet, turbidum evadit & spissiusculum, sed non viscosum; vitriolo martis affuso color persistit, sed mucilaginosum præcipitatur, quod etiam fit cum spiritu vini rectificato. *Oleum stillat.* fragrantissimum, citrinum, in aqua subsidens. Ex Allii decortic. libr. 6 olei still. drachmam. I accepit cl. SPIELMANN.

OBS. 2. In culinis nostris Allium parcius adhibetur. Sunt qui carnes assatas Allio distinguunt conduntque. Condiuntur etiam Cucumeres sæpe Allio & semin. Sinapios.

OBS. 3. Quoniam transpirationem alit allium, nautis maxime prodest. In febribus quoque autumnalibus repullulantibus præclara identidem præstat. Vidi plures eodem curatos, etiam quos Quartana vexaverat. Incipi-

ciendum a bulbulo unico mane & vespere, sed quotidie unus bulbulus superaddendus, usquedum 4 vel 5 bulbulos sumserit æger qualibet vice. Si febris tunc evanuit, diminuenda erit dosis, & sufficit postea sumere unicum, vel etiam binos bulbulos, mane & vespere, per plures septimanas. Serum lactis alliatum in tussi valde fructuosum est. Succus allii, herpeti illinitus, sæpe curat. In surditate rheumatica sæpius lavamen attulit, lanam bombycinam succo allii imbibere, illamque auri intrudere, repetitis vicibus per diem unicum. Meatus auditorius inde rubet, dolet & sensibilis fit per diem unum alterumque, tum prurit, tandemque desquamatur, redeunte sæpe auditu. Sunt qui bulbulum, allii deglutiant semel vel bis de die, ad stomachum firmandum, flatusque discutiendos, atque colicæ frigidaë occurrendum. Gallinis saluberrimum Allium est, & a Pavonibus maxime expetitur.

166. ALLIUM Cepa. LINN. *Sp. pl.* 431. *Mat. m.* 166.

Cepa rotunda. DODON. *Pempt.* 675.

Rödlök *Svecis.*

Pharm. & Culinis CEPÆ Radix.

Locus. Seritur ubique in hortis. *Bienne.*

FORMA. rec. Bulbus orbiculatus, depressus, ruber, magnitudine Rapæ minoris, undique tectus membrana corticali chartacea, glabra, striis longitudinalibus undique picta. Varietas *alba* paullo major est, subrotunda, non depressa. *Parency-*
ma incarnatum, carnosum, fragile, tunicatum; tunicis carnosis, concentricis; Cepæ *albæ* albis-
simum, mollius, magis dulcescens. Radix virens, mense Julii & Augusti transversaliter secta, *lacte-*
scit. In mense Augusti lacteus hic succus ma-
gis spissescit, instar lactis. PRO-

PROPRIET. *Odor* fragrans, validior. *Sapor* subdulcescens, acris, odori congruens. Rescissa radix oculos volatili suo ferit & lachryman-tes facit.

VIRTUS: stimulan, rubefaciens, maturans, alexiteria, diaphoretica, diuretica; *cocta* s. afflata radix mitior.

USUS: culinaris; Tumores maturandi.

OBS. 1. Cephæ recentes destillatæ dant aquam still. fragrantem, vix acrem, & nullum olei still. vestigium observare potuerunt cl. SPIELMANN & NEUMANN.

OBS. 2. Cephæ usus in culinis frequens est & multiplex. Certe condimentum satis præstans. Conservatur bene Cephæ, si in falsugine maceretur, & deinde in aceto vini coquatur.

167. ALLIUM Scorodoprasum. LINN. *Sp. pl.* 425. β.

Allii genus Ophioscorodon dictum quibusdam. BAUH. *Hist.* 2. p. 559. c. fig.

Scorodoprasum 2. CLUS. *Hist.* 191. c. fig.

Rocambole vulgo.

Culinis SCORODOPRASI Radix, Bulbuli.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Bienne.*

FORMA. *rec.* Bulbus subglobosus, magnitudine ovi columbini, obductus tunica cinerascen-
te, bivalvi, ficca, nervosa; basi fibris radicans, a-
pice obtuso-rotundatus, solidus, albus, extus nota-
tus striis longitudinalibus, parallelis. *Parenchyma*
carnosum, album, subsucculentum; post sectionem
transversalem centro medullari oblongo, obso-
leto. *Capitulum* subrotundum, magnitudine o-
vuli, bulbiferum: *bulbulis* turbinatis, obtusis,
inferne pallidis; superne purpureis, glabris, li-
neis fuscis striatis, unguiculatis; *parenchyma-*

R

te

te albido-lutescente, carnosio; transversaliter secto centro medullari subrotundo, parvo, viridi. *Spatha universalis* lanceolata, acuta, membranacea, alba, capitulo longior; *partiales* plurimæ, lineari-lanceolatæ, bulbulis multo longiores, pariter membranaceæ, albæ; singulæ singulos distinguentes bulbulos. *Rudimentum* florum pedunculatorum intra bulbulos.

PROPR. radic. Odor fragrans, in allium sativum incidens. *Sapor* acerrimus, amaricans, subcepaceus, graviusculus. *Masticata* comminuitur, valde pungit in lingua & faucibus. *Bulbulor.* radice proprietati conformis.

VIRTUS: stimulans, rubefaciens, stomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

OBS. Hujus in culinis nostris usus rarior. Adhibetur ut cibi condimentum; sed nimis fortis inasvetis hæc species Allii. Radix & bulbuli promiscue sumuntur.

168. ALLIUM ascalonicum. LINN. *Sp. pl.* 429.

Cepa ascalonica. MORIS. *Hist.* 2. p. 383. f. 4. t. 14. f. 3.

Eschallottes vulgo

Culinis CEPÆ ASCALONICÆ Radix.

Locus. Palæstina. Colitur ubique in hortis.

FORMA. rec. Bulbi plures congesti, ovati, laterales minores, subcompressi, magnitudine nucis avellanæ; centrali majore, fere ut ovum columbinum; undique obducti tunica duplici, singula integra, libera, glabra; exteriori rubro-feruginea s. colore stramineo, nitidiuscula, longitudinaliter striata; interiori nervosa: nervis parallelis, distantibus; intra quas membrana tenuis, bul-

bulbo adpressa. *Parencyma* carnosum, subdiaphanum, dilute carulescens; post sectionem transversalem centro medullari ovato s. orbiculato, sæpe duplici, libero, cincto disco conformi.

PROPR. *Odor* Cepæ, at gratior, oculos non ita fortiter feriens. *Sapor* Cepæ, sed mitior, leniter acris, vix subamaricans. *Masticata* inter dentes subcrepula, tenera. Bulbus vicens parce lactescit.

VIRTUS: stimulans, rubefaciens, stomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

169. ALLIUM fistulosum. LINN. *Sp. pl.* 432.

Cepa oblonga. DODON. *Pempt.* 675.

Cepa. LOBEL. *Hist.* 73.

Kålök *Svecis.*

Culinis CEPÆ OLERACEÆ Radix, Herba virens.

Locus. Colitur ubique in hortis *Subperenne.*

FORMA. rec. *Bulbi* 2 vel 3 congesti, ovali-oblongi, hinc plani, inde convexi, pollicares, albi; *parencymate* carnosum, solidiusculo, quod, transversaliter sectum, centrum medullare ostendit ovatum, tunicis 3 vel 4 carnosis obductum. *Vaginæ* 2 vel 3 membranaceæ, bulbum tegentes, albæ, striatæ, tubulosæ, scapum foliaque vestientes, integræ, truncatæ, glabræ. *Scapus* pedalis vel ultra, fistulosus, teretiusculus, in medio amplior, versus basin & apicem sensim attenuatus, glaber, colore viridescenti-cereo, subdiaphano, intus striato. *Folia* 2 vel 3 versus basin scapi, alterna, fistulosa, scapo conformia, illisque breviora, acuta, erecta, basi vaginata: vagina viridescente, vaginis radicalibus simili; ore oblique truncato,

R. 2

inte-

intero. *Umbella* terminalis, globosa, capitulum mentiens, magnitudine ovi columbini vel ultra, nuda. *Spatha* membranacea, tenuis, alba, diaphana, picta nervis rectis, capitulum tenerum undique obvolvens, & tunc integra, sub florescentia vero rupta in 2 vel 3 fissuras, subrevoluta. *COR.* campanulata, albida, in formam trigonam plicata, hexapetala: petalis ovatis, acutis, carinatis: carina viridescente; tribus compressis, concavis, erectis; tribus aliis planis, inflexis, in triangulum conniventibus. *STAM. Filam.* 6, subulata, alba, corolla longiora, singula singulo petali ungui adnata; quorum tria priora. *Anth.* luteæ, cordato-oblongæ, obtusæ, utrinque sulcatæ, erectæ. *PIST. Germen* superum viride, subrotundum, obtusum, triquetrum: angulis rotundatis, sulcatis. *Stylus* albus, subulatus, longitudine vix staminum. *Stigma* obtusum.

PROPR. rec. Radicis: Odor debilius fragrans. *Sapor* subdulcescens, cepaceus, debiliior, gratus, acris. *Herbæ rec. odor* subcepaceus, debiliior; *sapor* acris, herbaceo-cepaceus.

VIRTUS: stimulans, stomachica, diaphoretica.

USUS: culinaris.

OBS. Bulbi hujus speciei tempore verno & æstivo substituuntur sæpe pro Ceba scetili. *Folia* jussculis oleraceis incoquuntur.

170. ALLIUM Schoenoprasum. LINN. *Sp. pl.* 432.

Schoenoprasum. DOD. *Pempt.* 678.

Schoenoprasum ascalonica. LOB. *Hist.* 77.

Ceba scetilis juncifolia. MORIS. *Hist.* 2. f. 4. t. 14. f. 2.

Gräslök *Svecis.*

Cu-

Culinis **SCHOENOPRASI** Herba.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. *Bulbi* plures congesti, parvi, albi, conici, glabri, basi fibris elongatis radican-tes, tunicati. *Folia* subulata, acuta, fistulosa, glabra, undique striata, saturate viridia, sub-*spithamæa*, erecta, basi vaginata: vaginis tubu-*lofis*, cylindricis, radicalibus, pallide viridibus, *scapum* arcte involventibus. *Scapus* subulatus, *foliis* similis, illisque longior, erectus, nudus. *Umbella* simplex, globosa, terminalis, capitulum *mentiens*. *Spatha* membranacea, subrotunda, nervosa, sordide violacea, plerumque trifariam *rupta*, umbella multum brevior. *COR.* camp-*anulata*, hexapetala, dilute violacea, *petalis* ova-*li-lanceolatis*, acutis, nitidiusculis, linea fusca *carinatis*. *STAM. Filam.* 6, subulata, alba, co-*rolla* breviora, unguibus petalorum adnata. *An-
theræ* cordato-lineares, fuscescentes, incumben-*ti-erectæ*. *PIST. Germen* superum, ovatum, *obtusum*, trigonum: angulis rotundatis, *fulca-
tis*. *Stylus* subulatus, albus, longitudine stami-*num*. *Stigma* obtusum.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* fragrans, gratus. *Sapor* cepaceus, calidiusculus, primo subdulce-*scens*, dein debilius acris, inhærens; *massicata* *folia* fauces & linguam leniter mordent: saliva *viridescente*. *Bulbi* lapidi, mitiores.

VIRTUS: stomachica, diaphoretica, diuretica.

USUS: culinaris.

OBS. Embammatibus incoquitur ad varias piscium *species*. Nonnulli crudum consecissum elixant una cum *pernis* suillis anseribusque salitis.

171. ALLIUM quod Cēpa fissilis. LINN. *Hort. upf.*

79. CAMERAR. *Epit.* 326.

Johannis-lök *Svecis.*

Culinis CEPÆ SECTILIS Radix.

Locus. Colitur in hortis.

FORMA. *rec.* Bulbus ovatus, sæpe ovali-oblongiusculus, albidus, basi fibrillosus, magnitudine ovi columbini vel ultra, vestitus tunicis 2 aridis, striatis: striis longitudinalibus parallelis, remotis; exteriorē tunica membranacea; interiorē coriacea, tenuiore, colore sordide stramineo; *Parencyma* albidum, sublutescens, tunicatum: tunicis carnosis, concentricis; post sectionem transversalem annulatum; centro medullari subrotundo, sæpe duplici vel triplici.

PROPR. Odor Cēpæ, fragrans. Sapor cēpæ, subdulcescens, acris. *Masticata* subtenera, inter dentes subcrepula, calefacit in lingua & faucibus. Radix conscissa oculos ferit, sed lachrymas non elicit; mense Julii radix vicens secta lactescit.

VIRTUS: Eadem quæ priorum Allii specierum.

USUS: culinaris.

OBS. *Ufus culinaris* variarum Allii specierum latissime per orbem invaluit. Et vero antiquissimus idem fuit. Notum est, Israelitas in deserto commururasse ob privationem cēpæ, porri & allii, quæ in Ægypto esitaverant (*); constat etiam ex HERODOTO, pro operariis ad struendam unam pyramidem Ægyptiacam ingentem auri vim variis allii & leguminum speciebus impensam, 1600 nimirum talenta, h. e. 700 myriades francorum gallicorum (**).

172.

(*) *Numer. c. 2. v. 5.*

(**) Cfr. GOGUET *de l'origine des loix, des arts & des sciences*, t. 3. p. 51.

172. LILIUM candidum. LINN. *Sp. pl.* 433. *Mat. m.* 173. KNIPH. *Bot. or. cent.* 7. DOD. *Pempt.* 197. LOBEL. *Hist.* 33.

Lilium album. BLACKW. *Herb. t. 11.* SELIGM. *Hort. t. 16.*

Pharm. LILII ALBI Radix, Flores.

Locus. Oriens, colitur ubique in hortis. *Perenne.*

FORMA. recent. Bulbus ovatus, magnitudine ovi, constans squamis imbricatis, pollicaribus, carnosis, oblongis, albis, acutiusculis, incurvatis, glabris, lævibus, extus convexis, intus planis, laxiusculis. *Flores* plures terminales, alterni, pedunculati, cernui. *Bractææ* lineares, acutæ, carinatæ, in medio pedunculi solitariæ. *CAL.* nullus. *COR.* nivea, campanulato-turbinata, trigona, hexapetala: petalis lanceolatis, obtusis, erectis, apicibus revoluto-patentibus, inferne attenuatis; tribus alternis paullo angustioribus, margine utrinque erecto concaviusculis; tribus aliis alternis planis, paullo majoribus, extus carinatis, juxta carinam utrinque longitudinaliter sulcata, intus longitudinaliter canaliculata. *STAM.* *Fil.* 6, subulata, alba, erecta, corolla breviora. *Anth.* subcylindricæ, incumbentes, luteæ. *PIST.* *Germen* cylindrico-trigonum, obtusum, glabrum, viride, sexsulcatum. *Stylus* cylindricus, albo-viridescens, apice incrassatus, trigonus, longitudine corollæ. *Stigma* clavatum, trigonum, obtusum, tomentosum.

PROPR. *Radic.* rec. *Odor* nullus, *sapor* vix ullus; *masficata* tenera subinsipida, valde mucilaginosæ, fere plastica. *Sicc.* Squamæ separatæ, rubescentes, fragiles, duriusculæ. *Florum* rec. *Odor* fragrans, validus, temulentans. *Sapor* sub-

dulcescens, glutinosus; petala rec. *masficata* tenera, lubrica. *Sicc.* flores inodori.

VIRTUS: rad. emolliens; flor. anodyna, emolliens.

USUS: Tumores emolliendi.

OBS. 1. Principium odoriferum e floribus recentibus cum aqua, oleo expresso & spiritu vini excipitur, exsiccatione vero perditur; hinc oleum infusum florum, & aqua stillatitia, caute præparata, fragrantia. Oleum stillatitium nullum. *Infusum* radice sic. aquosum colore infusi Theæ, spissiusculum, amaricans; vitriolo martis non demutatur; alcohole vini mucilaginosum præcipitatur. *Infusum* radice rec. mucilaginosum. *Decoctum* radice. rec. spissiusculum, vix coloratum, debilius odoratum, sapore insipido, acriusculum. *Infusum* florum sic. rubicundum, amaricans; cum alcohole vini parum præcipitatur.

OBS. 2. De Lilio albo scripsit MATTH. TILINGIUS librum crassum, 576 paginis constantem (*), qui tamen perparum fructuosi continet. In parte botanica varias species bulbosas enumerat, & Caprifolium Liliis includit. In medica vero, Lilium hoc ad omnes pæne morbos commendat, non quidem ex propria experientia, sed indiscriminatim ex auctoritate auctorum, quos sedulo compilavit.

173. *SCILLA* maritima. LINN. *Sp. pl.* 442. *Mat. m.* 162.

Scilla hispanica. CLUS. *Hist. 1.* p. 171.

Scil-

(*) En titulum integrum: *Lilium curiosum, s. accurata Lili albi descriptio, in qua ejus natura & essentia mirabilis, nobilitas & præstantia singularis, qualitates & vires ineffabiles fere, philologice, physice, rheologice, chymice & medice, secundum leges A. N. C. explicantur, multaque arcana, cum spiritualia tum naturalia, revelantur.* Francof. ad Moen. 1683.

Scilla f. Cēpa marina hispanica. LOBEL. *Hist.* 75.

Scilla. CAMER. *Epit.* 374. DOD. *Pempt.* 678. t. 697.

Pharm. SCILLÆ Radix.

Locus. Europa australis, Oriens. *Perennis.*

FORMA. rec. Bulbus magnitudine pugni vel ultra, conicus, extus vestitus tunicis membrana-ceis, aridis, adpressis, nervosis: nervis parallelis; quarum exteriores tenuiores, interiores bassi succulentæ. *Parencyma* albido-lutescens, tunicatum, constans tunicis carnosis, inæqualibus; transversaliter sectum succo viscoso plenum, centro medullari subrotundo, laxo. *Siccata* radix in officinis occurrit e separatis tunicis, siccatis, oblongis, subdiaphanis, nervosis, fragilibus.

PROPRIET. rec. *Odor* vix ullus, *Sapor* intensius amarus, acris, nauseosus, diu inhærens. *Sicc.* pariter amarus, minus acris. Ergo siccatione manet amarities, perditur acredo.

VIRTUS: incidens, diuretica, emetica, subpurgans, hydragoga, expectorans, emmenagoga. *Dosis* gr. 1-2. Muribus venenata.

USUS. Hydrops, Asthma.

OBS. 1. Extrahitur radix, sive recens seu siccata, menstruo aquoso, vinoso, spirituoso & aceto. Tincturæ destillatæ nihil de Scilla transmittunt; hinc Extracta efficacia. Oxy-mel scilliticum, ex præparatis Scillæ, minus emeticum, atramen efficax remedium. *Infusum* radices recentis & siccæ. aquosum amarum; vitriolo martis color constat. Scilla pulverata sensim debilitatur, si diutius serveretur; hinc præstat recenter pulverata.

OBS. 2. Ut præstantissimum diureticum & solvens in hydropo, asthma hydropico &c. censetur Scilla. Sed appetitum proster-nit, deprimendo vires ventriculi, nauscamque inducendo. De cetero scirrhus irritat;

R 5

hinc

hinc in obstructionibus viscerum caute cum Scilla agendum; hinc etiam in ascitide, ubi ardor viscerum, pulsus durus, heparque infarctum est, sæpe nocet. Nos semper Scillam siccata[m] adhibemus. Sed recentem magis efficacem invenit VAN SWIETEN (*). Infundere fecit Radic. recent. Scillæ unc. ꝑ. in Vini libris 2; dosis adulto fuit hujus vini scillitici unc. ꝑ. Si levem facit nauseam, fortius movet urinam, sæpe a libris 6 ad 12; sed si nauseam non moverit, vel etiam si vomitum excitaverit, hoc vinum minorem longe diuresin facit, ut observavit laudatus vir. Veteres medici Scillam exhibuerunt assaram sive coctam, ut eadem inde mitigaretur; sed plurima vis hac præparatione perit. In forma pulveris, recenter comminuti, Scilla validior est omnibus præparatis; sed si recens haberi possit, omnium efficacissima est.

OBS. 3. De Scilla bene egit cl. C. G. LUDWIG (**).

174. ASPARAGUS officinalis. LINN. *Sp. pl.* 448.

Mat. med. 169. KNIPH. *or. cent.* 6. MILLER

Fig. t. 55. *f.* 1. BLACKW. *Herb. t.* 332.

Asparagus hortensis. DOD. *Pempt.* 691.

Pharm. ASPARAGI Radix.

Culinis ——— Turiones virentes.

Locus. Europa australis, in arenosis. Colitur in hortis, terra pingvissima. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix junior fibrosa: fibris plurimis cylindricis, simplicibus, crassitie pennæ anserinæ, cinerascens, fibrillosis, ex uno capite aggregatis, horizontali-descendentibus, longius expositis. *Parenchyma* carnosum, subsucculentum, album, vestitum corticali parte; transversaliter sectum æquale, puncto centrali parvo.

Tu-

(*) *Comment. in BOERHAAV. Aphor. T. 4. p. 259.*

(**) *Advers. medico-pract. vol. 2. p. 695. seq.*

Turiones cylindrici, teretes, erecti, palmares vel ultra, crassitie pennæ anserinæ vel digiti minoris, sæpe etiam pollicis, si in idoneo stent solo, albi, carnosì, succo aqueo turgidi, fragiles, adspersi squamis ovato-lanceolatis, acutis, sparsis, adpressis, albis; apice dilute rubro-viridescentes, obtusi, squamis undique imbricati; *parenchymate* carnosò, succosò, viridescente, æquali.

PROPR. radic. rec. *Odor* graviusculus, non ingratus. *Sapor* primum dulcescens, tum amaricans, subgraviusculus; *masticata* pulposa sentitur. *Turionum* crudorum *odor* vix ullus; *sapor* exacte leguminum Pisi crudorum, dulcescens; *crudi masticati* inter dentes fragiliusculi, teneri simul, comminuuntur, subvolvuntur, sapore leguminum Pisi, odore debili, non absimili. *Turiones cocti* minus dulces, vix obscure amaricantes, pulpòsi, odore & sapore in Pisum incidente.

VIRTUS Turionum: mundificans, pellens, diuretica: urina foetente.

USUS: culinaris.

OBS. 1. Radix annosior primo vere ex summo capite turiones promit, aggregatos, nudos, inæquales tempore. Hi turiones, antequam erumpunt, undique repleti sunt squamis lato-ovatis, acutis, cinereis, glabriusculis, undique imbricatis, quæ turionem excrecentem basi vestiunt.

OBS. 2. Coquuntur turiones asparagi in aqua subfalsa, & eduntur cum embammate ex vitello ovi, succo citri, butyro recenti & saccharo. Parantur etiam asparagi alio modo; semicocti in aqua remanent, quoad penitus refrigeruerunt, tum ex aqua promuntur, & eduntur cum embammate ex oleo olivarum & aceto vini. Ceterum jusculis carniùm gratum conciliant saporē

rem. Asparagi turiones apud priscos Romanos in usu erant, qui eos parabant brevi ebullitione, unde Augustus, ad exprimendam festinatæ rei velocitatem, dicere solebat: *velocius quam Asparagi coquuntur* (*).

OBS. 3. Asparagi confiti turiones in pretio habentur, atque ex crassitudine penduntur, ditioresque tempore vernali mensam iis frequenter opulentant. Urina quidem ab iis scæter, nullam tamen noxam inde patiuntur sani. Calculosis autem non indiscrete sradendus hic cibus. Novi scæminam generosam, quæ post esum Asparagi plerumque mictu cruento vexatur. G. VAN SWIETEN (**) memorat, largiorem usum Asparagi paroxysmos accelerasse apud podagricos.

OBS. 4. Asparagus sponte provenit copiosissime ad fluvium Volgam (***). In Capite bonæ spei degenerat secundum saporem, & prope accedit ad Asparagum, qui apud nos in caveis sub hyeme servari solet (†). In insula Isle de France maxime degenerat asparagus, secundum saporem pariter ac staturam, ut sit chorda vix crassior. Ceteroquin ibi Radices Dauci, Pastinacæ, Napi, Tragopogonis, Raphani & Rapæ nimis aromaticæ fiunt (††).

175. CONVALLARIA majalis. LINN. *Sp. pl.* 451.

Mat. med. 167. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. 10.

Lilium convallium album. BLACKW. *Herb.*

z. 70. LOBEL. *Hist.* 87. GARID. *Aix.* t. 64.

DODON. *Pempt.* 205. LOBEL. *Icon.* 172. CAMER.

Epit. 618.

Pharm.

(*) SVETON. in *Aug. c.* 87. p. m. 273.

(**) l. c. T. 4. p. 306

(***) HANWAY *Reise durch Rußland und Persien*, p. 1. p. 76.

(†) DE LA CAILLE *Journal hist. du voyage au Cap de bonne esperance*, p. 280.

(††) *Voyage à l'Isle de France par un Officier du Roi*, Amst. 1773. T. 1. p. 215.

Pharm. LILII CONVALLIUM Flores.

Locus. Europa. Perennis.

FORMA. rec. Racemus terminalis, erectus, superne nutans, glaber: rachi compressa, inter pedunculos alternatim angulata. *Pedunculi* alterni, teretes, glabri, uniflori, cernui. *Bracteæ* ad pedunculos, solitariae, lanceolatae, acutae, concaviusculae, albae, membranaceae, pedunculis duplo breviores. *Flores* albi, nutantes. *CAL.* nullus. *COR.* campanulata, alba, magnitudine seminis Pisi, 6-fida: laciniis ovatis, acutiusculis, revolutis. *STAM. Filam.* 6, breviter, alba, basi latiora, tubo corollae basi adnata. *Anth.* tetragono-pyramidales, acutae, in stylum convergentes, erectae, latere utrinque longitudinaliter hiantes, pistillo duplo breviores. *Glandulae* geminae obsoletae, lineares, subviolaceae, basi filamentorum singulorum, ubi corollae adnata sunt. *PIST.* corolla brevius. *Germen* superum ovatum, albido-lutescens, desinens in *Stylum* crassum, cylindricum, album, subtrigonum. *Stigma* trigonum, obtusum, minutim villosum, album.

PROPR. rec. Odor suaveolens, gratus; *sicc.* subnauseosus. *Sapor rec.* intensius amarus, acriusculus, inhærens; *sicc.* minus amarus.

VIRTUS: sternutatoria, purgans.

USUS.

OBS. Principium odoriferum florum menstruo aquoso & spirituoso intercipitur; exsiccatione vero perditur. Qualitas amara fixa est, atque utroque menstruo extrahitur, una cum acri illo stimulante, quo nares irritando sternutationem movent flores, unde vis purgans etiam dependet. Statuit itaque cl. CARTHEUSER, extractum Lillii convallium eodem modo agere, ac Aloës. Præstat extractum e floribus recentibus, quam e sic-

e siccatis parare. *Infusum* florum. aquosum aurantium, limpidum, intense amarum, acriusculum, subnauseosum; vitriolo martis saturatius rubescit.

176. CONVALLARIA Polygonatum. LINN. *Sp. pl.* 451. *Mat. med.* 168. OEDER *Icon.* t. 377. KNIPH. *Bot. or. cent.* 3.

Polygonatum latifolium. 2. CLUS. *Hist.* 1. p. 276.

Polygonatum floribus ex singulis pedunculis. BARREL. *Icon.* 711.

Pbarm. SIGILLI SALOMONIS Radix.

Locus. Europa; in montibus. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix cylindrica, crassitie pennæ cygneæ, ramosa, albissima, glabra, rugis annularibus remotiusculis, elevatis, undique radicans fibris filiformibus, solitariis. *Parencyma* solidum, æquale, album. *Siccata* radix colore stramineo-lutescenti, molliuscula, flexilis, fragiliuscula; *parencymate* albido, farinoso-pulposo.

PROPR. *rec.* Odor subhircinus, in Raphanum incidens. Sapor dulcescens; *massicata* radix tenera, fragiliuscula, glutinosa: saliva spissa, alba, labia inviscante. Radix *recens* rasa amyllum non dat, sed, aqua frigida superaffusa, in mucilaginem vertitur, perinde ac radix Althææ, sapore odori congruente. *Siccata* radix magis dulcescit; *massicata* emollitur & glutinosa sentitur.

VIRTUS: emolliens, nutriens.

USUS.

OBS 1. *Infusum* aquosum radic. sicc. levissime tinctum, sed spissum, adeo viscosum ut in fila fere ducatur, sapore dulci, grato, odore decocti Hordei; a vitriolo martis color non variat. *Decoctum* aquosum spissum, mucilaginosum, initio dulce, post amaricans.

OBS. 2.

OBS. 2. Turiones vere prorumpentes e radice, solo pingvi confita, sapore exacte referunt turiones Asparagi, quamdiu virentes & crudi sunt; sed dum coquuntur, nimis amaricantes fiunt. *Panem* e radice recente, addita farina frumenti, in annonæ caritate coxerunt rustici nostrates, qui fuscus fuit, & subglutinoso sapore.

177. *ALOE perfoliata*. LINN. *Sp pl.* 457. *M. m.* 160. Aloë (vera) foliis spinosis confertis dentatis vaginantibus planis maculatis. LINN. *Sp. pl.* 458.

Aloë foliis turgidis ciliato - dentatis purpurascens, scapo florifero assurgenti spicato. BROWN. *Jamaic. p.* 197. *

Aloë vulgaris. HUGHES *Barbad.* 153. * MUNTING. *Aardgew. t.* 314.

Aloë americana anonæ foliis floribusque sive rubentibus. PLUK. *Phytogr. t.* 240. f. 4. *Pharm. ALOE Succotrina, Hepatica, Caballina.*

Locus. Colitur in India utraque. *Perennis.*

FORMA. Succus concretus gummoso-resinosus, in frustis solidis, compactis, ponderosis, fragilibus. *Succotrina* aloë purissima est, fusco-rubicunda, vix subdiaphana, undique nitida, maculis & venis aureis immixtis, fragmentis planis, hinc convexis, inde concavis. *Hepatica* purior est, æqualis, colore hepatico, subnitidiuscula, fragmentis planis. *Caballina* deterrima, fusco-nigricans, bituminosa facie, maculis ferrugineis & porulis superficialibus communiter exasperata, impura: carbonibus, paleis ligneis & stramineis, corticibusque immixtis.

PRO-

PROPR. *Hepaticæ* odor graveolenti-nauseosus, in *Crocum* incidens, inhærens; *succotrinæ* mitior; *caballinæ* fortior, magis foetidus. *Sapor* amarissimus, fere bilis animalis, diu inhærens. In frigore fragilis est aloë & friabilis, digitisque calidis tractata illis adhæret. In colore emollicur, flexibilis fit. Aloë in pulverem facile redigitur: pulvere *succotrinæ* aureo-lutescente; *hepaticæ* rubro-lutescente; *caballinæ* vero rubro-brunneo. Ignis flammæ admota aloë spumescit, accenditur cum spuma, flagrat, sed ab igne remota subito extinguitur, fumat: fumo spissiusculo, aloëtico odore, tandemque in carbonem vertitur. Sub accensione non funditur. Aloë solvitur partim in aqua, partim in spiritu vini. Sed *succotrina* penitus in spiritu vini solvitur, absque ulla remanentia, tinctura limpida; *hepatica* vero non item. Hinc *succotrina* purissima est. Aloë *succotrina* plus resinæ, *hepatica* autem plus gummi habet; hinc *succotrina* magis vulneraria; *hepatica* magis purgans. Si pulvis aloës, etiam *succotrinæ*, aquæ frigidæ immittitur, aquam reddit lutescentem, turbidam, cerevisiæ instar turbidiusculæ, odore forti nauseoso, sapore amarissimo; ex vulgari aloë plurimum insoluti in fundo manet; hæ solutiones cum vitriolo martis nigro fuscescunt. Experimentis cl. virorum ROBINSON & FRED. HOFFMANNI constat, quod aloë multum perdit de vi sua purgante, si decoquatur.

VIRTUS: purgans, stimulans, antiputredinosa, langvinem exandens, pellens menses & hæmorrhoides, anthelminthica, vulneraria, stomachica; bilis succedaneum.

USUS. Obstructio alvi & mensium, Vulnus, Ulcus, Caries; *caballinæ* pecoribus.

OBS. 1.

OBS. 1. Aloë, ob vim ejus anthelminthicam, bono cum successu non ita pridem pigmentis pro navibus immisceri cœpta, ad arcendos vermes, naves infestare solitos, quod quidem successu non caruit; PATR. BROWNE.

OBS. 2. Pulcherrima experimenta cum Aloë instituit ROBINSON (*).

OBS. 3. Collectio Aloës peragitur, postquam plantæ affatim maturuerunt, resectione foliorum prope caulem, quæ deinde in vase quodam situ perpendiculari collocantur, ut scissura fundum spectet, quo facile defluat succus. Hic succus decantatione defæcatus immittitur vasi fundo plano, & solis calori exponitur, ut sponte inspissetur ad justam consistentiam, unde fit Aloë succotrina. Sed si inspissatio ope ignis peragitur, addita aqua simplici, subsequente decoctione ad justam consistentiam, obrinetur Aloë hepatica; caballina vero e facibus, absque omni cura & diligentia, paratur. PATR. BROWNE; GRIFFITH HUGHES.

OBS. 4. Aloëtica purgant alvum facile absque torminibus, sed valide, & sæpe cum irritatione sphincteris ani, sæpe etiam cum subsequenter hæmorrhoidibus cæcis apud sensibiliores. In pertinacissima obstipatione alvi, ubi plurima adhibita remedia fefellerunt, aloë identidem opem tulit. In obstructione mensium aloë communiter primaria medicina. At non prosunt aloëtica in morbis calidis & febribus inflammatoriis, neque conveniunt hæmorrhagiis obnoxiiis, neque etiam gravidis.

278. ACORUS Calamus. LINN. *Sp. pl.* 462. *Mat. m.* 161. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. DOD. *Pempt.* 249.

ACORUS verus, BLACKW. *Herb. t.* 455.

S

Pharm.

(*) *Le Pharmacien moderne*, p. 73. seq.

Pbarm. CALAMI VULGARIS Radix.

Locus. Europa, Japonia, in lacubus, fossis.
Perennis.

FORMA. rec. Radix cylindrica, compressi-
scula, ramosa, crassitie digiti vel ultra, genicu-
lis vestitis squama fusca, filamentosa; repens :
fibris numerosis, filiformibus, albis, descenden-
tibus, e latere inferiore exeuntibus, fibrillis ca-
pillaribus instructis. *Parencyma* carnosum, album,
post transversalem sectionem porulis minimis
undique pertusum; centro medullari ovali, pa-
riter poruloso, adperso punctis ferrugineis. *Sic-
cata* radix in taleolas longitudinales secta occur-
rit, undique alba, extus punctis elevatis scabra,
parencymate subfarinoso, fragili, solido, trans-
versaliter secto porulis pariter pertuso innumeris.

PROPRIET. rec. & siccatur. Odor fragrans, for-
tior, nauseosus. *Sapor* aromaticus, nauseosus,
acris, leniter amaricans. *Masticata* fauces & lin-
gvam stimulat & calefacit. Recens radix magis
acris.

VIRTUS: incidens, alexiteria, diuretica.

USUS. Anorexia.

OBS. Infusum aquosum saturatum tenue, limpidum,
submucilaginosum, odore radiceis, sapore primum dul-
cescente, tum amaricante, acrisculo, ingrato s. nause-
oso; vitriolo martis non tingitur, sed glutinosum &
albidum fit.

179. CALAMUS Rotang. LINN. *Sp. pl.* 463.

Palmijuncus Draco. RUMPH. *Amb. 5. p.* 114. t.
58. f. 1.

Pbarm. SANGVIS DRACONIS.

Locus. India orientalis. *Arborescens frutex.*

FOR-

FORMA. *Resina* in frustulis solidis, ovatis, magnitudine fructus Pruni; singulis obvelatis foliis arundinaceis, unde longitudinaliter undique striata est, nigro-rubicunda, opaca, dura, non splendens, subfragilis, difficiliter friabilis: fracturis subgranulatis, vix nitidiusculis. Occurrit in pharmacopoliis *varietas* Sangvinis Draconis, scilicet *Resina* solida in frustis, extus læviuscula, dura, sicca, pariter nigro-rubicunda, opaca, friabilis, fragilis: fracturis indeterminatis, granulatis, nitidiusculis.

PROPR. *Odor* nullus, *sapor* nullus. *Masticata* hæc resina in ore non emollitur, nec solvitur, sed lapidea sentitur, inter dentes friabilis, arenacea, comminuitur absque sapore, saliva rubra. Grossius pulverata abit in pulverem nigricantem, sed si teratur, fit pulvis ruber. Inter digitos comminuta, illos colore pulchre sangvineo inficit. Ignis flammæ admota accenditur, flagrat: flamma vivida, odore non ingrato. *Altera* autem resina in ignis flamma funditur, subdestillat, accenditur, flagrat cum fremitu: flamma vivida, fumante, fuliginosa, odore grato; a candela remota subito solidescit, superficie lævi, nitida, facie picis coctæ. In vase ferreo supra ignem mox funditur, ebullit, admota flamma accenditur, flagrat cum fremitu, transiliëntibus atomis, odore grato, fere Sacchari accensi, sed insimul leniter balsamico, & sub deflagratione tumet, inflatur, remanente carbone elevato, tenui, nigro, cavo, lævi, parum inquinante. *Sanguis Draconis* in aqua calida digesta emollitur. Solvitur in Spiritu vini rectificato plenarie, remanentibus sordibus: tinctura

sanguinea, quæ ex affusa aqua frigida statim rubro-lactescit. In oleo olivarum digesta, non solvitur, sed oleum sanguineo tingit.

VIRTUS; vulneraria.

USUS. Scelotyrbe.

OBS. 1. Sangvis Draconis, qui ab India orientali ad nos fertur, e fructibus arboris Palmijunci desumitur, monente RUMPHIO autopta. Fructus hujus arboris maturi crusta resinosa rubra obducti sunt, e nucleo ipsi fructui incluso transudante. Hinc copia fructuum collecta, mola oryzacea illos leniter comminuunt, usquedum tota crusta abrasa fuerit, quæ calore postmodum in globulos redigenda est. Hic Sangvis Draconis optimus. Qui vero decoctione e nucleis ipsis extrahitur, vilior est, præsertim quia pedunculos simul coquendos lucris causa injiciunt, unde sæpe paleis & furfuribus scater. Vilior adhuc e China ad nos affertur, glumis oryzæ aliisque heterogeneis deformatus. E pluribus arborum speciebus resina, Sangvis Draconis appellata, colligitur, sed verus sanguis draconis, & qui apud nos communiter usualis est, ex Palmijunco Dracone RUMPHII desumitur, quod etiam confirmat fidissimus ENGELB. KÆMPFERUS (*). Sangvis Draconis *in lacrymis*, qui a Dracæna Dracone LINN. *Syst. nat. p. 246*, docente CLUSIO, desumitur, apud nos vix officinalis est.

OBS. 2. De Sanguine Draconis diffuse, sed bene, egit Jo. FRED. OCHSIUS (**).

180. BÉRBERIS vulgaris. LINN. *Sp. pl. 471. Mat. m. 290.*

Berberis dumetorum. MILL. *Figur. t. 63. DUHAM. Arb. 1. p. 97. t. 38.*

Ber-

(*) *Amoenit. exor. p. 552 seq.*

(**) *Differt. de Sanguine Draconis, quæ impressa legitur in VALENTINI Historia simplic. p. 609.*

Berberis dumetorum fructu rubro. DUHAM.

Fruit. 1. p. 149. t. 1.

Berberis oxyacantha. BLACKW. *Herb.* t. 165.

Spina acida s. oxyacantha. DOD. *Pempt.* 738.

Berberis officinarum. DALECH. *Hist.* 1. p. 138.

Berberis vulgaris s. crespinus. CAMER. *Epit.* 86.

Pharm. BERBERIDIS Cortex, Baccæ, Semina.

Locus. Europa, in sylvis, locis elevatis. *Fru-
tex.*

FORMA. rec. Cortex satis tenuis, cinereus, longitudinaliter sulcatus, læviusculus, atomis nigris adspersus; *parencymate* croceo. *Racemi* baccarum rubri, penduli. *Bractææ* lanceolatæ, acutæ, concaviusculæ, solitariae ad pedicellos. *Pedicelli* subverticillati, longitudine baccæ, apice clavati. *Baccæ* ovali-oblongæ, utrinque obtusæ, lineas 3 vel 4 longæ, sangvineæ, læviusculæ, nitidiusculæ, apice umbilicatæ: umbilico parviusculo, fuscescente, subrotundo, convexo, centro cavo. *Parencyma* carnosum-succosum, sangvineum, tenue, centro cavo, amplo, uniloculari, dispermo. *Semina* inclusa in communi arillo, membranaceo, sicco, laxo, rubro-fusca, ovali-oblonga, undique minutim rugosa, hinc convexa, inde plana, saepe teretia, inferne sensim attenuata, apice obtusa, subnitidiuscula, 2 circiter lineas longa.

PROPR. corticis: Odor nullus; *sapor* intensius amarus; *masfic.* saliva crocea. *Baccar. rec.* odor nullus; *sapor* intensius acidus; *masficata* grossius comminuuntur, & insimul exsugitur succus acidus, saliva rubicundo tincta. *Semin.* Sapor subamaricans, graviusculus, substypticus.

VIRTUS: *Corticis* rec. purgans, roborans. *Baccæ*: refrigerans, antiputredinosa.

USUS: *Cortic.* Aphthæ; *Baccar.* Febres omnes, imprimis putridæ, Diarrhœa biliosa.

OBS. 1. *Decoctum corticis* croceum, intense amarum; vitriolo martis fusco-nigrescit. *Infusum seminum* spissiusculum, subtrubidum, emulsivo-subglutinofum; vitriolo martis subito coagulatur, præcipitatur, viridescit; *Baccarum* acidum, rubrum.

OBS. 2. *Succus expressus* baccarum ruber, turbidiusculus; *colatus* vero clarior, non tamen limpidus, odore debili, sapore acidissimo; vitriolo martis fusco-nigrescit. Succo filtrati guttæ 6, instillatæ in aquæ puræ unc. ʒ, addito vitriolo martis, colorem fusco-viridem stiterunt. In filtro remanet pulpa mollis, rubra. *Baccæ* ante ineptum frigus autumnale non rite maturant; etsi rubræ apparent, duriusculæ tamen sunt, masticatæ salivam vix tingunt, & succum expressum non nisi ægre dant.

OBS. 3. *Radix* fruticis Berberidis lignea, flavescent; recens odore validiore in lignum Sorbi incidens, sapore intense amaro. *Lignum* albidum, sapore etiam amaro, sed longe debiliore. Radicem nunquam ipse adhibui, interim ajunt illam alvum purgare. Certe equidem non negligendam puto, ob amaritiam, qua pollet, exstantem.

OBS. 4. In culinis succus Berberidis usualis, respectu intensæ aciditatis & coloris pulchri.

ORDO DIGYNIA.

181. ORYZA sativa. LINN. *Sp. pl.* 475. *Mat. m.* 174. CATESB. *Carolin.* 1. p. 14. t. 14. CAMER. *Epit.* 192. LOB. *Icon.* 38. *Hist.* 23. MORIS. *Hist. j.* 8 p. 201. t. 7. f. 1. O-

Oryza. RUMPH. *Amboin.* 5. p. 196. BAUH. *Hist.* 2. p. 451. PARK. *Theat.* 1136. DOD. *Pempt.* 500. Neerchenden nelle malab. BROWN. *Philos. transact.* v. 23. p. 1253. *

Pharm. & Culinis ORYZÆ Grana.

Locus. Colitur ubique in Indiæ & Japoniæ inundatis. *Annua.*

FORMA. *Semina* decorticata, longitudine linearum 2, vel ultra, alba, subdiaphana, tereiuscula, linearia, utrinque compresso-convexa, subsulcata, utraque extremitate obtusa, fragilia.

PROPR. farinacea. *Odor & sapor* nullus. *Semina* cruda *masficata* duriuscula, sicca, friabilia, insipida; cocta mollissima.

VIRTUS: nutriens, subexsiccans.

USUS: culinaris; Diarrhœa, Dysenteria.

OBS. 1. *Fusculum* e seminibus Oryzæ colore lactescente est, sapore submucilaginoso, leniter dulcescente, gelatinosum, non viscosum, conglomerans; quæ vis glutinandi non tollitur ex additione Passularum, aromatum, pauxillo butyri & salis medii. *Semina* oryzæ, cum aqua vel lacte in pulvem cocta, vim conglomerandi insignem habent, etiam postquam per 5 vel 6 horas ebullitionem sustinuerunt. *Infusum* seminum oryzæ aquosum, in balneo digestionis paratum, sublaetescens fit; affuso vitriolo martis color constat.

OBS. 2. Liquor spirituosus fœtidiusculus ex oryza in China celebris est, sub nomine *Samsu*, qui apud Japonenses *Sakki* vocatur. In Batavia & Goa *Aracum* parant ex Oryza, Arundine saccharifera & Nucibus Cocos, ut narrat cl. PETR. OSBECK (*).

OBS. 3. *Panis* ex oryza solummodo imperfectus parari potest. Si farina seminum oryzæ cum aqua fri-

S 4

gida

(*) *Ostind. Resa*, p. 198.

gida in pastam redigitur, addito fermento ex tartaro cerevisiæ, imperfectè fermentat, & in furno cocta abit in panem album, ponderosum, adspectu quidem pulchrum, odore panis recentis, sed minime edulem, ob farinæ particulas duriusculas, nondum emollitas, quæ mansæ difficulter in ore solvuntur. Si vero farina oryzae cum aqua bulliente, sub coctione aliqua, in pastam efformatur, addito fermento, paullo melius res procedit, pasta fermentat, & mollis fit ac subspongiosa, sed sub coctione in furno diffluit hæc pasta, panis non elevatur, sed auenuatur, & masticatus difficulter in ore solvitur.

OBS. 4. Oryza glutinosa, in India orientali vulgaris, quæ coctione glutinosa fit, & vulgari oryza dulcior est, in Europam non transfertur.

OBS. 5. Farinæ oryzaceæ unc. 4 destillavit cl. SAGE (*), unde elicuit acidi colorati unc. 2; olei ponderosi, nigricantis, drachm. 3; alcali volat. gr. 10. Carbo, qui remansit, pondere fuit unc. 1 & gr. 58.

ORDO TRIGYNIA.

182. RUMEX Patientia. LINN. *Sp. pl.* 476.

Lapathum sativum antiquorum. MUNTING.

Aardgew. t. 692.

Lapathum sativum. BLACKW. *Herb. t.* 489.

DODON. *Pempt.* 637.

Pbarm. PATIENTIÆ Radix.

Culinis — Herba virens.

Locus. Italia. Colitur ubique in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix fusiformis, spithamæa, subramosa, fibris sparsis, undique lutea; *paren-*
cy-

(*) *Analyse des Blés*, p. 72.

cymate carnosio, luteo; post sectionem transversalem centro medullari parviusculo, nebuloso, circumdato disco amplo, minutim striato, radiato, margine serie punctorum obsoletorum. *Caulis* sæpe plures ex una radice, erecti, bipedales, parce ramosi, teretes, undique striati, glabri, dilute sanguinei, sæpe viridescentes, geniculati. *Rami* intra vaginam stipularem alterni, graciles. *Folia* ad genicula, alterna, subsucculenta, petiolata, ovali-lanceolata, acuta, utrinque glabra, subrugosa, spithamæa vel ultra, integerrima, patentia. *Vaginæ* stipulares ad genicula caulis, e petioli basi enatæ, membranaceæ, teneræ, nervoso-striatæ, glabræ, tubulosæ, caulem arcte involventes: ore obliquo, integro. *Petioli* subtus convexi, supra planiusculi, undique striati. *Racemus* terminalis, compositus, erectus, floribus polygamis, pedunculatis, subverticillatis, sub anthesi patentibus, fructibus vero nutantibus. *Vaginæ* bracteata, membranaceæ, teneræ, campanulata, perfoliata, oblique truncata. *CAL. Perianth.* viride, monophyllum, tripartitum: laciniis linearibus, obtusis, concaviusculis, glabris. *COR. Petala* 3, ovata, latiuscula, plana, superne concaviuscula, obtusa, viridescencia, erecta. *STAM. Fil.* 6, capillaria. *Antheræ* didymæ, albæ, apice bifidæ, erectæ. *PIST. Germen* superum, trigonum, nitidum, sublutescens. *Styli* 3, capillares, deflexi. *Stigm.* alba, penicilliformia, decumbentia. *Obs.* Fœminei flores, hermaphroditis immixti, brevius pedunculati sunt, hermaphroditisque triplo minores.

PROPRIET. recent. *radicis:* Odor debilis; *sapor* amaricans; *masficata* subsucculenta, comminuitur; saliva lutescente. *Folior.* rec. odor nullus;

lus; *sapor* grate acidulus; *masficata* teneriora, succulenta, saliva virili.

VIRTUS: *radic.* laxans, tonica. *Folior.* refrigerans, antiscorbutica.

USUS: *Folior.* culinaris.

OBS. Radix recens fortius alvum ducit, quam siccata; hinc utiliter additur apozematibus jusculisque medicatis vernalibus. *Folia* recentia in culinis per totam æstatem usualia sunt, atque initio veris inter prima oleracea obveniunt. Cocta tenera valde evadunt, & cito coquuntur. In aqua primum leniter infundantur, & deinde eximantur, tum in butyro bene frignantur, addito pauxillo farinæ & sacchari, & tandem parentur cum cremore lactis acidulato sive virellis ovorum, qua encheiresi sapida fiunt. Utilis hæc planta perennis, frigoris & soli patiens.

183. RUMEX alpinus. LINN. *Sp. pl.* 480. *Mat. med.* 178.

Lapathum rotundifolium. CLUS. *Hist.* 2. p. 69.

Lapathum foliis obtusis, circa petiolum emarginatis, paniculis dense spicatis, vaginis maximis. HALL. *Helv.* 2. p. 270.

Lapathum folio rotundo alpinum. BAUH. *Hist.* 2. p. 987.

Pbarm. RHABARBARI MONACHORUM Radix.

Locus. Alpes Helvetiæ & Europæ australis. *Biennis.*

FORMA. Radix rec. magna, brachialis, ramosa, rugis transversalibus approximatis, extus purpurascens; *parencymate* carnoso, succo luteo turgido; *sicc.* in taleolas longitudinales in officinis occurrit, *parencymate* ex albo & luteo variegato, simili Rheo vero, at magis albicante, subfriabili.

PRO-

PROPR. succ. Odor fere ut corium perfectum, simul in Rheum incidens. *Sapor* leniter amaricans, subrhabbarinus. *Masticata* radix in ore facile emollitur, saliva crocea.

VIRTUS: leniter laxans, subadstringens, tonica.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum luteo-rubicundum, odore radices, sapore consimili, leniter amaricante. Ex vitriolo martis fuscescit.

184. RUMEX aquaticus. LINN. *Sp. pl.* 479. *Mat. m.* 177.

Britannica antiquorum vera. MUNT. *Aardgewass. t.* 697.

Lapathum palustre. TABERNÆM. *Icon. p.* 437.

Hydrolapathum. DALECH. *Hist.* 604.

Pharm. HERBÆ BRITANNICÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, ad ripas fluviorum & fossarum. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix majuscula, superne divisa in ramos plures, pollice grandiores, fusiformes, glabros, fuscos, apice subramosos, serie triplici vel quadruplici longitudinaliter fibrillosos, pedales vel longe ultra; *parenchymate* carnosio, croceo; post sectionem transversalem disco undique obsolete striato, centro medullari amplo, instructo stella striata, cincto annulo tenuiore, per ambitum minutim undique striato; corticali parte tenuiore, coriacea, facile secedente. *Caulis* tripedalis, erectus, teretiusculus, geniculatus, subangulatus, undique sulcatus: sulcis atomis parvis elevatis scabriusculis notatis; superne ramosus. *Rami* alterni, axillares e foliis, erecti, flo-

floriferi. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, cordato-oblonga, acuta, utrinque glabra, margine integro, minutim undulato; superiora lanceolata, basi latiora. *Petioles* teretes, undique sulcati, supra canaliculati, basi vaginati: vagina gibba, carnosæ, amplexicaulis, strictæ, canaliculata. *Stipula* membranacea, amplexicaulis, tubulata, brevior, vaginæ & geniculo infixæ: ore truncato-lacero. *Panicula* terminalis, undique striata, virgata, composita e racemis compositis, subfoliosa, erecta, floribus subverticillatis, patentibus, longis pedicellatis: pedicellis capillaribus. *Bractea* parviusculæ, teneræ, membranaceæ, rotundatæ, amplexicaules, floribus oppositæ. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, glabrum, trifidum: laciniis ovato-oblongis, acutis, concavis, erectis. *COR. Petala* 3, ovato-oblonga, obtusa, sessilia, viridia, venulosa, erecta, calyce longiora. *STAM. Filam.* 6, setacea, longitudine calycis. *Anthera* oblongæ. *PIST. Germen* superum, triquetrum, glabrum, læve. *Styli* 3, setacei, breviusculi. *Stigm.* penicilliformia, supra angulos germinis dependentia. *Semina* triquetra, glabra, tecta valvulis tribus ovatis, obtusis, venosis.

PROPRIET. Radic. rec. *Odor* recenter sectæ radicis subfragrans, in Dauci odorem incidens. *Sapor* acris, acidulus, stypticus, simul amaricans, non ingratus; *masticata* radix recens subsolvitur, saliva crocea. *Folior.* recent. *odor* nullus, *sapor* acescens, substypticus.

VIRTUS radicis: adstringens.

USUS: rad. Scelotyrbe, Cacoëthes.

OBS. I.

OBS. 1. *Infusum* aquosum *radicis* stypticum, cum vitriolo martis subito nigrescit; *herbæ* infusum rubicundum, acido-austeriusculum, vitriolo martis pariter nigrescit.

OBS. 2. Experiendum, num *Rumex Britannica* LINN. *Sp. pl.* 476. *Britannica americana* MÜNT. *Aardgew.* t. 703, quæ in Virginia crescit, virtute nostram Europæam antecellat. Certe cl. GOLDEN (*) præclara de Americana narrat, & affert casum ulceris phagædenici palati, osse fere pereso, lavamento e radice extus, & decocto radicis intus sumto, penitus curati.

185. RUMEX acutus. LINN. *Sp. pl.* 478. *Mat. m.* 176.

Lapathum acutum f. *oxylapathum*. BAUH. *Hist.* 2. p. 983. LOB. *Icon.* 284.

Pharm. LAPATHI ACUTI Radix, Semina. *Locus.* Europa, in humentibus. *Perennis.*

FORMA. Radix recens dodrantalis, cylindrica, crassitie digiti, flavescens; siccata extus brunnea, parenymate pallide flavescente, striis gummosis. Semina triquetra: valvulis tribus cordatis, obtusis, venosis, margine crenulato dentato; singulis graniferis: grano ovato-acuto, minutim rugoso.

PROPRIET. Odor nullus. Sapor radicis amaricans, subausterus; masticata radix comminuitur, saliva crocea; foliorum acidulus; seminum austerus.

VIRTUS radicis: adstringens, tonica, subla-xans.

USUS: Morbi cutis.

OBS. *Infusum radicis* aquosum rubro-lutescens, amarum, ingratum; vitriolo martis fufcescit; *seminum* in-

(*) Act. Upsal. ann. 1743. p. 115.

infusum saturate rubrum, austeriusculum; vitriolo martis nigrescit.

186. RUMEX Acetosa. LINN. *Sp. pl.* 481. *Mat. m.* 529. MUNT. *Aardgew.* t. 278.

Acetosa. BLACKW. *Herb.* t. 230. ZANNICH. *Venez.* t. 233.

Acetosa montana maxima. BAUH. *Pin.* 114.

Oxalis. DODON. *Pempt.* 637.

Pharm. ACETOSÆ Radix, Herba virens, Semina.

Locus. Europa, in pascuis; sed colitur in hortis quæ officinalis est. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix ramosa, fibrosa; ramis & fibris cylindricis, luteis, glabris, descendentibus; *pavencymate* subcarnoso, albo, post sectionem transversalem minutim striato-radiato, annulo medullari amplo. *Caules* plures ex una radice, bipedales, erecti, teretes, striato-angulati, glabri, geniculati. *Folia* alterna, subcarnosa, lanceolata, acuta, sagittata, palmaria, sæpe spithamæa, pro diverso solo, utrinque glabra, margine undulata; auriculis postice dentatis; inferiora folia petiolata; superiora sessilia; suprema linearia. *Stipulæ* membranaceæ, albidæ, teneræ, semitubulosæ, nervosæ, strictæ: ore dentato: dentibus setaceis, elongatis. *Racemus* compositus, terminalis, nudus, floribus subverticillatis, pedicellatis, dioicis, nutantibus. *Bracteæ* ovato-acute, concavæ, amplexicaules. *Pedicelli* filiformes, diaphani, geniculo fusco instructi. *Flor. famin.* *Periantb.* viride, monophyllum, tripartitum: laciniis ovatis, obtusis, concavis, reflexis, margine membranaceis. *COROLLA* viridis, calyce paullo longior; *petalis* tribus ovalibus, obtusis, erectis. *PIST.*
Ger-

Germen triquetrum, glabrum. *Styli* tres capillares. *Stigmata* penicilliformia, incarnata, trifariam spectantia. *Semina* verticillata, pendula, triquetra, spadicea, nitida, glabra, obvelata valvulis tribus orbiculatis, planis, rugosis, margine lævibus, incarnatis, pericarpium triquetrum efformantibus, basi fulcitum squamis calycinis 3 reflexis. *Flores masculi* in diversa planta.

PROPRIET. rec. radic. Odor nullus; *Sapor* debilis, vix amaricans; *folior.* Odor nullus; *Sapor* intensius acidus, gratus; *masficata* folia tenera, saliva viridescente; *siccata* folia sapore herbaceo, vix acidulo.

VIRTUS foliorum recent. refrigerans, antiscorbutica, aperiens; *seminum*: adstringens.

USUS folior. Scorbutus calidus, Ardor viscerum, Eruptiones cutis, Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Succus* expressus herbæ viridescens, odore debili, sapore acidulo; a vitriolo martis non mutatur; cum sale tartari debilius effervescit. Hic succus subsidentia depuratus, tum inspissatus, *sal essentielle* acidulum sistit.

OBS. 2. *Infusum radicis* sicc. aquosum rubrum, sapore amaricante, subaustero, subnauseoso; vitriolo martis non demutatur; infusum radic. recent. limpidum, amaricans, austeriusculum, vitriolo martis fuscescit. *Foliorum* recent. infusum limpidum, aqueo colore, acidum; vitriolo martis haud mutatum, rubescit; *Seminum* infusum rubrum, sapore satis grato; ex vitriolo martis fuscescit.

OBS. 3. *Folia* recentia culinaria sunt. Jusculis incoquantur. Parantur etiam ut folia Patientiæ. Si succus citri additur, sapidiora evadunt. Jusculum sapidum e foliis recentibus paratur; scil. folia minutissime

me concisa elixantur in aqua pura, cui passulæ Corinthiacæ additæ fuerunt & coxerunt; simul additur butyrum recens, cum flavedine cort. citri, cinnamomo & caryophyllis aromaticis integris; tandem perficitur jusculum cum vitello ovi, &, si placet, cum vino albo s. rhenano.

187. RUMEX scutatus. LINN. *Sp. pl.* 480. *Mat. m.* 530.

Acetosa rotundifolia hortensis. ZANON. *Hist. p. 11. t. 8.*

Oxalis rotundifolia. DOD. *Pempt.* 638.

Acetosa romana. BLACKW. *Herb. t.* 306.

Pbarm. ACETOSÆ ROTUNDIFOLIÆ—Herba.

Locus. Europa australis. Colitur in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. *Caulis* inferne procumbens, teres, undique striatus, glaber, tinctus rore tenui glauco, pedalis, ramosus, succulentus. *Rami* alterni, adscendentes. *Folia* alterna, longius petiolata, cordato-sagittata, obtusa, subcarnosa, glabra, integerrima, margine tenui crystallino cincta, patentia; inferiora reniformia, basi rotundata; superiora magis cordata, postice acutiuscula, inferne latere utrinque excavato-recto; tenella triangularia. *Petioli* subtus convexi, striati, supra canaliculati, basi concavi. *Axillæ* foliorum foliolis fœcundæ. *Stipulæ* teneræ, membranaceæ, e basi petioli utrinque enatæ, ovato-acute, parviusculæ. *Racemus* florum terminalis, subvirgatus, nudus, erectus, ramis alternis. *Verticilli* florum dimidiati, quadriflori, exeuntes e vaginula bracteata tenera, membranacea, tubuloso-amplexicauli, breviuscula; ore truncato, labio

ovali, obtuso, reflexo. *Flores* pedicellati, penduli. *Pedicelli* filiformes, uniflori, subcarnosi, pallide viridescentes, glabri, infra medium articulo instructi. *CAL. Perianth.* monophyllum, reflexo-patens, glabrum, tripartitum: laciniis ovatis, obtusis, concavis; persistens. *COR. Petala* 3, orbiculata, obtusa, plano-concava, integerrima, viridescencia, erecta, conniventia, persistencia. *STAM. Fil.* 6, capillaria, corolla longiora. *Anth.* lineares, didymæ, obtusæ, exsertæ. *PIST. Germen* superum, ovatum, trigonum, glabrum. *Styli* 3, capillares. *Stigmata* alba, penicilliformia, intra petala exprorecta, calyci respondentia. *Semina* solitaria, triangularia, acutiuscula, nitida, occultata intra valvulas obtusorotundatas, e corolla excrecente natas, & in formam triangularem conniventes; singula valvula basi subgranifera.

PROPR. rec. Odor nullus. Sapor acidus, præcedenti longe gravior & acidior.

VIRTUS: præcedentis.

USUS: præcedentis.

OBS. Infusum aquosum foliorum recent. limpidum, colore aqueo; odore debili, fere Portulacæ; sapore intensius acido, grato; cum vitriolo martis fuscescit.

188. COLCHICUM autumnale. LINN. *Sp. pl.* 485.

STÖRCK. *Libell. de Colcb. autumn. p. 1. t. 1.*

KNIPH. *Bot. orig. cent. 12.* DOD. *Pempt.* 457.

Pharm. COLCHICI Radix recens.

T

Lo.

Locus. Europa australis, in pratis depressis.
Perenne.

FORMA. rec. *Bulbus* oblique subrotundus, antice gibbus, vix conicus, magnitudine *Pomi minoris*, vestitus tunica coriacea, extus brunnea, nervosa: nervis parallelis; obvelatus membrana tenuiore lutescente; dorso profunde canaliculatus s. longitudinaliter excavatus; latere annexens bulbulum parvulum, futuro anno florentem, ipsi bulbo intrusum. *Parencyma* solidum, album; transversaliter sectum æquale, carnosum, subsucculentum, præcipue tempore autumnali, postquam bulbus annotinus evanuit; hinc si tempore vernali bulbi colchici effodiantur & colligantur, annotini non sumendi. *Spatha* tubulosa, cylindrica, bulbo duplo longior, cavo bulbi intrusa, alba, lævis, apice præ obliquo, basi radicans: penicillo fibrarum breviusculo; includens rudimenta foliorum 4 vel 5, albo-viridescentia, spatha breviora, proximo anno prorumpentia, floresque plures, 3, 4 vel 5, sessiles. *COLLEA* nuda; monopetala. *Tubus* longissimus, spithamæus, albus, glaber; hinc plano-concavus, inde convexus, superne triqueter, spatha multum longior, undique striatus, erectus. *Limbus* violaceo-incarnatus, sexpartitus: laciniis ovali-oblongis, obtusiusculis, erectis. *Faux* sublutescens. *STAM.* *Fil.* 6, subulata, ori tubi inserta, lutescentia, limbo breviora. *Anth.* cylindricæ, incumbentes. *PIST.* *Germen* superum, lineari-ovale, obtusum, album, glabrum, utrinque compressum, hinc stria longitudinali, centrali, inde stria utrinque marginali. *Styli* 3, filiformes, longissimi, albi, sericeo-nitentes, inferne flexuosi,

fi, superne recti. *Stigm.* uncinata, purpurascencia, altitudine staminum.

PROPR. rec. tempore æstivali; *Odor* hircinus; sed recentè resectæ radicis odor simul irritans, nares faucesque feriens. *Sapor* acris; *ma-
sticatus* bulbus acris; linguam faucesque fortius rodens, rigidas faciens, diu inhærens; tempore vero autumnali sapor longe debilior, subfarinosus. Bulbus resectus non lactescit, sed scatet succo albido ex amylo immixto, in cultro se deponente.

VIRTUS: rec. diuretica, drastica, nimia dosi venenata. *Sicc.* fere effocta.

USUS. Hydrops.

OBS 1. *Oxymel*, ex hac radice petitur, in usu est. Paratur acetum Colchici digerendo radicem recentem, h. e. bulbos vigentes, in aceto. Hujus radic. unc. 1 immitrenda est aceti vini libr. 1. Si aceti colch. libr. 1 additur mellis sinceri libr. 2, hæcque supra lenem ignem agitatione miscentur, obtinetur oxymel colchici. Dedimus frequenter ægrotis hydropicis ex hoc oxymelle, apparato e radicibus colchici ab exteris apportatis; sed Squilla longe inferius illud deprehendimus.

OBS 2. Radix colchici recens, ut Solanum tuberosum tractata, *amylum* dat, album, friabile, post debitam lotionem non acre. Dedi, repetitis vicibus, gallinæ scrup. 1. hujus amyli, in sole siccati, & per plures septimanas servati, unde illa nullum incommodum experta fuit. Amylum hoc, in aqua fluviali coctum, gelatinam præbuit fuscam, similem gelatinæ ex Sagu, sapore fatuo, bene glutinantem.

189. COLCHICUM illyricum. LOBEL. *Hist.* 73.
t. 73. GRONOV. *Orient.* 122. RAUW. *Rais*
121.

Pharm. HERMODACTYLI Radix.

Locus. Oriens, Arabia.

FORMA. *sicc.* Bulbi subrotundi, compressi-
usculi, magnitudine ovi columbini, læviusculi,
pallidi; *parencymate* albo, solido.

PROPR. *sicc.* Odor nullus. Sapor dulcescens.

VIRTUS: *rec.* purgans, subemetica (GEOR-
FROY); *sicc.* subincidens, fere effocta.

USUS,

CLAS-

CLASSIS VIII. OCTANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

T 190. **ROPÆOLUM** majus. LINN. *Sp. pl.* 490.

Mat. m. 181.

Viola inodora scandens, nasturtii sapore, maxima odorata. [HERM. *Lugd. Bat.* 628. t. 629.

Nasturtium indicum. LOB. *Icon.* 516. *Hist.* 338.

Pelon Mexixquilitl. HERNAND. *Mex.* 161.

Culinis NASTURTII INDICI Flores virentes, Fructus conditi.

Locus. Peruvia. Colitur nunc ubique in hortis. *Annuum.*

FORMA. rec. Flores longius pedunculati.

CAL. Perianth. monophyllum, lutescens, glabrum, quinquefidum: laciniis lanceolatis, acutis, substriatis, erectis; quarum 2 inferiores & suprema æquales, 2 laterales, oppositæ, duplo fere majores; 3 vero superiores latere interiore inferne nigro-striatæ, basi exeuntes in cornu *nectareum* conicum, rectum, obtusiusculum, obsolete quinquangulatum, glabrum, longissimum.

COR. fulva. *Pet.* 5, patentia, obtuso-rotundata, inæqualia; quorum 2 superiora, supra cornu Nectarii, obovata, conniventia, apice subrevoluta, inferne angustata, calyci adnata, inferne picta; striis nigricantibus; 3 inferiora æqualia,

T 3

lon-

longius ungviculata: ungvibus cylindricis, longitudine fere calycis, latere interiore sulcatis: rima connivente; laminis subrotundis, planis, distantibus, basi concavis, multifido-ciliatis: ciliis in dimidium ungvium decurrentibus. *STAM.* *Fil.* 8, lutescentia, subulata, glabra, erecta, apice inflexa, subæqualia, ungvibus petalorum paullo breviora. *Anth.* adscendentes, subovatae, sulcatae. *PIST.* *Germen* superum, trigonum: angulis rotundatis, trifulcatis. *Stylus* cylindricus, lutescens, longitudine staminum, erectus. *Stigma* trifidum, acutum. *Bacca* magnitudine seminis Pisi majoris, trigona, tripartita, solidiuscula: lobis ovatis, obtusis, hinc carinatis, lævibus, inde convexis; quinquesulcato-angulatis, monospermis. *Semina* 3, sulcato-angulata.

PROPR. *Florum* rec. *Odor* exacte Nasturtii hortensis, *sapor* consimilis; *masticati* flores teneri, saliva fulva. *Bacc. condit.* *Sapor* acido-nasturtinus.

VIRTUS: antiscorbutica.

USUS: culinaris.

OBS. Flores recentes in satura herbaria crudi adhibentur, unde sapida & adspectu pukhra evadit. *Baccæ* condiuntur aceto.

191. AMYRIS elemifera. LINN. *Syst. nat.* 266?

Mat. m. 518.

Icicariba. MARCGR. *Brasil.* 98. DES MARCH.

Voyag. 3. p. 265. *

Terebinthus Pistaciæ fructu non eduli. BAR-
RER. *Æquin.* 107.

Gum-Elemi-tree. HUGH. *Barbad.* p. 224.

Pharm. ELEMI Gummi.

Locus. America Arbor.

FOR-

FORMA. *Resina* in massa solida, subpenderosa, discolor, variegata, e cinereo-viridescente & granis albicantibus vel luteis marmorea, immixtis glandulis quartziformibus, subdiaphanis, albo-viridescens, maculisque fuscis; consistentia ceræ, frigore dura, subfriabilis, cultro sectilis: secamenti albis.

PROPR. *Odor* fragrans, gravis, ad Galbanum accedens. *Sapor* gravis, amaricans; *masticata* plastica, emollitur, dentibus non adhæret, & non solvitur in ore. Inter digitos agitata, emollitur, plastica evadit & tenax, illisque adhæret. In vase ferreo supra ignem liquefit, ebullit, tumat cum odore fere resinæ Pini. In ignis flamma accenditur, destillat, flagrat: flamma vivida, lucida, fumante, fuliginosa, relictis carbonibus. Solvitur in spiritu vini, tinctura citrina; sed non solvitur in aqua; verum aquæ frigida infusa, odorem & saporem ei communicat. Cum aqua destillata, dat, uti monet cl. LEWIS, *Oleum stillatitium*, tenue, limpidiusculum, sapore leviter pungente, fragrantia ipsius resinæ intensiore; remanente resina inodora, friabili; ex G. Elemi unc. 16 obtinetur olei still. unc. 1. Si in oleo stillat. (e. gr. Terebinth.) digeritur Elemi, solvitur secundum partem, emollitur, tingitur colore pallide lutescente; cum oleo expresso (ex. gr. olivarum) solvitur etiam secundum partem, & tingit oleum lutescente colore.

VIRTUS: vulneraria, diuretica.

USUS. Vulnera.

192. AMYRIS Opobalsamum. LINN. *Mant.* 1. p. 65. *Amoen. acad.* 7. p. 68. * *Mat. m.* 512. FORSKÅL *Descript. pl. cent.* 3. p. 79. * *Pharm. MECCÆ* Balsamum.

Locus. Arabia provincia Jemen. *Arbor.*

FORMA. Resina liquida, consistentia syrupi, vel tenacior, pro diversa ætate, limpida, lutescens; ætate spissâ, tenax fit, vix fluida.

PROPR. Odor Menthæ gentilis. Variat odor pro diversa bonitate; vidi Balsamum Meccæ odore terebinthinato, etiam odore in Macin incidente. *Sapor* aromaticus, amaricans, calidiusculus, acriusculus, odori congruens. *Tactu* pingviusculum sentitur balsamum. Cum aqua frigida agitatum albescit, & axungiae porcinae simile fit. Aquæ frigidaë instillatum, primo subsidit, mox surgit, innatat, & brevi figuram suam sphaericam amittit, supra aquæ superficiem extenditur, & pelliculam format, omnis coloris expertem, penitus limpida, lævissimam, ex afflatu frigidiusculo mox opalescentem, adeo tenacem, ut forcipula eximi & elevari possit; hæc pellicula, convoluta, albida fit, & digitis leviter adhæret. Aquæ calidaë balsamum instillatum, in pelliculam pariter extenditur, quæ tamen tenax non prius fit, quam penitus refriguit aqua. In Spiritu vini rectificatissimo subsidit balsamum ad fundum; si vero laguncula agitur, miscetur cum spiritu: atomis albicantibus, subsidentibus; sed digestionem solvitur: tinctura limpida; quæ aquæ frigidaë instillata mox lactescit. In oleo expresso sub digestionem pariter solvitur: solutione limpida; sed si balsamum de Mecca cum oleo expresso & aqua frigida teritur & agitur, albescit, & faciem unguenti pomadini induit. In oleo terebinthinæ rectificato frigide solvitur. VIR-

VIRTUS: vulneraria, diuretica.

USUS. Vulnere.

OBS. 1. Cortex arboris ruptus s. incisus balsamum fundit; PETR. FORSKÅL. De Opopobalsamo concinnam narrationem tradit STEPH. GERLACH (*). Scilicet crescunt hæ arbores in Arabia, ad pagum Bederhunin appellatum, medio itinere inter Medinam & Meccam, locis arenosis & saxosis, tractu non ita amplo, circiter milliaris unius longitudine. Arbores diffusæ sunt, altitudine orgyæ unius vel 1 $\frac{1}{2}$, foliis dissectis, cortice lutescente, odore balsami fragrante. Tempore vernali, initio fere Aprilis, incipiunt arbores balsamum stillare ex cæsuris ramorum minorum, supposito vasculo, quo balsamum excipitur. Sed quælibet cæsura vix ultra 3 vel 4 guttas balsami, quæ drachmam 1 efficiunt, per diem stillat; nec plus quam 10 aut 15 drachmæ balsami ex optima quaque arbore haberi potest, ob intensum ardorem solis, qui communiter postea incidit; & arbor nonnisi vere stillat balsamum. Probatur balsami bonitas ab incolis duplici modo, nempe vel frictione balsami in vola manus cum digito, addita aqua, unde bonum unguentum fit, album, cremoris lactis instar, aquæ inimicum; vel etiam balsamum vitro aquæ frigidæ pleno instillando, ubi genuinum balsamum dignoscitur ab expansione ejus in pelliculam tenuissimam per superficiem aquæ. Monet vero auctor, posterius hoc de balsamo antiquo non intelligi debere, quippe quod fundum petit, dum aquæ instillatur. Incolæ Opopobalsamum adhibent ut sudoriferum, in rheumatismis propinatum. In ipsa patria adulteratur oleis immixtis, salva quidem fragrantia, sed cum privatione plenaria criteriorum supra adductorum.

T 5

OBS. 2.

(*) *Tage-buch der von zween Röm. Kaysern an die Othom. Pforte zu Constantinopel abgefertigten Gesandtschaft.* Frankf. am Mayn 1674. p. 277. seq.

OBS. 2. Ex Anglia habui balsamum a priore diversum (*), sub nomine *Balsami gileadenfis*. Hoc balsamum luteum erat, omnino liquidum; sed tenax simul, in fila ductile, odore fragrante, balsamico, fere balsami Meccæ, verum debiliore; sapore resinoso, amaricante. Hujus balsami gutta 1, aquæ instillata, natabat, supra aquæ superficiem expansa erat, eodem modo ac balsamum Meccæ.

OBS. 3. Relatio historica controversiæ de Opobalsamo, una cum serie scriptorum, a variis viris super hac materia exaratorum, atque opobalsami examine; in extenso legi potest in J. G. VOLCAMERI *Opobalsami orientalis in Tberiaces confectiorem Romæ revocati examine* &c. Norimb. 1644.

OBS. 4. Genuinum Balsamum de Mecca adeo rarum est in ipsa urbe Constantinopoli, ut nonnisi perquam difficulter ibi haberi possit, prout observavit MARIA WORTLEY MONTAGUE (**). Et vero perstringit illustris hæc scæmina errorem popularem de vi cosmetica hujus balsami, quasi id omnino cutem scæminarum Turcicarum teneram efficeret, adeoque ad formositatem earum permultum conferret. Neque id sine experientia dicit. Etenim ipsa aliquando, propriæ formositatis augendæ gratia, faciem suam hocce balsamo inunxerat, quod inumbrante vespere factum; at proximo mane tota facies ipsi cum rubore intumuerat, atque in eo statu per tres continuos dies perrexerat, quibus finitis, se nequicquam formosiores, quam fuerat antea,prehenderat.

193. SANTALUM album. LINN. *Sp. pl.* 497. *M. m.* 183. RAJ. *Hist.* 1804. RUMPH. *Amb.* 2. p. 42. t. 11.

Santalum verum. BREYN. *Icon.* p. 19. t. 5. f. 1.
Chan-

(*) Cfr LEWIS *Mat. med.* p. 412.

(**) *Lettres*, Tom. 2. p. 57.

Chandana-Maraum. BROWN. *Phil. Transact.*

v. 23. p. 1057. *

Pharm. SANTALI CITRINI vel ALBI Lignum.

Locus. India orientalis, Siam, Insula Timor. Arbor.

FORMA. Lignum durum, ponderosum, longitudinaliter fissile, nitidiusculum, ferrugineo-citrinum, vel pallidum.

PROPR. citrini: Odor fragrans, urinolus, subambrosiacus, pertinaciter inhærens. Sapor leniter aromaticus, vix amaricans; album usquequaque debilius.

VIRTUS: sudorifera.

USUS.

OBS. 1. Infusum aquosum Santali citrini limpidum, parum tinctum, odore suburinolo, sapore subdulcescente; a vitriolo martis non demutatur. *Oleum still.* fragrans, in frigore butyraceum.

OBS. 2. Santalum citrinum est pars medullaris arboris; album vero est alburnum trunci; HERMANNUS.

OBS. 3. Arbor recens concisa halitum venenatum spirat, unde Synocha a Santalo; BONTIUS.

194. VACCINIUM Myrtillus. LINN. *Sp. pl.* 498.

Mat. med. 184. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 8.

Vitis idæa foliis oblongis albicantibus. DUHAM.

Arb. 2. p. 363. t. 107.

Vaccinia. BLACKW. *Herb.* t. 463.

Vaccinia nigra. DODON. *Pempt.* 756.

Idæa vitis. DALECH. *Hist.* 1. p. 191.

Pharm. MYRTILLI Baccæ.

Locus. Europa borealis, in sylvis umbrosis. Fruticulus.

FORMA. rec. Baccæ globosæ, nigro-purpureæ, nitidæ, magnitudine seminis Pisi, apice um-

bii-

bilicatæ: umbilico duplici, depresso; exteriore cincto margine parvo, integerrimo, erecto; interiore in centro exterioris, convexiusculo, margine crenulato, centro concavo, undique cincto margine minuto, adpresso, minutim crenulato. *Parencyma* carnosum - succulentum, polyspermum. *Semina* plurima, rufescentia, compressa, lineariformia, dorso convexa, antice acutiuscula, minutissime rugosa.

PROPR. rec. *Odor* nullus. *Sapor* acidulus. *Masticatæ* baccæ succosæ, saliva saturate purpurea; lingua labiisque colore cæruleo-purpureo, inhærente, tinctis.

VIRTUS: refrigerans, restringens.

USUS. Diarrhœa.

OBS. *Succus* expressus baccarum fusco-purpureus, subrubescens, spissiusculus, acidus, substypticus; colatus cum Spiritu Vitrioli phœniceus fit; cum solut. Aluminis kermesinus; cum Vitriolo martis nigrescit, sed aqua dilutus nigro-cærulescit, & violaceus fit si ulterius diluatur; cum oleo Tart. p. d. cæruleo-violaceus evadit, sed aqua dilutus cæruleus fit. Sumsi sal. Tartari scrup. i, quem saturavi cum succo non colato; sub saturatione mixtura nigro-cærulescebat; sed quando ad punctum saturationis veniebat, coagulabatur, spissaque fiebat instar pulmenti, sapore satis grato. Quamvis aqua fontana dilueretur, turbida tamen apparuit, & brevi ad fundum subsidit quod spissum erat, supernatante aqua limpida, violacea; hæ facies cærulescentes erant ac pulverulentæ. Ad justam saturationem salis alcalini requirebantur succi baccarum non colati drachmæ 13. Succum expressum deinde colavi per chartam emporeticam, unde clarior evasit, spissiusculus tamen, colore & sapore succi non colati; remansit in filtro gelatinæ species, colore & sapore ipsius succi. Solutioni

vi-

vitrioli martis, cum aquæ fontanæ unc. ꝑ dilutæ, instillavi succi colati guttas 20, unde color emerfit nigro-purpurascens; quæ mixtura, postquam de novo aqua fontana diluta fuerat, referebat colorem pulchre purpureo-rubescentem.

195. VACCINIUM Vitis idæa. LINN. *Sp. pl.* 500.

Mat. m. 185. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. &

9. OEDER *Icon. t.* 40.

Vaccinia rubra. DODON. *Pempt.* 758.

Idæa radix. DALECH. *Hist.* 1. p. 193.

Pharm. & Culinis VITIS IDÆÆ Baccæ recentes, conditæ.

Locus. Europa borealis, in sylvis macris, in illarum collibus. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Baccæ ovali-globosæ, sangvineæ, læves, nitidiusculæ, magnitudine seminis Pisi, basi concaviusculæ, obtuso-rotundatæ, umbilicatæ: umbilico quadrangulari, depresso, pallido, centro excavato, rubicundo, margine parvo, quadripartito: laciniis subovatis, acutis, adpressis. *Parencyma* pulposum, succulentum, incarnatum, quadriloculare; sed probe maturum succosum, sangvineum. *Semina* plurima in singulo loculamento, parva, rubra, ovalia, incurvata; hinc concaviuscula, inde convexa, apice acuta.

PROPR. *Odor* nullus. *Sapor* validius acidulus, subacerbus. Baccis *masficatis* rumpitur corticalis pars, exprimitur pulpa, in ore solubilis, acidior; comminuitur corticalis pars, acerbior.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Febrium æstus.

OBS. 1. *Rob* baccarum in culinis usitatissimum; adhibetur inter bellaria. Baccæ condiuntur Saccharo, atque

que satis sapidæ fiunt. Gelatina pulchra ex hisce baccis parari potest, sed colligendæ primo autumnò, ante insultum frigoris, postea enim gelatinæ non amplius habiles sunt. *Infusum* baccarum recentium in aqua fontana frigide paratur in culinis, & servatur in vasis vitreis probe obturatis; sapidum est, refrigerans, acidulum, rubrum, diu se conservans, a febricitantibus maxime expetitur.

OBS. 2. *Vinum* etiam ex hisce baccis probe maturis paravimus, addito saccharo, fermentatione vinosa. Rubrum id fuit, minus spirituosum quam e baccis dulcioribus, sapidum tamen & adspectu gratum, tempore æstivali refocillans.

196. VACCINIUM OXYCOCCOS. LINN. *Sp. pl.* 500.

OEDER *Icon. t.* 80.

Vaccinia palustris. DOD. *Pempt.* 758. LOB.

Icon. 109. BAUHIN. *Hist. i.* p. 525.

Pharm. OXYCOCCI Baccæ recentes, conditæ, Syrupus.

Locus. Europa, America borealis, in paludibus muscosis. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Baccæ rubro-purpureæ, magnitudine Pisi majoris, sæpe fructus Cerasi minoris, globosæ, undique glabræ, nitidiusculæ, apice terminatæ umbilico parviusculo, subquadrangulari, quadripartito: laciniis rotundato-obtusis, subcrenatis, erectiusculis. *Parencyma* semimaturæ baccæ carnosum, incarnatum, quadriloculare; probe vero maturæ succosum, molliissimum, succo rubro. *Semina* plurima ovata, acuta, subincurvata, minutim rugosa.

PROPR. probe maturæ baccæ: *Odor* vix ullus. *Sapor* acidulus, fere baccæ Vitis idææ.

VIR.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: Febrium æstus.

OBS. 1. Baccæ frigoris patientissimæ sunt. Vix probe maturescunt sub autumno; etsi rubent, tamen duræ & carnosæ sunt; sed postquam hyemem sustinuerunt, primo vere decerpi debent, gratæ tunc; succosæ, salubres.

OBS. 2. *Syrupus* baccarum gratus est, tam colore quam sapore, ab ægrotis expetitur. Baccæ Saccharo conditæ in culinis nostris notissimæ. *Gelatina* pulcherrima & sapidissima paratur e baccis sub autumno, ante inceptum frigus collectis; sanguineo colore est, sapore acidulo. *Mel Oxycocci* Pharm. Svec. grate acidum est, consistentia fere oxymellis, in febribus utilissimum.

197. DAPHNE Thymelæa. LINN. *Sp. pl.* 509.

Thymelæa foliis Lini. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 326.

t. 93.

Thymelæa alpina glabra, flosculis subluteis, ad foliorum ortum sessilibus. PLUKEN. *Almag.* 366. t. 229. f. 2.

Sanamunda glabra. BAUH. *Hist.* 1. p. 592.

Garou Gallis.

Pbarm. MEZEREI Cortex.

Locus. Europa australis. *Frutex.*

FORMA. ficc. Cortex albidus, sectus in segmenta longitudinalia, tenacissimus, mollissimus, sericeus, quasi e fibrillis tenuissimis contextus, testus epidermide olivacea, lævi.

PROPR. ficc. Odor nullus. *Masticatus* indissolubilis, sapore vix ullo, sed si diutius in ore retineatur, valde acris sentitur, faucesque excandescit, effectu diu in hærente, etiamsi fauces cum aqua

aqua frigida bene eluta fuerint. *Recens* acerrimus, fauces inflammans.

VIRTUS: vomitoria, drastringica, cardialgica, deurens; cuti applicatus cortex, in aqua emollius, exulcerat: epidermide derafa; serum allicit.

USUS: Exutorium.

OBS. 1. *Infusum* aquosum corticis colore infusi Theæ est, lutescens; cum vitriolo martis parum fufcescit.

OBS. 2. Cortex Mezerei medicina domestica a longo tempore fuit in provincia Onifio Galliæ, a mulieribus adhibita, practicis vero nuper commendata ab *anonymo* A. L. (*) singulari libello (**). Sumunt illæ segmentum corticis recentis, pollicis longitudine, latitudine 8 linearum, in aceto vini ad primas applicationes maceratum, quod brachio, supra muscolum deltoïden, seu tibie applicant, superimposito folio hederæ, aut, hujus defectu, plantaginis, vel sparadrapo quodam, fascisque circumligata. Initio cortex mane & vesperi renovandus, quoad cauterium rite exaratum fuerit, postea sufficit quovis mane, vel quovis altero die, corticem mutare, si nimirum debitus exstitit defluxus. Hæc cauterii species singularis est, penitus serosa, solam epidermidem exuit, & stillicidium feri fere unice allicit, atque *Exutorium* audit. Si cortex recens ad manus non sit, siccatus bene substitui poterit, cum ea solum cautela, ut maceratio in aceto vini, vel in aqua simplici, ad horas 8 protrahatur. Cortex e pluribus speciebus Daphnes promiscue sumi potest; ego semper usus sum cortice Daphnes Mezerei, in Svecia crescentis. Juvat corticem principio macerare in aceto vini, quoad epidermis exuta fue-

(*) cl. ARCHANGE LE ROY, Pharmacopola.

(**) *Essay sur l'usage & les effets de l'écorce du Gardon.*
Paris 1767.

fuerit; postea, vero in aqua simplici. Ab hac cauterii specie non cito desistendum est, si effectum velis durabilem; sunt qui per longum tempus, immo per totam vitam, exutorium servant. Vices fert fonticulorum, vesicatoriorum, sinapismorum, humores alliciendo & evacuando, quo quidem revulsionem facit, plurimis in morbis chronicis salutarem. Post renovationes corticis dolor levis in exutorio sæpe sentitur, fugax tamen ille est; partes vicinæ communiter pruriunt, sæpe etiam inflammantur, si nimia portio corticis adhibita fuerit. Sæpe serum acre defluens ambitum reddit, sed nec hoc deterreat, cum sponte minuatür stillidium, si mutatio corticis per 2 vel 3 dies differatur; medebitur etiam huic incommodo, si ambitus quotidie lavetur cum aqua frigida. Folia Plantaginis, vel alius herbæ subsucculentæ, cortici imposta, sæpe necessaria sunt, alias enim nimis cito siccescit exutorium, imprimis apud adultos sive torpidos. Brassicæ folia ceteris substitui possent, nisi fœtidiuscula evaderent, unde odor subcaverosus, quem serum stillans communiter spirat, fœtore intenditur. Quando animus est exutorium relinquere, satis cito, & quidem intra paucos dies, sponte consolidatur. Corrices crassiores magis activi sunt, dum e contra teneriores debilius operantur, & vix perfecte epidermidem exuere valent. Quibus cutis est tenera, sufficit corticem, aceto maceratum, per nycthemeron solum supra cutem semel applicare, unde epidermis scabra fit cum pruritu, & sensim serum stillat per diem unum alterumve. Sed cum cortex ab uno loco removeretur, alteri loco vicino imponi debet. Sic singulo die cortex novo loco imponendus; unde exutorium ambulatorium fit. Postquam exutorium persistens diutius apertum servatum fuit, apud mulieres sæpe prorupisse vidi eruptiones miliares, rubras, prurientes, brachium vel etiam totum corpus, ne capite quidem

U

dem

dem excepto, occupantes, discretas vel in plagulas confluentes, quandoque molestissimas. Hæ eruptiones proveniunt præcipue ex acrimonia corticis, per exutorium resorpta, & plerumque disparent balneis tepidis, fposito simul cortice. Sed ipsa hac resorptione valide agit hic cortex in humores, tametsi exrus applicatur. Sed si humores simul peccant, vidi tales eruptiones chronicas factas, tardissimæ sanationis.

198. DAPHNE Mezereum. LINN. *Sp. pl.* 509.

Mat. m. 179. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. OEDER *Icon.* t. 268.

-Daphnoides vulgare. GESNER. *Fascic. p. 9. t. 3. f. 10. & t. 6. f. 9.*

Daphnoides. CAMER. *Epit.* 937.

Chamelæa germanica. DOD. *Pempt.* 360.

Mezereum germanicum. LOB. *Hist.* 199.

Pharm. COCCUMGNIDII Semina.

Locus. Europa, in sylvis umbrosis. *Frutex.*

FORMA. *Bacca* ovata, rubens, magnitudine fere seminis Pili, includens *semen* globosum, uniloculare, cortice fragili, continens *nucleum* globosum, bipartibilem, album, cinctum tunica propria alba.

PROPRIET. *Baccæ* recent. acerrimæ; siccatæ paullo mritiores; *masticatæ* urunt in lingua & fauces inflammant.

VIRTUS: vomitoria, draistica, cardialgica, deurens.

USUS.

OBS. 1. *Baccæ* Mezerei in officinis exoticis a Daphne Laureola LINN. sumuntur. Hæ *baccæ* recentes, digitis pressæ, merum pingve oleum sudant, ut observavit VAN SWIETEN (*). Hoc oleum gustavit illustris hic vir, illudque sapore leni primum invenit; sed

(*) L. cit. T. 1. p. 638.

sed mox fauces inde ita inflammabantur, ut pæne suffocatum incuriæ suæ pœnituerit.

OBS. 2. Cortex Daphnes Mezerei exacte convenit cum cortice Daphnes Thymelææ, forma, proprietate, virtute & usu; quare etiam hic in Svecia officinalis est, sub nomine Corticis Mezerei. Videtur perinde esse, quænam species hujus generis eligatur.

OBS. 3. Mulierculæ ruri baccas Coccumignidii propinant in morbis rebellibus, sæpe effectu deleterio. *Corticem* radicis fruticis hujus laudat cl. ALEX. RUSSEL (*); in nodis venereis & doloribus osteocopis nocturnis, idque 15 casibus præcticis comprobat, & quidem, ut observatorem decet, ingenue. Inde patet, nodos duros ribiarum, faciei, brachiorumque, qui sæpe magnitudinem æquant Juglandis nucis, siue fuerint manifeste syphilitici, siue minus, intra mensem solo cortice sæpe resolutos fuisse, doloremque sedatum. Interdum curam sublevavit hic RUSSEL mercurio sublimato. Sed in verâ exostosi parum ipsi profuit hic cortex. Binos affert hicce vir casus, ubi caries subsuit, quæ tamen feliciter curata fuit sub usu corticis, post applicatum causticum, insequente exfoliatione. Corticem recentem semper adhibet, sub forma decocti. Scil. R. cort. radic. Mezerei recent. unc 1, aquæ fontan. cong. 1ß. Coque ad cong. 1, sub finem adde Rad. Liquir. incis. unc. 1, cola. Hujus decocti libr. ß bibat æger quater in die.

ORDO

TRIGYNIA.

199. POLYGONUM Bistorta. LINN. *Sp. pl.* 516.
Mat. med. 188. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

U 2

Bi-

(*) *Medical observ. and inquir.* T. 3. p. 189. seq.

Bistorta major, radice magis intorta. GARID.
Aix. t. 14.

Bistorta. BLACKW. *Herb. t. 254.* CAMER. *Epit.*
683. DOD. *Pempt. 331.*

Bistorta radice minus intorta. MILL. *Figur.*
t. 66.

Pharm. BISTORTÆ Radix.

Locus. Europa australis, in pratis subhumidis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix digitalis, subcylindrica, inflexa, extrorsum fusca, rugis annularibus obsoletis, fibrillis undique sparsis; *parencymate* recentis carnosio, albido; siccatae solido, fragili, cinereo vel rubescente; post sectionem transversalem annulo intra corticalem partem, constante e punctis albis, oblongis, approximatis.

PROPR. rec. Odor in Nasturtium incidens. Sapor intensius stypticus. Sicc. odor nullus; sapor fuscus, stypticus, debiliior recente.

VIRTUS: adstringens, roborans.

USUS. Dentes vacillantes.

OBS. Infusum aquosum dilute rubro-lutescens, intense stypticum & austerum; ex injecto vitr. martis mox nigrescit; & oleo Tart. p. d. spissescit, præcipitatur. Decoctum aquos. saturatum fusco-rubrum, turbidum, intense stypticum, opacum; dilutum rubrum, turbidiusculum. Decocti saturati gutta 1, instillata aquæ fontanæ unc. ß, in qua vitriolum martis solutum fuerat, colorem sordide violaceum stitit; guttæ autem 2 decocti colorem saturatum, opacum, fusco-violaceum effecerunt.

200. POLYGONUM Hydropiper. LINN. *Sp. pl.*
517. *Mat. med. 187.*

Hydropeperi. DODON. *Pemptad. 596.*

Pharm. PERSICARIÆ Herba,

Lo-

Locus. Europa, in subhumidis. *Annum.*

FORMA. rec. Radix ramosa, longius fibrosa. *Caulis* erectiusculus, pedalis vel ultra, glaber, geniculatus; articulis teretibus, maculatis: maculis fusco-rubicundis; inferne incrassato-nodosis. *Rami* axillares e foliis, alterni, erecti, breviusculi; infimi vero elongati, caulescentes, erecti, cauli conformes. *Folia* ad genicula, alterna, petiolata, reflexa, lanceolata, acuta, palmaria vel ultra, utrinque glabra, sed margine & carina scabra, subtus punctata, nervis alternis, obliquis. *Petiole* breviusculi, recurvi, supra canaliculati, basi vaginati: vagina urceolata, amplexicauli, utrinque compressa, venis angulata. *Stipula* membranacea, cylindrica, tubulata, erecta, truncata, integra, vaginæ undique imposita, articulum caulis & rami inferne fovens. *Spicæ* florum alternæ, terminales, pedunculatæ, nudæ, nutantes, floribus brevius pedicellatis. *CAL.* campanulatus, tener, membranaceus, cinerascens, quadrifidus: laciniis ovatis, obtusis, erectis. *COR.* nulla, nisi calycem velis. *STAM. Filam.* 6, setacea, albida, corolla breviora. *Anth.* subrotundæ, purpureæ, inclusæ. *PIST. Germen* superum, majusculum, viride, suborbiculatum, utrinque compresso-planum, glabrum. *Styli* 2, setacei, reflexi, basi coaliti. *Stigmata* capitulata. *Semina* solitaria, germini conformia, rufa.

PROPR. rec. Odor nullus. *Sapor* acris; *siccata* planta mitior.

VIRTUS: diuretica, cosmetica, adstringens.

USUS. Ulcera equorum.

OBS. Infusum aquos. acriusculum, sapore herbaceo, colore potus Theæ; per vitriolum martis nigrescit.

201. POLYGONUM aviculare. LINN. *Sp. pl.* 519.

Mat. med. 186.

Polygonum. BLACKW. *Herb. t.* 315.

Polygonum mas. DODON. *Pempt.* 113.

Pbarum. CENTUMNODIÆ Herba.

Locus. Europa, Virginia, in semitis, agris. *Annum.*

FORMA. rec. Radix filiformis, cylindrica, descendens, albâ, fibrillosa. *Caulis* pedalis vel ultra; geniculatus, teres, striatus, glaber, ex ima radice ramolus, diffusus. *Rami* elongati, alterni, divaricati, undique procumbentes, simplices, sæpe parco ramulosi, cauli conformes. *Folia* ad genicula, alterna, brevius petiolata, lineari-lanceolata, utrinque attenuata, glabra, acuta, pollicaria, integerrima, patentia, internodii longitudine. *Stipulae* teneræ, albidæ, membranaceæ, nitidiusculæ, amplexicaules, brevius tubulatæ, bifidæ: laciniis lanceolatis, acutis. *Flores* axillares, subquaterni, pedunculati: pedunculis collectis intra bracteam tubulatam, teneram, membranaceam, longitudine pedunculorum. *CAL. Pér.* trigonum, 1-phyllum, 5-partitum: laciniis obovatis, concavis, carinatis, viridibus, superne albis, erecto-patentibus. *COR.* nulla. *STAM. Fil.* 6, basi latiora, apice subulata, calyce breviora. *Antherae* subrotundæ, trigonæ. *PIST. Germ.* trigonum, glabrum. *Styli* 3, brevissimi. *Stigm.* capitata. *Semina* solitaria, nigra, triquetra, glabra.

PROPRIET. rec. Odor nullus. Sapor herbaeus, debilissimus.

VIRTUS. leniter restringens.

USUS.

OBS. Infusum aquos. coloratum uti porus Theæ, subinspidum; a vitriolo martis leniter fusciscit.

202. POLYGONUM Fagopyrum. LINN. *Sp. pl.* 522. *Mat. med.* 188.

Fagopyron. DODON. *Pempt.* 503.

Culinis FAGOPYRI Semina.

Locus. Colitur ubique. *Annum.*

FORMA. Semina ovata, acutiuscula, exacte trigona: angulis acutis; glabra, nitidiuscula, magnitudine seminis cannabini vel ultra, spadiceo-cinerascentia. *Parencyma* album, farinosum, æquale, intra testam teneram.

PROPR. Odor nullus. *Sapor* debilis.

VIRTUS: nutriens.

USUS: cibarius.

OBS. 1. *Amylum* in larga copia dant hæc semina, albidum, cinerascens, inter digitos crepulum; quod, coctione in aqua, gelatinam dat cineream, bene glutinantem.

OBS. 2. In culinis coquantur hæc semina excorticata cum aqua in pultem, vel cum lacte in pulmentum. Saporem præbent hæc fercula subaqueum, & nutriunt farinoso. *Decoctum* aquosum opalescens, refrigeratum gelatinosum, sapore seminum; vitr. martis affuso color constat.

ORDO TETRAGYNIA.

203. PARIS quadrifolia. LINN. *Sp. pl.* 526. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 12. BLACKW. *Herb. t.* 286.

Herba Paris. GARID. *Aix. t.* 49. DOD. *Pempt.*

441. TILLANDZ *Icon.* 32 LOBEL. *Icon.* 267.

Solanum tetraphyllum. LOB. *Hist.* 137.

Pharm. PARIDIS Herba.

Locus. Europa, in umbrosis. *Perennis.*

U 4

FOR-

FORMA. *rec. Radix* filiformis, simplex, teres, geniculata: geniculis remotis; fibrillosa, repens, horizontalis, palmaris, sæpe spithamæa, glabra, albido-brunnea, crassitie culmi fecalini. *Perencyma* album, carnosio-solidiusculum, annulo centrali obsoleto. *Vagina* radicalis cylindrica, membranacea, ore obliquo. *Scapus* simplicissimus, cylindricus, erectus, palmaris vel spithamæus, undique striatus, nudus, glaber, rubicundus, superne maculato-variegatus. *Folia* quaterna, terminalia; singula sessilia, ovata, acuta, obscure viridia, integerrima, bi-vel tripollicaria, trinervia, lineato-venulosa, parentia. *Pedunculus* terminalis, inter folia exiens, erectus, teres, glaber, uniflorus, foliis brevior, undique sulcato-angulatus. **CAL.** *Perianth.* 4-phyllum, pallide viride: foliolis lineari-lanceolatis, acutis, glabris, trinerviis, reflexis; persistens. **COR.** *Petala* 4, lineari-subulata, calyci concolora, reflexa, calyce paullo breviora, persistentia. **STAM.** *Filam.* 8, subulata, viridescencia, basi infimæ calycis & corollæ inserta, breviuscula, erecta, persistentia. *Anth.* subulata, longissimæ, acutæ, biarticulata, corollæ concolores, illiusque fere longitudine, erectæ. **PIST.** *Germen* superum, magnum, purpureum, subrotundum, obsolete tetragonum, glabrum. *Styli* 4, subsubulati, staminibus breviores, patentes, persistentes. *Stigm.* simplicia. *Bacca* fusco-nigra, globoso-tetragona: angulis rotundatis; apice obtuso-dèpressa, magnitudine semin. Pisi, cincta calyce, corolla & staminibus, coronata stylis; quadrilocularis. *Semina* plura, ovata, obtusa, glabra.

PROPRIET. *rec. Radic.* Odor narcoticus, fumum redolens. Sapor debilior, non ingratus, in-

incidens in femina Pisi cruda masticata. *Herbæ rec. odor* narcoticus; *sapor* herbaceus, subglutinosus, subdulcescens, pariter in Pisi cruda incidens. *Baccar. immaturar.* odor & sapor herbæ conformes.

VIRTUS: antispasmodica, sublaxans.

USUS. Convulsiones.

OBS. GESNERUS ante 200 circiter annos experientia instituit cum herba Paridis. Sumsit ipse hujus herbæ drachm. i, cum vino & aceto, unde sudavit copiose & siccitatem faucium expertus fuit (*). Nucis Vomicæ scrup. ß canibus duobus dedit; quorum alter intra horas 4 periit; alter, data herbæ Paridis drachm. ß, per os admissa, salvus evasit, absque insequente emesi. E foliis siccatissimis dedi ego scrup. i quavis vespera pueris 10 vel 12 annorum, tussi convulsiva laborantibus; unde alvus leniter ducta, somnus tranquillior evasit, & symptomata paullulum remisissent. In convulsionibus sæpe effectum vidi a pulvere hocce. Maniacis commendatur a quibusdam, sed periculum ego non feci.

(*) CONR. GESNER I *Epist. med. fol. 53. a.*

CLASSIS IX.
 ENNEANDRIA.
 ORDO
 MONOGYNIA.

204. **L**AURUS Cinnamomum. LINN. *Sp. pl.*
 528. *Mat. m.* 190. TREW. *Nov. act. pb. med.*
A. N. C. v. 2. app. p. 367. *
 Cassia cinnamomea. HERM. *Lugd. Bat.* 129.
t. 655.
 Cinnamomum foliis latis ovatis frugiferum.
 BURM. *Zeyl.* 62. *t.* 27.
 Cinnamomum. BLACKW. *Herb.* *t.* 354.
 Le Cannelier. RIBEYR. *Ceyl.* *p.* 10. *t.* 1. *c.* *fi-*
gura floris & fructus.
 Rasle Coronde. *Act. pb. med. A. N. C. vol. 1.*
app. p. 4. *t.* 14. *f.* 1.
 Canella seu Cinnamomum vulgare. BAUH.
Hist. 1. *p.* 446.
 Planta de la Canela. ACOST. *Drog. p.* 1. *t.* 2.
 & 3.
Pharm. & Culinis CINNAMOMI VERI Cor-
 tex.
Locus. Zeylona. Disseminatur avium specie
 baccivora, vulgo *Cinnamom-eaters* dicta.
Arbor.
FORMA. *sicc.* Cortex intermedius, tenuis,
 quarta parte lineæ vix crassior, pallide rubro-
 brunneus, glabriusculus, in segmentis spitha-
 mæis vel pedibus, in cylindrum convolutis,
 fra-

fragiliusculus: *parenymate* paullo pallidiore; fractura fibroso scabra.

PROPR. *sicc.* Odor fragrans, aromaticus, suavissimus. Sapor dulcescens, aromaticus, gratus, dein acris, calidiusculus.

VIRTUS: cordialis, excitans, stimulans, stomachica.

USUS: Aroma cibi; Debilitas, Vomitus.

OBS. 1. *Infusum* aquos. digestionem baln. arenæ paratum, pulchre rubrum est, odore suavi Cinnamomi, sapore vix subdulci, non amaricante, nec acri, sed subadstringente; cum vitr. martis fuscescit. Sub digestionem in balneo, tota infusi superficies pellicula rubro-fusca superinduitur. *Decoctum* rubrum est, odore cinnamomi, sapore minime grato, sed subadstringente; cum vitr. martis nigrescit. *Extractum* aquos. leviter adstringens; spirituosum vero aromaticum. *Aqua stillat.* fragrans, aromatica. *Oleum stillat.* rubrum, ponderosum, in aqua subsidens, acre, fragrantissimum, calidissimum, odore cinnamomi, sapore cinnamomi dulci. Communiter apportatur oleum Cinnamomi e Ceylona, ubi destillatione elicitur carissimum hoc oleum. Cl. BAUMÉ corticem Cinnamomi destillavit, & obtinuit e corticis libris 12 ꝑ aquam stillat. fragrantem, & circiter drachm. 1 olei still. albi, fluidi, odore omnium gratissimi. Oleum Cinnamomi per 20 annos asservatum, intra 6 annos postremos, singulis annis resinam crystallisatam deposuit; SLARE (*).

OBS. 2. Dulcedo præcipue in libro corticis residet; sed cum cortices nuper detracti in sole siccantur, unde convolvuntur, hæc dulcedo in ipso cortice absorbetur (**). Cortices detrahuntur ex arboribus circiter quin-

(*) *Philosoph. Transact.* v. 33. p. 364.

(**) cfr. *Philos. Transact.* 1729, N:o 409. p. 103.

quinquennibus, quarum truncus decorticatus perit; radix vero vivipara novos stolones producit.

OBS. 3. *Baccæ* Cinnamomi decoctione dant *oleum* coctum, album, sebaceum, Ceylonensibus *Cera Cinnamomi* dictum, quod magnatibus pro candelis inservit; ALB. SEBA (*).

OBS. 4. Pulchram descriptionem messis Cinnamomi vide in extenso apud VALENTINI (**). De Cinnamomo egit J. G. DEXBACH, compiler.

205. LAURUS Cassia. LINN. *Sp. pl.* 528. TREW.

*Nov. act. phys. med. A. N. C. v. 2. app. p. 381.**

Laurus Cinnamomum. JACQU. *Hist.* 117. *

Carua. RHEED. *Malab. 1. p. 107. t. 57.*

Canella novi orbis. CLUS. *Exot.* 323.

Pharm. CINNAMOMI INDICI Cortex.

MALABATHRI Folia.

Locus. India orientalis; in insulæ Martinicæ montosis. *Arbor.*

FORMA. Cortex intermedius rubro-brunneus, segmentis pedalibus, duplici variatione, quarum altera segmentis crassioribus, lineam paullo excedentibus, planiusculis, semiungviculari latitudine vel ultra; altera segmentis tenuioribus, lineæ dimidiæ crassitie, in cylindrum convolutis, glabriusculis, sæpe adpersis maculis parvis, subrotundis, fuscis, instructis nervis parallelis longitudinalibus, sæpius flexuosis; fragilis: fractura plana; *parencymate* paullo pallidiore. *Folia* petiolata, ovali - lanceolata, acuta, spithamæa, utrin-

(*) *Philos. transact.* 1729. N:o 409. p. 106.

(**) *Ind. literat.* p. 439.

(***) *Dissert. de Cassia cinnamomea & Malabarbro.* Giesl. 1700. quæ in VALENTINI *Simplic.* p. 597, recusa invenitur.

utrinque lævia, supra lucida, trinervia: nervis intra basin unitis; venulis plurimis transversalibus, frequentibus.

PROPR. corticis: Odor aromaticus, fragrans, gratus, sed præcedente ingrator. *Sapor* dulcescens, gratus, præcedente fortior, magis acris, calidus, ori diutius inhærens. *Folior.* odor itemque sapor cinnamomeus, debilis.

VIRTUS: præcedentis.

USUS: præcedentis.

OBS. 1. Infusum aquos. in balneo, tenui pellicula rubra indutum est, pulchre rubrum, saturatius, odore cinnamomi, graviusculo, sapore subadstringente; vitriolo martis fuscescit. *Decoctum* saturatissimum cinnamomeum, dulcescens primum, dein subadstringens, opacum; vitr. martis fuscescit. *Aqua still.* fragrans, odore cinnamomi, sapore dulcescenti, aromatico. *Oleum still.* adeo simile oleo Cinnamomi veri, ut vix ab eo distingvi possit. E Cinnamomi indici libr. 12 ꝑ de stillatione elicuit cl. BAUMÉ olei still. drachm. 2 ꝑ. Itaque Cinnamomum indieum fortius est, oleoque fecundius Cinnamomo vero Ceylonensi, quod vicissim longe gratus est, svaviusque, at insimul debilius, aromate minus persistente. Ex observatione JOH. BAUMINI, sapor aromaticus Cinnamomi indici post 30 annos se conservavit, dum Cinnamomi veri paullatim evanuit.

OBS. 2. Hæc species Cinnamomi communiter confunditur cum cortice Cassiæ lignæ, sed perperam.

OBS. 3. Infusum aquosum *foliorum Malabathri* debilitè tinctum colore, odore, sapore. *Decoctum* limpidiusculum vix subamaricans; vitriolo martis parum fuscescit. Folia Malabathri in culinis veterum Romanorum usitatissima fuerunt, & exinde in officinas

mi-

migrarunt; e præxi vero hodierna penitus exclusa sunt; corticibus fragrantioribus substitutis.

206. LAURUS Malabattrum. BURMAN. *Flor. ind.* 92.

Katou-karua. RHEED. *Malab.* 5. p. 105. t. 53.
Pharm. CASSIÆ LIGNEÆ Cortex.

Locus. India orientalis, Malabaria. *Arbor.*

FORMA. Cortex intermedius crassus, linea crassior, glabriusculus, sectus in segmenta spithamæa vel pedalia, in cylindrum convoluta, rubro-brunneus, rigidus, fragilis: fractura plana; parenchymate solido, fuscescente.

PROPRIET. Odor cinnamomeus, debilis. Sapor gratus, dulcescens, cinnamomeus, debiliior, vix acris.

VIRTUS: quæ in præcedente.

USUS.

OBS. Infusum aquos. in balneo paratum pellicula rubra superindutum, pulchre rubrum, odore debili Cinnamomi, sapore dulcescente, aromatico, grato. Decoctum saturate rubrum, aromaticum, odore & sapore Cinnamomi; cum vitr. martis fuscescit.

207. LAURUS Camphora. LINN. *Sp. pl.* 528.

Mat. m. 192. TREW. *Nov. act. ph. med. A.*

N. C. v. 2. *App.* p. 358. * KEMPE. *Amæn.* p. 770. t. 771.

Arbor camphorifera Japonica foliis laurinis, fructu parvo globoso, calyce brevissimo.

COMMEL. *Hort.* 1. p. 185. t. 95.

Arbor camphorifera Japonica. BREYN: *Icon.* p. 16. t. 2.

Pharm. CAMPHORA.

Locus. Japonia, Java. *Arbor.*

FOR-

FORMA. Resina purificata in placentis hemisphæricis, hinc concavis, inde convexis, albis-sima, homogœnea, subdiaphana, lævis, subflexibilis, fragiliuscula.

PROPR. Odor fragrantissimus, penetrans, ad Rosmarinum accedens. Sapor calidissimus, Menthæ piperitidis, amaricans. *Masticata* indissolubilis, fauces lingvamque calefaciens. Purificata Camphora omnino volatilis est, inflammabilis, aëri libero exposita sensim avolat, idque citius in temperie aëris calida, tardius vero in frigida. Vasi clauso inclusa lentissime avolat, sed in vasis probe obturatis minime evaporat. Vase aperto in aqua simplici cocta, non lique-scit, nec emollitur, sed cito avolat; in vase clauso, sub digestionē in balneo, sublimata, ascendit in collum vasis, formans crustam s. placentulam. Camphora in igne clauso, e. gr. vitro sublimatorio, non accenditur, nec decomponitur, sed fumat: fumo sub forma nivis laxè concre-scente; sed si ignis augetur, sublimatur in corpus densum, hyaloide, facie glaciei. Camphora ignis flamma undique accenditur; flagrat: flamma maxima, lutescenti-albida, lucida, fumo copioso, spisso, tuliginoso, odore subbituminoso. Accensa camphora aquæ immissa extingvitur; sed ignis flammæ admota mox iterum accenditur. Sub deflagratione non conspurcatur, verum alba manet; consumitur absque relictis carbonibus. Candentibus carbonibus immissa camphora non accenditur, sed fumat, & in fumum penitus resolvitur, & sic avolat. Nec accenditur igne lentis vitreæ. Solvitur perfecte in spiritu vini & oleis expressis, stillatitiis; in spiritu nitri & aqua regiâ reducitur in faciem olei expressi, super-na-

natantis, & intra paucos dies in vase aperto pōnitus avolat; sed si solutio hæc in aquam frigidam effunditur, redintegratur camphora. Ex spiritu vitrioli & salis intacta manet camphora, nisi ad summum concentrata fuerint hæc acida. E Camphora, cum boli rubri vel terræ argillaceæ probe siccatae portione quadrupla, ex retorta leni igne destillata, obtinetur oleum camphoræ liquidum, & sub fine destillationis, oleum butyraceum, in collo retortæ sublimatum. Ab alcalinis fixis s. volatilibus non dissolvitur; neque trituratione protracta. Cum mucilagine G. arabici si teritur Camphora, suspenditur in aqua, quamvis perfecte non solvatur, verum quiete superficiiei mixturæ innatat. Trituratione, camphoræ pars, sc. camphoræ circiter gr. 2 in liquidi unc. 1, solvitur in aqua frigida, in aceto, in succo citri: solutione odore camphoræ & sapore amaro, quiete se non præcipitante, nec cito depauperanda, licet vas apertum fuerit; etenim solutio hæc, immissa lagunculæ non obturata, post octiduum, odorem & saporem camphoræ adhuc aliquantum servavit. Absque trituratione aqua frigida etiam camphora imbuitur. Quo frigidior aqua, eo plus camphoræ solvitur, quod aëri fixo tribuendum. Itaque aquam frigidam aëre fixo bene saturavi, deinde injeci frustum Camphoræ, & post duos dies aqua hæc valide Camphoram sapuit, & tam fortis fuit, ut labia morderet. Sic solvitur camphora etiam in aëre fixo.

VIRTUS: calefaciens, resolvens, nervina, sudorifera, antiseptica, antispasmodica.

USUS. Inflammatio, Ophthalmia, Hysteria, Rheumatismus.

OBs. I.

OBS. 1. De arbore camphorifera, modoque camphoram colligendi, relationes dederunt ARENT SYLVIVS (*) & ENGELB. KEMPFERUS l. c.

OBS. 2. Camphora e pluribus arboribus & plantis aromaticis extrahi potest. Sic ipsa Laurus Cinnamomum, ex quo vetustior evasit, adeo camphora facta est, ut cortices magis camphoram quam cinnamomum spirant (**). Certe vera camphora suaveolens e radicibus arboris Cinnamomi sublimari potuit, si fides GRIMMO (**). Radix arboris Lauri Cassiæ & Cinnamomi indici camphoræ dives est, observantibus RHEEDE & JACQUINO. Inter destillandum Schœnanthum persicum & arabicum, Camphoræ copiam obtinuit KEMPFERUS. E plurimis nostris plantis ringentibus aromaticis, ut Majorana, Mentha crispa & Piperita, Rosmarino, Salvia, Lavandula &c. camphora extrahi potest. Puram Camphoram ex arbore quadam, a Lauro Camphora distincta, in Poulo Chince colligunt, ut docet ARENT SYLVIVS, & confirmat cl. GAUBIVS (†).

OBS. 3. Lignum & radices arboris camphoriferae in frustula concidunt rustici Japonenses, & cum aqua coquunt in vesica terrea, imposito capitello fictili, amplo, stramine repleto; unde fit, ut camphora sublimetur straminique adhæreat. Hæc vero camphora cruda est, granulata & cinerascens, sub qua forma in Europam transfertur & purificatur. In hunc finem, immittatur Camphora, mixta cum calcis extinctæ vigesima circiter ad eam parte, vasi vitreo hemisphærico, æqualis ex omni parte crassitie, terminato collo tubulato, recto; orificio colli fere libero, solo papyro con-

X

tor-

(*) Vide VALENTINI *Simplic.* 488. ubi hæc relatio recens invenitur.

(**) *Philos. Transact.* N:o 409. p. 103.

(***) BARTHOLINI *Act. med.* v. 3. p. 168.

(†) *Advers.* l. 1 p. 109.

orto laxè obturato; tum admoveantur vasi carbonēs igniti, igne primum molli, deinde temperato, postremo satis valido; inter hæc sublimatur camphora purissima, quæ a primo sub forma nivis apparet, deinde vero, aucto igne, concrefcit in massam pellucidam, hemisphæricam, concavam.

OBS. 4. Quandoquidem camphora disperire solet & in ventos sponte abire, id mihi curæ fuit, ut experimentis stabilirem leges evaporationis. Itaque sumsi die 28. Febr. 1774 tria frusta Camphoræ, singulum pondere drachm. 2, quorum unum aëri aperto in tabulato summo domus disposui in umbra, alterum in cella reposui, tertium vero vasculo stanneo immisi, quod qualitercumque obturabam, & in camera servabam. Die 13. Junii primum frustulum pondere stetit granorum 5, alterum drachm. 1 & gr. 18, tertium scrupul. 5 & gr. 13. Interea vero temporis semel iterumque ponderaveram hæc frusta, & constanter observaveram evaporationem camphoræ minimam in aëre aperto eodemque frigidissimo & sicco; paullo majorem in aëre cellari humido; longe majorem in temperie aëris calida & sicca; omnium vero maximam ubi temperies aëris calida fuerat subhumidaque. THOM. BARTHO-LINUS (*) Camphoram inclusit 2 lagenis, quarum alteram hermetice sigillavit, alteram vero cera bene obturavit; sed tribus integris annis nequicquam diminuta fuit camphora.

OBS. 5. Camphoræ *usus medicus* potissimum externus est. Adhibetur ut optimum resolvens inflammationibus, bonumque discutiens rheumatismis. Solvitur in oleo Lini, & sic curi illinitur, vel etiam comminuitur atque speciebus discutientibus immiscetur. In gangræna, Camphora, extus applicita, multum boni præ-

(*) *Act. med. vol. 1. p. 105.*

præstat, vi sua antiseptica. Ita etiam laudat cl. H. J. COLLIN (*) Camphoram in excrescentiis ulcerum fungosis, digitis comminutam & inspersam. In ophthalmiis Camphoræ usus frequentissimus; trituratione solvitur in aqua frigida & oculis instillatur. Medici olim, fallaci fundamento nixi, intempestive Camphoram propinarunt in pleuritide febribusque inflammatoriis; sed ut satis constat, interne sumtam camphoram sanguinem concalefacere, ita eam revera pro nociva habere oportet, ubi pulsus durus, calorque intensus. Sed rheumaticis in febriculis camphora sudorifera est, prout pleraque calida; & in ejusmodi casibus pulveres camphorati non spernendi sunt, ut revocetur transpiratio post refrigerationem. In hysteria morbisque nervorum Camphora sæpe apprime prodest. Maniaci interdum levamen sentiunt e Camphora Opio juncta; sed oportet ut primæ viæ bene sint purgatæ pulsusque mollis. Fuit epocha medicinæ, in qua medici camphora, diaphoreticis, sudoriferis & regimine calido abuti videbantur; sed epocha etiam hæc fuit Miliaris eruptionis, quæ nunc omnino cessit regimini frigidiusculo introducto.

208. LAURUS nobilis. LINN. *Sp. pl.* 529. *Mat. m.* 194. TREW. *Nov. act. pb. med. A. N. C.* v. 2. p. 381. *

Laurus vulgaris. DUHAM. *Arb.* 1. p. 350. t. 134.

Laurus. CAMER. *Epit.* 60. BLACKW. *Herb. t.* 175. DALECH. *Hist.* 1. p. 351.

Pbarm. LAURI Folia, Baccæ.

Locus. Europa australis. *Arbor.*

FORMA. rec. Folia petiolata, sempervirentia, ovato-lanceolata, acuta, integerrima, pal-

X 2

ma-

(*) *Observ. part.* 3. p. 154.

maria, glabra, sublucidiuscula, sed utraque pagina venulis minimis undique reticulata, pallide viridia, nervis suboppositis, obliquis. *Baccæ* ovales, utrinque obtusæ, nigricanti-fuscae, anastomosi venularum undique reticulato-rugosæ, lucidiusculæ, magnitudine vix fructus *Cerasi* minoris, uniloculares, continentes *Nucleum* majusculum, figura baccæ, bipartibilem; *recentem* cotyledoneum, *siccatum* vero solidiusculum.

PROPR. Folior. Sapor aromaticus, balsamicus, graviusculus; *recentium* fortior, subamaricans. *Odor* foliorum fricatorum fragrans, *recent.* fortior. *Baccarum* nucl. *sapor* amarus, balsamicus, pingviusculus, calidiusculus, *odore* congruente; *massicatæ* in ore sensim solubiles. Corticalis pars baccæ etiam aromatica.

VIRTUS folior. & baccarum: stomachica, resolvens, pellens menses, urinam, ludorem. *Baccæ* foliis efficaciores,

USUS. Hysteria. Foliorum: culinaris.

OBS. 1. Infusum folior. rubrum, odore & sapore grato; vitr. martis purpurascit. *Baccar.* rubropurpurascens, amarum, odore & sapore balsamico; vitriolo martis leniter purpurascens. *Oleum folior.* *still.* limpidum, aromaticum, aquæ stillatitiæ innatans. *Oleum* e baccis triplum elici potest, sc. *coctum:* coctione protracta per horam vase clauso, in aqua pura extrahitur, decoctoque refrigerato superficiem aquæ tegit; hoc oleum est butyraceum, viride, valide amarum, aromatico-balsamicum. Ellychnio immisso accenditur, ut aliud oleum expressum, flagrat; flamma vix fuliginosa. Sæpe adulteratur axungia immixta. *Expressum:* simplici expressione elicatum, liquidum primum, dein butyraceum, debilius sapidum, aromaticum. *Stillatitium:* limpidum, luteum, aromaticum, aromate
bac-

baccarum; paratur e baccis contusis, & cum aqua destillatis.

OBS. 2. *Baccas* Lauri, interne sumtas, abhorret cl. SPIELMANN, ob vim, prout dicit, infamem abortum promovendi; sanguineique multum exæstuandi, etiam ubi pauca solum grana data fuerint. In praxi hodierna raro exhibentur baccæ; vidi tamen plures, etiam fœminas, quæ pulverem e seminibus Capsici & baccis Lauri, supra (§. 87) memoratum, innoxie sumserunt, sæpe per octiduum. Apud veteres Romanos inter cibi condimenta in culinis frequenter adhibebantur, ut testatur APICIUS COELIUS.

209. LAURUS Sassafras. LINN. *Sp. pl.* 530. *Mat. m.* 193. TREW. *Nov. act. pb. med. A. N. C.* v. 2. *app. p.* 344. *t.* 6. *f.* 1. - 20. DUHAM. *Arb.* 1. *p.* 350. *t.* 135. *f.* 7.

Laurus foliis integris trilobisque. TREW. *Ebret.* *t.* 69. & 70.

Cornus mas odorata, folio trifido, margine plano, Sassafras dicta. PLUK. *Alm.* 120. *t.* 222. *f.* 6. CATESB. *Carolin.* 1. *p.* 55. *t.* 55.

Sassafras arbor folio ficulneo. MUNT. *Aardg.* *p.* 110. *t.* 110.

Sassafras. BLACKW. *Herb.* *t.* 267.

Pbarm. SASSAFRAS Lignum, Cortex.

Locus. America septentrionalis. *Arbor.*

FORMA. Lignum leve, mollius, cinereo-terrugineum, extus colore magis saturato, fragile. Cortex ligni crassiusculus, ferrugineus, mollis, friabilis, levis, extus cinereo-fuscus, rugosus. Cortex radicis tenuiusculus, fragilis, rubicundus.

PROPR. Ligni: Odor fragrans, fortior, non ingratus, ad Fœniculum accedens, sed gravior. Sapor aromaticus. Corticis utriusque odor saporque ligno consimiles, sed fragrantiores. **VIR.**

VIRTUS: sudorifera, diuretica, purificans.

USUS. Rheumatismus, Morbi cutanei, Ulcera.

OBS. 1. Odor potissimum menstruo aquoso, sapor vero spirituofo extrahitur. *Aqua* stillat. aromatica. *Oleum* stillat. ponderosum, in aqua subsidens, fragrantissimum, odore ligni sassafras, sapore forti sassafras, acuto, calidissimo; gustatum labia morder; recens lutescenti-limpidissimum, vetus rubicundum. Ligni sassafr. incis. libr. 60. dederunt olei stillat. unc. 10 ℥, ut observavit BAUMÉ. *Extractum* spirituos. sapore aromatico. *Infusum* aquos. ligni sassafras saturate rubrum, odore & sapore ligni; vitr. martis parum fuscescit. *Decoctum* corticis aromaticum, rubrum; vitr. martis nigrescit.

OBS. 2. De Lauro Sassafras bene differuit CHRIST. JAC. TREWINS (*).

OBS. 3. Americani decocto corticis lanas colore pulchro aurantio tingunt, persistente; a sole vix obliterando; P. KALM (**). In officinis cortex & lignum Sassafras frequenter præscribuntur sub forma infusi, in rheumatismis, arthritide &c.

210. LAURUS Culilaban. LINN. *Mant.* 2. p. 732.

Cortex caryophylloides. RUMPH. *Amboin.* 2. p. 65. t. 14.

Culit-Lawan. RUMPH. *Epist.* p. m. 419.

Pharm. CULILAVAN Cortex.

Locus. India orientalis. *Arbor.*

FORMA. Cortex crassius, semiungvicularis fere crassitie, planus, in frustis longis & latis, rubro-brunneus, extus cinerascienti-brunneus, fragilis.

PRO-

(*) L. c. p. 281. *sequ.*

(**) *Americ. Resa*, T. 2. p. 271.

PROPR. Odor fragrans, fortior, medius inter odorem corticis Sassafras & Cassiæ caryophyllatæ, Sapor aromaticus, calidus, acris, inhærens.

VIRTUS: calefaciens, stimulans, stomachica.

USUS.

OBS. *Infusum* aquos. maceratione protracta parum, rubrum, odore & sapore debili aromatico; vitr. martis sordide purpurascit. *Decoctum* aquos. ejusdem aromatis ac infusum; vitriolo martis purpurascit. *Tinctura* spirituosa fragrantissima, grata, saturate rubra, sapore aromatico, amaricante. Vitro affusa, in parietibus vitri præcipitatur, & maculam hyalinam relinquit; vitr. martis fuscescit; aquæ frigidæ instillata lactescit.

211. LAURUS, quæ Lauraster amboinensis, Leytun. RUMPH. *Amboin.* 2. p. 70. t. 15. an?

Pbarm. PICHURIM Faba.

Locus. Paraguay. *Arbor.*

FORMA. *ficc.* Nucleus ovali-oblongus, utrinque obtusus, hinc plano-concavus, inde convexus, undique glabriusculus, superficie vero minutim rugosa, fusco-olivaceus, pollicaris vel ultra; *parencymate* solido, pallide-cinereo, fragiliusculo.

PROPR. Odor fragrans, Sassafras referens, inhærens. Sapor aromaticus; *masficata* in ore solvitur.

VIRTUS: stomachica.

USUS. Diarrhœa; Alvus laxa post dysenteriam, Tormina.

OBS. 1. *Infusum* aquos. pulveris fabæ Pichurim, in vase clauso paratum, valde aromaticum; in aperto vero, aromate debiliore, sapore aromatico; luteo-rubundum; vitr. martis leviter fuscescit. *Decoctione* a-

roma fere perditur. *Tinctura* spirituosa rubicunda, aromatica. *Extractum* spirituos. validum; aquosum vero debile. *Oleum express.* album, butyraceum, fragrantissimum, assafras spirans, ætate paululum flavescit & sebaceum fit; masticatum in ore solubile, sapore odori congruente. Fabæ Pichur. libr. 1 dat olei expressi circiter unc. 1 ꝑ.

OBS. 2. Frequentis usus apud nos est Faba Pichurim in diarrhœis, & revera præstans est. Mitigat tormina, & alvum sistit absque damno. In dysenteria prod. est, postquam primæ viæ bene purgatæ sunt. Increbuit in Svecia potissimum a. 1757, cura spect. ABR. ARVIDSON, & cum publico communicata ab ill. ABR. BÄCK & cl. PETR. ZETZELL (*). Cl. HEUERMANN (**)
20 dysentericos e 30 cum hac faba curavit.

ORDO

TRIGYNIA.

212. RHEUM Rhaponticum. LINN. *Sp. pl.* 531.

Mat. m. 198. BLACKW. *Herb. t.* 262.

Rhaponticum thracicum. ALPIN. *Rhapont. p.*
1. t. 1. Exot. 137.

Pharm. RHAPONTICI Radix.

Culinis — Herba recens.

Locus. Thracia. *Perenne.*

FORMA. *rec.* Radix oblonga, crassa, ramosa, extus brunnea, intus lutescens, transversaliter secta parenchymate variegato. Caulis tripedalis, erectus, teres, perforatus, glaber, vix striatus, simplicissimus. Folia alterna, petiolata, patentia, la-

(*) K. *Vereinsk. Acad. Handl.* 1759. v. 20. p. 60-77.

(**) *Vermischte Untersuchungen*, T. 1. p. 215.

lato-cōdata, concava: angulis posticis erecto-inflexiusculis; pedali longitudine, spithamas 3 lata, quinquenervia, venulosa, supra rugosa, glabra, saturate viridia, subtus glauca, nervis & venulis scabrida, margine utrinque minutim ciliata, scabra: squamulis exiguis cartilagineis, subdiaphanis, rigidis. *Petioli* crassi, longitudine fere foliorum, vix scabridi, supra plano-concaviusculi, læves, subtus convexi, undique sulcati. *Stipulae*: vaginae subtubulosae, membranaceae, siccae, alidae; caulem amplexantes, minutim rugosae: ore obliquo, acuto. *Corymbus* terminalis, diffusus; glaber, undique striatus, albidus, nudus, basi sulcatus foliolo uno vel altero, subpetiolato, & vagina membranacea; constans e racemis plurimis, subverticillatis, floribus verticillatis; pedicellatis, patentibus. *CAL. Perianth.* turbinatum, glabrum, albidum, sexfidum: laciniis oblongis, obtusis, concaviusculis, erectis, subaequalibus. *COR.* nulla. *STAM. Fil.* 9, subulata; alba, calyce paullo longiora. *Anth.* trigonae, incumbentes. *PIST. Germen* viride, triquetrum, glabrum. *Styli* 3, albi, patentissimi. *Stigmata* crassa, reniformia, carnosa, subdiaphana, alba, scabriuscula, trifariam decumbentia.

PROPR. rec. folior. Odor herbaceus; sapor acidulus; *masticata* teneriora, saliva viridescente; primo substyptica, dein acidula, relicto postea in ore sapore lenissimo subrhabbarino. *Petioli* carnosii, succosi; *masticati* acidi, leniter insimul austeri. *Radice* sicca odor debilior, fere Rhei; sapor amaricans, stypticus, subrhabbarinus; *masticata* linguam & fauces tingit colore rubro-croceo, tanquam Rheum verum.

VIRTUS: *rad.* adstringens, tónica, stoma-
chica, leniter laxans; *Fol.* refrigerans.

USUS: *rad.* Diarrhœa. *Folior.* culinaris.

OBS. 1. *Infusum* radicis aquos. rubro-luteum, opa-
cum, sapore amaricante, ingrato; *dilutum* rubrum;
vitr. martis subito nigrescit.

OBS. 2. Radix Rhapontici in nostris quidem officii-
nis prostat, raro autem præscribitur, nec nisi pecori-
bus; præstans tamen est stomachicum, nequaquam con-
temnendum.

OBS. 3. *Folia* in culinas nostras non ita pridem
introduci cœperunt. Incoquantur, una cum petiolis,
juri carniarum; petioli crassi penitus fere solvuntur, re-
lictis pelliculis, cribello separandis; folia ipsa paullo
minus solvuntur, sapore tamen acidulo, revera grato,
jusculum impertunt. Sunt qui folia comminuta reti-
nent, ut jusculum oleraceum fiat, sed acor tunc mi-
nus sapidus. CORNEL. LE BRUN, initio hujus seculi in
urbem Ispahan Persiæ proficiscens, mense Aprilis
vidit incolas in deliciis habere petiolos Rhei, hujus
speciei vel forsan Rhei Ribis, sive juri carnis incoctos,
seu crudos, quos cum sale & pipere esitabant. Cum
primo vere erumpunt, terra cumulari debent, unde
teneriores evadunt (*).

213. RHEUM palmatum. LINN. *Sp. pl.* 531.
KNIPH. *Bot. orig. cent.* 12. HOPE *Philos.*
transact. v. 55. p. 292. * t. 12 & 13. f. 1 - 4.
LINN. *Fascic.* 1. p. 7. t. 4.

Pharm. RHABARBARI VERI (Rhei) Radix.

Locus. Tibet & Mongolia, Chinenſi imperio
subjacentes, locis montosis. *Perenne.*

FOR.

(*) LE BRUN *Voyag. en Perſe &c.* T. 1 p. 192.

FORMA. *Radix recens* magna, carnosa, truncoblongo, ramos exserente, cortice dilute fusco oblecta; *siccata* ab exteris advehitur in frustis palmaribus, leviusculis, subrotundis, sæpe foramine majusculo pertusis, decorticatis; *parenchymate* fragiliusculo, subfriabili, molliusculo, ex albo & luteo-viridescente variegato.

PROPR. *sicc.* Odor fragrans, gravis, subnauseosus. Sapor amaricans, odori congruens; *rec.* radix pariter odorata, sed siccatione odor intenditur. *Siccata* radix, in ore detenta, emollitur, *masticata* sensim solvitur, atque inter dentes, masticulatione reperita, arenulosum quid mentitur; ceterum lingvam, totum os, fauces & salivam croceo colore tingit.

VIRTUS: purgans, antacida, adstringens, tonica, stomachica, diuretica: urina luteo-rubicunda.

USUS. Diarrhoea, Dysenteria, Lienteria, Colica, Febris lenta infantum, Cruditas acida, Aphthæ, Hypochondriasis, Rachitis, Icterus, Odontalgia.

OBS. I. Rheum palmatum producit *Rhabarbarum*, in officinis *Sibiricum* appellatum; certe e seminibus, a Bucharis e montosis Tibeti in Russiam apportatis, & postea latis, hocce Rheum palmatum enatum est; PALLAS (*). Rhabarbarum vero *Chinense* ex alia specie Rhei desumptum esse videtur. Ex observatione cl. JOH. GOTTL. GEORGI (**), annosior radix Rhei undulati simillima evadit Rhabbaro Chinenfi, facie, colore, fragrantia, & vi purgante. Et verò credit cel. PALLAS (***), hocce Rheum undulatum, quod in mont-

(*) *Reise durch verschied. Provinzen des Russ. Reichs*, T. 3. p. 157.

(**) *Bemerkungen einer Reise im Russisch. Reich*, T. 1. p. 211. 212.

(***) *L. c.* p. 156.

tosius Sibiriae frigidis ac humidis ut plurimum laborat radicibus corruptis, in montibus regni Tibet siccioribus, apricis, magisque australibus, felicius provenire, radicesque gerere excellentiores, quæ forte Rhabarbarum Chinenſe eximium efficiunt. Plures varietates Rhabbarbari Chinenſis obſervavi, ſcilicet ponderoſiorem, levioſiorem, pallidiorem, ruſcentem, immo omnino fulſcentem. Generatim omne *Rhabarbarum Chinenſe* occurrit in fruſtis oblongis ſeu ſubrotundis, hinc planis, inde convexiſculis, palmaribus vel ſupra, ſatis ponderoſis; *parenchymate* ſolido, minus friabili, e rubicundo luteo & albo variegato; quod, recenter pulveratum, abit in pulverem, mox croceum, ſed poſt ſenſim ruſcentem, dum ſervatur. *Masticatum* ſolvitur in ore, ſi bonum, quemadmodum etiam Sibiricum; deterior autem varietas ſub maſticatione tenax & indiſſolubilis deprehenditur. *Sibiricum Rhabarbarum* magis ſpongioſum, friabile, leve, pallidum ſ. albeſcenti-luteſcens; *chinenſe* vero magis ſolidum, ponderoſum, durum, & ſaturatius tinctum. Colitur hoc a Chinenſibus, præcipue in provincia Xenſi, ſub nomine *Taihoang*. Hyeme effodiuntur radices, atque in taleolas craſſas dividuntur, ſucco viſcoſo diſtillante, quæ taleolæ in menſis mox reponuntur, in umbra, crebroque per diem revolvuntur, ut ſuccus non deſluat, ſed ſenſim abſorbeat & concreſcat, quo factò, tranſactis per illas funiculis, in aëre libero, itemque loco umbroſo, ſuſpendeduntur. Ex radicis recentis libris 7 vix una alterave ſiccata obtinetur; РЕУМОВ (*). Rheum Sibiricum in Sibiria non creſcit, ſed ſat copioſe in montioſis Mongaliæ. Optimum & ſelectiſſimum Rhabbarbarum ſponte creſcit apud Mongalos orientales, ad Soczi in viciniâ Chinæ (**). Amat humum profundam,

(*) Legat. Batav. t. 2. p. 81.

(**) Recueil de Voyages au Nord, Tom. 10. p. 46.

dam, laxam, & cœlum serenum, nec pluviosum. Propagationi plantæ facilitatem conferunt Mures Marmotæ, in vicinia libenter nidulantes, quippe quia gnavi hi fossiores humum circumcirca evertunt, atque sic viam germinationi seminum aperiunt. Radices annosæ colligunt incolæ, & in frustra conscindunt, quæ perforant, atque in parietibus tentoriorum, vel etiam in ipsis cornubus ovillis, ad siccandum suspendunt; D'ANTERMONY (*). Antea illi hoc Rhabarbarum ad nundinas Urgenses ferebant, ubi confluentes Russi suas merces, potissimum pelles, cum eo commutabant (**); at nunc temporis hocce commercium in emporio Kjachta colitur, ubi, ex instituto superiorum, bonum seligitur ac venum it Rheum, & rejicitur omne quod deprehenditur corruptum; PALLAS (***). E Petropoli postmodum per Europam dispergitur hæc Rhabarbari species, commercio nunc libero factò, postquam Batavorum monopolium cessavit. Hyemes nostras bene perfert hæc planta, frigoris patiens; semina etiam heic maturat. Sed requiruntur 10 aut 12 anni ad incrementum & maturationem radiceis (†). Sub autumno effodi possunt radices, tunc enim fragrantiores sunt. Sed siccatio radiceis apud nos difficillima est, quod putredini valde obnoxia est radix recens.

OBS. 2. *Infusum* aquos. *Rbei Sibirici*, sub digestionem in vase clauso paratum, limpidum est, rubro-lutescens, odore fragrantem rhabarbarino, sapore amaricante, pariter rhabarbarino; vitr. martis nigrescit. Hujus infusi guttæ 8, instillatæ in aquæ font. unc. ʒ, cum vitr. martis addito, colorem pulchrum saturate viridem ex-

(*) *Voyages dans divers. contrées de l'Asie &c. v. 1. p. 223, seq.*

(**) D'ANTERMONY l. c. p. 108.

(***) L. cit.

(†) PALLAS l. c. p. 157.

exhibuerunt. *Infusum Rhei Cbinensis* rubro-lutescens, subopacum, odore fragrante rhabarbarino, sapore amaricante rhabarbarino, subaromatico; cum vitr. martis pariter nigrescit; hujus infusi guttæ 6, in aquæ font. unc. $\frac{1}{2}$, cum vitr. martis, colorem prioris infusi similem faciunt. *Infusum* radices Rhei palmati circiter triennis, in Svecia cultæ & recenter siccatae, colore prioribus simile erat, odore quidem rhabarbarino, sed fragrantia graviore; sapore dulcescenti-amaricante; cum vitr. martis non nigrescebat, verum fusco viridescibat; hujus infusi guttæ 30, in aquæ fontanæ unc. $\frac{1}{2}$, cum vitr. martis, colorem sordide viridem, sed dilutiorem, exhibuerunt. Radix hæc in segmenta tenuia concisa erat; & vero quando infusum decantabatur, segmenta radices, in fundo remanentia, adeo gelatinosa erant, ut cohærerent, & totus fundus vasculi gelatina crocea repletus esset. Ipsius radices scrupul. i propinavi, qui alvum duxit. Odorem spargebat hæc radix fragrantem, dum recens erat; siccata, odore Rhabarbaro Sibirico antecellebat. Masticata satis amaricans erat, tenax & flexibilis, facie subgummosa; verum in ore sumta sine mora emolliebatur, saliva crocea. Hinc radix Rhei junior nimis gummosa, vix adstringens, purgans tamen. Ætate qualitatem suam gummosam sensim deponit, magis adstringens fit magisque tonica; omne tamen mucilaginosum ætate non deponitur, quod quidem elucet ab experimento cl. AND. LEOP. HAAN (*), in olla Papini facta, ubi Rhei vulg. unc. i residui mucilaginosi insipidi drachm. 3 & gr. 40 reliquit. Rhei chinens. libra i dedit *Extracti* aquosi fere libr. $\frac{1}{2}$.

OBS. 3. Rhabarbarum purgat partibus suis odoriferis; hinc Rheum tostum obstitipat; hinc extractum aquosum longe debilius purgat, quam pulvis radices recenter comminutus. Optima itaque forma Rheum pro-

(*) *Libello*, p. 18.

propinandi est in substantia, præcipue si frustulum masticetur & sensim deglutiatur. Solvitur hoc modo in saliva, & gingivas, fauces, œsophagumque roborat. Extus denti dolenti applicitum & intra buccam retentum Rheum, odontalgiam sæpe tollit.

OBS. 4. Cl. SCHEELE (*) experimenta instituit cum *materia illa albo-variegata*, quæ in variis frustis Rhei Chinenſis copioſe conſpicitur. Hanc materiam ope cultelli ſeparavit, quæ, maſticata, ſentiebatur ut arena tenera, inſipida. Groſſe pulverata & aquæ calidæ immiſſa, ſpecificè gravior erat quam materia altera lutea, cum qua commixta fuerat; quare etiam repetitis lotionibus a lutea facile ſeparabatur. 1) Hanc materiam albam, puram, exſiccata, in aqua pura decoxit, ſed non ſolvebatur. 2) In Spiritu Nitri ſolvebatur abſque efferveſcentia. 3) Huic ſolutioni inſtillavit Spiritum vitrioli, unde præcipitatum quoddam emerſit, quod verum erat Gypſum. 4) Materiam hanc deſtillavit per retortam, unde in recipiente obtinuit liquorem, ſpiritui Tartari ſimilem, ſuboleoſum; reſiduum in fundo retortæ valde rumebar, & erat carbo niger, cum acidis non efferveſcens; 5) ſed calcinatus igne valido in crucibulo, albeſcebat, & vera erat calx viva, abſque indicio ſalis alcalini fixi. Hinc conſtat hæc materia ex terra calcarea, acido ſaturata, forte vegetabili, ſiquidem in igne penitus deſtructum fuit. Suſpicatur cl. SCHEELE, hoc acidum analogum acido citri eſſe, ſiquidem creta, acido citri ſaturata, e ſolutione ſua præcipitetur, ſub facie terræ conſimilis, paria phænomena ſub experimentis monſtrantis. Cl. J. G. MODEL (**) hanc terram etiam examinavit, illamque ut veram terram ſeleniticam agnovit. E Rhei Chinenſis libr. 4 accepit Terræ hujus unc. 6. Adducit

(*) In *Litteris*.

(**) *Entdeckung des Seleniten in der Rhabarber. Petersb. 1774.*

cit, hanc terram, cum pulvere carbonum calcinatam, sulphur olere; cum Sale Tartari in aqua digestam, Tartarum vitriolatum dare; sed cum alcali minerali, sal mirabile Glauberi. Ex his judicat, illam verum selenitidem esse, ex acido vitrioli constantem. Quo annosius Rheum, eo plus terræ continet; e Rhei diu servati drachmis 13 extraxit terræ hujus unciam 1. Sed in frusto radicis Rhei palmari, Petropoli culti, per annum servato, ne hilum quidem terræ hujus seleniticæ obtinere potuit. Cl. SCHEELÉ, ulterius inquirens in existentiam acidi vitriolici in terra supradicta, illam cum sale Tartari & pulvere carbonum calcinavit, sed nihil obtinuit hepatis sulphuris, unde porro concludit, terram Rhabarbari non esse gypsum, verum terram calcaream, acido vegetabili saturatam, Selenitidi tartareo non absimilem.

OBS. 5. De Rhabarbaro scripsit M. TILLINGIUS (*) librum vastum, paginis 782 in 4:o constantem, usquequaque compilatum. Rheum in plerisque morbis commendat hic Auctor, & farraginem formularum recenset.

CLAS-

(*) *Rhabarbarologia, s. curiosa Rhabarbari disquisitio.* Francof. ad Mœn. 1679.

CLASSIS X.
 DECANDRIA.
 ORDO
 MONOGYNIA.

214. **C**ASSIA Senna. LINN. *Sp. pl.* 539. *Mat.*

m. 200. BURM. *Ind.* p. 96. t. 33. f. 2.

Senna. BAUH. *Hist.* 1. p. 377. DALECH. *Hist.* 1. p. 218. DODON. *Pempt.* 357.

Senna alexandrina foliis acutis. MORIS. *Hist.* 2. p. 201. f. 2. t. 24. f. 1.

Senna italica foliis obtusis. MORIS. *Hist.* 2. p. 200. f. 2. t. 24. f. 2.

Senna orientalis. TABERNÆM. *Icon.* 517.

Pbarm SENNÆ Folia, Folliculi.

Locus. Ægyptus. *Annua.*

FORMA. ficc. Foliola (folii pinnati) ovali-lanceolata, acuta, integerrima, semipollicaria, sæpe pollicaria, pallida, supra minutim pubescentia, subtus glabriuscula, costa pubescente, venulosa, nervis alternis. *Folliculi:* Legumina bivalvia, pollicaria, falcata, utrinque plana, linea laterali utrinque longitudinali interrupta, fusco-cinerea, venulosa, semina secundum lineam lateralem annectentia. *Semina* 6 vel 7, turbinato-cordata, acuta, cinerea.

PROPR. Odor subaromaticus. Sapor amaricans, nauseosus; *massicata* subglutinosa sentiuntur.

Y

VIR.

VIRTUS: purgans præstans, sæpe tormina excitans.

USUS. Alvi purgatio, Febres.

OBS. 1. *Infusum* aquos. foliorum saturate rubrum, odore nauseoso, sapore consimili, leniter amaricante; adjecto vitriolo martis color constat. *Extractum* nigrum; splendens, tenax, digitis adhærens, in fila ductile, odore fere infusi Malæ, sed debiliore; sapore leniter amaricante, subsalfo. Solvitur in ore, saliva fulva. Foliorum Sennæ libr. 4 dant Extr. aquosi tenacis libram 1ß, vel paullo supra. Folia Sennæ per coctionem protractam mucilaginem dant; hinc præstat infusum, quam decoctum.

OBS. 2. Cassia Senna sponte provenit in Ægypto superiori, & colliguntur folia a rusticis Arabibus, postquam semina matura produxit planta, foliaque penitus fere exaruerunt. Hi Sennam vendunt principi (Scheck) suo, qui illam Cairum mittit, emendam ab illo, in quem monopolium derivavit cohors Janizarorum. Hic vero Sennam postea vendit Europæis. Sic demum Senna ægyptiaca, revera optima, ad officinas nostras migrat.

OBS. 3. Purgans sennatum præstantissimum est, efficax, fæces alvinas evacuans, & primarium fere laxans apud nos, in morbis acutis & chronicis. Si infusum pareretur ex aqua bulliente & fol. Sennæ unc. 1ß, colatura unc. 12; sique id succo citri acidulum fiat, & mannæ select. unc. 3 addantur, atque insuper syrupus quidam gratus, ex. gr. Rubi idæi, saporis gratia adjiciatur; habebitur potio laxans grata & efficax, tormina vix excitans, unde uncia una alterave quovis bihorio sumi poterit, usquedum effectus secutus fuerit. Videtur quasi Senna vi quadam specifica abdomen peteret. WILH. COURTEN (*) uncias tres decocti Sennæ venæ cru-

(*) *Philos. transact.* vol. 27. p. 498.

crurali canis iniecit, unde ille brevi correptus fuit murmure intestinorum, validaque commotione musculorum abdominalium, insequente vomitu biliolo.

OBS. 4. Error popularis est antiquus, quod *stipites* Sennæ tormina faciant. Ego, hujus rei penitus cognoscendæ causâ, plusquam quadragesies præscripsi formulam sennatam, in superiori observatione expositam, ita autem variatam, ut soli stipites loco foliorum sumerentur; sic stipit. unc. iß erat in infusi colatura libr. i. Sed æque bene egit hoc infusum atque alterum; æque fere efficax purgans fuit, immo æque securum. Exclufi mannam; sed nec stipites, magis quam folia, postea excitarunt tormina. Sic error, semel enatus, sæpe per secula perennat.

215. CASSIA Fistula. LINN. *Sp. pl.* 540. *Mat. m.* 199. HASSELQU. *It. palæst.* 468. VALENT. *Simplic.* 234. t. 234.

Cassia fistula alexandrina. COMMEL. *Hort.* 1. p. 215. t. 110. RUMPH. *Amboin.* 2. p. 83. t. 21.

Cassia fistularis. BLACKW. *Herb.* t. 381.

Conna. RHEED. *Malab.* 1. p. 37. t. 22.

Conea Maraum malab. BROWN. *Philos. transact.* vol. 23. p. 1064. *

Siliqua f. Cassia cathartica. DALECH. *Hist.* 1. p. 114.

Cassia nigra. DODON. *Pempt.* 775.

Pharm. CASSIÆ Fistula, Pulpa.

Locus. Ægyptus, India orientalis; solo pingvi & sicciore. Colitur in America. *Arbor.*

FORMA. *sicc.* Legūmen cylindricum, cubitale, crassitie pollicis, subfalcatum, obtusum cum tubere subrotundo, obductum cortice sublignoso, fragili, tectum epidermide fusco-nigricante, læviusculo, minutim & interrupte transversaliter

striato; sutura longitudinali latere altero, altero vero obsoleta; multiloculare: dissepimentis transversalibus, pluribus, parallelis, tenuibus, rigidis, papyraceis, sutura centrali, longitudinali; singulo dissepimento utrinque obducto *pulpa* melliginea, nigricante, nitidiuscula, strato tenuiore. *Semina* magnitudine seminis Phaseoli, ovata, obtusa, utrinque compressa, sutura in medio longitudinali, semiungvicularia, ferruginea, nitidiuscula, in singulo loculamento solitaria.

PROPR. Pulpa: *Odor* nullus; *sapor* dulcis, leniter acidulatus, vix nauseosus.

VIRTUS: refrigerans, laxans (dosi ab unc. i ad unciam i $\frac{1}{2}$), diuretica.

USUS. Febres, Ardor viscerum.

OBS. 1. *Pulpa* solvitur & extrahitur ex contusis leguminibus, aqua vel spiritu vini, maceratione seu decoctione, percolatione, atque evaporatione ad justam consistentiam; sed præstat solutio aquosa. Quoniam facillime acescit, exiguum quavis vice apparandum, si præsertim æstas est. Si mellis vigesima pars additur, ea pulpam hanc, perinde ac plerosque syrupos, a mucore præservat. Sola infusione & maceratione in balneo, *pulpa* solvi potest & extrahi, atque sic sapidior evadit; nam sub decoctione, e parte lignea leguminum, materia extractiva colorata, fusco-brunnea, extrahitur, saporis debilis, cum vitr. martis fusco nigrescens, quæ, pulpæ immixta, svavitati & puritati ejus officit. Cum *pulpa* e siliquis contusis ope aquæ extrahitur, quædam pars pulposa semper restat, quæ in aqua non solvitur, neque digestionem, nec coctionem. E Siliquar. Cassiæ unc. 4 obtineretur *pulpa* unc. i.

OBS. 2. Statuunt plurimi, urinam ex sumta *pulpa* cassiæ viridem vel fuscescentem colorari, pro magnitudine doseos. Id ne inexpertum relinquerem, auctor ol.

el. juveni A. J. HAGSTRÖM fui, ut fumeret pulpæ cassiæ unc. 1 quotidie, 3 diebus successivis, & urinam postinde attente contempleretur; sed rediens negavit urinam sibi ullo modo demuraram fuisse.

OBS. 3. Curantur fistulæ Cassiæ in Ægypto sequenti modo. Siliquæ nondum maturæ colliguntur, & in domo scrupuloser clausa primum fit super terram stratum, $\frac{1}{2}$ pedem altum, ex foliis Palmæ & stramentis, cui dein imponuntur siliquæ in acervum; tum clauditur janua bene, & insequentibus binis diebus adspargitur acervus aqua. Postea per 40 dies ita linquuntur ad sudandum, unde color niger emergit. F. HASSELQUIST (*).

216. POINCIANA coriaria. JACQUIN. *Americ.* p. 123. t. 175. f. 36.

Siliqua arboris Gvatapanæ ex Coracao insula. BREYN. *Centur.* 1. t. 56. f. 5.

Cascalottes. CHAPPE *Voyag. en Californ.* p. 54. t. 2. f. 1. 4.

Libidibi faba. K. *Vetensk. Acad. handl.* vol. 35. p. 57. *

Pharm. LIBIDIBI Siliqua.

Locus. Curaçao, Carthagera Americæ. *Arbor.*

FORMA. Legumina subbipollicaria, brunnea, atomis elevatis subscabriuscula, sublucidiuscula, utrinque plana, flexuosa, sc. plerumque in formam litteræ S flexa, quandoque etiam in orbem voluta, latere interiore concaviusculo, margine utrinque futura longitudinali; multilocularia. *Semina* ovali-oblonga, utrinque obtusa, utrinque compressiuscula, convexa, olivacea, nitida.

(*) *Is. palest.* p. 534.

PROPR. Odor nullus. Sapor intense stypticus, acerbus; legumina *masficata* fauces validè constringunt.

VIRTUS: adstringens, coriaria.

USUS.

OBS. *Infusum* leguminum integrorum aquos. frigide paratum, rubicundum, limpidum, odore debiliore, sapore styptico; vitr. martis subito nigrescit & turbatur. *Decoctum* leguminum saturatum spissiusculum, obscure brunneum, odore nullo, sapore intensius styptico. Decocti gutta ℥ , in aquæ font. unc. ss instillata, addito vitr. martis, colorem violaceo-fuscum fecit, plures vero guttæ nigrum.

217. HYMENÆA Courbaril. LINN. *Sp. pl.* 537.

Mat. m. 515.

Ceratia diphyllis antegoana, Ricini majoris fructu osseo, siliqua grandi incluso. PLUKEN.

Almag. t. 82. *f.* 3.

Jetaiba arbor. Pis. *Brasil.* 60.

Pbarm. ANIME Gummi.

Locus. Brasilia. *Arbor.*

FORMA. *Resina* in frustis subrotundis, inæqualibus, magnitudine nucis Avellanæ vel ultra, pallide lutescens, superficie undique subfarinacea, intus diaphana succini instar, nitida, splendens, fragilis: fragmentis planiusculis; friabilis.

PROPR. Odor fragrans, balsamicus, in baccas Juniperi incidens. Sapor debilius resinofus. *Resina masficata* primum friabilis inter dentes, dein emollitur, & coit in massam duriusculam, ceræformem, flexilem, opacam, pallidam; ore exenta in aëre libero mox indurescit, friabilis fit, tota amissa pelluciditate & nitore. Inter digitos retenta resina, leviter illis adhæret, emolli-

mollitur, flexilis fit ut cera; subacta pelluciditatem amittit, opaca evadit, facie ceræ citrinæ; abjecta mox iterum indurefcit & fragilis fit. In vase ferreo super ignem funditur, odore grato, admota flamma accenditur, flagrat: flamma viva, fumante: fumo parum grato, fuliginoso, relicto exiguo carbonis. Resina ignis flamma admota accenditur, flagrat, sub deflagratione funditur, guttatim destillat. Prunis immiffa non accenditur, at fumat, fumo grato, confumitur. Solvitur in spiritu vini, oleo expreffo, & oleum non tingit; solvitur etiam in oleo stillat. sed oleum hoc inficit colore dilute luteſcente. In aqua pura vix solvitur; sed cum aqua ſimplici deſtillata, dat *aquam ſtillat.* fragrantem, ipſa reſina odore orbata, atque tantulum *olei ſtillat.* præbet.

VIRTUS: nervina, vulneraria.

USUS. Suffumigia.

OBS. E radicibus arboris ſtillat hæc reſina, & in terra reperitur ſub radicibus, in fruſtulis concreta; Edv. BANCROFT.

218. CÆSALPINIA arbor Braſilia dicta. LINN.

Mat. m. 204.

Ibirapitanga. MARCGR. *Braſil.* 101. t. 102.

Bois de Breſil. DES MARCHAIS *Voyag.* t. 1.

p. 9. t. 3. p. 236. *

Pbarm. BRASILIANUM RUBRUM Lignum.

Locus. Braſilia, Cayenna.

FORMA. Ligni pars medullaris, ſolida, ponderoſa, dura, compacta, rubro-olivacea.

PROPR. Odor nullus. Sapor debilis.

VIRTUS:

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquos. phœniceo-lutescens, sapore debili, amaricante; vitriolo martis color persistit. *Decoctum* phœniceum, sapore debili.

OBS. 2. Variat hoc lignum pro ingenio soli, diversaque nomina varietatibus imposita sunt, ut *Lignum Japonense*, *Sanctæ Martiæ*, *Brafilette*; DES MARCHAIS (*). Tinctoriis notissimum lignum.

219. GUILANDINA Moringa. LINN. *Sp. pl.* 546.

Mat. m. 202.

Moringha Zeylanica &c. BURM. *Zeyl.* 162. t. 75.

Mouringou. RHEED. *Malab.* 6. p. 19. t. 11.

Morunga. RUMPH. *Amb.* 1. p. 184. t. 74.

Belaus myrepica. BLACKW. *Herb.* t. 386.

Pbarm. NEPHRITICUM Lignum;

BEHEN Oleum.

Locus. America, Ceylona. *Arbor.*

FORMA. Lignum solidum, compactum, ponderosum, durum, ex secamento nitidum, alburno pallide cinerascens, medullari parte purpurea. *Alia varietas* β rarius in officinis occurrit, priori similis; quæ tamen differt alburno cinereo, & medullari parte rubro-brunnea; notata circulis concentricis pluribus, obscurioribus scilicet magis fuscis, unde lignum, transversaliter sectum, nebuloso-variegatum apparet.

PROPR. Ligni rasi: odor debilis, graviusculus; sapor debilis, odori congruens, acriusculus.

VIRTUS olei: obtundens.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquos. luteo-rubicundum, odore acutiusculo, sapore consimili; luci expositum ex luteo rubescit, in umbra vero brunneum apparet; vitriolo mar-

(*) *Voyage en Guinée & Cayenne*, tom. 3. p. 334.

martis fufcefcit. Ut obfervat GEOFFROY, & poft eum HILL, LEWIS pluresque, debet lignum Nephriticum verum dare infufum aquofum colore opalino; quod, luci expofitum, colorem monftrare debet aureum; in umbra vero caruleum. Sed meum infufum hafce notas non monftravit; neque etiam infufum ex variet. β , quod, luci & umbræ expofitum, colore erat aureo, odore debili fungolo; fapore confimili; & cum vitæ martis non fufcefciebat.

OBS. 2. *Oleum Beben* expreffum album, limpidiusculum, absque odore & fapore. Accenfum flagrat: flamma vivida, luminofa, vix fumante, non fuliginofa. Cogitur in frigore levi, atque hinc tardiffime rancefcit. Ex obfervatione cl. J. C. WILCKE, gradu 15. fupra 0 in therm. fvec. tenax fit, quod ulterius ita increfcit, ut gr. 2. fupra 0 inftar mucis tenacis in fila duci poffit. Ex Nuc. Beben libr. 1 expreffione accepit cl. J. R. SPIELMANN olei expr. unc. 2 $\frac{1}{2}$.

220. GVAJACUM officinale. LINN. *Sp. pl.* 546.

Mat. m. 207. MUNT. *Aardgem.* t. 96.

Gvajacum. BLACKW. *Herb.* t. 350.

Gvajacum jamaicenfè foliis velut muria conditis fpiffius virentibus, flore fubcaruleo.

PLUK. *Almag.* 180. t. 35. f. 4.

Pruno vel Evonymo affinis arbor, folio alato buxæ fubrotundo. SLOAN. *Hift.* 2. p.

133. t. 222. f. 3 - 6.

Arbor ligni fancti vel Gvajacum. SEB. *Thef.*

1. p. 86. t. 53. f. 2.

Lignum vitæ or Gvajacum. HUGH. *Barbad.* p. 142. t. 9.

Pharm. GVAJACI Lignum, Cortex, Refina.

Locus. Jamaica, Arbor.

FORMA. *Lignum* solidum, ponderosum, in aqua sublidens, communiter ex truncis vel ramis grandioribus desumptum, durissimum, parte medullari fusco-viridescente, albarno pallide lutescente. *Cortex* durus, ligneus, rigidus, crassus, in frustis planis, latere exteriori leviusculus, olivaceus; interiore pallidus, longitudinaliter substriatus, fragilis; fractura sublamellata. Cortex, solis luci expositus, latere interiore & in fractura, undique micat atomis albis.

PROPR. *ligni*: Scobs ligni odore debili resinoso; *masficata* sapore leniter amaricante, tum acriusculo. *Corticis*: Odor debilius resinosus; *sapor* amaricans, debiliter resinosus; *masficatus* inter dentes friabilis.

VIRTUS: mundificans, sudorifera, diuretica, subcalesciens, stomachica.

USUS. Syphilis, Arthritis, Morbi cutis, Odontalgia.

OBS. 1. *Infusum* aquosum Scobis *ligni* Gvajaci lutescens tamquam potus Theæ, odore debili, resinoso, sapore resinoso, amaricante; vitriolo martis color non alteratur. *Infusum* aquosum *corticis* iidem Theæ instar coloratum, debile; vitriolo martis color pariter persistit. Ligni Gvajaci raspati s. rasi libr. 3 dant *Extracti* gummoso-resinosi une. 1 ff.

OBS. 2. *Resina* duobus modis colligitur, vel incisione corticis, vel etiam spontanea efflorescentia ex calore solis, quorum posterior præstabilior censetur (*). Resina Gvajaci bonæ notæ debet esse ponderosa, friabilis, rubro-brunnea, subpellucida, odore grato, cephalico.

OBS. 3. Lignum Gvajaci in praxi medica tritissimum est, ut præstantissimum mundificans. Ante inventum mer-

(*) DES MARCHAIS l. c. tom. 3. p. 246.

mercurii usum in Lue venerea, Gvajacum tantum non unicum majoribus nostris fuit remedium, quod regimine calido exhibuerunt. Respectu duritiei magnopere expetitur hoc lignum a fabris lignariis.

221. ANACARDIUM occidentale. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. m.* 206. JACQU. *Hist.* 124. t. 181. f. 35. BLACKW. *Herb.* t. 369.

Pomifera s. potius prunifera indica, nuce reniformi. CATESB. *Carol.* 3. p. 9. t. 9.

Kapa-mava s. Acajous vel Anacardi alia species B. pin. RHEED. *Malab.* 3. p. 65. t. 54.

Cassuvium. RUMPH. *Amb.* 1. p. 177. t. 69.

Acajou. DES MARCH. *Voyag.* 3. p. 266.

Caschou. MERIAN. *Sarin.* p. 16. t. 16.

Acaju. PIS. *Brasil.* 57. t. 58.

Acajaiba. MARCGR. *Bras.* 95. t. 96.

Pharm. ANACARDII OCCIDENTALIS Nux.

Locus. India utraque. *Arbor.*

FORMA. sicc. Nux reniformis, glabra, fusca, dura, utrinque obtuso-rotundata, altero latere subgibbosa, altero autem depressa, longitudine pollicari; testa bilamellari; diploë cellulari, in recenti focunda substantia liquidiuscula, oleosa, rubicunda; Nucleo amygdalino, testæ respondente, obducto pellicula subfusca.

PROPR. Testæ: diploës succus acerrimus; recens gustatus totum os excoriat, inflamat & tumefacit. Ignis flammæ admota testa accenditur, flagrat, igne serpente, explodente. Nuclei: Sapor gratus, Amygdalæ dulcis.

VIRTUS: testæ: caustica; nuclei: esculenta.

USUS: testæ: Herpes; nuclei: diæticus.

OBS.

OBS. Receptaculum fructus recentis carnosum, turbinatum, pyriforme; *immaturum* austerum, acidum, odore suballiaceo, succo maculas indelebiles linteis imprimente; *maturum* vero flavescenti-rubrum, sapidissimum, vinosum, odore savi; *parencymate* gelatinoso, fibris longitudinalibus referto. In Indiis, ubi recens occurrit, maxime expetita est hæc fructus species, quamobrem etiam multæ inter barbaros Americæ australis obortæ sunt dissensiones.

222. *DICTAMNUS* albus. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. m.* 208. MILL. *Figur. t.* 123. BLACKW. *Herb. t.* 75. KNIPH. *Bot. orig. centur.* 1. STÖRCK *monogr. t.* 2. LUDW. *Ættyp. p.* 5. *t.* 10.

Fraxinella. RENEALM. *Specim.* 122. *t.* 121. GARID. *Aix. t.* 36. DOD. *Pempt.* 345.

Pharm. DICTAMNI ALBI Radix.

Locus. Europa australis. *Perennis.*

FORMA. succ. Corticalis pars radice undique alba, crassitie lineæ vel ultra, convoluta in cylindrum, digitali longitudine; *parencymate* albo-fragili, friabili.

PROPRIET. succ. Odor vix ullus; *recentis* vero fortis, gravis. *Sapor* debilis; *rec.* amarus.

VIRTUS: emmenagoga, anthelminthica.

USUS.

OBS. 1. Infusum aquosum colore potus Theæ, limpidiusculo-lutescens, sapore amaro; affuso vitriolo martis non variat.

OBS. 2. Ill. ANT. STÖRCK ()* laudat tincturam e radice recente paratam, immo pulverem radice dosi scrup. i vel drachm. ꝑ; & 9 casibus usum Dictamni confirmat, ut anthelminthicum & emmenagogum præstantissimum.

(*) *Libell. de Flammula jovis, Dictamno albo &c.*

223. RUTA graveolens. LINN. *Sp. pl.* 548. *Mat. m.* 209. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. DON. *Pempt.* 119. BLACKW. *Herb. t.* 7.

Ruta hortensis latifolia. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 240. t. 60.

Ruta sylvestris major. DUHAM. *Arb.* 2. p. 240. t. 61.

Ruta hortensis. LOB. *Hist.* 506. LUDW. *Ectyp.* p. 10. t. 20.

Pharm. RUTÆ Herba, Semina.

Locus. Europa australis, Oriens. *Suffrutex.*

FORMA, rec. *Caules* plures ex una radice, herbacei, teretes, atrichodes, punctulis elevatis scabridi, simpliciusculi, pedales vel ultra. *Folia* alterna, petiolata, duplicato-pinnata: pinnis oppositis; inferioribus longius pedunculatis: pinnulis pinnatifidis: laciniis lineari-lanceolatis, obtusis, glabris, subtus punctatis, margine minutim crenatis; extima majore, cuneiformi. *Petio-li* teretes, supra obsolete sulcati. *Corymbus* terminalis, glaber, punctatus, foliosus, ramis alternis, erecto-patentibus, inferioribus remotis. *Bractææ* lineares, crenulatæ. *CAL. Perianth.* 5-phyl-
lum, punctatum: laciniis linearibus, acutis, punctatis, minutim crenulatis, plano-patentibus. *COR.* lutea. *Petala* 5, ungviculata, ovato-oblonga, concava, fornicata, punctata, margine dentata, s. minutim lacera, plano-patentia. *STAM.* lutea. *Fi-lam.* 10, subulata, in petalis recondita. *Anth.* tetra-
gonæ, quadrisulcatæ, basi cavæ. *PIST. Germen* majusculum, superum, ovatum, obtusum, inferne carnosum, viride, grosse punctatum, superne fuscum, quadrisulcatum, punctato-rugosum. *Stylus* tetragonus, breviusculus. *Stigma* truncatum. *Semina* reniformia, rugosa, fusca.

PRO-

PROPRIET. rec. Odor fortis, gravis, non tamen ingratus. Sapor amarus, gravis, acris. Sicc. odor & sapor debiliores.

VIRTUS: alexiteria, pellens, emmenagoga, sudorifera, rubefaciens.

USUS. Hysteria.

OBS. 1. *Infusum* aquos. *herbæ* colore rubescenti, infusi Theæ instar, sapore amaricante; vitr. martis fusciscit. Infusum *seminum* turbidum, rubescens, sapore fere Nasturtii; præcipitatur cum alcohole vini. *Oleum* stillat. rubrum, odore debiliore Rutæ, sapore Rutæ forti, acuto, calido; ætate & quiete deponit sedimentum resinofum, fuscum. *Extrahitur* Ruta spiritu vini, aqua, aceto vini; acetum Rutæ ab antiquioribus temporibus decantatum. Ruta, cum aqua destillata, dat *aquam stillat.* odore Rutæ, non vero acrem, *oleo stillat.* supernatante. Ex *herbæ* recente tantulum olei obtinetur, e seminibus vero longe plus; ex herb. recent. libr. 21 vix ultra drachm. 1 olei still. obtinuit BAUMÉ, sed ex semin. libr. 10 olei still. unc. 2 accepit. Si Decoctum herbæ inspissatur, obtinetur *Extractum* amaricans, acre.

OBS. 2. Semina Rutæ veteribus Romanis culinaria fuerunt, & inter reliqua aromata cibi condimentum effecerunt, pariter ac ipsa herba Rutæ siccata vel recens, ut tradit APICIUS COELIUS.

224. TOLUIFERA Balsamum. LINN. *Sp. pl.* 549.

Mat. m. 201.

Baume de Carthagene *vulgo.*

Pharm. TOLU Balsamum.

Locus. Ad oppidum Tolu prope Carthagenam Americæ. *Arbor.*

FORMA. Resina semiliquida, aureo-rubra, plastica, tenax, diaphana, testæ cucumerinæ inclusa,

PRO-

PROPR. Odor gratus, fragrans, balsamicus. Sapor balsamicus. In frigore hiemali solidescit, sed æstate aeris calore emollitur, sponte defluit, instar picis liquidæ; digitis tractatum hoc balsamum illis adhæret, in fila ductile. *Masticatum* non solvitur, sed mollescit, dentibusque adglutinetur. Ætate penitus solidescit in massam rubram, variegatam maculis dilutioribus rubris, particulis quasi deauratis immixtis, fragilem, digitis non adhærentem, sub masticatione tardissime, & vix perfecte, emollescentem, odore & sapore recentiori congruente. Solvitur perfecte in Spiritu vini rectificato, & imperfecte in aqua, sub trituratione, ope mucilaginis gummi arabici adjectæ: solutione sublactescente. Decoctione in aqua, vel etiam destillatione cum aqua, fragrantiam suam cum aqua communicat. Si vero, ut docet LEWIS, absque additione destillatur, oleum empyreumaticum dat, cum paucilla portione *florum salinorum*. Balsamum Tolutanum funditur penitus in calore ignis, admota flamma accenditur, flagrat: flamma vivida, fumo copioso, grato, balsamico, fuliginoso. Ignis flammæ admotum accenditur, sed subito funditur, guttatim destillat, extingvitur.

VIRTUS: vulneraria.

USUS. Ulcera, Vulnera.

225. HÆMATOXYLUM Campechianum. LINN.

Sp. pl. 549. *Mat. m.* 203. JACQU. *Obs.* 1. p. 20. *

Lignum Campechianum. SLOAN. *Hist.* 2. p.

183. t. 10. f. 1 - 4. CATESB. *Carol.* 2. p. 66.

t. 66. BLACKW. *Herb.* t. 493.

Pbarm. CAMPESCANUM Lignum.

Lo-

Locus. Campechia America, Jamaica. *Arbor.*

FORMA. Medullaris pars trunci, in frustis majoribus, ponderosa, duriuscula, sanguineo colore, longitudinaliter fissilis; transversaliter secta æqualis, nebulosa.

PROPRIET. Odor vix ullus; sapor dulcescenti-amaricans, leniter stypticus.

VIRTUS: adstringens.

USUS: tinctorius; Diarrhœa.

OBS. 1. *Infusum* aquos. saturate rubrum, subbrunneum, odore suaviusculo, debiliore, sapore dulcescenti, leniter amaricante; vitr. martis subito nigrescit; hujus infusi guttæ 8 vel 10, instillatæ in aquæ font. unc. ʒ, addito vitr. martis, colorem fecerunt nigro-cærulescentem. Si spiritus vitrioli infuso aquoso additur, diluitur color paullulum; sed si hæc mixtura cum oleo Tart. p. d. saturatur, violacea fit & obscura; verum si cum aqua pura diluitur, fit pulchre violacea, qui tamen color brevi disparer, & in colorem auroræ mutatur. Idem fere accidit, si alcali fixum infusioni additur, absque saturatione cum acido. *Tinctura* spirituosâ sanguinea est. Hæc tinctura ex Spiritu vitrioli vix diluitur; ex addito oleo Tart. p. d. ad saturationem, fit rubro-purpurea, præcipitatur: coagulo spisso; si hæc mixtura cum aqua diluitur, pariter violacea fit, & coagulum præcipitatum in totum solvitur.

OBS. 2. *Extractum* aquosum in diarrhœis laudant Angli.

OBS. 3. Truncus arboris ramique primarii exsunt *Gummi* rubro-nigricans, pellucidum, fragile, friabile, inspidum, quod in aqua lente solvitur: solutione subdulcescente, rubra; N. J. JACQUIN.

OBS. 4. Tinctoribus notissimum lignum, ad varios colores exinde parandos. Color ater additione hujus ligni extollitur & melius persistit.

226. QUASSIA amara. LINN. *Sp. pl.* 553. *Aman. acad.* 6. p. 423. t. 429.

Bois de Coissi. FERMIN *Surinam.* 1. p. 212. •

Pbarm. QUASSIÆ Lignum.

Locus. Surinamum. *Arbor.*

FORMA. Lignum albidum, solidum, durum, tenax, rigidum, leviusculum, ex arboris trunco, pariter ac e ramis & ramulis desumptum; transversaliter sectum notatum radiis capillaribus, parallelis, e centro ad peripheriam, & punctulis subexcavatis, supra totum discum sparsis, frequentibus; vestitum cortice tenuiore, albido-pallido, læviusculo, sæpe nigro-maculato, fragili.

PROPR. Odor nullus; sapor amarissimus: amaritiæ pura. Sapor Corticis sapore ligni debilior.

VIRTUS: tonica, stomachica, antiputredinosa, anthelminthica.

USUS. Atonia, Anorexia, Arthritis, Hypochondriasis, Febres intermittentes.

OBS. 1. Infusum ligni Quassiae aquos. frigide paratum per nycthemera bina, colore aqueo est, sapore amarissimo; vitriolo martis non demutatur; infusum vero in balneo paratum, colore dilute lutescente est, frigido infuso vix amarius. Decoctum infuso calido neque magis tinctum, nec amarius; vitriolo martis nil variat. Extractum ligni aquosum fusco-ferrugineum, amarissimum, odore fere Extracti Taraxaci; e Ligni unc. 14 obtinui extracti circiter unc. 1 β. Sed alii plus Extracti obtinuerunt; sic cl. SCHLEGER unam sextam partem separavit, & cl. PAARMAN unam octavam partem, Spirituosi vero extracti unam vigesimam quartam partem. Tinctura spirituos. ligni lutescens est,

4

pel-

pellucida, intense amara, vitriolo martis non mutata. *Corticis* infusum frigidum s. calidum ligni infuso simile est, pariter ac decoctum.

OBS. 2. *Flores* arboris amari sunt, & ut stomachicum egregium in Surinamo ab incolis diu adhibiti fuere. *Cortex* radicis arboris a Surinamensibus præfertur ligno, & usurpatur in Surinamo ut antifebrile. Decoquant corticis unc. ʒ in aquæ puræ libr. 6 ad dimidiæ consumptionem, cujus decocti quovis bihorio propinant unc. 3 in febribus intermittentibus; PHIL. FERMIN.

OBS. 3. Quassiae usus in Surinamo invaluit per 20, & quod excurrit, annos, ut testatur cl. P. FERMIN, & in Svecia paullo post innoruit, postquam cl. DAN. ROLANDER, e Surinamo redux, Holmiam a. 1756 appulisset. Ille, a servo nigritæ Surinamensi nomine *Quassi*, vel fortasse potius, ut cl. FERMIN illum appellat, *Coissi*, de virtute hujus ligni edoctus, ejusdem specimina secum attulit. Anno 1761 cl. C. G. DAHLBERG, subchiliarcha, e Surinamo profectus, lignum hoc & fructificationem arboris ill. v. LINNÉ obtulit, qui non ita multo post, a. nempe 1763, in dissertatione academica illud descripsit, & usum medicum comprobavit. Cl. ALEX. BERNH. KÖLFIN (*), & post eum cl. EDV. SANDIFORT (**), vim Quassiae antarthriticam demonstrarunt, & cl. J. FARLEY (***) ejus vim contra febres comprobavit, cui etiam suffragatur cl. JOH. G. WAHLBOM (†), addendo, calculosos, hypochondriacos pluresque insignem levamen a ligno Quassiae sensitse. Cl. CLERC (††) Quassiae

(*) In *Lis eris*.

(**) *K. Vetensk. Acad. Handl.* vol. 31. p. 168.

(***) *Philos. Transact.* v. 58. p. 81, 82.

(†) *Medicinal-Verk.* tilstånd för år 1769, p. 105.

(††) *Histoire naturelle de l'homme, considéré dans l'état de maladie, ou la medecine rendue à sa premiere simplicité.* Paris 1767, vol. 2.

siæ unciam ſi aquæ puræ Infundit, & ſpondet ſe pa-
roxysmum febris intermittētis hac doſi ſuſpendere
poſſe. P. FERMIN (*) multam fidem habet Quassiæ, ad
curandas febres intermittētes omnes, etiam ſumme
inveteratas, & ſtatuit Quassiā fortius omni Chinchinā
agere in humores; quamobrem decoctum Quassiæ ſva-
det in febribus intermittētib; remittētib; & con-
tinuis, exhibendum infantibus, æque bene ac adultis,
gravidisque; corticem radicis tamen ligno præfert. Plu-
res poſtea Quassiæ vim laudarunt, uſumque confirma-
runt in arthritide, hypochondriaci, podagra, leucor-
rhœa, morbisque ab acido & putredine, in ſudoribus
nocturnis phthiſicorum, in hydropē addito pulvere
Scillæ, atque demum in vertigine (**). Apud nos
Quassiæ lignum officinale eſt, & revera bonum ſtoma-
chicum tonicumque. Roborat, & non calefacit. Sæpius
vidi bonum effectum in arthritide; in febribus inter-
mittētib; sæpe feſellit. Hæmaturiam rebellem apud
nobilem matronam ope Quassiæ brevi curatam recor-
dor. Extractum commodius propinatur in ſormia pilulari
delicatioſioribus, quam Decoctum.

OBS. 4. Muſcas adeo obſtupescit infuſum Ligni
Quassiæ, ut mortuas crederes; brevi tamen ad ſe redeunt.

227. QUASSIA dioica. *Pharmacop. ſvec. p. 45.*

Evonymus fructu nigro tetragono. BARRER.

Æquin. p. 50.

Simaruba arbor. BANCROFT *Gvian. p. 49.* FER-
MIN *Surin. p. 215.*

Simarouba ou Bois amer. DES MARCH. *Vo-*
yag. t. 2. p. 125.

Simaruba Jussæi. LINN. *Mat. med. 535.*

Pharm. SIMAROUBÆ Cortex.

Z. 2

Lo-

(*) *L. cit.*

(**) cfr. *Berlinische Sammlungen, vol. 2. part. 2. p. 442.*

Locus. Guiana, ad ripas fluviorum. *Arbor.*

FORMA. Cortex coriaceus, tenax, flexibilis, superficie exteriore rubro-cinereus, scaber verrucis polymorphis & rugis transversalibus elevatis; superficie interiore pallida, ut & parenchymate vimineo.

PROPR. Odor nullus. Sapor amarus, subadstringens; *masficatus* minime solubilis, vix comminuitur.

VIRTUS: tonica, leviter adstringens, diuretica, stomachica.

USUS: Dysenteria, Lienteria, Tormina.

OBS. 1. *Infusum* aquos. tenue, colore Theæ, amarum; a vitr. martis non demutatur. *Decoctum* lacteum non fuit. *Extracti* aquosi unam quartam partem ponderis corticis largitur; spirituosi vero unam quadragesimam partem; *CARTHEUSER.* *Tinctura* spirituos. amara.

OBS. 2. Cortex desumitur in Guiana ex arbore 40 pedum altitudine, ramosa, intorta; cortice crasso, dilute brunneo; foliis alternis, petiolatis, ovali-oblongis, acutis, majusculis; floribus violaceo-albidis, odore ingrato; fructu nigro-rubicundo, tetragono, emetico-purgante. Cortex radice præstantior censetur cortice ramorum.

OBS. 3. In dysenteria, præmissis præmittendis, nempe evacuantibus necessariis, sæpe salutare cum effectu adhibetur cortex Simaroubæ, ut tonicum præstans & non stypticum, prout optime tradiderunt clar. viri *JUSSIEU*, *DEGNER*, *ROUPPE*, *GRASHUIS*, *SCHWENCKE*, *BOENNEKEN*.

OBS. 4. *Lignum* hujus arboris valde amarum est. In Cayenna radicem arboris cum cortice terunt in pulverem impalpabilem, cujus scrupul. i infundunt balneo cinerum per horas 12, in vasculo fistili, reiteran-

rando hanc dosin singulis 12 horis. Curat dysenterias bene. Agit sæpe emesi. DES MARCHAIS; LAVAL (*).

228. COPAIFERA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 557.

Mat. m. 513.

Copaiva officinalis. JACQU. *Hist.* 133. t. 86.

Copaiba. BARRER. *Æquin.* 40. *Pis. Brasl.* 56.

MARCGR. *Brasil.* 130.

Pbarm. COPAIVÆ Balsamum.

Locus. Brasilia, Cayenna; frequens ad oppidum

Tolu prope Carthagenam. JACQU. *Arbor.*

FORMA. Balsamum liquidum, consistentia olei olivarum, lutescens, limpidum.

PROPRIET. Odor fragrans, balsamicus, non ingratus. Sapor pingvis, amaricans, subgraviusculus, subaromaticus, resinofus, subinhærens. Chartæ illinitum se habet ut oleum, chartam diaphanam reddendo. Frigidum non accenditur balsamum Copaivæ ex admota flamma; sed in vase idoneo supra ignem excalescens, ebullit, fumat, admotaque flamma accenditur, flagrat: flamma vivida, fumo copioso, fuliginoso, aromatico, odore Copaivæ, consumitur, sed vas nigrum reddit cum splendore. Aquæ frigidaë guttatim immissum, vel supra superficiem aquæ extenditur, vel guttæ ejus sphericæ sub superficie aquæ hærent, quæ tandem super aquam se explicant. Vitro, in quo experimentum instituitur, conquassato, in guttas sphericas sub superficie aquæ resolvitur, sæpe magnas, quæ tamen sponte tandem rumpuntur, & supra aquam iterum se extendunt. Sub conquassatione lateribus vitri plurimum balsami adglutinetur, quod tandem defluit. Si cum aqua

Z 3

diu-

(*) *Voyage de la Louisiane*, p. 76.

diutius tritatur, solutionem lactescentem mentitur, quiete sponte separabilem, balsamo superficiem petente. Cum vitello ovi vel etiam Gummi arabico in aqua tritatum, mixturam emulsivam reddit, diutius persistentem. In oleis expressis & stillatis bene solvitur: solutione persistente, non tincta. Diutius digestum in spiritu vini rectificato, perfecte solvitur: tinctura odoris validi, grati. Destillatum cum aqua, primum dat aquam stillatitiam fragrantem, dein olei stillatitii limpidissimi largissimam copiam, remanente colophonio, inodoro. Sed si absque additione per se destillatur, primum, ut docet LEWIS, ascendit oleum lutescens, odore fragrantissimo Copaivæ, dein oleum saturatius tinctum, tandem oleum pulchre cæruleum, empyreumaticum, vix tamen ingratum. Si balsamum Copaivæ cum cineribus miscetur & ex retorta fortissimo igne destillatur, obtinetur oleum cæruleum, odore non ingrato, ut monet FR. WILH. HOPPE.

VIRTUS: balsamica, vulneraria, diuretica, sublexans.

USUS. Vulnera recentia, Gonorrhœa.

OBS. 1. Balsami Copaivæ libræ 3, per destillationem, quam instituimus, dederunt olei stillat. unc. 20, aquæ stillat. pro quantitate aquæ simplicis affusæ, & resinæ unc. 12; hinc unc. 14 decesserunt. *Aqua* hæc limpidissima erat instar aquæ, odore & sapore debilior balsami. *Oleum* still. limpidissimum, tenuissimum, sublutescens, odore Copaivæ, in oleum Terebinthinæ leviter incidente, sapore copaivæ pingvi, calidiusculo; quod, simulac rectificatum fuit, tanquam aqua limpidissima liquidum & pellucidum conspiciebatur, odore gratiore, sapore magis amaricante. *Resina* tenax, dum siccatur dura fit, colophonii instar, viridi-fusca, undi-

dique nitens, fragilis: fracturis planiusculis, odore debilissimo, sapore nullo. *Masticata* in ore emollitur, non solvitur, nec dentibus adhæret, sed cinerascit. Solvitur in oleo expresso & stillat., atque in spiritu vini, non autem in aqua.

OBS. 2. Balsamum Copaivæ colligitur in solo natali, perforando truncum arboris ad medullam, unde tantum balsami effluit, ut trihorii spatio 12 libræ obtineantur, uti refert PISO, vel etiam plus, prout statuit MARCGRAVIUS. Criterium boni & veri balsami copai-væ erit, ut docet *Anonymus* (*), in solo natali autopia, quod sit album & spissum, recens liquidius, antiquum spissius, consistentia mellis; si gutta una alterave aquæ frigidæ immittitur, vel fundum petit, vel in aqua sub superficie suspensa hæret, absque jactura figuræ sphericæ; sed si supernatat, & in superficie aquæ semet extendit gutta, vix verum est balsamum, sed adulteratum. Idem Auctor (**) balsamum copai-væ genuinum, ut summum vulnerarium, extollit; vult, ut vulneri recenti hoc balsamum calide immittatur, vulnusque dein linteo carpto impleatur, quo cesset hæmorrhagia; tum vulnus denuo mundari & de novo impleri balsamo debet, suprajecta fascia, & deinde relinqui, quoad consolidatum fuerit.

OBS. 3. Urinam amaram fieri ex sumto Balsamo Copaivæ, statuit FULLERUS.

OBS. 4. De balsamo Copaivæ egit FRID. WILH. HOPPE (***), & quidem bene, pulcherrimas de ipso observationes chemicas communicando, experimentis innixas, quæ legi merentur. Morbos recensuit, in quibus Balsamum Copaivæ valuit. Sed, ut fidelis fuit Auctor,

Z 4

fin-

(*) *Hist. naturelle du Cacao & du Sucre* p. 220.

(**) *L. c.*

(***) *Differt. de Balsamo Copaivæ* quæ recusa legitur in VALENTINI *Hist. simplicium*, p. 617.

sincere adduxit noxam ex abusu hujus balsami, quam experientia evictam habuerat. Sic largiori dosi & diutius assumtum, humores nimis exagitat & parit febres, hæmorrhagias, cephalalgias, dolores & ardores ventris, cordis palpirationes. In phthisi & ulcere renum facile ruffim exasperat, hæmoptysin & miætum cruentum sæpe infert, febremque lentam intendit. Nephriticis dolores & inflammationem renum adauget. In dysenteria balsamum Copaivæ, clysmatibus additum, ardores internos excitasse observavit Auctor, atque in miætu cruento nocuisse. Vulneribus & ulceribus, rite non deterfis, balsamum Copaivæ, extus applicitum, pariter nocuit, cicatricem intepestivam inducendo, atque sic ulcera sinuosa inferendo.

229. LEDUM palustre. LINN. *Sp. pl.* 561. *Mat. m.* 210. *Flor. Svec.* 352. *

Rosmarinum sylvestre. CAMER. *Epit.* 546.

Pbarm. ROSMARINI SYLVESTRIS Herba.

Locus. Europæ septentrionalis paludes uliginosæ. *Fruticulus.*

FORMA. *rec. Frutex* bipedalis, ramosus, cortice cinereo, in trunco minutim rugoso, in ramis læviusculo. *Rami* alterni. *Ramuli* tenaci tomentosi, ferruginei. *Folia* duntaxat in ramulis teneris, frequentia, sparsa, breviter petiolata, pollicaria, linearia, sempervirentia, obtusa, margine utrinque revoluta, supra lutescenti-viridia, sulco longitudinali, venulosa, subrugosa, lucidiuscula, subtus tomentosa, ferruginea, nervo longitudinali carinata; inferiora reflexa, superiora patentia. *Corymbus* terminalis, simplex, sessilis, villosus, ferrugineus, subglutinosus, erectus, breviusculus, convexus. *Pedunculi* filiformes, uniflori. *Bractææ* frequentes, ovato-oblongæ.
aca-

acutæ, concavæ, ferrugineæ, subtus villosæ, glutinosæ, supra glabræ, deciduæ. *CAL.* Perianth. inferum parvum, 1-phyllum, subtus villosum, glutinosum, obsoleto 5-lobum. *COR.* nivea. *Petala* 5, oblonga, obtusa, concava, sessilia, erecto-patentia. *STAM.* alba. *Fil.* 10, setacea, corolla longiora, erecta. *Anth.* ovata, obtusæ, erectæ. *PIST.* *Germen* superum, ovatum, obtusum, obsoleto quinquesulcatum, inferne glabrum, superne villosum. *Stylus* cylindricus, glaber, albus, longitudine staminum. *Stigma* obtusum, ferrugineum.

PROPR. rec. & ficc. Odor fragrans, aromaticus, subnarcoticus, cephalalgicus. *Sapor* aromaticus, leviter amaricans, odori congruens.

VIRTUS: anodyna, inebrians, phthiriaca, diuretica, sublaxans, resolvens.

USUS. Lepra nodulosa, Tinea, Tussis ferina, Scabies, Pediculi.

OBS. 1. *Infusum* aquos. rubrum, fragrans, graviusculum, sapore amaricante; vitr. martis nigrescit. Infusi guttæ 15, instillatæ aquæ puræ uncia 5, addito vitr. martis, colorem ferrugineum exhibuerunt.

OBS. 2. Cl. JOH. L. ODHÆLIUS (*) casum refert ancillæ, lepra nodulosa obsessæ, quæ ex infuso tenuiore herbæ Ledi (sc. herb. unc. 2 in aquæ calidæ libr. 4) tantum sensum profecit, ut demum nodi plerique leprosi resoluti fuerint. Sub illo temporis decursu ego in nosocomio sæpius vidi hanc ægram, & omnis spes fuit felicitis lepræ extirpationis, dum emaciata inopinanter exspiravit. Certe multum pollicetur Ledum in hac specie lepræ, quod quidem ulteriori experientiæ relinquitur. In tussi ferina infus. Ledi adhibent medi-

Z 5

di.

(*) K. Verensk. Acad. handl. vol. 35. p. 266. seq.

dici nostrates. Sæpius etiam adhibui ipse, sed pro certo dicere non possum, num opem tulerit huic tussis speciei. Vidi infantes, qui per plures septimanas infusum hoc hauserunt; sed curam persolverunt lacticiis, aër vernalis &c. emericis prægressis.

OBS. 3. De Ledo palustri scripsit J. P. WESTRING (*). Descriptionem dedit Ledi bene exararam. Experimenta instituit pharmaceutica cum herba Ledi. Sic *aqua still.* gratum præbet odorem, in aquam Rosarum incidentem. *Extr. aquos.* sapore est dulcescenti, mox amaro, postea styptico; *resinosum* vero valde amarum & stypticum. *Oleum empyreum.* odore est retro, consistentia crassi, picis liquidæ instar. *Spiritus per destensum* secundum saporem convenit cum Spiritu Tartari, odore empyreumatico. Hunc spiritum magnopere laudat ad enecandos Cimices; quippe quia illis inspersus subito eos enecat. Hinc eo magis singularis est observatio cl. J. O. HAGSTRÖM, qua statuit, apes ledum in deliciis habere, siquidem ex ejus floribus & mel & pollen pro cera conficienda colligunt. Expedire quoque, ait, alvearia cum herba Ledi fricare, ut apes lubentius ibi nidulentur.

230. ARBUTUS Uva ursi. LINN. *Sp. pl.* 566. *Mat. m.* 211. OEDER *Icon. t.* 33. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 9. MURRAY *monogr. p.* 1. *seq.*

Uva ursina. GIRARD. *monogr. p.* 1. *seq.*

Uva ursi. CLUS. *Hist. p.* 63.

Pharm. UVÆ URSI Folia.

Locus. Europa, Canada. *Fruticulus.*

FORMA. rec. Folia petiolata, semipollicaria, obovalia, obtusa, integerrima, utrinque glabra, lucidiuscula, supra rugosa, subtus venuloso-subrugosa: venulis semidiaphanis. PRO-

(*) *Dissert. de Ledo palustri*, præside von LINNÉ, Upsal. 1775.

PROPR. rec. & sicc. Odor nullus. Sapor stypticus.

VIRTUS: diuretica, tonica.

USUS. Calculus renalis.

OBS. 1. Infusum foliorum aquos. lutescens porus Theæ instar, stypticum; vitriolo martis subito nigrescit. Infusi saturati guttæ 3, instillatæ aquæ puræ unciæ ß, addito vitr. martis, colorem saturatum violaceum stiterunt. *Extractum* aquos. fusco-nigricans, odore mellis s. extr. Taraxaci, sapore amaro, adstringente. Sub inspissatione infusi in extractum, ferrea, qua agitur, spathula, nigra evadit. E. fol. arbuti unc. 4 obrinentur Extr. aquosi drachmæ 12; residuum dat Extr. spirituosum veri resinosi circiter scrup. 4; MURRAY.

OBS. 2. De Uva ursi bene scripserunt viri clariss. JOH. ANDR. MURRAY, Gotting. 1766, & MICH. GIRARDI, Parav. 1764 (*). CL. ANT. DE HAEN (*) Uvæ ursi efficaciam in mitigandis symptomatibus calculosis extollit. Certe Uva ursi revera præstans est in calculosis affectibus & ulceribus viarum urinariorum. Non solvit calculum, ut putat GIRARDI, sed sabulum & calculos renales minores pellit, illosque abire facit cum facilitate.

OBS. 3. In provincia imperii Russici Casanensi hæc planta ad coria perficienda utiliter adhibetur; PALLAS (**).

231. PYROLA rotundifolia. LINN. *Sp. pl.* 567.
Mat. m. 212.

Py-

(*) Quæ posterior in cel. SANDIFORT *Thesauro dissert. v.* 2. p. 455. recusa exstat.

(**) *Rat. med. part. 2. p. 159.* & in quibusdam hujus operis continuationibus.

(***) *Russische Reise, tom. 1. p. 11.*

Pyrola Limonium. *LOB. Hist.* 157.

Pharm. PYROLÆ Herba.

Locus. Europa, Virginia, in sylvis. *Perennis.*

FORMA. *rec. Radix* superne ramola. *Folia* longius petiolata, radicalia cuncta, sempervirentia, ovato-subrotunda, apice obtuso-rotundata, margine remote & minutim crenata: crenis obtuse tuberculatis; utrinque glabra, supra saturate viridia, venosa, lucidiuscula, subtus pallidiora, pollicaria vel paullo ultra, erecta. *Petiololi* triquetri, supra canaliculati. *Stipulae* membranaceae, ovaes, obtusae, ad basin petiolorum, e squamis gemmaceis persistentibus. *Scapus* erectus, foliis duplo longior, angulatus, albido-viridescens, nudus, adpersus squamis 2 vel 3, ovali-oblongis, acutiusculis, membranaceis, albis, remotis, glabris. *Racemus* terminalis, simplex, floribus sparsis, erectis, pedunculatis. *Bracteae* lineares, incarnatae, acutae, ad pedicellos solitariae, longitudine florum, nervosae. *CAL. Periantb.* 1-phyllum, pallide viridulum, glabrum, 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis, patentibus. *COROLLA* alba.

PROPR. rec. *Odor* nullus; *sapor* substypticus, amaricans. *Sicc.* consimilis.

VIRTUS: adstringens.

USUS.

OBS. Infusum aquos. rubescit potus. Theae instar, amaricat & substypticum est; vitr. martis nigrescit. Hujus infusi guttae 8, instillatae aquae unciae β, addito vitr. martis, colorem pulchrum saturate viridem monstrarunt.

232. *STYRAX* officinale. *LINN. Sp. pl.* 635. *Mat.* m. 227.

Sty.

Styrax folio mali cotonei. GARID. *Aix. t. 95.*

DUHAM. *Arbr. 2. p. 287.*

Styrax. CAMER. *Epit. 38.* DALECHAMP. *Hist.*

1. p. 115. MILL. *Figur. t. 260.*

Pharm. STORAX VULGARIS.

Locus. Europa australis, Oriens. *Arbor.*

FORMA. *Gummi-resina* in massa brunnea, subrubicunda, mollis, fragilis: fracturis facie glabæ turfaceæ densæ, undique repletis punctis albicantibus, micaceis, scintillantibus; inter digitos laxius fricata pulverulenta, digitis vero subacta in pastam concreescens.

PROPR. *Odor* fortis, fragrans, unctuosus. *Sapor* consimilis, resinofus, vix subamaricans; *massificata* primum pulverulenta, deinde in pastam subigitur, dentibus non adhærens, tandem in saliva solubilis: saliva lactescenti-rubescente. Accensa flagrat: flamma albido-lutescente, luminosa, valde fuliginosa, aromatica, atque consumitur, relicta favilla cinereâ. In igne clauso non funditur, verum liquefcit resinosa pars, exprimenda. Si Storax absque additione destillatur, surgit, ut observavit cl. SCHEEL, 1. paucillum humidi, cum nonnullis guttis olei lutei; 2. phlegma acidum, spiritui lignorum simile, & salis essentialis paucillo junctum, quod, cum Lithargyrio digestum, solutionem facit dulcem; 3. oleum spissum, quod in frigore butyraceum fit, instar axungix; 4. carbo remanet in fundo retortæ. Si oleum hoc butyraceum cum aqua coquitur, beneque repetitur elixiviatio, obtinetur *sal essent.* lutescens, quantitate scrup. 1 ex quavis uncia Storacis. Si Storax in aqua calida diutius maceratur, & dein destillatur, transcendit *aqua stillatitia* fragrans, opalescens, una cum paucil-

xilla portione *olei stillat.*, fragrantis, saturate rubri, diaphani; hocce sequitur aliud oleum fusco-nigricans, spissius, satis copiosum, pariter fragrans. Storax solvitur maximam partem in spiritu vini, remanentibus sordibus tantulaque portione gummosi. In oleo expresso non solvitur, nec tingit oleum; neque etiam in oleo stillatio solvitur, verum tingit oleum colore aureo.

VIRTUS: subanodyna, balsamica, digestiva, pectoralis.

USUS. Vulnera, Suffumigia.

OBS. 1. *Infusum* aquos. Storacis, in balneo paratum, lutescens, fragrans, odore Storacis, sapore debili consimili, vix amaricante; ex solutione vitrioli in aqua destillata turbidum fit, præcipitatur.

OBS. 2. Storax vulgaris calefacta & sacculo inclusa, preloque iam calido, ut ex aqua adpersa fere fremat, subjecta, *resinam* dat *expressam*, puram, fuscam, fragrantem, Storacis odore, sc. resinæ unc. 2 ꝑ ex Storacis libr. 1. Hæc resina sub expressione liquefacta provenit, aqua vero frigida excepta mox solidescit, & in frigore fragilis evadit; in temperie vero caloris ultra gradum 16. in thermom. Syecico sponte mollescit, confluit in formam picis liquidæ spissioris, plastica fit & tenax; ubi vero duriuscula est, & inter digitos tractata emollitur, adglutinetur, in fila ductilis. Resina hæc, in aqua pura lora, gummosi quid immixti non præbet; etenim aqua lavacri immutata persistit, sapore debili Storacis, odore empyreumatico, & alcohole vini non præcipitatur. Solvitur resina hæc in spiritu vini: tinctura lutescente, odore & sapore storacis debili, aqua pura diluta opalescente.

OBS. 3.

OBS. 3. *Sal essentielle* dat Storax, eodem modo ac G. Benzoë, sed in triplo minore quantitate. Extrahitur eadem encheiresi ac de Benzoë suo loco dicitur, scilicet sublimatione, elixivatione cum aqua pura, & decoctione cum aqua calcis. Hoc sal, ex aqua calcis *præcipitatum*, viridi-cinereum est, instar Talci viridis pulverati, particulis micaceis splendens, odore Storacis debiliore, sapore calidiusculo, subacuto, acidulo, aromate Storacis debiliore, in aqua solubile; hujus enim salis gr. 5 in aquæ frigidæ unc. 1 s̄ optime solvebantur. Sal vero storacis, *per sublimationem* paratum, albidius erat, magis splendens, facie amalgamatis speculorum, ad tactum molle & pingviusculum, fere ut Talcum.

ORDO DIGYNIA.

233. SAXIFRAGA granulata. LINN. *Sp. pl.* 576.
Mat. m. 215.

Saxifraga alba. BLACKW. *Herb. t.* 56. DODON.
Pempt. 313.

Saxifraga alba chelidonides. LOBEL. *Hist* 335;

Saxifraga IV. CAMER. *Epit.* 719.

Pharm. SAXIFRAGÆ ALBÆ Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in apricis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix subrotunda, magnitudine circiter fructus Cerasi, bulbosa, radici annotinæ emortuæ imposita, constans *bulbis* aggregatis, subrotundis, inæqualibus, albicantibus, apice lanatis, magnitudine seminis cannabini, quandoque etiam Pisi; singulo bulbo vestito vaginis 5 vel 6, membranaceis, imbricatis, quarum intimæ tenuis-

nuiffimæ, & conflato ex bulbulis circiter 10, hemisphæricis, conniventibus, lævibus, nitidis, incarnatis, margine ciliatis, extimis paullo majoribus, *parencymate* farinaceo-succulento, molli. *Fibræ* radicis setaceæ, sparsæ, inter bulbos descendentes. *Caulis* spithamæus, erectus, teres, parce ramosus sive subdivisus, pilosus. *Rami* alterni, simplices, cauli conformes. *Folia* alterna, subcarnosa, pubescentia; radicalia & inferiora caulis longius petiolata, reniformia, obtusâ, inciso-lobata; caulina superiora cuneiformia, lobata; ramea linearia, integerrima, obtusiuscula. *Petioles* teretes, pilosi, supra sulcati, basi vaginati: vagina plana, margine undique tenui, ciliato-lanato. *Panicula* terminalis, pilosa. *Flores* pedunculati, albi. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, turbinatum, piloso-viscidum, viride, 5-fidum: laciniis lanceolatis, obtusis, erectis. *COR.* alba. *Petala* 5, cuneiformia, obtusa, erecto-patentia, sessilia, calyce duplo longiora, alba, basi striis tribus luteis, trinervia: nervis exterioribus bifidis. *STAM. Fil.* 10, subulata, albida, corolla breviora, inæqualia tempore. *Anth.* ovatæ, didymæ, obtusæ, erectæ, latere utrinque dehiscentes, unde fine antheleos tetragonæ apparent. *PIST. Germen* inferum, rostro supero lutescente, desinente in *Stylos* 2, crassos, extus convexos, latere interiore canaliculatos, glabros, longitudine staminum. *Stigm.* patrififormia, obtusa, conniventia.

PROPR. Radix ficc. masticata friabilis, primum insipida, deinde amaricans; *recens* styptico-amara; *herba* rec. odor nullus; *sapor* herbaceus, obscure acidulculus; *masticatur* saliva viridescente.

VIRTUS:

USUS.

OBS;

OBS. *Infusum radiceis* aquos. rubicundum, primo subdulcescens, dein amarum; cum vitriolo martis fuscescit. *Decoctum* radiceis rubrum, intense amarum; vitr. martis valde fuscescit. *Infus. comæ florum* luteum velut potus Theæ, sapore herbaceo, amaricante; cum vitr. martis subito nigrescit; hujus infusi guttæ 20, aquæ puræ unciaë ꝑ instillatæ, addito vitr. martis, colorem rubrum exhibuerunt.

234. SAPONARIA officinalis. LINN. *Sp. pl.* 584.

Mat. m. 214. OEDER *Icon. t.* 543.

Lychnis, quæ Saponaria vulgo. ZANNICH. *Venez. t.* 285.

Saponaria vulgaris. BLACKW. *Herb. t.* 113. CAMER. *Epit.* 152. DOD. *Pempt.* 179. LOB. *Hist.* 170. *Pharm. SAPONARIÆ* Radix, Herba.

Locus. Europa media, Virginia. *Perennis.*

FORMA. rec. *Radix* cylindrica, longissime descendens, bi-vel tripedalis, crassitie pennæ cygneæ, sæpe digiti minoris, geniculata, superne ramosa: ramis ad genicula brachiatim oppositis; fibris filiformibus prope ramos. *Gemmae* vivaces ad genicula inferiora, quæ tandem in ramos excrescunt. Tota radix *cortice* tecta est extus rubicundo, crassiusculo, facile separabili, latere interiore albido. *Parenchyma* album, firmum, masticatum fibrosum, post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, cincto annulo albido, substriato. *Caulis* pedalis vel ultra, teres, erectus, geniculatus, internodiis inferioribus utrinque compressis; superioribus rotundato-tetragonis; scabridus, simplex, superne ramosus. *Rami* brachiatim oppositi, simplices, patentes, pubescenti-scabridi. *Folia* ad genicula brachiatim opposita, brevius petiolata, ovato-lanceolata, a-

cuta, glabra, trinervia, parcius venoso-lineata, margine scabrida, patentia. *Petioli* breviusculi, lati, trinervii, connati. *Stipulae* nullae; verum margo e petiolis connatis utrinque ad genicula, minutim ciliatus. *Corymbus* florum terminalis, foliosus, ramis oppositis, breviter trichotomus. *Pedunculi* breves. *Bracteae* lanceolatae s. lineares, acutae, ad pedunculos, oppositae. *Flores* cernui, intermediis priores. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, tubulatum, pallidum, pubescenti-scabridum, basi infima intrusa, apice 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis, erectis. *COR.* alba. *Petala* 5, cuneiformia, obtuso-rotundata, patentia; unguibus quadrangularibus, dilute viridescens, longitudine calycis. *Nectarium*: mucrones gemini, parvi, albi, ad basin laminae petali. *STAM. Fil.* 10, subulata, alba, unguibus corollae paullo longiora, erecta. *Anth.* trigonae, incumbentes. *PIST. Germen* cylindricum, glabrum. *Styli* 2, subulati, albi, staminibus paullo longiores. *Stigm.* truncata.

PROPR. Radic. rec. odor debilis; *sicc.* nullus. *Sapor* leniter amaricans; *masticata* subglutinosa sentitur. *Herbae* recent. odor debilis; *sapor* amaricans.

VIRTUS: saponacea, detergens.

USUS. Rheumatismus, Arthritis, Icterus.

OBS. 1. Infusum aquos. *herbae* sicc. infusi Theae colorem refert, sapore herbaceo; cum vitr. martis subito nigro-viridescens. *Infus. aquos. Radicis* sicc. pallidum, turbidiusculum, odore decocti Hordei, sapore primum hordeaceo-dulcescente, dein amaricante; a virriolo martis non demutatur. *Decoctum herbae* siccatæ amaricans, non bene spumescens; recentis vero, scilicet e caulibus & foliis concisis, satis bene spumescens.

De-

Decoct. radicis sic. seu rec. turbidiusculum, subbrunneum, odore & sapore infusi. Hoc decoctum, virgulæ ope agitatum, maxime spumescit, exacte ut solutio Saponis veri: spuma alba, persistente, non tamen lubrica, uti e sapone, sed rigidiuscula.

OBS. 2. Experimentum cum decocto Saponariæ institui, lintea eodem, loco Saponis, lavando & dealbando, quod quidem bene successit; namque solvit & detergit hoc lavacrum sorditiem pingvem, ut lintea insudata, maculas oleosas, butyraceas, seu ex animali pingvedine ortas; vascula insuper, oleo expresso s. stillatio contaminata, brevi hoc decocto mundavi. At colores non delet; quare nec lintea, maculis pulicum conspurcata, bene cum Saponaria dealbantur. Perinde erit, si radix recens seu ficcata decoquatur; decoctum enim æque spumescens & detergens fit, Perinde etiam erit, quænam aquæ species sumatur, putealis, lacustris, seu fontana. Nec facultatem spumescendi tollunt salia media, acetum vini, alcalina adjecta. Spuma tamen citius extinguitur ex addito Sale Tartari.

OBS. 3. Ex dictis patet, radicem Saponariæ verum esse Saponem, quod imprimis evincitur ex decocto spumescente, & facultate detergente maculas pingves. Sed sapo hic vegetabilis est, & ab artificiali longe diversus; etenim alcalinus non est, verum acidus. Acidis non destruitur, uti Saponem alcalini, & serico eundem crepitum imponit Saponaria, si in ejus decocto coquitur, ac omnia acida præstant. Ex hac facultate saponacea virtus medica radicis elucet; hinc Radix Saponariæ præstantissimum diluens in pisanis; hinc in arthritide, cura mercuriali &c. nullum aptiorem potum novi.

OBS. 4. Quandoquidem radix profunde in terram descendit, geniculaque inferiora gemmas vivaces protrudunt, quæ ex imo surgere possunt, non mirandum est, hanc plantam, semel in hortos introductam, diffi-

cillime extirpari posse, atque adeo hortis magis, quam vel Triticum repens, molestant esse.

235. DIANTHUS Caryophyllus. LINN. *Sp. pl.* 587. *Mat. m.* 213.

Caryophyllus. LOBEL. *Hist.* 241. MERIAN. *Eruc. ort.* p. 17. t. 50.

Caryophyllus ruber. BLACKW. *Herb. t.* 85.

Pharm. TUNICÆ Flores.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Perennis.*

FORMA. rec. Flores terminales, subcorymbosi, pedunculati. *Bractææ* oppositæ, ovatæ, acutæ, marginibus inferne conniventibus, calyci subjectæ. *CAL. Periantb.* cylindricum, longum, pollicare, utrinque striatum, glabrum, basi cinctum *squamis* 4, subæqualibus, ovatis, acutis, margine tenuioribus, oppositis, arcte imbricatis; apice 5-fidum: laciniis ovato-acutis, concaviusculis, erectis. *COR.* rubra, pentapetala: unguibus albis, longitudine calycis, obverse ensiformibus; carina latere interiore sulcata; Limbo plano: laminis obovatis, obtuso-rotundatis, grosse ferratis. *STAM.* alba. *Filam.* 10, subulata, longitudine ungvium, apice purpureæ. *Anth.* cordato-sagittatæ, obtusæ, erectæ. *PIST. Germen* superum, ovato-oblongum, inferne pallidum, subangulatum, superne viride, quadrifidum, obtusum. *Styli* 2, subulati, purpurei, latere interiore sulcati, corolla paullo longiores. *Stigm.* obtusa, longitudinaliter pubescentia, revoluta.

PROPR. rec. Odor gratus, caryophyllæus; ficc. nullus. Sapor ungvium recent. dulcis; laminarum vero amaricans, leniter stypticus.

VIR.

VIRTUS: leniter adstringens.

USUS.

OBS. *Infusum* aquosum petalorum recent. fragrans, colore diluto; siccatorum vero pulchre rubro-purpureum, odore debili, sapore amaricante; *Vitr. martis* addito statim nigrescit; infusi hujus guttæ 20, aquæ puræ unc. ʒ. instillatæ, adjecto *vitr. martis*, colorem viridem effecerunt. Cum *Spiritu vitrioli* color sanguineus fit. Flores recentes, caute destillati, *aquam stillat.* suaveolentem, sed, ut observat cl. LEWIS, nullum oleum stillat., quamvis in magna copia destillati fuerint. *Extractum* aquosum odorem levissimum, resinofum, gratissimum spirat; LEWIS.

ORDO

PENTAGYNIA.

236. SEDUM Telephium. LINN. *Sp. pl.* 616. *Mat. m.* 217.

Telephium primum. DOD. *Pempt.* 130.

Pharm. TELEPHII Herba virens.

Locus. Europæ colles sicci. *Perenne.*

FORMA. rec. *Caules* plures ex una radice, spithamæi, inferne subprocumbentes, teretes, glabri, rubro-purpureascentes, adspersi punctis elevatis, simplices, rarius ramosi: ramis alternis. *Folia* frequentia, carnosa, sessilia, opposita, plana, ovata, obtusa, inæqualiter serrata, pollicaria, utrinque glabra. *Corymbus* terminalis, compositus, sessilis, subfoliosus, erectus. *Bracteæ* ovato-lanceolatæ, acutæ, ad divisiones pedunculorum solitariae, longitudine pedicellorum. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, 5-partitum: laciniis lanceolatis, acutis, erectis. *COR.* sordide albida, calyce duplo longior. *Petala* 5, sessilia,

A a 3

ova-

ovato-lanceolata, concava, inferne in tubum convergentia, superne patentia, apice calloso-obtusâ. *STAM. Fil.* 10, subulata, longitudine corollæ, albida, erecta; 5 receptaculo, 5 verò petalis inserta. *Anth.* cordatæ, obtusæ, subdidymæ, glabræ. *PIST. Germ.* 5, albida, glabra, oblonga, subtriquetra, dorso convexo-gibbosa, utrinque attenuata. *Styli* subulati, longitudine staminum. *Stigm.* simplicia.

PROPR. rec. Odor debilis; Sapor nullus; planta pæne insipida. *Masticata* folia tenerrima, subsuccosa, lubrica sentiuntur, saliva viridescente.

VIRTUS: refrigerans, antiscorbutica.

USUS. Clavus pedis.

OBS. 1. *Infusum* folior. recent. aquos. acidulatum, limpidum, aqueum, sublutescens; ex vitr. marris debilius fusco-viridescens.

OBS. 2. Folia recentia leniter contusa, atque aceto vini immissa, tum clavis applicata, dumque siccaverint renovata, multum levaminis afferunt. Sub hac applicatione albescit clavus, insensibilis fit, sæpeque disperet.

237. *SEDUM* Anacampseros. *LINN. Sp. pl.* 616.
Telephium VI. Cepæa Pancii. *CLUS. Hist.* 2.
p. 67.

Telephium tertium. *DOD. Pempt.* 130.

Telephium minus sempervirens. *LOB. Hist.* 212.

Tripmadame vulgo.

Culinis. *ANACAMPSEROTIS* Herba virens.

Locus. Colitur in hortis. *Perenne.*

FORMA. rec. *Caules* plures ex una radice, procumbentes, teretes, viridescentes, glabri, dodrantales, foliosi, simplicissimi. *Folia* frequen-
tia;

tia, sparsa, carnosa, sessilia, adnata: squama obtusa, libera; ovato-oblonga, subcuneiformia, obtusa, vix pollicaria. *Corymbus* terminalis, compositus, fastigiatus, glaber, rore glauco, convexus, subtus foliosus: foliis cuneiformibus, minutim ferrulatis, in ramis & ramulis corymbi, solitariis, corymbo brevioribus. *Bractea* subulatae s. setaceae, ad pedunculos. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, glabrum, glaucum, 5-partitum: laciniis lanceolatis, acutis, convexis, erectis. *COR. Petala* 5, ovato-oblonga, acutiuscula, sessilia, calyci concolora, glauca, erecto-patentia. *STAM. Fil.* 10, subulata, longitudine corollae; quorum 5 peralis inserta, erecta. *Anth.* ovatae, obtusae, didymae. *PIST. Germ.* 5, viridia, subtrigona, dorso gibba, scabra, utrinque acuminata, in orbem disposita. *Styli* subulati, longitudine staminum. *Stigm.* acuta, incurvata.

PROPR. rec. Odor rancidus; sapor aquoso-acidulus.

VIRTUS: refrigerans, antiscorbutica.

USUS: culinaris.

OBS. Folia recentia cruda esitantur, in satura herbaria, Lactucæ immixta.

238. SEDUM acre. LINN. *Sp. pl.* 619. *Mat. m.* 218.

Sedum minimum. BLACKW. *Herb. t.* 232.

Illecebra, sive Sempervivum tertium. DOD.

Pempt. 129.

Pharm. SEDI MINORIS Herba.

Locus. Europæ campi & montes siccissimi.

Perenne.

FORMA. rec. Radix filiformis, descendens, breviuscula. Caulis filiformis, vix digitalis, bassi repens, ramosus, dein erectus, teres, glaber,

pallidus, succulentus, undique imbricatus: *Foliis* ovatis, obtusis, carnosiss, supra planiusculis, subtus convexo-gibbis, sessilibus, erectis, subpunctatis, minutim subrugosis; interioribus emarçidis. *Cyma* parva, terminalis, 5-flora, floribus sessilibus & pedunculatis. *Pedunculi* foliosi. *CAL. Perianth.* pentaphyllum: foliolis caulinis similibus. *COR.* stellata, lutea: *petalis* 5, lanceolatis, acutis, patentibus, subtus carinatis, supra concaviusculis. *STAM. Fil.* 10, subulata, longitudine vix corollæ, patentia. *Anth.* reniformes, compressiusculæ. *PIST.* lutea. *Germ.* 5, glabra, conica, divergentia. *Styli* subulati, longitudine fere staminum. *Stigm.* simplicia.

PROPR. rec. Odor debilis; *sapor* herbaceus, acris; planta *masficata* mordet in faucibus.

VIRTUS: rec. emetica, purgans, diuretica, depurans, antiscorbutica; *sicc.* longe mitior, fere effœta.

USUS. Scorbutus frigidus.

OBS. *Succus* expressus emeticus & fere drasticus est; agit violenter, si cochlear unum alterumve detur. *Infusum* aquos. luteum, a potu Theæ non abludens, odore nullo, sapore acriusculo, nauseoso; vitriolo maris adjecto color nil mutatur.

239. OXALIS Acetosella. LINN. *Sp. pl.* 620. *Mat. m.* 216.

Tritolium acetosum. DOD. *Pempt.* 568.

Lujula. BLACKW. *Herb. t.* 308.

Alleluja. FRANC. *Acetof. p.* 24. *t.* 1.

Pharm. ACETOSELLÆ Herba recens; Sal
essentiale.

Locus. Europa borealis, in sylvis. *Perennis.*

FOR-

FORMA. *rec.* *Radix* horizontalis, albida, repens, filiformis, ramosa, instructa *bulbulis* alternis, remotis, carnosis, ovato-gibbis, concaviusculis, glabris; apice terminata propaginibus, bulbulis consimilibus, imbricatis, viridibus, ciliatis. *Folia* 3 vel 4, radicalia, petiolata, ternata: foliolis obcordatis: sinu subtus recurvo; patentibus s. reflexis, glabriusculis, sed pube sparsa notatis, ciliatis, luteo-viridescentibus. *Petioli* semidigitales, teretes, minutim pubescentes, nudi, erecti, pallidi. *Pedunculus* unus vel alter, radicalis, teres, pubescens, foliis longior, erectus, nudus, uniflorus, in medio geniculatus. *Bractea*: squama univalvis, concava, amplexicaulis, biangulata, obtusa, villosa, ad geniculum pedunculi, altero latere hians. *Flos* nutans. **CAL.** *Perianth.* 1-phyllum, pubescens, 5-partitum: laciniiis ovato-oblongis, obtusis, ciliatis, erectis. **COR.** *Petala* 5, tenera, cuneiformia, retusa, alba venis purpureis, calyce duplo longiora, erecto-patentia, basi macula lutescente, ungibus minutis. **STAM.** *Fil.* 10, subulata, alba, erecta, corolla breviora; quorum 5 longiora; 5 exteriora duplo breviora. *Anth.* subrotundæ, trigonæ. **PIST.** *Germ.* superum, subrotundum, angulatum. *Styli* 5, subulati, erecti, albi, longitudine staminum. *Stigm.* incrassata, obtusa.

PROPRIET. *rec.* herbæ: *Odor* nullus; *sapor* grate dulcescenti-acidus; *masticata* dentes sensibiles facit. *Sicc.* debilissime acidulata. *Radix* recens dulcescenti-styptica est.

VIRTUS: refrigerans.

USUS. Febres phlogisticæ, biliosæ, putridæ.

OBS. 1. *Infusum* aquos. herbæ siccatæ coloratum ut potus Theæ, grate & leniter acidulatum; cum vi-

triolo martis rubro - purpurascens. *Succus expressus* grate acidus, defæcatus & lege artis tractatus dat *Salis essentialis* unc. 3 vel 4 ex herbæ recentis libris 20. Residuum post crystallisationem salis adhuc acidum est, licet crystallos non deponat.

OBS. 2. *Sal Acetofellæ* intensius acidum, fusco-viridescens est, crystallis aggregatis, utrinque planis, cuneatis, obrusis, parallelis; si vero l. a. purificetur, albedo-cinereascens fit: crystallis aggregatis, acinaciformibus, dorso incrassato, acie tenuiore, convexiusculo. Sic variant crystalli hujus salis pro diversa puritate; variant etiam inter se forma lamellari, rhombea, apice truncato vel obliquo. Hoc Sal Acetofellæ, pari modo ac Cremor Tartari, sal alcalinum fixum vegetabile continet; hinc salis medii species est, sed acido suprasaturati. Solvitur in aqua pura, paullo largiori quantitate, quam cremor Tartari. Sed quando in aqua vulgari solvitur, solutio communiter deponit terram quandam ad fundum vasis, quæ originem debet terræ calcareæ ipsius aquæ, hoc acido saturatæ, unde selenitidis species nascitur, in aqua difficillime solubilis. Sal Acetofellæ, quod ab exteris ad nos fertur, sæpe adulteratum deprehenditur. Occurrit quoddam Sal Acetofellæ in officinis nostris crystallis parviusculis, valde acidis, quod in aqua facile solvitur & lintea corrodit. Hujus salis quantitatem congruam destillavit cl. SCHEELE, ex retorta vitrea, valido igne; quo facto verum spiritum vitrioli ascendisse observavit, invenitque residuum in retorta verum esse Tartarum vitriolatum (*). Inde sequitur, falsum hoc Sal Acetofellæ nihil aliud fuisse, quam Tartarum vitriolatum, cum acido vitrioli suprasaturatum. Ceterum SCHEELE deinde solvi fecit Tartarum vitriolatum vulgarem in Spiritu Vi-

(*) C. W. SCHEELE in *Litteris*.

Vitrioli, hancque solutionem crystallisari, unde crystallos obrinuit intense acidas, facile in aqua solubiles, & sal acetosellæ supposititio exaëte similes. Itaque expedit probare sal acetosellæ, quando largior ejus quantitas coëmenda est. Probaturo vero pari modo ac sal essentielle Tartari, affundendo nimirum acetum Lithargyrii, unde albescet solutio genuini salis aquosa, tum etiam addendo Spiritum Nitri, unde debet mox clarescere. Porro debet Sal Acetosellæ verum, spathulæ ferreæ candenti immissum, fundi, ebullire, odorem vix sensibilem spargere, sed relinquere in spathula sal alcalinum fixum, albicans, in quo nulla vestigia Tartari vitriolati appareant.

OBS. 3. De hac planta satis bene scripsit Jo. Francus (*). Describit febrem malignam petechialem, a. 1702 Ulmæ grassantem, cum ejus decursu. Svadet emetica, alexipharmaca, potum frigidum cum Spiritu vitrioli acidularum, herbam Acetosellæ, & abstinentiam a venæsectione; quæ omnia plurimis casibus clinicis illustrat. Adhibet Acetosellam in conferva, decocto, aqua stillatitia & syrupo. Ex allatis casibus concludit, Acetosellam appetitum restaurare, vomitum consopire, alvum stringere, sitim sedare, oris amaritiem tollere, cordis vires reparare, anginamque abigere. Idem liber prodiiit etiam sub alio titulo (**).

CLAS-

(*) De vera herba antiquorum Acetosella, ejusdemque virtute contra febres malignas, petechiales & ipsam pestem. Aug. Vindel. 1717.

(**) Herba Alleluja botanice considerata &c. Ulmæ 1709.

CLASSIS XI. DODECANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

240. **A**SARUM europæum. LINN. *Sp. pl.* 633.
Mat. m. 219. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 9. OEDER *Icon. t.* 633.

Afarum. MILL. *Figur. t.* 53. *f.* 1. BLACKW.
Herb. 383. LOBEL. *Hist.* 328. CAMER. *Epit.*
19. DOD. *Pempt.* 354.

Pharm. ASARI Radix, Folia.

Locus. Europa, in nemoribus. *Perenne.*

FORMA. Radix repens, filiformis, tetragona, geniculata, brunneo-cinerea. *Vaginæ* radicales obovatæ, concavæ, obtusæ, minutim ciliatæ, imbricatæ. *Folia* radicalia, longius petiolata, reniformia, obtuso-rotundata, vix pollicaria, venosa, utrique pubescentia, præcipue venis, erecta.

PROPRIET. *sicc. radic.* Odor fortis, fere Valerianæ, sed magis nauseosus; *sapor* aromatico-gravis, acris, in Ipecacuanham incidens, sed magis aromaticus, minus amaricans; *masficata* in lingua & faucibus leniter mordet, subnauseosa. *Herbæ* odor nullus; *sapor* subaromaticus, nauseosus, acriusculus; *masficata* leniter mordet in faucibus; *recentia* folia acriora.

VIR.

VIRTUS: emetica, purgans (dosis scrup. i ad drachm. §), errhina, diaphoretica, diuretica, emmenagoga.

USUS. Febres intermittentes, biliosæ, Hydrops.

OBS. 1. *Infusum radice* aquos. rubicundum, debiliter fragrans, nauseosum, subaromaticum; vitriolo martis fuscescit; *Herbæ* saturate rubrum, sapore subacriusculo; vitriolo martis nigro-fuscescit.

OBS. 2. Radix Asari emeticum fuit Medicorum ante inventam Ipecacuanham. Hæc radix in forma pulveris emetica est; decoctione vis emetica vel mitigatur, vel perit, uti in Ipecacuanha; hinc pulvis præstabilior decocto vel extracto. Radix itemque folia inter pulverandum sternutationem movent.

241. WINTERANIA Canella. LINN. *Sp. pl.* 636.

Mat. m. 196.

Canella foliis oblongis obtusis nitidis, racemis terminalibus. BROWN. *Jam.* 275. t. 27, f. 3.

Castia lignea Jamaicensis, Laureolæ foliis subcinereis, cortice Piperis modo acri. PLUK. *Almag.* 89. t. 81. f. 1.

Arbor baccifera laurifolia aromatica, fructu viridi calyculato racemoso. CATESB. *Carol.* 2. p. 50. t. 50.

Laurus Winterania. TREW. *Nov. act. pb. med. A. N. C. v.* 2. p. 391. *

Vinterani cortex. CLUS. *Exot.* 75.

Pbarm. WINTERANI (*Canellæ albæ*) Cortex.

Locus. Jamaica, insulæ Bahamenses, Florida. Arbor.

FORMA. *sicc.* Cortex undique albidus, in cylindrum convolutus, crassitie lineæ, fragilis, late-

tere interiore glabriusculo, exteriori sublutefcente, subrugoso.

PROPR. Odor fragrans, aromaticus; *sapor* calidus, aromaticus, acriusculus, amaricans; *ma-*
sticatus subfriabilis inter dentes, fauces & lin-
gvam calefaciens.

VIRTUS: calefaciens, stomachica.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* aquos. lutescens, aromaticum; sapore aromatico, amaricante; vitriolo martis color nil demutatur. *Decoctum* cerevisiam tenuiorem referens, amarum, minus aromaticum; vitriolo martis pariter immutatum. *Aqua still.* fragrans. *Oleum stillat.*, ut refert cl. LEWIS, spissum, obscure luteum; odore subgrato.

OBS. 2. Plurimi Auctores corticem Winteranum a Canella alba distinguunt; mihi vero alius cortex winteranus, quam hic, ignotus est.

242. PORTULACA oleracea. LINN. *Sp. pl.* 638.
Mat. m. 260.

Portulaca domestica. LOB. *Icon.* 388. *Hist.* 210.

Portulaca sativa. DOD. *Pempt.* 650.

Portulaca indica. RUMPH. *Amb.* 5. p. 268.

Portulaca. BLACKW. *Herb.* t. 287.

Kara-tsjira. RHEED. *Malab.* 10. p. 71. t. 36.

Culinis PORTULACÆ Herba virens.

Locus. India, Noveboracum, insula Ascensionis, Japonia. Conferitur ubique in Europa. *Annua.*

FORMA. rec. Radix fibrosa. Caulis erectus, teres, glaber, lævis, nitidiusculus, inferne sanguineus, superne viridescens, utrinque brachiatim compressus, striis parallelis, ramosus, diffusus. *Rami* brachiatim oppositi, cauli conformes; in-

inferiores procumbentes, superiores patuli, ramulis suboppositis, sæpe alternis, erectis. *Folia* pollicaria, opposita, subsessilia, carnosa, cuneiformia, integerrima, erecta, utrinque glabra, nitidiuscula, supra viridia, subtus micantia, glaciei similia, instructa punctulis approximatis, excavatis, costa micante, basi elevata, versus apicem folii evanescente. *Flores* plures terminales, congesti, sessiles, inaperti, virides, cincti foliis quaternis, rameis similibus. *Bractææ* diphyllæ, membranaceæ, teneræ, ovato-acutæ, concavæ, oppositæ, subæquales, calyci subjectæ, illoque breviores. *CAL. Perianth.* superum, diphyllum: foliolis navicularibus, carinatis, subæqualibus, se invicem excipientibus. *COR. Petala* 5, tenera, viridescencia, sessilia, ovalia, retusa cum mucrone reflexo, erecta, conniventia, intra calycem inclusa. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, circiter 20, subulata, corolla breviora. *Anth.* cordato-didymæ, erectæ. *PIST. Germen* inferum. *Styl.* cylindricus, staminibus paullo brevior. *Stigm.* 5, subulata, minutim pubescentia, longitudine styli, subconvoluta. *Capsula* ovato-oblonga, acutiuscula, viridis, circumscissâ, unilocularis. *Semina* plurima, intra capsulam pedicellata, reniformi-suborbiculata, nigricantia, compressiuscula, itriis & punctulis elevatis rugosa.

PROPR. rec. Odor nullus; *sapor* herbaceo-aqueus; *massicata* folia cruda tenera, vix acidula, saliva viridescente; *costa* tenera, subacidulata; sed caules costæ magis aciduli.

VIRTUS: refrigerans, antiscorbutica.

USUS: culinaris; Ardor viscerum.

OBS. 1. *Infusum* aquos. herbæ recentis purpureascens, odore debili, sapore Portulacæ; viir. martis nequicquam demutatur.

OBS. 2.

OBS. 2. Folia recentia cum summitatibus caulium Portulacæ in culinis fervide infunduntur aquæ; tum per cribellum ab aqua bene liberata, frixantur & maccantur in butyro, dum penitus mollescant, addito Saccharo, & vino, si placeat; tandem parantur cum cremore lactis s. vitellis ovorum. Condiuntur etiam caules crudi cum aceto, sale, pipere & foliis lauri, atque ita per hiemem servantur.

243. **LYTHRUM** Salicaria. LINN. *Sp. pl.* 640. SCHWENCK. *Gewass.* 143. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Pseudolysimachium purpureum alterum. DODON. *Pempt.* 86.

Salicaria vulgaris purpurea. ZANNICH. *Venez.* t. 158.

Pbarm. **SALICARIÆ** Herba.

Locus. Europa, ad ripas fluviorum. *Perenne.*

FORMA. rec. Caulis bipedalis, erectus, inferne glaber, tetragonus, superne pubescens, pentagonus: angulis acutis, membranaceis, scabris; ramosus. *Rami* superiores sparsi; inferiores oppositi, tetragoni, scabri, minutim pubescentes, erecti, breviusculi, frequentes. *Folia* sessilia, amplexicaulia, lanceolata, acuta, tripollicaria, supra glabra, subtus minutim pubescentia, scabriuscula, venosa, margine scabra, patentia; inferiora opposita, superiora sparsa; ramea opposita. *Spicæ* terminales, sessiles, cylindricæ, e glomeribus florum compositæ: conglomeribus sparsis, remotiusculis, circiter octofloris, bractea fulcitis; terminalis spica duplo major, prior. *Bractea* glomerum solitaria, ovata, longius acuta, subtus villosa, calycibus longiores, subpurpureæ; florum lineari-subulata, parviuscula. *CAL. Per.* tu.

tubulatum, turbinato-cylindricum, striatum, hirsutum: ore truncato, 12-fido: laciniis purpurascens; quarum 6 alternæ subulatæ, hirsutæ, erectæ; 6 aliæ alternæ parvæ, ovato-acutiusculæ, inflexæ, concavæ, apice minutim barbatae. *COR.* purpurea. *Petala* 6, cuneiformi-oblonga, obtuso-rotundata, erecta, calyce longiora, margini calycis intra lacinias calycis longiores inserta, patentia. Petala ante eruptionem calycis tubo intrusa sunt & recondita; hinc postmodum erumpunt, & quasi e calyce extrahuntur. *STAM. Fil.* 12, subulata, albida, calycis parieti intra tubum inserta; quorum 6 longiora, tubo calycis paullo longiora; 6 breviora, intra tubum recondita. *Anth.* ovata, lutea, incumbentes. *PIST. Germen* superum, ovatum, acutum, utrinque sulcatum, glabrum, viridescens. • *Stylus* cylindricus, albus, corolla vix longior. *Stigma* capitatum, exsertum. Anthesis incidit sub prima eruptione petalorum.

PROPR. rec. Odor nullus. Sapor herbaceus; masticata folia recentia lubrica sentiuntur.

VIRTUS: adstringens.

USUS. Diarrhoea.

OBS. Salicariam laudat cl. DE HAEN (*) in diarrhoeis & dysenteriiis, a laxitate ortis, annosis & protractis; quod confirmat cl. B. R. HAST (**). Agit ut stypticum mite; quamobrem, ubi tale indicatur, bona esse potest.

B b

OR-

(*) *Rat. medendi*, part. 4. p. 195.

(**) *Berättelse om Medicin, verkets tilstånd*, 1769. p. 282.

ORDO
DIGYNIA.

244. AGRIMONIA Eupatoria. LINN. *Sp. pl.* 643.

Mat. m. 221. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Aigremoine. BULLIARD *Flor. parif. t.* 1.

Agrimonia officinarum. ZANNICH. *Venez. t.*

254. BLACKW. *Herb. t.* 21.

Agrimonia sive Eupatorium. DOD. *Pempt.* 28.

Eupatorium. CAMER. *Epit.* 756.

Pharm. AGRIMONIÆ Herba.

Locus. Europa, Virginia, in pratis apricis, Japonia. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix subcylindrica, ramosa, descendens, rubra, squamis nigricantibus obsessa. *Caulis* pedalis vel ultra, erectus, teres, simplex vel subramosus, hirsutus. *Folia* alterna, petiolata, cum impari pinnata, 4-vel 5-juga: pinnis oppositis, plano-patentibus, sessilibus, ovali-oblongis, acutiusculis, pollicaribus, supra viridibus, lineatis, adspersis atomis elevatis, pubescentibus, subtus cinereis, hirsutis, venis suboppositis, margine inciso-ferratis: ferraturis ciliatis, suberectis. Pinnæ aliæ parvæ, pariter ciliatæ, inter singulum par pinnarum majorum, sessiles, inæquales; quarum majores suboppositæ, ovatæ, inciso-ferratæ; minores parvæ, ovatæ, integerrimæ, alternæ. *Petioli* subtus convexi, supra concavo-canaliculati; quorum inferiores longiores, basi vaginati. *Stipulae* 2, oppositæ, ciliatæ, hirtæ; inferiorum petiolorum integræ, lanceolatæ, acutæ; superiorum vero majusculæ, amplexicaules, patentes, undique incisæ. *Spica* terminalis, cylindrica, elongata, hirsuta, floribus breviter pedicellatis. *Bractea* parviusculæ,

læ, hirsutæ, palmato-trifidæ, in singulo pedicello tres, quarum inferior major, superiores 2 oppositæ, paullo minores. *CAL. Periantb.* 1-phyllum, tubo ovato-turbinato, hirsuto; apice undique armatum aristis subulatis, viridibus, erectis, uncinatis; 5-fidum: laciniis ovato-acutis, concavis, trinerviis, patentibus, viridescentibus. *COR. Pet.* 5, lutea, sessilia, obovalia, obtusa, venosa, calyce triplo longiora, plano-potentia. *STAM. Fil.* 11, subulata, lutescentia, corolla paullo breviora, potenti-erecta, germiini supra calycem inserta. *Anth.* ovata, margine utrinque dehiscente. *PIST. Germ.* inferum, intra tubum calycis; supra calycem vero convexum. *Styli* 2, subulati, erecti, staminibus paullo breviores. *Stigm.* obtuso-marginata. *Capf.* turbinata, striato-angulata, superne cincta aristis uncinatis, apice coronata calycis laciniis conniventibus; unilocularis. *Sem.* 2, subrotunda, glabra.

PROPR. rec. Odor debilius aromaticus; sapor subaromaticus, herbaceus. *Sicc. odor* vix ullus, sapor subaromaticus, leviter stypticus.

VIRTUS : adstringens, tonica, vulneraria.

USUS.

OBS. Infusum aquosum lutescens, potum Theæ referens, herbaceo-stypticum; vitr. martis subito nigrescit. Destillatione, ut tradit LEWIS, *oleum stillat.* dat, odore herbæ.

ORDO

TRIGYNIA.

245. RESEDA Luteola. LINN. *Sp. pl.* 643. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

B b 2

Lu-

Luteola. BLACKW. *Herb. t. 283.* LOBEL. *Hist.*
190.

Lutum herba. DOD. *Pempt. 81.*

Pharm. LUTEOLÆ Herba.

Locus. Europa, ad vias & pagos. *Biennis.*

Conferitur solo arenoso in Europa calidior;
in frigidioribus regionibus raro adeo
rite maturefcit, ut tinctoribus fatisfiat.

FORMA. *Caulis* erectus, teres, striato-angulatus, glaber, pedalis vel ultra, inferne ramosus. *Rami* sparsi, erecti, simplices, virgati. *Folia* frequentia, sparsa, glabra, lineari-lanceolata, acuta, integra, inferne attenuata, sessilia: marginibus in caulem decurrentibus; infima petiolata. *Racemi* florum terminales, cylindrici, elongati, graciles, nudi, erecti. *Flores* breviter pedicellati, viridescentes. *Bractæ* solitariae ad pedicellos, ovatae, terminatae apice subulato, elongato. *Pistilla* 3.

PROPR. Odor & sapor nauseosi.

VIRTUS.

USUS: tinctorius.

OBS. *Infusum* aquosum luteum, clarum, odore & sapore herbae; vitriolo martis nigrescit.

246. EUPHORBIA officinarum. LINN. *Sp. pl. 647.*

Mat. m. 154.

Euphorbium Cerei effigie, caulibus crassioribus, spinis validioribus armatum. COMMEL.

Hort. 1. p. 21. t. 11. SEB. *Thes. 1. p. 29. t. 19. f. 2.*

Pharm. EUPHORBII Gummi.

Locus Africa. *Perennis, perennans, suffruticosa, arborefcens.*

FOR-

FORMA. *Gummi-resina* in lachrymis s. frutulis subrotundis vel oblongiusculis, sæpe subramosis, perforatis, sordide citrino-rufescens, facie fere ceræ flavæ, non splendens, leviuscula, magnitudine circiter seminis Pisi vel supra, fragilis, friabilis.

PROPR. *Odor* debilis, vix ullus. *Sapor* primum nullus, deinde valde punctorius, calidus, nauseosus, inhærens; *masticata* hæc G. resina inter dentes friabilis, solvitur in ore, lingvam & fauces pungit uti mille acus, fere ut radix Ari, sed fervida insimul sentitur, & diutissime inhæret, quamvis fauces aqua frigida sæpius eluantur. Ignis flammæ admota, accenditur, flagrat: flamma lucida, fumante, fuliginosa. Sub deflagratione vix destillat, & accensa flagrat pertinaciter. Solvitur partim in aqua, partim in spiritu vini; pars gummosa fere æqualis est resinosa. *Tinctura* spirituosa acerrima; aquosa vero longe mitior.

VIRTUS: purgans, drastringa, inflammans, sternutatoria, errhina.

USUS. Caries ossium, Equorum scabies s. vulnera.

OBS. 1. Ob vim summe corrosivam & inflammantem, nunquam interne tuto datur.

OBS. 2. Planta hæc aphylla, spinosa, succo lacteo turgida est, quæ, lacerata, lac fundit, quod in Gummi Euphorbii concrevit. Hæc gummi-resina communiter circum spinas plantæ se figit & adhæret, unde lachrymæ ex deciduis spinis perforatæ; & cum spinæ plantæ geminæ sint, communissime biperforatæ sunt.

OBS. 3. Inter pulverandum hæcce Gummi-resina irritat in naso & sternutationem movet.

247. EUPHORBIA Lathyris. LINN. *Sp. pl.* 655.*Mat. m.* 256.Lathyris. CAMER. *Epit.* 968. DOD. *Pempt.* 371.*Pbarm.* CATAPUTIÆ MINORIS Semina.*Locus.* Europa australis. *Biennis.*

FORMA. Capsula subrotundo-triquetra, undique rugosa, fusco-cinereascens, sexvalvis, trilocularis. *Semina* tria, ovata, utrinque obtusa, undique rugosa, magnitudine semin. cannabis; latere altero longitudinaliter sulcata, altera extremitate truncata cum acumine, cui insidet orbiculus niveus, convexiusculus, margine crenatus. *Parencyma* est nucleus albus, oleosus, intra testam tenuem, fragilem.

PROPR. Odor nullus. Sapor vix ullus; *maficati* seminum nucleis teneri sunt, postea acres, linguam & fauces rodunt, inhaerent.

VIRTUS: purgans, drastica.*USUS.*248. EUPHORBIA helioscopia. LINN. *Sp. pl.* 658.Tithymalus helioscopius. PARK. *Theatr.* 189.BAUH. *Hist.* 3. p. 663. LOB. *Hist.* 192.*Pbarm.* ESULÆ Herba.*Locus.* Europa, ubique in cultis. *Annua.*

FORMA. rec. Radix filiformis, descendens, simplex, flexuosa. Caulis spithameus, erectus, teres, glaber, laevis, basi ramosus: ramis oppositis, patentibus. Folia alterna, cuneiformia, retusa, inferne angustata, subsessilia, utrinque glabra, serrata, subpollicaria, patentia. Umbella terminalis, glabra, composita; *universalis* 5-fida, patens, flosculo centrali solitario, subsessili, posteriore; *partialis* 3-fida, pilosa, flosculo centrali

li solitario, subsessili, priore; *propria* triflora, intermedio priore. *Involucr. univ.* 5-phyllum, sessile, plano-patens: foliis obovatis, obtuso-rotundatis, retusis, serratis, æqualibus, caulinis majoribus; *partiale* triphyllum: foliolis ovalibus, obtuso-rotundatis, serratis; binis æqualibus, tertio duplo minore; *proprium* pariter 3-phyllum, partiali conforme, paullo minus. *CAL. Periantb.* turbinatum, glabrum, truncatum. *COR. Petala* 4, parva, peltata, ovalia, plana, rubicunda, pedicellata, margini calycis inserta, erecta, æqualia. *STAM. Filam.* plurima subulata, intra calycem, calyce longiora. *Anth.* subrotundæ, luteæ, didymæ, utrinque sulcatæ, exsertæ. *PIST. Germen* pedunculatum, nutans, glabrum, viridescens, ovatum, trigonum: angulis rotundatis, sulcatis. *Styl.* tripartitus, laciniis cylindricis, bifidis. *Stigm.* 6, simplicia.

PROPR. rec. Odor debilis, herbaceus. *Sapor* acris. Tota planta lactescens: *lacte* albo, e corticali parte.

VIRTUS: purgans, drastringa, rubefaciens.

USUS: Tinea, Verrucæ.

OBS. Perinde fere fuerit, quamnam species Euphorbiæ excitetur. Apud nos in Svecia Helioscopia vulgarissima, quare Pharmacopæi illam quærunt; alii sumunt Euphorbiam palustrem, alii aliam speciem vulgarem. Omnes Euphorbiæ in eo conveniunt, ut sint valde acres; hinc caute cum illis agendum, si interne propinare velis; etenim sæpe purgant violentissime, sursum & deorsum, atque identidem intestina inflammant.

ORDO

DODECAGYNIA.

249. SEMPERVIVUM tectorum. LINN. *Sp. pl.*
664. *Mut. m.* 222. OED. *Icon. t.* 601.

Sempervivum majus alterum f. Jovis barba.

DOD. *Pempt.* 127.

Pharm. SEMPERVIVI Herba virens.

Locus. Europa, in tectis, *Perenne.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, descendens, apice ramosa, sursum incrassato-clavata. Folia omnia radicalia, in formam Rosæ plenæ disposita, sessilia, cuneiformia, plusquam pollicaria, carnosa, crassa, supra plana, subtus convexiuscula, utrinque glabra, dilute viridescencia, inferne albida, margine ciliata, superne fusca, acuminata, erecta; exteriora majora, interiora sensim minora. Propagines longius petiolatæ, globosæ, magnitudine ovi columbini vel ultra, strobiliformes, imbricatæ foliis erectis. Petioli propaginum cylindrici, teretes, ferruginei, lanuginosi, longius exporrecti, nudi, e basi radice, prope folia, exeuntes.

PROPR. rec. Odor debilis; sapor subsalsus; *massicata* folia recentia valde succosa, subsalsa, leniter styptica.

VIRTUS: refrigerans, detergens,

USUS. Aphthæ, Ambusta, Ulcera serpentia, Clavus pedis.

OBS. 1. Folia recentia incisa Succum expressum copiosum dant, aqueum, albidum, opalescentem, sapore styptico, subsalfo, vitr. martis subito nigrescentem.

OBS. 2. Ad clavos pedis eodem modo adhibentur folia recentia, ac de Sedo Telephio dictum est. Agunt etiam modo consimili.

CLAS-

CLASSIS XII. ICOSANDRIA.

ORDO MONOGYNIA.

250. **P**HILADELPHUS coronarius. LINN. *Sp.*

pl. 671. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Frutex coronarius. CLUS. *Hist.* 1. p. 55.

Pbarm. PHILADELPHI Flores.

Locus. Colitur ubique in hortis. *Frutex.*

FORMA. rec. Racemi florum in ramulis terminales, pedunculati, 5-vel 6-flori, erecti, nudi, parcius pubescentes, secundi. *Foliola* 2 tenella, ad basin racemi, opposita. *Pedunc.* breves, oppositi, albidii. *Bractæ* lineari-subulatae, oppositæ, ad pedunculos, ciliatæ, longit. pedunc. *CAL.* *Per.* 1-phyllum, turbinatum, album, glabrum, 4-fidum: laciniis ovatis, acutis, venosis, erectis, vix ciliatis. *COR.* alba, magnitudine floris cerasi: *Petalis* 4, ovatis, obtusis, sessilibus, calyce duplo longioribus, erectis, obsolete venosis. *STAM. Fil.* plurima, subulata, alba, erecta, corolla breviora. *Anth.* luteæ, subtrigonæ, obtusæ, erectæ. *PIST.* *Germen* inferum. *Stylus* cylindricus, albus, 4-fidus, erectus, longitudine fere staminum. *Stigm.* 4, planiuscula, oblonga, patentia.

PROPR. rec. Odor fragrantissimus, gratus, in odorem fructus Fragariæ incidens. *Sapor* dulcescens, fructum Cucumeris melonis referens, gratus. *Siccati* flores fere inodori.

VIRTUS.

USUS.

B b 5

• OBS:

OBS. Flores Philadelphi neque in officinas, nec culinas, adhuc introducti sunt. Meretur sane experiri, annon odor suaviss, perinde ac cum floribus Jasmini fit, captari posset. Sola infusione florum in oleo expresso res non procedit; nullum enim odorem oleo communicant, sive loco frigido, seu in sole collocati fuerint. Mucorem facile contrahit in superficie, & oleum rancidum evadit, unde fœtor turpis. Id vero infusum oleosum, quod cum oleo calido paratum fuit, odorem florum obscure retulit, non tamen gratum.

251. MYRTUS communis. LINN. *Sp. pl.* 673.

Mat. m. 224.

Myrtus vulgaris minor. DUHAM. *Arbr. p.* 44.
t. 11.

Pharm. MYRTI Folia, Baccæ.

Locus. Europa australis. *Arbor.*

FORMA. *rec.* Folia ovato-lanceolata, petiolata, acuta, sempervirentia, utrinque glabra, minutim rugosa, venis alternis, subpollicaribus. Baccæ magnitudine feminis Pisi, ovales, rugosæ, primum virides, demum nigrescentes, terminatæ umbilico quadrifido: laciniis ovato-acutis, inflexis; triloculares. *Semina* auricularia, in singulo loculamento solitaria.

PROPR. *folior. succ.* Odor debilis; *sapor* gratus, aromaticus, debilior; *rec. odor* fragrans; *svaveolens*; *sapor* aromaticus, gratus, substypticus, tandem amaricans. *Baccar. odor* fragrans; *sapor* aromaticus, calidus, leviter stypticus, gratus.

VIRTUS: adstringens, tonica, corroborans.

USUS.

OBS. I. *Infusum* foliorum Myrti rubro-lutescens, odore debiliore, sapore aromatico; vitriolo martis ni-

grefcit; hujus infusi guttæ 8, instillatæ aquæ puræ unc. ʒ, addito vitr. martis, colorem pulchre violaceum stiterunt. *Decoctum* aquosum rubro-lutescens, aromaticum, amaricans. *Aqua still.* foliorum fragrans, gratissima, in Gallia sub nomine *Eau d'ange* cognita, cum qua manus lavant mulieres lautiores; GEOFFROY. *Oleum stillat.* foliorum leviter viridescens, gratum. Ex folior. libris 10 olei still. drachm. 1 accepit cl. BAUMÉ.

OBS. 2. *Baccæ* veteribus culinares fuerunt, ante cognitum Piper, pro condimento cibi; PLINIUS. Postea vero, quamvis Piper in culinas Romanas introductum fuerit, culinares tamen remanserunt hæ baccæ, uti patet ex APICIO COELIO. *Folia* incolæ Illyriæ in usum coriarii adhibent; BELLONIUS.

252. MYRTUS Caryophyllata. LINN. *Sp. pl.* 675.

Mat. m. 226. JACQU. *Observ.* 2. p. 1. *

Caryophyllus aromaticus Ind. occid., foliis & fructu rotundis. PLUK. *Almag.* t. 155. f. 3.

Pbarm. CASSIÆ, CARYOPHYLLATÆ
Cortex.

Locus. Cuba, Gviana. *Arbor.*

FORMA. Cortex in segmentis linearibus, pollicaribus, concavis vel convolutis, lineæ dimidiæ crassitie, fragilis, extus cinereus, intus fusco-purpureus.

PROPR. Odor fragrans, caryophyllæus; *maticatus* linguam & fauces calefacit aromate suo.

VIRTUS: calefaciens, stomachica, tonica, stimulans.

USUS: culinaris.

OBS. *Infusum* aquos. pulchre rubicundum, odore & sapore corticis; vitr. martis nigro-fuscescit. *Aqua stillat.* fragrans. *Oleum stillat.* parcum, simile oleo stil-

stillatiō Caryophyllorum; LEWIS; sed CARTHEUSER ex integra libra corticis parum vel nihil olei accepit. *Tinctura* spirituosa magis odorata & sapore magis acuto, quam infusum aquosum. *Extractum* spirituos. acre; aquos. vero fere iners, non aromaticum.

253. MYRTUS Pimenta. LINN. *Sp. pl.* 676. *Mat. med.* 225.

Myrtus arborea aromatica, foliis Laurinis. SLOAN. *Hist.* 2. p. 76. t. 191. f. 1.

Bay berry tree. HUGH. *Barbad.* p. 145. t. 10.*

Piper Jamaicense. BLACKW. *Herb.* t. 355.

Caryophyllus aromaticus americanus Lauri acuminatis foliis, fructu orbiculari. PLUK. *Alm.* 88. t. 155. f. 4.

Pbarm. & Culinis PIPER JAMAICENSE.

Locus. Jamaica. *Arbor.*

FORMA. sicc. *Baccæ* magnitudine sem. Pisi, inæquales magnitudine, subrotundæ, minutim rugosæ, cinereæ, fuscescentes, umbilico prominente, quadrifido, sæpius obsoleto, biloculares. *Semina* in singulo loculamento solitaria, subrotunda, compressiuscula, rugosa, fusca, lucidiuscula.

PROPR. *Odor* aromaticus, fragrans, gratus. *Sapor* gratus, leniter stypticus, aromaticus, calidus, Pipere mitior.

VIRTUS: calefaciens, stomachica.

USUS: culinaris.

OBS: 1. *Infusum* aquos. rubicundum, aromaticum odore & sapore; vitriolo martis derepente nigrescit. Hujus infusi guttæ 20, instillatæ aquæ puræ unciaë ʒ, addito vitr. martis, colorem viridescentem exhibuerunt. *Aqua still.* fragrans, aromatica, grata. *Oleum stillat.* rubro-brunneum, odore fragrante, sapore acer-

cerrimo Piperis jamaicensis, in aqua subsidens. Ex Piperis Jamaic. libris 2 olei still drachmam 1 obtinuit cl. FRED. ZIERVOGEL. *Extractum* aquos. penitus iners est; spirituosum vero aromaticum.

OBS. 2. Barbari americani hoc Pipere abuti videntur, nihil fere comedentes, nisi Pipere hoc sit conditum (*). In nostris culinis jamdiu increbuit hæc condimenti species. Ubi aromaticum quoddam indicatur, medici hocce Piper frequenter præscribunt.

254. PUNICA Granatum. LINN. *Sp. pl.* 676. *Mat.* m. 223. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 2. TREW. *Ebret. t.* 71 & 72. MILL. *Figur. t.* 213. f. 1. 2.

Punica quæ malum Granatum fert. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 194. t. 44.

Granata Punica mala. BLACKW. *Herb. t.* 97. & 145.

Malus Granata. LUDW. *Edyp. p.* 7. t. 13.

Granaat boom. CAUSE *Hoven.* 10. t. 8.

Punica malus. DALECH. *Hist.* 1. p. 303. BAUH. *Hist.* 1. p. 76. CAMER. *Epit.* 130. 131. DOD. *Pempt.* 782.

Malum punicum. JOS. PUTI *Comm. Bonon.* vol. 3. p. 39. t. 1-5.

Pbarm. GRANATI Malum (*Malicorii*) Cortex, Semina.

— BALAUSTIORUM flores.

Locus. Europa australis, Florida, Oriens. *Arbor.*

FORMA. Flores pleni: *CAL.* Perianth. monophyllum, campanulatum, glabrum, coriaceum, 5-fidum: laciniis lanceolatis, acutis. *COR.* ru-

(*) *Histoire nat. du Cacao & du Sucre p.* 135.

rubra, polypetala. semierupta. *Pomum* magnitudine fere pugni, subglobosum, ab apice ad basin usque compressiusculum, apice umbilicatum: umbilico prominente, tubuloso, intus vestito staminibus emarcidis; undique obductum *Cortice* coriaceo, firmo, rigido, crassitie lineæ unius, olivaceo, subrugoso, lucidiusculo; 9-loculare: loculamentis subbilocularibus, retertis *feminibus* plurimis, oblongis, albidis, acutis, hinc convexiusculis, inde angulatis, gibbis, arillatis: arillo crasso, angulato, succoso: succo rubro.

PROPR. Corticis: odor vix ullus; *sapor* intensius stypticus. *Pulpæ* feminum: odor debilis, subvinosus; *sapor* gratus, acidulus, leniter stypticus; *masticata* hæc pulpa succola, inter dentes substridula. *Florum* siccat. odor vix ullus; *sapor* stypticus; *masticati* salivam rubro-violaceo tingunt.

VIRTUS corticis: validius adstringens, coarctans; *florum*: paullo mitior; *pulpæ* refrigerans, restriciens.

USUS: *cort.* externus, Laxitas uvulæ, Procidencia intestini.

OBS. 1. Infusum corticis aquos. saturate rubrum, spissum, glutinosum, sapore vitriolico, styptico; cum alcohole vini in gelatinam pulchre rubram coagulatur; cum vitr. martis subito nigrescit & valde glutinosum fit. Hujus infusi gutta unica, aquæ puræ unc. ꝑ instillata, addito vitr. martis, colorem stitit saturate cæruleum, pulchrum; guttæ vero binæ colorem in atramentum dilutius verterunt. *Petalorum* infusum, absque calycibus, rubro-kermesinum, stypticum; cum vitr. martis nigrescit; hujus infusi gutta una, cum vitriolo martis & aquæ unc. ꝑ, colorem pulchre cæruleum saphirinum exhibuerunt; guttæ vero binæ colorem saturatum fecerunt. *Seminum* infusum aquos. luteum, sub-

subamaricans; vitr. martis fuscescit. *Succus* pomi ruber ex addito vitr. martis nigrescit, si verocum aqua pura diluitur, violacea fit mixtura.

OBS. 2. De Malo punica egit J. C. WEISSIUS (*).

255. PRUNUS Laurocerasus. LINN. *Sp. pl.* 678.

Mat. m. 228.

Laurocerasus. CLUS. *Hist.* 1. p. 4. DUHAM.

Arbr. 1. p. 346. t. 133.

Pharm. LAUROCERASI Folia.

Locus. Trapezunt; colitur ubique in Europa.

Arbor.

FORMA. rec. Folia alterna, breviter petiolata, coriacea, sempervirentia, ovali-oblonga, spithamæa, apice acuta, margine acute serrata, utrinque glabra, supra lucida, nervis obliquis, suboppositis. *Petioli* teretes, superne sulcati.

PROPR. rec. Odor vix ullus. Sapor validus, substypticus, amaricans, amygdalarum amararum, verum fortior.

VIRTUS: narcotica, majori dosi venenata (præsertim feris); antispasmodica, diuretica.

USUS.

OBS 1. Aroma sapidum in foliis Laurocerasi collocavit natura, quod in aliis speciebus hujus ordinis naturalis in nucleis fructus communiter deprehenditur. Infusione s. destillatione extrahitur, & cum aqua, & cum spiritu vini. Si sæpius cohobetur, fortissimum fit & venenatum hominibus atque brutis. *Olei stillat.* tantulum dant hæc folia. *Aqua stillat.* foliorum recentium sapore foliorum, leviter opalescens, sed probe colata limpidissima fit, uti aqua pura. *Infusum* fol. rec. lutescens, vitr. martis nigrescit.

OBS 2.

(*) *Dissert. academ. quæ in VALENTINI Historia Simplic. p. 652. recula invenitur.*

OBS. 2. Vis feris deleteria aquæ hujus stillatiæ experimentis cl. virorum extra dubium posita est. Etenim canes enecat, dosi drachm. 2, una. ꝑ vel unc. 1, sive ore deglutita, sive in anum vel ventriculum perforatum, ope syringæ, injecta fuerit, & quidem agit emesi, diuresi, & purgatione alvi, excitans convulsiones epilepticas cum subsequente morte. Etiam hominibus aliisque animalibus funesta, dosi majori. Aquæ still. libr. 1, equo data, illum non movit, sed libr. 3, simul & semel propinata, illum enecarunt. Agit in nervos præcipue, occidit absque inflammatione vel exco-riatione partium, venas omnes, præsertim abdominales, sanguine turgidas faciens, arterias vero vacuas; F. MADDEN & MORTIMER (*); BR. LANGRISH (**). Plures insuper noxiam & deleteriam vim Laurocerasi probarunt, ut VATERUS, STENZELIUS, DUHAMEL. Sed dosi parca non videtur nocere; quod confirmat quotidiana experientia in culinis Gallicis, ubi folia Laurocerasi saporis gratia cibis absque noxa immiscentur. Neque feris insalubris ipsa aqua still. dosi restricta; guttas enim paucas aquæ Laurocerasi cani cuidam per tempus aliquod quotidie dedit cel. DUHAMEL, unde appetitus melior, & canis cæpit pingvescere. Sed dum LANGRISH a parca dosi incepit aquam Laurocerasi cani cuidam dare, dilutam cum aqua pura vel lacte, sensimque adscendit usque ad unc. 4 vel 5, canis tandem emaciatus fuit; verumtamen pristinam sanitatem recuperavit, relicta aqua Laurocerasi. Folia Laurocerasi deglutita mitius agunt, quam aqua still., & non necarunt, quamvis a drachma 2 ad unc. 3 cani quotidie data fuerint; illum solummodo emaciarunt. Ex hisce mos coquorum, folia Laurocerasi cibis immiscere, explicari potest. Cum lacte cocta folia saporem amy-

myg-

(*) *Philos. transact.* N:o 418 p 84, & N:o 420. p. 163.

(**) *Experiences de médecine sur des animaux*, p. 54. seq.

mygdalarum dulcium illi impertiunt. In medicinam Lauroceratum inferre cœpit *Anonymus* (*). Dedit aquæ Laurocerasi guttas 30-60 ter quaterve de die, & potentissimam ei adscripsit vim ad viscidum tenax resolvendum. Infusum foliorum in obstructione hepatis egregios effectus præstitisse dicit, & cataplasma e foliis & farina in tumoribus scirrhis utile deprehendit.

256. PRUNUS Padus. LINN. *Sp. pl.* 677. OEDER

Icon. t. 205.

Culinis PADI Baccæ.

Locus. Europæ. *Arbor.*

FORMA. rec. *Drupa* pedunculata, parviuscula, magnitudine seminis Fisi, nigra, undique glabra, nitida, apice instructa puncto parvo, vix elevato, umbilici loco, basi impressa, pedunculi apice explanato, ciliato, parviusculo, drupæ adpresso, impressioni drupæ respondente. *Parenchyma* pulposo-succulentum, nigro-fuscum. *Nux* ovata, majuscula respectu drupæ, utrinque grossius rugoso-reticulata; *nucleo* ovato, acuminato, amygdalino.

PROPR. rec. *Odor* nullus. *Sapor* acidulo-substypticus. *Drupæ masticatæ* salivam fusco tingunt. *Nuclei* sapore Laurocerasi sunt.

VIRTUS: refrigerans.

USUS: culinaris.

OBS. I. Baccæ, recentes seu siccatae, cum nucleis contunduntur, atque vino albo frigide infunduntur, unde præstantissimum fit vinum, Cerasorum vino sapidius. Baccæ, l. a. fermentatae, spiritum ardentem, pariter ut omnes fructus maturi, largiuntur. E bacc. ma-

C c

tur.

(*) *Practical essays on medical subjects.* Lond. 1773.

tur. congiis 12 Spiritus ardentis cong. 1 & libr. 1 accepit cl. FR. J. VON AKEN.

OBS. 2. *Cortex* ramorum nondum in officinis receptus, sed videtur odor ejus fragrans, in Ribes nigrum incidens, & sapor amarus, substypicus, amygdalas amaras referens, aliquid polliceri, quod tempus monstrabit. *Decoctum* corticis, hieme collecti, rubrum, odore corticis & sapore intensius amaro; vitr. martis subito nigrescit. Hujus decocti guttæ 12, infusillatæ aquæ puræ unciaß, addito vitr. martis, colorem reddiderunt fusco-viridem. Hinc liquet, corticem hunc vi quadam adstringente operari.

257. PRUNUS Cerasus. LINN. *Sp. pl.* 679. *Mat. m.* 233.

Karlsboom. CAUSE Hoven. 13. t. 6.

α). Cerasus vulgaris fructu rotundo. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 172.

Cerasus sativa fructu rotundo rubro & acido. DUHAM. *Arbr.* 1. p. 148. t. 56.

Cerasus fructu acido serotino succi sanguinei. TOURNEF. *Instit.* 625.

Cerasus acidissima sanguineo succo. BAUH. *Pin.* 450. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 5.

Pharm. CERASORUM RUBRORUM Fructus, Nuclei, Gummi.

β). Cerasus sativus fructu subrotundo, magno, e rubro nigricante, acido. DUHAM. *Arb.* 1. p. 192. t. 14.

Pharm. CERASORUM NIGRORUM Folia, Fructus.

γ). Cerasus vulgaris fructu rotundo parvo, atro-rubente, subacri & subamaro, serotino. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 189.

Cu-

Cultis CERASORUM AUTUMNALIUM
Fructus.

Locus. Colitur ubique in hortis, locis elevatis. *Arbor.*

FORMA. rec. (ceras. nigr.) *Folia* alterna, in ramulo anni currentis, petiolata, ovata, terminata apice attenuato, obtusiusculo, bipollicaria, margine serrata; serraturis inæqualibus, obtusis cum tuberculo parvo, fusco; 2 inferioribus oppositis, glandulosis; utrinque minutim rugosa, venulosa, glabra, nitidiuscula, supra obscure viridia, subtus pallidiora, nervosa: nervis a rachi obliquis, alternis. *Petioli* foliis breviores, teretes, superne canaliculati. *Pedunculi* pollice longiores, teretes, glabri, superne incrassati, apice terminati margine truncato, plano, drupæ adpresso; solitarii, sæpe gemini, e gemma ramuli annotini. *Drupæ* pendulæ, subrotundæ, pondere circiter drachmæ 1, apice obtuso-rotundato, depressiusculo hilo pusillo notatæ, basi concavæ, undique læves, nitidæ, atomis adpersæ, nigræ; *parenchymate* carnosio-succulento, venoso, tenerimo, succo sanguineo. *Nux* subrotunda, vix rugosa, ossea, altero margine acuto, altero vero incrassato, gibbo, angulis tribus obsolete, basi cicatrifata. *Nucleus* albus, amygdalinus, ovatus, acutus, striatus. Variant fructus Cerasi diverse, colore nimirum, sapore, magnitudine, &c.

PROPR. rec. Folior. odor debilis; *sapor* herbaceo-cerasinus, vix amaricans; *masticata* glutinosa, lubrica, saliva viridescente. *Fructuum:* odor nullus; *sapor* magis vel minus acidulus, pro ingenio cujusque varietatis; ex his Cerasi autumnales subamari, substyptici sentiuntur. *Nucleor.* proprietas fere amygdalarum amararum.

VIRTUS: *Frukt.* refrigerans; *Nucleor.* diuretica.

USUS: culinaris, Diæta antifebrilis.

OBS. 1. *Infusum* aquos. foliorum potus Theæ colore, odore & sapore cerasino; vitr. martis subito nigrescit. Hujus infusi guttæ 100, instillatæ aquæ puræ unc. ʒ, addito vitr. martis, colorem viridem exhibuerunt. *Aqua still. fruct.* Cerasorum, quæ in officinis prostat, prægnans est sapore amygdalarum amararum, & cum aqua Laurocerasi virtute convenit, si cohobata fuerit; hinc infantibus teneris, quibus sæpe præscribi solet, minus secure datur, sæpe etiam funestos effectus edidit, ut testantur observatores.

OBS. 2. Drupæ Cerasor. nigr. *succum* dant *expressum* acidulum, nigro-rubrum, spissiusculum. E drup. rec. unc. 6 obtinentur Succî expr. unc. 3 & drachmæ 2. Ad plenariam saturationem Salis tartari scrup. 1 requirebantur hujus succi drachmæ 11 & scrup. 1; unde obtinui mixturam salinam colore fusco, sapore sarris grato; quæ, in posterum diem servata, sponte paululum spissescibat. Hicce succus expressus, ex addito Spiritu vitr., diluitur colore sangvineo; ex solutione aluminis diluitur colore kermesino; ex oleo. tart p. d. primum cærulescit, deinde ex cæruleo nigrescit; ex vitr. martis nigrescit; Succî guttæ 3, instillatæ aquæ puræ unc. ʒ, addito vitr. martis, colorem stiterunt eleganter cæruleum.

OBS. 3. Cerasi fructus recentes s. siccati in culinis notissimi sunt. Condiuntur Saccharo, incoquantur jusculis, & gratum atque refrigerantem cibum constituent. Si hi fructus recentes beneque maturi contunduntur, addita aqua frigida, fermentatione nascitur *vinum* sapidum, acidulum, rubrum. Sumunt nostrates fruct. rec. circiter libr. 30 vel paullo plus ad doliolum congior. 7, Sacch. Thomæi libr. 5, & aquæ fontanæ q. s. Sponte quidem fermentat absque alia additione ulla, sed si saccharum addatur, magis spirituosum fit.

OBS. 4

OBS. 4. *Gummi* rubescens s. pallidum, pro diversitate ætatis, diaphanum, ex trunco fauciato exstillat, figuraque hemisphærica trunco affixum hæret. Usui medico-inservire potest, tanquam aliæ gummi species; si modo purum.

258. *PRUNUS domestica*. LINN. *Sp. pl.* 680. *Mat.* m. 232.

Pruimboom. CAUSE *Hoven. p.* 13. *t.* 7.

α). *Prunus* fructu magno ovato dilute violaceo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 98. *t.* 15.

Pbarm. *PRUNA DAMASCENA*.

β). *Prunus* fructu parvo, ovoidali, e viridi albidulo, maculis rubris ad solem distincto. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 84. *t.* 8.

Culinis. *PRUNA BRIGNOLENSIA* (*Pruneolæ*).

γ). *Prunus* fructu medio, oblongo, cereo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 109. *t.* 19.

Culinis. *PRUNA CATHARINÆ*.

δ). *Prunus* fructu parvo undique compresso saturatius violaceo. DUHAM. *Fruit.* 2. *p.* 14. *t.* 20. *f.* 3.

Pbarm. *PRUNA GALLICA*.

Locus. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. *rec.* *Drupa* ovalis, utrinque obtusa, apice puncto parvo, subrotundo, vix elevato, undique tecta epidermide tenera, glabra, nitidiuscula, rore hyalino tincta; diverso modo varians colore, sapore, magnitudine. *Parencyma* carnosum-molle, succosum; transversaliter sectum æquale, venosum. *Nux* ossea, scabriuscula, ovata, utrinque compressa, margine altero acutiusculo, altero incrassato, sulcato; unilocularis. *Nucleus* oblongus, amygdalinus.

C c 3

PRO-

PROPR. rec. Odor debilis. Sapor acidulo-dulcescens. *Masticata* succosa; solvitur fere, corticali parte remanente, subamaricanti-acidula; comminuenda. *Nuclei* sapor cum amygdalis amaris conveniens.

VIRTUS: nutriens, refrigerans, eccoprotica.

USUS. Diæta febrilis, Obstructio alvi.

OBS. 1. *Pruneolæ* in Gallia parantur communiter e *Prunis* *Brignolensibus*, enucleatis & compressis.

OBS. 2. *Decoctum* *Prunorum Catharinæ* pallidum est, spissiusculum, sapore dulci, leniter acidulato, grato; cum vitriolo martis vix fufcescit.

OBS. 3. Error popularis est, quod *Pruna* reliquæ fructus horæi dysenteriam efficient. Id non fit, si bene maturi, nec deliquescentes sint. Grata sua aciditate bilis fervorem temperant, ejusque putrescentiæ resistunt; hinc potius prophylaxis bona pariter ac medela dysenteriæ sunt. Cl. DEGNER (*) refert, dysentericum a dysenteria curatum ex bacc. *Ribium rubr.* libris 3, intra bihorium comestis. Sed immaturi fructus noxam revera inferunt, si crudi eduntur. Dum pueri rustici fructus immaturos copiosius ingurgitant, tumet tandem abdomen, sæpe infarciuntur viscera, glandulæ indurantur, & supervenit species quædam scabiei, in corpore efflorescens (**). Longe aliud est, dum fructus immaturi elixantur; coctio enim maturationis succedaneum est.

OBS. 4. Truncus arboris sauciatus stillat *Gummi* lutescens, diaphanum, purum, ponderosum, in forma subrotunda truncæ affixum. Usui medico inservire potest æque bene ac *Gummi arabicum*.

259.

(*) *De Dysenteria &c.* p. 250.

(**) cfr. VAN SWIETEN l. c. T. 3. p. 335.

259. PRUNUS armeniaca. LINN. *Sp. pl.* 679.

Armeniaca vulgaris, fructu majori. DUHAM.

Fruit. 1. p. 135. t. 148.Malus armeniaca. DOD. *Pempt.* 797.Abricotier *vulgo.**Culinis ARMENIACÆ* Fructus.*Locus.* Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. rec. *Drupa* magnitudine Pruni fructus, lutescenti-rubella, minutim tomentosa, subglobosa, apice depresso-planiuscula, instructa puncto fuscescente, scabriusculo, vix elevato, umbilici loco, basi fovea depressa, sulco longitudinali laterali inter umbilicum & foveam baseos. *Parenchyma* dilute fulvum, succulento-carnosum, venosum. *Nux* fusca, ovata, utrinque compressiuscula, convexa, rugosa, utrinque obtusa, dorso bisulcata, crista convexo-acuta inter sulcos, antice acie obtusa. *Nucleus* albus, obvelatus tunica firma, extus dilute cinerea, venosa, intus alba, intra testam osseam.

PROPR. rec. drupæ: Odor nullus; *sapor* dulcescenti-acidulus; *masficata* subfirmiuscula, solvitur fere, at cortex comminuendus. *Nuclei:* odor vix ullus; *sapor* fere amygdalarum amararum, subamaricans.

VIRTUS: eadem quæ in præcedente.*USUS:* culinaris.

OBS. Communiter crudi eduntur hi fructus maturi, lapidi parenchymate succoso.

260. PRUNUS spinosa. LINN. *Sp. pl.* 681. *Mat. m.* 231.Prunus silvestris fructu parvo serotino. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 184. t. 40.Prunus silvestris. BLACKW. *Herb.* t. 494.Acacia germanica, MERIAN. *Eruc. ort.* p. 12.

t. 34.

C C 4

Pharm.

Pharm. ACACIÆ NOSTRATIS Cortex, Flores, Fructus.

Locus. Europa, Pennsylvania, in collibus. *Frutex.*

FORMA. rec. Cortex sectus in segmentis longitudinalibus; lutescens, tenax, tenuior, epidermide cinereo. *Flores* solitarii ad ramulos tenellos, nuper eruptos, oppositi, propria gemma, in ipso ramo siti, pedunculati. *Pedunculi* filiformes, teretes, nudi, uniflori, longitudine vix foliorum, patentes. *CAL. Perianth.* inferum, corbinatum, angulatum, glabrum, 5-fidum: laciniis ovato-oblongis, obtusis, concaviusculis, patentibus. *COR.* nivea. *Petala* 5, ovata, obtusa, patentia, calyce duplo longiora, eique inserta; unguibus minutis. *STAM. Filam.* plura, erecta, calyci inserta, alba, longitudine corollæ. *Anth.* ovatae, didymæ, incumbentes. *PIST.* viride. *Germen* superum, ovatum, parviusculum, glabrum. *Stylus* cylindricus, longitudine staminum. *Stigma* incrassato-truncatum, orbiculatum, emarginatum. *Drupa* subrotunda, glabra, nigra, magnitudine Cerasi minoris; *Nuce* ovata, compressiuscula, rugosa; *Nucleo* amygdalino.

PROPR. Cortic. Odor nullus. *Sapor* stypticus, amaricans. *Florum* rec. odor gratus; *sapor* amaricans, in Amygdalas amaras incidens. *Fruct.* rec. odor nullus; *sapor* acidus, acerbus. *Nucl.* amygd. amar. æmuli.

VIRTUS: *Cort.* adstringens; *Florum* eccoprotica; *Fruct. immatur.* adstringens; *matur.* refrigerans; *Nucl.* diuretica.

USUS. Calculus renalis.

OBS. I. *Infusum corticis* aquos. lutescens, stypticum, amaricans; cum vitr. martis nigrescit. Hujus in-

infusi guttæ 8, aquæ puræ uncia ꝑ. infillatæ, addito vitr. martis, colorem fusco - ferrugineum, viridescen-tem, effecerunt. Infus. *florum* cum calycibus colore Theæ est, limpidum, odore debili, amarum; cum vitr. martis fuscescit. *Fructuum* infusum purpureum, sapore acido; a vitr. martis non mutatur.

OBS. 2. In culinis vino Gallico infundunt fructum hunc maturum, cum nucleis contusum, unde sapidum fit vinum.

OBS. 3. Fructus hujus Pruni sero autumnio, post inceptum frigus nocturnum, rite maturescunt. Si æstas calida antecessit, satis sapidi fiunt.

261. AMYGDALUS communis. LINN. *Sp. pl.* 677.
Mat. m. 229. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6.
BLACKW. *Herbal t.* 105. MILL. *Figur. t.* 28.
f. 1.

Amandelboom. CAUS. *Hoven.* 16. t. 8.

α). Amygdalus dulcis putamine molliore. DUHAM. *Fruit. 1. p.* 120. t. 1.

Amygdalus sativus fructu majori. DUHAM. *Arbr. 1. p.* 48. t. 17.

Amygdalus dulcis. BAUH. *Hist. 1. p.* 174. DOD. *Pempt.* 786.

Pbarm. & Culinis AMYGDALÆ DULCIS
Nux, Nucleus, Oleum expressum.

Locus. Colitur in Europa australi, Oriente, Barbaria. *Arbor.*

FORMA. Nux pollicaris, ossea, tenerior, fragilis, ovato-acinaciformis, obtusa s. acutiuscula, latere utrinque compressa, læviuscula, poris plurimis pertusa, dorso rotundato, antice margine prominulo, secante; testa bilamellari; diploe sulcato-rugosa, instructa rete fibrillari, in sulcis lamellarum depressio. *Nucleus* ovatus, u-

trinque compressus, acutiusculus, tectus epidermide rubro-brunnea, pulverulenta, scabriuscula, sulcato-striata, nervosa; *parenchymate* cotyledoneo, niveo, æquali, firmo, bipartibili.

PROPR. Odor debilis. Sapor dulcescens, mitis; *masticatæ* comminuuntur, saliva emulsiva.

VIRTUS: *Amygd.* nutriens, obtundens; *Olei expressi.* relaxans, obtundens.

USUS. *Amygd.* emulsivus, culinaris; *olei:* Tussis, Pleuritis, Enteritis, Colica calculosa & picro-num, Tormina infantum, Acre ingestum, Strictura intestinorum.

β. *Amygdalus amara.* *TOURNEF. Instit.* 627. *DUHAM. Fruit.* 1. p. 123.

Pharm. & Cutinis *AMYGDALÆ AMARÆ*
Nucleus.

Locus. Barbaria. *Arbor.*

FORMA. Præcedentis, verum minor.

PROPR. Odor debilis; Sapor amaricans, *Lau-*
rocerafi.

VIRTUS: anodyna, diuretica, feris venenata.

USUS: culinaris; Febres intermittentes.

OBS. I. *Amygdalæ* dulces, etsi siccæ sentiuntur, admodum tamen pingves sunt. Ignis flammæ admotæ, accenduntur, flagrant: flamma vivida, non fuliginosa, absque fumo; sed flamma nuper extincta fumant: fumo graviusculo. Aquæ calidæ infusæ, ab epidermide facili negotio separantur. Si in aqua elixantur, extrahitur pingvedo alba, decocto refrigerato innatans; *amygdalæ* emollescunt, sed non fatiscunt, & fit *decoctum* turbidum, opalescens, sapore amygdalino, quod vitriolo martis non mutatur. Per distillationem ex *amygdalis* elicitur *oleum* liquidum, empyreumaticum; per expressionem autem largiter, h. e. fere ad dimidium pon-

ponderis, obtinetur oleum optimum, limpidiusculum, dulcescens, mite, facile rancescens, five amygdalæ dulces, seu amaræ sumtæ sint. Hoc oleum in frigore cogitur gradu 12. vel 13. in therm. svecic. sub puncto congelationis. Si expressio in prelo calido fit, plus olei exprimitur, quam in frigido, verum subrancidum, & non æque mite. Si amygdalæ ante expressionem decorticantur, submersione in aqua calida, pariter paululum rancescit oleum; quamobrem præstat amygdalas integras sumere, ope solum lineæ rudis deterfas, ut pulvis adhærens tollatur, qui alias oleum tingeret. Sic obtinetur oleum præstantissimum, sed in parca quantitate, vix olei unc. 2 ex amygd. libr. 1. Si vero amygdalæ prius in aqua frigida emolliuntur, plus obtinetur olei. Coctione in aqua oleum pariter secer nitur, prout supra monitum est. Trituratione cum aqua frigida five calida, partes oleosæ, mediante mucilaginoso amygdalarum, cum aqua intimius commiscuntur, & abeunt in liquorem *emulsum*, album, lactescentem, analogum lacti animalium phytophagorum. Cum amygdalæ in emulsionem rediguntur, solvuntur quinque octo partes ponderis amygdalarum, & cum aqua miscentur; tres vero octo partes remanent in filtro, quæ exsiccata referunt pulverem grossiusculum, cinerascens, sapore amygdalarum, verum debiliore. Amygdalæ, cum resinis tritæ, illas uniunt cum aqua. Furfur amygdalinum, in manuum lavacro, sordes eluit quemadmodum sapo. Amygdalæ fermentationem difficulter subeunt spirituosam, & absque additione vix unquam. Miscui amygd. dulc. libr. 1 cum Tartari cerevis. cochl. 6, & aquæ pur. cong. 2; mixturam collocaui in loco tepido, per 3 dies, ubi leniter fermentavit; sed ad promovendam fermentationem, in loco calidiori eam posui, & per noctem stare feci; unde factum, ut proximo die vappida fuerit, superinduta pellicula, sensim in-

increfcente. Deftillationi fubjecta hac mixtura, libras 3 abſtraxi aquæ ſtill. limpida, ſubopaleſcentis, ſubſpirituofæ, odore & ſapore amygdalarum, grato. Fortiorem excitavi fermentationem ex amygd. dulc. libr. 1, alumin. cr. unc. ʒ, & G. arabic. unc. 1, addita aqua pura; quæ mixtura poſt biduum apta fuit deſtillationi, deditque aquam ſtill. primariam, odoris grati, ſaporis vero nullius. Pari modo efferveſcentiam ſubiit mixtura ex amygd. dulc. libr. ʒ, G. arab. unc. ʒ & aqua pura; ex qua aquam ſtill. obtinui odore & ſapore amygdalarum.

OBS. 2. In emulſione amygdalarum dulcium, ſi ſupra lenem ignem inſpiſſatur, oleum non ſecedit, verum ſuperinduitur primum emulſio tenui cremoris pellicula, & redigitur tandem in maſſam cineraſcentem, molliſſimam, ad tactum pingvem, in aqua ſolubilem: ſolutione lacteſcente; quæ, virgula conquaſſata, ſpumefcit: ſpuma ſatis cito extincta. Si cum aqua calida ſolutio fit, ſuperficies aquæ atomis oleoſis ſuperinduitur; cum frigida vero minus. Emulſio amygdalarum, quieti relictæ, in ſuperficie obvelatur cremore albo, tanquam lac animale; ætate aceſcit; cum acidis præcipitatur, ſed non cogitur in coagulum ſpiſſum & viſcoſum, ut animalium lac. In praxi medica frequentiffime præſcribuntur emulſiones, quæ ſint obtundentes, refrigerantes, & guſtui grata.

OBS. 3. *Amygdalæ amaræ* oleum æque mite dant, atque dulces; ſed duplo minus, ſolummodo quartam partem ponderis. Si cum aqua vel ſpiritu vini deſtillantur, vel etiam ſimpliciter infunduntur, ſaporem ſuum hiſce menſtruis communicant. Spiritus vel aqua ſtill. amygd. amar. cohobata, perinde venenata eſt ac ipſa aqua Lauroceraſi, præcipue ſi majori doſi ſumatur, & tere quævis animalia enecat; GEOFFROY; LEWIS. Amygdalas amaras bono ſatis cum ſucceſſu præſcripſi ægris, febribus intermittentibus affictis. Illas com-

communiter exhibui sub forma emulsiva. Concinnavi formulam, Emulsioni salinæ *Pbarm. Svec.* (*) respondentem, ea lege, ut amygdalæ amaræ, dulcium loco, sumerentur. Hæc emulsio amara, sub tempore apyrexie ad libram unam vel alteram quotidie propinata, paroxysmum sæpe mox suspendit. Attamen interdum febres adeo contumaces fuerunt, ut ad Chinchinam confugere necesse fuerit. Et vero tunc decoctum corticis commiscui cum emulsione amara. Sed vidi subinde febres protractas, multis recidivis molestas, & quæ Chinchinam penitus eluserant, sola tandem emulsione amara curatas.

262. AMYGDALUS Persica. LINN. *Sp. pl.* 676.

Mat. m. 230.

Persicæ varietates. DUHAM. *Fruit.* 2. p. 5. seq. t. 1. - 32.

Malus Persica. DALECH. *Hist.* 295. DOD. *Pempt.* 784. BLACKW. *Herb.* t. 101.

Persikboom. CAUSE *Hovenier* 17. t. 6.

Persica molli carne & vulgaris viridis & alba.

DUHAM. *Arbr.* 2. p. 106. t. 22.

Culinis PERSICÆ Fructus.

Pbarm. ——— Flores, Nuclei.

Locus. Colitur in hortis. *Arbor.*

FORMA. Flores in ramulis annotinis, alterni, sessiles, gemmacei, erupti e gemma, imbricata: squamis obtusis, tomentosis. **CAL.** *Perianth.* monophyllum, ovato-turbinatum, glabrum, purpurascens, 5 fidum: laciniis ovato-obtusis, apice villosis, patentibus. **COR.** alba. *Petala* 5, ovata, obtuso-rotundata, inferne in ungues breves angustata, venis picta, patentia, calyci infer-

(*) p. 107.

ferta, illoque duplo longiora. *STAM. Filam.* plurima, subulata, calyci inserta, erecta, corolla breviora. *Anthera* ovata, incumbentes. *PIST. Germen* superum, subrotundum. *Stylus* cylindricus, longitudine staminum. *Stigma* capiratum. *Drupa* ovalis, utrinque obtuso-rotundata, magnitudine Pomi, pondere unc. 3, undique villosa, colore stramineo, altero latere nebuloso-rubello, basi concava, apice puncto parvo, umbilici loco, sulco laterali, longitudinali, inter umbilicum & foveam baseos. *Parencyma* carnosum-pulposum, succosum, pallidum, fibris albicantibus nuci adhærens. *Nux* ovata, acutiuscula, rubescens, undique lacunulosa. *Nucleus* ovatus, acutus, utrinque compressus, subtriatus, rubicundus, pulverulentus, ungvicularis, intra testam osseam, crassam; parencymate albo, cotyledoneo, bipartibili.

PROPR. rec. Flor. odor gratus, in amygdalis amaras incidens. *Fructus:* odor gratus; *sapor* dulcescenti-acidulus, gratus, cum odore conveniens. *Drupa* masticata solvitur fere in ore, remanente corticali parte, firmisscula, comminuenda. *Nuclei* odor nullus; *sapor* amygdalarum amararum.

VIRTUS: *Flor.* eccoprotica; *Nucleor.* eadem quæ in amygdalis amaris.

USUS. Nucl. culinaris.

OBS. Infusum aquos. nucleorum Persic. lactescens, fragrans, odore & sapore amygd. amar.; vitr. maris magis lactescit.

OR-

ORDO

TRIGYNIA.

263. SORBUS aucuparia. LINN. *Sp. pl.* 683. *Mat.*

m. 235. DUHAM. *Arbr.* 2. *p.* 272. *t.* 73.

CRANTZ *Austr. fascic.* 2. *p.* 49. *t.* 1. *f.* 4.

Sorbus sylvestris. CAMER. *Epit.* 161. DALECH.

Hist. 1. *p.* 332. LOBEL. *Icon.* 107.

Pharm. SORBI AUCUPARIÆ Baccæ.

Locus. Europa frigidior, Canada. *Arbor.*

FORMA. *rec.* Cymæ in ramulis terminales, pendulæ, inferne foliosæ: foliis pinnatis, cymis longioribus. *Pedicelli* biglandulosi. *Baccæ* subrotundæ, magnitudine seminis Pisi, coccineæ, nitidæ, utrinque obtuso-rotundatæ, apice umbilicatæ: umbilico depresso, villoso, notato laciniiis 5, rotundatis, adpressis, staminibusque parvis emarcidis. *Parencyma* carnosum-succosum, coccineum, trispermum. *Semina* ovato oblonga, rubescentia, apice incurva.

PROPR. *rec.* *Odor* debilis. *Sapor* acidus, acerbus, ingratus.

VIRTUS: diuretica, purgans.

USUS.

OBS. 1. *Infusum* baccarum *rec.* colore aqueo rubicundo, odore debili baccarum, sapore acido; vitri. martis fuscescens.

OBS. 2. Baccæ, l. a. fermentatæ, uti alii fructus maturi, cujuscunque generis sint, spiritum dant ardentem, satis larga quantitate; hinc utilissime huic usui inservient, quæ nunc in arboribus communiter relinqui solent aviculis. E baccar. matur. frigori non expositar. *tonna* 1 Spiritus ardentis solummodo cong. 2 accepit cl.

cl. F. J. VON AKEN; sed ex pari quantitate baccarum, frigori expositarum, cong. circiter 6 obtinuit.

OBS. 3. Sunt qui 10 vel plures baccas pro calculo renali semel vel bis de die deglutiunt, certe cum euphoria, quod sæpius vidi. Baccæ colligi debent ante frigus inceptum, & bene siccari. Rob e baccis Sorbi opem tulit juveni, Stranguria afflicto, post plurima incallum propinara; HENNICKE (*).

264. **SORBUS** domestica. LINN. *Sp. pl.* 684.

LOB. *Hist.* 544. CRANTZ. *Austr. fascic.* 2. p.

49. t. 2. f. 3.

Sorbus fativa. BLACKW. *Herb.* 1. t. 174.

The apple-service. EDWARDS *Birds*, vol. 5. p. 1. t. 211.

Sorbus. DALECH. *Hist.* 1. p. 330. DOD. *Pempt.* 791.

Sorbus legitima. CLUS. *Hist.* 1. p. 10.

Culinis SORBI DOMESTICÆ Baccæ.

Locus. Europa calidior. *Arbor.*

FORMA. rec. Bacca subrotunda vel turbinata; pro diversa varietate, magnitudine pomi minoris vel pyri, pondere circiter uncia unius, hinc viridi-lutescens, inde rubra, punctis elevatis undique adspersa, apice umbilicata; *parencymate* carnosio, lutescente, pentaspermio.

PROPR. Bacca immatura austera; probe matura sapida: sapore subvinoso, adstringitivo.

VIRTUS: *immaturæ* baccæ adstringens; *maturæ* esculenta.

USUS. diæteticus.

OR.

(*) Nov. act. phys. med. A. N. C. vol. 2. p. 215.

ORDO
PENTAGYNIA.

265. MESPILUS germanica. LINN. *Sp. pl.* 684.
Mat. m. 236.

Mespilus germanica folio Laurino non serrato.
DUHAM. *Arbr.* 2. p. 14. t. 4. *Fruit.* 1. p. 327.
t. 2.

Mespilus. BLACKW. *Herb.* t. 154. DALECH. *Hist.*
334. DOD. *Pempt.* 789.

Mispelboom. CAUS. *Hoven.* 18. t. 7.

Mespilus vulgaris. BAUH. *Hist.* 1. p. 69.

Culinis. MESPILI Fructus.

Locus. Europa australis. Colitur in hortis.
Arbor.

FORMA. rec. Bacca matura turbinato-subrotunda, pollicaris, rubicunda, rubiginola, subvillosa, apice truncata, instructa umbilico maximo, depresso, tomentoso: laciniis 5, lineari-lanceolatis, erectis; *parencymate* carnosio, albido, pentaspermio.

PROPR. Fructus *immaturus* summe austerus, stypticus, firmus; *maturus* vero emollitus, gratus, sapore dulci-acescente, subvinoso, leniter adstrictivo.

VIRTUS: fruct. *immatur.* adstringens; *maturus* esculentus, refrigerans.

USUS culinaris.

OBS. Fructus, quamdiu arboribus infidet, semper immaturus est, quare decerptus collocatur super stramenta ad maturandum.

266. PYRUS Malus. LINN. *Sp. pl.* 686.

Malus. DALECHAMP. *Hist.* 1. p. 288. BLACKW.

Herb. t. 142. DODON. *Pempt.* 777.

D d

a). Ma-

α). *Malus pomis redolentibus Bordorpherianis* dictis. LINN. *Mat. m.* 237.

Mala acido-dulcia. SCHWENCKE. *Silef. p.* 303.

Pharm. POMUM BORSODORFIANUM.

β). *Malus fructu magno, acido-dulci, serotino.*

DUHAM. *Fruit. 1. p.* 300. *t.* 14.

Pharm. POMUM RENETIUM (Reinette Franche).

Locus. Colitur in hortis; α. in Germania, β. in Gallia. *Arbor.*

FORMA. rec. Pomum ovali-subrotundum, majusculum, utrinque obtusum; β. viride, superne epidermide subrugosa, lutescente; α. hinc pallide luteum, inde rubicundum, glabrum, basi cavum, apice umbilico depresso notatum; parenchymate carnosum, α. albido, β. sublutescente, 5-loculari, transversaliter secto notato punctis 10 subrotundis, circum loculamenta seminum in orbem dispositis. *Semina* plerumque bina in singulo loculamento, ovata, subgibba, acutiuscula, fusca, glabra.

PROPR. Odor debilis. *Sapor* acidulo-dulcis, gratus, α. subrosaceus, β. subvinosus.

VIRTUS; nutriens, refrigerans, subecccoprotica.

USUS. Diata febrilis, Tussis.

OBS. 1. In infinitum fere variant Poma per Europam, qualitate, sapore, colore, tempore. In culinis vulgaria sunt poma omnium varietatum, & esantur partim cocta vel assata, partim etiam cruda. Poma illa pellucida, vulgo *Astracanensia* dicta, (quorum duæ sunt varietates, sc. lutescens & rubra), præstantissima sunt, ubi rite maturuerunt, non enim ullum pomum sapidius, nec salubrius ullum; & vero videtur quasi in ipsa arbore virtute solis cocta essent.

OBS. 2.

OBS. 2. *Gelatina* paratur e pomis decorticatis & probe enucleatis, coctione cum aqua pura in pulpam redactis, tum expressione succi, addita Sacchari anatica portione. *Syrupus* pomorum Borsdorffianorum gratus est, & in tussi commendatur.

OBS. 3. Poma, non minus quam reliqui fructus horæi, leniter nutriunt, principio suo saccharato s. melligineo, quod, l. a. præparatum, in vinum s. Spiritum abit. E pomis maxime austeris, modo matura sint, Spiritum extrahere norunt æconomi, pariter atque Vini speciem parare, quam *Pomaceum* vel *Cidre* vocant, sc. liquorem vinosum, spumescentem, inebriantem; quamvis non dubitem, quin præstantior longe e pomis dulcioribus obtineatur; prius tamen diu se servat, dum posterius brevi corrumpitur. E Pomor. maturat. tonna i Spiritus ardentis cong. 6 ꝑ accepit FR. J. VON AEKN.

OBS. 4. Poma cruda, sub sera vespera comesta, multum ad euphoriam conferunt, quod variis exemplis edoctus novi. Facillime digeruntur, concoctioni ciborum opitulantiur, alvum leniter laxant, resistunt scorbuto, & ut ajunt quidam, a calculo præservant.

267. PYRUS communis. LINN. *Sp. pl.* 686.

Pyrus. BLACKW. *Herb. t.* 453. DALECH. *Hist.*

308. DODON. *Pempt.* 788. MERIAN. *Eruc. ort. p.* 19. *t.* 54.

Pyri varietates. DUHAM. *Fruit. 2. p.* 117. *seq. t. 1. - 58.*

Pereboom. CAUSE *Hoven. p.* 3. *t.* 5.

Culinis PYRI Fructus.

Locus. Colitur ubique in hortis, locis elevatis. *Arbor.*

FORMA. rec. Pomum turbinatum, apice obtuso-rotundatum, umbilicatum; umbilico parviu-

D d 2

scu-

sculo, prominente, concavo, margine 5-dentato, ore cincto staminibus emarcidis, laciniis umbilici brevioribus; undique glabrum, adpersum punctis parvis, vix elevatis, hinc lutescens, inde rubicundum, diverse varians, magnitudine, colore, sapore, mollietate. *Parencyma* album, carnosum-succulentum, 5-loculare; post sectionem transversalem notatum annulo obducente loculamenta seminalia, consistente ex punctis subrotundis, subconniventibus, duris, fere arenosis. *Semina* bina in singulo loculamento, ovato-oblonga, acuta, nigricantia.

PROPR. rec. Odor vix ullus. Sapor subdulcescens.

VIRTUS: nutriens, refrigerans.

USUS: diæticus.

OBS. 1. *Infusum* s. *decoctum* Pyri recentis dulcescenti-acidulum; ex vitriolo martis color sibi constat.

OBS. 2. Esitantur Pyri fructus maturi, crudi s. cocti. Dum nuper ex arbore decerpuntur, salubres sunt; si diu servati, non item; sponte enim nimium emolliuntur, s. subfarinacei fiunt, stomacho tunc difficiles.

OBS. 3. De arboribus fructiferis scripserunt sexcenti, inter quos eminent DUHAMEL (*), PHIL. MILLER (**), LIGER (***) & Societas oeconomica Bernensis (†).

268.

(*) *Traité des arbres fruitiers, &c.* Paris 1768. vol. 2.

(**) *Gardeners Dictionary &c.* 1759. Hujus plures sunt editiones.

(***) *Nouveau theâtre d'Agriculture & menage des champs.* Paris 1723.

(†) *Traité des arbres fruitiers, extrait des meilleurs auteurs par la Société économique de Berne; traduit de l'allemand.* Yverdon 1768. T. 1 & 2.

268. PYRUS Cydonia. *Sp. pl.* 687. *Mat. m.* 238.
Cydonia. DALECH. *Hist.* 291. BLACKW. *Herb.*
t. 137.

Cydonia fructu oblongo læviori. DUHAM.
Arb. 1. p. 202. *t.* 83. MILL. *Figur.* *t.* 116.

Cydonia latifolia lusitanica. DUHAM. *Fruit.* 1.
p. 201. *t.* 1.

Malus cotonea major. DOD. *Pempt.* 783.

Pharm. CYDONIÆ Fructus, Semina.

Locus. Colitur in hortis, locis subdepressis.
Arbor.

FORMA. rec. Pomum subrotundum vel turbinatum, magnitudine pomi vulgaris, cortice tomentoso, luteo, apice umbilicatum: umbilico depressiusculo, 5-fido; *parenchymate* firmo, lutescente, 5-loculari. *Semina* plerumque bina in singulo loculamento, ovata, acutiuscula, hinc plana, inde convexa, sæpe subtriquetra, ferruginea.

PROPR. pomi: Odor maturorum fragrans, subcephalalgicus. Sapor immaturor. austerus; maturorum vero adstringens, acidulus, vinosus. *Seminum* mucilaginosum.

VIRTUS Pomi: refrigerans, restringens, antiputredinosa. *Semin.* obtundens.

USUS pomi: Morbi bilioso-putridi, Saburra rancida. *Semin.* Ophthalmia, Tenesmus, Aphthæ.

OBS. *Infus.* aquos. *pomor.* siccat. rubrum, acidum; cum vitr. martis nil variat. *Infus. seminum* mucilaginosum, absque odore & colore, insipidum; vitriolo martis non demutatur; ex alcohole vini coagulatur. *Semin.* drachma 1, aquæ fervidæ uncis 6 infusa, infusum dat non spumescens, facie albuminis ovi, limpidum instar aquæ, in fila ductile. *Gelatina* s. miva e succo, uti e pomis vulgaribus, paratur.

269. SPIRÆA Filipendula. LINN. *Sp. pl.* 702. *Mat.* m. 239. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 3. OEDER *Icon. t.* 635.

Filipendula vulgaris. BLACKW. *Herb. t.* 467. ZANNICH. *Venez. t.* 223. CAMER. *Epit.* 608. *Pbarm.* FILIPENDULÆ (*Saxifragæ rubræ*) Radix, Herba.

Locus. Europa, in pratis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, filiformi-ramosa, descendens, tuberosa: *Tuberibus* longius petiolatis, turbinatis s. ovalibus, rectis s. inflexiusculis, magnitudine inæquali, sæpe pollicaribus, sæpe etiam digitalibus, fuscis, apice terminatis fibrâ solitaria, fibrillata, descendente; *parencymate* niveo, carnosofirmo, sicciusculo; post sectionem transversalem disco æquali. *Caulis* simplicissimus, erectus, flexuosus, teres, subangulatus, glaber, pedalis. *Folia* alterna, pinnata: pinnis oppositis, sessilibus, subamplexicaulibus, transversalibus, linearibus, obtusis, glabris, venulosis, supra saturate viridibus, subtus glaucis, pinnatifidis: laciniis oppositis, obtusis, incis; *radicalia* petiolata, elongata, spithamæa, procumbentia, terræ adpressa; *caulina* sessilia, erecta. *Petiolus* communis supra canaliculatus. *Stipulæ* communes ad basin petiolorum, subovatæ, venulosæ, plano-concavæ, amplexicaules, margine undique acute serratæ, superne bifidæ, incisæ; *partiales* in petiolo communi, intra singulûm pinnarum par, parviusculæ, ovatæ, incisæ, sessiles, oppositæ; a pinnis remotæ; inferiores in petiolo nudæ, pinnis exclusis, sensim minores, subimbricatæ. *Cyma* terminalis, pedunculata, concava, subdichotoma, nuda, glabra. *Bractææ* nullæ; sæpe foliolum ad cymam. *Flores* albi, pedunculati, secun-

cundi; omnes introrsum spectantes. *CAL. Perianth.* monophyllum, turbinatum, striis elevatis striatum, sexfidum: laciniis oblongis, obtusis, basi intus tomentosis, reflexis. *COR. Petala* 6 vel 7, ovalia, obtusa, alba, brevius unguiculata, patentia, calyce longiora. *STAM. Filam.* plurima, setacea, alba, calyci inserta, longitudine corollæ, inæqualia, patentia. *Antheræ* luteæ, ovatæ, obtusæ, didymæ. *PIST. Germina* plurima, conniventia in hemisphærium truncatum; singula subacinaciformia, pilosa. *Styli* albi, reflexi, in orbem digesti, superne incrassati. *Stigmata* capitata, truncata, compressa, sulco longitudinali.

PROPR. rec. tuberum, sero autumno effossum: *Odor* gratus, in flores Aurantiorum incidens; *sapor* subdulcescens, gratus, nisi nimis aroma florum aurantiorum saperent; *maslicata* firma, velut nuces avellanæ, fragilia, sapida grata amaritie; æstate vero effossa tubera magis amara sunt, minus fragrantia, magis sicca, & non sapida. Tubera *siccata* dura; *maslicata* inter dentes duriuscula, friabilia, emolliuntur, sapore grato, odore nullo. *Herbæ rec. sapor* amaricans, quasi mixtus ex amygdalis amaris & floribus Naphæ; *odor* contusæ herbæ consimilis. *Florum rec. odor* & *sapor* consimiles.

VIRTUS tuber. nutriens, leniter adstringens.
USUS.

OBS. 1. Infus. aquos. tuber. sicc. saturate rubrum, dulcescenti - subamaricans, sapore in amygdalas amaras incidente; cum vitr. martis nigrescit. Tubera recentia *cocta* referunt tubera Lathyri tuberosi, forma, colore, cute nigra & detractili, consistentia fir-

ma, farinosa; recedunt vero ab illis amaritie sapida; *Decoctum* fit fusco-rubrum, subinsipidum.

OBS. 2. Si tubera recentia, tempore autumnali, raduntur, atque aqua frigida bene eluuntur, Tincturam dant opacam, rubescentem, fragrantem, quæ mora & quiete deponit *Amylum* album, friabile, decoctione gelatinescens, bene glutinans. Tinctura supernatans rubra est, pellucida, odore fragrante; quæ, evaporata, fragrantiam perdit, atque Extractum dat fuscum.

OBS. 3. Si Flores recentes in lacte elixantur, grato sapore lac imbuunt.

270. SPIRÆA Ulmaria. LINN. *Sp. pl.* 702. *Mat. m.* 241. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1. OEDER *Icon. t.* 547.

Ulmaria. BLACKW. *Herb. t.* 465. BAUH. *Hist.* 3. p. 488. CLUS. *Hist. p.* 198. LUDW. *Ectyp. p. 11. t.* 23.

Barbicapra & ulmaria vulgi. LOB. *Icon.* 711.

Regina prati. DODON. *Pempt.* 57.

Pbarm. ULMARIÆ Radix, Herba, Flores.

Locus. Europa, in pascuis & pratis humidis, umbrosis. *Perennis.*

FORMA. rec. Radix subcylindrica, 2-vel 3-pollicaris, extus nigra, squamosa, undique obfusa fibris plurimis, filiformibus, nigris, subspithamæis, fibrillofis, descendentibus. *Parencyma* subcarnosum, post sectionem transversalem centro medullari amplissimo, æquali, albido, atomis rufescentibus sæpe adperso, circumdato annulo ferrugineo, punctato, intra corticalem partem fito. *Caulis* simplex, bipedalis vel ultra, angulatus, glaber, pallide viridescens, inferne purpurascens. *Folia* alterna, petiolata, pinnata, 3-vel 5-juga: foliolis oppositis, sessilibus, ovato-oblongis

gis, supra viridibus, glabris, lucidiusculis, lineatis, minutim venulosis, rugosis, subtus nervosis, minutim tomentosis, cinereis, margine inciso-dentatis, undique ferratis, minutim ciliatis; terminali foliolo majore, cordato, trifido-palmato. *Petiol* subtus convexi, supra concavi; radicales triplo longiores. *Stipula* acutæ, rotundato-falcata, amplexicaules, margine undique ferratæ, minutim ciliatæ, patenti-planæ; *partiales* in petiolo communi, intra singulum par pinnarum, per paria 3 dispositæ, suboppositæ, parvæ, inæquales magnitudine, ovatæ, dentato-ferratæ, patentes, pariter subtus tomentosæ. *Corymbus* terminalis, erectus, minutim pubescens, pedunculatus, nudus, compositus e *cymis* 5, inæqualibus, secundis; 3 pedunculatis; intermedia sessili. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, campanulatum, pallidum, minutim pubescens, 5-fidum; laciniis ovatis, obtusis, concavis, reflexis. *COR.* alba. *Petala* 5, alba, obovata, obtuso-rotundata, unguiculata, calyce duplo longiora, plano-concaviuscula, patentia. *STAM. Fil.* plurima, setacea, longitudine corollæ, calyci inserta, erecto-potentia. *Anth.* ovatæ, obtusæ, didymæ, incumbenti-erectæ. *PIST. Germina* 8, obovata, obtusa, compressa, glabra. *Styli* superne incrassati, germinis margini interiori singuli inserti, super germen reflexi, in orbem digesti. *Stigm.* capitata, pendula. *Obs.* In quibusdam floribus quinta pars partium fructificationis deest.

PROPR. rec. radic. Odor debilis; sapor stypticus; *Florum* odor gratus, sapor congruens; sapor substypticus, amaricans, in aroma florum aurantiorum incidens. *Herbæ* odor debilior, gratus; sapor substypticus, vix amaricans, subaromaticus, non ingratus.

D d 5

VIR-

VIRTUS: adstringens.

USUS.

OBS. *Infus.* aquos. *radicis* sicc. rubrum, odore graviusculo, sapore styptico, vitr. martis subito nigrescit. Hujus infusi guttæ 6, aquæ puræ unciaꝝ ꝑ instillatæ, addito vitr. martis, colorem pulcherrimum violaceo-viridescentem monstrarunt. Infusum herbæ sicc. lutescens haud aliter ac Theæ potus, sapore vix amaricante; vitr. martis nigrescit. *Infus. florum* eundem colorem exhibet, odorem florum, saporem consimilem amarum; vitriolo martis subito nigrescit. *Aqua still.* fragrans,

ORDO POLYGNIA.

271. ROSA centifolia. LINN. *Sp. pl.* 704. *Mat. med.* 241. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Rosa centifolia batavica. CLUS. *Hist.* 1. p. 113.

Rosa damascena. LOBEL. *Icon.* 206. BLACKW. *Herb.* t. 82.

Pbarm. ROSÆ DAMASCENÆ Flores.

Locus. Europa. Colitur in hortis. **Frutex.**

FORMA. rec. Flores in ramulis terminales.

Pedunculi teretes, hispidi: aculeolis & pilis brevibus capitulatis. **CAL.** *Perianth.* 1-phyllum: tubo ovato-oblongo, interne hispido aculeolis, superne singulo glabro, collo coarctato; limbo 5-fido: laciniis reflexis, integris, subtus hispidis, ovato-acutis, desinentibus in apicem linearem, carinatum. **COR.** plena, dilute rubro-violacea, calyce longior: *petalis* obovatis, retusis, patentibus. **STAM.** *Fil.* plurima, calyci inserta, erecta. *Anth.* cordatæ, obtusæ. **PIST.** *Germ.* plurima intra tubum calycis, subcylindrica, lanata. *Styli* subulati, pilosi, collo calycis paullo longiores. *Stigm.* digesta in hemisphærium planiusculum, laxum; sin-

lingula turbinata, truncata, emarginata. *Recept.* germinum hirsutum.

PROPR. rec. Petalorum: Odor gratus, fragrans; Sapor subacidulus, debiliter rosaceus; *masticata* substyptica, saliva violacea.

VIRTUS: leniter adstringens, tonica, laxans.

USUS. Leucorrhœa.

OBS. Infus. aquos. petalorum *ficc.* dilute rubicundum, veluti potus Theæ, odore rosaceo, sapore consimili, leniter substyptico s. amaricante; cum vitr. martis statim nigrescit. Hujus infusi guttæ 16, aquæ puræ uncizæ ꝑ instillatæ, addito vitr. martis, colorem fusco-viridescentem stiterunt. Cum Spiritu vitrioli pulchre sanguineo tingitur infusum hoc. Principium odoriferum omnibus Rosæ speciebus satis bene inhæret. Communiter condiuntur sale culinari flores recenter siccati, unde odor permanet; sed si simpliciter siccantur, videtur quasi odor penitus dispareret; at vero si aquæ tepidæ infundantur, odor subito prominet, unde infusum svaveolens fit. Fragrantia florum hujus generis extrahitur menstruo spirituosso, sed perfectius aquoso, simplici infusione vel destillatione. Flor. rec. libræ 6, cum aqua destillatæ, dant cong. 1, vel paullo supra, *aquæ stillatit.* fragrantis & gratæ. Sub destillatione simul adscendit pauxillum *olei still.* fragrantis, in calore liquidi, lutescentis, in frigore butyracei, albi, sed tam parum, ut non appareat, nisi quantitas major florum simul destilletur. Ex florum libr. 100 vix olei still. unc. ꝑ obtinebis, ut docuerunt HOFFMANNUS & LEWIS. Principium colorans extrahitur etiam perfectius cum aqua, quam cum spiritu vini. *Tinctura* aquosa e Rosis rubris eleganter rubra est; spirituosæ vero longe dilutior. Exaltatur autem color subito, pulchro experimento, si pauxillum spiritus vitrioli instilletur tincturæ spirituosæ Rosar. rubr., quamvis

vis adeo debilis parata fuerit, ut limpidissima & aquei coloris sit; derepente inde rubescit.

OBS. 2. De Rosa scripsit JOH. CAR. ROSENBERGIUS (*), philologice, botanice & medice. Laudat imprimis Rosas in febribus & hectica.

272. ROSA gallica. LINN. *Sp. pl.* 704. *Mat. m.* 241.

Rosa rubra multiplex. DUHAM. *Arbr.* 2. p. 222. t. 53.

Rosa rubra flore semipleno. BAUH. *Hist.* 2. p. 34.

Rosa rubra. BLACKW. *Herb.* t. 78.

Pbarm. ROSÆ RUBRÆ Flores.

Locus. Europa. Colitur in hortis. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores terminales; solitarii vel gemini, longius pedunculati, *Pedunculi* teretes, bipollicares, pube capitata hirsuti, uniflori. *CAL. Per.* 5-phyllyum: *tubo* ovato, inferne hirsuto, superne glabro, collo coarctato; *limbo* 10-fido, revolutopatenti, extus hirsuto, intus minutim villoso: laciniis 5, alternis parvis, linearibus, acutis, ciliatis, reflexis; alternis multo majoribus, ovatis, supra concavis, apice mucrone molli subulato terminatis, margine pube albida ciliatis, æqualibus; alternis integris, alternis utrinque instructis dentibus 2, marginalibus, linearibus, acutis, concaviusculis, pilis capitatis ciliatis. *COR.* semiplena, calyce duplo longior, rubro-purpurea; petalis sessilibus, obcordatis, basi nervosis: nervis evanescentibus, *STAM. Fil.* plurima, lutescentia, subulata, longitudine calycis, erecta, minutim pubescentia, calyci inserta. *Anth.* lineares, incurvæ, utrinque obtusæ, supra sulcatæ, sub fine antheseos contortæ. *PIST. Germi-*

na

(*) *Rhodologia s. generosa Rosa descriptio.* Francof. 1631.

na plurima, ovata, glabrida, superne barbata. *Styli* filiformes, hirsuti, tubo calycis longiores, in cylindrum conniventes. *Stigmata* viridescencia, capitata, truncata, plana, in capitulum conniventia. *Receptac.* seminum hirsutum.

PROPR. rec. Odor rosaceus, gratus, sed paullo debilior; *sapor* stypticus, amaricans, vix rosaceus. Petala *masficata* salivam violaceo tingunt. *Siccatione* petala penitus rubescunt.

VIRTUS: adstringens, tonica.

USUS: Leucorrhœa, Hæmoptysis.

OBS. Infus. aquos. petalorum recent. instar potus Thæ debiliter rubrum, odore debili, sapore leniter styptico; cum Spiritu vitrioli pulchre sanguineum; cum oleo tartari p. d. ferrugineum, clarum; cum solut. aluminis pulchre purpurascens; cum vitr. martis color subito nigrescit. Sub infusione petala decolorantur penitus & albescunt. Infusum petalorum siccat. pulchre rubrum, odore rosaceo, sapore rosaceo, amaricante. Hujus infusi guttæ 6, aquæ pur. uncie ʒ instillatæ, addito vitriolo martis, colorem fusco-viridescentem effecerunt. *Aqua stillatitia* suaveolens.

273. ROSA canina. LINN. *Sp. pl.* 704. *Mat. m.* 241.

Rosa sylvestris. DOD. *Pempt.* 186.

Pharm. ROSÆ SYLVESTRIS Flores.

BEDEGUAR fungus.

Culinis CYNOSBATI fructus.

Locus. Europa, Virginia, Japonia, in nemoribus, locis apricis. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores 2 vel 3 congesti, axillares, brevius pedunculati. *Bractæ* oppositæ, lanceolatæ, sessiles, acutæ, pubescentes, ciliatæ, lon-

longitudine pedunculi, erectæ. *CAL. Perianth.* 1-phyllum: tubo ovato, lævi, collo coarctato; limbo 5-partito: laciniis reflexis, ovatis, supra minutim tomentosis, subtus dorso glabris, notatis punctis elevatis, margine dentatis: laciniis parvis, linearibus, suboppositis, remotis, erectis, utrinque communiter 2; terminali elongata, lineari, acuta, concaviuscula, subintegerrima. *COR.* incarnata. *Petala* 5, sessilia, obcordata, patentia, calyce longiora, basi albida. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, seracea, decumbenti-potentia, corolla breviora. *Anth.* incumbentes, ovatæ, utrinque retusæ, concavæ, utrinque bimarginatæ. *PIST. Germ.* plurima intra tubum calycis, oblonga, lanata. *Styli* filiformes, collo calycis paullo longiores, pilosi. *Stigm.* plurima, arcte conniventia in capitulum, collum calycis coronans; singula turbinata, subbarbata, truncata, concaviuscula. *Receptac.* seminum hirsutum. *Baccæ* (Cynosbati fructus) ovales, inferne angustatæ, apice obtusæ, coronatæ margine e calycis laciniis deciduis, staminibusque emarcidis barbata, magnitudine glandis quercinæ vel ultra, undique læves, nitidæ, coccineæ; intus cavæ, uniloculares: cavo undique obfesso *feminibus* pallidis, subovatis, oblongiusculis, dorso convexis, lanatis, apice barbatis; quorum inferiora pedicellata, superiora subsessilia. *Parenchyma* baccæ carnosum, firmum, coccineum. *Gal-la* (fungus Bedeguar) magnitudine nucis avellanæ, sæpe ovi columbini vel supra, subrotunda, rubra, spongiosa, constans fibris rectis subintortis, pilosis, dentato-subulatis.

PROPR. rec. florum: Odor gratus, debilior; Sapor debilis, subacescens; *Baccæ* acidulæ; *masticatæ* firmæ comminuuntur, saliva coccinea; *costæ*

te-

teneriores, solvuntur secundum partem, tingunt aquam, sapore magis acido instruuntur. *Gallæ* odor nullus; sapor recent. & sicc. acescenti-stypticus.

VIRTUS: Florum: sublaxans, *baccar.* nutriend, refrigerans, sublaxans; *gallæ* adstringens.

USUS. *Bacc.* culinaris, Diæta febrilis.

OBS. 1. Infus. aquæ. fungi Bedeguar spissum & turbidum, rubrum, acescenti-stypticum, cum vitr. martis subito nigrescit. Hujus infusi gutta 1, aquæ puræ uncia 3 instillata, addito vitr. martis, colorem cæruleum facit; guttæ vero 2 obscure cæruleum, opacum; alcohol vini, infuso additum, mucilaginosum præcipitat.

OBS. 2. Baccæ bene maturæ, siccatae & probe exacinatae, in culinis frequenter adhibentur. Parant decoctum aquosum, saturatum, additis passulis, pruneolis & saccharo, quod, per colum trajectum, mensæ imponunt.

OBS. 3. De Rosa canina bene scripsit E. HAGENDORNIUS (*). Anatomiam tradit seminis, radicis & trunci, cum vegetationis legibus. Spongiam fruticis hujus infecti nidum declarat, tabulaque annexa depingit museam exclusam.

274. ROSA alba. LINN. *Sp. pl.* 705. *Mat. m.* 241. BLACKW. *Herb.* t. 73.

Rosa alba flore pleno. BESL. *Eyst. vern.* 6. t. 3. f. 1.

Pharm. ROSÆ ALBÆ Flores.

Locus. Europa, colitur. *Frutex.*

FORMA. rec. Flores circiter 3, in ramis terminales, pedunculati, nutantes. *Pedunculi* teretes,

(*) *Cynosbatologia.* Jenæ 1681.

tes, hispidi: pilis rigidis, capitulatis. *CAL. Per.* monophyllum: tubo ovato, glabro, collo coarctato; limbo utrinque minutim tomentoso, subtus scabrido: pilis rigidis, subalbidis, brevibus, subulatis, fusco-capitulatis; 5-partito: foliolis lanceolatis, pinnatis: pinnis foliaceis, inæqualibus, ciliatis, linearibus s. lanceolatis, subintegris; terminali longè majore, elongata, ovali-oblonga, dentatopinnatifida. *COR.* nivea, calyce longior, plena: *petalis* numerosis, obovatis, venosis, calyce brevioribus; ungibus parvis, lutescentibus. *STAM.* lutea. *Filam.* plurima, subulata, corolla longè breviora, calyci inserta. *Anth.* ovales, supra concava, subtus convexiusculæ, utrinque emarginatæ, incumbentes. *PIST. Germ.* numerosa, intra tubum calycis, subcylindrica, lanata. *Styli* subulati, pilosi. *Stigm.* conniventia in hemisphærium planiusculum, supra collum calycis paullo elevatum; laxum; singula turbinata, truncata, vix echinata.

PROPR. rec. Odor fragrans Rosæ; sapor debilis, substypticus; *sicc.* amarus, rosaceus.

VIRTUS: tonica, sublaxans.

USUS.

OBS. Infus. petalorum luteum tanquam Theæ potus, odore debili rosaceo, sapore consimili, amaro; cum vitr. martis nigrescit. Infusum, quod ex petalis recit. parabam, ex spiritu vitrioli non rubescebat.

275. RUBUS idæus. LINN. *Sp. pl.* 706. *Mat. m.* 242. DODON. *Pempt.* 731.

Rubus idæus spinosus. DALECH. *Hist.* 1. p. 123.

DUHAM. *Arbr.* 2. p. 232. t. 56. *Fruit.* 2. p. 255. t. 1.

Pharm. RUBI IDÆI Baccæ.

Locus. Europa, in collibus saxosis, *Suffrutex.*

FOR.

FORMA. *rec.* *Baccæ rubræ*, magnitudine fere fructus *Cerasi*, minutim lanuginosæ, hemisphæricæ, basi cavæ: receptaculo clavato, albo, villosò, carnosò, echinato, cavo baccæ intruso; facile decerpendæ, absque laceratione; conflatæ e *Drupulis* subrotundis, obtusis, magnitudine feminis *Cannabini*, confluentibus, dispositis serie quadruplici annulari; singula drupula succulenta, monosperma, apice instructa stylo setaceo; ferrugineo, persistente, longitudine drupulæ, erecto, stigmate capitulato; *parenchymate* succoso: succo rubro. *Nucleæ* parvæ, subreniformes; rugosæ, obductæ mucilagine succosa; *testa* fragiliuscula, *nucleo* oleoso.

PROPR. *rec.* *Odor* fragrans, suaveolens, gratissimus. *Sapor* grate acidulus, odori congruens. *Masticatæ* baccæ succulentæ, lapidissimæ; extrahitur succus, remanent semina & corticalis pars, comminuenda; saliva tingitur colore dilute purpureascente. Sæpius vermiculis scatent baccæ.

VIRTUS: refrigerans, analeptica.

USUS: *Febrium æstus.*

OBS. 1. Extrahitur fragrantia baccarum aqua, vino, aceto vini, spiritu vini, infusione vel destillatione. *Aqua still.*, e baccis recentibus caute parata, *syrupus*que fragrantés sunt. Mediante saccharo bene retinetur aroma.

OBS. 2. *Succum* copiose fundunt hæ baccæ, kermesinum, aqua spissiore, odore gratissimo atque sapore acidulo. Salis Tartari drachma ꝑ ad sui saturationem requirit hujus succi unç. 2 & drachm 6. Sub saturatione odor exsurgit gratus, baccarum odori congruens, & fit mixtura salina fusco-nigricans, subdulcescens, odore baccarum, spissiuscula, quæ, per noctem servata, loco frigidiusculo, concrevit in gelatinam.

E e

mol-

mollem, agitatione deliquescentem. Succus filtratus non clarescit, mora sponte paullulum spissescit; cum Spiritu vitrioli & solut. Aluminis non mutatur; cum oleo Tart. p. d. primum cærulescit, dein obscure violaceus fit; cum vitr. martis nigrescit. In filtro post succum colatum remansit mucilaginosum quid, rubrum, quod, in pelliculam siccatum, odorem debilem postridie adhuc retinuit. Baccarum uncia 1 dedit succi expressi unc. ½ & scrup. 2.

OBS. 3. In culinis hæ baccæ notissimæ sunt; paratur inde gelatina, itemque conditum sapidissimum. E bacc. rec. cong. 12 spiritus ardentis cong. 1 ½ accepit cl. FR. J. VON AKEN.

276. RUBUS arcticus. LINN. *Sp. pl.* 708. *Mat. m.* 244.

Rubus caule unifloro foliis ternatis. LINN.

Flor. Lapp. 207. t. 5. f. 2.

Pharm. RUBI ARCTICI Baccæ.

Locus. Norlandia Sveciæ, Sibiria, Canada, in pascuis. *Perennis.* Colitur etiam in hortis, & maturantur baccæ, modo cumuletur nix super plantas, beneque tegatur sarmentis abietinis, ut arceatur vernalis sol. Ita clima Norlandicum arte imitaberis.

FORMA. rec. Baccæ rubro-purpurascences, magnitudine baccarum Rubi idæi, hemisphæricæ, basi concavæ, vestitæ calyce persistente, monophyllo, pubescente, reflexo-concavo, cavo baccæ intruso, loco receptaculi, 5-fido: laciniis reflexis, obtusis, subtruncatis, emarginatis, bacca vix longioribus, staminibus persistentibus, latere interiore vestitis; conflatae e *Drupulis* distinctis, parallelis, subconniventibus, crassis, subreniformibus, compressiusculis, utrinque obtusis, glabris, lucidiusculis, diaphanis, dorso rotun-

tundato convexis, basi receptaculo adnatis, ferie triplici, subinaequali, a receptaculo non divellendis nisi dilaceratione; apice terminatis stylo persistente, breviusculo, erecto, apici oblique inserto. *Parenchyma* succosum: succo rubro. *Nuculae* parvae, albidæ, reniformes, utrinque compressæ, subrugosæ, obductæ mucilagine succosa; *testa* coriacea, fragili, *Nucleo* albo, suboleoso.

PROPR. rec. Odor fragrans, suaveolens, vinosus, omnium gratissimus. *Sapor* acidulus, aromate odori congruente, at nonnihil acidiores hæ baccæ sunt quam baccæ Rubi idæi.

VIRTUS: refrigerans, analeptica.

USUS. Febrium æstus.

OBS. 1. Fragrantia harum baccarum ad menstrua pari modo se habet, ac baccæ Rubi idæi; at vix æque persistensprehenditur.

OBS. 2. Saccharo vel melle condiuntur hæ baccæ, in mensis apud nos adhibendæ secundis, sed sic maximam partem præstantissimi aromatis perdunt.

277. RUBUS Chamæmorus. LINN. *Sp. pl.* 708.

Mat. m. 244. OEDER *Iton. t. 1.* GUNNER.

Fl. norv. 6.

Rubus caule bifolio unifloro, foliis simplicibus. LINN. *Fl. Lapp.* 208. *t. 5. f. 1.*

Pbarm. CHAMÆMORI Baccæ.

Locus. Svecia, Norvegia, Russia, in paludibus turfosis. *Perennis.*

FORMA. rec. Baccæ lutescentes, hemisphæricæ, sæpe rubescentes, magnitudine fructus Cerasi, glabræ, basi cinctæ calyce persistente, 5-partito: laciniis ovato-oblongis, obtusis, ciliatis; conflatae e *Drupulis* mollibus, magnitudine semi-

minis Pisi minoris, subtrigonis, obtusis, extus convexis, distinctis, conniventibus, basi infima receptaculo adnatis, vix inde separandis, nisi dilaceratione; serie duplici dispositæ, terminatæ stylo persistente, setaceo, *stigmat*e truncato-capitulato; *Parencyma* pulposo-succosum: pulpa subgelatinosa, lutescente. *Nucula* majusculæ, magnitudine tere seminis cannabini, ovata, grosse reticulatæ; *testa* coriacea, fragiliuscula, *Nucleo* albedo.

PROPR. rec. Odor vix ullus, nisi apud baccas supermaturatas, & tunc debilis, subingratus, minime aromaticus; *sapor* acidulus, simul incidens in lac bubulum coagulatum & vappidum.

VIRTUS: refrigerans, antiscorbutica.

USUS: culinaris; Febrium æstus.

OBS. 1. *Succus expressus* spissus instar melliginis, luteo-viridescens, chartam emporeticam non permeans, per linteum pressione colandus, unde limpidiusculus fit, spissior tamen. Hic succus, tempore æstivo, in loco calidiusculo, absque additione, quiete sponte spissescit in gelatinam; cui si additur Sacchari anatica pars, satis sapida fit, manet clara, & situm non ducit.

OBS. 2. In culinis apud nos notissimæ sunt bæcæ Chamæmori conditæ, quæ mensis inter bellaria imponuntur. Condiunt nostrates bæccas sequenti modo: colligunt bæccas optime maturas, quas coquunt, ut inde brodium fiat, cui post immittunt bæccas submaturas, absque ulteriore coctione.

278. FRAGARIA vesca. LINN. *Sp. pl.* 708. *Mat. m.* 245. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 8. BLACKW. *Herb. t.* 77.

Fragaria vulgaris fructu rubro. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 224. t. 1.

Frai-

Fraissier. BULLIARD *Fl. parissin.* t. 6.

Fragaria & Fraga. DOD. *Pempt.* 661.

β. Fragaria hortensis. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 229.

γ. Fragaria minor semperflorens ac frugescent, alpina. DUHAM. *Fruit.* 1. p. 231. t. 2.

Pbarm. FRAGARIÆ Radix, Herba, Baccæ.

Locus. Europa borealis, Canada, Virginia, in locis apricis, iterilibus. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix cylindrica, horizontalis, superne incrassata, obsessa squamis oblongis, imbricatis, fuscis, inter squamas instructa fibrifiliformibus, descenduntibus; *Caulis* herbaceus, erectus, teres, piloso-pubescent, simpliciusculus, palmaris. *Stolones* repentes, filiformes, nudi, pubescentes, fusco-viridescens, spithamæi, apice foliosi, fibriculis tandem radicanter. *Folia* longius petiolata, ternata: foliolis ovatis, obtusis, ferrato-incisis, supra glabris, lineatis, subtus glaucis, nervosis, pubescentibus, præcipue nervis. *Petoli* teretes, pubescentes, supra canaliculati, basi vaginati: vaginis membranaceis, albidis, concavis, desinentibus in *Stipulas* 2, lanceolatas, acutas, subpubescentes. *Pedunculi* axillares, pubescentes, uniflori, nudi. *CAL.* *Perianth.* 1-phyllum, planum, pubescens, infidum: laciniis patentibus; 5 alternis ovatis, mucronatis; 5 aliis alternis paullo minoribus, lanceolatis, acutis, exterioribus. *COR.* alba. *Petal.* 5, obovato-orbiculata, obtusa, repanda, sessilia, calyce paullo longiora, plano-patentia, calyci inserta. *STAM.* lutea. *Fil.* plurima, subulata, breviuscula, calyci inserta. *Anth.* cordato-orbiculata, utrinque planæ, margine undique incrassato, erecto. *PIST.* *Germ.* plurima, ovata, obtusa, pallida, aggregata in receptaculo proprio, subrotundo. *Styli* crassiusculi, cylindri-

drici, lutescentes, e latere germinum exeuntes, germinibus longiores. *Stigm.* truncata. *Baccæ* ovato-subrotundæ, obtusæ, e *Receptaculo* succulento natæ, magnitudine seminis Pisi majoris, nitidæ, hinc sanguineæ, inde albido-pallidæ, undique reticulatim foveolatæ, scabridæ: *Seminibus* sessilibus, rubris, nitidis, parviusculis, ovatis, utrinque compressiusculis, dorso minutim carinatis, acutiusculis, latere interiore stylo instructis persistente, subulato, truncato, subfusco, bacca vix longiore; singulis in singula foveola solitariis; prope basin inserto, gelatinoso, albo, baccæ intruso. *Parencyma* baccæ carnosio-succulentum, molle, albidum; transversaliter sectum æquale, in centro foveola vacua.

PROPR. rec. *Radic.* Odor nullus; *sapor* leviter stypticus, *sicc.* amaricans; *herbæ* odor nullus; *sapor* herbaceus, austeriusculus; *masticata* comminuitur, saliva dilute viridescente; *Baccæ* odor fragrans, suaveolens, gratissimus. *Sapor* leniter acidulus, odori congruens. *Semenum* sapor leniter stypticus. Baccæ recentes facile corrumpuntur, brevi, h. e. intra diem unum alterumve, mollescent, fuscescent, odorem deponunt gratissimum, mucorem contrahunt.

VIRTUS: radic. & herbæ: adstringens; *baccar.* refrigerans, eccoprotica.

USUS: bacc. culinaris; *Diæta* febrilis, Arthritis.

OBS. 1. Infusum aquos. *radicis* pulchre rubicundum, sapore leniter styptico; cum vitr. martis nigrescit. Hujus infusi guttæ 15, instillatæ aquæ puræ unc. ʒ, addito vitr. martis, colorem exhibuerunt violaceo-viridescentem. *Infusum herbæ* ʒ. rubrum instar potus Theæ, herbaceum, austeriusculum; vitr. martis pariter nigrescit. Hujus infusi guttæ 8, cum vitr. martis & aquæ

aquæ unc. ꝑ. dilutæ, colorem fusco-violaceum, viridescentem stiterunt. E baccis integris, mensura cong. ꝑ, non contusis, superaddito aquæ fontanæ congio 1, cæute destillatis, fit *aqua still.* fragrans, aromate baccarum. Si minus aquæ sumitur, aqua still. fragrantior fit. *Syrupus* Fragariæ e succo expresso parari potest, gratus, satis fragrans, addito saccharo albo, in consistentiam tabulati coctæ, unica duntaxat, eademque brevi, ebullitione. Si residuo post succum expressum spiritus vini affunditur, idque per nonnullos dies frigide maceratur, aroma a spiritu vini intercipitur, unde *Tinctura* spiritiuosa gratissima emergit.

OBS. 2. *Succus expressus* non colatus spissiusculus, ruber, fragrans, mucilaginosus, acidulus; per linteum vero colatus clarior, ruber, debilius fragrans, pariter acidulus. Si per chartam filtratur, pellucidus fit, rubro-lutescens. In filtro remanet plurimum mucilaginis rubicundæ, fragrantis. Hic succus filtratus cum spiritu vitrioli aureo-luteus fit; cum solut. vitrioli martis brunneus; cum succo citri congelato, pariter ac cum solut. aluminis, itidem aureo-luteus; cum oleo tartari p. d. remissius fermentat, rubro-fuscescit; sed dum oleum tartari mucilagini, in filtro remanenti, affunditur, fortius fermentat; itaque aciditas baccarum maxime residet in mucilaginoso. Salis Tartari alb. scrup. 1 requirit, ad sui saturationem, succi Fragar. colat. drachm. 19 & gr. 18. Sub saturatione mixtura fuscescebat, & odorem baccarum retinebat, qui sub effervescencia exaltatus sentiebatur. Mixtura inde nata salina, fusca fuit, sapore gratissimo, Fragariæ aromate secundum odorem pariter ac saporem, non salsa, sed subdulcescens, sapidissima. Baccar. Fragariæ unc. 1 ꝑ dedit succi non colati drachmas 7.

OBS. 3. Hæ baccae, fermentatae, spiritum ardentem dant. E baccar. rec. cong. 12 Spiritus ardentis cong. i & libr. 3 accepit cl. VON AKEN.

OBS. 4. In regionibus septentrionalibus bene provenit Fragaria, fructumque fert siveolentem & gratum; sed in calidis regionibus non item. Sic in Insula Mauri plantae quidem Fragariae bene proveniunt, & multiplicantur, sed baccae lapidae non fiunt, nec siveolentes, neque multum fertiles plantae. Idem etiam valer de Rubo idæo (*). Dum Fragaria in hortos introducit & pingvi colitur solo, baccas grandiores profert, minus vero lapidas, acidiores. Baccae Fragariae apud nos vulgarissimae sunt. Illarum periodus fere per mensem durat. Eduntur cum quales sunt, tum vino lacteve commistae. Largius comestae alvum leniter ducunt. Grata sua aciditate refrigerant, acres humores infringunt, & per emunctoria corporis expellunt. Sic arthriticos saepe levant. Sed diarrhoeas stomacho langventibus inducunt. Recentes adhibendae, cum intra biduum plerumque corrumpantur.

279. POTENTILLA Anserina. LINN. *Sp. pl.* 710.

Mat. m. 246. OED. *Icon. t.* 544.

Potentilla. CAMER. *Epit.* 758.

Argentina s. Potentilla. DODON. *Pempt.* 589.

BLACKW. *Herb. t.* 6.

Pbarm. ANSERINÆ Radix, Herba.

Locus. Europa, in pascuis. *Perennis.*

FORMA. rec *Radix* cylindrica, ramosa, extus nigro-fusca, fibrillosa, descendens. *Caulis* procumbens, teres, subgeniculatus, spithameus, pubescens. *Folia* subtus villosa, albido-cinerea, supra pubescentia, viridia, saepe etiam villosa, cin-

ne-

(*) *Voyag. à l'Isle de France, par un offic. T. 1. p. 214.*

nerea (sc. solo argillaceo), petiolata, pinnata cum impari: foliolis sessilibus, oppositis, ovalibus, inciso-ferratis; quorum inferiora sensim minora; radicalia longius petiolata, procumbentia. *Stipulae* parviusculæ, ovales, acutæ, in ipso petiolo communi inter paria foliolorum superne sessiles, oppositæ, integerrimæ, subtus pariter villosæ. *Petioli* teretes, villosi, supra plani, basi vaginati: vagina concava, membranacea, tenera, pubescente, in petiolum utrinque decurrente, superne lanceolata, acutiuscula. *Vaginæ* caulinae, h. e. stipulae, ad genicula caulis solitariae, apice bifidæ, sæpe multifidæ, ferentes foliolum oblongum, dentatum. *Flores* pedunculati, ex vaginis caulis stipulaceis solitarii. *Pedunculi* teretes, villosi, vaginis duplo longiores, uniflori, erecti. *CAL. Periantb.* 1-phyllum, villosum, 10-fidum: laciniis ovatis, imbricatis, patenti-reflexis; quarum 5 interiores integræ, acutiusculæ, basi lutescentes; exteriores 5 obtusiusculæ, incisæ. *COR.* lutea. *Petala* 5, ovata, obtusa, sessilia, calyce duplo longiora, patentissima, calyci inserta. *STAM. Filam.* plurima, subulata, lutea, calyci inserta, erecta. *Anth.* cordatæ, obtusæ, erectæ, utrinque planæ. *PLST. Germina* plurima, ovata, obtusa, alba, villo receptaculi circumdata. *Styli* subulati, germinis lateri adnati, lutescentes, staminibus breviores. *Stigmata* truncata. *Receptac.* barbatum.

PROPR. rec. herbæ: *Odor* debilis; *sapor* herbaceus; *massicata* comminuitur, saliva viridescente; *sicc.* sapor leviter stypticus.

VIRTUS: adstringens, diuretica.

USUS. Empyema, Hæmoptysis, Calculus renalis.

OBS. 1. *Infus.* aquos. herbæ lutescens ad modum potus Theæ, sapore herbaceo, subsalso; cum vitr. martis nigrescit. Hujus infusi guttæ 12, aquæ puræ unc. ʒ instillatæ, addito vitr. martis, colorem obscure viridem effecerunt.

OBS. 2. Succum expressum, pariter ac infusum herbæ sic., in Empyemate multum præstasse vidi. Calculosis, qui sabulum s. calculos minores pariunt, infusum prodest; pellit urinam & sabulum; sed per vices sumendum, ne nimis pellat.

280. **POTENTILLA** reptans. LINN. *Sp. pl.* 714.

Mat. m. 247.

Pentaphyllum. BLACKW. *Herb.* 454.

Quinquefolium majus. DOD *Pempt.* 116.

Pbarm. **PENTAPHYLLI** Radix, Herba.

Locus. Europa, in apricis argillofis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix cylindrica, descendens, palmaris vel ultra, fibrillosa, extus fusca, læviuscula, vel squamis præustis & emarcidis exasperata; *parenchymate* subcarnoso; post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, majusculo, notato stella 5-radiata: radiis apice incrassatis; obducto corticali parte rubra. *Caules* plures ex una radice, filiformes, repentes, superne obsolete compressiusculi, carinati, geniculati: geniculis remotis; pedales vel ultra, fusco-virides, pubescentes. *Folia* petiolata, quinata: foliolis cuneiformibus, obtusis, nervoso-venulosis, supra lineato-subrugosis, subtus pubescentibus, margine serratis, inæqualibus; tribus exterioribus subæqualibus; 2 interioribus minoribus; *radicalia* plura congesta; *caulina* alterna, sæpe gemina, brevius petiolata. *Petioli* teretes, pubescentes, supra sulcati. *Stipulæ* 2, oppositæ,
ova-

ovali-oblongæ, acutæ, pubescentes. *Pedunculi* laterales, axillares, solitarii, foliis longiores, erecti, pubescentes, uniflori, nudi. *CAL. Perianth.* 1-phyllum, planum, 20-partitum: laciniis ovato-acutis, pubescentibus, plano-patentibus; quarum 5 exteriores virides; 5 interiores lutescentes, glabriusculæ, minutim ciliatæ, cum exterioribus alternantes. *COR.* lutea. *Petala* 5, obovata, calyce paullo longiora. *STAM. Filam.* plurima, subulata, lutea, erecta, calyce breviora, eique inserta. *Anth.* cordatæ, obtusæ, supra canaliculatæ, erectæ. *PIST. Germ.* plurima, receptaculo proprio in capitulum digesta; singula ovata, glabra. *Styli* cylindrici, lateri germinis inserti singuli. *Stigm.* truncata.

PROPR. rec. radice: Odor debilis; sapor stypticus; *herbæ:* odor nullus; sapor herbaceus.

VIRTUS: adstringens; radix fortior herba.

USUS.

OBS. Infusum aquos. *radicis* sicc. rubrum, spissiusculum, stypticum; vitr. martis subito nigrescit. Hujus infusi guttæ 4, instillatæ aquæ puræ unciae β, addito vitr. martis, colorem violaceo-viridescentem exhibuerunt. Infusum *herbæ* rubro-lutescens, ad instar inf. Theæ, odore nullo, sapore herbaceo; vitr. martis statim nigrescit. Infusi hujus guttæ 16, in aquæ unc. β, cum vitr. martis addito, colorem fusco-viridescentem fecerunt.

281. **TORMENTILLA** erecta. LINN. *Sp. pl.* 716.

Mat. m. 248. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 6.

OEDER *Icon. t.* 589. GUNNER. *Fl. norv.* 36.*

Tormentilla sylvestris. GARID. *Aix. t.* 103.

ZANNICH. *Venez. t.* 87,

Pharm.

Pharm. **TORMENTILLÆ** Radix, Herba.

Locus. Europa, in palcuis. *Perennis.*

FORMA. *rec.* Radix subcylindrica, superne crassior, sæpe subrotunda, fibrillosa, crassitie digiti, 2-vel 3-pollicaris, extus fusca, superne squamata; *parencymate* firmo, rubicundo; post sectionem transversalem centro medullari subrotundo, cum punctis 5 in margine; peripheria striis concentricis & radiis ternis longitudinalibus, e singulo puncto centri ad corticem. *Caulis* plures ex una radice, procumbentes, teretes, filiformes, pilosi, inferne simplices, superne dichotomi, spithamæi. *Folia* alterna, sessilia, amplexicauli-perfoliata, multifida, utrinque parce pubescentia, supra saturate viridia: laciniis obverse lanceolatis, obtusis, superne latioribus, incis, patentibus; 3 exterioribus duplo longioribus. *Pedunculi* axillares, filiformes, elongati, uniflori, nudi, pilosi. *Flores* erecti. | *CAL.* *Per.* 1-phylum, 8-partitum, pubescens: laciniis ovatis, acutis, patentibus; 4 alternis integris; 4 aliis alternis bifidis. *COR.* lutea: *petalis* 4, lato-subrotundis, retusis, sessilibus, calycis fere longitudine. *STAM.* *Filam.* plurima, capillaria, lutea, calyci inserta, corolla breviora. *Anth.* ovatae, compressæ, didymæ, erectæ, emarginatæ. *PIST.* *Germina* plurima, glabra, subrotunda, obtusa, latere interiori recta. *Styli* subulati, lateri germinis inserti singuli, longitudine fere staminum. *Stigm.* obtusa. *Receptac.* villosum.

PROPR. *rec.* & sic. *radicis*: *Odor* nullus; *sapor* stypticus; *Herbæ* odor debilis; *sapor* herbaceus.

VIRTUS: adstringens, tonica, coriaria.

USUS: Atonia, Scelotyrbe.

OBS. I.

OBS. 1. *Infus.* aquos. *radicis* rubrum, stypticum; vitr. martis derepente nigrescit. Hujus infusi guttæ 4, aquæ puræ unc. § instillatæ, addito vitr. martis, colorem violaceum protulerunt. *Infus.* herbæ rubrum, herbaceum, vitr. martis pariter nigrescit; cujus guttæ 8, aquæ unc. § instillatæ, addito vitr. martis, colorem obscure viridem formarunt.

OBS. 2. Radix præstans est coriarium, quo incolæ insularum Færoënsium cum successu utuntur (*). In Hibernia experimenta cum hac radice instituta sunt, coriumque paratum, quod sutores approbarunt; observatum etiam, citius perfici corium radice Tormentillæ, quam vulgo fit cum cortice quercino (**).

282. GEUM urbanum. LINN. *Sp. pl.* 716. *Mat. m.* 249. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 9.

Caryophyllata. BLACKW. *Herb. t.* 253. DOD. *Pempt.* 137.

Pbarm. CARYOPHYLLATÆ Radix, Herba. *Locus.* Europa, in umbrosis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix trunco oblongo, crassiusculo, bipollicari vel ultra, extus fusco, squamis emortuis obducto, undique, præcipue in apice, instructo fibris filiformibus, rubicundis, elongatis, glabris, parce fibrillosis, subhorizontalibus. *Parencyma* firmum; post sectionem transversalem centro medullari fusco, angulato, obducto peripheria fasciis concentricis nebulosa; in aëre relicta radix recens, transversaliter secta, sensim rubescit, linea concentrica alba, validiore, versus peripheriam existente. *Caules* plures ex una radice; bipedales, erecti, teretiusculi, angulati, villiososca-

(*) BARTHOLINI *Act. med. Hafn.* v. 1. p. 88. DESSES l. c. p. 112.

(**) *Mus. rustic.* vol. 2, p. 12, p. 51.

scabridi, simplices. *Folia* alterna, petiolata, ternato-quinata, pubescenti-scabridiuscula, lineato-subrugosa; foliolis cuneiformibus, inciso-ferratis, ciliatis, superne sublobatis; lateralibus sessilibus; intermedio paullo majore, brevius petiolato; par-unicum parvorum foliolorum sæpe reliquis subjectum. *Petiolus* supra canaliculatus. *Stipulae* 2, majores, foliiformes, incisæ, serratæ, ad basin petioli sessiles, patentes. *Flores* 2 vel 3, terminales; pedunculati. *CAL.* *Per.* 1-phyllum, turbinatum, striatum: striis elevatis; pubescens, infidum: laciniis 5 alternis lanceolatis, apice incurvis; 5 aliis alternis minimis, lineari-subulatis, erectis. *COR.* *Petala* 5, lutea, ovata, obtusa, concava, sessilia, calyce paullo breviora, erecta. *STAM.* *Filam.* plurima, subulata, fere corollæ longitudine. *Anth.* subrotundæ, trigonæ, obtusæ. *PIST.* *Germ.* plurima, disposita in capitulum ovatum, receptaculo proprio; oblonga, pilosa. *Styli* cylindrici, e basi germinis exeuntes, glabri, in medio flexuosi, adscendentes. *Stigm.* simplicia.

PROPR. rec. radicis: Odor caryophyllæus, (scilicet radicis tempore verno, in solo sicco lectæ); *sapor* stypticus. *Herbæ:* odor debilis; *sapor* herbaceus, amaricans.

VIRTUS: adstringens, tonica.

USUS. Laxitas fibræ.

OBS. *Infus.* aquos. *radicis* rubrum, odore & sapore leni caryophyllæo, leviter styptico; cum vitr. martis illico nigrescit. Hujus infusi guttæ 12, immixtæ in aquæ unc. ß, addito vitr. martis, colorem violaceum exhibuerunt. *Infus. herbæ* rubicundum, sapore herbaceo; vitr. martis nigrescit. *Aqua still.* radicis satis fragrans; *oleum still.* parcum, butyraceum, album, fragrans;

LS.

LEWIS. Extrahitur radix menstruo aquoso & spirituosus; utrumque *Extractum* bonum est, sed præstabilius spirituosum.

283. GEUM rivale. LINN. *Sp. pl.* 717. SCHREB. *Mat. m.* 275. KNIPH. *Bot. orig. cent.* 1.

Caryophyllata septentrionalium. LOBEL. *Icon.* 694.

Pharm. GEI RIVALIS Radix.

Locus. Europa, in pratis humidis. *Perenne.*

FORMA. rec. Radix cylindrica, horizontalis, crassitie pennæ anserinæ, undique fusca, sæpe superne ramosa: ramis alternis, caules proferentibus; palmaris vel ultra, obsessa squamis nigricantibus, subimbricatis, subtus instructa fibris filiformibus, frequentibus, digitalibus, fuscis, descendentibus. *Parencyma* rubro-cinereum vel pallidum; post sectionem transversalem centro medullari orbiculato, undique cincto annulo tenui e punctis subcontiguis, obvelato corticali parte purpurascanti-fusca, sæpe viridescente.

PROPR. rec. Odor debilis, muscosus. Sapor stypticus.

VIRTUS: adstringens, tonica.

USUS.

OBS. 1. *Infus.* aquos. rubro-fuscum, austerum, stypticum; vitr. martis mox nigrescit. Hujus infusi guttæ 2, aquæ puræ unc. ꝑ instillatæ, addito vitr. martis, colorem stiterunt sapphirinum. *Extractum* satis larga dosi dat hæc radix siccata; sc. Rad. Gei unc. 1 dedit Extr. aquosi drachm. 3 ꝑ, & spirituosi drachm. 2. *Extractum* aquosum falsum est, austerum, nigrum.

OBS. 2.

OBS. 2. Plurima experimenta practica, cum hac radice instituta, legi possunt in *actis Academ. Scient. Stockb.* (*), quæ docent, hanc radicem sæpe curasse febres intermittentes, etiam protractas, sæpe diarrhœas chronicas, sæpe quoque hæmorrhagias.

(*) K. *Verensk. Acad. handl.* vol. 18. p. 118. seq.

